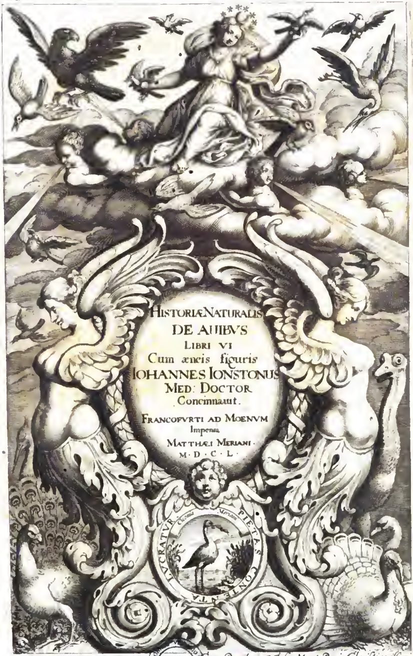
BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXIX
F
33
NAPOLI

by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Cum Privilegio S.Cæs. M et Regis Christianissimi.

NAPOLI

Extraict du Privilege du Roy.

LOVIS parla grace de Dieu Roy de France &deNauarre. A nosamez & feaulx conſeillers les gens tenans nos Cours de Parlemens, Maiſtres des Requeſtes ordinaires de noſtre Hoſtel, Baillifs, Senechaux, Preuots ou leurs Lieutenans, Et atous autres nos officiers, quil appartiendra, Salut. Nos chers & bien amez les heritiers de feu Matthieu Merian de Francfort, Nous ont fait remonſtrer qu apres le decedz dudit deffunct, ils ont troué dans ſes effects, vn Liure contenant quatre Tomes Intitulez, *Hiſtoria naturalis Iohannis Ionſton Med. De quadrupedibus, De avibus, De piſcibus & Cetis, De Inſectis, ſerpentibus & Draconibus.* Que les expoſans deſireroient faire Imprimer, Vendre & diſtribuer en noſtre Royaume. Mais parce que cét oeuure ne ſe peut faire ſans noſtre permiſſion, & quelle eſt de long trauail & de grandz frais, ilz craignent dén eſtre ſouſtrez par dautres, ſil ne luy eſt ſurce par nous pourueu de nos lettres neceſſaires. A Ces cauſes deſirant faire part a nos ſubjects d'vn oeuure ſi conſiderable, Nous auons de noſtre grace ſpecialle, Permis & octroyé ausdits Expoſans de faire Imprimer, Vendre & debiter ledit Liure par les Libraires & Imprimeurs que bon leur Semblera, pendant le temps de cinq ans, faiſant tres expreſſes Inhibitions & deffences, a tous autres Marchands Libraires, & Imprimeurs, d'Imprimer vendre ny diſttibuer Ledit Liure ſans la permiſſion des Expoſans, ſoubz changement de Tiltre, faulce marque ou autrement, a peine de confiſcation des exemplaires, & de Trois mil liures damende aplicable moitié á l'Hoſtel Dieu, & l'autre aux expoſans. A la charge dén mettre deux exemplaires en noſtre Bibliotecque Publicque, & vn en celle de noſtre tres cher & feal Chler le Sr. Molé Garde des Sceaux de France. Mandons au premier noſtre Huiſſier ou Sergent ſurce requis, faire pour l'entiere execution des preſentes, tous exploicts & actes requis & neceſſaires, ſans demander autre congé ny permiſſion, Car tel eſt noſtre plaiſir. Donné a Paris le xij Iour de Feburier, L'an de grace mil ſix cens cinquante cinq, & de noſtre regne le douziesme.

Par le Roy en ſon Conſeil
Coupeau.

ILLUSTRISSIMIS HEROIBUS:

DN. JACOBO HIERONYMO DE ROZDRAZEWO ROZDRAZEWSKI, DOmino in Krotoſzyn, Caſtellano Caliſſienſi, Capitaneo Coninenſi, &c.

ET

DN. HYACINTHO DE ROZDRAZEWO ROZDRAZEWSKI, DOMINO IN Novvomiaſto, in Exercitu Sereniſſimi Poloniæ & Sueciæ Regis, Equitatus gravis armaturæ Chiliarchæ, &c.

DOMINIS SVIS GRATIOSISSIMIS,

Hanc Hiſtoriæ Naturalis de Avibus partem, obſervantiæ monumentum, exhibiti ſibi favoris memor, offert & dedicat

IOANNES IONSTONVS Med.D.

Digitized by Google

HISTORIÆ NATURALIS DE AVIBUS LIBRI VI.

PRÆFATIO:

In qua & de Operis ratione, & de Avium naturâ in genere, agitur.

AQuaticos greges, aëreus *Avium* ſeu volucrum grex inſequitur, *Benevole Lector*. Inditum iis id nomen, non tam quòd pervia diſcurrant, iisdemq; delectentur, ut Iſidoro & Perotto placet: vel ab adventu, quòd inde veniant, unde quis non ſuſpicetur, ut Feſto: quàm vel à volãdo, quod Ebræis עוף dicitur, ut Martinius in Lexico deducit, vel ab ἀΐειν, audiendo, quod Scaligero patri viſum. Græcis, ὄρνιθες ab ὀρνίζεσθαι, οἰωνοὶ, ὄρνεα, πετεινὰ, &c. vocantur. *Collum* omnes & *dorſum* & eas quæ terram ſpectant, quæq; pectoris vicem gerunt, partes, cum cæteris animantibus communes habent: peculiares præ cæteris, *alas*, *pennas*, quibus caulis, plumas & *roſtrum*, quod in ſenecta dureſcit. Neq; *labia* ipſis ſunt, neq; *dentes*, neque *manus* pedesve anteriores, neq; *auriculæ*, neq; *nares*, ſed meatus horum ſenſuum, ad odoratum in roſtro; ad audiendum in capite. *Oculos* ſimiliter atque aliæ animantes, duos ſine palpebris habẽt. Connivent inferiore gena graviores: nictant ab angulo obeunte membranâ omnes. Ariſtoteles, σκαρδαμύττουσι ἐκ τοῦ κανθοῦ δέρματι ὅλοι πάντα, dixit. *Femur* ſimile coxæ, longum, ad medium uſq; ſubeuntem atque affixum ventrem: quod cum avulſum eſt, *coxam* putes: At ipſa coxa, quæ inter hoc & tibiam eſt, alia quædam pars eſſe videatur. Maxima uncunguibus, & *pectus*, aliis robuſtius. Pro *cauda* clunis eſt, iis quibus aut crura longa, aut pedes continuatâ planicie dati, brevis, longus aliis. Alas in priora curvant. Omnium animalium *bipedes* ſunt ut homo: quãvis retrorſum curvant crura, quadrupedum modo. Uncos habentium longi, & quæ ad aquas verſantur. Carent tamen iis Cypſeli, & quoddam Manucodiator. genus. Omnes ſunt πολυώνυχοι, ſed & omnes quodammodò πολυσχιδεῖς. Plurimis namque digiti diſcreti ſunt: & τὰ πλωτὰ στεγανόποδα quidem, dearticulatos tamen atq; diſtinctos habent digitos. Plinius eos alias habere dixit, palmipedes eſſe alias, alias inter utrumq; diviſis digitis, adjectâ latitudine. Quæ volatu ſublimes feruntur, omnibus quaterni digiti, tres in anteriore parte, unus ponè pro-

Scalig. in Hiſt. Animal. l. 1. p. 48.
Ariſt. H. A. l. 2. c. 15. edit. Scalig.
Ariſt. H. A. l. 3. c. 11.
Ariſt. l. c.
Plin. H. N. l. 11. c. 45. & 47.
Plin. H. N. l. 8. c. 39.
Plin. H. N. l. 11. c. 47.

pro calcaneo plurimis. Paucæ binas ante, totidem poſt habent. Quibusdam etiam calcaria ſunt, Uncungues autem & calcarigeræ, nullæ. Plinius, ni fallor, radios dixit. Illæ ſunt volucres; hæ humiles. Data nonnullis & ſurrectis pennis criſta. Soli gallo peculiaris, quæ nec caro eſt, nec à naturâ carnis aliena. *Interiora* ſi attendamus, *Linguam* ſortitæ omnes ſunt, ſed diverſam: aliæ longam, latam alia, quę præter cætera animalia, literas ſono exprimunt: aliæ ante ex cornu acutiſſimo, retrò ex carne compoſitam, ut in hiſtoria occurret. *Lingula* quæ gurgulioni impoſita eſt, nulli: apertione & contractione ita meatum temperant, ut prohibeant, ne quid gravioris in pulmonem demittatur. *Viſcera* & inter ſe & ab aliis animalib. differunt. Præjacet in quibusdam ventriculo ingluvies, ſeu cavum amplumque corium, in quod receptus cibus per initia coquitur; à gula anguſtius, dein laxius, & rurſum, quò ad ventriculum demittitur, arctius. *Ventriculus* plurimis carnoſus & compactus: pelle interiore robuſta, etiam cum à carnoſo ablata eſt. *Ingluvie* deſtituta, gulam capacem latam, aut totam quâ vẽtriculo jungitur obtinuere, ut monedulæ, corvi, coturnices: quę tali carent, longam habent, & liquidius præ cæteris excernunt, ut Porphyrio. Complurimis *inteſtinum* tenue, & ſi explicetur ſimplex. *Appendices* explicatæ ſunt, ſed paucæ, neq; ſupernè ut piſcibus, ſed in ima parte ad inteſtini extrema. *Fel* non eodem loco habent, quædam enim πρὸς τῇ κοιλίᾳ; quædam πρὸς τοῖς ἐντέροις, ut columba, hirundo &c. *Teſticulos* πρὸς τῇ ὀσφύϊ. Antequam coëant, quibusdam ſunt parvi, quibusdam obſcuri & ἄδηλοι; tempore coitus majores fiunt. *Genitura* alba eſt. Veſicâ carent, quòd larga humoris copia ad pennarum ortum & incrementum requireretur, ut Aphrodiſæo viſum. Pennigeri hujus exercitus *locus* ſunt Aer, aqua, terra. Illum ſulcant, unde Aves cœli dicuntur; in hac gradiuntur; in iſta quædam natant. Sunt tamen quæ in quibusdâm locis non inveniuntur, de quibus ita Plinius.

Ariſt. H. A. l 2 p. 213. edit. Scal. — *Albert. M. de Animal. 2. tr. 1. c. 6.* — *Ariſt. H. A. l. 2. c. 22. edit. Scalig.* — *Ariſt. H. A. l. 2. c. 16.* — *Ariſt. H. A. l. 3. c. 1.* — *Ariſt. H. A. l. 6. c. 9.* — *Ariſt. H. A. l. 6. c. 2.* — *Aphrodiſ. Probl p. 1. q. 108.* — *Plin. H. N. l. 10. c. 29.*

Hæc quoq; mira naturæ differentia: alia aliis locis negat, tanquam genera frugum fruticumve, ſic & animalium non naſci translatitium; invecta emori, mirũ. Quid eſt illud uniis generis ſaluti adverſum, quave iſta naturæ invidia? aut qui terrarum dicati avibus termini? Rhodus aquilam non habet: Tranſpadana Italia juxta Alpes Larium lacum appellat, amœnum arbuſto; agro, ad quem Ciconiæ non permeant: ſicuti nec octavum circa lapidem ab eo, immenſa alioqui finitimo Inſubrium tractu examina graculorum monedularumve. Picus Martius in agro Tarentino negatur eſſe &c. Sed nec eadem ſemper omnibus regio. Faciunt enim μεταβάλλειν quædam, ut in gruibus, Ciconiis & aliis dicemus. Unde Plinius. *Temporum magna differentia avibus. Perennes, ut columbæ, ſemeſtres ut hirundines: trimeſtres ut turdi & turtures, & quæ cum fœtum eduxere abeunt, ut galgali, upupæ,* Scilicet. Migrant quædam, alio non procul à locis in quibus morabantur ſecedunt, & ſeipſas abdunt, & quidem nullo diſcrimine, tam εὐθυώνυχοι, quàm γαμψώνυχοι. *Victitant* carnibus, inſectis, herbis, granis, & ſeminibus, piſcibus & ranis. Sola Emmo prunas etiam devorat, ut in ejus deſcriptione dicetur. Bibunt ſuctu ex his quibus colla longa, intermittentes, & capite reſupinato velut infundẽtes ſibi: Porphyrio ſolus morſu. Non bibunt γαμψώνυχοι, quod Herodotus, ut Ariſtoteles ſcribit, ignotavit. De *Generatione* notandum, duobus modis fieri coitum: fœminâ humi conſidente ut in gallinis: aut ſtante, ut in gruib. Quædam omni tempore coeunt, ut gallinæ, & pariunt, præterquam duobus menſibus hyemis brumalib.: plerumque tamen vere & ineunte ęſtate: quo tempore etiam pleræque pariunt, & quidem ſemel. *Oſcines præter exceptas,* inquit Plinius, *non temerè fœtus faciunt ante æquinoctium vernum, aut poſt autumnale: ante ſolſtitium autem dubios, poſt ſolſtitium vitales.* Ova ferunt omnes, veſpertilione excepto, qui animal. Infœcunda ſunt quæ aduncos habent ungues. Tribuit hoc avium generi natura, ut fœcundiores eſſent fugaces earum quàm fortes. Ovorum alia

Ariſt. H. A. l. 8. c. 12. — *Plin. H. N. l. 10. c. 28.* — *Ariſt. H. A. l. 8. c. 21. edit. Scalig.* — *Plin. H. N. l. 10. c. 46.* — *Ariſt. H. A. l. 8. c. 18.* — *Plin. H. N. l. 10. c. 52.* — *Plin. H. N. l. 10. c. 53.* — *Ariſt. H. A. l. 5. c. 8.* — *Ariſt. H. A. l. 6. c. 1.* — *Plin. H. N. l. 10. c. 31.* — *Plin. H. N. l. 10. c. 52.*

ſunt candida, ut columbis & perdicibus: alia pallida, ut aquaticis: alia pūctis diſtincta, ut meleagridi: alia rubri coloris, ut Phaſianis. Intus omne bicolor. Exeunt rotundiſſimâ ſui parte dum pariuntur, molli putamine, ſed protinus dureſcente, quibuſcunque emergunt portionibus. Tempus à coitu, partus excubationis, & numerus variant, ut apud Plinium videre eſt. Aliquando fœmina tantum incubat, aliquando mas. In columbar. genere, interdiu mas, noctu fœmina: inter palumbes poſt meridiem in matutinum fœmina, cætero mas. A coitu inhorreſcunt & ſe excutiunt, ſæpè etiam aliqua feſtuca luſtrant: quod & edito ovo faciunt. Sunt etiam quædam his bella amicitiæq;, unde & affectus. Diſſident olores & aquilæ: corvus & chlorio, noctu invicem ova exquirentes. Simili modo corvus & milvus, illo præripiente huic cibos. Rurſus cùm terreſtribus, muſtela & cornix: Aegithus avis minima cum aſino. &c. De *Motu* ita egregiè *Plinius.* Omnibus animalibus reliquis certus & uniusmodi & in ſuo cuique genere inceſſus eſt: aves ſolæ vario motu feruntur, & in terra & in aëre. Ambulant aliquæ, ut cornices: ſaliunt aliquæ, ut paſſeres, merulæ: currunt, ut perdices ruſticulæ: ante ſe pedes jaciunt, ut ciconiæ, grues: expandunt alas pendentesq; raro intervallo quatiunt *(ut milvi)* aliæ crebrius ſed & primas duntaxat pennas: aliæ & tota latera pandunt: *(ut corvi)* quædam majore ex parte compreſſis volant *(ut pici)* percuſſoq́ ſemel aliquæ & gemino ictu aëre feruntur: *(carduelis)* vel ut incluſum eum prementes ejaculātur, ſeſe in ſublime, in rectum, in pronum. *(hirundines)* Impingi putes aliquas, *(perdices)* aut tutius ab alto cadere has, *(alaudæ)* illas ſalire, *(coturnices)* Anates ſolæ, quæque ſunt ejusdem generis in ſublime protinus ſe tollunt, atque è veſtigio cœlum petunt, ut hoc etiam ex aqua. Itaq; in foveas, quibus feras venamur, delapſæ ſolæ evadunt. Vultur & ferè graviores, niſi ex procurſu, aut altiore cūmulo immiſſæ non evolant, cauda reguntur. Aliæ circumſpectant, aliæ flectunt colla. Sine voce non volant multæ: aut è contrario ſemper in volatu ſilēt. Subrectæ, pronæ, obliquæ, in latera, in ora, quædam & reſupinæ feruntur: ut ſi pariter cernūtur plura genera, non in eadem natura inſtare videātur. De cætero, porrectis ad caudam cruribus volāt, quibus longi pedes: quibus breves, contractis ad medium. Uncos ungues habentes altivolæ ferè ſunt, exceptis nocturnis. De *voce* hoc dicere ſufficiat, loquaciores quæ minores, & circa coitus maximè. Aliis in pugna vocem, ut coturnicibus, aliis ante pugnam, ut perdicibus: aliis cum vicere, ut gallinaceis. Iisdem ſua maribus: aliis eadem, ut fœminis, ut luſciniarum generi. Quædam toto anno canunt, quædam certis temporibus. Palumbibus omnibus ſimilis & idem trino conficitur verſu, præterquam in clauſula gemitu. Eſt quæ boum mugitus imitetur, in Arelatenſi agro *taurus* appellata, alioquin parva. Eſt quæ equorum quoque hinnitus *anthus* nomine, herbæ pabulo adventu eorum pulſa imitatur, ad hunc modum ſe ulciſcēs. Varium & *vitæ* inter eas ſpacium. Mares paſſeres negantur anno diutius vivere. Columbæ & turtures octenis durant. Cornicibus & cervis, neſcio quot tribuuntur luſtra. *Morbis* infeſtari nullum dubium, & habentur apud authores remedia. Conferunt illis οἱ αὐχμοί, incommodant τὰ ἐπόμβρια ἔτη. Invaletudinis indicium in pennis. παραπτεροῦσι γὰρ καὶ ὅ τι αὐτῶν ἔχῃ κακῶς. Quæ de *Natura, ingenio, cicuratione, docilitate,* & *affectibus* occurrunt, abundè in Hiſtoria explicabuntur. *Divinationis* iiſdem aliquid ineſſe, compertum eſt. Grues ex mari in mediterraneo volantes, ſi ſilent, ſerenitatem pollicentur, ſi clamant, atrocem turbinem. Idem ſonans in crepuſculo matutino Ardea, prænunciat; quæ & pluviam ſi ad mare rectè tendet, prædicit. Sereno canens noctua; volubili ſono crocitās corvus, crepuſculo vocales cornix & graculus; monedulæ modò ſurſum, modò deorſum verſus volantes; &c. tempeſtatē innuunt &c. *Vſum* homini præbent, in cibo, Medicina,

Plin. H. N. l. 10. c. 58. 59. 60.

Plin. H. N. l. 10. c. 41. Ariſt. H. A. l. 6. c. 1.

Plin. H. N. l. 10. c. 73.

Plin. H. N. l. 10. c. 38.

Plin. H. N. l. 11. c. 47.

Plin. H. N. l. 11. c. 51.

Plin. H. N. l. 10. c. 35.

Plin. H. N. l. 10. c. 42.

Plin. H. N. l. 10. c. 35.

Ariſt. H. A. l. 5. c. 13.

Aelian. H. A. l. 7. c. 7.

dicina, venatione, te veſtiaria & plu-
maria, oblectatione & aliis. Caro ea-
rum levior & ſanior, purgatiſſimaque
in ſuo genere eſt, ut Albertus dixit.
Differentiæ Avium ſunt infinitæ, ex
multisque fontibus petuntur. ***Partes***
ſi reſpicias, aliæ habent ***roſtrum*** re-
ctum, aliæ, ſuperius, inferius, aut u-
Ariſt. H. A. trinque incurvum, ***Pedes***, quædam
l.1.c.2.e- longos, breves quædam. Aliæ ſunt
dit. Scalig. digitatæ, aliæ palmipedes, aliæ inter
utrumque diviſis digitis, nonnullæ a-
podes: ***Caput*** aliis criſtatatum, ſine
criſta aliis, ſunt & cornutæ, ut apud
Aelian. H. Aelianum videre eſt. ***Collum***, aliæ
A.l.17.c.10 longum, ut grues; aliæ breves obti-
nuere. De ***Lingua*** ſuperius attigimus.
Alæ, plerisque proportione: ſola Do-
do tam exiguas habet, ut ſe à terra
tollere non poſſit. Omnes plumis ve-
ſtiuntur, recens natas ſi excipias, &
Dodonem, quæ lana quaſi regitur.
Herbert. in ***Caudatæ*** quoque ſunt ferè omnes Ca-
Itinerar. p. caro inſulæ Mauritiæ avis cauda ca-
347. ret &c. ***Ratione Magnitudinis***, ſunt, par-
væ, mediocres, magnæ, apum quan-
Aelian. H. titate. & bobus majores, ut Aelianus
A.l.17.c. fabulatur. ***Ratione Loci***, ſunt terreſtres,
14. marinæ, lacuſtres, paluſtres, domeſti-
cæ & villaticæ, ſylveſtres, campeſtres.
Aliæ arboribus inſident, vel illis ſe
affigunt, aliæ cavernis delectantur.
Quantum ad ***Qualitates***, ſunt albæ,
nigræ, verſicolores, & quidem tales
pleræque. Mutant quædam colo-
rem, vocemque tempore anni ac re-
pentè fiunt aliæ, ut oſcimes & grues:
non mutant aliæ. ***Ratione Cibi*** ſunt
carnivoræ, ut rapaces, inſectivoræ gra-
nivoræ &c. Deglutiunt & lapillos
& ferrum quædam. ***Ratione Genera-
tionis*** omnes ferè, ut dictum, ovum
ponunt, ſola veſpertilio, animal. In-
Plin. H. N. fœcundæ ſunt uncungues: fœcun-
l.10.c 53. diores aliæ. Columbæ decies anno
pariunt: hirundines, turtures, me-
rulæ bis. Nihil de congreſſus, partus,
incubationis, excluſionis, differen-
tiis dicam. ***Motus*** diverſitatem ſu-
perius jam attigimus. Sed & de ***vo-
cis*** varietate actum. Philomela mo-
dulatur: Aquila clangit: Accipiter
pipat: corvus crocitat, crocit, corni-
culat. Perdix cacabat: Anſer, grati-
tat, glacitat: Cygnus drenſat. Turtur & Columba gemunt: Palumbes plauſitat: Ciconia gloterat. Gallus cucurrit: Gallina gracillat, glocit: glocitat. Pavo pupillat: Grus gruit, Vultur pulpat. Græculus frigular: Milvius lipit, lugit. Anas tetrinit: hirundo trinſat. Paſſer pipit: Sturnus piſitat. Turdus trutilat: Acredula mittat. Coturnix grylliſſat: Gallgulus glocitar. Merula ſtridet vel modulatur: Upupa popiſſat. Meleagris cacciſſat: Veſpertilio ſtridet. Pica picatur: Cuculus cuculat. Bubo bubulat: Noctua cucubat. Ulula ululat: Buteo bubit. Regulus zinzilutat, Parus tinninat. Reliqua, ne nimis prolixus ſim, non attingo. Ego eas in hoc Opere, in *Terreſtres* & *Aquaticas diſtinxi*. Illas iterum in *Carnivoras*, ſub quibus ſunt Aquilæ, vultures, Accipitres, Falcones, Pſittaci, Corvi, Cornices, Noctuæ, Veſpertilio &c. *Inſectivoras* non canoras & canoras: *Granivoras*, ſub quibus pulverattices, ſylveſtres & domeſticæ, pulveratricesq; & lotrices ſimul, &c. & Baccivoras. *Aquaticæ* in *Palmipedes & Fiſſipedes* quæ etiam ſua ſortiuntur genera, diſpeſcuntur, prout in ſyllabo libror. & Capitum præfixo apparet. Et tantum de Avium natura in genere præmittere placuit. Quod reliquum eſt, ſcire te *Benevole Lector* velim, exhiberi hic Tibi quaſi in tabella, quicquid de Avibus veteres & recentiores habent. Addidi enim omnia illa quæ à Geſnero & Aldrovando omiſſa ſunt. Ideò & totum quintum librum Marcgravii de Avibus Braſilienſibus Appendicis loco adjeci, paucis quibusdam omiſſis, quę alibi abundè explicata ſunt. De Uſu ſi quæ deſiderabuntur, in Additamentis, Deo benè volente, proſtabunt, in quibus una quæque Exoticar. ſuæ Claſſi reſtituetur. Quapropter, ſi aliqua nunc bis occurrerit, veniam dabis. Similes aliquando appareant ſpecies, quæ tamen vel icone, vel quibusdam in deſcriptione poſitis differunt. Quia verò duplici Ariſtotelis Hiſtoriæ Animalium editione uſus ſum, vulgari nempè &

Sca-

Scaligeranâ; ideò illam abſque addito, hanc cum nomine Commentatoris citare ſoleo. Indicem tibi dabo, poſtquam totum de Animalibus opus paratum fuerit, illumque totius operis ad ſpecies, partes, & affectiones reducti, prout Plinius Hiſtoriæ ſuę libro undecimo, capite trigeſimo-ſeptimo & aliis pluribus in locis fecit, Compendium, ſed Alphabetico ordine diſpoſitum: ſi tituli marginales omiſſi ſunt, ne mirere. Primus hic in hac Hiſtoria labor, & jam fere per triennium apud Typographum delituit: nec tùm mihi iſtos addere animus, prout & in hiſtoria de Piſcibus vidiſti. Fruere interim his, *Benevole Lector*, cum Deo; & authori juventuris literarię ſtudioſiſſimo, proſperam valetudinem & ad plures euras vitam apprecare, ut Tuo bono, opus Hiſtoriæ Naturalis, de Homine inprimis, quod parat, aliaque huc ſpectantia, feliciter abſolvere poſſit,

Vale. Leſnæ ex Muſæo. 10. Febr. A. C. M.DC.L.

***

HISTO-

HISTORIÆ NATVRALIS

DE

AVIBUS

LIBER PRIMUS.

De Avibus Terreſtribus Carnivoris.

TITVLVS I.

De Aquilis.

CAPUT PRIMUM.

De Aquila in genere.

Nomen. AQui[illegible] a Græcis ſeu [illegible], [illegible] fero[illegible], ſeu [illegible], quod ſemper augurium ejus veridicum eſſe [illegible]. Cy[illegible]iorum dialecto [illegible], Macedonum [illegible], Per[illegible]gæorum [illegible] vocatur.

Deſcriptio. Totam avis *molem* [illegible] [illegible]. *Corpus* ipſi denſum, figura [illegible]. *Oſſa* ſolida & nil[illegible] fere me[illegible]ullæ habentia. *Magnitudo* d[illegible] [illegible] non poteſt. Viginti cu[illegible] tal[illegible]s *a* in P[illegible] [illegible] pompa delati fuere. (a Athen. Dipnoſ. l.5.) Inter Miſenam & Dresdam tres in nido, pulli, totidem patulas quercus ing[illegible] ſpacio complexo, inventi; quorum maxi[illegible] alę per [illegible] ve[illegible]m extenſæ ſe[illegible]tem ulnas, ungues [illegible] gran[illegible] digitos æquabant, crura leoninis majora erant. *Partes*, ſi in rationem veniant, anterior *Capitis* pars [illegible] [illegible]tatur & in *roſtrum* deſinit; quod [illegible], a[illegible]ncum, ad ſenectutem e[illegible] [illegible] [illegible] fit inutile. *O*[illegible] [illegible] parvi, char[illegible]pi, concavi, protun[illegible] e[illegible]mium obl[illegible] nec e a[illegible]e rotun[illegible]. *Dentes* nu[illegible]. *Cerebrum* adeo ca[illegible], ut [illegible] pulvere[illegible] redactum, maniam, exhibitum, inducat. *Alæ* rectæ & extenſæ, in ſummitate recurvæ, nervoſæ, paucæq; carnis, magnitudinis tantæ ut eas *b* Homerus, januis thalami compararit. (b Homerus Iliade ult.) *Pennæ* in iis ſunt duræ & aliarum, An[illegible]rum imprimis & Columbarum permixtæ pennis easdem abſumūt. Dum pulli excluduntur, [illegible] albeſcunt. *Pes* dexter ſiniſtro major, colore uterque difformis. *Vngues* adunci & recurvi, quos in ince[illegible]u, intr[illegible] ſemper vertit n[illegible] ſolem au[illegible] [illegible] tueatur, [illegible] [illegible] & he[illegible]etatos, roſtro, aut ad Lapides atterendo, acuit, quiq; cum pullos nutriunt, invertuntur. *Alvus* [illegible] [illegible] humi[illegible]itatē mollior. *Fel* [illegible] [illegible]ugineū, impense acre & mordax. (c Galen de Compoſ. Medic. ſ. l. l.4.) *Sanguis* cra[illegible]us & fibroſus. *Stercus* tantæ acri[illegible]oniæ, vt nulli *d* in Medicina vſ[illegible] eſſe poſſit. (d Galen. l. 10. de ſimp. facult.)

Locus. Quantum ad *Sedes & loca* nec in inſulis, parvis [illegible], (cum Rho[illegible] in [illegible]ulmine domus Tiberi[illegible] conſediſſet, *e* portent[illegible] [illegible] co[illegible]it) nec in locis prope Mæotidem *f* paludem, nec in extrema Scythia, & Sarmatia, ob aeris [illegible] [illegible]mentiam reperiuntur. (e Suet. in Tiberio.) (f [illegible]trab. Geogr. l.) In Caucaſo, Tauro, regno Peruano, Ger-

mania, Polonia, Britannia, Dania, &c. in quibus prædæ copia, eas invenias; & quidem locis g ὑψηλοῖς præſertim ἐν πέτραις ἀποκρήμνοις, καὶ ἐπὶ δένδρων (de Pygargo & Morphno id ſumendum non eſt) ſeu πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ μὴ ἐπιβουλεύεσθαι, id eſt ut tutiores ab inſidiis ſint; ſeu διὰ τὸ βαρύτερον αἴρεσθαι ἀπὸ τῆς γῆς quia difficulter a terra attolluntur.

g Ariſt. H. A. l. 9. c. 32.

Nutrimentum.

Nutrimentum ipſis Carnes ſunt, Columbarũ, Anſerum, Cygnorum, Gallinarum, Ovium, Cervor. hinnulorũ, ob ſui à morbo tutelam, leporum, teſtudinum terreſtrium, piſcium, etiam & cancrorum: ſerpentum inprimis, ſeu propter odium, ſeu propter eam quam ex humido & frigido cibo capiunt, voluptatem. Sed nec à ſnigeneris avibus iratæ & famelicæ abſtinent. Cadavera tamen non tangunt, Percnopterum ſi excipias. A meridie venari quędam incipiunt, ab orto ſole quædam. In prædam conſpectam, & injuriæ patentem (lepus in planis, teſtudo poſt coitum ſupina invaditur) velociſſime & tormenti inſtar (hinc ὀξυλαβεῖς) ſe demittunt, poſteriore pedis digito feriunt, & occiſam in nidos deferunt. Falluntur tamen interdum, quod in Falcone Scalig. Exerc. 237. Scaliger obſervavit: ſed & à Polypo apricante in profundum detractas, Aelianus h annotavit. *Potus* iisdem nullus, fortè quòd ad eũ ſanguis animalium ſufficiat. Viſæ tamen aquam bibiſſe, medicinæ gratiâ; & ultimo in ſenio, roſtro præ ſiccitate incurvato, vitam aliquandiu bibendo ſuſtinere coguntur.

h Aelian. H. A. l. 7. c. 11.

Sexus.

De *Sexu* Aquilarum dubitari non debet. Datur genus, quod propter tres teſticulos, *Triorchis* appellatur.

Generatio.

Coeunt verò frequenter; & fœmina ter decies in die compreſſa, ſi mas revocet, denuò accurrit. Unde Ægyptiis & Venus dicitur, & ſoli dicatur. Cõmiſcentur aliquando cum accipitre, ſed ovis incubare non dignantur: ſed & marem cum lupa aliquando coire, ſcriptores Africani referunt. Ovis majoribus XXX. minoribus XX. diebus incubant, & ad excluſionis promotionem lapidem aëtitem, qui æſtum ovorum ab incubatione conceptum, utpote frigidiſſimus, temperat; & peculiari qua pollet vi partum accelerat in nido deponunt. Duos plærumq; *excludunt* pullos, quandoq; tres. Excluſos ſolem adverſos intueri cogunt, & invitos eidem obvertunt. Si fortè oculos vi ſplendoris inflexerint, aut nictatione obnubant, tanquam adulterinos abdicant; ſi immotis eum aſpexerint, genuinos agnoſcunt. Volatum affectãtes, in k altum ſublatos, dimittunt, ſibi relictos, aut forte dilapſos ſuſcipiunt, grandiuſculos, longiſſimè tanquam rapinæ æmulos, à nido fugant, l ἐκ τοῦ τόπου τοῦ περὶ αὐτοῦς πάντες ἀπελαύνουσι.

k Sineſius in Dione.

l Ariſt. H. A. l. 9. c. 32.

Volatus.

Quantum ad *volatum*, à meridie ad veſperam moventur; manè, quieſcũt, donec hominum conventu fora impleantur. Tam ſublimes rectâ viâ feruntur, & deorſum tanta mole corporis labuntur, velificatas alas modico caudæ gubernaculo advertentes, ut cæteras omnes aves ſuperent, & vel ideò à Poetis Altivolantes ὑψιπέται m dicantur. Tempore incubatus, & nutricationis pernicitas illa imminuitur, ſed motus tonicus perpetuo peculiaris manet.

m Homerus Iliade o. Oppian. Cyneg. l. 1. Lucret. l. 5.

Vox.

Vocem ipſis clangere ſeu χλάζειν quidam, ut n Homerus, & Author Philomelæ, tribuunt, qui reboatus quidam eſt propter ſtrepitum gravem, avicular. motum obtundens: nonnulli penè mutas aut vix vocales, quod de tertio genere Ariſtoteles affirmat, tradunt. Pullos mutos eſſe conſtat, quod illis lingua humore quopiam te[illegible] impediatur. Sed de hoc inferius dicetur.

n Homer. Ilia. μ.

Senſus externi.

De *ſenſibus externis* non eſt quod multa dicam, tam exacti eſt viſus, o ut ſola contra rotantis jubaris lucem immotam teneat aciem; ſola ſublime ita volans, ut a nobis tanta luce difficile cernatur, late[illegible] ſub fruticele puſculum, ſub fluctibus nantem piſciculum, videre comperta ſit.

o Plut. de Homer. Auguſt. l. 2. de morib. Manich.

Ingeniũ.

Animam ipſi olere certiſſimum eſt, propter quam contacta ab ea corpora facilè putreſcunt. De *ingenio* ac docilitate pauca occurrunt. Callirrichum herbam in nidum ſuum contra noxia animalia ingerere affirmant.

Sub-

NAPOLI

Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III · NAPOLI
Digitized by Google

p *Pauſan. l.4.V.G.* q *Plin.H.N.l.10 c.5.* r *Aelian. H.A.l.17. c.37.* s *Aelian. H.A.l. 12. c.21.* t *Aelian. H.A.l. 4. c.16.* u *Plut. in Numa.*

Subveniſſe *q* Atiſtomeni In Ceadam demiſſo;gratiam *q* virgini Seſtenſi & puero pro educatione, ruſtico *r* pto lato contra ſerpentem auxilio, retuliſſe, infantem teeens natum *s* ab exitio ſervaſſe, apud Authotes invenies. Indi pullos educatos ad leporum vulpium venatum, deſcripto ab Aeliano *t* modo, inſtituebanr. Tales & Cublai Tartarorum Imperator habuit. Sed & Pyrhagoras *u* aquilam ita māſueſeciſſe, ut certis vocibus ſiſteret & devocaret, Supetodantem, dicitur.

Antipatia. x *Ariſt.H.A.l.9.c.1.* y *Statius Thebaid. l3.*

Inimicitias gerunt *x* cum Cygnis, (pugnæ apud Statium *y* deſcriptionem vide) Trochilo, Gruib. quæ ideo montem Taurum tranſmiſſuræ, lapillis vocem cohibent, & noctu transvolant. Ardeolis, Ciconia, Hierofalcone, vulturibus, Dracone & Serpentibus.

Vita. z *Rhodig. Antiq.l.7. c.41.*

Vita quamvis ſalaci diuturna eſt. In ſenectute viſus hebetudine, & roſtri aduncitate tentatur; cum vero ſe illa gravari ſentit in ſublime fertur, inde, oculorū caligine ſolis calore diſperſa, fervida, in aquas frigidiſſimas *z* ſe dat præcipitem, quibus tertio immerſa, nidum petit, & intet pullos capturæ aptos quaſi febre correpta, cum ſudore quodam plumas exuit. Oppetit ergò mortem non tam ſenio vel ægritudine, quàm fame, in tantum ſuperiore accreſcente roſtro, ut aduncitas aperiri non queat.

CAPUT II.

De Aquila in Specie.

ARTICULUS I.

De Chryſaëto.

Nomen. a *Aelian. H.A.l.2. c.39.* b *Pindarus Lythio. Ode 4.*

CHryſaëtos Aquilæ genus à fulvo Colore ita dictum eſt. Ariſtoteles *γνήσιον*, Albertus Herodium, Aelianus *a* Aquilam ſtellatem, Pindarus *b* Jovis alitem, Heſiodus Aegiopen &c. vocat.

De *externa* ejus *conſtitutione* veteres hoc duntaxat, produnt, quòd maxima ſit omnium inter cæteras aquilas eademque ruffa ſeu fulva aut ſubrutila (qui color interdum cum ętate mutatur) & *oculis* Charopos. Quæ Aldrovando à Ferdinando Medicæo miſſa erat, pendebat libras duodecim, coloris, in minutioribus totius corporis *plumis*, ex fuſco caſtanei albis ſparſim intercurrētibus maculis, paucis dorſo, pluribus ventre, radicibus albis; in alis & cauda fuſci, eò magis quò majores pennæ, in cruribus ad pedes uſq; ferruginei: *Longitudo* ei ab extremo roſtro ad ultimam caudam, quinque dodrantum, à roſtro ad extremos ungues: quatuor Spithamarum, & ultra; *Latitudo* expanſis alis Spithamar. octo. *Roſtro* quod palmam ſupetabat aduncitas infra infetiotem mandibulam ad pollicem unum propendebat, latitudo plusquam duotum digitorum, medii præſertim, erat. Color, in acie nigrior, alibi. Corneus ad cæruleum dilutum tendens, fuſco maculatus. *Oculos* habebat Chatopos, quos palpebræ in uno quoque binæ, ſupernè, & infernè integebant, inrer nictandum tunica quadam craſſa, ab infra ſurſum exporrecta, muſculo conſpicuo, cujus initium haud procul ab eruptione nervi optici à cerebro erat; quamque palpebræ ſuperioris loco à naturâ datam, & ad angulū internum inprimis collocatam, quod cutis capitis ob duritiem in palpebras abire nequeat, creditur inſtructa, ab angulo majori ad minorem, obducebātur. Humor aqueus in iis copioſus, Cryſtallinus, Seſſilis, utroq; latere compreſſus, & ſolidus. *Lingua* erar humanæ ſimilis, lata, extremo teres, verſus radicem duobus utrinq; ceu hamatis utriq; appendicibus corneis armata. Siniſtri pedis poſticus *unguis* ſex digitos in circumferentia longus erat, dextri quatuor, ſingulos digitos, quatuor ſemicirculares tabellæ, extremos propè ungues, integebant; maximo interiori excepto, quem tres duntaxat veſtiebanr. De ingluvie, Oeſophago, ventriculo, conſulat Aldrovandum qui volet *c* Muſculos collum movenres anticos & poſticos habebat duodecim, ſeu ſex paria, laterales tres. In thoracis utroque latere tres; Abdominis quatuor paria; Alas moventes decem, Scapulæ quatuor; c *Aldrov. Ornithol. l.2.c.2.*

Ulnam moventes, ſex; eam partem qui carpo in homine reſpondet totidem, cruraquinq;, Tibiam octo; Tibiam & digitos, plurimos.

Nutrimentum. *Cibus* ipſi carnes leporum, gruum, Anſerum, Hinnulorum, Cervorum, quos ex declivi præcipites agit; & Taurorum, quos magno & auſu & aſtu aggreditur: aliquando fame premente fructus, & fruges, ut hac in parte deceptus videatur *d* Ariſtoteles, qui fruges etiamſi in os ingeras reſpuere aſſerit, comedit.

d *Ariſt. H. A. l. 8. c. 8.*

Generatio. Ova ad ſummum tria ponit, ſi juvenis eſt & vegeta, vt plurimum duo, quorum alterum ſæpiſſime putre deprehendi teſtimonio aucupum, per octennium nidum explorantium, Albertus affirmat, quæ de ovorum vel ab alterius generis Aquila Chryſaeto, vel à Chryſaëto alteri Aquilæ ſuppoſitione ſcribũtur, dubia nimis ſunt. Si duo excludit, alterum pullorum ejicit, ſeu nutricatus difficultate, ſeu quia minus generoſus apparet. Prædam niſi fame coacta ſola minimè abſumit. Impertitur avibus regiâ magnificentiâ portio, quæ ea ſpe ſectantur, adulatorum aulicorum ingenia exprimentes.

ARTICULUS II.

De Haliæto & Melanæto.

Nomen & deſcriptio. HAliætus, Haliæetos Phavorino, Aquila marina Latinis, Niſus, ſed non recentiorum, *a* Ovidio dicitur, German. Meer Adler.

a *Ovid. l. 8. Metamorphoſ.*

Qui à Bellonio *b* exhibetur, *magnitudine* eſt Milvi. *Caro* ei cinerea ad nigrum vergens, fibroſa. *Alarum* ad pedes duos Romanos, & digitos undecim extenditur longitudo. *Caput* album & fuſcis lineis diſtinctum, *roſtrum* aquilinum, *Oculi* in medio nigri, in ambitu aurei. *Lingua* ferè humana, appendice ad radicem utrinq; inſtricta. *Colore* per ſumma Aſturis, per ima albo, Guttur maculis ruffis notatum. *Pectus* purè candidum. *Venter* gutturi colore reſpondens. *Crura* craſſa & ſquammoſa. *Cauda* ad cõmoditatem volatus lata, *Pedes* fiſſi, hamati, cærulei. *Digiti* quatuor per ſuperna ad dimidiam longitudinem ſquammoſi, ad reliquam inciſi, per inferna aſperi & aculeati, tam validi, ut flexos vix ulla vi diſtendas.

b *Bellonius de Avib. l. 2. c. 8.*

Species *Aquilar.* marinar. plures eſſe videntur, ex quibus, tum illa eſt Bellonii quam teſtas in cruribus & ungues omnino rotundos habere ſcribit: tum illa Alberti M. & Anglorum, quæ pede eſt uno anſerino & natante, altero fiſſo & prædæ dicato; adipem in cauda gerit, quo guttatim in aqua dimiſſo, piſces attoniti, prædæ fiunt opportuni. *Differentia.*

Habitat circa *c* mare, littora & oras. *Locus.*

c *Ari. H. A. l. 9. c. 32.*

Cibus ei interdum *d* columbæi interdum aves marinæ; quas univerſas nunquam invadit, ſingulas cum emergentes obſervavit aggreditur, & immerſas vel ſtrangulat in humore, vel per ſumma corripit, ſed piſcibus præcipuè victitat, quos in ſublimi in primis *e* natantes, in altum mare ſe præcipitans aquis pectore diſcuſſis rapit, & interdum põdere victa demergitur. Quod de adipe ſuperius dictũ, quia & teſtimonio fide dignorum nititur, & pari, in ardea pede in aquam demiſſo, piſces alliciente, exemplo comprobatur, fidem videtur mereri; & virib. narcoticis, quales, ſeu in torpedine, ſeu in opio, ſeu in ſpiritu vini ſentimus, adſcribendum eſt. Vixit quidam & quidem quietus ad ſeptimum ſine cibo. De ipſius *Ortu* mira *f* Plinius, quæ quia mendo non carent, diligentius expendi debent. *Nutrimentum.*

d *Aelian. H. A. l. 3. c. 45.*

e *Oppian. l. 2. Ixeut. c. Aldr.*

f *Plin. H. N. l. 10. c. 3.*

Fel ipſius ad oculorum ſuffuſiones & nubeculas cum melle mixtum prodeſſe ſcribit Plinius *g*. *Vſus.*

g *Plin. H. N. l. 29. c. 6.*

MELANÆTOS, Aquila Valeria Hermolao, λάγωφονος Ariſtoteli, λαγωθήρας Heſychio & Phavorino, aliis Hypetionis avis dicitur. *Nomen.*

Minor eſt reliquis nigra, *roſtro* adunco extremitate nigro cæteris corneo ſubcæruleo. Initium ejus ſupra narium foramina, membrana quædam transverſim obveſtit. *Vertex* ac cervix obſcuro ferrugineo tinguntur, *Oculi* pupilla eſt nigra, iris charopa, & ex luteo ruffeſcens. *Dorſum* ternis exiguis notulis albicantibus aſpergitur. *Deſcriptio.*

Ala

Melanetus uel Melanæetus
Aquila Valeria.
Stock arn.

Melanætus

Aquila Pygargus. alius.

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Alæ ad ultimam ferè caudam exporriguntur. *Crura* tota propemodum plumis operiuntur; quod nudatum eſt, id luteum, vix ad digiti unius ſpacium ad pedes patet. *Degit* in ſylvis & montibus. *Victitat* leporibus *h* quos, ſenſim in terram delapſa, in plana digreſſos opptimit. Pugnat tamen & cum cervis animoſe. Multum pulverem volatu collectum, inſidens cornibus excutit in oculos, pennis ora verberans, donec præcipiret in rupem; ſed & cum Dracone, Ova hic conſectatur Aquilæ aviditate malefica: at illa ob hoc rapit, ubicũq; viſum. Ille multiplici nexu alas ligat, ita ſe implicans, ut ſimul decidant. Sola Aquilarum *i* fœtus ſuos alit, eſt liberalis, ſola ſine clangore & murmuratione.

Locus. *Cibus.* h *Ariſt. H. A. l. 9. c. 32.* *Pugna.* i *Plin. H. N. l. 10. c. 3.*

ARTICULUS III.

De Pygargo & Morphno.

Nomen. **P***Ygargus*, Gazæ Albicilla, Hinnularia aliis Melaneto & Morphno major eſt, at minor Percnoptero.

Deſcriptio. Qui ab Aldrovando exhibetur, majuſculi Galli erat magnitudine, *vertice* ac collo diluiè caſtaneo ex cinereo. *Oculi*, pupillâ nigerrima, iride luteâ, *Roſtro* adunco, & paulo quam cæteris Aquilis, proportione habitâ, longiore. *Dorſum* alarumq; pars ſuperior, ferrugineis obſcurè plumulis ac ſubnigris integuntur, uti venter ac femora. *Cauda* ab Uropygio ad finem usq; tota albicat: duæ tamen pennæ minores, majoribus incumbentes extremo nigræ ſunt. *Tibiæ* totæ ferè nudæ, impensè luteæ, tabellis ſuper intectæ. *Vngues* acerrimi.

Locus. *Colit* oppida & campos, plana & lucos; ſylvas & montes nonnunquam. Romæ raró viſam ex Symmachi epiſtolis colligitur. Adoritur cervos, ut Melanætus, cum hinnulis; â dextro latere inſilit, in oculos involat, & tamdiu alis percutit, donec præcipires agat. Aëtitem in nidum infert, à quo & is nomen obtinuit. Sed in alendo fœtu reliquis eſt difficilior.

Differentia. Duplex illius *genus* Bellonius recenſet. *Vnum*, corpore colore inter album & cinereum ambiguo, extremis *alarum* nigris, ſupinâ parte totâ cãdicans, quod Ardeam volatu refert; *caput* verſus terram deprimens & perdicibus cuniculis, gallinaceis, & aliis minutis volucribus, victitat, & ut plurimum Oriente & Occidente ſole conſpicitur. *Alterum* Milvo regali adeò ſimile, ut niſi hic & minor eſſet, & ventre intenſius albeſcente, (pennas circa Uropygium cum ſuperioribus candidiſſimas obtinet) unus ab altero non dignoſceretur. *Vngues* habet atros, craſſos, & in fornicem curvatos. Inſectatur alaudas per campos, & cũ ſubbuteone de prȩda tam acriter certat, ut uterq; alis & pedibus conſertis in terram delapſus, ſæpiſſimè aucupibus in prædam cedat.

MORPHNOS, πλάγγος, κλάγγος, Νηττοφόνος, & περκνὸς Græcis; Nævia, clanga, Planga aut † Planeus, Anataria ſeu Avicida Latinis, dicitur. *Nomen.* † *Plin. H. N. l. 10. c. 3.*

Veteres eam *a* magnitudine Melanætum ſuperare, & nigro ac ſub obſcuro colore, qui tamen nȩvis quibusdam interſtinguatur eſſe ſcribunt. Homerus alas ejus tantum patere, quantum valvȩ oſtii cujusdam viri divitis, cecinit. Ex recentiorib. Aldrovandus nullam ſe vidiſſe cui omnia veterum competerent, fatetur. Turnerus apud Geſnerum, nomen hoc Balbuſardo Anglorum, qui eſt Buteone major, nævo in capite albo colore fuſco proximo; quiq; ad ripas degit, in terra inter arundinera ſuper aquas nidificat, volatu non admodum valet, piſces & cuniculos dilaniat, adſcribit. Bellonius avem falconẽ ſecuplo majorem, pedibus cæruleis, digitis oblõgis, Unguibus patulis, Gallis Gerfault dictam, & terreſtri venatui adhibitam, pro Morphno, ſed dubius, obtrudit. Saltus convalles & lacus *incolit*. Aquaticis avibus ut fulicis & anatibus plærumque, ſæpè & piſcibus *victitat*. Spectanda dimicatio eſt, inquit Plinius, *b* ave ad perfugia littorum tendente, maximè ſi condenſa harundo ſit: Aquila inde ictu abigente alæ, & cum appetit, in lacus cadẽte, umbraniq; ſuam nanti ſub aqua, à littore oſtendente: rurſus ave in diverſa, & ubi minimè ſe credat expectari, è mer-

Deſcriptio. a *Ariſtot. H. A. l. 9. c. 32.* *Locus.* *Pugna.* b *Plin. H. N. l. 10. c. 3.*

 gente.

gente. *Naſcitur* ex Oſſifragis ſi Ariſtoteli credimus.

Generatio. *Morphno* CONGENER Aldrovandus appellat aquilam ſibi miſſam, cujus magnitudo galli gallinacei erat. Color totius ferrugineus, roſtrũ deorſum recta propemodum tendens, membranula lutea capiti conjũctum. Extremæ alæ verſus ventrem maculis ovalibus inſignitæ, remiges extremo apice albicantes. Crura hirſuta, & albis notis è bætico aſperſa digiti ſupernè ſquammis, infernè tabellis ſeu annulis intectæ.

ARTICULUS IV.

De Percnoptero, & Oſſifraga.

Nomen. PErcnopteros, qui & Cypaëtos, vel Hypaëtos, Ægypias, & Oripelargus dicitur.

Deſcriptio. Breviter à veteribus, diverſim à Neotericis deſcribitur. Ariſtoteli eſt capite albicante, corpore, quàm cæteræ dictæ majore, ſed brevioribus alis, longiore cauda, vulturis referens. Aldrovandus binos ejuſdem icones exhibet. Prior Chryſaeto non multo minor, habet *Corpus* coloris caſtanei ad nigrum vergentis, *roſtrum* mediotenus rectum, extremo in uncum inſignem curvatum, principio juxta frontem album, cætera nigrum. *Caput* ſubalbidum ad ſuſcum vergens. *Oculos* iride ſubalbida, pupilla nigrâ. *Collum* dimidia ferè parte eaq; ſuperiore propemodum calvum, & pauciſſimis iisq; exilibus plumulis conſitum, candicans, ad cujus finem, medio prope collo inſtar pilorum quorundam hirſutorum ac criſporũ, plumulæ veluti ſetæ oblongæ ſupra cęteras plumas extabant. In tergo veluti cucullus quidam, ad medium uſque protenſus in acutum finem, velut triangulum quendam deſinebat. Alter ignavus, colore pennatum totius ferè *corporis* erat fuſco ad caſtaneum obſcurum vergẽte, quem in ultimo collo nonnihil albicantium ordo continuus, angulum acutum in dorſum exeuntem conſtituens qui veluti cuculli humeris inducti baſis erat, diſtinguebat. *Capite* ad occiput usq; calvo; ita ut pennæ poſt verbum ſurrectæ; cuculli ſpeciem exhiberet. Bellonius avem Gallis buſard dictam, buteonẽ majorem, coloris nigri, alis brevibus ignavam Cypaetum vult eſſe. Geſnerus aliam ciconiæ formâ & coloribus ſimilem. Frigoris impatientem, corporis intense calidi, carnivoram, ſed piſces reſpuentem, quæ quatuor horas uno loco ſedebat, & ſolem aliquãdo ſplendentem intuebatur, ſi non Gypaetum, ex altero ſaltem parente natum, credit.

Incolit lucos & plana, ut plurimum, montes, quandoque, in Syria & Aegypto maximè invenitur. *Locus.*

Cibus ſoli inter aquilas, *a* cadavera. Gravis enim, & ad rapinam iners, à corvo cæterisq; id genus alitibus verberatus, fugatur, capitur. Muribus quoq; circa Gazaram Ægypti urbem victitat. Pullos ſtatim parere, Aelianus auditione ſe recepiſſe ſcribit. Avicenna fel ejus deſtillatum cum oleo violaceo ad aurium dolorem & tinnitum; fimum ad abortum commendat. *Nutrimentum.* *a Ariſt. H. A. l. 9. c. 32.*

OSSIFRAGA & Oſſifragus, Græcis φήνης Ariſtoteli φήνη. Harpa quoq; Sanqualis, & Immuſſulus dicitur. *Nomen.*

Ariſtoteles *b* de ea. Oſſifragę magnitudo major eſt quã Aquilę (Chryſaeto nempe excepto) Color ex cinere albicans. Parum oculis valet. Nubecula enim eos habet oblæſos. Quæ ab Aldrovando exhibetur, quatuor dodrantes & medium erat longa, novem, alis extenſis Spithamas, lata, libras undecim pendens. *Pluma* totius corporis, ſub-albo, fuſco, & ferrugineo colore variabãt. Cutem proximè veſtientes, molliculæ & candidiſſimę erant, remiges ex toto ad caſtaneum tendebant. *Caput & collum* anguſtis & oblongis pennis rigebat. *Roſtrum* ei duos digitos latum, palmum longum, ſubnigrum, è Corneo ſuſcum, ab initio membrana quadam ultra navium foramina protenſa, marginibus ſuis literam s. exprimente tectum, ita aduncum, ut uncus ſolus pollicẽ latum adæquaret. *Lingua* humanæ ſimillima, lato apice, hamatis utrinq; duris & corneis appẽdicibus, membranula tenui *Deſcriptio.* *b Ariſt. H. A. l. 8. c. 3.*

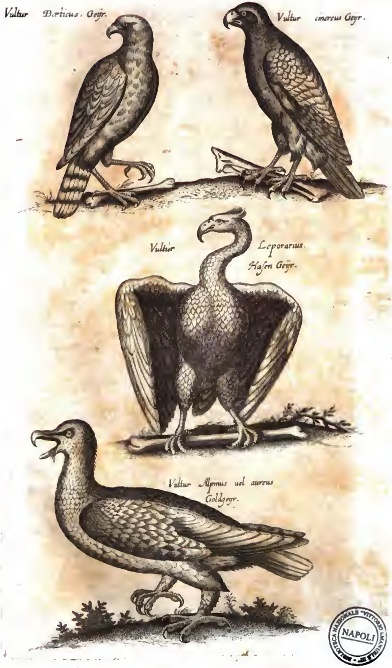

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

Tab. VI

NAPOLI

Google

tenui ad inferiorem mandibulam connexa. *Mandibula* inferior canalis inſtar curvata; [illegible] quandam habebat per quam [illegible] tuitia a capite deſtillabat. De *mento* plumulæ [illegible] villorum inſtar, ad barbæ [illegible] quod [illegible] Plinius tribuit propendent. (c Plin. H. N. l. 10. c. 3.) *Crura* fuſca plumulis aliquantulum fulveſcentibus fere tota obtegebantur. *Vngues* nigerrimi, præ atrore ſplendebant, & ſemicirculum ad amuſſim repræſentabāt. Subſtantia ipſorum intus alba & oſſea, forinſeco cortice tecta erat. Duodecim *caudæ* pennæ albo & nigro maculantur, intus albę, extus fuſcę. Et hæc *externarum* partium ratio eſt. *Interna* ſi attendamus, Uvea, quæ homini in pupilla perforatur, tenuiſſimam quandam membranulam pupillæ prætenſam habebat unde, ut Philoſophus notavit, minus viſu pollet. Pars, quæ iris [illegible] clauditur, ne [illegible] viſio præpediretur, ſubtiliſſima, [illegible] & pellucida erat, *Abdomen* pinguedine copioſa redundabat. *Lien* illi rotundæ figuræ, *ventriculi* corpus membranoſum, fundo ſuperiori orificio lacteo, ingluvie carens, quod de ſua oſſifraga Plinius, cujus vicem Oeſophagus, ſimul atq; jugulum tranſiit, paulatim ad ventriculum usq; dilatatus, gerere videbatur. *Veſica* fellis nullum cum *epate* [illegible] hoc ſub ventriculo multo immerſum erat adipi. *Vterus* craſſo corpore, pyri formæ ſe mine plenus. *Vropygium* medii pugni craſſitudine, & adipoſum conſpiciebatur &c. Ad hujus genus Bellonii illa, quæ corpulentia colore & ſpecie milvi eſt, duab. maculis nigris ad alarum latera notata, capite accipitris ſtellati, cruribus & pedibus vulturinis, &c. non pertinet: ſed illa quæ in comitatu [illegible], colore accipitrum in dorſo, in ventre albicante; orgyiæ, diſtentis alis latitudine, rupicapras ex alto ad [illegible] & fruſta oſſium etiam [illegible] referri huc poteſt: ut & illa, quam Geſnerus, plumis albis, capite nudo & flavo, Saxis injecta oſſa [illegible] gentem, amici verbis deſcribit.

Cibus ipſi Rupicapræ, Hinnuli, canes Venatici, Anguillæ, cujus fruſta in diſſecto ventriculo inventa, tam acuti [illegible] erat, ut ſpectatores [illegible] fere de [illegible] conjicerentur. (*Nutrimentum.*)

Probe *fatiscat*, ut pullos ſuos & Aquilæ, quo iſta nido vulandi facultatem adeptos, & [illegible] aciuſculos, † ejicit, nutrit, & abreptos [illegible] deflet. (*Generatio.*) († Ariſt. H. A. l. 9. c. 34.) Vultures minores ex iis progenerari, & ex [illegible] magnos qui omnino non generent, ſcribit *d* Plinius. (d Plin. H. N. l. 10. c. 3.)

Pugnat cum vipera; & ſauciata, *e* herba ſoncho ſimili, ſibi medetur. (*Antipathia.*) (e Lucret. l. 5.)

Voces [illegible] alio tempore jacit. (*Vox.*)

Vſum [illegible] ſpectes, fel ejus cum melle potum *f* [illegible] curat: ſtercus aridum [illegible] promovet. Venter [illegible] pellitur. Inteſtini extremum ad [illegible] gatum, coliſcam ſiſtit. Os ad coxam ſuſpenſum, varices ſanat. (*Vſus.*) (f Plin. H. N. l. 30. c. 7)

ARTICULUS V.

De Anopæa, Aquila alba, Aquila heteropode & Scythica Ave.

ANopææ fit in Homero Odyſſ. *t.* mentio, quę quibusdam eſt [illegible] inviſibilis, ſeu [illegible] id eſt ſurſum evecta. Alij [illegible] ſcribunt, & hirundinem intelligunt.

AQUILA ALBA ſeu Cygnea, magnitudine eſt Chryſaeti, candoris nivei, in rupibus circa Rhenum invenitur. Leporum, cuniculorum, porcellorum & piſcium venatu vivit, & volatu tarda eſt.

HETEROPOS Geſneri, ſiniſtrum crus cęruleum, dextrum fuſcum albicans habet, de cętero, pectus, collum, & venter fuſca ſunt, punctis nigricantib. maculoſa. *Capitis* & cervicis pennæ rigent. *Oculi* ſubrubent, dorſi initium circa alarum ſummitates in gibbum attollitur.

DE SCYTHICA ave ita *a* Ariſtoteles. In Scythia genus avium Otidis. Hæc duos pullos parit. Ovis non incubat, ſed in pelle leporis aut vulpis impoſitos pullos relinquit. Obſervat in ſumma arbore an adſit qui pullos furti- (a Ariſt. H. A. l. 9. c. 33.)

ſurripiat. Quod ſi quis aſcendat, pugnat & verbe[illegible] tal[illegible]s, ut Aquilæ. Plinius ab eodem deſumſit. Olaus M. oculatus teſtis, ut[illegible] utrũq; hiſtoriam confirmat, quã Albert. M. [illegible] falſi inſimulat.

NB. *Ad Aquilas pertinent Itzquantiehi & Tlacoquantili Indorum, vide infra Mantiſſam N°. 1.*

TITVLVS II.

De Vulturibus.

CAPUT PRIMUM.

De Vulturibus in genere.

Nomen. VUlt[illegible]s nomine intelligitur, quæ Græcis γυψ, γύπας, [illegible], [illegible]; Latinis etiam Vulturius, à tardo forſan volatu, & per periphraſin, Avis Titii, torva, avida, magna, Palatina, caucaſea, dicitur. Lycophrõ[a] eas olores rapaces, Hermogenes [illegible] vocat. Seu ſep[illegible]c[illegible]a animata vocat

a Lycophrõ in Caſſandra.

Deſcriptio. Toto corpore Aquilam ferè imitatur, illamq; ſeſquialtera proportione, ſi Bellonio credendum, excedit: nec tamen, quod in rapacium genere ſolemne, marem fœm[illegible]a magnitudine ſuperat. *Roſtrum* ipſi obuncum, oculi truculenti; quatuor, apud Philẽ, narium ſpiracula, unde [illegible], quod fabuloſum eſt. *Collum* implume, ſeu potius capitis plumę ita breves, ſi cum Aquilis conferantur, ut implumes videantur. *Guttur* longitudine & capacitate, quod propendens ante vẽtrem ingluvies oſtendit, inſigne, ſub quo ſpacium palmi latitudine, non tam plumis quam pilis, ruffis, vitul[illegible]is ſimillimis, inſtar le[illegible] cujusdam velleris, omni ſcapo calami deſtitutis, veſtitur. *Alarum* incumbens corpori pars, leni tota ve[illegible]re, quod [illegible] inter rapaces peculiare [illegible] tegitur. *Crura* tota [illegible]d pedes plumoſa, contra gelu & frigus munimentum. *Ungues* adunc[illegible]

Locus. *Sedes* in altiſſimorum montium jugis, ponere. *b* Ariſtoteles, *c* Plinius, & *d* Homerus ſu[illegible]r a thores Poetæ Caucaſeas vocant. A recentioribus in Creta, Zacynthn, Apennino, monte Galliæ Aureo, viſi ſunt. Æſtatem aprica, frigoris vitandi cauſa demigrant, & in Arabiæ deſertis & Ægypti inter Cairum & mare [illegible] ruſſ[illegible], numeroſos Bellonius vidit, [illegible] iter illud Camelorum cadaveri[illegible]num, paſtum ipſis ſuppeditet. *e* Agricola in ſylvis degere aſſerit. Juvenali *f* nidulantur etiam in arboribus. In Creta & [illegible] ibi in præcipitiis montium ma[illegible] imminentibus. Propterea Herodotus Briſſonis Rhetoris pater ait, † eſſe vulturesin terra altera nobis ignota, eo argumento, tum quod nemo vultu[illegible]s nidum conſpexerit, tum quod magno numero repente apparent ſequentes exercitus.

b Ariſt. H. A. l. 6. c. 5.
c Plin. H. N. l. 10. cap. 7.
d Homerus Iliade 2.
e Agricola l. de ſubterran.
f Juvenal. Saty. 4.
† Ariſt. H. A. l. 6. c. 5.

Nutrimentum. *V[illegible]tant* morticinis & quidem ſolis, illi, qui cum Aquilis, Oſſifragi, & Accipitribus nullam cognationem habent, ſui generis volucres mortuas, ſi Herodoto Pontico credimus, ne attingere res quidem. Vivis etiam tum vol[illegible] cr[illegible]us (ruunt enim in anſeres) tum quadruped[illegible]b. illi, qui Spurii ſunt. In *g* Creta & Helvetia, [illegible]g[illegible], hœd[illegible]s, lepores, cervo[illegible]m hinnul[illegible]s. In Chile *h* Americæ provincia pecudes, infeſtant.

g Bellon. l. 2. de Avibus c. 23.
h Monard. l. de Aromat.

Datur quoddam genus quod Torgos & Hamatorrhophum dicitur.

Venantur à meridie usq; ad noctem, ab ortu ſolis ad illud tempus quieſcunt.

Generatio. De eorum *Sexu*, *Coitu*, *Partu*, & *Incubatu* non conveniunt Authores. Fœminas duntaxat inter eos reperiri, *i* Aelianus, *k* Orus, *l* Philes, Tzetzes *m* & alii authores ſunt. His a[illegible] [illegible]ciſæ Auſtrn volant, vel ſi Auſter non ſpiret, ad Eurum ventum oris hiatu ſe pandunt. Spiritus ve[illegible] influens, [illegible] q[illegible] dies, [illegible] nec cibum ne[illegible] po[illegible]m capiunt, ipſos implet. Te[illegible] a conceptu anno non ova ſed pu[illegible] p[illegible] er[illegible], Geop[illegible] ſcriptor, Philes, & Simocattus [illegible]ndunt, intra centum & viginti dies o[illegible]a deponere, Orus; & T[illegible] Ariſtoteles *n* & *o* Plinius nidificare ſcribunt. Niphus nidum in Italia vidit. Ille bi[illegible]a complurimum o[illegible] ponerere [illegible]: hic ex Umbrici Aruſpice tria. De tempore partus [illegible] h[illegible] leterm[illegible], hoc interim a Divo Hieronymo proditur, vultures c[illegible] cœperit ova edere, qu[illegible]ipp[illegible] ex [illegible] co tractu adferre, nucis [illegible]r, intus habens,

i Aelian. H. A. l. 2. c. 46
k l. 1. Hierogl.
l Phile de propriet. Animal.
m Tzetzes Chil. 12. c. 439.
n Ariſt. H. A. l. 6. c. 5.
o Plin. H. N. l. 10 c. 6.

habens, quod moveatur, ſonumque ſubinde reddat. His veritas ſubſcribere videtur; attamen cum Aquilæ, oſſifragæ & vultures, ut ex Ariſtotele, & Plinio palam eſt, promiſcuo coitu inter ſe utantur: facilè ex diverſarum ſpecierum avibus, tertia ſterilis, ut ex equa & Aſino Mula, generari poteſt, quæ ob ſimilitudinem cum vulturibus, quam Aquilis majorem, inter illos potius collocetur.

Educatio. *p Orus l.1. Hieroglyp.* *Educationem*, ſi videas, apud *p* Orum centum & viginti diebus pullis nutriendis inſumit, alimento deficiente femoribus ſuis roſtro vellicatis ſanguinem ciet, ipſiſque ſugendum præbet. Apud Albertum verò unguibus eos vulnerat, & de ſuperfluo ſibi cibo paſcit.

Aetas. *q Ambroſ. l.1. Hexaemer. l.5. c.20. Yſidor. Origin. l.12. c.7.* Extendit *ætatem* ad *q* centeſimum annum.

Quantum ad *facultates & actiones animales*, Oriente ſole in occaſum, occidente in ortum proſpicit, ut apud Orum extat. Non ultra maria tãtum, ſed per quingenta *r* etiam millia paſſuum cadavera odoratur: ſeu quòd instrumenti ſit exquiſiti & ſicci; ſeu quòd copioſa ab integris quandoque exercitibus exhalatio ſit, ſeu quòd eadem conglobata, ventis eodem deferatur. *Viſus.* *r Thom. Aquin. de Animal. l.2. Comment. 97.*

Volatus. *Moventur* tardè propter corporis molem, & volant turmatim.

Ingeniũ. *Ingenium* exinde colligas, quòd Regiones frigus evitaturi mutent. Aegypto non minus, quàm Ciconiæ advenæ, quòd ad idem cadaver, a quo ſatiati ſæpius receſſerunt, identidem redeant, & expeditos ad bellum exercitus præſentione quadam conſequantur: ac ut aliqui addunt, biduò triduove, imò ſeptenis diebus antè ca loca circumvolent, in quibus cadavera futura ſunt, quòd domi cadavera *s* à venenoſo ſerpente percuſſa fugiãt, & hepatis morbo laborantes magnarum avium jecinora vorent. Suaveolentia adeò averſantur, ut ne armenta quidem mortua, unguento *t* adoraro illita, attingant; imù unguentorum odore perimantur, perit, & *u* mali Punici grano vultur: ſed ſemine Siſeris *x* Cretici vehementer oblectatur. *s Nicander in Theriac.* *Antipathia.* *t Ariſtot. in Mirabil. Plin. H. N. l.12. c.53.* *u Ael. H. A. l.6. c.46* *x Plin. H. N. l.20. c.5.*

Morbi. Inter eius *morbos* ſunt, Hepatis obſtructio, & pediculi, inſectum venenoſum, pediculo par, vel ei qui in inguine naſcitur, perſimile.

Vſus. *Vſum in medicina* partes ejus, magnum obtinent. Medicamentum ex integro ab Aëtio *y* paratur, ad abſceſſus, cõdylomata, ſtrumas. Cerebrum capiti vel naribus cum oleo cedrino illitum, dolorem ejusdem ſedat. Cor pulli adalligatum adverſum comitialem morbum prædicatur. Serenus jecur ad jecoris dolores commendat. Fel. Opſtalmicis benè ex Sammonico admiſcetur. Penna pedibus ſubjecta parturientes adjuvat; ſed niſi tempeſtivè auferatur in uteri procidentiam conjicit. Si dentes ea ſcalpentur, acidum anhelitum reddit. Nidore pennarum, ſi urantur, ſerpentes fugantur. Pellis ventriculo appoſita *z* concoctionem egregiè juvat. Nervi † ex cruribus & ſummis pedibus collecti, & ad talos ęgri alligati, podagram curant. Externa ſi attendas, ex oſſibus vulturis tibias * Scythæ Anthropophagi, Malenchleni, & Arimaſpi conficiebant. Ex cruribus cãdelabra quidam, quod ipſa, innatâ vi venenum explorare & attrahere crederent. *y Aet. l.13. c.124. Galen. Euporiſt. l.9. c.91.* *z Lemn. de occult. Natura. c.26.* *† Trallian. l.11.* ** Pollux Onom. l.4. c.10.*

CAPUT II.

De vulturum Differentiis.

VUlturum duo duntaxat *genera* Ariſtoteles † agnoſcit; at Neoterici plura eſſe obſervant. *† Ariſt. l.8. c.3.*

Primum eſt Albicantius, & parvum, quod in montibus * Rheni, Danubii, Helvetiorum circa Clavonam, apparet, & in Scythia, & ſubjectis Septentrioni regionibus frequens eſt. ** Albert. l. 7. de Animalib. c.8.*

Alterum [illegible] ſeu magis cinereũ, cujus pilos ſeu plumulas albas capillaceas & capillamentorum inſtar ſubtiles, adeò candidas eſſe Bellonius ſcribit, ut pellẽ ſubdititiam & elaboratam, muſtelæ alpinæ albæ, ſeu etiam vulpis albæ eſſe, quiſpiam exiſtimare poſſet.

Tertium Bęticum, quod Aquilâ paulò minùs habet pennas colli, dorſi, vẽtris, totiusq; adeò corporis, caſtaneo

colore tinctas, dorſi & laterum exiguas, & ſquammarũ inſtar latiuſculas, quæ dorſum, ventriculũ, ventrem, & uropigii radicẽ veſtiũt, ruffas plumas verticis breviculas ac curtas, ſi Aquillis compararetur. Colli anguſtas ac longiuſculas, quales gallis gallinaceis, & ſturnis propendent. Crura brevia, plumis undiquaq; ad ſuperiorum uſq; digitorum partem contecta.

Quartum Nigrum, quod eſt cauda brevi, alarum & caudæ pennis ejuſdem cum Bœtico coloris. Albertus minus hoc, ſed viribus præſtantius ſcribit.

Quintum Leporarium, roſtro obunco, nigro, fœdis oculis, corpore fitmo & magno, alis latis, cauda longa & directâ, colore in rutilo nigricante, quod ex vulture & Aquila cõpoſitum videtur, & illud quod Homero Albertus *melanocon* vocari ſcribit. Huic enim peculiare leporibus inſidiari: & ſolus inter cæteros velox & ad docendum aptus eſt.

Sextum Aureum Geſneri, quod ita deſcribit. Longus eſt à roſtro ad extremam caudam ſex dodrãtes & paulò ampliùs, ad extremos ungues quinque dodrantes aut paulò minus, longitudo ſuperioris roſtri quãtum illud aperitur, ſeptem ferè digiti trãsverſi. *Cauda* longitudo circiter tres dodrantes. Tota *pars ſupina*, id eſt collum inferius, pectus, & venter & pedes quoque ruffo colore ſunt, dilutiore quidem caudam verſus, rubentiore verſus caput. Digiti pedum fuſco vel corneo colore ſunt. Alarum penna longiſſima quatuor dodrantes æquat. Subnigricant ſeu fuſco ſunt omnes alarum pennæ uno ferè colore: parvulæ tamen ſupremæ in alis nigriores ſunt, vt per medium aliæ ſubruffis maculis, aliæ ſubalbidæ circa imum diſtinguuntur, eo nigriores autem ſunt, quo propiores dorſo, ubi præ nigredine ſplendent. Pennæ per medium dorſum nigræ ſunt, ſplendentq; in earum medio cauliculi albi, præſertim quæ citca medium dorſum ſunt, & dimidia colli parte, reliqua enim colli pars, pennas ex albido ruffas habet. Caudæ pennis idem color eſt qui alarum, nempe fuſcus. Hiſce addit Albertus quoddam collo craſſo, aliſque ad dorſum valdè retortis & magno pectore, quod frequenter in ripis maris degit, & quod venatur, eò defert.

TITULUS III.

De Accipitribus.

CAPUT I.

De Accipitribus in genere.

ACcipiter vultures excipiat, avis cujus tanta apud veteres veneratio, ut & *a* præſagiendi poſt exactam hanc vitam vi pollere, crediderint: & legem qua capitis damnatur, qui eum etiam imprudens occidiſſet, tulerint: tanta apud Ægyptios, ut ipſum *b* Soli acceptum putarent, picto *c* Oſirim proponerent. Tentyritæ *d* & Philarum *e* incolæ ſanctiſſimè colerent, interfectum ſepulchri honore afficerent, & in urbem *f* Butim aſportarẽt; ſeu quod ipſius ſubſtantiam ex ſanguine & ſpiritu conſtare *g* dicerent; ſeu quòd regionem à venenatis animalibus *h* eos repurgare cernerent; ſeu quòd Accipiter priſcis temporib. librum puniceis literis ſcriptũ, in quo cultus Deorum forma continebatur, Thebas ad ſacerdotes, detuliſſe *i* crederetur.

a *Porphyr. lib.4. de abſtinent.* b *Porphyr. ibid.* c *Plutarch. de Iſide & Oſiride.* d *Aelian. l. 10. de Animal. c. 24.* e *Strabo l. 17. Geogr.* f *Herodot. in Euterp.* g *Porphyr. l. c.* h *Diodor. Sicul. l. 2. c. 4.* i *Diod. l. c.*

Nomen. Dicitur Græcis communiter ἱέραξ. Macedonibus ἀστὴς, apud Lybias βάρβαξ, Heſychio, κιρκὸν, Tyrrhenis ἄργος; aliis μέρμνης. Latinis Accipiter, ſeu à rapacitate, ſeu quòd ter ſit acceptus. Unde & ſacer ales vocatur.

Euſeb. l. 2. de præpar. Evangel.

Deſcriptio. *Avem ipſam* ſi ſpectes, corporis ipſi *moles* incerta. Nonnunquam vix Aquilis cedit, in Aegypto *k* minores quàm in Græcia, in regionibus Aquiloni obverſis & rupibus, quia ſanguine & ſpiritu abundant, majores. Major mare fœmina, quòd in illo humidum ab immodico abſumatur calore; in hac, ſanguis cum moderato calore copioſior, multum argumento materiæ ſuppeditet. *Color* ipſis ut plurimum ex albido fulvo & nigro diverſus, maculiſq; diſtinctus, alibi, albi & leucophæi reperiuntur, & qui in frutice ſpinoſo aut acere habitãt, ad ruffum aut nigrum declinant: qui in fago, ad gilvum

k *Ariſt. l. 9. Hiſtor. A. c. 28.*

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

vum ſeu pallidum. *Caro* eſt aſperior, quàm *l* cuculi copioſioribus plumis integitur, quàm graviores aves, quòd ſuperfluá materia ad pennas amandetur, eorumque generationi ſerviat. *Roſtrum* habet aduncum extremo plerumq; corneum. *Oculos* ſplendidos, unde Soli ſacri, & perpetuò mobiles, quorum color cum ætate mutatur. *Cerebrum* copioſum, linguam latam, principio obtuſam, nec bifidam, nec acutam. *Pectus* acutiſſimum, modicâ carne munitum. *Alas* rapacium acutiores. Anhelitum fœtidum, *cor* magnum, cuſpide obtuſa. *Lienem* adeò exiguum, ut ſenſum propè modum effugiat. Fel nonnunquam æterugineum, jecori & inteſtino adjunctum.

l *Athen. l. 8. c. 9.*

Locus. Si *loca* ſpectes, frequentiſſimi ſunt, in Anglia, Suecia, Pruſſia, Livonia, Ruſſia, quod iſtæ avibus tardioris volatus, & multæ carnis abundent: minus frequentes in Syria, Perſia, Africa, Græcia, & Cretâ. *Nidulantur* in præruptis & altis rupibus, in Alpibus inprimis, ſed vel inter vepreta, vel *n* in arborib., acere inprimis, fago, quercu, abiete, pinu. Qui Maſſiliæ *o* agros incolunt, humi fœtificant, nec alibi naſcuntur.

n *Homer. Odyſſ. ι.*
o *Plin. H. N. l. 10. c. 8*

Nutrimentum. Potu omni, Tinnunculo excepto, abſtinent, ſi Ariſtoteli *p* & Suidæ *q* credimus: bibere *r* Plutarchus, etiam poſtquam hominis defuncti corpus tetigerit, ſi affluentis copiæ aqua invitetur, *s* Gyllius, prodidere; quamdiu viventium ſanguis ſedandæ ſiti ſufficit, non bibere: ſi exanguibus veſci cogatur, potare, credibile. *Cibus* ipſis aves, gallinacei inprimis & colũbacei generis, Turdi, Fringillæ, Coturnices, Corvi, Picæ, Cornices; nobilioribus cancri & caro leporina vehementer ſapiunt: viliorib. etiam mures, ranæ, & talpæ; manſuetis quoque fruges & panis. Nec à cordibus, quod cum *t* Ariſtotele, *u* Plinius & Aelianus non credidere, teſte Alberto *x* & Aldrovando abſtinẽt; quin cerebro è cranio divulſo & abſumpto, reliquum corpus involant. Nulli ad reliquias prædæ ſuæ revertuntur, *z* dum ſylveſtres ſunt; nec vnquam cadaveri inſidere viſi; ſed omnes interdum tam avidi, vt ſtercora præ fame deglutiant. *Venatur* autem Accipiter, non tantum Turtures; Gallinas albas maximè *a* propter candoris inſigne, Anates, Cornices, Sturnos, Picas &c. ſed & proprium genus, quod prætterquam Aquilæ & Olori, ut quibusdam placet, nulli aliarum avium cum eo commune eſt. Cuculus ab eodem abſumitur, *b* ſi quando vna apparuere, ſola omnium avis à ſuo genere interempta. Leporem poſtquam cœpit, ſiniſtrum pedem terræ infigit, dextro prædam retinet, & quàm primum poteſt oculos ejus eruit. Venaturus ſolus volitat; prædâ conſpectâ humilis propè terram fertur, & omni conamine inſtat ſi primo niſu fruſtratur, perſequi deſinit, & ſibi indignatur.

p *l. 8. Hiſtor. c. 38.*
q *in voce* ἱέρ.
r *Plut. de Iſide & Oſiride.*
s *Gyllius in Aelian.*
t *Ariſtot. 9. Hiſtor. c. 11.*
u *Plin. H. N. l. 10. c. 8*
x *l. 23. de Animalib.*
z *Albert. l. c.*
a *Columella l. 9. de re ruſt.*
b *Ariſtol. H. A. l. 6. c. 7. Plin. H. N. l. 10. c. 9.*

Fœcunditate negatá, quòd humorem *c* ad crura, vngues, pennas, & genitalia loca ſimul nequeat transmittere natura; *ſalacitatem* ipſi adſcripſit antiquitas. Certè, & cum Aquilis *d* coëunt, & Aſteria cum Accipitre cõgreditur. Quoddam genus, cum in venerem ruit, minimarum etiã avium morſibus patet: aliud, *e* more hominum amatoria levitate flagrantium, fœminas ſemper ſectatur; abſentes clangore proſequitur. Aegyptii fœminam una die requiſitam, quantumlibet ſeceſſerit, à marito vocatam, obſequi tradunt, & inde fœminas morigeras titulo Accipitris honeſtãt. Tria ut plurimum quatuor aut quinque *f* quandoq; *ova* pariunt, & vicenis diebus incubant.

Generatio.
c *Ariſt. 3. de gener. Anim. c. 1.*
d *Ariſt. 2. de gener. Animal. c. 5.*
e *Aelian. l. 2. de Anim. c. 43.*
f *Albert. l. 10. c. 8.*

Aetas hujus avis in multos ſe protendit annos. Aegyptij *a* ad ſeptingentos pervenire, ſed falsò aſſeruerunt. Multis etiam infeſtatur *morbis*, *b* nempe difficultate reſpirandi, & tum ſonum elidit; aliquãdo oſcitatur, & vomit: tineolis, & tum ipſi venter & collum glabeſcunt: cholera, in qua liquorem viridem evomit. Spongiâ, quâ affectus, præter conſuetudinem bibit, multum ſcſſitat, nec ex manu, nec ex perticâ diſcedit. Febri, tum puſtulas ſiligini ſimiles in ore habet. Tineis, tum caudam, frequenter motitat. Suppreſſione alvi, tum crebro anulum perticæ admovet, & ex-

Aetas.
a *Aelian. l. 10. de Animal. c. 14.*
b ἱερακοσόφιον *Demetrii ed. Rigaltii.*
Morbi.

crementa nigra reddit. Intemperie frigida, & tum exctementa crocea aut cruenta reddit, alas autem remiſſas & laxas, capitis plumas horrentes habet. Pituitâ ſicca, & tum liquorem per nares non emittit. Gravedine, & tum ipſi liquor per nares, ſpumâ per oculos elabitur. Tremore, & tum pinnas ur ſtruthiocamelus habet; & volare nequit. Plura apud citatum Authorem vide.

Vox. *Vox* Accipitribus alia alio tempore, & generi. Apud Græcos verbo Ῥύζειν per onomapopœiam conficto, apud Latino Pipandi exprimitur. Gallinæ ſi eam audierint, dum interim incubant, ova vitiantur.

Viſus. *d Aelian. H. A. l. 10. c. 14.* *Viſus* tam acer, *d* ut nullo negotio adverſos Solis radios intueatur. Hinc dicitur Ariſtophani παντόφθαλμος omniooculus. Cum Apolline, qui eſt ſol, magnam convenientiam habere credebatur; & ejusdem *e* imagine ſolem denotari Aegyptiis ſolitum.

e Plut. lib. de Iſide & Oſiride. *Homer. Iliad v.*

Volatus. *f Ariſtoph. in Avib.* *g Aelian. l. 10. c. 24.* *VOLATV* ſunt velociſſimi, & adeò celeres, ut vel ideo *f* ἱππεροξύτης, ξύφιας, & ἱεραξες παρὰ τὸ ῥᾷον ἵεσθαι à facili motu dicantur; ſoli qui velociſſimus ſacri ſit; & ſummam cũ igne *g* cognationem habere credantur. Ita ſanè ſe aliquando efferunt, ut humanum viſum effugiant; nihilominus prædam inde viſam, jaculo citius demiſſi, aſſequũtur. Peculiare illis & cum ſola Noctua cõmune, in aëre ſeſe reſupinare, caudam deorſum, & alas expandere, his vice ſoli uti.

Ingeniũ. *INGENIVM* ex parte attigimus, ſolitariam ſemper, præterquam tempore coitus volare; juſtę magnitudinis cum vulpibus etiam, Aquilis, & vulturibus certare; in Thraciæ *i* parte ſupra Amphipolim cum hominibus ſocietate quadam aucupatum fuiſſe; in toto avium genere docillimam eſſe; avem ſibi forte ſub noctem oblatam, totam noctem ſub pedibus tenere, exoriente ſole manumittere, obviam non perſequi, tandem, ſucco Hieracii herbæ oculos tingere, ſic claritatem priſtinam recuperare, addi poteſt. De cætero, mortuum *k* lugere, & in oculos ejus terram ingerere, noctuæ à reliquis avib. infeſtatæ auxiliari. Turturem deprehenſam *m* dimittere; unde Aegyptii, ne quando imprudentes avem ab Accipitre dimiſſam guſtent, toto eorum genere in cibo abſtinent, à *n* Tinnunculo *o* crocodilo, & vite nigra ſibi metuere; cum ſalvia, mentha, abiete & ſalice ſympathiam habere; Authores quidam prodiderunt.

i Aelian. H. A. l. 2. c. 42. Plin. l. 10. c. 8. *k Aelian. l. 10. c. 17.* *m Porphyr. l. 4. de abſtinent.* *n Plin. l. 10. c. 37.* *o Plut in Iſide & Oſiride.*

Vſus. *Vſum* ſi ſpectes, pulli ſuaves ſunt valdè, adultorum caro dulcis & levis. Totus aſſus & in cibum ſumptus, morbum ſacrum; in roſaceo elixus, oculorum vitia, pulvis in quo ſe volutavit, lino rutilo ægri collo alligatus, quartanam, adeps oculis inunctus caliginem, oculi à collo ſuſpenſi tertianam; depellere, ſed fruſtrà creduntur. Stercus in vino dulci tritum, *p* conceptum juvare; fumum verò *q* ex eo, ſpolio ſerpentis, opoponace, myrrha, galbano, caſtoreo, ſulfure citrino, & felle vaccino excitatum, & per fiſtulam in uterum exceptum, fœtum educere, credibile eſt.

p Hippocr. de morbis mulier. l. *q Vellanivan. in Brevia.*

CAPUT II.

De Accipitricibus in Specie.

ARTICULUS I.

De Aſteria, Accipitre Palumbario, & Fringillario.

a Ariſt. l. 9. Hiſtor. c. 36

ASTERIAS, qui & Aſtur aliis, corpore eſt grandi & oblongiore, unde Palumbario *a* comparatur, punctis & notis quibusdam ſtellas referẽtibus reſpergitur, hinc ipſi nomen. *Capitis* pars anterior extenſa paulatim eſt in roſtrum. *Oculi* varii & pellucidi; *collum* longius Aquilino. Femora longiora quàm falconum, crura horum reſpectu brevia, & craſſa. Pedes magni. Cauda ob longitudinem dependet. Eſt ex eorum genere, qui, quòd emiſſi præterito pugno revocentur, Pugillares manſuefactariis dicuntur. *Differentias* ſortiuntur Aſtures varias. *A natura.* Alii aut rupes mari adjacentes incolunt, aut flumina & aquas dulces ſectantur, qui humilem propè terram volatum exercent, & clandeſtino aſtu prædam adoriuntur. Alii diſſitis à mari locis delectur, & ex excelſis ar-

ſis arboribus prædam deſpiciunt, & infeſtant. A *Sexu*, in quo fœmina colore ad Aquilam accedit, niſi quod maculis denſioribus & rufis aſpergatur. *A magnitudine*, quæ Aſtures ita commendat, ut in Syria aves quę prædæ ac aucupio ſerviunt, ad pondus emantur. *A loco*, ſunt namq́ue *Armeni*, qui oculos habent virides, & ſi cum dorſo nigricantes, optimi cenſentur; crura candida, pedes magnos. *Perſis*, corpus grāde, plumis benè veſtitum, oculi concavi, ſupercilia pendentia. *Græcis* caput grande, & raræ in collo plumæ. *Africanis* dorſum nigrum, oculi, in juventute nigri, ætatis progreſſu ruffeſcunt. *Sardis* pennæ nigræ, crura brevia, femora longa, pedes pallidi. *Illyricis*, ſive Sclavis, ſtatura mediocris, pennæ rubræ, majori ex parte prunarum candentium ad inſtar; pedes magni, femora ab interna parte plana, volæ manus inſtar æqualia. *Alpinis* corpus magnum, oblongum, pedes ferè candidi, ſufficiēs ad leporum venationem robur. *Germanis* oculi iris & ſuprema capiti contigua roſtri pars, crura, tibię & pedes, crocea. Pennæ caudæ nigris & canis iisq́ue latis & obliquis maculis aſperguntur; colli ſuperioris & capitis ruffeſcunt, & pūctulis, nigris interſtinguuntur. Carcani Aſtocellus, eſt fortè Tardici & Bellonii Semi Aſtur.

ACCIPITER PALUMBARIUS, qui Græcis eſt φασσοφόνος, φαβοτύπος, & φαβολέτης, ſeu columbicida, quis ſit,
b l. 8. Hiſt. c. 3. certò dici non poteſt. Ariſtoteles *b* meram nomenclaturam ſuppeditat, & ſimpliciter Accipitrem nominat. Epheſius à Niſpho citatus, Falconem gentilem vulgò dictum ex eo facit. Alberto cum Aſture idem eſſe videtur, Turnero cum Fringillario idem.
l. 3. de abſtin. ab animal. Ariſtoteli eſt Chalcidis avis magnitudine, & Carnivorus: Porphyrio omnium celerrimè volat.

ACCIPITER FRINGILLARIUS Græcis veteribus Σπιζίας recentiorib. ξυνίες, corrupto fortè ab Oxyptero vocabulo; Latinis Niſus, quod ei Alberti ni fallor primum ęvo impoſitum eſt, ſed non Ovidij, cui Niſus idē cum Haliæto, aliquibus Sparverius, ab Italorum Sparviero dicitur. *Mas* qui Muſcetus vocatur, & fœmina minor eſt, quiq; ab Aldrovandro exhibetur, *roſtrum* habet breve, unco acutiſſimo præditum coloris cornei ſubcærulei. *Oculi* pupillam ochræ colore pallido, lutea iris excipit, quod reliquum eſt intentu flavet. *Caput*, collum, pectus, venter, crura albicant, & variis maculis diſtinguuntur. *Dorſum* & alas maculæ multæ albæ reſpergunt. *Cauda* nigris & fuſcis maculis transverſim ornata, reliqui ferè corporis longitudinē æquat. *Pedes* & tibiæ crocei ſunt coloris. *Fœmina*, vertex, collum, dorſum, alæ coloris ſunt obſcurè fuſci. In *Syncipite*, & alarum medio, qua dorſo incumbunt, alba macula conſpicitur. *Pars* totius corporis *prona*, eſt candida, & transverſis lineis luteis interſecatur. *Degit* tempore hyberno in ſylvis cæduis, earumq; gracilibus. Non ante occidentem ſolem ad ſedem ſuam revertitur. Plærumq́ue adverſo vento *volat*. In legibus Salicis de eo legitur, quod qui furatus fuerit, centum & viginti denarios perſolvere deprehenſus teneatur. *Dividuntur* ab *Aetate*, in *Nidarios*, *Ramularios* qui necdum plumarum depoſuerunt exuvium & mutatos. *A loco natali* in *Illyricos*, qui ut plurimum lumbos, ac dorſum nigra obtinent, & vitam brevem agunt. *Orientales* quibus canda duodenis pennis inſtruitur, *Africanos* quibus oculi nigri, pectus nigris & transverſis maculis varium, alæ longæ. *Tridentinos*, qui ſunt proceri, volaces, ſæpe capras, alaudas in terram deorſum dejiciunt: mox ſurſum arripiunt. *Vincentinos*, qui aut in montibus Vincentinis naſcuntur & omnes ſtatura ſunt exigua; aut in Mucroſticanis Spinaroli dicti, capite magno, reliquis minores, & ad aucupia inepti: & *Ignotos*, qui corpore mediocres, maculis ferrugineis ad rubrum inclinantibus, reſperguntur.
A colore Albos namq́ue in Septentrionalibus oris reperiri, Olaus Magnus author eſt.

ARTICULUS II.

De Circo Aeſalone & Tinnunculo.

Nomen.

CIRCUS Heſiodo ἱερὸς κίρκος, Homero & Ariſtoteli κίρκος ſimpliciter, Feſto Circanea vel Circenda, fortè, quod, cum inſidiatur, circuitum in aëre faciat, dicitur.

Deſcriptio.

Si deſcriptionem Bellonii ſequimur, haud multò milvo minor eſt: *Capitis* vertex & guttur inferius ex ruffo albicant, plumulæ quæ auditus foramina tegunt nigræ ſunt. *Roſtrum* capiti continuum plumbeum eſt, extremum atrum, *collum* breve. *Crura* gracilia, lutea, falsò altero claudicare, Plinius prodidit.

Locus.

Galliæ eſt inquilina, & ibidem in Arveniæ planis *nidulatur*.

Nutrimentum. *Plin. l. 10. H. N. c. 8.* a *Ariſt. l. 9. Hiſtor. c. 5.* b *Aelian. l. 3. c. 45. de Animal.* c *Aelian. l. 6. c. 45 de Animal.* d *Homer. in Batrachomyomachia.*

Cuniculos, vulpes, *a* columbos, *b* Turtures, *c* Mures *d infeſtat.* Bibit cum in maritimis verſatur. Amaraginem, lactucam ſylveſtrem, vel crocum nido imponere creditur.

Vox. *Volatus.* e *Homer. Iliad. χ.* f *Euſtat. in citati Homeri locũ.* g *Odyſſ. ν.*

Vox ipſi acuta, *e* & clangere dicitur, idq; tum facit, *f* cum prædæ propinquus, de ea apprehenda eſt ſollicitus. *Volat* in gyrum, & quidem velociſſimè, hinc *g* Homero ἐλαφρότατος, τάχυς, ἄγγελος, Oppiano Equis Iberis velociſſimis celerior.

Nomen.

ÆSALO, qui Turnero Smerillus, Iſidoro Merillus, Creſcentiẽſi Iſmerlus, Alberto Mirle, inter rapaces minimus eſt, & tum corporis ſpecie, tum pennatum colore, Falcones refert.

Nutrimentum. h *Creſcẽt. l. 10. c. 13.* i *Plin. l. 10. c. 8.* k *l. 8. Hiſt. c. 3.*

Perdices & columbas *venatur*; Alaudas tam avidè ut ad *h* clibanum uſq; ardentem, puteum, vel hominum veſtes offendat, ſi peritia, & uſus accedat, quatuor merilli, cygnum etiam dejiciunt. Solus omni tempore *i* apparet, quod tamen Buteoni Ariſtoteles *k* adſcribit.

Inimicitia. l *Ariſt. l. 9.*

Inimicitias cum *l* vulpe & corvo gerit; illius catulos interficit; hujus ova confringit. Corvi vulpibus auxiliantur.

Plin. l. 10. c. 74.

TINNUNCULUS Gazæ aliquãdo Triſtunculus, ut Italis Triſtarellus, ut Italis Triſtarellus, & Canibellus & Gavinellus. Græcis κεγχρῆς, κεγχρηΐνας, κεγχρηΐς, & κερχνηΐς, quod multis milij inſtar punctis inſignis ſit, dicitur. *Nomen.*

Deſcriptio. m *l. 5. Ornithol. c. 6.*

Mas, prout ab *m* Aldrovando deſcribitur, habebat, *caput* in ſummo vertice nonnihil cõpreſſum, coloris cum univerſa cervice ad dorſi initium fermè cinerei. *Roſtrum* ſtatim deorſum molli declivitate tendens, unco inſigni ac longiuſculo, cujus pars capiti contigua fulveſcit, media colore eſt cinereo, ad latera appendix erat, hemicycli formâ. *Alas* & dorſum ferrugineis pennis notis atris diſtinctis; gulam, pectus, ventrem flavis maculis nigris perſperſis veſtitum. Alas oblongas, & quinq; digitorum ſpacio ultra Uropygium extenſas. *Caudam* maximâ ſui parte cineream, reliqui corporis longitudinem æquantem. *Fœmina*, quæ major erat, *roſtrum* brevius cum roſtro magis recurvo, cinereum. *Dorſi* & alarum pars ſuperior ferruginea ad roſſum accedens. Pennæ extremæ dorſi cinerei coloris, & notis trãsverſim fuſcis obliquis utrinque in angulum medio ſcapo coëuntibus maculatæ. Habet Aldrovandus & Tinnuncolum fœminam alteram, cujus deſcriptionem apud eundem vide.

Locus.

Nidulatur in altis ædificiis, muris, turribus & cavis, quercubus, monedularum more, non ſuper fronde, ſed in latibulis.

Generatio. n *Aelian. l. 2. de Animal. c. 43.* o *Ariſt. l. 3. de gener. c. 1.*

Fœminas Mas ſemper ſectatur, *n* de abſentibus dolet. Illæ ſupra quaterna *o ova* edunt, minii modo rubẽtia. *Pullos* tam diu alit, donec proprio volatu vivere poſſint.

Nutrimentum. p *l. 3. de gener. c. 1.* q *l. 2. de Animal. cap. 43.*

Victitat papilionibus, Locuſtis, veſpis, muribus. Inventus aliquando in nido ejus & ſerpens: ſed & ipſe in picarum nido eum pullis inventus eſt. Bibaran non dubium. Ariſtoteles *p* rarò & ſolum inter uncungues tradit. Aelianus *q* & Suidas nullo potu indigere ſcribunt.

r l. 10. Hiſtor. Nat. c. 37.

Cum columbis ſingularem colit amicitiam, cum Accipitribus aliis, etſi ſui generis capitalem hoſtilitatem exercet. Ideo, *r* Plinius. Avis, quæ Tinnunculus vocatur, cum columbis habenda eſt. Defendit enim illas terretq;

retq; Accipitres naturali potentia in tantum, ut viſum ejus vocemque fugiant. Hac de cauſa præcipuus columbis amor eorum, feruntque ſi in quatuor angulis defodiantur in ollis novis obliris, non mutare ſedem columbas. Fumus ejus albugines oculorum *s* extenuat.

s Plin. l.29. Hiſt. Nat. cap. ult.

ARTICULUS III.

De Buteone, Subbuteone, aliis Accipitrum apud Ariſtotelem generibus, & ſacro Aegyptio.

Nomen. *a Plin. l.10. c.18.*

BUTEONES, qui & à numero *a* teſtium Triorchis, Marcello, Millo dicitur, quæ ternam deſcriptionem Aldrovandus exhibet.

Deſcriptio.

Prima ſub nomine Buteonis ex mõtibus Vineolanis allati ponitur. *Corpus* recti duarum Spithamarum erat. *Caput* habebat compreſſum, figurâ trigonâ. *Roſtrum* nigrum membranâ circa nares luteâ veſtitum. Iridem circa pupillam in *oculis* nigerrimam. *Collum* breve & plumoſum. *Dorſum* ad caudam coloris ferrugineì. *Altera* ex Geſnerus ſub Boshardi ut Sabaudis dicitur, maris cognomento, eaq; duplex. Magnitudine *prior* magnã Gallinam referebat. Caput pennis fuſcis integebatur: Collum breviſſimum erat. Pennæ in tergo fuſcæ, extremæ nonnihil ruffi coloris præ ſe ferebant; in ventre & pectore albicantes nigriſq; plætæque maculis per medium inſignes viſebantur. *Teſtes* deerant. *Alteri*, circulus in oculis flaviſſimus iridem nigram ambiebat, colore nonnihil à ſuperiore variabat. Venter, latera & crura ſuperius plumis albis veſtiebantur, quas latiuſculi circuli obſcurè ruffi per transverſum diſtinguebant. *Teſtes* bini albi & puſilli ad ſpinam dorſi inter utrumq; renem conſederant, in quorum medio particula reſte minor & flava, teſticulo proportione reſpondens, viſebatur. *Tertia* eſt Bellonii ſub nomine Goyrani ſeu Boudree. Huic roſtrum eſt curtum, acie nigrum & hamatum, narium regio & rictus flaveſcunt. Venter plumis candidis, quarum apicem macula nigra, juxta ſcapi medij ductum inſignis, veſtitur. Rectrices alarum plumæ, crenas inſtar ſerræ exhibent nigras, ubi albere incipiunt. Caudæ color varietate Attagenis ſimilis. Crura antica & poſtica annulis imbricata. *Quarta* eſt illius in quo diſſecto tres teſtes inventi, & qui hactenus deſcriptis in omnibus ferè conformis erat.

Nutrimentum. *b Bellon. l.2. de Avib. c.10.* *kc. Ariſt. 9. Hiſt. c.1.* *d Simonid. apud Athen.*

Victus ipſi ex herbis *b* ſelarea, aſperula ſeu alyſſo & Matriſylva; ex animalibus, *k* mures, ranæ, rubetæ, lacertæ, limaces, ſerpentes, ſcolopendræ, erucæ. Erepta illi aliquando ab *d* ardea & anguilla; inventa in diſſecti ventriculo & ralpa. *Volatus* eſt tardi, tam deſes etiam, ut telo petitus vix ad tertium ictum cedere dicatur, ideò nullo negocio capitur.

Vſus. *e Plin. l.10. c.49.* *f Bapt. Porta l.3. c.34. Pythognõ.*

Vſus ipſios tum in *cibo*, tum in *Medicina*. Sanè & in Balearibus inſulis, *e* & apud Arvernos Galliæ populos in honore menſarum eſt. Carnem quippe habet teneram, hyeme præſertim, & dulcem. Teſticuli ex *f* aqua fontis cum melle decocti ad venerem commendantur.

Deſcriptio. *g Ariſt. H. A. l.9. c.36.*

SUBBUTEO ſeu Hypotriorchis, quod nomen Ariſtoteles *g* illis qui in Accipitrum genere latiores ſunt adſcribit, prout ab Aldrovando deſcribitur, verticem habet ex cinereo & caſtaneo ad nigrum vergentem; ejuſdemq; coloris macula, una à capite per tempora ad gulę latera deſcendit; altera ab initio rict⁹ ſub oculis utrimque per gulam in longum protẽditur. *Palpebra* ſunt ſubluteæ. Plumæ menti & gulæ totæ albæ, & color ille continuus, ad cervicis & verticis per tempora initium, quod minori oculorum cantho ex oppoſito eſt, perducitur. Pectoris totius plumę, nec non & ventris medio macula fuſca oblongâ notatæ in oris albicant. In pedum *planta*, tubercula veluti calli ubiq, eminent. In nemoribus celſis & denſis degit, & homines quos Perdicum vel Coturnicum venationi operam dare conſpexit, ipſi inſequi ſolemne eſt, ut aviculas Canum metu ſubvolantes arripiat. Sed hæc de iſtis ſufficiunt: quid verò

h l.9. Hiſt. c.36. verò *h* Ariſtoteles per Pernem, Percum, Rubetarium, & Levem, intelligat, diſquiritur. *Pernos* apud Heſychium & Phavorinum genus venatorij eſt accipitris, ultra ignoratur. *Percus*, ſeu Percuus idem cum Fringillario propter alarum nigritiem, eſſe videtur. Ariſtoteles per Fringillarium, Niſum fœminam; per Percnum marem vulgò Maſcherium dictum, fortè intellexit. *Levis* quis ſit ignoratur. Bellonius Stuerillum eſſe exiſtimat. *Rubetarius* vel idem eſt cum Levi, quia de utroq; Ariſtoteles. Abundè vivunt, & humivolæ ſunt, vel Milvi ſpecies. Qui SACER ÆGYPTIUS Bellonio dicitur, corporis magnitudine Corvum refert, capite Milvum, colore ad Falconem ſacrum accedit. In Ægypto eſt frequentior, quàm ulla alia Avis quæ rapto vivit. Rara in Syria conſpicitur; ſed & in Caramania aliquando. Serpentibus potiſſimum veſcitur. Vnde ei olim apud incolas rāta *i* reverentia, ut illius vel per imprudentiam occiſor, morte multaretur; ipſa mortua honorificè ſepeliretur. i Herdot. in Euterpe.

ARTICULUS IV.

De Lanariis & Collurionibus.

DE Lanariorum ignobili genere, Buteonibus rectius annumerādo hìc res eſt, de nobili inter Falcones agemus. *Nomen* ipſi ſeu à laniandis avibus: ſeu quod plumas lanarum inſtar molles habeat. Aliquando Lanius Molliceps Falco albus, degener, & Buteo albus dicitur. *Nomen.*

n Aldrovand. l. 5. c. 11. Aldrovandus *n* duplicem iconem exhibet. *Prior*, accipitri palumbario magnitudine par, *vertice* erat laro, capite & collo craſſis, omnibus uri & vētre, totâ parte pronâ, femoribus uropygio, & cauda inferna. Inter oculi canthum majorem & roſtrum, maculam habebat nigram, alas oblongas; longè ultra uropygium protenſas, *tibias* luteas, & pro reliqui corporis proportione valdè graciles, eaſdem à poplite ad ungues paulò plus palmo longas, & culmo triticeo vix craſſiores. Vnguiculos uncos, ſed tenues. *Alteri* lingua erat lutea & nigra. *Caput* & dorſum cum leucophæo fuſcum, pectus totum leucophæum, ad anum uſque maculis in longum ferrugineis diſtinctum. Alarum remigia ex ſex ordinibus ratione coloris conſtare videbantur. Vropigium totum candicabat. *Pedes* habebat luteos, femora plumis ad poplites uſq; veſtita. Tibias erectas & inſtar ſtipitum. Vngues longos & admodum recurvos.

Victum ex muribus in agris quærit; ſed & avium pullos, in nido, vel cum per terram volandi impotentes, repant, rapit. Albert. l. 23. de Animal. c. 15.

COLLVRIONES de minore ſunt Lanariorum genere; illiq; vel *Majores*, vel *Minores*. Ex *majoribus*, qui Aeliano Merulæ venaticæ, Fœmina eſt turdi mediocri magnitudine, è lōginquo contēplanti tota cinerea. Capite ad reliqui corporis proportionem triplo majore. *Roſtrum* habet parte ſuperiore valdè inflexū: inferiore ſurſum modicè curvatum. *Linguam* in extremo multifidam, & in fibras acutas, & quaſi capillamenta quædam deſinentem. *Oculos* totos nigros. *Caudam* picæ ſimilem; quæ explicata, corniculatæ creſcentisve lunę imaginem exhibet. In Mare gula, pectus, venter, femora, cauda prona dilutius quàm in fœmina albicant. Vertex & dorſum obſcurius fuſceſcunt, plumulæ harum partium adeò ſunt tenellæ, ut pili potius glabri ac leves eſſe videantur. Erat & *alter* totus albus, roſtro, tibiis & unguibus exceptis. Interdiu ſemper ferè arbori ſummæ aut dumeto inſidēt: in Helvetia inter frutices ſpinoſos, & conſidentes caudam erigunt. Differētia.

Victus ipſis Papiliones, ſcarabæi, vermes, juli, erucæ hirſutæ, locuſtæ, grilliſquos, præda uberior ſi cōtingat, defectum penuria providi in aculeis & ſpinis arborum figunt: inter aves Turdi, Fringillæ, Picæ ſylveſtres. Oſſa comminuta devorant, & famelici, tantos carnis bolos in gulam ingerūt, quantos rictus capere poteſt. Nutrimentum.

Nidos ex muſco, lana, fundos eorundem ex erica, componūt. Senos *pullos* excludunt, parentibus roſtro, cruribus, Generatio. Bellon. l. 2. de Avib. c. 23.

Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

bus, pedibusq; exceptis, quia plumu-
larum radices ad virorem nonnihil
vergunt, omninò diſſimiles.

Vox. *Voce*, canum à longè auditum latra-
tum, aut Noctuæ aliam appellantis u-
lulatum referunt, & vocem Houin,
quam ſæpius iterant, exprimunt. Uni-
Aelian. formis ea hyeme & autumno; vere &
æſtate varias Avium modulationes i-
mitati, eas ad ſe capiendas alliciunt.
Capti in caveam incluſi, muti & elin-
gues permanent. Hyberno tempore
facilè capiuntur. Nam aves cavex
incluſam invadunt, decipulâ deci-
l.5.c.14. dente, interc ipiuntur.

Collurio-nes mi-nores. *Collurionum minorum quinque genera*
obſervavit Aldrovandus. Tria aliqua
ſui parte rubeſcentia : duo cinerea.
Aviculæ ſunt Alaudis paulò majores,
duos palmos & pollicem circiter lon-
gæ. Omnes utraq; roſtri quod recur-
vum eſt, modicè tamen parte, ternos
pilos inſtar barbæ prominentis habēt.
Utrorumq; pulli, antequam frequen-
tibus integantur plumis, vireſcere nō-
nihil apparent. Tanta eis (expertus
Bellon. l. 2. Bellonius) ſimilitudo, ut difficillimè
de Avibus dignoſci poſſint. *Cibus* ipſis ſorices,
c.25. mures, lacertæ, talpę. Inter edendum,
uni tibiæ inſiſtentes, cibum pede altē-
ro ſurſum retracto prehendunt. Hu-
milius *volant*, & prædæ inhiantes ali-
quandiu ſeſe in aëre librando ſuſpen-
dunt. In carduis ſæpiſſimè *quieſcunt*.
Octonam aliquādo, ſenaam nonnun-
quam prolem excludunt. Rubore
verticis qui inſi nes, in Italia inter de-
licatos cibos.

ARTICULUS V.
De Milvo & Harpa.

Nomen. Milvus, quod vocabulum & piſcē,
a Plin. l.9. *a* & ſtellam *b* in Septentriona-
c.26. li parte ſignificat; Græcis ἴκτιν☉, Cre-
Oppian. l.1. de Piſcib. tenſibus ἀέρπιτ☉, Heſychio ſi locus ſu-
b Ovid. l.3. ſpectus non eſt, ἀναπλωτοξίφας, eidem
Faſtor. & Phavorino σκίλλ☉, ἴλαιν☉, & καστικὸς ἴ-
c l.10.c.10 έραξ dicitur. Plinio *c* ex Accipitrum
eſt generib.: Ariſtoteli inter carnivo-
ras, ſed vix rapacium nomine dignus.

Differē-tia. Tria ipſorum ſunt *genera*. *Vnum*,
ἴκτιν☉ αἰτωλιος *d* Ariſtoteli dictum, mi-
d l.6.Hiſt nus nigrum & robuſtum. *Alterum*
Anim.c.6. majus, colore propemodum ruffo, in-
firmius. *Milvi regalis* nomine gaudet,
quod à binis falconib. ſacris in ipſum
emiſſis, intra nubes etiam ſe condens,
ſumma cum Principum voluptate in
terram dejiciatur. Cui & Milvus pa-
luſtris *x* accenſeri debet. *Tertium*, *x Et Rou-*
albidius & rapacius, Angliæ, & Se- *ſati Sabau-*
ptentrionalibus regionibus, in quibus *dorum, qui*
nigredo & albedo in candorem ver- *marinus*
titur, frequens. *eſt.*

Deſcriptione operosâ opus non eſt. *Deſcri-*
Rictum habet rectū, nulla marginum *ptio.*
appendice à frę no ſeu lateribus extre-
mis adunci uſq; initium. Inteſtino &
hepati fel adjunctùm habere Athe-
næus *e* tradit. *e Athen. l.*

Loca temperata Milvo ſunt familia- *8.c.8.*
ria, niſi quòd in Lybia, circa fontes *Locus.*
Nili perennare *f* dicatur. Ideò & in- *f Herodot.*
ſula S. Dominici, vicinoque mari *l.2.*
multi, quibus bifurcata cauda, viſi
ſunt: & in Anglia, nullo non anni tem-
pore apparent, & quòd ſpurcitiem in
plateis & ad flumen Thameſin legant,
lege ab omni noxa immunes ſunt. Id-
eo hyeme adventante vel calidiores
regiones Aetolij citius, quàm Rega-
les petunt, ibidemque hybernant; (ſa-
nè ultimo Aprilis tot circa Pontum
Euxinum *g* Bellonius vidit, ut, ſi quin- *g l.2.c.28.*
decim dierum ſpacio tot prætervolaſ-
ſent, hominum ſuperaturos fuiſſe nu-
merum crederet;) vel in nidis ad breve
tempus plumarum ſuarum vellere
corpus à frigore tuentur: vel in quer-
cubus aliiſve arboribus carie exeſis,
corpus fovent. Ideò deniquè æſtu
accedente, calidas regiones deſerūt,
& in Europam, tardius tamen Aeto-
lij, quàm Regales revertuntur; & æ-
ſtu in eadem urgente, ſupra nubes,
quò radiorum ſolarium reflexio per-
tingere non poteſt, ideò nec æſtus ita
urget, elevantur, ibique aliquantiſ-
per hærent.

Victitant carne, *h* animalium pul- *Nutri-*
lorum inprimis gallinaceorum & an- *mentum.*
ſerinorum tam vivorum, quàm mor- *h Ariſt. H.*
tuorum, & fructibus. In Ægypto *i* in *A.l.8 c.3.*
palmas devolaſſe, & dactylos come- *i Bellon. l 2.*
diſſe viſi ſunt. Fruges reſpuere *k* A- *de Avib. c.28.*
riſtoteles credidit. Bibunt *l* rarò, *k l.c.*
quia ſicco cibo rariſſimè utuntur; & ſi *l Ariſt. l. c.*
quando; ex ſolis pluvialibus aquis, ſi

Tzetzi credimus ; à quibus tamen dum pluit, abſtinent. Quod ad feneſtras domum in Ægypto *m* advolant, & in inſula S. Dominici propè ad homines accedunt, in eorumque conſpectu corpus à pulicibus expurgant, manſuetudinis eſt indicium : quod pueris cibum è manibus, carnes abluentibus, piſces exenterantibus, pileos deambulantibus in urbe, nidulationis inprimis tempore, eripiunt, rapacitatem arguit: quod in Elide nihil ex funerum ferculis *n* eſculentis; nihil Olympiæ ex ara carnium Jovi ſacrificatarum, auferre dicuntur, vel falſum eſt, vel timiditatis, *o* quia turba præſens, argumētum præbet. Cicduntur primo anno præ audacia nihil mortuum guſtare; ſecundo præ metu nihil vivum edere; tertio fame interire.

m Bellon. l. 2. de Avib. c. 28.
n Plin. l. 10. c. 10.
o Ovid. l. 2. Metamorphoſ.

Generatio. *Pariunt* bina, magna ex *p* parte, interdum tamen terna, totidemque excludunt pullos, poſt vicenorum dierum incubatum: ſed qui Aetolius vocatur (malè Plinius Aegolium vertit) quaternos.

p Ariſt. H. A. l. 6. c. 6.

Vox. *Vocem* ſi ſpectes, lippire vel jugere dicitur.

Viſus. *Viſus* ipſi ſatis *q* acutus. Unde Ariſtophanes *r* παντοφθαλμος dixit.

q Apulei. in Mileſiac.
r In avib.

Volatus. *Volatu* & præſtant, & in eo aliquid peculiare habent. Illud, tum quia intra nubila ſe recondunt, & indefeſſo labore maxima aëris *s* ſpacia emetiuntur: tum quia tanta velocitate ſe præcipitant, ut ſæpè projecta in altum pulmonum bubulorum ſegmina, unguibus antequam in humum delaberentur, *t* arripuiſſe, viſi ſint. Hoc, tum quia ducunt per *u* aëra gyros, unde Circaneæ, κυκλεύειν, & περιδινεῖν, aves dicuntur; tum, quia immotis alis diutiſſimè in aëre, motus tonici beneficio hærent. Scilicet, elatâ câ ex parte pauliſper ala, unde ſubit aura, motum aëris in reliquum etiam corpus excipiunt, & ita ſuſtinentur. Sufficitur lata in alarum vicem cauda, quā, prout res poſtulat, dilatant, conſtringūt, deprimunt, attollunt. *Videatur*, inquit Plinius, *x artem gubernandi navium docuiſſe caudæ flexibus, in cœlo monſtrante natura, quid opus eſſet in profundo.*

s Iuvenal. Satyra 4.
t Bellon. l. 2. de Avib. c. 26.
u Ovid. l. 2. de Amore.
x Plin. H. N. l. 10. c. 10.

Amicitia. *Amicitiam* colunt cum *z* Harpa & Cuculo. *Inimicitias* cum vulpe, *a* corvo, gallinis & columbis exercent. A ſolſtitiis afficiuntur *b* podagra, ideò tunc frequentius latent.

z Ariſt. l. 9. Hiſt cap. 1. Aelian. 5. H. A. c. 48.
a Horatius in Epodo.
b Plin. l. 10 c. 1 H. N.

Vſus. *Vſus* ipſorum apud pauperiores nōnullis in locis in *cibo*. In *Medicina* cinis cremati bibitur, contra Epilepſiam: teſticuli ex aqua fontis, contra impotentiam; fimus, contra articulorum dolores, quod & vermes, qui ex eo XL. diebus in fimo macerato, naſcuntur, faciunt, cōmendantur. De HARPA inter Ariſtotelem, Plinium, & Oppianum non convenit. Geſnerus vulturem aureum Harpam Oppiani, quod ſub mento plumas barbæ inſtar habeat, eſſe credidit. *c* Aldrovandus Milvum paluſtrem opinatur.

c l. 5. c. 16.

ARTICVLVS VI.

De Cuculo.

Nomen. CUculus, quo nomine mons in agro Bononienſi, piſcis *a* marinus, *b* herba involuctum papyraceum, & alia veniunt, Græcis κόκκυξ, nomen à voce ſortitus eſt. Accipitri apponitur, quod eum tanta ſimilitudine referat, ut Ariſtotelis ætate hoc ipſo creditus ſit prognatus, & apud *c* Gallos Falco cuculi parens communi proverbio dicatur. Plinius videtur error. Nam Ariſtoteles, *d* dum Cuculum ab Accipitre interimi ſcribit, quod nulla avis in ſuo genere ſolet facere, accipitrini generis eundem non eſſe docet.

a Athen. l. 7 c. 27.
b Fernel l. l. 6 Methodi c. 20.
c Bellon l. 2. de Avib. c. 29.
d H. A. l. 6. c. 6.

Differētia, & Deſcriptio. *Duo* ſunt ipſorum *genera*, *Majus* nempe & *Minus*, quæ ſola inter ſe magnitudine differunt. Nec eſt quod curioſè deſcribantur. Neque aduncis ſunt inquit *e* Ariſtoteles unguibus, ut Accipitres, neque capite accipitribus ſimiles. Sed ea utraq; parte columbos potius quam accipitres imitantur: nec alio quàm colore repræſentant Accipitres, niſi quòd iſti maculis ſeu lineis diſtinguantur, cuculi velut punctis. Cave tamen, illud quod de pedibus, extra aduncitatis defectum intelligas. Nec enim iis terni antè & retrò unus ut columbis; ſed bini antici

e Ariſt. l. c.

& to-

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

& totidem poſtici, ut Picis, & noctur-nis avibus, quod Antiquitati ignotũ. Sed & id, quod de punctis dicitur, ſtricte ſumendum eſt. Nam quos Aldrovandus deſcribit, prona parte totâ tam cinerei ſunt, quàm albi, lineis ſeu maculis transverſum ductis oblõgiuſculis, fuſcis, & interruptis interdum, interdum magis continuis diſtincti. *Crura* corporis magnitudini in ijs non congruunt. Nam & femora brevia, & tenuia ſunt, & tibiæ vix pollicem latum longæ. Juvenem totum nigricantem maculis ſubruffis per alas reſperſum, Aldrovandus notavit, foramina narium in roſtro mu[illegible] em[illegible]nebant. Oris pars interior flavi coloris erat.

Locus.

Loca, ſi attendamus, ubiq; ferè gentium reperitur, novum orbem, & Æthiopiã, ſi Alvarezius fidem meretur, ſi exceperis. Aeſtate pro natura avis, in cujus nido parit, in arborib. petris, & fluminum ripis *degit*: hyeme in terræ, lapidum, & arborum cava ſe abdit, in ijsq; per totam hyemem latet. Auditam ejus latentis vocem fabulãtur, cum truncus fornaci calefaciendæ immitteretur.

Nutrimentum.

Cibus ipſi erucæ, muſcæ, fruges; ſed & carnes, ſi ve[illegible]um eſt, grandiuſculum nutricis pullos, imo ipſam devorare, quod *f* quibusdam creditum, quanquam exinde carnivoras eſſe *g* negetur, quod nonnunquam Accipitri in cibum cedat. Hyeme dum latitat & im[illegible] lumis eſt, vel congeſtis & i[illegible]dem *h* repertis vivere, vel hirundinum & urſorum modo vitam ſuſtentare, credendus eſt.

f Ariſt. l.9 H A. c. 29. g Ariſt l.6. H.A.c.7. Plin.l.10. H.N.c.9. h Author de Natura. i Ariſt. l.3. de Gen. c.1. k Idem l.6. Hiſtor. An. c 7.

Generatio.

Quantum ad *Generationem*, quia naturæ *i* eſt frigidæ, majori ex parte *k* ſingula parit ova, raro bina. Genus quoddam in petris *nidificat*; (ſic Ariſtotelis *l* verba ſumenda ſunt) reliqua in pal[illegible]mbi, *m* alaudæ, luteolæ, ſed currucæ inprimis nido ovis *n* jam fæto, ova ſua depo[illegible]nt: ſeu, quod *o* ob metum & ignaviam non fore tutam generi ſuo ſtirpem opinentur; ſeu quod propte[illegible] f[illegible]gi[illegible]am *p* corporis cõſtitutionem, ex ovis pullos excludere non poſſint.

l Hiſt. Animal.l.6. c.1. m Ariſt.l 9 Hiſt. Animal. c. 29 n Aelian. l. 3. de Animal c.30. o Plin.H. N.l.10.c 9 p Ariſt l.3. de gen. c. 1. Aelian. l.3. de Animal, c.30.

De *ingratitudine* in nutricem, non conveniunt Authores. Alij, negant, dum; vel avis eum duntaxat in cujus nidum ſua importat, ova *q* comedere, propria ſubjicere: vel deprehẽſa poſtquam adoleverint fraude, à nutrice *r* relinqui, vel ad volatum firmos, ſibi conſcios ad parentem *s* evolare; vel nutricem, ſeu viſo cuculi, cujus ovum citius excluditur, pullo, tanquam eo contentam à ſuis incubandis *t* deſiſtere; ſeu excluſos, ſpecie cuculi elegantiore captam (arripit hic cibos avi[illegible], & pingueſcit) tanquam ſpurios *u* occidere, & in cibum cuculi pullo dare, ſcr[illegible]bunt. Alij affirmant dum, vel pullos nutricis ab ijs vel conculcari, vel cibo fraudari, vel ipſa *x* inſpectãte abſumi; & jam volandi potẽtes, ipſam nutricem *y* corripere credunt. Utut ſit, hoc certum eſt, educare currucam ſubditum cuculum adulterato fœtam nido.

Ingeniũ.

q Ariſt.l.6. Hiſt.c.7. Iſidor l.12. Orig.c.7. r Oppian. in l.l.1. s Aeliã. l.c. t Niphus apud Aldrov. u Ariſt.l.9. H.A.c.29. x Plin.l.10. c.9. H.N. y Idem l.c.

Volatus.

Volatus ipſis brevis, interruptus, humilis, & ut hoſtem effugiant, inſtabilis. Ideo Milvorum ſcapulis, quo tempore adveniunt, ſuſcipi putantur, ne per longa aëris ſpacia defatigati deficiant. Solent autem ineunte vere apparere; cujus adventantis primi poſt amphisbænam ſunt nuncij. Caniculæ ortu *z* occultantur, poſt rariſſimè *a* cernuntur. Hyeme deplumes in cavernis torpent.

z Plin.l.c. a Ael.l.3.de Anim.c.30

Vox.

Vox ipſorum propria Cucu. hanc minus explanant, *b* cum ſe abdituri ſunt. Ad [illegible] alibi Julium, ad S. Johannis, apud nos, feſtum, perfectam edit, ſi ultra, uvæ vix matureſcent.

b Ariſt.l.9. H.A.c.49.

Antipathia.

Inimicas tum omnes ferè aviculas, præcipuè cum ova pariunt, habent, ſeu quod illorum ſint fraudis conſciæ, ſeu quod Accipitri per quam ſint ſimiles: tum cicadas ex ejus ſaliva *c* ortas, quæ eos frequenti agmine invadunt, & poſtquam ſub alas irrepſere, morſibus lancinant. Ide[illegible] ſub ortum caniculæ, qu[illegible] raucis

Sole ſub ardenti reſonant arbuſta cicadis.

c Iſidor.l. 12.orig c.4

Sympathia.

cantil[illegible]nan ſuam abrumpit. De ejus d[illegible] m cum Milvo amicitia ſuperius dictum eſt, quod de paliuro in monte Coccygio a *e* Plutarcho refertur, omne animal[illegible] ſolo cuculo excepto,

e Plut. de flumin.

 quod

quod inſederit, tanquam viſco retinente hærere, non minus fabuloſum eſt, ac quod de cicadis ex ipſius ſaliva natis dicitur.

Morbi. Inter *corporis affectus* referri poteſt, quod hyeme deplumeſcit, pennas mutat, & ſimul colore immutatur. Exuvio depoſito, corpus ejus ſcabreſcit.

Vſus. Uſus ejus, & in *Medicina*, quia cineres *d* uſti ad dolorem ventriculi valent; & in cibo, quia in pullis, qui jam volare poteſt, nulla avium ſuavitate carnis comparari poteſt obtinuit.

d Plin. l. 10. H. N. c. 9.

TITVLVS IV.

De Falconibus.

CAPUT PRIMUM.

De Falconibus in genere.

Nomen. FAlconis ut avem ſignificat, vocabulum adeo generale eſt, ut eo omne rapacium genus Authores incluſerint; & Aquila, *a* cum Theodotione & Symmacho, omnes quarum in venatu volatico uſus eſt, Falcones nominarint: Recentiores illis avibus à falcato unguium hamo nomen indidere, quæ Thuſcis Campanis vernacula Capys dicebantur, & à nobis jam deſcribentur; nec tamen tam ſtricte, ut non quædam Accipitrib. communia intercurſura ſint.

a Albert. l. 23. de Animal.

Differētia. Ad tres ipſos *claſſes Migratores* nempe, *Campeſtres*, & *Riparios* Bellonius redigit; ad *nobiles*, *ignobiles*, & *Hybridas* ſeu medii generis, quod promiſcuo generoſorum & ignavorum coitu generentur, *b* Albertus. Sub *illis* Falconem ſacrum, Hieroſalcum, Falconem montanum, peregrinum, gibboſum, album, rubeum, cynopodam arboravum, & lapidarium; ſub *iſtis* Buteones, Lanarios, Tinnunculos, ſed perperam; comprehendit. Sub his, Germanos & Tunctanos quidam enumerant, ſed & hi omnes, ætate, colore, & corporis formâ variant. Hinc *Hornotinorum*, qui eodem anno nati ſunt: *Nidulariorum*, qui ſtatim à nido domi adoleverunt, nec ita ut ramularii pennas producunt. *Ramalium*, qui circa nidum ramulatim obvolitant; *Mutatorum*, qui vel deplumes ſunt, vel humani veterem cum nova jam commutarunt nomina.

b l. 23. de Animal.

Deſcriptio. Quantum ad *deſcriptionem* exactā, In capite, dorſo, ſuperiore colli, exteriore alarum & caudæ parte cinereus ſit & ſubniger, in aliis paſſim partibus varius, & virgulis quandoq; interruptus: ſed primo anno ſecundus *color* ruffus eſt, remiſſæ rubedinis, albeſcit deinceps paulatim, eo magis, quò pennas mutat ſæpius. *Caput* habet craſſum, nec oblongum, nec ſtrictum, ſuperiore parte a rotunditate deficiens. *Collum* & roſtrum brevia, maculas in maxillis nigras, circa oculos albas; *oculos* croceos ad rubedinem accedentes, *pectus* cum oſſe pectoris acuto & duro. *Pedes* patulos, croceos, & ad albedinem declinantes. Crura brevia. Coxas longas, & pennatas &c. *Morantur* in tota ſeptentrionali plaga, & quidem optimi. Boſnia albos profert, ſed & Oriētis regione haud malos. Degunt vel in altiſſimis montium verticibus vel ſylvarum arboribus excelſis.

Vox. *Vox* ab acuto in graviorem flectitur.

Volatus. Mira quadam *volandi* ratione, in principio, medio, & fine venationis utitur. Ad prædam pergens celeri volatu in ſublime adſcendit, & rurſus compoſitis ad pectus, quibus icturus eſt unguibus, tanto impetu in avem obliquato volatu deſcendit, ut ſtreptum quaſi concitati venti ſuo deſcenſu exciret, in deſcenſu avem percutiens, adeò longum vulnus infligit, ut à capite ad caudam uſq; diſciſſa, aut toto capite truncata, nonnunquam in humum decidat.

Pugna. Cum Ardea ipſi periculoſum certamen. Hæc enim *c* ubi infra poſitam ſe videt, roſtro ſuo prælongo ac acuto, quod prius abſcōderat, ſurſum elato, irruentem ita excipit, ut eo ſemet Falco ſæpiſſimè medium pectus induat, & ambo interdum illiſis intertaneis humo affligantur.

c Paræ de homin. & Animal. præſt.

Morbi. Cum multis ſæpè *morbis* conflictan-

ſtantur, Febri: Apoplexia, Apoſtematibus capitis, vertigine, oculorum ſuffuſione, aſthmate, vermibus, podagra, pediculis, &c. *Antipathiam* cum illis gerit, tum Alauda, quæ in hominis manus, quam falconis ungues mavult incidere: tum Drepanis avicula lacuſtris, quæ auditis falconis tintinnabulis, tantopere conſternatur, ut malit lapidibus ab homine obrui, quàm volatu ſe in aëra attollere.

Antipathia.

CAPUT II.

De Falconibus in ſpecie.

ARTICULUS I.

De Falcone peregrino, ſacro & Gyrfalcone.

FAlconum ſpecies ſuperius expoſuimus. *PEREGRINO* qui primum ob audaciam & generoſitatem locum ſortitur, nomen ex eo eſt inditum, vel quod ſemper de regione in aliam migret, vel quod nidus ejus nullibi gentium inventus, fuerit.

Differentia.

Quatuor ipſorum à colore *genera* poſuit Carcanus, duo ab eodem Beliſarius. *Unum* quod pennis æteum colorem præ ſe fert, & in ſingulis pennarum capitibus ad coronæ modum albedine ſigillatim diſtinctæ pennæ, quaſi ſquamæ muſtitudinæ ſunt. Sic excellere deber, Caput necesse eſt aliquantum in fornicem, vertice leniter elevato ac rotundo, curvatum, cinereo colore habeat: ſimul atque volandi potens evaſit, in roſtri parte ſuperius pumulas quaſdam, quæ veluti carbulæ ſpeciem gerant, oſtentet. Gula lineis in longum ductis nigris maculetur. Supercilia & maxillæ admixto modico rubore albicent. Dorſum liveſcat. Alæ ſint lógæ in ultimam caudam recumbentes. Cauda longa, craſſis pennis conſtans, in acumen paulatim deſinens, femora lutea, tibiæ breves, pedes colore inter flavum & plumbeum ambigente tincti, digiti graciles. Ungues magni, nigri & acuti &c. *Natales*, Sardiniæ, Ægypto, Cypro, Cretæ & Rhodo deber. Si qui in Italia vel alibi capiuntur, vi ventorum eo depulſos fuiſſe creditum eſt. In Alpibus etiam nidulari, fide veteri cujuſdam Falconarii, Albertus M. refert. *Alterum*, Nigrinus, quod multis à priore notis variat, femora lineis transverſim diſtincta, crura item colore croceo ſed diluto maculata, gerit. Qui ex hoc genere ab Aldrovando deſcribitur, verticem capitis habebat planum ac compreſſum, Roſtrum membrana luteo intenſo coloris, nares ambiente, capiti conjunctum. Caput, cervicem, dorſum, alas fuſca, per ſingulas ferè pennas maculis atris transverſim per alarum maiores reſperſæ conſpiciebantur. Gula ex albo nonnihil flaveſcebat, parte infima, maculis veluti guttis nigris transverſis diſtincta. Pectus, venter, & femora alba, lineis latiuſculis nigris transverſis variegata. Videtur hoc genus idem cum illo eſſe, quod alii Nigrum abſolutè, alii Carbonarium & Falconarium appellant.

Aldrov. l. 7. c. 1.

Creditur primò in montanis propè Babylonem viſum, poſt in Salamine apparuiſſe. Nunc in alpibus & Pyrenæis *reperitur:* in Germania adhuc rarum eſt.

Locus.

Utrumque rarius in *volando* alas movet, ſic à montano diſtinguitur: & à ſublimi in pronum velociſſimè deſcendit.

Volatus.

Adeo mites fiunt, ut quandoq; ita-ſci nequeant; ad hominumque nutus magnitudine quadam animi potius, quàm inedia venantur. Cretenſes capiũt etiã Grues, Anates, Mergos, Tardas, Phaſianos: Ardeas, inprimis ſi cibi abſtinentiâ inducantur. Si Aquilam viderint nunquam impoſterum aucupantur.

Ingeniũ.

SACER, qui & Britannicus, Aclyus, & Aëriphilus apud Avicennam Falco Sacchari, vel Græcorum imitatione quaſi Hierax Accipiter, per excellentiam dicitur, vel à corporis magnitudine, viriumque præſtantia, ita appellatur. Sane a Bellonio *a* Accipitrum adducitur numero. Tria ipſorum apud Tardivum *genera*; *Unum*, quod lepores & hinnulos; *alterum*,

a Bellon. de Avib. l. 2. c. 14.

 quod

quod capreas parvas capit, *tertium* peregrinum exprimit, de quo ſuperius.

Deſcriptio. In deſcriptione Albertus & Fridericus Imperator diſſidēt. ſi Carcanum ſequimur, corporis ipſi ſtatura plerũq; oblongiuſcula. Càpite vertice plano canum. Roſtrum cæruleum; Nares exiguæ, pectoris, dorſi, & alarum ſuperiorum maculæ fuſcę, femora interiora alba. Crura pedesq; tota ferè coloris cærulei. Cauda maculis circularib. phaſeolorum aut renum figuram exprimentibus varia. &c. Excellit, cui color rubicundus, ruffus aut incanus, lingua craſſa, pes amplius, digiti craſſi, & colore cæruleo diluti.

Locus. *b Paulus Iovius in libro de legat. Moſcovitico.* *Inveniuntur* apud Tartaros, & Moſcovitas. *b* In Polonia, quod Maximilianus Cæſar per ſuos exploratores comperit, in arboribus non ita proceris nidulantur. Cum verſus meridiem victus quærendi gratiâ proficiſcuntur, ab aucupibus adventus gnaris, in Aegei maris inſulis intercipiuntur, & Venetias etiam e Creta afferuntur.

Nutrimentum. De *victu* ſcriptores inter ſe non cõſentiunt. Beliſarius cadaverib. etiam veſci dicit. Tardivus cibos etiam craſſiores facile concoquere ſcribit. Albertus delicatè, eos cibandos, cibo ſemper recente, cerebellis, ſanis carnibus, reliquit. *Volaciſſimi* ſunt, niſi è nidis abducantur, & nubes etiã tranſcendunt. *Capiunt* Anſeres ſylveſtres, Grues, Ardeas, Lepores, Capreolos. His inſident, & cerebrum capite perforato excutiunt. In eorum conſpectu ne Aquilæ quidem volare audent.

Deſcriptio. *c l.7.c.3.* *GYRFALCO* ſeu Gyrfalcus (malè à quibusdam Herodius dicitur) quid ab *c* Aldrovando deſcribitur, verticem habebat complanatum colore cinereo. *Roſtrum* breve cæruleum, unco modico, deorſum incurvato, ſubcæruleo, inſtructum. *Dorſum*, alæ, venter, cauda alba erant. Verum tergi, alarumq; plumæ plenè ſingulæ nigra macula notatæ, quæ cordis quodammodo figuram ęmulabantur. Alę erant admodum longę. Remiges propè extremum apicem notâ majori ac longiori nigra ornabantur, quę tamen albo claudebantur margine. *Gula*, pectus, & venter pura tingebantur albedine. *Cauda* erat breviuſcula notis nigris transverſim variegata. *Pedum* digiti oblongi, validi, latè expanſi, tabellarum continua ſerie per totum intecti.

Genera ipſorum a colore petuntur. *Differẽtia.* Alij ſunt, flavi, rubei, & cinerei. Albos etiam in Moſcovia reperies. Qui in pectore albicant, magis etiam albi ſunt, & primo anno dorſum partim albicat, partim ſubruffum, vel ſubrubeũ eſt. Ubi vero mutati ſunt, color ille ſubruffus in nigredinem permutatur.

Locum ipſis natalem Norvegiam & *Locus.* Hiberniam Beliſarius ponit: at certum in Tartaria *d* quoq; & Moſcovia *e* inveniri. *d Paulus Venet. l.1. c.61.*

Veſcuntur inprimis Columbis, & id *e Miſchov. c.14. Aſianæ Sarmat.* genus aliis: & poſtquam ſemel de aliqua ave guſtarint: illâ deinceps relictâ, novam ſemper prędam perſequũtur. *Nutrimentum.* Aggrediuntur & Aquilas. Accipitres, Niſi, Falcones, iis advolantib., *Pugna.* prædam vlterius non proſequuntur, ſed pavidæ perſiſtunt. Si in quinque Grues libero aëris campo unus emittatur, nõ prius perſequi deſinit, quam ſingulas in terram dejecerit.

Duo habent *peculiaria*. Unum, *Ingeniũ.* quod cum ſimul aliquot vehuntur, certo quodam ſenii ordine cibum capere ſoleant. Alterum, quod præter cęterarum rapacium morē, nunquam ſeſe aquâ abluant, ſed ſola arenâ utantur. Frigore etiam tantoperè gaudēt, vt perpetuò, aut ſuper glacie, aut lapide, marmoreve algido ſtare geſtiant.

ARTICULUS II.

De Falcone Montano, Gentili, & Tunetano.

Deſcriptio. FAlco MONTANUS, quod ſit magis reliquis indomitus per excellentiam ita dicitur. *Caput* habet vertice faſtigiatum & nigrum, coronulâ quâdam cinereâ cinctum, cui in fronte non longè à roſtro plumulæ quędam exiles, & capillares eminent. *Guttur* ad ſternum uſq; nonnihil candeſcit, maculis conſperſum majuſcu-

lis,

Falco
Falck.
Tab XIII
Aeſalo.
falconum Species
Gyrfalco. Geyrfalck.
Falco
peregrinus.
Falco
Montanus.
Bergfalck
Mide. Smirlin.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI
Digitized by Google

Digitized by Google

lis, *pectus* reliqunm verſus inferiora, notis quibusdam, quandoq; ferrugineis, nonnunquam rubeis nigricantibus aliquando inſignitur, quibusdam guttur & pectus nigris plumis veſtiūtur, *Dorſum* ac lumbi majori ex parte plumis fuſcis, minutis, obteguntur. Aliqui eorum poſt medium dorſum, lineas quaſdam albicantes, aut rubeſcentes, quæ deorſum vergunt, habēt. *Crura* & pedes plerumq; crocei, vel ex flavo paleari flaveſcentes, & ſquammis denſiſſimis integuntur. Mutatos facilius eſt cognoſcere: & optimus eſt hornotinus fuſcus.

Nutrimentum. Non Anates ſolum, ſed & Anates & Ardeas *capit*, & perſequitur. Viſus aliquando & Aquilam, quæ ſibi prædam præripuerat, & ſeipſum interemiſſe.

Differētia. Ponit & *alterum* ejus *genus* Aldrovandus, quod *Leucophæum* nuncupat. *Corpus* eius totum cinerei eſt ad cæruleum vergentis coloris, pro diverſa partium ad lucem obverſione dilutioris obſcuriorisvè. *Roſtrum* craſſum, breve, nigrum, robuſtum, pollicaris craſſitudinis, tam validum, vt vix ulli alteri fortius. *Pectus* valdè teres ac grande. Diverſum primò ab aliis Aldrovādus putabat: ſed cùm cū deſcriptione Montani apud Albertum conferret, & verò Montano, qui aliquoties plumas veteres cum novis commutavit, mediam partem dorſi cæruleam affingi, & quo frequentius ſenectutem exuit, eo tergum magis cæruleſcere, gulam cum pectore, abolitis, quæ diſtinguebant cum ætate maculis, albeſcere, obſervaret, *alterum* Mōtani eſſe *genus* concluſit.

Deſcriptio. & Differentia. GENTILIS per excellentiam propter generoſitatem ita dicitur. Friderico Imperatori alii ſunt Gentiles *Peregrini*, alii *ſimpliciter* ita dicti. Illi Falconib. ſacris ſunt minores, & quo plus cum Gyrfalconibus participant, eò elegantioris eſſe formæ exiſtimantur. Vertex *capitis* debet eſſe planus, occiput latum. *Roſtrum* craſſum, & recurvum. *Collum* breve, propè caput ſubtile, propè ſpatulas craſſius. Habere debent *pectus* foris prominens, & carnoſum, cavitatem inter pectus & collum magnam & profundam. *Coxas* plumis compluriinis opertas, & ſub genibus etiam dependentes. *Crura* craſſa ac brevia, pedes amplos, digitos expanſos & macilentos. Cum adhuc hornotini ſunt. Alii ſunt abſolutè fuſci: alii rubris, nonnulli pallidis maculis ceu guttulis perornantur. Alii ruffi ſunt, aut ſimpliciter, aut ad nigredinē vergentes. Alii fulvi, vel abſolutè, vel cum quadam rubedine. Maculæ à collo ad pectoris furculā parvæ ſunt, inde verò progreſſæ ad anum uſque majores evadunt. Fulvis ad rubeum vergentibus, color eſt ex æquo permixtus. Laudabiliores in ſuprema capitis parte ceu corona quadam in circuitu perornátur; prope nares durities roſtri vireſcit. Maxillæ ſub oculorum parte ſubrubeę ſunt, *Dorſum* fuſco eſt colore, ad rubedinem inclinā te, marginibus rubeſcentibus & maiuſculis ſine guttis tamen exornatum. *Pennæ* alarum maiores fuſcę cum marginibus. *Cauda* eiusdem cum dorſi pennis coloris, modò quod margines in ea in plurimis ſint pallidiores, ſeu quod à corde ſit remotior; ſeu propter aliam cauſam. *Simpliciter dicti* trium eidem ſunt generum, ſicut & peregrini, de quorum datis notis quo plures obtinent, eò magis probantur. Aldrovandus eosdem cum Carcani GERMANIS facit, qui Peregrino forma, capite, roſtro & pedib. ſunt ſimillimi. Corona albicans caput ipſis propè collum cingit, femora interna plumis albis veſtiuntur. Mutatis caput, collum, & humeri fuſca ſunt, dorſum cyænea tingitur. Mares ſeu Tertiarii à maribus Peregrinorum nulla poſſunt ratione diſcerni. In volando crebriore ſpiſſioreq; alarū motu utuntur. Rapiunt omne avium genus, Aquaticum præſertim, quod ſi è nido exemptus adhuc pullus ad hoc inſtituatur, Grues etiam capere audet. In eo ſolum Peregrino cedunt, quòd non ſola animi magnitudine, ſed etiam cibi aviditate prædam invadere dicantur.

DE TUNETANO inter Carcanum & Bellonium non conſtat. *Ille* corporis eſſe exigui, coloris perpulchri, capite flavo, alias nigro, peregrinos pedib. præſertim ita exprimere, ut *Bellon. l. 2. c. 8.*

muſ-

multi ſallantur, ſcribit. *Hic* magitum eſſe, ad Lanarij ſimilitudinem, plumis & pedibus accedere, diutius & conſtantius volare, capite craſſo & tereti eſſe, ſtrenue ſublimem aëra ſcandere, reliquit.

ARTICULUS III.

De Falcone Gibboſo, Albo, & Gallorum Lanario.

Deſcriptio. FAlco GIBBOSUS, quòd ei ob breviratem colli, capur anre juga alarum dum eas ſupra dorſi latera componit, vix appareat, ita ut gibbum geſtare videatur, ita dictus eſt. *Corpus* habet exiguum, planum collo ferè cõtinuum. *Caput reliqui* corporis proportione magnum. *Roſtrum* perbreve & rotundum, oculos flammeos. *Alas* prælongas, & valdè exertas, in facie guttas. *Crura* proportione cæterorum membrorũ longiuſcula & ſquammoſa. *Pedes* in articulis digitorum, præcipuè ad interiorem plantæ pedem nodoſos. *Nidulatur* in montibus inacceſſis. Tam altè *volat*, ut hominis viſum effugiat. In aucupio non ſtatim inter deſcendendum percutit, ſed potius cum à deſcenſu rurſum aſcendere incipit, tunc poſteriore ungula ante pectus diſpoſita ferit, & quandoq; tam fortiter, ut unguem ſibi amputet, pectus lædat, imo ſeipſum aliquando occidat.

Falco alius. Eſt & aliud Falconis Gibboſi genus, quod ſemper alas tanquam ad volandum extendit, animoſius quàm robuſtiùs. ALBO nomen color impoſuit. Albertus eum in dorſo & alis ſubalbũ eſſe, alibi guttas valdè albas alis guttis ſub pallidis interpoſitas habere; & regionem frigidam, & humidam in cauſa eſſe, ſcribit. Addit, Falcone Peregrino majorem, & ad ſimilitudinem Lanarii albi, qui per cãpos muribus inſidiatur, accedere. *Mittit* eum ſeptentrio, & ex illo inprimis Norvegia, Suecia, Eſtonia. Non tam eſt in volando velox ut Niger: diurius tamen in Avium perſecutione perdurat. Non debet ad venandum emitti, antequam pẽnas mutaverit. Ad eum refert Adrovandus quendam *Sparverium*, cujus deſcriptionem Româ acceperat, qui corpore toto caloris lactei, maculis flavis perſperſi, roſtrum habebat album magis quàm cæruleũ, alas candidiſſimas ac ſine maculis, in cauda pennas duodecim candidas & flavis maculis conſperſas: quarum cõſpectum, pennarum præcipua & aliarum quaſi tegumenrum, tota candida, eripiebat, easdem quaſi in vaginam recondens. Pendebat mortua tredecim uncias, pondus in eiuſmodi ave haud leve *Aldrov. l. 7. c. 10.* LANARIUS (generoſum intellige) GALLORUM dicitur, quod Rei accipitrariæ authorum teſtimonio, Galliæ peculiaris & proprius.

Deſcriptio Lanarii. Roſtrum & crura cum pedibus habet cærulea, plumas anteriores albo & nigro varias, maculis non transverſis, ſed plumas in longum diſtinguentibus. Plumæ dorſi, alarum & caulæ, partem externam ſi ſpectes, non admodum ſunt variegatæ. Extenſarum interiora notis rotundis, inſtar exiguorum nummulorum per ſuperficiem diſſeminatis, conſpectuntur. Sic à Tardivo & Bellonio deſcribitur X qua Galliæ eſt perpetuus, ſemperque tam hyeme, quàm ætate ibidem conſpicitur.

Ingeniũ. *Ingenii* ſunt tractabilis, & ad omne aucupii genus idonei. Picas, Coturnices, Perdices, Cornices, Phaſianos; imò Anates & Grues, ſi inſtitutio accedat, capiunt, & ſocietate maximè gaudent. Quoniam alis diutiſſimè in æthere ſupra prædam ſuſpenſi hærent, tantopere Anates fatigant, ut & canum operâ, & fuſtibus plurimæ occidantur.

Italici falcones. Carcanus *Italicor.* meminit. Habẽt iſti caput totum planum. Roſtrũ falconis, peregrini & montani roſtro minùs & cæruleum. Pectus flavum raris & ferrugineis maculis diſtinctum. Extremas alas veluti ocellis rotundis, albisq; pictas. Mutatis, caput univerſum ad humeros uſq;, flavo colore ad rubeum vergente, & lineis tenuibus diſtincto, tingitur. Pes, qui ante cæruleus fuerat, in luteum abit. Naſcuntur in montibus Vincentinis & Alpibus,

bus, quæ Germaniam ab Italia dividunt. Solent alarum æquilibrio, in aëre ſeſe diu admodum & frequenter ſuſpendere, ſic metu incuſſo, ne Perdices, Coturnices, aut Phaſiani diffugiant, faciunt, tarenter occiſas in terram præcipitant. Viſus aliquando qui & Accipitrem exanimaret.

ARTICULUS IV.

De Falcone Lapidario. Arborario & Rubeo.

Aldrovand. l.7.c.11. FAlco LAPIDARIUS rectè Lethofalcus dicitur. Eſt mediæ inter Peregrinum & Gibboſum magnitudinis. In præruptis petris, & Alpium rupibus nidificat. Regitur & nutritur ſimili modo quo Peregrinus.

ARBORARIVS, quem Geſnerus deſcripſit, *roſtro* erat cæruleo, *oculis* nigricantibus, *pectore* albidis & nigricātib. maculis variegato; pennis alarum nigrioribus; *dorſo* nigro, cujus pennarum margines infimos, maculæ ex cādido ruffæ diſtinguebant. An idem ſit cum Accipitre Fringillario dubitatur. *Nidum* in arboribus exſtruit. Rarus ipſius in aucupio uſus; jucūdum in conflictu cum monedula ſpectaculum exhibet. Adeò quoque placidus eſt, ut per ſylvas & agros emiſſus ad dominum redeat. In diſſecti ventriculo plumas & Cantharides reperit Geſnerus.

RVBEVS à guttarum ſeu notularum quibus diſtinguitur, rubro colore dictus eſt. Peregrino minor eſt, nec citius rubere apparet, quàm alas exerat. Calor debilis in ſuperficiem corporis effuſus, & fumoſum humidum, quod ad generationem pennarum excernitur, adurens, rubedinis cauſa eſſe putatur. Invenitur in locis planis & paluſtribus. *Phœniceos* in Moſcoviā dari perhibent.

Albert. l. 10.c.9. Creſcent. l. 23.c.12.

Volatus. *Volatus* eſt agilis, ſed non diu perſeverātis. Nam penna rubea, quia mollior, non diu volandi impetum ſuſtinet.

Ingeniū. Facilè cicurari, Albertus innuit, difficulter regi Tardivus. Poſt ſecundam aut tertiam pennarum mutationem melior; quod remittentibus per ætatem humoribus calidis, nòn parum temperamentum juvetur. *Vita* eſt minus quàm reliqui longæ.

Alii. Ad iſtum *duos ex Indiis Orientalibus allatos* Aldrovandus reducit, qui parte anteriore tota & alis internis adeò rubebant, vt qui pronos inſpexiſſet, nihil præter colorem rubeum vidiſſet. Majorem putat fuiſſe fœminam; minorem, marem. Mares enim ob hoc ipſum Tertiarii dicuntur, quòd tertia parte fœminis ſint minores. Mentum in fœmina, maculâ oblongâ cinereâ, quæ infernè deſinebat, diſtinguebatur. Pectus quoque ejusdem coloris notulis anteriori ſterno raris reſpergebatur. In mare color rubeus, ſaturatior & evidentior erat. Mentum nullâ maculâ inſigniebatur. Pennæ remiges interiores notis fuſcis tranſverſim frequentibus; ſtatoque intervallo diſtinctis, albebant. *Aldrov. l.7. c.13.*

ARTICVLVS V.

De Falcone Cyanopode, & illis, qui promiſcuo coitu gignuntur.

FAlco CYANOPVS ad quod referri debeat genus, cùm quatuor Falconum genera pedibus cæruleis inſtructa inveniantur, difficile eſt dicere. Ad Lanarium tamen potius, quàm aliam ſpeciem pertinere videtur. Eſt Falconi Peregrino & magnitudine æqualis, & figurâ ſimilis: ſed in hoc differt, quòd dorſum ejus, & exterior alarum pars minus nigredinis, & pectus plus albedinis habeat; alæ ſint breviores, cauda longior aliquantum; pedes hyacinthini. *Aldrv. l. 7. c.14.*

Vox. *Vocem* acutiorem, quia humidior, Peregrino habet. Ratò aves Picâ, vel cornice majores invadit. Plærumq; ſe præcipitat utus, propter metum loco manet, & ſuſpenditur. Audacior evadit, ſi aucupis accedat præſentia. Qui in Helvetia reperitur, diverſus eſt ab iſto.

Locus. *Nidificat* in excelſis juxta aquas, aut pro-

Aldrov. l. 7. c. 15. profundas valles, petris. Nidis exemptus manſueſit. Capit Perdices, Columbas, Cornices, Anates, Phaſianos, & Tetraones.

Aldrov. l. 7. c. 16. Falcones PROMISCVO COITV geniti, à Peregrinis plærumque proveniunt. Hi enim à parentibus ſtatim expelluntur, & cum ſuæ ſpeciei conjuges non inveniant, ad ſpeciem alteram quam ſibi ſimil imam invenerint, libidinis tempore convertuntur. Catcanus ex altero parente Peregrino, altero Montano procreatos, *Falcones traverſos* vocat. Albertus *quatuor* eorum *genera* ponit. Cæterum, ſi cum Falcone pedis cærulei Peregrinus commiſceatur, ferè ſimilis Peregrino generatur avis, ſi cum Lanario nigro, ignobilis Falco niger. ſi cum Lanario albo, ſimilis Falconi albo, ſi cum Lanario rubeo, ſimilis colore & figura Falconi rubeo. Patriſſant autem plærumq;, & ignobilitatem matris, inſtitutio poſt unum vel alterum annum compenſat.

TITULUS V.

De Pſittacis.

CAPUT I.

De Pſittacis in genere.

Nomen. RApacibus Pſittaci ſubnectuntur, tum quod roſtrum & ungues aduncas habeant; tùm quòd cicures, carnem etiam ipſam devorent. Nomen ſortiti ſunt, ſeu à Pſittace urbe juxta *a* Tigrim celebri, ſeu ἀπὸ τοῦ τῶν ψιττακίων φυτοῦ. Soli virides Pſittaci veteribus cogniti. Pſittaci fructus, in intimo quoq; cortice & tota nuclei carne, inſolenter admodum eundem imbibit.

a Stephan. de urbibus.

Deſcriptio. *Magnitudinem* ſi ſpectes, in regione cui nomen dedere, brachium cum dimidio longitudine explent. Viſus *b* Scaligero qui clathratæ feneſtræ ferè impleverat ſpacium. in quadam novi orbis regione Phaſanos ſuperant. in inſula Banda, columbam noſtratem vix excedunt. Alibi, Gallinis, Turdis, hirundinibus, imò Paſſeribus æquantur. *Color* quoque illis varius. In nova Hiſpania, Æthiopia *c* & ultima India, quoſdam totos albos invenies. Circa Tarnaſſaram ſeptuplici colore ſuperbos; in Ternate Moluccarum una, Braſilia, & Aethiopia rubros: in quibusdam Æthiopiæ ſylvis nigros; in Malabar, praſſinos; ſcurelatos, purpureos; cinereos & cæruleos alibi. Bellonius magnos quoſdam totos canere, mediocres ex rubro variegari, puſillos nonnullos prolixa cauda, totos virides eſſe ait. Circa Javam, alii ſunt rubri roſtro luteo; alii verſicolores, candidi quidam. Et quis omnes diverſitates enumeret, cum ſupra centenos magnitudine & colore diſcrepantes, curioſi obſervaverint. Antiquis *d* ſolus in intimis plumulis & extimis pinnulis, viror, notus erat. Vnde Avis *e* viridis dicebatur. Communia ferè omnibus ſunt. Caput prægrande, ingenii ſignum, roſtrum, quod qua collo committitur, in ſolis infernè ſub faucibus apertum eſt, adeò durum, ut ferreis clatheis vix parcant. Statius cornu vocet: aduncum idem, ut *f* eo, tanquam hamato & ſemicirculari forma conſtructo, ſe cum devolant, excipiãt, illi innitantur, levioresq; ſe ita pedum infirmitati faciant. Mandibulæ ſuperioris, quod ipſis cum ſolo Crocodilo, & Thæmatopode ſi Oppiano credimus commune, motus. Linguâ quæ cucurbitæ ſeminis figuram repræſentat cæteris avibus *g* latior. Unde ἀνθρωπόγλωττος dicitur. Pectus rotundũ. Pedum ſpecies, quia ante & pone binos habet, raras illos in regno Æthiopiæ interioris propè mare arenoſum; ſi excipias, quorum quidam ſex in pede digitos habent, quidam tres. Crura breviuſcula, infirma, & plærumque fuſca. Ungues adunci, quibus eſcam elevant, & ad os extrorsùm convertunt. Capitis Anatomiam apud Aldrovandum vide.

b Scalig. Exerc. 236.

c Scalig. Exerc. 59. ſect. 1.

d Apul. l. 2. Floridor.

e Stat. l. 2. Sylv. Ovid. El. 2.

f Plin. H. N. l. 10. c. 42.

g Ariſt. l. 8. H. A. c. 12.

Locum ipſorum natalem ſolam Indiam eſſe, veteres *h* credidere. Tempore Alexandri M. in Taprobana primum inventi; Neronis, in *i* Gaugada Æthiopiæ inſula viſi ſunt; Diodori Siculi, in ultimis etiam Syriæ naſcebantur. Avorum temporibus, terræ cuidam

Locus.

h Plin. l. 10 cap. 42. Pauſanias in Corinth.

i Plin. l. 6. c. 29.

Google

dam ſupra caput bonę ſpei, nomen ob copiam indidere. In regno Calecut tanta ipſorum eſt uberras, ut Oryzam ſæpiſſimè depaſcantur; tanta in Occidentali India, vt Pſittacorum regioni inde nomen creverit. Nec Nigritæ in regno Senegæ illis carent.

Nutrimentum. *Victus* ipſis feris adhuc, frumenta, legumina, ſemen Carthami ſeu Cruci, quo pingueſcunt, cum homo purgetur; fructus omnigeni, cum molli tum duro cortice intecti. Nux etiam myriſtica, ad quam in Inſula Banda ſæpiſſimè advolant: Cicuribus, quicquid porrigetur, caro, panis, ſaccharum inprimis. Bibunt aquam, ſed vinũ multò libentins, cujus potu non ſolum laſcivi, & ſolito loquaciores redduntur, ſed & humano inebriantur more, & intra bibendum, pedibus ſuſpẽſi caudam in altum, & caput deorſum ad aquam extendunt. *Nidos* ſi Cadamuſto credimus ex ſurculis ad tenellos procerarum arborum ramos penſilibus, pilæ modo rotũdos, per quam exiguo foramine, conſtruunt, ut ſerpentum inſidijs viam præcludant. Maximi, gallinaceis haud minora ova ponunt, mediocres columbaceis paria, fæcunditatis indicium, ingens illorum in natalibus locis copia; caſtitatis, quòd bini ſemper, mas & fœmina agere videantur.

Volatus. *Volatus* ipſis in natali ſolo expeditior. In noſtris otis propter cœli frigidioris inclementiam minus eo valẽs, impotentiam, reptandi facilitas, qua ſurſum, deorſum, & in maximam altitudinem ſcandunt, ob congruam roſtri & pedum conformationem, compenſat. Illius unco, dum pedes promovere nituntur, appenſos ſeſe ſuſtinent; dum provolãt, ne pedes ob corporis deorſum labentis pondus debiles offendant, ſeſe obvio adminiculo apprehenſo, eodem velut anchora & præſidio excipiunt.

Vox. *Vocem* articulatam nullam naturaliter habent, quidam etiam ferè muti ſunt; nec quicquam unica illa voce Perroquet exceptâ, quæ in ipſorum nomen abijt, ingeminant.

Amicitia *Amicitiam* ſingularem colunt, cum *k* lupo, cum quo ſimul paſcuntur; homine, unde in America relictis ſylvis interdiu propè domicilia agunt, & Turture, quod Ovidius *l* notavit.

k Oppian. l. 2. Cynaeget. *l Eleg. 2. 6.*

Ingenium. *Ingenio* propè ad hominem accedunt. Accipiunt namq; verba & pronunciant articulatè omnia; faciliùs, ſi intra alterum ætatis annum docueris, ſegniores, ferreo in caput verberãtur radio. non ſentiunt aliter, propter duritiem, ictus. Sic Aſcanij *m* Cardinalis cõtinuatis perpetuò verbis ſymbolum Apoſtolicum pronunciabat. Henrici VIII. Angliæ Regis in Thameſin delapſus auxilium implorabat, viginti libras promittens; extractus, quatuor denarios hoſpiratori ſuo dari juſſit. Meditari eosdem Cardanus addit; Pherecides maſculos, eos obſervate, & deferre, qui venena propinare moliuntur, & in domos important, refert. Quosdam circa Javam intelligere, & ad interrogata reſpondere, quidam narrant. Non facilè crediderim. At pueros *n* interdum imberbes amare; blandè attrectatos libidine, *o* ita ut oſcula figant, tangi; quosdam pueros ita odio proſequi, ut in eorum capita de ſublimi loco non aliter impetum faciant, atq; Falco in Anatem, ſi inter lugentes *p* agant, lamentari, quod Conſtantinus Manaſſes in hiſtoria Baſilij Imperatoris teſtatur. Saltantes capitis geſtu, depreſſis agitatisq; alis imitari, *q* dubitandum non eſt. Fœminas nunquam aut raro tenter humanas reddere voces, *r* Tiraquellus reliquit. Virides macrouros, quibus collum torque rubro cingitur, annulo illo primum apparente, nil præterea diſcere quidam affirmãt. Scaliger acceptas è via publicitus voces reddidiſſe ſcribit. In inſulis verò S. Michaëlis & Divite ſimplicitatis tantæ eſſe, ut ad crocitantem Pſittacũ innumera, ex arbore in cujus ramis anceps latet, multitudo convolet, facileq; ſe capi patiatur, apud Martyrem *s* legimus.

m Rhodig. l. 3. Antiq. c. 32. *n Albert. l. 23.* *o Scalig. Ex. 236.* *p Manaſſes in Annalib.* *q Scalig. l. c.* *r de leg. glo. 1. p. 12.* *s l. 10. decad. 3. rerũ Ocean.*

Vſus. *Vſus* Pſittacorum apud Occidentales Indos in cibo apud Orientales olim, Aeliano † teſte, ſacri habebantur. Heliogabalus capita ipſorum in convivio exhibuit, iisdemque leones, pantheras, & alia animalia *t* pavit.

† Aelian. H. A. l. 13. c. 18. *t Lampr. in Heliogab.*

u Varro l. 3. de re ruſtica. c. 9.

Oblectamenti loco apud Romanos olim fuere. Nam cum Gallinis ruſticis & Merulis in *u* publicis ornatibus ponebantur. Viros Pſittacos manu geſtare M. Cato conqueritur. Articulatam ipſorum vocem in tantum eosdem miratos eſſe, Suidas author eſt, ut eos Indi mercem fecerint. Unde caveis eburneis, argenteis, vel ex alia pretioſa materia factis includebantur. Indis pennæ ipſorum in magno uſu. Ex his imagines varias, papiliones, flores, herbas, pileos & perizómata cõficiunt; veſtes, aulæa & tapetes contexunt, enſes & clypeos exornant, aliaque utenſilia miro artificio conficiunt. Sed de plumario opere alibi.

De Pſittacis vide quoq; infra Mantiſſam N. 4.

CAPUT II.

De Pſittacis in ſpecie.

ARTICULUS I.

De Pſittaco maximo Cyanocroceo, Maximo Pſittaco altero, Pſittaco albo criſtato, & Pſittaco viridi alarum coſta ſuperna rubente.

Deſcriptio. Aldrov l. 11. ornith. c. 2.

PSittacus maximus Cyanocroceus in aula Ducis Mantuæ ab Aldrovando viſus eſt. Magnitudine benè ſaginatum caponem exæquabat, ab extremo roſtro ad caudam extremam bicubitalis. Vertex *capitis* erat planus & viridis, roſtrum aduncum, in hemicyclum compoſitum, extrinſecus in perfectam dimidij annuli rotunditatem formatum, palmum longum, totum nigrum; ſuperius longitudine duobus digitis inferius excedebat. *Oculos* habebat albos & nigros, quos ternæ lineę nigræ à roſtro ad colli initium ductæ, figuram literæ S. jacentis repræſentantes, in longum ſuccingebant. *Guttur* veluti torques nigra ambiebat. Pectus, venter, femora, Uropygium, cauda inferior, crocea erát. *Cervix* ſuperna, dorſum, alæ, caudæ pars ſuperior, colore cæruleo veſtiebantur. Qui apud Comitem S. Floræ erat, ſemel ſingulo die inſtante veſpera bibebat, notis & familiaribus ablandiebatur. Æſtivo tempore aquis ſe immergebat, aut pluviæ donec totus maderet exponebat, à madore frigore correptus, ad ſolem ſe vel focũ ſiccabat; ex podagra mortuus eſt.

Maximus Pſittacus alter apud eundẽ Principem fuit. *Corpus* ei non ita ut ſuperiori craſſum. *Capitis* vertex compreſſus, palmo longior. *Roſtrum* quam ſuperiori brevius, nec longo adeò hamo incurvum, tres propemodum digitos longum, & totidem, quà capiti committitur latum; mandibulâ ſuperiore albâ, inferiore nigra. Oculorum regio & tempora albeſcentia. Dorſum, alę incipientes, gula, pectus, venter, femora, cauda tota supernè, punicea. Remigum tegetes ſecundo in alis ordine lutei, puniceis marginib., cæruleo velut ocello propè apicem ornatæ, &c. *Pſittacus albus criſtatus* magnitudine erat columbo domeſtico par. *Corpus* univerſum candido plumarum Agmine veſtiebatur. *Capitis* verticem habebat plumis grãdiuſculis; ſeſqui palmum altis, retrorſum nonnihil incurvis, acuto apice denuò antrorſum reflexis, candidis, denis, velut criſta perornatum. *Roſtrum* cinereum, ad nigrum vergeos, qua capiti committitur naribus patulis pervium, ac harum medio tuberculo quodam tereti clivoſum. *Oculos* iride lutea, pupilla nigra. *Linguam* latam, rubicundam. *Caudam* in altum plumis dodrantalibus, frequentibus, candidis, ſurrectam. *Crura* cum pedib. ſubluteа. *Pſittaco viridi alarum coſta ſuperna rubente* pullaſtri anniculi erat corpulentia, *capitis* vertex luteus. *Roſtrum* ſuperius extremo nigrum, poſt ſubcæruleum, reliqua rubicundum; inferius verò album. Oculi iride croceo aut potius rubeote, cincti pupilla nigrâ, corpus totum viride, parte quidem prona virore flaveſcente ac diluto, alis verò & dorſo ſaturiore, & qui in maxi-

Aldrov. l. c. c. 3.

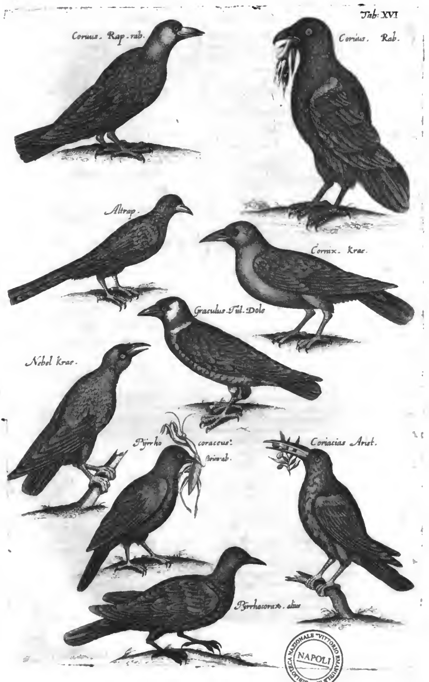
Idem c. 5.

Tab. XV

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI
Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI

lis, *pectus* reliquum verſus inferiora, notis quibusdam, quandoq; ferrugineis, nonnuoqnam rubeis nigricantibus aliquando inſignitur, quibusdam guttur & pectus nigris plumis veſtiūtur, *Dorſum* ac lumbi majori ex parte plumis fuſcis, minuris, obteguntur. Aliqui eorum poſt medium dorſum, lineas quasdam albicantes, aut rubeſcentes, quæ deorſum vergunt, habēr. *Crura* & pedes plerumq; crocei, vel ex flavo paleari flaveſceotes, & ſquammis deuſiſſimis integuntur. Muraros facilius eſt cognoſcere: & optimus eſt horootinus fuſcus.

Nutrimentum. Non Anates ſolum, ſed & Aoates & Ardeas *capit*, & perſequitur. Viſus aliquando & Aquilam, quæ ſibi prædam præripuerat, & ſeipſum interemiſſe.

Differētia. Ponit & *alterum* ejus *genus* Aldrovandus, quod *Leucophaum* nuncupat. *Corpus* eius totum cinerei eſt ad cæruleum vergentis coloris, pro diverſa partium ad lucem obverſione dilutioris obſeuriorisvè. *Roſtrum* craſſum, breve, nigrum, robuſtum, pollicaris craſſitudinis, tam validum, vt vix ulli alteri furtius. *Pectus* valdè teres ac grande. Diverſum primò ab aliis Aldrovādus putabat: ſed cùm cū deſcriptione Montani apud Albertum conferret, & verò Montanu, qui aliquoties plumas veteres eum novis commutavit, mediam partem dorſi cæruleam affingi, & quo frequeotius ſenectutem exuit, eo tergum magis cæruleſcere, gulam cum pectore, abolitis, quæ diſtinguebant eum ætate maculis, albeſcere, obſervaret, *alterum* Mōrani eſſe *genus* concluſit.

Deſcriptio. & Differentia. GENTILIS per excellentiam propter generoſitatem ita dicitur. Friderico Imperatori alii ſunr Gentiles *Peregrini*, alii *ſimpliciter* ita dicti. Illi Falconib. ſacris ſunt minores, & quo plus cum Gyrfaleonibus participant, eò elegantioris eſſe formæ exiſtimaotur. Vertex *capitis* debet eſſe planus, occiput latum. *Roſtrum* craſſum, & recurvum. *Collum* breve, propè caput ſubtile, propè ſpatulas craſſius. Habere debent *pectus* foris prominens, & carnoſum, cavitatem inter pectus & collum magnam & profundam. *Coxas* plumis complurimis opertas, & ſub genibus etiam dependentes. *Crura* craſſa ac brevia, pedes amplos, digitos expanſos & macilentos. Cum adhuc hornotini ſunt. Alii ſunt abſolutè fuſci: alii rubris, nonnulli pallidis maculis ceu guttulis perornantur. Alii tuffi ſunt, aut ſimpliciter, aut ad nigredinē vergentes. Alii fulvi, vel abſolutè, vel eum quadam rubedine. Maculæ à collo ad pectoris furculā parvæ ſunr, inde verò progreſſæ ad anum uſque majores evadunt. Fulvis ad rubeum vergentibus, color eſt ex æquo permixtus. Laudabiliores in ſuprema capitis parte eeu corona quadam in circuitu perornātur; prope nares durities roſtri vireſcit. Maxillæ ſub oeulorum parte ſubrubeę ſunt, *Dorſum* fuſco eſt colore, ad rubedinem inclinā te, marginibus rubeſceotibus & matuſculis ſine guttis ramen exornatum. *Pennæ* alarum maiores fuſcę cum marginibus. *Cauda* eiusdem cum dorſi pennis coloris, modò quod margines in ea in plurimis ſint pallidiores, ſeu quod à corde ſit remotior, ſeu proprer aliam cauſam. *Simpliciter dicti* trium eidem ſunt generum, ſicut & peregrini, de quorum datis notis quo plures obtinent, eù magis probantur. Aldrovandus eosdem cum Carcani GERMANIS facit, qui Peregrino forma, eapite, roſtro & pedib. ſunt ſimillimi. Corona albicans eaput ipſis propè collum cingit, femora interna plumis albis veſtiuntur. Mutatis caput, collum, & humeri fuſca ſunt, dorſum cyæneatingitur. Mares ſeu Tertiarii à maribus Peregrinorum nulla poſſunt ratione diſcerni. In volando crebriore ſpiſſioreq; alarū motu utuntur. Rapiunt omne avium genus, Aquaticum præſertim, quod ſi è oido exemptus adhue pullus ad hoe inſtituatur, Grues etiam eapere audet. In eo ſolum Petegrino cedunt, quòd non ſola animi magnitudine, ſed etiam cibi aviditate prædam invadere dieantur.

DE TUNETANO inter Carcanum & Bellonium non conſtat. Ille corporis eſſe exigui, coloris perpulchri, capite flavo, alias nigro, peregrinos pedib. præſertim ita exprimere, ut *Bellon. l. 2. c. 8.*

mul-

multi fallantur, ſcribit. *Hic* magnum eſſe, ad Lanarij ſimilitudinem, plumis & pedibus accedere, diutius & conſtantius volare, capite craſſo & tereti eſſe, ſtrenuè ſublimem aëra ſcandere, reliquit.

ARTICULUS III.

De Falcone Gibboſo, Albo, & Gallorum Lanario.

Deſcriptio. FAlco GIBBOSUS, quòd ei ob brevitatem colli, caput ante juga alarum dum eas ſupra dorſi latera componit, vix appareat, ita ut gibbum geſtare videatur, ita dictus eſt. *Corpus* habet exiguum, planum collo ferè cõtinuum. *Caput reliqui* corporis proportione magnum. *Roſtrum* perbreve & rotundum, oculos flammeos. *Alas* prælongas, & valdè exertas, in facie guttas. *Crura* proportione cæterorum membrorũ longiuſcula & ſquammoſa. *Pedes* in articulis digitorum, præcipuè ad interiorem plantæ pedem nodoſos. *Nidulatur* in montibus inacceſſis. Tam altè *volat*, ut hominis viſum effugiat. In aucupio non ſtatim inter deſcendendum percutit, ſed potius cum à deſcenſu rurſum aſcendere incipit, tunc poſteriore ungula ante pectus diſpoſita ferit, & quandoq; tam fortiter, ut unguem ſibi amputet, pectus lædat, imo ſeipſum aliquando occidat.

Falco albus. Eſt & aliud Falconis Gibboſi genus, quod ſemper alas tanquam ad volandum extendit, animoſius quàm robuſtiùs. ALBO nomen color impoſuit. Albertus eum in dorſo & alis ſubalbũ eſſe, alibi guttas valdè albas aliis guttis ſub pallidis interpoſitas habere; & regionem frigidam, & humidam in cauſa eſſe, ſcribit. Addit, Falcone Peregrino majorem, & ad ſimilitudinem Lanarii albi, qui per cãpos muribus inſidiatur, accedere. *Mittit* eum ſeptentrio, & ex illo inprimis Norvegia, Suecia, Eſtonia. Non tam eſt in volando velox ut Niger: diutius tamen in Avium perſecutione perdurat. Non debet ad venandum emitti, antequam pẽnas mutaverit. Ad eum refert Adrovandus quendam *Sparverium*, cujus deſcriptionem Româ acceperat, qui corpore toto coloris lactei, maculis flavis perſperſi, roſtrum habebat album magis quàm cæruleũ, alas candidiſſimas ac ſine maculis, in cauda pennas duodecim candidas & flavis maculis conſperſas: quarum cõſpectum, pennarum præcipua & aliarum quaſi tegumentum, tota candida, eripiebat, easdem quaſi in vaginam recondens. Pendebat mortua tredecim uncias, pondus in ejuſmodi ave haud leve. *Aldrov. l. 7. c. 10.* LANARIUS (generoſum intellige) GALLORUM dicitur, quod Rei accipitrariæ authorum teſtimonio, Galliæ peculiaris & proprius.

Deſcriptio Lanarii. Roſtrum & crura cum pedibus habet cærulea, plumas anteriores albo & nigro varias, maculis non transverſis, ſed plumas in longum diſtinguentibus. Plumæ dorſi, alarum & caudæ, partem externam ſi ſpectes, non admodum ſunt variegatæ. Extenſarum interiora notis rotundis, inſtar exiguorum nummulorum per ſuperficiem diſſeminatis, conſpectuntur. Sic à Tardivo & Bellonio deſcribitur X qua Galliæ eſt perpetuus, ſemperq; tam hyeme, quàm æſtate ibidem conſpicitur.

Ingeniũ. *Ingenii* ſunt tractabilis, & ad omne aucupii genus idonei. Picas, Coturnices, Perdices, Cornices, Phaſianos; imò Anates & Grues, ſi inſtitutio accedat, capiunt, & ſocietate maximè gaudent. Quoniam alis diutiſſimè in æthere ſupra prædam ſuſpenſi hærent, tantopere Anates fatigant, ut & canum operâ, & fuſtibus plurimæ occidantur.

Italici falcones. Carcanus *Italicor.* meminit. Habẽt iſti caput totum planum. Roſtrũ falconis, peregrini & montani roſtro minùs & cæruleum. Pectus flavum raris & ferrugineis maculis diſtinctum. Extremas alas veluti ocellis rotundis, albisq; pictas. Mutatis, caput univerſum ad humeros uſq;, flavo colore ad rubeum vergente, & lineis tenuibus diſtincto, tingitur. Pes, qui ante cæruleus fuerat, in luteum abit. Naſcuntur in montibus Vincentinis & Alpibus,

bus, quæ Germaniam ab Italia dividunt. Solent alarum æquilibrio, in aëre ſeſe diu admodum & frequenter ſuſpendere, ſic metu incuſſo, ne Perdices, Coturnices, aut Phaſiani diffugiant, faciunt, tanenter occiſas in terram præcipitant. Viſus aliquando qui & Accipitrem exanimaret.

ARTICULUS IV.

De Falcone Lapidario. Arborario & Rubeo.

Aldrovand. l.7.c.11. FAlco LAPIDARIUS rectè Lerhofalcus dicitur. Eſt mediæ inter Peregrinum & Gibboſum magnitudinis. In prærupris petris, & Alpium rupibus nidificat. Regitur & nutritur ſimili modo quo Peregrinus.

ARBORARIUS, quem Geſnerus deſcripſit, *roſtro* erat cæruleo, *oculis* nigricantibus, *pectore* albidis & nigricantib. maculis variegato; pennis alarum nigrioribus; *dorſo* nigro, cujus pennarum margines infimos, maculæ ex cãdido ruffæ diſtinguebant. An idem ſit cum Accipitre Fringillario dubitatur. *Nidum* in arboribus exſtruit. Rarus ipſius in aucupio uſus, jucũdum in conflictu cum monedula ſpectaculum exhibet. Adeò quoque placidus eſt, ut per ſylvas & agros emiſſus ad dominum redeat. In diſſecti ventriculo plumas & Cantharides reperit Geſnerus.

RVBEVS à gutturum ſeu notularum quibus diſtinguitur, rubro colore dictus eſt. Peregrino minor eſt, nec citius rubere apparet, quàm alas exerat. Albert. l. 10.c.9. Creſcent.l. 23.c.12. Calor debilis in ſuperficiem corporis effuſus, & fumoſum humidum, quod ad generationem pennatum excernitur, adurens, rubedinis cauſa eſſe putatur. Invenitur in locis planis & paluſtribus. *Phœniceos* in Moſcoviâ dari perhibent.

Volatus. *Volatus* eſt agilis, ſed non diu perſeverãtis. Nam penna rubea, quia mollior, non diu volandi impetum ſuſtinet.

Ingeniũ. Facilè cicurari, Albertus innuit, difficulter regi Tardivus. Poſt ſecundam aut tertiam pennarum mutationem melior; quod remittentibus per ætatem humoribus calidis, non parum temperamentum juvetur. *Vita* eſt minus quàm reliqui longæ.

Ad iſtum *duos ex Indiis Orientalibus Alii. allatos* Aldrovandus reducit, qui parte Aldrov. l.7. c.13. anteriore tota & alis internis adeò rubebant, ut qui prorſus inſpexiſſet, nihil præter colorem rubeum vidiſſet. Majorem putat fuiſſe fœminam; minorem, marem. Mares enim ob hoc ipſum Tertiarii dicuntur, quòd tertia parte fœminis ſint minores. Mentum in fœmina, maculâ oblongâ cinereâ, quæ inferne deſinebat, diſtinguebatur. Pectus quoque ejuſdem coloris notulis anteriori ſterno raris reſpergebatur. In mare color rubeus, ſaturatior & evidentior erat. Mentum nullâ maculâ inſigniebatur. Pennæ remiges interiores notis fuſcis tranſverſim frequentibus; ſtatoque intervallo diſtinctis, albebant.

ARTICVLVS V.

De Falcone Cyanopode, & illis, qui promiſcuo coitu gignuntur.

FAlco CYANOPVS ad quod referri debeat genus, cum quatuor Aldrov. l. 7. c.14. Falconum genera pedibus cæruleis inſtructa inveniantur, difficile eſt dicere. Ad Lanarium tamen potius, quàm aliam ſpeciem pertinere videtur. Eſt Falconi Peregrino & magnitudine æqualis, & figurâ ſimilis: ſed in hoc differt, quòd dorſum ejus, & exterior alarum pars minus nigredinis, & pectus plus albedinis habeat; alæ ſint breviores, cauda longior aliquantum; pedes hyacinthini.

Vox. *Vocem* acutiorem, quià humidior, Peregrino habet. Rarò aves Picâ, vel cornice majores invadit. Plærumq; ſe præcipitaturus, propter metum locomanet, & ſuſpenditur. Audacior evadit, ſi aucupis accedat præſentia. Qui in Helvetia reperitur, diverſus eſt ab iſto.

Locus. *Nidificat* in excelſis juxta aquas, aut

E pro-

Digitized by Google

Aldrov.l 7. c.15. profundas valles,petris. Nidis exemptus manſuefit. Capit Perdices, Columbas,Cornices,Anates,Phaſianos, & Tetraones.

Aldrov.l 7. c.16. Falcones PROMISCVO COITV geniti, à Peregrinis plærumque proveniunt. Hi enim à parentibus ſtatim expelluntur, & cum ſuæ ſpeciei conjuges non inveniant, ad ſpeciem alteram quam ſibi ſimil imam invenerint, libidinis tempore convertuntur. Carcanus ex altero parente Peregrino, altero Montano procreatos, *Falcones traverſos* vocat. Albertus *quatuor* eorum *genera* ponit. Cæterum, ſi cum Falcone pedis cærulei Peregrinus commiſceatur, ferè ſimilis Peregrino generatur avis, ſi cum Lanario nigro, ignobilis Falco niger. ſi cum Lanario albo, ſimilis Falconi albo, ſi cum Lanario rubeo, ſimilis colore & figura Falconi rubeo. Patriſſant autem plærumq;, & ignobilitatem matris, inſtitutio poſt unum vel alterum annum compenſat.

TITULUS V.

De Pſittacis.

CAPUT I.

De Pſittacis in genere.

Nomen. RApacibus Pſittaci ſubnectuntur, tum quod roſtrum & ungues aduncas habeant; tum quòd cicures, carnem etiam ipſam devorent. Nomen ſortiti ſunt, ſeu à Pſittace urbe

a Stephan. de urbibus. juxta *a* Tigrim celebri, ſeu ἀπὸ τῶ τῶν ψιττακίων φυτῶ. Soli virides Pſittaci veteribus cogniti. Pſittaci fructus, in intimo quoq; cortice & tota nuclei carne, inſolenter admodum eundem imbibit.

Deſcriptio. *Magnitudinem* ſi ſpectes, in regione cui nomen dedere, brachium cum dimidio longitudine explent. Viſus *b*

b Scalig. Exerc.236. Scaligero qui clathratæ feneſtræ ferè impleverat ſpacium. in quadam novi orbis regione Phaſanos ſuperant. in inſula Banda, columbam noſtratem vix excedunt. Alibi, Gallinis, Turdis, hirundinibus, imò Paſſeribus æquantur. *Color* quoque illis varius. In nova Hiſpania, Æthiopia *c* & ultima India, quosdam totos albos invenies. c Scalig. Exerc.59. ſect. 1.

Circa Tarnaſſaram ſeptuplici colore ſuperbos: in Ternate Moluccarum una, Braſilia, & Aethiopia rubros: in quibusdam Æthiopiæ ſylvis nigros: in Malabar, praſſinos; ſcutelatos, purpureos; cinereos & cæruleos alibi. Bellonius magnos quosdam totos canere, mediocres ex rubro variegari, puſillos nonnullos prolixa cauda, totos virides eſſe ait. Circa Javam, alii ſunt rubri roſtro luteo; alii verſicolores, candidi quidam. Et quis omnes diverſitates enumeret, cum ſupra centenos magnitudine & colore diſcrepantes, curioſi obſervaverint. Antiquis *d* ſolus in intimis plumulis & extimis pinnulis, viror, notus erat. Vnde Avis *e* viridis dicebatur. d Apul.l.2. Floridor. e Stat.l.2. Sylv. Ovid.El. 2.

Communia ferè omnibus ſunt. Caput prægrande, ingenii ſignum, roſtrum, quod qua collo committitur, in ſolis infernè ſub faucibus apertum eſt, adeò durum, ut ferreis clathris vix parcant. Statins cornu vocet: aduncum idem, ut *f* eo, tanquam hamato & ſemicirculari forma conſtructo, ſe cum devolant, excipiãt, illi innitantur, levioresq; ſe ita pedum infirmitati faciant. f Plin.H.N. l.10. c.42.

Mandibulæ ſuperioris, quod ipſis cum ſolo Crocodilo, & Thæmatopode ſi Oppiano credimus commune, motus. Linguâ quæ cucurbitæ ſeminis figuram repræſentat cæteris avibus *g* latior. Unde ἀνθρωπόγλωττος dicitur. Pectus rotundũ. g Ariſt l 8. H.A.c.12.

Pedum ſpecies, quia ante & pone binos habet, raras illos in regno Æthiopiæ interioris propè mare arenoſum, ſi excipias, quorum quidam ſex in pede digitos habent, quidam tres. Crura breviuſcula, infirma, & plærumque fuſca. Ungues adunci, quibus eſcam elevant, & ad os extrorſum convertunt. Capitis Anatomiam apud Aldrovandum vide.

Locus. *Locum* ipſorum natalem ſolam Indiam eſſe, veteres *h* credidere. Tempore Alexandri M. in Taprobana primum inventi: Neronis, in *i* Gaugada Æthiopiæ inſula viſi ſunt: Diodori Siculi, in ultimis etiam Syriæ naſcebantur. Avorum temporibus, terræ quidam h Plin.l.10 cap.42. Pauſanias in Corinth. i Plin.l.6. c.29.

dam ſupra caput bonę ſpei, nomen ob copiam indidere. In regno Calecut tanta ipſorum eſt ubertas, ut Oryzam ſæpiſſimè depaſcantur; tanta in Occidentali India, vt Pſittacorum regioni inde nomen creverit. Nec Nigritæ in regno Senegæ illis carent.

Nutrimentum. *Victus* ipſis feris adhuc, frumenta, legumina, ſemen Carthami ſeu Cruci, quo pingueſcunt, eum homo purgetur; fructus omnigeni, cum molli tum duro cortice intecti. Nux etiam myriſtica, ad quam in Inſula Banda ſæpiſſimè advolant: Cicuribus, quicquid porrigetur, caro, panis, ſaccharum inprimis. Bibunt aquam, ſed vinũ multò libentius, cujus potu non ſolum laſcivi, & ſolito loquaciores redduntur, ſed & humano inebriantur more, & intra bibendum, pedibus ſuſpẽſi caudam in altum, & caput deorſum ad aquam extendunt. *Nidos* ſi Cadamuſto credimus ex furculis ad tenellos procerarum arborum ramos penſilibus, pilæ modo rotũdos, per quam exiguo foramine, conſtruunt, ut ſerpentum inſidijs viam præcludant. Maximi, gallinaceis haud minora ova ponunt, mediocres columbaceis paria, fæcunditatis indicium, ingens illorum in natalibus locis copia; caſtitatis, quòd bini ſemper, mas & fœmina agere videantur.

Volatus. *Volatus* ipſis in natali ſolo expeditior: In noſtris oris propter cœli frigidioris inclementiam minus eo valẽt, impotentiam, reptandi facilitas, qua ſurſum, deorſum, & in maximam altitudinem ſcandunt, ob congruam roſtri & pedum conformationem, compenſat. Illius unco, dum pedes promovere nituntur, appenſos ſeſe ſuſtinent; dum provolãt, ne pedes ob corporis deorſum labentis pondus debiles offendant, ſeſe obvio adminiculo apprehenſo, eodem velut anchora & præſidio excipiunt.

Vox. *Vocem* articulatam nullam naturaliter habent; quidam etiam ferè muti ſunt; nec quicquam unica illa voce Perroquet exceptâ, quæ in ipſorum nomen abijt, ingeminant.

Amicitia *Amicitiam* ſingularem colunt, cum *k* lupo, cum quo ſimul paſcuntur; homine, unde in America relictis ſylvis interdiu propè domicilia agunt, & Turture, quod Ovidius *l* notavit.

k Oppian. l. 2. Cyneget.

l Eleg. 2. 6.

Ingenium. *Ingenio* propè ad hominem accedunt. Accipiunt namq; verba & pronunciant articulatè omnia; facilius, ſi intra alterum ætatis annum docueris, ſegniores, ferreo in caput verberãtur radio. non ſentiunt aliter, propter duritiem, ictus. Sic Aſcanij *m* Cardinalis cõtinuatis perpetuò verbis ſymbolum Apoſtolicum pronunciabat. Henrici VIII. Angliæ Regis in Thameſin delapſus auxilium implorabat, viginti libras promittens; extractus, quatuor denarios hoſpitatori ſuo dari juſſit. Meditari eoſdem Cardanus addit; Pherecides maſculos, eos obſervare, & deferre, qui venena propinare moliuntur, & in domos important, refert. Quoſdam circa Javam intelligere, & ad interrogata reſpondere, quidam narrant. Non facilè crediderim. At pueros *n* interdum imberbes amare; blandè attrectatos libidine, *o* ita ut oſcula figant, tangi; quoſdam pueros ita odio proſequi, ut in eorum capita de ſublimi loco non aliter impetum faciant, atq; Falco in Anatem, ſi inter lugentes *p* agant, lamentari, quod Conſtantinus Manaſſes in hiſtoria Baſilij Imperatoris teſtatur. Saltantes capitis geſtu, depreſſis agitatisq; alis imitari, *q* dubitandum non eſt. Fœminas nunquam aut raro tentet humanas reddere voces, *r* Tiraquellus reliquit. Virides macrouros, quibus collum torque rubro cingitur, annulo illo primum apparente, nil præterea diſcere quidam affirmãt. Scaliger acceptas è via publicitus voces reddidiſſe ſcribit. In inſulis verò S. Michaëlis & Divite ſimplicitatis tantæ eſſe, ut ad crocitantem Pſittacũ innumera, ex arbore in cujus ramis auceps latet, multitudo convolet, facileq; ſe capi patiatur, apud Martyrem *s* legimus.

m Rhodig. l. 3. Antiq. c. 32.

n Albert. l. 23.

o Scalig. Ex. 236.

p Manaſſes in Annalib.

q Scalig. l. c.

r de leg. glo. 1. p. 12.

s l. 10. decad. 3. rerũ Ocean.

Vſus. *Vſus* Pſittacorum apud Occidentales Indos in cibo apud Orientales olim, Aeliano † teſte, ſacri habebantur. Heliogabalus capita ipſorum in convivio exhibuit, iiſdemque leones, pantheras, & alia animalia *t* pavit.

† Aelian. H. A. l. 13. c. 18.

t Lampr. in Heliogab.

Oblectamenti loco apud Romanos olim fuerę. Nam cum Gallinis ruſticis & Merulis in *u* publicis ornatibus ponebantur. Viros Pſittacos manu geſtare M. Cato conqueritur. Articularam ipſorum vocem in tantum eosdem miratos eſſe, Suidas author eſt, ut eos Indi mercem fecerint. Unde caveis eburneis, argenteis, vel ex alia pretioſa materia factis includebantur. Indis pennæ ipſorum in magno uſu. Ex his imagines varias, papiliones, flores, herbas, pileos & perizomata cõficiunt; veſtes, aulæa & tapetes contexunt, enſes & clypeos exornant, aliaque utenſilia miro artificio conficiunt. Sed de plumario opere alibi.

u Varro l. 3. de re ruſtica. c. 9.

De Pſittacis vide quoq́ infra Mantiſſam N. 4.

CAPUT II.

De Pſittacis in ſpecie.

ARTICULUS I.

De Pſittaco maximo Cyanocroceo, Maximo Pſittaco altero, Pſittaco albo criſtato, & Pſittaco viridi alarum coſta ſuperna rubente.

Deſcriptio. Aldrov l. 11. ornith. c. 2.

PSittacus maximus Cyanocroceus in aula Ducis Mantuæ ab Aldrovando viſus eſt. Magnitudine benè ſaginatum caponem exæquabat, ab extremo roſtro ad caudam extremam bicubitalis. Vertex *capitis* erat planus & viridis, roſtrum aduncum, in hemicyclum compoſitum, extrinſecus in perfectam dimidij annuli rotunditatem formatum, palmum longum, rotum nigrum; ſuperius longitudine duobus digitis inferius excedebat. *Oculos* habebat albos & nigros, quos ternæ lineę nigræ à roſtro ad colli initium ductæ, figuram literæ S. jacentis repræſentantes, in longum ſuccingebant. *Guttur* veluti torques nigra ambiebat. Pectus, venter, femora, Uropygium, cauda inferior, crocea erãt. *Cervix* ſuperna, dorſum, alæ, caudæ pars ſuperior, colore cæruleo veſtiebantur. Qui apud Comitem S. Floræ erat, ſemel ſingulo die inſtante veſpera bibebat, notis & familiaribus abblandiebatur. Æſtivo tempore aquis ſe immergebat, aut pluviæ donec totus maderet exponebat, à madore frigore correptus, ad ſolem ſe vel focũ ſiccabat; ex podagra mortuus eſt.

Maximus Pſittacus alter apud eundẽ Principem fuit. *Corpus* ei non ita ut ſuperiori craſſum. *Capitis* vertex compreſſus, palmo longior. *Roſtrum* quam ſuperiori brevius, nec longo adeò hamo incurvum, tres propemodum digitos longum, & totidem, quà capiti committitur latum; mandibulâ ſuperiore albâ, inferiore nigra. Oculorum regio & tempora albeſcentia. Dorſum, alę incipientes, gula, pectus, venter, femora, cauda tota supernè, punicea. Remigum regetes ſecundo in alis ordine lutei, puniceis marginib., cæruleo velut ocello propè apicem ornatæ, &c. *Pſittacus albus criſtatus* magnitudine erat columbo domeſtico par. *Corpus* univerſum candido plumarum Agmine veſtiebatur. *Capitis* verticem habebat plumis grãdiuſculis, ſeſqui palmum altis, retrorſum nonnihil incurvis, acuto apice denuò antrorſum reflexis, candidis, denis, velut criſta perornatum. *Roſtrum* cinereum, ad nigrum vergens, qua capiti committitur naribus patulis pervium, ac harum medio tuberculo quodam tereti clivoſum. *Oculos* iride lutea, pupilla nigra. *Linguam* latam, rubicundam. *Caudam* in altum plumis dodrantalibus, frequentibus, candidis, ſurrectam. *Crura* cum pedib. ſublutea. *Pſittaco viridi alarum coſta ſuperna rubente* pullaſtri anniculi erat corpulentia, *capitis* vertex luteus. *Roſtrum* ſuperius extremo nigrum, poſt ſubcæruleum, reliqua rubicundum; inferius verò album. Oculi iride croceo aut potius rubente, cincti pupilla nigrâ, corpus totum viride, parte quidem prona virore flaveſcente ac diluto, alis verò & dorſo ſaturiore, & qui in maxi-

Aldrov. l. c. c. 3.

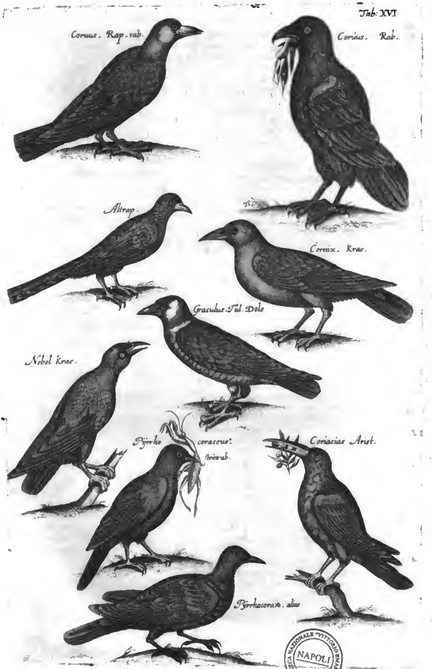
Idem c. 5.

Tab. XV

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

maxima & extrema penna remige ad cæruleum nonnihil tendat. Coſta ſuperna alarum in tantum ruber; uti & cauda eaq; breviuſcula, parte inferiore ad latera, rubrâ in longum maculâ inſignitur; supernè verò flaveſcit.

ARTICULUS II.

De Pſittaco poikilorincho, viridi melanorinchio, Leucocephalo, & Erythrocyano.

Aldrov. l. 11. c 6. 7. 8 9.

PSittacus poikilorinchos magnitudine erat gallinæ minoris. Corpore pleroq; vireſcens, dorſo obſcurius, pectore & ventre, interlucente luteo, radicibus ubiq; cinereis, dilutius. Roſtrum ſuperius in parte ſuperiore habebat ex viridi cæruleum; ad latera, colore ochræ, in cujus extremitate macula transverſalis candida percurrebat, inferius circumcirca coloris plumbei in medio luteſcentis. Vertex plumulis aureis ornabatur. Remiges parte exteriore, ventrem verſus, initio virides, paulatim in colorem ſubcæruleum, ſeu amethyſtinum, purpureumve potius terminabantur, nigra cætera. Secundæ in ordine longiſſimæ totæ luteæ erant. Quæ mediis fermè alis conſpiciebantur, ad principium latere exteriore, quod ventrem reſpicit, primùm viridi, dehinc miniaceo obſcuro, inde viridi, poſtremũ apice ipſo partim violaceo, partim nigro viciſſim variabant. *Cauda* duodenis inſtructa pennis, quarum quæ è latere ſunt, utrinq; quaternâ, quà coaſcuntur, initio ſui primum virides erãt latere exteriori, luteæ interiori, inde rubeo, coccineove colore, tertio ordine denuò viridi, poſtremo luteo variegatæ. Reliquæ quatuor mediæ totæ virides, at fine ſui nonnihil lutei habebant. *Pedes* plumbei, quaterni *digiti* bini ante, retro totidem, ut in Picis Martijs, interiores quidem exterioribus multò breviores. *Vngues* ut rapacibus adunci. *Tibiæ* breviſſimæ, nempe inter poplites & talos, digitum longæ ſed craſſiuſculæ. *Pſittaco viridi melanorincho* collum, dorſum cum alis virore pleno tinguntur. Coſta alæ, qua corpori adnectitur, extrema, coccineo rubet, penna in extremis alis, qua ventrem ſpectant, eſt nigra. Uropygium inferius coccineũ. Roſtrum totum ni[g]rum. Caput & pectus lutea. *Pſittacus Leucocephalus* ita ab Aldrovando deſcribitur, &c. Dodrantem & digitum unum longus eſt. *Roſtrum* duos digitos craſſum, album: & pars capitis roſtrò cõtinua item alba. *Oculi* pupilla nigra, iris ferruginea. *Vertex* & *frons*, quę albent, maculis nigris variegatæ ſunt. *Occiput*, collum, dorſum, alæ, uropygium ſupernum obſcuro ac pleno virore tinguntur. Gula & alarum colla ſuprema rubore cinnabarino. *Pectus* ac femora virent denuò. Pars *ventris* inter femora & pectus interjecta fuſco ſubrubido, aut eo colore, quem pictorum vulgus terræumbræ vocat, inſignitur. *Alarum* latera pennas quasdam, quæ remiges tegũt, eaſq; extremas cæruleas habeat, albo tamen nonnihil admixto. Venter poſtremus uropygio proximus luteſcit. *Cauda* medio rubra, ad latera rubro & luteo, inde cæruleo variegata eſt. Pennæ penè omnes extremo apice nonnihil nigreſcunt, cætera virides ſunt. Tibiæ & pedes cinerei. Poſſet & hic idem ob multiplicem colorum varietatem Pſittacus ποικίλος i. e. verſicolor appellari. Eſt enim coloribus non paucioribus quam ſeptem diſtinctus, quorum tamen præcipuus eſt viridis. *Pſittaco Erythrocyano*, *caput*, pectus cærulea ſunt. *Vertex* ſummus macula lutea inſignitur. *Roſtrum* haud ita ut prioribus grande, nigreſcit. *Oculorum* regio albicat. Pupilla nigra, Iris fuſca. *Ventris* latera ſub ſummis alis lutea ſunt. Venter viridis. *Femora* è viridi albicant. *Vropygium* luteum eſt. Summum *dorſum* dilutè cęruleum eſt. Alarum tegetes viridi, luteo, roſeo promiſcuè conteguntur. Sic remiges & cauda totæ roſeo perfuſæ ſunt. Dorſi extrema pars ſeu lumborum regio flaveſcit. Caudæ deniq; pennæ pauculæ, eæq; virides obtegunt. *Crura* & *pedes* cinereo imbuuntur, cætera roſeo. Hic

forte ille eſt, quem in Tarnaſari urbe Indiæ pulcherrimum ac ſeptemplici colore diſtinctum reperiri Ludovicus Patricius ſcriptum reliquit.

ARTICULUS III.

De Pſittaco Cinereo, Erythroleuco, Torquato macrouro, Minore macrouro toto viridi, Erytrochloro macrouro, Erytrochloro criſtato, & aliis & Geſnero poſitis.

Aldrov. l. 11. c.10.11. 12.13.14. 15.16.

PSittacus Cinereus ex Mina adfertur, & à potiſſimo partium colore ita dictus eſt. *Corpus* enim totum cinereo obſcuro, ſeu potius æqualiter ſubcæruleo tingitur, remiges paulò ſaturiore viſuntur. *Oculos* macula candida cingit. *Cauda* vix ultra extremas alas protenditur, & tota cinnabarino colore tincta eſt.

Pſittaco Erythroleuco magnitudo eſt caponis grandiuſculi, corpus candidum, poſtrema tergi pars, uropygium, cauda tota, alarum remiges miniacei coloris. Roſtrum unco quàm in aliis longiore.

Torquatus macrourus ſolus antiquis cognitus fuit. Caput & corpus omne habet viride. Roſtrum miniaceum. A roſtro inferiori ſub mento &c. *Minor macrourus totus viridis* in Hiſpaniola reperitur, nec totus turdo major eſt. Roſtrum habet ſuperna parte tubrum, inferna è rubro nigricans. Iridem oculi rubicundam & croceam. Corpus herbaceo virore amœnum. Pedes & tibias rubicunda.

Erytrochloro macrouro ex Japonia allato, corpus quatuor colorib., quorum potiores viridis & ruber inſignirum erat. Verticem habebat planum, roſtrum rubeum, exiguum, & inferius etiam aduncum. Retro & ante oculos maculam cæruleam. Caudam corpore toto longiorem.

Erythrochloro criſtato alæ, cauda ac criſta, quæ ſex pennis, tribus majoribus, totidem minoribus conſtabat, ſunt rubri coloris, corpus reliquum viridis.

His adde *Pſittacum Erythrocyanum*, nec non *Erythroxantum* Geſneri, quorum *ille*, parte ſupina ruber, alis ſuperius in flavo viridibus, cętero cęruleis; cauda partim rubra, partim cærulea, *hic*, illi per omnia ſimillimus, in hoc tantum diſcrepat, quod per medium alarum plurimum flavioris coloris habeat, nonnihil etiam in cauda.

Huc etiam Aldrovandus Avem illam, quæ in Hiſpania capta, magnitudine erat fringillæ; roſtro nigro, adunco; capite, collo viridi, vertice ut in Garrulo Bohemico criſta inſignito; alis cæruleis, extremo nigricantibus; uropygio ferrugineo; femoribus albis; pedibus nigris; digitis quaternis, binis ante, retro totidem; refert.

TITVLVS VI.

De Corvino genere, & aliis nõnullis Avibus, quibus roſtrum durum ac robuſtum eſt.

CAPUT PRIMUM.

De Corvo.

CORvus, Græcis, ſeu à colore nigro, ſeu à capitis magnitudine κόραξ. L. Floro *a* Satyra avis, ſeu propter ſalacitatem. Virile enim membrum veteres Græci σάθην appellabant; ſeu à Satyra *b* palude, quæ & Pomptina, viginti quatuor olim urbium capace loco, dicitur. Locus ipſi poſt Pſittacos vel eam ob cauſam datur, quod & ad rapacium naturam accedat, & olim apud veteres in tanto precio fuerit, ut per *c* illum jurarent. Magnitudine Cornicem ſuperat, & adeò eſt ater, ut præ nimia nigredine cæruleus quodammodo appateat, nec ab *d* aquis mutetur. *Roſtrum* habet artertimum, nonnihil aduncum utriſq; marginibus incidens; *Oculos* lucidos; *Linguam* in apice latam, ad radicem rotundam, nigram.

Deſcriptio.
a *In Hiſtor. Valer. Corvini.*
b *Rhodig. Antiq. lect. l.29.c.25.*
c *Ariſtoph. in Avibus.*
d *Scalig. ad l.2. de cauſ. plant. c.17.*

e Olaus Magn. l. 19.c.8.
f l.5.de gen.c.5.

gram. Viſi tamen in Septentrionalib- e regionibus, Anglia, Neapoli apud Alphonſum Siciliç Regem, Leſtorum Indiæ extra Gangem regione, quin & tempore f Ariſtotelis, albi; ſeu quòd ob aſpectum nivium in nivoſis locis tales naſcantur, ſeu quod frigus id efficiat, ſeu quòd alimento id attribuēdum ſit. *Interiora* ejus ſi attendas, *gulam* patentiorem propè ventriculum pro ingluvie g habet. *Fel* tenibus, & h parte tantum altera inteſtino jungitur. *Excrementa* alba eſſe apud Horatium legimus. Cuidam verò apud Livones & Bornios generi, quod *marinum* dicitur, roſtrum dentium ferè inſtar ſerratum, ſed fortè falsò, adſcribitur.

g Ariſt. H. A.l.2.c.ult.
h Ariſt.H. N l.2.c.15.

Locus.
i Plin.H.N. l.10.c.29.
k Eſa c.34.
l Theon. in Aratum.
m Ael.l.2. de Anim. c 48.
n Ariſt. H. A l.9.c.31.

Quantum ad *Locum* in Aſia non naſci Theophraſtus i prodidit. Locis k deſolatis, l humidis, excultis, tumtibus, celſis ædificijs morari, nec ea, dūmodo cibus ſuppetat, deſerere; in agris ubertrimis gregatim ferri, & ejus frequenti ſuo numero bonitatē, quam Innata ſagacitate cognoſcunt prodere, compertum. Binos m per ſterilem & infructuoſum campum, nec non aridiora loca volare, quod non ſatis n cibi pluribus, unde in Cranone Theſſaliæ oppido nunquam plures duobus reperiri, à quibusdā notatum. In Galliæ oppido, quod Corvatum dicitur, annos plus, quàm centum egiſſe, Albertus neſcio, qua fide refert.

Nutrimentum.
o Athen. l 13.
p Aldrov. Ornithol. l 12.c 1.
q Bellon l. 6. de Avib. c 1.
r Plin.H. N.l 10. c.47.
† l.3.de Anim. c. 43.

Victitat corvus frumento, pomis, o ficubus, cerasis, quæ cum pediculis deglutit, & dum binis p è paſtu, horis pulpam rejicit, oſſa evomere ſolet, nec non vermibus, hinc aratoris veſtigia rodit; piſcibus, unde apud Anglos q le- e ſub gravi mulcta cautum, ne quis vim corvis inferat, cadaveribus, quæ ſi non attingit, infecta eſſe conjiciuntur. Quin nec à vivis animalculis abſtinet. Alaudam & paſſerem devoraſſe viſus eſt, pullos verò alimonia deſtitutos, parentem ipſum invadere, & devorare † Aelianus author eſt. In Bothnia non tantum lepores & cuniculos interimunt; ſed agnorum etiam & arietum ſtragem edūt. Conſtitutum è publico præmium, qui eos occidiſſent. *Potus* eſt vehementer appetens. Tradendum putavère memoriæ quidam, viſum corvum per ſitim lapides congerentem in ſitulam monumenti, in qua pluviæ aqua durabat, ſed quæ attingi non poſſet, ita deſcendere paventem, expreſſiſſe tali congerie; quantum potaturo ſufficeret. Æſtivo s tamen tempore ſexagenis diebus, dum ficus matureſcunt, non bibit, ſeu quod, niſi Hyginus fallit, guttur pertuſum, dum ficus matureſcunt, habeat; ſeu quod eo tempore relaxatione alvi ſe laborare ſciat.

s Ael.l.1. de Animal.

Generationem quod attinet. Ore coire † vulgus prodidit, inde fellatorum ipſis nomen, ſed falſo. Nam & vulvas habent, & ova juxta ſeptum, nec cogitare t quomodo ſemen per ventriculum, qui ſemper quod injectum eſt concoquit, perveniat, abſurdum eſt, & viſi duo Avicennæ, qui aliorum congrediebantur more. Roſtrorum fit inter eos ante coitum cōjunctio, ſeu ut alij, cātu prius quodam velut hymenæo u demulcentur fœminæ; tum mares admittunt, hinc exorta fabella. Ponit bina, ſępe quaterna aut quina *ova*, poſt viginti dierum incubatum *pulli* excluduntur. Excluſi, fortè quod x color ipſis ſit albicantior, negliguntur à parentibus, & ad ſeptimum diem, quo atrocem induunt, ſeu cœleſti rore, ut Caſſiodorus credit, ſeu à muſcis prætervolantibus aluntur. Agniti recipiuntur in curam, donec firmiores evaſerint; mox pulſi, quæ ſunt ad vivendum neceſſaria inquirunt. Circa Cranonem tamen ſingula perpetuo paria degere, & genitores ſoboli loco cedere, Plinius z aſſerit. Ætatem eis lōngævam a Heſiodus tribuit, fabulosè ſi γενεὰν pro centum ſumas annis; veriſimiliter ſi pro uno, intra quē & omnia; quæ terra profert perficiuntur, & ipſe homo in utero: Sic longævitas intra CVIII. annos conſiſtet. *Vox* eidem minimè ſonora, quamvis cātare Plautus b dixit, quia crocitat, raucedine & ſtridore aures offendens; hanc ſeu propter diverſos c effectus, ſeu imbrium & d ventorum inſtantem incurſum, ita mutat, ut Fulgentius ſexaginta quatuor diverſas habere dixerit.

Generatio.
† Plin.l.10 c.12.
t Ariſt. l.3. de gen. Anim.c.6.
u Oppian. l.1.de Aucupio.
x Greg.M. Moral. l. 30.c.8.
z Plin.H. N.l.7.cap. 48.
a Plin.H. N.l.8.c.48
b in Aulularia.
c Lucret. l. 4 de Natura rer.
d Virg Georg.l.1.

xerit. *Odoratu* cum vulture ferè certat, in *volatu* tardior & gravior eſt, ideò non mirum aliquando populi clamore *e* diſſono gravius ictum, ὥσπερ, ἐμβρόντητον deciduſſe.

e *Plut. in Flaminio.*

Ingeniū.

Mores & ingenium admirationem merentur. Ad trigeſimum & quadrageſimum una viventes, conjugii jura ſervant, uno defuncto alter per vitæ reliquū viduus permanet. Nummos quidam *g* Erfordiæ furabatur, & ſub lapide abſondebat. Alter Auguſtum ex *h* Actiaca victoria reducem, verbis, Ave Cæſar, victor, Imperator ſaluravit, viginti millibus ſeu D. aureis ſolatis emptus. Quidam *i* ſub Tiberio Principe ſingulis matutinis in roſtra evolans, in forum verſus, Tiberium, deinde Germanicum & Druſum Cæſares nominarim, mox transeuntes P. R. ſalutabat. Occiſi funus innumeris elatum eſt exequijs, interfectus, qui occiderat. Taceo illum furoris, Cæſarem ſalutare edoctum, in quo opera & impenſa periiſſet, niſi *k* operam & impenſam periiſſe, eloqui potuiſſet. Nec non illum, † qui Cunradum coquum in fame implorabat, adeò expreſsè ut ab homine vocatus crederetur. Difficilimum elementum optimè exprimunt. Venatici (primum *l* Ludovicus Gallorum Rex inſtituit) perdices & corvos feros venantur. Phaſianos aliquando.

g *Albert. l. 23. de Animal.*
h *Macrob. l. 2. Satur. c. 4.*
i *Plin. H. N. l. 10. c. 43.*
k *Macrob. l. c.*
† *Scalig. Exerc. 237.*
l *Scaliger.*

Amicitia.

Amicitiā naturalem colit, cum lauro, quem depaſto Chamæleonte comedit, cū aſaro & *m* aro, quib. remediis in quibusdam morbis utitur; cum ſalice Amerina, qua tanquam amuleto nidum munit; cum Coracio, quâ vim *n* toxici deguſtati frangit; cum Oenuta qua ſe ad ebrietatē exhilarat.

m *Ruell l. 1. de Nat. ſtirp. c. 2.*
n *Ariſt. de Mirabilib.*

Inimicitia.

Inimicitias autem gerit, cum Milvo & Perenoptero, propter cibum, cum Aeſalone *o* propter ovorum fractionem, Chamæleonte, Cireo, Turture & alijs. Cū Erucę *p* ſemine, quo interit.

o *Cicero l. 1. de Natur. Deorum. Ariſt. H. A. l. 9 c. 1.*
p *Ael. l. 6. de Animalib. c. 46.*

Præſagiū

Tempeſtatem plenam *præſagiunt*, ſi cum *q* ſingultu quodam diu multumque veſpertino præſertim *r* crepuſculo larrant; & ſi de arbore pendent *s* alas ſæpenumero motitant. Serenitatem, ſi contra ſolum hiantes manè per arborum ramos plumas & alas expandunt, ſi privatim primò crocitantes, mox turmatim congreſſi liberius vociferantur, aut ſi ſub nocturnum crepuſculum gregatim verſantur, & dum ſeparantur ſummè crociendo ad nidos advolant.

q *Plin. H. N. l. 18. c. 39.*
r *Ael. l. 7. de Animalib. c 7.*
s *Virg. Georg. 1.*

Vſus.

Vſus ejus in Medicina aliquis eſt. Pulli menſe Martio combuſti contra Epilepſiam propinati ſunt. Ova ad denigrandos pilos adhibebantur; à Villanovano ad Epilepſiam commendantur. Cor portatum vigilias inferre quidam aſſerunt. Pes à collo pueri tuſſientis ſuſpenſus eum, ſi Pſello credimus, ſanat.

CAPUT II.

De Cornice in genere.

Deſcriptio.

QUæ Latinis Cornix, Græcis vulgo κορώνη, hæc ijsdem hodiè κορώνα vel κόρωνα. Polyrrhænijs Cretæ populis κόρωβα, Varino, κορὼς, Horo κορ dicitur. Magnitudine vincit graculos. Roſtrum, crura, & totum corpus habet undiquaque nigerrima, (falſus † Strabo, dum peculiarè eſſe Hiſpaniæ, ut nigræ ibi ſint cornices ſcribit) illud tamen, duriſſimum aliàs & acutiſſimum, propè caput albicat, ſuperiori parte barbulas quaſdam veluti ſetas circa palpebras habet, inferiore nigra, eaque minima veluti granula. Albam, capite nigricante, cęteris alarum apicibus in rubedinem vergentibus, Rhodiginus *a* vidit.

† *Strabo l. 3. Geogr.*
a *Rhodig. Antiq. lection. l. 11, c. 11.*

Locus.

Verſantur circa urbes, domos, maris ripas, fluminum littora & ſterquilinia. In Britannia ingens ipſarum copia, quoniam in pabulo humido ejus ſoli vermes abundant.

Victus.

Victitant frugibus, nucibus, olivarum baccis, vermibus, piſcibus, & carnibus, & verè *b* πάμφαγοι dicuntur.

b *Ariſt. H. A. l. 8. c. 3.*

Generatio.

Generationem earum quod ſpectat, *Nidulantur* in ſummis arborum frondibus. *c* Non temerè nec impudenter inter ſe miſcentur, & eandē cum corvis in conjugio fidem ſervant: hinc ſolitariæ cornicis occurſus, malum in nuptialibus auſpiciis omen: eliminare cornicem virgo jubebatur. *Ova* pariunt poſt ſolſtitium gemina, natura ita di-

c *Aelian. de Animal. l. 3 c. 9.*

Digitized by Google

Tab XVII

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI
Digitized by Google

a Aphrodiſ. l.2. Probl.64. ita diſpenſante, ut *a* quæ diu vivunt pauca procreent; *Incubant* fœminæ tam impensè, ut *c* aſſiduo, in incubitu plumas exuant. *c Iſidor. Orig. l.12. c.7.* Pullos à cauda de ovo exire, ſeu pedibus primò prævolum, falſum; cœcos naſci *g* veriſimilius eſt. *g Ariſt. l.4. de Generat. c.6.* Non priùs paſci quam plumis veſtiri incipiant, vulgò creditur. Volandi potentes *h* diu proſequuntur, *h Ariſt. H. A. l.6. c.8.* & avolantes ſubinde comitantur, ideò juſta naturæ talione & decreto, *i Iſidor. l.c.* quantum *i* tempus impendere in fœtibus educandis, tantum & ipſæ ſenio confectæ, à pullis ſuis aluntur. Malè à ſolſtitio æſtivo *habent*, ſeu quòd *k* ſcabie & lepra afficiuntur, ſeu quod carnes à lupo ſemeſas comedant. *k Porphyr.* *l Plin. l.7. c.48.* *Aetates* ipſi humanas ter *l* tres authores tribuunt. Arato ἐννεάγηρος κορώνη dicitur, fortè quod diu vivat πολύχρονος, nã que Theon exponit. Ariſtophani τὸ γενεὰς ἀνδρῶν ζώει, quinq; generationes virorum vivit. *Vox* ipſius eſt κρώζειν vel κρώζειν, ob aſſiduitatem obſtreperi cantus, garrula & loquax dicitur. Quamvis verò eas τανύγλωσσας Homerus *m* vocet, id eſt lingua longa & extenſa, *m Odyſſ. ε.* tamen tempore Plinij allata, *n* è Bætica, plura contexta verba exprimens, *n Plin. l. 10. c.43.* & alia atq; alia crebrò addiſcens.

Volatus. *Volat* celeriter, *Graditur* lentè inſtante pluvia, celeriter dum pullos paſcit.

Affectus. *Amicitiam* colit, cum Ciconijs quibus maria transvolantibus Ducem ſe præbet, & cum *o* Ardeola, cum qua contra vulpem pugnat. *o Ariſt. H. A. l.9. c.1.* *Inimica* eſt, Noctuæ *p* cujus ova meridie abſumit, *Plin. l.10. c.74.* Muſtelæ, quod ipſius nidos ſæpè diripiat, & cum Tympano ave, quam occidit. *p Aelian. ... Animal. l.4. c.9.* *Ingenium* earum & ſingularem ſolertiam multa oſtendunt. *Ingeniũ.* Si nucem perfringere nequit, in altũ ſublatam ad ſaxa & tegulas *q* præcipitat. *q Plin. H. N. l.10. c.12.* Verbenacam *r* ſupinam nidis imponit, ut ab iiſdem blattas aliasq; beſtiolas abigat. *r Zoroaſtr. in Geopon.* Apud Marrem Ægyptiorum Regem educata, literas, quocunq; iuberet, detulit. Mortuę † ſepulchrum ad lacum Myridis propè Crocodilorum urbem erectum eſt. *† Ael. H. A. l.6. c.7.*

Vſus. Quantum ad *Vſum* cerebrum coctum & in cibo ſumptum inveteratis capitis doloribus remedio eſſe *s* Plinius teſtatur. *s Plin. H. N. l.30. c.*... Carnem in morbis chronicis utiliter ſumi, & nidum corpori illitum vitę dies prolongare, olim vanè creditum eſt.

CAPUT III.

De Cornice in ſpecie.

ARTICUL. UNICUS.

De Cornice Frugivora, Cinerea, & Cærulea.

Deſcriptio. CORnicis tres ſunt ſpecies *Frugivora* nempe, *Cinerea* & *Cærulea*. *Frugivoram* σπερμολόγον Ariſtoteles vocat, frugilegam & granivoram alij. Nigra eſt tota, roſtro excepto, quod albicat. Magnitudine eſt inter Corvum & Cornicem media.

Victus. *Victitat* ut diximus frugibus, nec tamen lumbricos reſpuit. Quia Ardea in earum nidis *nidulari* ſolet, ideò circa villas nobilium, qui Ardearum aucupio delectantur, in ſummis arboribus impunè nidos faciunt. Angliæ ſunt maximè infeſtæ. Ideo olim ſancitum eſt, ut funditus extinguerentur, pretium occiſori daretur.

Cinerea Turnero Marina dicitur. Minor eſt Spermologo. Dorſum totum, collum ſuperius, alarum latera, nates & totum ventrem cinerea habet. Aeſtivo tempore altos montes *incolit*, in quibus ſoboli propagandæ incumbere, ex eo colligi poteſt, quod nullibi in planis nidulari reperiatur. Sub autumni finem ad plana deſcendit, ibique totam poſt hyemem propè oppida & pagos degit. Fit id ob rupium aſperitates, & nives continuas; vel ob intolerabilem frigoris ſævitiam. *Victus* ipſius idem qui nigræ. Quadrupedum, hominum ſuſpenſorum cadavera & piſces affectat; nec à lacticinijs abſtinet. Geſnerus in diſſecto ventre, quaſdam quiſquilias, & cortices granorum, nec nõ ſubſtantiam quandam albam, pinguem, ex iiſdem fortè granis concretam & lapillos invenit. Nunquam in Helvetia nidulari dicitur. In inferiore Germania in cibũ à plebecula admittitur.

Cæruleam cornicibus, quamvis vix ſciri poteſt. an ex earum ſit numero, Geſnerus, Kentmannus & Aldrovandus annumerarunt. [Aldrov. l.2. Ornithol. c.3.] Cæruleo paſſim colore, in capite, alis, cauda, circa Uropygium & tota parte ſupina, nitet, alibi ſinceriore, alibi viridi admixto. Dorſi & colli proni color fuſc' eſt: majores alatũ pẽnæ nigræ. Crura fuſca, & pro corporis ꝓportione parva habet. Reperitur trãs Albim in ſaltu Luchoviano, & ſylvis finitimis. Verſatur in locis non frequentatis. A projectis, præter cætera, cadaveribus victitat, & nidum ut upupa exoleto conſtruit.

CAPUT IV.

De Graculis in genere, & in ſpecie.

GRaculus ſeu quod *a* gregatim volet, quæ etymologia Quintiliano *b* improbatur, ſeu quod jacta ſegetum ſemina plurimum gerat, ſeu quod ex olivetis cubitum ſeſe recipiens binas baccas pedibus ore verò tertiam ferat, dicitur.

[a Varro l.4. de Lingua Latina. b l.1. Inſtit. Orat.]

[Victus.] *Victitat* præter ſegetes, carnib. glandibus, & *c* locuſtis. Unde à Lemni inſulæ incolis, quòd adverſo volatu locuſtarum exitio occurrat, colitur.

[c Plin. H. N. l.10. c.29. Aelian. l.3. de Animal. c.12.]

Ad *coitum* verno tẽpore excitatur.

[Vox.] Vox ipſius eſt [illegible], ut Pollux tradit, quotum iſtud & Gallinaceo quodam generi tribuitur. [Affectus.] *Amicitiam* cum *d* Gavia gerit, hoſpitalitatem cum Accipitre. Hoc Homerus ſub Hectoris & Aeneæ Græcis infenſiſſimorum exemplo prodidit. Avem congregem eſſe, vel vulgaris parœmia, ſemper graculus aſſidet graculo oſtendit. Mas mortem potius ſubit, quàm conjugem derelinquat, *e* altero mortuo, alter dolorem perpetua viduitate teſtatur. Loquaciſſimi ſunt, coitus inprimis, & quo pullos enutriunt, tempore. In vini potu mira ipſis laſcivia. Manibus retenti, oculos *f* impetere maximè ſolent, ſeu quod effigiem ſuam in illis cernentes, velut ad cognita deſideria tẽdant, ſeu quod à rebus fulgentibus & mobilibus quales oculi, faciliimè alliciantur. Cicures voces pronunciare diſcunt *g* adeo, ut è caveis emiſſi ſpontè ſua eas repetant. Matutino, verò ſuboriente ſole tẽpore, citius eas capiunt, & memoriæ tenacius mandant. Suetum id & veteribus. Paxillos *h* enim in parietibus domi ſuæ, quibus inſiſterent faciebant. Epileptico *i* morbo obnoxii, velut extincti ex arborum, tectorumq; culminibus decidunt. Annuum faſtidium lauri purgant folio.

[d Aelian. l. 4. c.1. e Ael. l.9. f Nicolaus Leonicus. g Brujer. l.15. c.78. de re ciba-ria. h Ariſtophan. in Veſp. i Dalechãp. in Plin. l.3. c.22.]

[Vſus.] *Vſus* ipſorum apud plurimos in cibis.

[Genera ejus.] Quartum ad *genera* tria *k* Ariſtoteles poſuit, quartum palmipes, tria & Geſnerus, Tullam nempe Becuam & Taham, Nós *Coraciam*, *Pyrrhocoracem*, & *Lupam* ſeu *Monedulam* ponimus.

[k l.9. H.A. c.24.]

CORACIA magnitudinem habet cornicis, illa inprimis, quæ nigra & pamphaga. *Roſtrum* quatuor ferè digitos lõgum, quodammodo arcuatum, coloris punicei, ſeu inter aurantium, rubrum & ſubflavum medij. *Pedes* ejuſdem coloris, unguibus exceptis, qui ſimul cum toto corpore ſunt nigerrimi. *Incolit* præruptos montes, & rarò ad plana deſcendit. Cicur ſimila ex lacte, carne, pane, & tritico veſcitur.

PYRRHOCORAX Cornice eſt minor, Monedulæ æqualis, luteis cruribus & *l* roſtro, quod parvum Turnerus, in extremitate nonnihil aduncum Bellonius dixit, cætera nigerrimus. Tam *frequens* eſt in Alpibus ut peculiarem Alpium Plinius ſcribat; ſed & in Anglia, Creta, Cycladibus mõte *m* Jura & alibi reperitur. Apud Rhætos hyeme duntaxat cernitur. Agros frumento conſertos *depaſcitur*. Altum vociferat, & *vocem* Merularum acutam, ac ad fiſtulæ ſonum nonnihil accedentem imitatur. Ex ejus volatu alto frigus augeri, humili minui quidam colligunt. Pulli in cibum pauperioribus menſis cedunt.

[l Plin. l.10. H.N. c.48. m Bellon. l.8. c.6.]

MONEDULA, Ariſtoteli λύκος, omnibus nota avis eſt. Caput, pedes, totumq; corpus & roſtrum nigra ſunt. Nigredo de cinereo aliquid participat, *roſtrum* circa narium foramina albicantibus punctulis inſignitur, propè ventriculum *n* gulam pro ingluvie paten-

[n Ariſt. H. A. l.9. c.24.]

patentiorem habet. *Loca* plana amãt, ſed & in altiſſimis turribus ſæpè tam numeroſè nidificant, ut in una cẽtum interdum nidi conſpiciantur. Quia frumenti aliorumq; granorum, ubi ſatiata fuerit reliquias terra recondit, & ſpicas ſub ſequenti anno ex ijs colli-
o *Plin. H. N. l.14.c.17.* git, ideò frumentum *o* ſerendi rationem hominibus oſtendiſſe creditur. Auri & argenti *p* furacitas in ea mira.
p *Ovid. l.7. Met.* Unde Monedula à moneta dicta creditur. Gaudet in capite fricari, quaſi pruriret, ideo carnem ejus pruritum inducere Albertus credidit.

Eſt & aliud Monedulę genus, quod collum habet albo torque circumdatum, forrè illud quod Heſychius & Phavorinus πφάνιν ſeu coronatum dixerè, forrè & illud, quod in Helvetia circa Tugium albo circulo collũ ambiente diſtinctum, cætera alteri ſimillimum, reperiri, Geſnerus prodidit.

CAPUT V.

De Picis in genere.

PIca, quæ Atticis κίττα, communiter κίσσα, Laconibus κίττα, Heſychio & Phavorino βάσκιλλος, & κεργγνὶν, alijs σίττα, κίσσα, & πιπὼς dicitur.

Genus. *Genus* ipſarum unicum duntaxat agnoviſſe Ariſtoteles videtur. Alij in *urbanas* & *ſylveſtres* dividunt. In nulla non regione obviæ ſunt. Glandaria in Batavia rara.

Victus. *Victum* ſi artendas, eſt pamphaga. Suum alveos quandoq; cibi cauſa petit, & quoſvis acrodryos fructus. Viſa
a *Cardan. l.7.c.35. de variet. rer.* paſſerem *a* devoraſſe, ſed & una, à cancro, quem è fluvio abreptum in arborem vicinam portaverat, collo ſub forcipibus compreſſo, miſerè interempta legitur. In libidinem valdè ſunt proclives.

Generatio. *Ova* circiter novem parete; multos ſed imperfectos imò cœcos pullos ex-
b *l.9 H.A. c.13.* cludere *b* Ariſtoteles prodidit. In nidis conſtruendis ſingulari utuntur artificio. Nam cum in locis ſpinoſis figunt, terrà intus oblinnnt, fotis in circuitu, infra & ſupra ſpinis diligentiſſimè muniunt, foramen unum (duo quibuſdam placent) idq; arctiſſimum pro introitu relinquunt. Ova verò interdum alio transferunt. Binos frequenrer exſtruere, ut qui pullis inſidiantur dubios reddant, prodidere nonnulli.

Volatus ipſis raro altus, quem etiam alarum brevitate impeditæ parũ protrahunt. Saliunt, & caudam more Motallicæ perpetuò moverit. Κίττας κιττάβιζειν *c* Pollux ſcribit; ſed ſingulis c *Onomaſt. l.5.c.13.*
ferè diebus imò horis, vocem mutare, & unius cujusque animantis imitari, certum. Puerili vagitum *d* expreſſiſ- d *Pauſanias in Arcadic.*
ſe quandam, alteram hœdi primùm veluti à matre ſeparati querulam vocem edidiſſe, mox vituli inſtar mugiiſſe, ovis more balaſſe, tandem ad inſtar paſtoris, cum poſt paſcua oves ad porum deducit, ſibilaſſe, fide digni authores prodidere. Aliquid illi apud Plutarchum *e* ne ſubfuerit metuo, e *lib. de ſolert. animalium.*
quæ alioquin loquaciſſima, auditis Romæ buccinatoribus obſtupuit, paucos poſt dies quaſi expergefacta, omnem eam buccinatorum harmoniam ſumma cum admiratione expreſſit.

Infeſtantur ab Alucone & *f* ulula. *Affectus.*
Epilcptico eas corripi morbo quidam f *Ariſt. l.8. H.A.c.3.*
prodidere. Variæ *g* quotannis cum g *Plin. H. N. l.10. c.29.*
rapæ feruntur, calveſcere proprium. In Augusto id fieri Geſnerus prodidit.

Vſus ipſarum & in *cibis* & in *Medicina* aliquis. Glandariæ Bononiæ in foro vendunrur, ſed duræ carnis ſunt; Athenæus tamen Cothyin Thracum Regem appoſuiſſe teſtatur. Quidam ſeu vino albo ad conſumtionem coctas, ſeu in olla toſtas, & in pollinem redactas, ſeu deſtillatas, oculorum hebetudini rubori, & doloti prodeſſe, prodidere. Nonnulli vivam in partes diſſectam, laboràntibus articulis imponunt. *Vſus.*

* *
*

CAPUT VI.

De Picis in Specie.

ARTICULUS I.

De Pica varia ſeu Caudata, Caudata Indica, Glandaria, Garrulo Argentoratenſi, Pica Marina, & Perſica.

ARiſtoteles unicum duntaxat genus Picarum, glandarium nempe ponit. Plinius id duplex, ſumpta à pedibus differentia, facit, nec de vario reticet. Nos & has, & quæ ſequentur, huc pertinere credimus.

VARIAE ſeu Caudatę caput dorſum, collum, pectus, alæ femora, cauda, pedes eorumq; digiti atq; ungues aterrima, extremum alarum albicãs, dorſum & cauda & maxima nigredine virideſcendentia, tota ventris ſuperficies candida.

Caudata INDICA quam Aldrovãdus exhibet, ex Japonia allata erat. *Roſtrum*, tibiæ & pedes rubeſcebant. *Caput* totum & collum, quod torquis albus ambit, erant cærulea, *dorſum* & ſcapulæ ferrug nea. A ſuperiore roſtri parte inter utrumq; oculum macula tres ferè digitos longa, & pollicem lata punctulis ſeu potius lineolis nigris transverſalibus conſperſa ad dorſum uſque protendebatur. Alarum pennæ veſtitrices caſtaneæ, ſed lineis nigris craſſiuſculis per longitudinem poſitis reſpargebantur, reliquę virides erant. *Pectus* & venter ad anum uſque candeſcebant, &c.

GLANDARIA, Ariſtoteli μαλακόκρανος ſeu Molliceps, recentiorib. Gręcis καρακάξα, alijs Picata Granata dicitur. Differt à varia, tum magnitudine, tum maximè colore. Habet ad alarum latera transverſales notas cæruleas, quales in nullo fermè volucrum genere conſpicias; tam amplum oris hiatum, ut glandes integras deglutiat. *Nares* plumis albis & nigris operiuntur. *Roſtrum* aliquantulum recurvatur, *lingua* bifida eſt. *Color* corporis varius eſt. Nam cervix ex rufo & cæſio mixta eſt. Uropygium candicat, dorſum palleſcit. Cauda longiuſcula eſt, & duodecim pennis nigris conſtat.

GARRULUS Argentoratenſis à garritu, & loco in quo maximè degere ſolet, nomen ſortitus eſt, veteribus vel ignotus, vel ſaltem nõ deſcriptus. *Caput* ipſi craſſum colore ex cæruleo & viridi mixto, maculis per longitudinem albis, quæ per totum pectus ventremq; deorſum feruntur. *Roſtrum* mari duos digitos longum, craſſiuſculum, aliquantulum recurvum. *Oculi* magni, nigri, *Dorſum* à ſecunda, vel tertia vertebra ad Uropygium uſque caſtaneum. *Alarum* color varius. *Cauda* ſuperna parte vireſcit, inferna partim violaceo, partim cæruleo permiſcetur. *Fœmina* toto cœlo à mari diverſa eſt. *Caput, collum, pectus ventrem* ex caſtaneo ad Leucophæum vergũt. *Roſtrum* eſt craſſius. *Alæ* propè ſcapulas cæruleæ, mox ex cæruleo virides, remiges nigræ. *Cauda* latiuſcula, ex viridi & cæruleo ad fuſcum inclinans.

PICA MARINA, quæ & Gaza dicitur, tota, caput, cervicem, pedes, & alarum partem ſi excipias, ſubviridis apparet. *Roſtrum* habet robuſtum, paulò quàm in Picis longius. *Capitis verticem* coloris caſtanei diluti, inferiorem eius partem ad tempora luteã. *Digitos longos*, pedes inſigniter aduncos, ſecundi ordinis alarum pennas ex caſtaneo dilutas.

PICA PERSICA, tota ferè ſubfuſca eſt, roſtrum habet breviuſculum & albicans. Oculos albos. Alarum ſecundi ordinis pennas, cum Uropygio, & prioribus in cauda luteas, pedes ſub cæruleos, tabellis nigris inſignes.

NB. *De Picarum generibus quibuſdam exoticis vide Mantiſſam.* N. 5.

ARTICULUS II.

De Garrulo Bohemico, Geſneri, ſeu Ampelide Aldrovandi.

AVem, quæ Garrulus Bohemicus Geſnero dicitur, Ampelidem, à potio- *Deſcriptio.*

Aldro. l.12. Ornit. c.18 potiori victu, Aldrovandus appellat. Magnitudine Merulas exæquat. *Caput* habet quodammodo cõpreſſum, coloris ferruginei, more alaudæ criſtaræ apice retrò ycrgẽte, coloris verſus roſtrum ſubcaſtanei diluti, retrò ſubcinerei ad fuſcum vergentis, terræ Vmbriæ haud diſſimilis, inſignitum. *Collum* breviuſculum, anticâ & poſticâ parte nigrum, ad larera ruffum, propè roſtrum candidum. *Pectus* caſtaneum dilutum ad roſeum vergens. *Dorſum* ſubcaſtaneum, propè Vropygium leucophæum. *Ventrem* totum ſubcinereum. Exreriores *alarum* pẽnas nigras maculis ſpactatu jucundiſſimis inſignitas. Nam primæ numero ſeptem ſolidæ & quodammodo carrilagineæ albæ ſunt, appendices ciñabaris inſtar rubeſcunr, has aliç maculis luteis perornatæ, literam L. figurâ exprimenres ſubſequuntur, ſicq; diſpoſitæ ſunt, ut in quibusdam ſeprem, in alijs ſex, in quibuſdam quinq; tantum appareant. Vltimæ maculas albas habent. Cauda maris decem, fæmellç duodecim pennis conſtat. *Interiora* ſi ſpectes, ex Anatome habeto. *Inteſtina* in diſſecta duos dodrantes longa fuiſſe, absq; revolutionibus & anfractib., ideò celerius fæces excernebat. *Ventriculum* in medio epatis velut recõditum, exiguum, carnoſũ & duro callo obductũ; tunicam in eo ſubſtantiæ diverſæ, uveæ quoad colorem non diſſimilem, duriſſimam & quaſi cartilagineam; *Iecur* in duas parres æquè diviſum, pro ſua magnirudine maximum. *Lienem* exiguum, linguæ humanæ figurâ, oblongiuſculum: *Pericardium* duplicatum, & veluti pinguedini merſum: *Pulmones* qui in omni ferè avium genere ad medias uſq; coſtas protenduntur, colli & dorſi vertebris & coſtarum duntaxat ſuperiorum principijs adhærentes; *aſperam arteriam* in principio laxiorem & ovalem, mox anguſtiorem, tandem latiorem iterum: *Linguam* duram & oſſeam, & in extremo, ubi velut alas quasdam habere & ſagittam præ ſe ferre videtur, bifidam, & qnaſi in duas aciculas diviſam. *Os hyoides*, quod reliquis animantibus pro implanratione linguæ datum eſt, ab oſſe occipitis ad latera foraminis, per quod ſpinalis medulla à capite ad dorſum transmittitur, originem ſuam deducere, & ubi ad radicem linguæ conjungitur, acutiſſimum angulum efformare videbatur. Ejus medio aſperæ arreriæ caput inſertum erat. *Oculi* intus adeò magni, ut cerebri ipſius magnitudinem ſuperare viderentur. *Cerebrum* ſphæricam referebat figuram; & ſuperiores ipſius ventriculi ad mediam regionem capitis collocabantur.

Locum ſi attendas, Bohemiæ quidem peculiaris eſt, ſed migratoria eadem. In Italiam delatæ, in Placentino & Mutinenſi agro, ubi XL. ſimul capiebantur, morabantur; in Ferrariẽſi, nullæ viſebantur, fortè quod terræ motum ibi futurnm prçſenſiſſent. Anno 1552. inter Moguntiam & Bingam, in tanta copia apparuere, ut, qua trãsvolarent, ex earum umbra, veluti nox induceretur. *Locus.*

Victus ipſis uvæ, liguſtri, jnniperi, Cynorrhode baccæ, pineæ nuclei, uvæ paſſæ, poma, amygdala. Baccas hederæ, carnem, & frumentum nonniſi famelicæ attingunt. *Volant* perniciſſimè & gregatim. *Victus.*

Vox earum erat ziziri, unde fortè zinzivellæ quibusdam dicuntur. Facilè cicurantur. *Vox.*

Cibum ſibi invicem offerunt, mas fœminæ, fœmina mari. *Caro* ſaporis eſt in cibo gratiſſimi. Nec ergo verè eſſe Pica videtur, quamvis jam, quia de genere non conſtat, inter eas repoſita ſit; quia linguam latam non haber, nec *incendiaria* Plinii, quia nec in incẽdiis naſcitur, nec oarbones apportare viſa eſt, nec *avis Hercynia* Plinij, quia ei noctu lucere non competir, utut in Voitlandiæ ſylvis, quædam Turdi minoris magnitudine, colore partim cæruleo, partim aureo, quam croceo, talis eſſe dicatur; Nec *avis Nova* Plinij, quia columbo minor eſt. Nec denique *Merops Ariſtotelis*, qui nec apibus inſidiatur, nec vermibus veſcitur.

***

ARTICULUS III.
De Pica Braſilica & Rhinocerote ave.

PIca Braſilica, alijs à roſtri magnitudine Ramphaſtos, Hipporynchos, & Burynchos, aliis Barbara & Piperivora dicitur. Magnitudo ipſi inter Picam & Merulam media. *Caput* pro corpore majuſculum & craſſiuſculum & atrum. *Roſtrum* duos palmos longum, unum latum, ſerratum, & velut è ſquammulis quibusdam compactũ, ſubſtantiæ ad inſtar membranæ tenuiſſimæ, oſſeæ, ſplendidæ, leviſſimæ, cavæ, atq; aëris intus capaciſſimæ, unde Naribus carere crediderim. *Oculi* in medio capite, illiq; maiuſculi. *Collum, dorſum*, atq; alæ nigrę. *Pectus* aureo colote cum quadam rubedine propè initium micans. *Venter* & fœmora cinnabarino colore veſtita. *Cauda* nigra, & in extremitate inſiguiter tubeſcens.

Victitat pipere, quod avidiſſimè devoratum, inconcoctum & crudum adhuc eiicit. Incolæ, vim ea ratione piperis domitam credentes, recenti illud præferunt.

RHINOCEROS à cornu, quod in fronte geſtat, ita dicitur. Occiſa in ipſo volatu tum eſſe dicitur, cum Turcas Chriſtiani ad Naupactum ſuperarent. Caput erat duorum propemodum dodrantum, cirrhis nigris, altis, deorſum ſpectaotibus ornarum. Roſtrum quatuor ferè dodrantes lõgum, inſtar arcus cuiuſpiam recurvum. Inferior pars tota ex luteo albicabat; ſupina verſus caput colore miniaceo, reliquum ex luteo, albeſcat. Cornu è fronte enaſcebatur, & ſupinæ roſtri parti adhærebat, prope frontem palmum unum latum, in fine recurvum, colore ſupera & infera parte miniaceo, mediâ luteo, &c. Fit taliũ Avium apud veteres mentio. Nam & Helychius Rhinocerotem avem in Æthiopia reperiri ſcribit; & *Tragopanda* Plinii, Aquila maior, capite phænieco, cornibus in tempotibus inſigoitur; & *Tragopa* ſolini in capite arietinis cornibus armatur; & Pomponius Mela eiuſmodi aves *Tragopamanes* appellat. Et Cardanus avis meminit Aquilâ maioris, ex luteo & rubro ſplendidæ, ex cuius roſtro fulvo cæruleoque capuli parentur. *Salig. Exerci. 231. ſ. 3.*

CAPUT VII.
De Loxia.

Deſcriptio. LOXIA ſeu cotvi roſtra, Trogon Plinii Roberto Conſtantino eſſe, videtur; ignota ſine dubio Ariſtoteli. Magnitudine parum maximum vincit. Roſtrum habet contra omnium avium morem ab utraq; parte recurvum, craſſum & admodum robuſtum. Vnde ipſi nomen eſt. Colorem ſingulis annis hyeme inprimis, mutat, ita ut nunc ad viridem, flavum, nunc ad rubrum & cinereum vergat. Rubere ptimum ſolet pectore, collo, & vẽtre, deinde flaveſcere. In vertice, cetvice, & circa oculos cæruleus apparet; in cauda & extremis alis nigricans, crura rubicunda.

Plutima Germaniæ *loca* incolit, in Italia rarius videtur. *Locus.*

Victitat ſeminibus cannabis, nucleis abietum, &, ut quidam produnt, cadaveribus. Voraciſſima autem eſt. *Victus.*

Nidificat in abietibus, & veriſimile eſt à cauda de ovo exire, ſeu quod, ſi reliquarũ more prodiret, exitus à roſtri curvitate impediretur; ſeu quod, cum media hyeme naſcatur, ſubinde ab ambientis inclementiâ, calor animalis ſuffocaretur. Hyemali tempore *cantat*, & quidem ſuaviter, in æſtate abſtinet. Caveis incluſa Pſittacorum more ſurſum atque deorſum reptitat. A potu pocillum toſtro ſi poteſt abiicit, imaginem fortè ſuam in aqua conſpicata. *Generatio.*

TITVLVS VII.
De Noctuis.

CAPUT PRIMUM.
De Bubone.

Aldrovãd. l. 8. c. 1. ABſolutâ Avium diurnarum Carnivorarum hiſtoriâ, ad Nocturnas deflectendum eſt. Hæ verò ob

cæſios

cæſios oculos, γλαυκῶπες dicuntur, & magnitudine inter ſe differunt. Oculos magnos amplos & cæſios habent. Non ſolum in tenebricoſis montium & rupium cavernis, ſed & in cavis arboribus, deſertis ædificijs, domorum, templorum, & turrium tectis latent.
a Ariſt.l.9. H.A.c.34. Inter duo denique crepuſcula, a (de nocte parum aut nihil vident; de die excedens ſenſibile ſenſum lædit) lacertas, ſcarabæos, apes, veſpas, mures, hirundines, interdum lepuſculos, & cuniculos rapiunt. Numerantur autem inter rapaces nocturnas. *Bubo, Aſio ſive Otus, Scops; Aluco, Vlula, Noctua, Strix, Caprimulgus.*

BUBO, qui Græcis βύας, βύπλ@, ὠτόλιχ@; Goropio Becano, cum Ariſtotelis Cyminde, Chalcide, Hubride, & Ptynge, idem: Ariſtoteli fortè Aſcalaphos, omnium nocturnarum
b Ariſt.l.8. H.A.c.3. Strabo Geogr.l.17 eſt maximus, b nec Aquilâ minor. *Corpus* ipſi breve, & propter caudæ brevitatem veluti decurtatum. Corporis tegmen plumeum ferrugineo ſeu obſcuro quodam æris colore eſt. Maculis nigris ſparſim & incerto ordine reſpergitur. *Caput* habet, adeò grāde, ut ob ejus magnitudinem pul-
† Plin.l. 10. H.N. c.16. lus à cauda primum in lucem † prodire credatur; frontem orbiculatam ſeu teretem, plumis velut aurib. eminentibus in regionibus prout in Oto, inſignitam. Cavernas ad auditum patulas, hocce pennarum ornamento ob magnitudinem tectas. Oculos maximos, & qui igneo ſplendore, ingenti magnitudine, & truci obtutu terrorem aſpectantibus incutiunt. *Roſtrum* aduncum; Collum pro ſua magnitudine perbreve; Ungues Aquilinis ma-
c Geſner. in Ornith. jores; crura brevia. Cujus c Geſnerus iconem exhibet, magnitudine Anſerem vincebat. Alas habebat ad tres dodrantes longas. Caput magnitudine & forma felinum. Pennæ ſupra utramq; aurem nigricante, & tres digitos ſubrigebantur. Cujus Aldro-
d Aldrov. Ornith.l. 8.c.2. vandus, d in multis ab illo differebat. Nam huic quidem etiā ad extremos uſq; digitos crura; ſed breviora, graciliora, nec ita ſupra genu toroſa. Color ei erat per totum corpus ex cinereo ferrugineus, in pectore potiſſimum, ubi etiam ſub nigris maculis per longum ductis, promiſcuè reſperſus erat. Dorſum & alæ è ferrugineo magis ſuſceſſebant. Et cum ille Geſneri in ſingulis totius corporis plumis magis variegatis, & tenuibus quibusdam lineolis, transverſim ductis Accipitrum & Anatum inſtar, minutim diſtinctus fuerit: & univerſo corpore magis verò dorſo & capite, maculas quasdam incerti ductus, lituris nigris, craſſis, & quodammodo figuratis geſſerit: hic in alarum pennis majoribus, & cauda, lineis ſubnigris, transverſis, largiuſculis, diſtinguebatur, quæ ita efformatæ in cauda præſertim fuere, ut ſingulæ latiores ſupernè & infernè inſtar ſimbriarum triplicitudine diſpoſitæ, aliis ſubtilioribus, clauderentur.

Locum ſi ſpectes deſerta e incolit, Locus.
e Plin. H. N.l.10. c.12. nec tantum deſolata; ſed dira etiam & inacceſſa. Inter ſepulchra etiam diu noctuq; verſatur; aliquando propter mures, & juxta horrea reperitur. Cœtum aliarum avium fugit. Hinc ſolicana & devia f vocitatur. Nidu-
f Ovid. in Ipſ. latur in altiſſimis rupibus, ne fœtum injuriis exponat, & ut ſecurius ad prædam evagetur. Ovum ejus Plinij tem-
g Plin. H. N.l.29. c.4. pore vix viſum g eſt, noſtris non adeò rarum.

Cibus. h Ariſt. H. A.l.8. c.3. *Cibus* ipſi h carnes aviculorum, cuniculorum, & leporum. Tantum prædæ, dum pullos educat congerit, ut & venatoribus ſatis lucri adferat. Templa noctu frequentare, ut ſe oleo ex lampadibus ingurgitet, vix credi poteſt. Noctu autem victum quærit, & ſublustri crepero gaudet in veſpere. Unde Nocticanicans, & i noctis mō-
i Plin.l.10. c.12. H. N. ſtrum vocatur. Si diurno tempore prodeat, ab aliis avibus ſeu viſu inſolens, convellitur. Roboris eſt magni. Viſus & feroces canes abegiſſe, & cum Aquila depugnaſſe. Si ſe viribus imparem ſentit, in dorſum ſupinus procumbit, unguesque ac roſtrum ſic adverſum erigit, ut hoſtium nullus accedere audeat.

Volatus. Quantum ad *volatum* k vix movet natas per inertia brachia pennas, nun-
k Ovid.l.5. Metam. quam volat l quo libuit, ſed transverſus. Hebetes ipſi interdiu oculi,
l Plin.l.10. c.12. minus tamen quam Noctua videt. Non

cantu

m Plin. l. c. cantu m aliquo, ſed gemitu vocalis eſt, & bubulare; quod Græcis eſt βύζειν, dicitur.

Uſus. *Uſus* ejus eſt, tum in *Aucupio*: Nam ſi aviculæ diem [illegible] circumvolant, & percutiunt, facillimè retibus capiuntur: & Galli n ejus de ſua opera, Milvos venantur: tum in *cibo*. A quibusdam enim editur: tum in *Medicina*. Cerebrum vulnera cum adipe anſerino glutinat; cum aphronitro ſcabiem ſedat. Sanguis aſthmaticis eſt utilis. Cor ejus, ſi impoſitū o mammæ mulieris dormientis ſiniſtræ fuerit, ut omnia ſecreta pronunciet; ſi axillæ, ut canes obmuteſcant, efficere; ſed falsò tradunt. Creditur p Agrippæ Romæ captivo, primo regnum cum libertate, poſt mortem portendiſſe: Chingis Canum ab hoſtibus victum, quaſi ſervaſſe, ideò à Tartaris honorari, ſerenitatem denique, ſi totam noctem ceciniſſe, portendere.

n Bellon. l. 2. de Avib. c. 28.

o Plin. H. N. l. 29. c. 4.

p Joſeph. l. 18. Antiq. c. 8.

CAPUT II.

De Aſione ſeu Oto.

Deſcriptio. ASio ſeu Otus fortè ab auribus qui, Alexandro Myndio apud Athenæum Lagoria, quod aures leporinas habeat; aliis apud Ariſtotelem *Nycticorax*; quia Buboni per omnia, magnitudinem ſi exceperis, (magnitudine columbæ eſſe ſcripſit † Athenæus, quod de maximis intelligendum,) eſt ſimilis. ternos quoque digitos habet anticos, poſticum unum (malè noctuæ ſimilem Plin. a dicit, malè & Gaza ὦτον per Aſionem apud Ariſtotelem vertit; & Oppianus, b cum * Athenæo Otum cum Oti de confundit) Bubonem ſequitur. Aldrovandus c binos deſcribit. Priori *caput* erat auribus velut cornibus plumeis inſignitum, cinereo, bætico diluto & nigro ad ſupercilia uſque & nares propè modum colore varium. *Facies* tota anterior, è cinereo candicabat, minutiſſimis plumulis veluti pilis tota obſita. *Corpus* totum è cinereo ſeu leucophæo ad ferrugineum dilutum vergebat, maculis, ubique fuſcis conſperſum, tam majuſculis, quam punctorum inſtar minutiſſimis. Per *ventrem* notæ fuſcæ in longum rectà ducebantur, & in acumen deſinebant &c.

† Athen. l. Dipnoſoph.

a Plin. H. N. l. 10. cap. 23.

b Oppian. in Cyneget.

† Athē. l. 9.

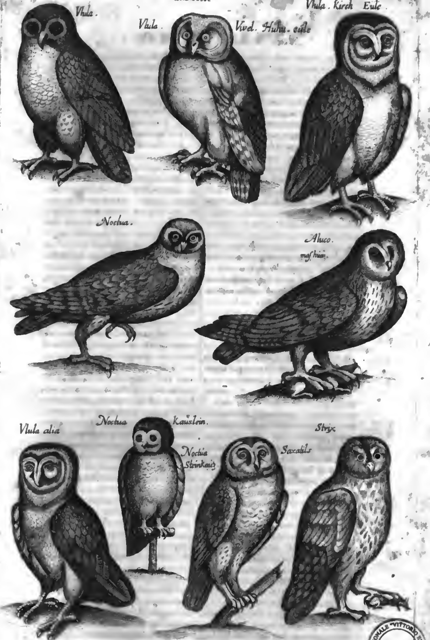
c Aldrov. Ornithol. l. 8. c. 3.

Alterum ſemipalmum in longitudine minus, Fulvum Aldrovandus appellat. Toto propemodum anteriori corpore maculas fuſcas, in longū protenſas, & ſimilis plumis albicantibus decuſſatas, ut crucis aut lilii Francici referrent, figuram, habebat. *Crura* & pedes ad ungues uſq; hirſuti, uti totum corpus, flaveſcebant. *Cauda* infra alarum longitudinem, uno ferè digito erat. Deſcribit & Bellonius d tertium, auribus parvis, cruribus ad ungues piloſis, facie Aluconi ſimili, ventre maculis nigris variegato, Cauda alarum longitudinem æquante, ululâ multò majorem, qui vel ſuperiori eſt ſimilis vel Ariſtoteli incognitus & Arvernis in Gallia montibus peculiaris ſpecies, dicendus. Cranii Anatomen vide in Aldrovando. Auris & oculi hiſce verbis idem exequitur. Avi huic ſupra aures cutis in longum producitur complicata, rugoſa, ſponte coincidens, & meatum eo loco occludens, inſtar membranæ, quæ tamen in ampliſſimum, ſi voles, ambitum deduci [illegible]. Sunt enim laxæ, implumes ſitus, candidæ, foris verò minutiſſimis & pulchellis plumulis conſitæ, & quæ orbem veluti in marginum ambitu conſtituunt. Non alteri rei magis appoſitæ, haſce cutaneas valvas, quam branchiis piſcium comparantur. His apertis, auditus foramen amplum ac patulum in medio apparet, multis anfractibus inſtar humani tortuoſum. Oculus inventus fuit ſubſtantia quadam cartilaginea, velut capſula circumcluſus, non tamen undique. Nam infra in parte oculi poſteriori haudquaquam membrana hæc ſubſternebatur, ſed circumquaque ad latera, à qua circulus ſupra totum oculum porrigebatur, ante quidem hâc membrana anguſta erat, intra verò & quà magis ad poſteriora vergebat, dilatata. Oculus ipſe ante orbiculatis erat rotto teſtalis, & compreſſus, longè quā vel in medio latior. Rejecta cornea uveam ab illa intus plurimo nigrore tinctam & veluti atramento perfuſam, quippe quæ etiam humores ſubjectos

d l. 8. c. 3.

digitis

Tab:XIX

NAPOLI
BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III"
Digitized by Google

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

digitis contrectata tingeret, obſervavi. Huic in orbem alia tenuiſſima pellicula inſtar annuli circũponebatur, crocea, ſeu aurea per totam ſubſtantiam, ita uveę connata, ut nullo modo integra ab ea ſecerni poſſet. Hujuſmodi ſanè nullam; quod equidem ſciam, in alijs animantibus reperiri puto. Duæ igitur hæ membranæ coloribus diverſis tinctę, & per corneam transparentes, horrendum illum nocturnarum avium oblutum faciunt; concurrentibus ſimul è nigro & croceo ex adverſo radijs & velut flammæ è ſilice excuſſæ micantibus. Humor cryſtallinus minimè durus aut ſolidus erat, qualem in Aquilis & alijs obſervavimus, ſed tener & molliculus, utpote qui facillimè vel ſua ſponte diſſolutus reſecta cornea ſimul cũ aqueo humore effluerer.

Locus. *Locum* ſi attendas, montes plerunq; inhabitat, locaq; edita. In montibus Arverniæ copioſi inveniuntur, & in Italia in monte Plumbicio paſſim ſunt obvij. In Ciliciæ campis de die inter Ambroſiæ plantas abditum Bellonius invenit, cũ tamen eo loci, ne ad quartum quidem milliare, arborem ullam naſcentem videre liceat. Nidulatur in arborum cavernis, & foraminibus *e* Ariſtoteli & *f* Plinio *migratorius* eſt. Nam cũ Lingulaca, matrice, & Cynchramo, Coturnicibus hinc proficiſcentibus ducem eſſe ſcribunt.

e Ariſt. H. A. l. 8. c. 12. f Plin. l. 10 H. N. c. 23.

Volatus & Vox. Levi faciliq; *volatu* fertur. *Vocem* ēdit ei ſimilem; quã homo frigore affectus reclamare ſolet hu, hu. Repetit eam ſolis occaſu inſtante, aliquanto intervallo interpoſito; ſonoram, tanquam ſi fiſtulâ tenui ederetur. Cum à quopiam laceſſitur, ſibilum aut crepitum emittit, qualem felis ſolet. In pugna eadem ratione ſe defendit ac Bubo. κόβαλός ἐστι καὶ μιμητὴς *g* Ariſtoteli, ſeu quod inſtar mimorum ac paraſitorum collum contorquendo nunc in hanc, nunc in illam partem ridiculos & mimicos geſtus edat; ſeu quod imitatione gaudeat: Quicquid facientem aucupem cernit, idem quoq; agit. Stant *h* illi è regione, & viſcoſo quodam Pharmaco oculos inungunt, illud poſt in pelvibus relinquunt & abeunt. Accedit Otus & oculos ſibi conglutinat, ſicq; capitur. Ariſtoteles *i* eum in altero aucupe intentum, ab altero circumveniri reliquit. Magi recenti Aſionis felle glaucomata curari dicunt.

g l. 8. H. A. c. 12.

h Athen. l. 9. Dipnoſoph.

i Ariſt. H. A. l. 8. c. 12. Athen. l. c.

NB. *Eſt & genus exoticum Oti, de quo vide in Mantiſſa.* Num. 2.

CAPUT III.

De Scope.

SCops, *a* Alexandro Myndio abſque *e* apud Latinos nondum invenit nomen, quamvis Bellonius † Ululam ex ipſo faciat. Græcis vel à voce, inepta, *b* vel quod ἐν ὀπῇ ὦτα habeat ὀπίζειν, ſeu noctu maximè cernat, vel quòd varietate geſticulationum, quibus naturaliter utuntur homines, σκώπτοντας, id eſt, qui alios deludere ſolent, refetat, ſic dicitur. Habet ferè cum omnibus noctunis aliquid commune. Cum Bubonibus & Otis, quòd auritus ſit. Cum Ululis & Alucone, quod pedes utrinq; in æquum digitorum numerum dispertitos habeat. Cum Noctuis, quod pedum compoſitione, figurâ, colore deniq; & magnitudine, his quàm alijs propior ſit. Ab Athenæo & Aeliano ita depingitur, vt minor Noctuâ eſſe, in colore plumbeo albicantia puncta habere, & ab utriſq; temporibus duas pinnas ſubrigere, dicatur.

a Athen. l. 9. Dipnoſ. † Bellon. l. 2 de Avib. c. 35. b Euſtat. in Odyſſ. 5.

Genera. *Duplex* apud *c* veteres ipſorum *genus*. Alij ſunt *vocales*, qui omnib. temporibus patent, ideò ἀεισκῶπες dicũtur, glauci ſunt ac eſui propter vitium carnis inepti. Alij *muti* qui autumno interdum apparent, nec plus uno vel altero die commorantur, Scopes abſolutè dicuntur, & ab Aeiſcopib. craſſitie differunt, turturi & palumbo ſimiles. Tot & apud Neotericos differentiæ. *Vna* Italiæ frequens, quam iſti Chiuuino vocant. *Altera* huic apud Germanos ſimilis, paulò albidior, caudâ & auriculis longioribus. *Illa* prout ab Aldrovando deſcribitur, noctuâ eſt minor, palumbo par, omniũ ferè nocturnarum minima, illam ſi

c Athen. l. 9. Dipnoſ. ex Callimacho.

 exci-

excipias, quæ Alaudam non ſuperat, & rata eſt. *Caput* ei teres plumulis coloris ubiq; plumbei veſtitum. Aurium plumulæ unâ tantum pinnulâ conſtabant, quę in mortuo vix appareat. Totius corporis ſuperficie tenus color cinereus eſt, hinc inde nonnihil admixto, plumbeo, maculis albicantibus diſtinctus. Majores alarum & caudæ pennas, maculæ albæ, transverſim ornant; minores reliquas omnes etiam linea in longum nigra ſecat. Circa collum & alarum initium ruffo decore promiſcuè reſpergitur. *Pedes* habet exiguos fuſcos, ad plumbi colorem obſcurum accedentes, ſquammoſos, depiles, in digitos binos anticos, & totidem poſticos diſpartitos, unguibus fuſcis inſtructos.

Generatio. De *Generatione* ipſius nihil exploratum eſſe ſcribit *d* Ariſtoteles, niſi quòd Favonijs flatibus appareant. Plinius *e* amplius naſci negat, fortè quòd ipſorum ſatyricos motus, cum inſidēt, plęriſq; memoratos concipere mente non poſſit.

d Ariſt. l. 9. H. A. c. 28. *e Plin. l. 10 H. N. c. 49.*

Vox. De *Voce* ſuperius dictum eſt. Quod ei ex *f* Athenęo potius quàm Aeliano à Gyllio applicatur, πάντων τῶν ζώων εὐγλωττία καὶ ἀπηρθρωμένα εἶναι τὴν φωνήν, quaſi omnes oris expreſſione & articulata voce longè ſuperet; ad aves, quarum lingua latiuſcula pertinet. Ridiculos ſæpè exercent geſtus. Cum enim collarettò agilia habeant, caput modo adducendo, modo protendendo, verticee nutando, humeros, jactando, & ſaltitãdo, hiſtriones imitantur. Vnde Scops ſaltationis apud antiquos genus, quod & Scopiam *g* nominabant, ἔχον τινὰ τοῦ τραχήλου περιφορὰν κατὰ τὴν τοῦ ὀρνιθος μίμησιν. Habebant quandam colli circumvolutionem ad avium imitationem. Perire mali Punici grano, Gyllius in Aeliano *h* addit.

f Athen. l. 9. Dipn. *g Pollux l. 4. c. 14. Meurſ. in Orcheſtra.* *h Aelian. l. 6. H. A. c. 46.*

CAPVT IV.

De Alucone & Ulula.

ALVCONIS, qui Græcis ἐλεός, non ἐλεεύς, nec ἐλαιός, nomen, vel ab Italorum Alochone Gaza formavit; vel à Germanorum, ut Lazius vult, locken, quod allicere ſignificat, deſumptum eſt. Duo *a* ipſorum ſunt *genera*: *Vnum* majus, *alterum* minus.

a Bellon. l. 2. de Avib. c. 32.

Majus Caponis eſt *b* magnitudine, hoc peculiare habet, ut palpebram à ſummo oculo ad imum adducens, cõniveat. *Auriculis* caret; ſed eorum loco coronam quandam è plumis conſtructam, quæ faciem totam, pinnulis ſupra oculos ſuperciliorum altotũ modo, elevatis, & utrinque per tempora nec non ſub mentum deſcendendo in orbem coëuntibus, flammei muliebris formã, habet. *Roſtrum* ipſi album. *Oculi* in cavitatem profundam, à plumulis undique ſurrectis conſtitutam, magni, & toti atri immerguntur. *Dorſum* coloris eſt plumbei, notulis albidis variegatum. *Crura* plumis candidis conteguntur, *pedes* duntaxat pilis. *Incolit* tam loca campeſtria, quam ſaxa prærupta, rimas turrium, & cavernas quercuum. Muribus & aviculis & inter has *c* picis *victitat*. Quod fortè animalculum cœpit, deglutit, integrũ. Tam ampla enim ei gula, ut bolos ovo majores integros transmittat: neque quicquam cibi ſumit antequam oſſa, pilos, & plumas rejecerit. Transverſim, Ardearum more inter *volandum* fertur.

Aldrov. l. 8. c. 5. *b Ariſt. H. A. l. 8. c. 3.* *c Ariſt. l. 8. H. A. c. 3.*

Minus ſimili cum majore maculorum diverſitate variegatur, domeſticam columbam magnitudine non excedit. Vertex capitis, collum, dorſum, alæ ad pennas remiges uſq; plumis veſtiuntur ab initio propè radicem cinereis obſcuris; reliqua ferrugineis dilutis. Anterior *capitis* pars, plumulis candidis in formam flammei cincta videtur, quas circulus luteus undiquaq; ambiens claudit. *Oculi* nigerrimi verſus interiorem canthum plumeis luteis obſidentur.

Tibia & pedes villis horrentes nonnihil rubent, binis ante & totidem retrò digitis inſtructi. *Vnguibus* armatur longis, validis, acutiſſimis, & aterrimis.

Vocem noctu edit adeò terribilem, ut pueris & fœminis terrorem incutiat. Rarior multò cõſpectu eſt, quàm major. *Vlula flammeata* Geſneri eadem cum Alucone. *Vox.*

VLVLA, Græcis αἰγώλιον, ὀλολυγὼν, & ὀλο-

d *Geſner. in Ornitholog.* ἀλλότρια dicitur. Quę à Geſnero *d* deſcribitur, magnitudine erat Gallinæ, vel ſupra, colore ruffa, vel nigro reſperſa. *Roſtrum* breve & aduncum albicabat. *Oculos* habebat magnos nigros; pupillam obſcurè ruffam, pinnulas inter oculos & roſtrum multas, dēſas, cinerei ferè coloris, margines *palpebrarum* rubicundi, membrana nictāti supernè abducebantur. *Collum* erat multum retrò agile. *Crura* albicantia punctis conſperſa lividis, hirſuta ad pedes usq;. Pedum digiti bini antè, totidem retrò. Quam *e* Aldrovandus

e *l. 8. Ornithol. c. 6.*

deſcribit, & inter ululas, quod vocem non flebilem ejulando, ſed Gallinaceorum haud abſimilem roſtro frendēdo, ediderit, reponere metuit. Caput, dorſum, alas, caudam colore cinereo, maculis albicantibus ac nigris diſtinctam babebat, ſub ventre albicabat, & nigris maculis variegabatur. Capite erat valdè magno, tereti, enormiter craſſo, admodum plumoſo. Oculis ex toto nigricantibus, & plumulis albis undiquaq; in orbē cinctis, in quorum ambitu, ad palpebrarum oras lippientium, inſtar rubeſcens circulus conſpiciebatur, ſuperiori tātum palpebra inter nictandum oculus cōtegebatur. Roſtrum erat ſubvireſcens, &c.

Locus & Cibus.

Colit & campeſtria & ſaxa, ἀἰγωλιὸς *f* eſt, *ſeu geminicibi*. Fruges in humilioribus colligit. In excelſis rapinas agit, & carnes in cibum parat. Picas *g* venatur: ſed & *h* colorem (ſubeſt mendum, nec nota cuiquam avis) forte collutionem, rapit. Eſt νυκτινόμ@· ἢ ϗὶ ἡμέρας ὀλιγάκις φαίνεται, Noctu vagatur; de die rarò apparet.

f *Ariſt l. 9. H. A. l. 17.*
g *Ariſt H. A. l 8. c. 3.*
h *Idem. H. A l. 9 c. 1.*
i *Idem l. 9. c 17.*

Generatio.

Parit quaternos, ſi benè Plinius *k* Ariſtotelem † intellexit. Nam ne de Aetolio Milvo res ſit verendum eſt. *Vox* ejus eſt ululare, ſeu mœſta & flebili voce plangere, idq; *m* veſpertino tempore.

k *Plin. H. N l. 10. c. 16.*
† *Ariſt. H. A l. 6. c. 6.*
m *Apul. l. 2. Floridor.*

Vſus.

Fel ejus prædicatur ad albugines, ſuffuſiones, & caligines. *n* Adeps ad claritatem;

n *Plin. l. 29 H. N. c. 6.*

CAPUT V.

De Noctua in ſpecie ſic dicta.

Generatio & deſcriptio.

NOctua Latinis quòd noctu canat & volet, Græcis γλαύξ, κικκαβάζη, *a* κλίγι, & πτώ dicitur. Duplicis ipſarum *generis* mentionem faciunt Authores, *Majoris* nempe & *Minoris*. Utriq; *collum* breve, gulæ pars inferior paulo latior. ἀποφυάδες ſeu *appendices* infra *b* ubi inteſtinum deſinit paucæ, *lien* tam parvus *c* ὥστε λανθάνειν ὀλίγου τὴν αἴσθησιν, ut ſenſum multorum effugiat. *Cauda d* brevis, & ſi *e* Bellonium audimus, pedes piloſi, *Capitis* vertex ex plumularum ibidem poſitu veluti introrſum excavatus. Quæ ab *f* Aldrovando deſcribitur, erat columbæ magnitudine, *capite* majuſculo supernè depreſſo. *Oculis* magnis & glaucis. *Roſtro* longiuſculo, dilutè flavo, *corpore* toto plumis partim bætico partim albo diſtinctus. *Cruribus* plumoſis, & ad pedes uſque hirſutis, coloris è cinereo bætici. *Pedum* digitis ſubfuſcis, cinereis, implumibus. Quam Germani *ſaxatilem* nominant, tota parte prona fuſci, modicò ruffo permixti, & albicantibus maculis diſtincti eſt coloris. Crura & digitos pedum habet hirſuta, plumis albidis. *In extincta roſtrum ſuperius rubebat, cùm prius in viva rubere non videretur.* Inter oculos & roſtrum pennulæ quædam ceu pili aut barbulæ rigent.

a *Heſychius in Lex.*
b *Ariſt. H. A. l. 2. c. ult.*
c *Idem l. 2. c. 15.*
d *Albert. l. 23.*
e *l. 23. de Avib. c. 32.*
f *Aldrov. Ornithol. l. 8. c. 7.*

Locus.

Locum ſi attendas, in Creta naſci negat *g* Plinius, illatam mori tradit, nec in Alpinis Helvetiæ regionib. invehiri ſcribit. E Gallia Ciſalpinâ, Lōgobardia, & Germaniaad Rhenum cò advehuntur. In Attica *h* plurimæ. Unde Noctuas Athenas. Saxatiles montana & ſaxoſa incolunt. Ideò ad frigus arcendum plumas cruribus & digitis natura induit.

g *Plin. H. N. l. 10. c. 29.*
h *Apoſtol. Cēt. 6. Proverb. 41.*

Victus.

Cibus ipſis veſpæ, apes, lacertę, *i* mures, quarum *k* cicuratæ, in domibus etiam venationem exercent, ſemel ſaturatæ trium dierum inediam perferunt, nec novem abſtinentiā læduntur.

i *Ariſt. H. A. l. 8. c. 3.*
k *Creſcent. l. 10. c. 16. de Agricult.*

Generatio. *l Plin. l. 10. H. N. c. 17.*

Quantum ad *Generationem*, quod de Bubone, id & de hac *l* Plinius dicit, ſolam inter uncungues, & carnivoras non cœcos parere pullos, Euſtathius & Varinus falsò tradunt, nec verius, cum formicas à ſuis pullis abigere cupiunt, veſpertilionis cor in nido tanquam amuletum habere, Oppianus reliquit. Si enim ipſa lepus eſt, cur aliunde pulpamenta quærat. Nec de die omninò *cacutire* verum; nec propter inſitam vim igneam *tenebras penetrare*, ac luna ſileote videre, quod Euſtathius, & Varinus ſcribunt. Die, *m* exorto quaſi ſplendore viſus ejus hebetatur, & quaſi quibusdam errat in tenebris. Sicca nimis & tenuis humoris ſubſtantia facili negotio diſſipatur. Noctu, quia aëre qui viſionis medium eſt, non illuminato, objectæ colorum ſpecies non exprimuntur, ſi propius *n* acceſſeris, haud loco ſeſe movebit. Modetata lux quia Noctuæ conveniens, ideò θηρεύει ο ἀχχις ἑσπέρας καὶ περὶ ὄρθρον, per veſpetam & circa matutinum crepuſculum venatur. Sonum edit duplicem, unum tou, tóū; alterum vocant cucabare. *p* Ariſtophani κικκαβᾶν. Pollux *q* eam ὑίζειν ſcribit. Nigidius *r* novem habere voces prodit. Apulejus *s* ſerum & intortum ejus cantum vocat.

m Ambr. l. 5. Hexam. c. 24. *n Bellon. l. 2. de Avib. c. 24* *o Ariſt. H. A. l. 9. c. 34* *p In avib.* *q Pollux Onom. l. 5. c. 13.* *r Plin. l. 10. c. 17.* *s l. 3. Mileſior.*

Ingeniū.

Eſt etiam *ſaltatrix*, & corpus & cervicem frequenter in orbem contorquēdo, nunc torvo & fixo obtutu hominem aſpicit, nunc capite huc illuc acto ſcurras & hiſtriones imitatur. Luce *t* vagantem aviculæ reliquæ ſtutnatim admirantium ſpecie primò circumvolitant, mox impetunt. Ab his *u* circumdata, reſupina pedibus repugnat, collectaq; in arctum, roſtro & unguibus tota regitur.

t Creſcent. Agricult. l. 10. c. 6. *u Plin. l. 10 H. N. c. 17.*

Inimicitia.

Inimicitias gerere dicitur cum *x* cornice, ſeu quod ſibi ova meridie abſumat, ſeu propter aliam cauſam. Lucretius *z* ſanè cornices metu Noctuarum in Athenarum mœnibus unquam volaſſe negat: cum orchilo, *a* ejus ova itidem exedente; cum Pico Gartulo, & ovib. Contactu frondium platani torporem contrahere, ſic à ciconiis à nido ſubmoveri, fabulatur Aelianus. Auxiliatur *b* ei contra aviculas collegio quodam naturę paſſer, bellumq; partitur.

x Ariſt. H. A. l. 8. c. 1. *z l. de Natura rerū.* *a Ariſt. l. 9. H. A. c. 1.* *b Plin. l. 10 H. N. c. 17.*

Vſus.

Vſus captæ tum in *aucupiis*, prout in Oro dictum eſt: quod genus aucupii hodiè, à pipatu avium circumvolantium noctuam Pipatam vocant. Unde Pipare quod decipere; tum in *cibis*, apud tenuiotis fortunæ homines; tum in *Medicinâ*. Nam cibus aquâ in qua Noctua lavit perfuſus, Gallinarum pituitam pellit. Sāguis inter pſilothra numeratur, jecur parotidas ſanat. Anginis cerebro ſuccurritur. Ebrioſis ova per triduum in vino data; tædium eius adducunt.

Præſagiū.

Præſagia ſi reſpicias, ſi nemore deſerto frequentior in urbibus appareat, ſterilitatem; ſi veſpertino crepuſculo de ſuis luſtris citius pro conſuetudine egreſſa, plurimum cucubaverit, pluvias; ſi *c* pluviâ durante, ceſſaverit, ſerenitatem, polliceri creditur.

c Aratus in phanomenis.

NB. *De Noctua genere exotico vide Mantiſſam.* N. 2.

CAP. VI.

De Strige & Caprimulgo.

Deſcriptio. *a l. 11. H. N. c. 39.*

STRIX quænam ſit avium, non cōſtare arbitratur *a* Plinius. Ovidius eam brevi compendio deſcripſit, dum ſcribit

--- Strigum
Grande caput, ſtantes oculi, roſtra apta ruina,
Canicies pennis, unguibus hamus ineſt.

Ubera eas infantium labris immulgere, ſanguinem in cunis noctu exugere, imò & dilaniato unguibus corpore mortem afferre, credidit ſuperſtitioſa *b* Antiquitas. Iſidorus *c* verò proprius pullis lacteum humorem inſtillare, eosq; ultra modum amare prodidit.

b Ovid. 6. Faſtor. *c l. 12. Originū. 17.*

Vox.

Vox ipſarum propriè ſtridor eſt Latinis. Omen ſemper triſte habebatur.

d l. 8. Ornithol. c. 8.

Aldrovandus *d* huc *nocturnā* quandam *avem* refert, quæ habebat caput magnum, rotundum, anteriore parte plumulis exiguis, in orbem velut flāmeum poſitis exornatum. *Oculos* grandes cum iride dilutè flava ac pallente, pupi-

pupillas maximas, & vehementer atras. *Roſtrum* corneum, fuſcum. Pennas, univerſi corporis ferrugineas, maculis fuſcis in remigibus transverſim diſtinctas. *Caudam* palmo ferè alis longiorem. *Crura* ad digitorum ungues uſq; inſtar pedis leporini piloſa. *Digitos* pedum binos ante, totidem retrò. Magnitudine erat Aſionis. Dicebatur caprarum ubera exugere.

Deſcriptio. CAPRIMVLGVS etſi ſpecie à reliquis multum differat; nocturnis tamen, ratione viſus accenſetur. Græcis αἰγοθήλας παρὰ τὸ ἐξ αἶγας τιθηλάζειν, quòd capras ſugat, dicitur. Magnitudine eſt e paulò major quàm Merula, minor quàm cuculus, ſeu ut Plinius, f grandioris Merulæ aſpectu. Cujus iconem Aldrovandus exhibet, erat cuculo ita ſimilis, ut niſi inuſitata pedum; crurumq; exilitas & brevitas cum diverſa conſtructione obſtitiſſet, iisdem eſſe crederetur. *Caput* habebat vertice longo & compreſſo. *Oculos* grandes, iridem & pupillā nigerrimas. *Roſtrum* vix paſſerino maius, modicum aduncum, plumulis tanquam pilis quibusdam supernè ad nares & infernè ſub mento, ornatum, &c. Quam Geſnerus exhibet, roſtrum habebat aduncum, & tibias plumis obveſtitas.

e *Ariſt. H. A. l. 9. c. 30.*
f *l. 10. H. N. c. 40.*

Locus. *Degit* in g montibus circa mare inprimis in Creta, propter viciniam ſtabulorum quibus capræ includuntur. Intrant h namque iſti fures nocturni paſtorum ſtabula, caprarumque uberibus advolant, propter ſuctum lactis, quâ injuriâ uber emoritur; capræ, quas ita mulſere, cœcitate percutiuntur. Adeò terribilem clamorem habent, ut etiam audientibus pavorem incutiant. Duo aut tria cum i plurima ova pariunt. De viſu ita Ariſtoteles: ἔστι γὰρ οὐκ ὀξυωπὸς τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς βλέπει. Parum acutè interdum videt, ſed noctu perſpicax eſt.

g *Ariſt. l. c.*
i *Ariſt. l. c.*

TITVLVS VIII.

De Carnivoris mediæ naturæ.

CAPUT PRIMUM.

De Veſpertilione.

VEſpertilio, L X X. νυκτερὶς Heſychio & Phavotino φάλαινα Phili... πτίλαινα & φαλλαινὶς, Victorino Avis ſorex, Vallæ ſemimus, Platoni in ænigmate, Avis non avis dicitur. Τοῖς πτηνοῖς καὶ πεζοῖς ἐπαμφοτερίζων καὶ διὰ τοῦτο ἀμφοτέρων τι ἢ οὐδετέρων μετέχειν, benè ſcripſit a Philoſophus, malè b Macrobius, quatuor pedibus ingredi, & inter quadrupedes referendum, ut inferius patebit. Color nonnullis fulvus, aliis niger, ſubalbus, cinereus. *Magnitudo* diverſa. Maiores † in urbe Aſſyriæ Borſippa, quàm alibi; in novo orbe columbas adæquant, in Braſilia * monedulas; circa Vrabam * turtures, in Orientali India, ſi Pompilio Azalio credendum tanti, ut illas tranſeuntes, alarum verbere proſternant; multos etiam occidant. *Caput* quibusdam murinum eſt, caninum aliis. *Roſtrum* à cæteris avibus diverſum. *Nares* vituli inſtar. Dentes X X X I V, in mandibula inferiore octodecim, ſedecim in ſuperiore Bellonius obſervavit; viginti quatuor in ſingulis mandibulis duodenos, eosque ſerratos, teretes, & longiuſculos c Aldrovandus utrinq; in ſuperiore mandibula ſenos, in inferiore ſeptenos quorum anteriores cæteris longiores; omnes valdè albi, Cluſius. *Maxillas* intus & foris pilus oblõgus, niger, obveſtit. *Auriculas* interdum binas, quaternas interdum habet: ſimilitudo eis Aſininarum, & ſuperiores quadruplo ſunt inferioribus maiores. *Mamillæ* ſoli volucrum datæ ſunt, lacte ſola nutrit ubera d admovens. *Alas*, quæ † pelliteæ, exangues quidam dixere. Ab armis incipiunt, & per latera per axillas continuò ductu ad crura uſq; ferũtur, eaq; circumambiunt. Quatuor hæ flexus, plicas ſeu articulationes habent, quibus alas inter volandum dilatant, & contrahunt, mediis ſuperiorum (cubitos Albertus nominat) quiq; in plures alios deorſum flexus divaricantur; *digituli* ſinguli, unguiculis hamatis inſtructi, quibus parietibus ſe affigunt, annectuntur. In ſupremis alis rudimenta, quædam *brachiorum* nervoſa apparent, quæ in uncum deſinunt. *Pedes* illi bini, in quinos digitos diſſecti & ungui-

Deſcriptio.
a *l. 4. de partib. Anim. c. 13.*
b *l. 7 Saturnal. c. 16.*
† *Strabo. l. 15.*
* *Livius Hiſt. c. 10.*
* *Gomara Hiſt. c. 61.*
c *l. 9. Ornithol. c. 1.*
d *Plin. l. 10 H. N. c. 61.*
† *Strabo l. 15.*

culis acutis inſtructi, ſinguli in medio, ac ſi palmam efformarent, ampli. Innituntur inferiori alarum membranę, atque ex ventre ad caudæ, ſi quæ eſt, latera, exporriguntur. *Cauda* quippe alijs nulla, ut rectè *e* Ariſtoteles, Africanis murium inſtar oblonga, *f* & quatuor digitos extra membranas alarum prominens. Aldrovandino medijs atque infimis alarum membranis ſub ventre involvebatur, & ad extremam earundem exporrigebatur apicem. *Penis* mari ſat magnus; exertusque, qualis ſimiarum eſt, genitalis fœminæ meatus pone podicem apparere ſolet. Quid ſibi Plinius, verbis, *Coxendix huic avi una traditur*, velut, cum duo crura habeat, intelligi vix poteſt.

e de partib. Animal. l. 4. c. 11.
f Bellon. l. 2. de avib. ſcult.

Locus.

Locum ſi ſpectes, loca obſcura, cavernas, & meatus ſubterraneos amãt. Ideò & in labyrintho Cretæ inter Cnoſſum & Cortinam, Borſippam, *g* urbem adde, plurimi, & in Appennini propè Puteolos, ſpeluncis multa millia, & in monaſterio quodam Miſniæ tanta, ut excremẽtorum acervis multi catri onerari poſſint. Delectantur in *victu h* culicibus & muſcis, ſed & lardum, candelas, & alia pinguia arrodunt. Succidiam ſæpe ita exedunt, ut in excavata ſcrobe ſtabulentur. Invadunt & nudam corporis partem culicum more, & ſanguinem exugunt, in Dariene ita infeſtatos Hiſpanos, tabe contracta obijſſe, *i* Martyr author eſt. Gallinas, canes & catos morſu aculeo in criſtam infixo interemiſſe addit. Solus volucrum, *k* animal tantum *parit*, & fœtus lacte uberibus admotus nutrit. Recens nati muſculis ſunt ſimiles, glabri, infantis humani inſtar; ſed omnibus partibus abſoluti, matris uberibus, cum primum enixa eſt adeò tenaciter adhærent, ut ne à mortua quidem ſpontè decidant. Nullis ſecundinis obtectos quidam putavere produci, refellit *l* Bellonius, qui plures vigenis ſe in Pſeudolabyrintho Cretæ prægnantes ſecuiſſe tradit, h is etiam mater devorat, dũ proli nuper natæ ob teneritudinem metuens, primo vel ſecundo die ad paſtum evolare prohibetur. Cum duo tantum ei natura ubera dederit, plures geminis uno partu non edit; quia verò magna eorundem interdum copia ingruit; haud malè *m* quidamè putri etiam materia oriri, opinati ſunt.

g Strabo Geog. l. 16.
h Plin. H. N. l. 10. c. 61.
i l. 6. dec. 3.
k Plin. l. cit.
l l. 2. de Avib. c. 2.
m Gemmâ Coſmocrit. c. 8.

Volatus.

Volant manè & veſperi potiſſimùm; fœminę ſæpè geminos implexæ infantes; volatu ob timorem indirecto ſeu tortuoſo, atq; haud longè à terra ſemper. Volitatione feſſi, hamis digitulorum, quorum in medijs alis rudimẽta habent, *n* parietibus ſaxis, arborib., aut cavernarum fornicib. ſeſe appendunt, & *o* continuata ſerie, ac veluti catena quadam inter ſe cohærent. Melius de nocte *vident*, *p* quia ſpiritus ipſorum viſorius tenuiſſimus & dilucidiſſimus, per noctem modicè incraſſeſcens, idoneus ad conſpectum redditur, de die extenuatus, expanditur & evaneſcit, ideò face vel gladio volantibus objecto, decidunt.

n Homer. Odyſſ. ω.
o Homer. Odyſſ. ω.
p Alex. Aphrod. l. 1. prob. 66.

Ingeniũ.

Vox.

Voce exili gannitum potiùs & latratum canum imitantur, quàm murinum ſibillum. Latinis ſtridere, Græcis *q* τρίζειν, τετριγέναι, & τετριγυῖαι *r* dicuntur.

q Homer. Odiſſ. ω.
r A. Pollux. l. 5. c. 13.

Affectus.

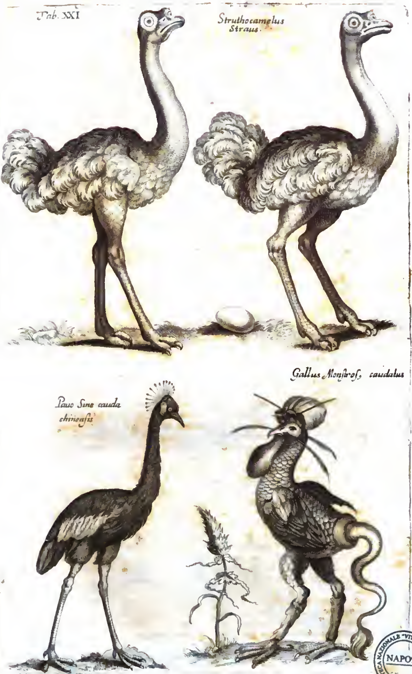
Singularis ipſis cum columbis *amicitia*, detinentur iſtæ, ſi caput veſpertilionis in peris ſummo columbarij faſtigio ſuſpendatur. *Inimicitias* verò gerunt cum Ciconia, *s* quia à ſolo illius contactu hujus ova ſterileſcunt, ni platani folijs in nidum poſitis ſibi caverit: Cum *platano*, qui præ foribus ſuſpenſus ne involent, prohibet; cum hedera, cujus ſuffitu & odore perimũtur; cum formicis, ad quarum nidos ſi alas ſuſpenderis, nulla ipſarum egreditur, cum locuſtis, *t* quæ locum ubi veſpertilio ſuſpenſus non tranſvolant.

s Ælia. l. 1. de Anim. c. 37.
t Democrit. in Geopon.

Vſus.

Vſus veſpertilionum eſt tum in *cibis*; nam à *u* Borſippenis condiebantur, ab incolis inſularum *x* Catigan & S. Johannis eduntur, ferventi aquæ immerſi & excoriati eduntur, † in Oriẽte gallinas ſapore vincunt: tum in *Medicamentis*, toti ꝑ reparati, benè ſcirrho, & podagræ adhibentur. Sanguinem trichiaſi conducere, Archigenes *z* & Serenus credunt, Galenus & Julius Alexandrinus negant. Cor & lingua hydrophobiã inducit. Caput dextro alligatum brachio vigilantis ſomnum impedit. Magicæ revera vanitatis eſt quod

u Strabo. l. 16.
x Scalig. Exerc. 236.
† Nieremberg. Natura Exot. l. 10. cap. 93. 94.
y Galen in Euporiſtis.
z Galen. l. 4. de Compoſ. medic. ſ. l. c. 8.

Tab. XXI
Struthocamelus
Straus.
Gallus Monſtroſ, caudatus
Pauo Sine cauda
chinenſis

NAPOLI

quod tradunt, ſi ter circumlatus domui veſpertilio vivus per feneſtram inverſo capite infigatur, amuletum eſſe, præſertimque ovilibus circumlatum toties, & pedibus ſuſpenſum in ſuperliminari.

CAPUT II.

De Struthocamelo.

Deſcriptio. STruthocamelus στρουθὸς Philoſtrato & Ariſtoteli, στρουθοκάμηλος Heſychio, στρουθοκάμηλος Oppiano, στρουθοκάμηλος recentioribus Græcis dicitur, melius Chænocamelum, quia χῆνα ſive anſerem potius, quàm στρουθὸν ſive paſſerem, niſi cum Scaligero, gallinam reddere malis, dixiſſent. Plautus eũ Paſſerem marinum appellavit, Phavorinus Lybicam avem, Diodorus Siculus Cervinam dixit. Ariſtophanis λυβικὸν ὄρνεον; Horatij Afra avis, gallinæ potius ſunt, quas prægrandes Africa terra tulit. Maximus eſt omnium avium. Diodorus *a* Camelo parem eſſe. Plinius *b* equitis equo inſidentis magnitudinem excedere; & verum eſt, ſi collum quantum poteſt erigat. *Roſtrum* habet exiguum ſed acutum. *Caput* in quo ferè nullum cerebrum, parvum, exiguis pilis, in fœmina pallidè luteſcentibus, in mare flaveſcentibus, collo ad rubrum colorem vergente. *Palpebras* vtrinq; ſolus omnium alitum ut homo, pilos in ſuperiore palpebra. *Collum* longiſſimum. *Dorſum*, cujus pennæ in mare nigerrimæ, in fœmina fuſcæ, lanæ quandam ſubſtantiam ſua mollicie efficiunt, tam latum, ut puerum lactentem inſidentem † ferre poſſit. *Alarum* pennæ ejuſdem ſunt coloris, ſed in ſuperiori parte candidiſſimæ. Gordianus miniatos habuit. In interioribus alarum cubitis ſpicula ſecundùm *c* quoſdam, quibus ferit, habet, oſſeos in extremis alis, ſecundum alios, mucrones, quibus ceu calcarib. ad curſum velociorem ſe incitat. Aldrovandus obſervare eos non potuit. *Caudæ* pennæ in mare ſubalbidæ, in fœmina ſubfuſcæ ſunt. *Coxæ* prægrandes, quod in anguſtum ſenſim iuxta femur finiãtur: *femur* humanum potius imitantur. *Pedes* Camelorum

a Diodor. Biblioth. l. 3 c. 12.
b Plin. H. N. l. 10. c. 1.
† Oppian. Cyneget. l. 3. v. 490.
c Albert. l. 23. de Animalib.

cruribus ſimiles † θηρείοισιν ἀρηράμενοι φολίδεσσι, frequentibus firmati ſquammis ad geminos, uſq; duros poplites teguntur. Pedes more boum bifidi, in binas *ungulas* dividuntur. Cur biſulcum potius quàm ſolipedem aut digitarum natura fecerit, ignorare me fateor.

† Oppian. l. c.

Locus. Repeliuntur, in *d* Africa, Lybia, *e* Aethiopia, *f* Arabia, & *g* Syria. Amant deſerta & ferè aquoſa, & tanta eorum aliquando conſpicitur copia, ut velut equitum quandam aciem eminus efforment.

Victus. Quantum ad *Victum*, Carpophagum eſſe ex Strabone *h* colligi poteſt. ferrum, lapides, oſſa, & quicquid obtigerit, ſine delectu devorare certum fere eſt: ſed an eadem concoquet, dubitatur; ſi ſit, quod *i* Langius credidit, ſpecificæ potius proprietati, quam intenſiſſimo calore tribuendũ id erit. Nam leo *k* ſtruhocamelo calidior, ferrum concoquere non poteſt. Interrogatus, qui circumducebat, à Brẽtio, † deglutire quidem ferri particulas, ſed iterum, vel integras, vel ſummum perpuſillo imminutas, reſpondit.

d Theophr. l. 4. Hiſtor. plant. c. 4.
e Plin. l. 10. c. 1. H. N.
f Xenoph. l. 1 Exp.
Strabo l. 18
g Diod. Sicul. l. 3. c. 19
h l. 6. Geogr. Strabo.
i Epiſt. 12.
k Aphrodiſ. in proæm. probl.
† Voſſius in emend. ad l. 3. de Idol.

Generatio. In Venerem proclivis eſt, & Cameli Bactriani inſtar, averſus *coit*. Complura ponit *ova*, octuaginta *m* nempe, & quidem menſe Julio; illaq; lapidea quaſi cruſta munita, & XV. plus minus libras pendentia. In arena cõdita, & neglecta, ſolis calore foventur: ſolo viſu ex ijs pullos excludi quidam crediderẽ, quod intueri ea avem viderẽt, nec propter gravitatem iis incubare poſſe ſcirent. Non *excluduntur* ſimul. Pars intra ova formatur, pars in lucem prodit, pars fovetur.

l Plin. l. 10. c. 52.
Ariſt. l. 9. H. A c. 15.
m Aelian. de Animal. l. 14. c. 13.

Vox. De eius *voce* nil memoratu dignum occurrit. Nõ elevatur à terra propter corporis molem: feſtinantiſſime tamen interdum incedit; ingruente in alas vento, & tanquam vela eas extendente. Naturaliter eum *calvere* Plinius *n* dixit; equum odiſſe alii tradũt. Collum frutice occultat, ſeu quod δι' αἰσχύνην καὶ τὸ δεδιέναι ψόφους, *o* latere ſe ita exiſtimet, ſeu quod eam corporis partem, quam ſe inferiorem habere novit, contra perſequentium iniurias muniat.

n Plin. H. N. l. 11. c. 37
o Plin. H. N. l. 10. c. 1.

Vſum

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

digitis contrectata tingeret, obſervavi. Huic in orbem alia tenuiſſima pellicula inſtar annuli circũponebatur, crocea, ſeu aurea per totam ſubſtantiam, ita uveę connata, ut nullo modo integra ab ea ſecerni poſſet. Hujuſmodi ſanè nullam, quod equidem ſciam, in alijs animantibus reperiri puto. Duæ igitur hæ membranæ coloribus diverſis tinctę, & per corneam transparentes, horrendum illum nocturnarum avium oblutum faciunt; concurrentibus ſimul è nigro & croceo ex adverſo radijs & velut flammæ è ſilice excuſſæ micantibus. Humor cryſtallinus minimè durus aut ſolidus erat, qualem in Aquilis & alijs obſervavimus, ſed tener & molliculus, utpote qui facillimè vel ſua ſponte diſſolutus refecta cornea ſimul cũ aqueo humore effluerer.

Locus.

Locum ſi attendas, montes plerunq; inhabitat, loca q; edita. In montibus Arverniæ copioſi inveniuntur, & in Italia in monte Plumbicio paſſim ſunt obvij. In Ciliciæ campis de die inter Ambroſiæ plantas abditum Bellonius invenit, cũ tamen eo loci, ne ad quartum quidem milliare, arborem ullam naſcentem videre liceat. Nidulatur in arborum cavernis, & foraminibus *e* Ariſtoteli & *f* Plinio *migratorius* eſt. Nam cũ Lingulaca, matrice, & Cynchramo, Coturnicibus hinc proficiſcentibus ducem eſſe ſeribunt.

e Ariſt. H. A. l. 8. c. 12.
f Plin. l. 10 H. N. c. 23.

Volatus & Vox.

Levi faciliq; *volatu* fertur. *Vocem* edit ei ſimilem, quâ homo frigore affectus reclamare ſolet hu, hu. Repetit eam ſolis occaſu inſtante, aliquanto intervallo interpoſito; ſonoram, tanquam ſi fiſtulâ tenui ederetur. Cum à quopiam laceſſitur, ſibilum aut crepitum emittit, qualem felis ſolet. In pugna eadem ratione ſe defendit ac Bubo. [illegible] *g* Ariſtoteli, ſeu quod inſtar mimorum ac paraſitorum collum contorquendo nunc in hanc, nunc in illam partem ridiculos & mimicos geſtus edat, ſeu quod imitatione gaudeat: Quicquid facientem aucupem cernit, idem quoq; agit. Stant *h* illi è regione, & viſcoſo quodam Pharmaco oculos inungunt, illud poſt in pelvibus relinquunt & abeunt. Accedit Otus & oculos ſibi conglutinat, ſicq; capitur. Ariſtoteles *i* eum in altero aucupe intentum, ab altero circumveniri reliquit. Magi recenti Aſionis felle glaucomata curari dicunt.

g l. 8. H. A. c. 12.
h Athen. l. 9. Dipnoſoph.
i Ariſt. H. A. l. 8. c. 12. Athen. l. c.

NB. *Eſt & genus exoticum Oti, de quo vide in Mantiſſa.* Num. 2.

CAPUT III.

De Scope.

SCops, *a* Alexandro Myndio abſque *e* apud Latinos nondum invenit nomen, quamvis Bellonius † Ululam ex ipſo faciat. Græcis vel à voce, inepta, *b* vel quod [illegible] habeat [illegible], ſeu noctu maximè cernat, vel quòd varietate geſticulationum, quibus naturaliter utuntur homines, [illegible], id eſt, qui alios deludere ſolent, referat, ſic dicitur. Habet ferè cum omnibus noctunis aliquid commune. Cum Bubonibus & Otis, quòd auritus ſit. Cum Ululis & Alucone, quod pedes utrinq; in æquum digitorum numerum diſpertitos habeat. Cum Noctuis, quod pedum compoſitione, figurâ, colore deniq; & magnitudine, his quàm alijs propior ſit. Ab Athenæo & Aeliano ita depingitur, ut minor Noctuâ eſſe, in colore plumbeo albicantia puncta habere, & ab utriſq; temporibus duas pinnas ſubrigere, dicatur.

a Athen. l. 9. Dipnoſ.
† Bellon. l. 2 de Avib. c. 35.
b Euſtat. in Odyſſ.

Genera.

Duplex apud *c* veteres ipſorum *genus*. Alij ſunt *vocales*, qui omnib. temporibus patent, ideò [illegible] dicũtur, glauci ſunt ac eſui propter vitium carnis inepti. Alij *muti* qui autumno interdum apparent, nec plus uno vel altero die commorantur, Scopes abſolutè dicuntur, & ab Aeiſcopib. craſſitie differunt, turturi & palumbo ſimiles. Tot & apud Neotericos differentiæ. *Vna* Italiæ frequens, quam iſti Chiuuino vocant. *Altera* huic apud Germanos ſimilis, paulò albidior, caudâ & auriculis longioribus. *Illa* prout ab Aldrovando deſcribitur, noctuâ eſt minor, palumbo par, omniũ ferè nocturnarum minima, illam ſi

c Athen. l. 9. Dipnoſ. ex Callimacho.

exci-

excipias, quæ Alaudam non ſuperat, & rara eſt. *Caput* ei teres plumulis coloris ubiq; plumbei veſtitum. Aurium plumulæ unâ tantum pinnulâ conſtabant, quę in mortuo vix appareat. Totius corporis ſuperficie tenus color cinereus eſt, hinc inde nonnihil admixto, plumbeo, maculis albicantibus diſtinctus. Majores alarum & caudæ pennas, maculæ albæ, transverſim ornant; minores reliquas omnes etiam linea in longum nigra ſecat. Circa collum & alarum initium ruffo decore promiſcuè reſpergitur. *Pedes* habet exiguos fuſcos, ad plumbi colorem obſcurum accedentes, ſquamoſos, depiles, in digitos binos anticos, & totidem poſticos diſpartitos, unguibus fuſcis inſtructos.

Generatio. d *Ariſt. l. 9. H. A. c. 28.* e *Plin. l. 10 H. N. c. 49.*

De *Generatione* ipſius nihil exploratum eſſe ſcribit *d* Ariſtoteles, niſi quòd Favonijs flatibus appareant. Plinius *e* amplius naſci negat, fortè quòd ipſorum ſatyricos motus, cum inſidet, plęrisq; memoratos concipere mente non poſſit.

Vox. f *Athen. l. 9. Dipn.*

De *Voce* ſuperius dictum eſt. Quod ei ex *f* Athenęo potius quàm Aeliano à Gyllio applicatur, πάντων τῶν ζώων ἐν γλώττῃ καὶ ἀπεξεσμένα εἶναι τὴν φωνήν, quaſi omnes oris expreſſione & articulata voce longè ſuperet; ad aves, quarum lingua latiuſcula pertinet. Ridiculos ſæpè exercent geſtus. Cum enim colla retrò agilia habeant, caput modo adducendo, modo protendendo, vertice nutando, humeros, jactando, & ſaltitādo, hiſtriones imitantur. Vnde Scops ſaltationis apud antiquos genus, quod & Scopiam *g* nominabant, ἔχον τινὰ τοῦ τραχήλου περιφορὰν κατὰ τὴν τοῦ ὀρνέου μίμησιν. Habebant quandam colli circumvolutiouem ad avium imitationem. Perire mali Punici grano, Gyllius in Aeliano *h* addit.

g *Pollux l. 4. c. 14. Meurſ. in Orcheſtra.* h *Aelian. l. 6. H. A. c. 46.*

CAPVT IV.

De Alucone & Ulula.

ALVCONIS, qui Græcis ἐλεός, non ἐλειός, nec ἐλαιός, nomen, vel ab Italorum Alochone Gaza formavit; vel à Germanorum, ut Lazius vult, locken, quod allicere ſignificat, deſumptum eſt. Duo *a* ipſorum ſunt *genera*: *Vnum* majus, *alterum* minus.

a *Bellon. l. 2. de Avib. c. 32. Aldrov. l. 8. c. 5.* b *Ariſt. H. A. l. 8. c. 3.*

Majus Caponis eſt *b* magnitudine, hocpeculiare habet, ut palpebram à ſummo oculo ad imum adducens, cōniveat. *Auriculis* caret; ſed eorum loco coronam quandam è plumis conſtructam, quæ faciem totam, pinnulis ſupra oculos ſuperciliorum altorū modo, elevatis, & utrinque per tempora nec non ſub mentum deſcendendo in orbem coëuntibus, flammei muliebris formâ, habet. *Roſtrum* ipſi album. *Oculi* in cavitatem profundam, à plumulis undique ſurrectis conſtitutam, magni, & toti atri immerguntur. *Dorſum* coloris eſt plumbei, notulis albidis variegatam. *Crura* plumis candidis conteguntur, *pedes* duntaxat pilis. *Incolit* tam loca campeſtria, quam ſaxa prærupta, rimas turrium, & cavernas quercuum. Muribus & aviculis & inter has *c* picis *victitat*. Quod fortè animalculum cœpit, deglutit, integrū. Tam ampla enim ei gula, ut bolos ovo majores integros transmittat: neque quicquam cibi ſumit antequam oſſa, pilos, & plumas rejecerit. Transverſim, Ardearum more inter *volandum* fertur.

c *Ariſt. l. 8. H. A. c. 3.*

Minus ſimili cum majore maculorum diverſitate variegatur, domeſticam columbam magnitudine non excedit. Vertex capitis, collum, dorſum, alæ ad pennas remiges uſq; plumis veſtiuntur ab initio propè radicem cinereis obſcuris; reliqua ferrugineis dilutis. Anterior *capitis* pars, plumulis candidis in formam flammei cincta videtur, quas circulus luteus undiquaq; ambiens claudit. *Oculi* nigerrimi verſus interiorem canthum plumeis luteis obſidentur.

Tibia & pedes villis horrentes nonnihil rubent, binis ante & totidem retrò digitis inſtructi. *Vnguibus* armatur longis, validis, acutiſſimis, & aterrimis.

Vocem noctu edit adeò terribilem, ut pueris & fœminis terrorem incutiat. Rarior multò cōſpectu eſt, quàm major. *Vlula flammeata* Geſneri eadem cum Alucone. *Vox.*

VLVLA, Græcis αἰγώλιος, ὀλολυγὼν, & ὀλο-

d Geſner. in Ornitholog.

[illegible] dicitur. Quę à Geſnero *d* deſcribitur, magnitudine erat Gallinæ, vel ſupra, colore ruſta, vel nigro reſperſa. *Roſtrum* breve & aduncum albicabat. *Oculos* habebat magnos nigros, pupillam obſcurè ruffam, pinnulas inter oculos & roſtrum multas, děſas, cinerei ferè coloris, margines *palpebrarum* rubicundi, membrana nictăti supernè abducebantur. *Collum* erat multum retrò agile. *Crura* albicantia punctis conſperſa lividis, hirſuta ad pedes uſq;. Pedum digiti bini antè, totidem retrò. Quam *e* Aldrovandus deſcribit, & inter ululas, quod vocem non flebilem ejulando, ſed Gallinaceorum haud abſimilem roſtro frendědo, ediderit, reponere metuit. Caput, dorſum, alas, caudam colore cinereo, maculis albicantibus ac nigris diſtinctam habebat, ſub ventre albicabat, & nigris maculis variegabatur. Capite erat valdè magno, tereti, enormiter craſſo, admodum plumoſo. Oculis ex toto nigricantibus, & plumulis albis undiquaq; in orbē cinctis, in quorum ambitu, ad palpebrarum oras lippientium, inſtar rubeſcens circulus conſpiciebatur, ſuperiori tātum palpebra inter nictandum oculus cōtegebatur. Roſtrum erat ſubvireſcens, &c.

e l. 8. Ornithol. c. 6.

Locus & Cibus.

Colit & campeſtria & ſaxa, ἀμφίβιος *f* eſt, *ſeu gemini cibi*. Fruges in humilioribus colligit. In excelſis rapinas agit, & carnes in cibum parat. Picas *g* venatur: ſed & *h* colorem (ſubeſt mendum, nec nota cuiquam avis) forte collutionem, rapit. Eſt νυκτινόμος *i* καὶ ἡμέρας ὀλιγάκις φαίνεται. Noctu vagatur; de die rarò apparet.

f Ariſt l. 9. H. A. l. 17. *g Ariſt H. A. l. 8. c. 3.* *h Idem. H. A l. 9 c. 1.* *i Idem l. 9. c 17.*

Generatio.

Parit quaternos, ſi benè Plinius *k* Ariſtotelem † intellexit. Nam ne de Aetolio Milvo res ſit verendum eſt. *Vox* ejus eſt ululare, ſeu mœſta & flebili voce plangere, idq; *m* veſpertino tempore.

k Plin. H. N. l. 10. c. 16. *† Ariſt. H. A. l. 6. c. 6.* *m Apul. l. 2. Floridor.*

Vſus.

Fel ejus prædicatur ad albugines, ſuffuſiones, & caligines. *n* Adeps ad claritatem.

n Plin. l. 29 H. N. c. 6.

CAPUT V.

De Noctua in ſpecie ſic dicta.

Generatio & deſcriptio.

NOctua Latinis quòd noctu canat & volet, Græcis γλαῦξ, κικκαβάυη, *a* κίκυμις, & πτώ dicitur. Duplicis ipſarum *generis* mentionem faciunt Authores, *Majoris* nempe & *Minoris*. Utriq; *collum* breve, gulæ pars inferior paulo latior. ἀποφυάδες ſeu *appendices* infra *b* ubi inteſtinum deſinit paucæ, *lien* tam parvus *c* ὥστε λανθάνειν ὀλίγους τὴν αἴσθησιν, ut ſenſum multorum effugiat. *Cauda d* brevis, & ſi *e* Belonium audimus, pedes piloſi, *Capitis* vertex ex plumularum ibidem poſitu veluti introrſum excavatus. Quæ ab *f* Aldrovando deſcribitur, erat columbæ magnitudine, *capite* majuſculò ſupernè depreſſo. *Oculis* magnis & glaucis. *Roſtro* longiuſculo, dilutè flavo, *corpore* toto plumis partim bætico partim albo diſtinctus. *Cruribus* plumoſis, & ad pedes uſque hirſutis, coloris è cinereo bætici. *Pedum* digitis ſubfuſcis, cinereis, implumibus. Quam Germani *ſaxatilem* nominant, tota parte prona fuſci, modicò ruffo permixti, & albicantibus maculis diſtincti eſt coloris. Crura & digitos pedum habet hirſuta, plumis albidis. *In extincta roſtrum ſuperius rubebat, cùm prius in viva rubere non videretur.* Inter oculos & roſtrum pennulæ quædam ceu pili aut barbulæ rigent.

a Heſychius in Lex. *b Ariſt. H. A. l. 2. c. ult.* *c Idem l. 2. c. 15.* *d Albert. l. 23.* *e l. 23. de Avib. c. 32.* *f Aldrov. Ornithol. l. 8. c. 7.*

Locus.

Locum ſi attendas, in Creta naſci negat *g* Plinius, illatam mori tradit; nec in Alpinis Helvetiæ regionib. inveniri ſcribit. E Gallia Ciſalpinâ, Lōgobardia, & Germania ad Rhenum eò advehuntur. In Attica *h* plurimæ. Unde Noctuas Athenas. Saxatiles montana & ſaxoſa incolunt. Ideò ad frigus arcendum plumas cruribus & digitis natura induit.

g Plin. H. N. l. 10. c. 29. *h Apoſtol. Cēt. 6. Proverb. 41.*

Victus.

Cibus ipſis veſpæ, apes, lacertę, *i* mures, quarum *k* cicuratæ, in domibus etiam venationem exercent, ſemel ſaturatæ trium dierum inediam perferunt, nec novem abſtinentiâ læduntur.

i Ariſt. H. A. l. 8. c. 3. *k Creſcent. l. 10. c. 16. de Agricult.*

Genera-tio.

Quantum ad *Generationem*, quod de Bubone, id & de hac *l* Plinius dicit, ſolam inter uncungues, & carnivoras non cœcos parere pullos, Euſtathius & Vatinus falsò tradunt, nec verius, cum formicas à ſuis pullis abigere cupiunt, veſpertilionis cor in nido tanquam amuletum habere, Oppianus reliquit. Si enim ipſa lepus eſt, cur aliunde pulpamenta quærat. Nec de die omninò *cacutire* verum; nec propter inſitam vim igneam *tenebras penetrare*, ac luna ſilente videre, quod Euſtathius, & Varinus ſcribunt. Die, *m* exorto quaſi ſplendore viſus ejus hebetatur, & quaſi quibusdam errat in tenebris. Sicca nimis & tenuis humoris ſubſtantia facili negòtio diſſipatur. Noctu, quia aëre qui viſionis medium eſt, non illuminato, objectæ colorum ſpecies non exprimuntur, ſi propius *n* acceſſeris, haud loco ſeſe movebit. Moderata lux quia Noctuæ conveniens, ideò ὀψίνει ὁ αἰγώλιος ... *o*, per veſperam & circa matutinum crepuſculum venatur. Sonum edit duplicem, unum tou, tou; alterum vocant cucabare. *p* Ariſtophani κικκαβαῦ. Pollux *q* cam κίζειν ſcribit. Nigidius *r* novem habere voces prodit. Apulejus *s* ferum & intortum ejus cantum vocat.

l Plin. l.10. H.N.c.17.
m Ambr. l. 5. Hexam. c.24.
n Bellon. l. 2. de Avib. c.24.
o Ariſt. H. A.l.9.c.34
p In Avib.
q Pollux Onom. l.5. c.13.
r Plin. l.10. c.17.
s l.3. Mileſior.

Ingeniũ.

Eſt etiam *ſaltatrix*, & corpus & cervicem frequenter in orbem contorquēdo, nunc torvo & fixo obtutu hominem aſpicit, nunc capite huc illuc acto ſcurras & hiſtriones imitatur. Luce *t* vagantem aviculæ reliquæ ſturnatim admirantium ſpecie primò circumvolitant, mox impetunt. Ab his *u* circumdata, reſupina pedibus repugnat, collectaq; in arctum, roſtro & unguibus tota tegitur.

t Creſcent. Agricult. l. 10.c.6.
u Plin. l.10 H.N.c.17.

Inimicitia.

Inimicitias gerere dicitur cum *x* cornice, ſeu quod ſibi ova meridie abſumat, ſeu propter aliam cauſam. Lucretius *z* ſanè cornices metu Noctuarum in Athenarum mœnibus unquam volaſſe negat: cum orchilo, *a* ejus ova itidem exedente; cum Pico Garrulo, & ovib. Contactu frondium platani torporem contrahere, ſic à ciconiis à nido ſubmoveri; fabulatur Aelianus. Auxiliatur *b* ei contra aviculas collegio quodam naturę paſſer, bellumq; partitur.

x Ariſt. H. A.l.8.c.1.
z l. de Natura rerũ.
a Ariſt. l.9. H.A.c.1.
b Plin. l.10 H N.c.17.

Vſus.

Vſus captæ cum in *aucupiis*, prout in Oto dictum eſt: quod genus aucupii hodiè, à pipatu avium circumvolantium noctuam Pipatam vocant. Unde Pipare quod decipere; tum in *cibis*, apud tenuioris fortunæ homines; tum in *Medicinâ*. Nam cibus aquâ in qua Noctua lavit perfuſus, Gallinarum pituitam pellit. Sãguis inter pſilothra numeratur, jecur parotidas ſanat. Anginis cerebro ſuccurritur. Ebrioſis ova per triduum in vino data, tædium eius adducunt.

Præſagiũ.

Præſagia ſi reſpicias, ſi nemore deſerto frequentior in urbibus apparuerit, ſterilitatem; ſi veſpertino crepuſculo de ſuis luſtris citius pro conſuetudine egreſſa, plurimum cucubaverit, pluvias; ſi *c* pluviâ durante, ceſſaverit, ſerenitatem, polliceri creditur.

c Aratus in phenomenis.

NB. *De Noctua genere exotico vide Mantiſſam.* N.2.

CAP. VI.

De Strige & Caprimulgo.

Deſcriptio.

STRIX quænam ſit avium, non cõſtare arbitratur *a* Plinius. Ovidius eam brevi compendio deſcripſit, dum ſcribit

a l.11. H. N.c.39.

--- Strigum
Grande caput, ſtantes oculi, roſtra apta rapinæ,
Canicies pennis, unguibus hamus ineſt.

Ubera eas infantium labris immulgere, ſanguinem in cunis noctu exugere, imò & dilaniato unguibus corpore mortem afferre, credidit ſuperſtitioſa *b* Antiquitas. Iſidorus *c* verò propriis pullis lacteum humorem inſtillare, eosq; ultra modum amare prodidit.

b Ovid. 6. Faſtor.
c l.12. Origin. c.7.

Vox.

Vox ipſarum propriè ſtridor eſt Latinis. Omen ſemper triſte habebatur.

Aldrovandus *d* huc *nocturnã* quandam *avem* refert, quæ habebat caput magnum, rotundum, anteriore parte plumulis exiguis, in orbem velut flãmeum poſitis exornatum. *Oculos* grandes cum iride dilutè flava ac pallente, pupil-

d l.8. Ornithol. c.8.

pupillas maximas, & vehementer atras. *Roſtrum* corneum, fuſcum. Pennas, univerſi corporis ferrugineas, maculis fuſcis in remigibus transverſim diſtinctas. *Caudam* palmo ferè alis longiorem. *Crura* ad digitorum ungues uſq; inſtar pedis leporini piloſa. *Digitos* pedum binos ante, totidem retrò. Magnitudine erat Aſionis. Dicebatur caprarum ubera exugere.

Deſcriptio. CAPRIMVLGVS etſi ſpecie à reliquis multum differat; nocturnis tamen, ratione viſus accenſetur. Græcis αἰγοθήλας παρὰ τὸ ἐξ αἰγὸς θηλάζειν, quòd capras ſugat, dicitur. Magnitudine eſt *e* paulò major quàm Merula, minor quàm cuculus, ſeu ut Plinius, *f* grandioris Merulæ aſpectu. Cujus iconem Aldrovandus exhibet, erat cuculo ita ſimilis, ut niſi inuſitata pedum; crurumq; exilitas & brevitas cum diverſa conſtructione obſtitiſſet, is idem eſſe crederetur. *Caput* habebat vertice longo & compreſſo. *Oculos* grandes, iridem & pupillã nigerrimas. *Roſtrum* vix paſſerino maius, modicum aduncum, plumulis tanquam pilis quibusdam ſupernè ad nares & infernè ſub mento, ornatum, &c. Quam Geſnerus exhibet, roſtrum habebat aduncum, & tibias plumis obveſtitas.

e Ariſt. H. A. l. 9. c. 30.
f l. 10. H. N. c. 40.

Locus. *Degit* in *g* montibus circa mare inprimis in Creta, propter viciniam ſtabulorum quibus capræ includuntur. Intrant *h* namque iſti fures nocturni paſtorum ſtabula, caprarumque uberibus advolant, propter ſuctum lactis, quâ intutiã ubet emoritur; capræ, quas ita mulſere, cæcitate percutiuntur. Adeò terribilem clamorem habent, ut etiam audientibus pavorem incutiant. Duo aut tria cum *i* plurima ova patiunt. De viſu ita Ariſtoteles: ἔστι γὰρ ἀμβλυωπὸς τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ τῆς νυκτὸς βλέπει. Parum acutè interdum videt, ſed noctu perſpicax eſt.

g Ariſt. l. c.
i Ariſt. l. c.

TITVLVS VIII.

De Carnivoris mediæ naturæ.

CAPUT PRIMUM.

De Veſpertilione.

Deſcriptio. VEſpertilio, LXX. νυκτερὶς, Heſychio & Phavorino φάλη, Philippo νυκτίπετος & φιλάνθρωπος, Victorino Avis ſorex, Vallæ ſemimus, Platoni in ænigmate, Avis non avis dicitur. Τοῖς δ' ἀνθρώποις καὶ πεζεύειν ἐπαμφοτερίζειν καὶ διὰ τοῦτο ἀμφοτέρων τε καὶ οὐδετέρων μετέχειν, benè ſcripſit *a* Philoſophus, malè *b* Macrobius, quatuor pedibus ingredi, & inter quadrupedes referendum, ut infetius patebit. Color nonnullis fulvus, aliis niger, ſubalbus, cinereus. *Magnitudo* diverſa. Maiores † in urbe Aſſyriæ Borſippa, quàm alibi; in novo orbe columbas adæquant, in Braſilia * monedulas; circa Vrabam * turtures, in Orientali India, ſi Pompilio Azalio credendum tanti, ut illas tranſeuntes, alarum verberè proſternant & multos etiam occidant. *Caput* quibusdam murinum eſt, caninum aliis. *Roſtrum* à cæteris avibus diverſum. *Nares* vituli inſtar. Dentes XXXIV, in mandibula inferiore octodecim, ſedecim in ſuperiore Bellonius obſervavit; viginti quatuor in ſingulis mandibulis duodenos, eosque ſerratos, teretes, & longiuſculos *c* Aldrovandus utrinq; in ſuperiore mandibula ſenos, in inferiore ſeptenos quorum anteriores cæteris longiores; omnes valdè albi, Cluſius. *Maxillas* intus & foris pilus oblõgus, niger, obveſtit. *Auriculas* interdum binas, quaternas interdum habet: ſimilitudo eis Aſininarum, & ſuperiores quadruplo ſunt inferioribus maiores. *Mamillæ* ſoli volucrum datæ ſunt, lacte ſola nutrit ubera *d* admovens. *Alas*, quæ † pelliteæ, exangues quidam dixere. Ab armis incipiunt, & per latera per axillas continuò ductu ad crura uſq; feruntur, eaq; circumambiunt. Quatuor hæ flexus, plicas ſeu articulationes habent, quibus alas inter volandum dilatant, & contrahunt, mediis ſuperiorum, (cubitos Albertus nominat) quiq; in plures alios deorſum flexus divaricantur; *digituli* ſinguli, unguiculis hamatis inſtructi, quibus parietibus ſe affigunt, annectuntur. In ſupremis alis rudimenta quædam *brachiorum* nervoſa apparent, quæ in uncum deſinunt. *Pedes* illi bini, in quinos digitos diſſecti & ungui-

a l. 4. de partib. Anim. c. 13.
b l. 7 Saturnal. c. 16.
† Strabo. l. 15.
** Livius Hiſt. c. 10.*
** Gomara Hiſt. c. 61.*
c l. 9. Ornithol. c. 1.
d Plin. l. 10 H. N. c. 61.
† Strabo l. 15.

culis acutis inſtructi, ſinguli in medio, ac ſi palmam efformarent, ampli. Innituntur inferiori alarum membranę, atque ex ventre ad caudæ, ſi quæ eſt, latera, exporriguntur. *Cauda* quippe alijs nulla, ut rectè *e* Ariſtoteles, Africanis murium inſtar oblonga, *f* & quatuor digitos extra membranas alarum prominens. Aldrovandino medijs atque infimis alarum membranis ſub ventre involvebatur, & ad extremam earundem exporrigebatur apicem. *Penis* mari ſat magnus; exertusque, qualis ſimiarum eſt, genitalis fœminæ meatus pone podicem apparere ſolet. Quid ſibi Plinius verbis, *Coxendix huic avi una traditur*, velut, cum duo crura habeat, intelligi vix poteſt.

e de partib. Animal. l. 4. c. 11.
f Bellon. l. 2. de avib. natt.

Locus.

Locum ſi ſpectes, loca obſcura, cavernas, & meatus ſubterraneos amãt. Ideò & in labyrintho Cretæ inter Cnoſſum & Cortinam, Borſippam, *g* urbem adde, plurimi, & in Appennini propè Puteolos, ſpeluncis multa millia, & in monaſterio quodam Miſniæ tanta, ut excremẽtorum acervis multi carri onerari poſſint. Delectantur in *victu h* culicibus & muſcis, ſed & lardum, candelas, & alia pinguia arrodunt. Sucedidiam ſæpe ita exedunt, ut in excavata ſcrobe ſtabulentur. Invadunt & nudam corporis partem culicum more, & ſanguinem exugunt, in Dariene ita infeſtatos Hiſpanos, tabe contracta obijſſe, *i* Martyr author eſt. Gallinas, canes & catos morſu aculeo in criſtam infixo interemiſſe addit. Solus volucrum, *k* animal tantum *parit*, & fœtus iacte uberibus admotus nutrit. Recens nati muſculis ſunt ſimiles, glabri, infantis humani inſtar; ſed omnibus partibus abſoluti, matris uberibus, cum primum enixa eſt adeò tenaciter adhærent, vt ne à mortua quidem ſpontè decidant. Nullis ſecundinis obtectos quidam putavere produci, refellit *l* Bellonius, qui plures vigenis ſe in Pſeudolabyrintho Cretæ prægnantes ſecuiſſe tradit, his etiam mater devorat, dũ proli nuper natæ ob teneritudinem metuens, primo vel ſecundo die ad paſtum evolare prohibetur. Cum duo tantum ei natura ubera dederit, plures geminis uno partu non edit; quia verò magna eorundem interdum copia ingruit, haud malè *m* quidamè putri etiam materia oriri, opinati ſunt.

g Strabo Geog. l. 16.
h Plin. H. N. l. 10. c. 61.
i l. 6. dec. 3.
k Plin. l. cit.
l l. 2. de Avib. c. 2.
m Gemmã Coſmocrit. c. 8.

Volatus.

Volant manè & veſperi potiſſimum; fœminę ſæpè geminos implexæ infantes; volatu ob timorem indirecto ſeu tortuoſo, atq; haud longè à terra ſemper. Volitatione feſſi, hamis digitulorum, quorum in medijs alis rudimẽta habent, *n* parietibus ſaxis, arborib., aut cavernarum fornicib. ſeſe appendunt, & *o* continuata ſerie, ac veluti catena quadam inter ſe cohærent. Melius de nocte *vident*, *p* quia ſpiritus ipſorum viſorius tenuiſſimus & dilucidiſſimus, per noctem modicè incraſſeſcens, idoneus ad conſpectum redditur, de die extenuatus, expanditur & evaneſcit, ideò face vel gladio volantibus objecto, decidunt.

n Homer. Odyſſ. ω.
o Homer. Odyſſ. ω.
p Alex. Aphrod. l. 1. prob. 66.

Ingeniũ.

Voce exili gannitum potius & latratum canum imitantur, quàm murium ſibillum. Latinis ſtridere, Græcis *q* τρίζειν, τετριγέναι, & τετριγυῖαι *r* dicuntur.

Vox.
q Homer. Odiſſ. ω.
r A. Pollux. l. 5. c. 13.

Affectus.

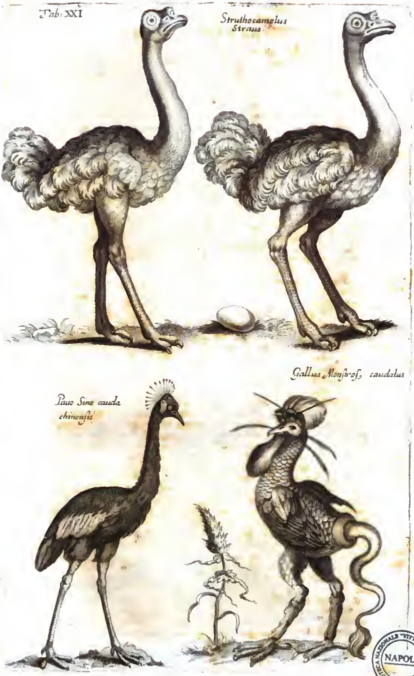
Singularis ipſis cum columbis *amicitia*, detinentur iſtæ, ſi caput veſpertilionis in peris ſummo columbarij faſtigio ſuſpendatur. *Inimicitias* verò gerunt cum Ciconia, *s* quia à ſolo illius contactu hujus ova ſterileſcunt, ni platani folijs in nidum poſitis ſibi caverit: Cum *platano*, qui præ foribus ſuſpenſus ne involent, prohibet; cum hedera, cujus ſuffitu & odore perimũtur; cum formicis, ad quarum nidos ſi alas ſuſpenderis, nulla ipſarum egreditur, cum locuſtis, *t* quæ locum ubi veſpertilio ſuſpenſus non transvolant.

s Aelil. 1. de Anim. c. 37.
t Democrit. in Geopon.

Vſus.

Vſus veſpertilionum eſt tum in *cibis*; nam à *u* Borſippenis condiebantur, ab incolis inſularum *x* Catigan & S. Johannis eduntur, ferventi aquæ immerſi & excoriati eduntur, † in Oriẽte gallinas ſapore vincunt: tum in *Medicamentis*, toti | reparati, benè ſcirrho, & podagræ adhibentur. Sanguinem trichiaſi conducere, Archigenes *z* & Serenus credunt, Galenus & Julius Alexandrinus negant. Cor & lingua hydrophobiã inducit. Caput dextro alligatum brachio vigilantis ſomnum impedit. Magicæ revera vanitatis eſt quod

u Strabo. l. 16.
x Scalig. Exerc. 236.
† Nieremberg. Natura Exot. l. 10. cap. 93. 94.
y Galen in Euporiſtis.
z Galen. l. 4. de Compoſ. medic. ſ. loc. 8.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI
Digitized by Google

Tab. XXXI.

Pauo Pſau

P.

Pauo fœmina Cum hordeo Spurio

P. Pſaw

quod tradunt, ſi ter circumlatus domui veſpertilio vivus per feneſtram inverſo capite infigatur, amuletum eſſe, præſertimque ovilibus circumlatum toties, & pedibus ſuſpenſum in ſuperliminari.

CAPUT II.

De Struthocamelo.

Deſcriptio. STruthocamelus στρουθὸς Philoſtrato & Ariſtoteli, στρουθοκάμηλος Heſychio, στρουθοκάμηλος Oppiano, στρουθοκάμηλος recentioribus Græcis dicitur, melius Chænocamelum, quia χῆνα ſive anſerem potius, quàm στρουθὸν ſive paſſerem, niſi cum Scaligero, gallinam reddere malis, dixiſſent. Plautus eũ Paſſerem marinum appellavit, Phavorinus Lybicam avem, Diodorus Siculus Cervinam dixit. Ariſtophanis λιβυκὸν ὄρνεον; Horatij Afra avis, gallinæ potius ſunt, quas prægrandes Africa terra tulit. Maximus eſt omnium avium. Diodorus *a* Camelo parem eſſe; Plinius *b* equitis equo inſidentis magnitudinem excedere; & verum eſt, ſi collum quantum poteſt erigat. *Roſtrum* habet exiguum ſed acutum. *Caput* in quo ferè nullum cerebrum, parvum, exiguis pilis, in fœmina pallidè luteſcentibus, in mare flaveſcentibus, collo ad rubrum colorem vergente. *Palpebras* vtrinq; ſolus omnium alitum ut homo, pilos in ſuperiore palpebra. *Collum* longiſſimum. *Dorſum*, cujus pennæ in mare nigerrimæ, in fœmina fuſcæ, lanæ quandam ſubſtantiam ſua mollicie efficiunt, tam latum, ut puerum lactentem inſidentem † ferre poſſit. *Alarum* pennæ ejuſdem ſunt coloris, ſed in ſuperiori parte candidiſſimæ. Gordianus miniatos habuit. In interioribus alarum cubitis ſpicula ſecundùm *c* quoſdam, quibus ferit, habet, oſſeos in extremis alis, ſecundum alios, mucrones, quibus ceu calcarib. ad curſum velociorem ſe incitat. Aldrovandus obſervare eos non potuit. *Caudæ* pennæ in mare ſubalbidæ, in fœmina ſubfuſcæ ſunt. *Coxa* prægrandes, quod in anguſtum ſenſim iuxta femur finiatur: *femur* humanum potius imitantur. *Pedes* Camelorum cruribus ſimiles † θερμοῖσιν ἀσπιδωτοῖς φολίδεσσι, frequentibus firmati ſquammis ad geminos, uſq; duros poplites integuntur. Pedes more boum bifidi, in binas *ungulas* dividuntur. Cur biſulcum potius quàm ſolipedem aut digitatum natura fecerit, ignorare me fateor.

a Diodor. Biblioth. l. 3 c.12.
b Plin. H. N. l.10. c.1.
† Oppian. Cyneget. l. 3 v.490.
c Albert. l. 23. de Animalib.
† Oppian l.c.

Locus. Reperiuntur, in *d* Africa, Lybia, *e* Aethiopia, *f* Arabia, & *g* Syria. Amant deſerta & ferè aquoſa, & tanta eorum aliquando conſpicitur copia, ut velut equitum quandam aciem eminus efforment.

d Theophr. l.4. Hiſtor. plant. c. 4.
e Plin l.10. c.1. H. N.
f Xenoph. l. 1 Exp.
Strabo l.18
g Diod. Sicul. l. 3. c. 19

Victus. Quantum ad *Victum*, Carpophagum eſſe ex Strabone *h* colligi poteſt. ferrum, lapides, oſſa, & quicquid obrigerit, ſine delectu devorare certum fere eſt: ſed an eadem concoquet, dubitatur; ſi fit; quod *i* Langius credidit, ſpecificæ potius proprietati, quam intenſiſſimo calore tribuendũ id erit. Nam leo *k* ſtruhocamelo calidior ferrum concoquere non poteſt. Interrogatus, qui circumducebat, à Brẽtio, † deglutire quidem ferri particulas, ſed iterum, vel integras, vel ſummum perpuſillo imminutas, reſpondit.

h l.6. Geogr. Strabo.
i Epiſt.12.
k Aphrodiſ. in proœm. probl.
† Voſſius in emend. ad l.3. de Idol.

Generatio. In Venerem proclivis eſt, & Cameli Bactriani inſtar, averſus *coit*. Complura ponit *ova*, octuaginta *m* nempe, & quidem menſe Julio; illaq; lapidea quaſi cruſta munita, & XV. plus minus libras pendentia. In arena cõdita, & neglecta, ſolis calore foventur: ſolo viſu ex ijs pullos excludi quidam credidere, quod intueri ea avem viderẽt, nec propter gravitatem iis incubare poſſe ſcirent. Non *excluduntur* ſimul. Pars intra ova formatur, pars in lucem prodit, pars fovetur.

l Plin. l.10. c.52.
Ariſt. l.9. H. A c.15.
m Aelian. de Animal. l.14. c.13.

Vox. De eius *voce* nil memoratu dignum occurrit. Nõ elevatur à terra propter corporis molem; feſtinantiſſime tamen interdum incedit; ingruente in alas vento, & tanquam vela eas extendente. Naturaliter eum *calvere* Plinius *n* dixit; equum odiſſe alii tradũt. Collum frutice occultat, ſeu quod δι' ἀφροσύνην καὶ νωθρότητα ψυχῆς, *o* latere ſe ita exiſtimet, ſeu quod eam corporis partem, quam ſe inferiorem habere novit, contra perſequentium iniurias muniat.

n Plin. H. N. l.11. c.37
o Plin. H. N. l.10. c.1.

Vſum

Vſus. *Vſum* ſi ſpectes, ova *p* propter amplitudinem pro quibusdam habentur vaſis. Garamantes pocoria & capitum tegmenta ex ijs conficiunt. Pennæ conos bellicos & galeas adornãt, quas apud Turcas ſolis Janitzaris gerere conceſſum. Lapis in ventriculo repertus, & collo ſuſpenſus, concoquendi vim promovet. Sebum efficacioris ad omnia quam adeps anſerinus uſus: ideò cum auctio regia per Catonem Uticenſem fieret, LXXX. ſeſtertijs vænijt: & apud Æginerã emplaſtrum diacinnabarios ingreditur. Carnes Arabibus, Æthiopibus, Numidis & alijs in uſu, hinc Struthophagorum nomen. Heliogabalus † ſexcentorum capita una cœna, ad edenda eorum cerebella appoſuit. Firmus Seleucius, qui Hippopotami adipe delibutos inter Crocodilos impunè narabat, totum uno die comediſſe dicitur. Sceletum apud *q* Pareum vide.

p *Plin. l.c.*

† *Lamprid. in Heliogabalo.*

q *l.24.c.22.*

NB. *Eſt & alia Struthocamelorum ſpecies. Vide Mantiſſam.* Num.3.

HISTORIÆ NATURALIS

DE

AVIBUS:

LIBER II.

De Avibus Phytivoris.

TITULUS I.

De Avibus Granivoris,

Non Canoris.

CAPUT PRIMUM.

De Pulveratricibus Sylveſtribus.

ARTICULUS I.

De Pavone.

ABſolutâ Avium Carnivorarum hiſtoria ad Phytivoras pergẽdum eſt, inter quas pulveratrices tam ſylveſtres, quàm domeſticæ primò occurrunt. Inter illas primus *Pavo*, propter exquiſitum pennarum *a* ver, & gemmantes *b* colores, quos adverſo maximè ſole, quia ſic fulgentius radiant, expandit; Junonium inceſſum, ingenium, de quo in ſequentibus ſingulare, & magnum apud veteres æſtimiũ occurrit. Athenis *c* ſtaturo precio ſingulis novilunijs per annos XXX. ſpectabatur, multi Lacedæmone & ex Theſſalia ſpectatũ confluebant. Alexã. † viſis ijs apud Indos, graviſſimas in eũ qui occideret pœnas conſtituit: Tiberius *d* ob ſubtractum è viridario unum, capite multavit. In Lybia ſi quis tantummodò læſiſſet, non

a *Lucian. de domo.*

b *Plin. H. N. l.10. c.20.*

Varro l.3. de re ruſt. c.6.

Oppiã. l.2.

Lucret. l.2. de Natura rerum.

c *Aelian. de Animal. l.5. c.21.*

† *Ael. l.c.*

d *Sueton. in Tiber.*

non impunè ferebat, ſi Euſtathio credimus. Quod ſi *precium* ſpectes, mille drachmis marem & fœminam venditos fuiſſe *e* Antiphon ſcripſit: & tempore Varronis *f* ova earum denarijs væniebant quinis, ipſi facilè quinquagenis, grex centenarius facilè quadraginta millia ſeſtertia reddebat, vt quidam Albatius ajebat, ſi in ſingulos ternos exegiſſet pullos, perfici ſexagena potuiſſe. Dicitur & *g* Medica, *h* Perſica, *i* Junonis, & *k* picta avis.

e in Orat. contra Eraſiſt. f l.3. de re ruſt. c.6. g Suidas. h Ariſtoph. in Avibus. i Statius l. 2. Sylv. k Athen. Dipnoſ. l.9 c.19.

Diverſitas illorum à colorum inprimis, & loci diverſitate ſumitur. Noſtrates ſatis ſunt noti. In Terra Firma quidem ventre & pectore nigris, cætera flavi; alij pectore & ventre flavi, cætera nigri conſpiciuntur. In Curiana regione ſunt ſylveſtres, *l* qui per nemora vagantur, & adeò viles ſunt, ut unica ſunt, vt unica duntaxat vendantur acu, alibi in paluſtribus inveniuntur. Quod ſi & *Sexum* attendamus, fœmina mare multò minor eſt, neq; in cauda oculos illos gerit, Japonenſem ſi excipias; quæ quatuor in Uropygio obtinet.

Genera. l Martyr. dec. 2. de reb. Ocean. l.8.

Deſcriptio.

Placet maris & fœminæ *deſcriptionem* exhibere. Mas igitur capite, collò, & pectoris initio intensè cærulei, ſeu ſapphirini coloris eſt. *Caput* pro corporis proportione habet exiguũ, & quodammodo ſerpentinum, maculis duabus oblongis candidis, quarum una oculos ſuperequitat, altera brevior at longè craſſior ſubjacet, ornatum. *Apicem* in verticè è nudis quodammodo ſcapis tenerrimis, vireſcentibus, in ſummitate ejuſdem coloris liliorum flores ferentibus conſpicuum. *Roſtrum* candicat & inſigniter hiat. *Collum* eſt longiuſculum tenue & exile. *Dorſum* ex albo cinereum, maculis atris transverſalibus conſperſum. *Cauda* in duas quaſi dividitur. Non longioribus quæ ex dorſo prope podicem oriuntur pẽnis, in rotam extenſis, minores quædam cæq; fuſcæ non rigent, ſed ut in reliquis avibus extenſæ conſpiciuntur, datas vt longiores ſuſtinerent crederes. Oculi [illegible] quatuor circulis, aureo, caſtaneo, viridi & ſapphirina conſtant, & varios ad ſolem obverſæ colores jaciunt. In *fœmina* pauca colorum conſpicitur varietas. Alæ totæ, dorſum, venter, coxæ, ac pedes coloris ſunt fuſci ad cinereum vergentis. Capitis vertex & apex ejuſdem coloris, in vertice tamen aliquot maculæ exiguæ, veluti puncta vireſcentia interſeruntur. &c.

Locus.

Quantum ad *Locum* in Aſia fuiſſe invectitios *m* Theophraſtus author eſt, tranſmarinos *n* Varro. Babylonia *o* multos pulchriore quàm alibi varietate aluit. Media guloſis *p* celebratos. Ex Aſia in Græciam † primum; Samum inprimis unde Samij tanquam præſtantiores *q* commendantur, poſt in Italiam & alias oras delati ſunt. Athenis in precio fuiſſe ſuperius dictũ. Romæ tempore *r* Athenæi plures fuere quàm Coturnices. In Suetia, quoq; Oſtrogothia; & apud Normannos in agro Lexovienſi aluntur. Amant edita *loca*, paſcuntur tamen cum Gallinis, & Gallinarium ſub veſperam ſimul repetunt.

m Plin. H. N. l.10. c.29. n Varro de re ruſt. l.3. c.6. o Diod. Sicul. l.2. c.53 Rhodig. Antiq. lect. l.1. c.10. p Clemens Alexand. in Pedagogo. † Ael. l.5. de Animal. c.21. q Gellius l. 7. Noct. Attic. c.16. r Athen. Dipn. l.14.

Generatio.

Summa ipſis *Coeundi* cupiditas. Maſculus *s* quinque fœminas deſiderat, & ni adſit alia, incubantem invadit, ac ova frangit. Agnoſcitur irruiſſe libido, *s* quoties circa ſe amictum caudæ gemmantis incurvat; & ſingularum pennarum capita occulta, locis ſuis exerit, cum ſtridore procurrens. Accenditur eadem, ſi leviter toſtam fabam tepidamq; jejunis quinto quoq; die exhibeas. *Coëunt* ab Idibus Februarij *u* ad Martium, vere præſertim, locis ferè apricis, cum Favonij ſpirare cœperunt. *Partus* à trimatu obvenit, cum varij colores funduntur, brevi à coitu agitur tempore. Ter is anno à fœminis, quæ non incubant editur: at quæ fovent ova totum tempus fœcunditatis aut excludendis, aut etiam educandis pullis conſumunt, ita ut verè ſemel in anno parere *y* Ariſtoteles dixerit. De numero *ovorum* non conſentiunt authores. Ariſtoteles octona in primiparis numerat, duodecim aut paulò pauciora in alijs; nec iſta continuatis, ſed binis ternisve interpoſitis diebus ponuntur. Alij primo anno unum & alterum, ſequenti quaterna quinave, cæteris duodena

s Columella l.8. de re ruſtica c.11 t Pallad. l. 1. de re ruſtic. 28. u Columel. & Pallad. l.c. x Aelian. l. 5. c.32. Columella l.5 c.32. y H. A. l. 8. c. 12.

edere volunt, nec hic numerus tranſcenditur. Quatuor *z* pariunt, earum primus partus, quinq; ovorū eſt, quatuor ſecundus, trium aut duorum tertius. In Temiſtana viginti imò triginta aliquando eniruntur. Concipiunt tamen *&* *a ſine coitu*, & ova Zephyria ſeu ὑπηνέμια Gallinarum more, non *b* plura tamen duobus ponunt. Ut *commodius excludantur* Gallinis, ſed non Rhodijs ſupponi poſſunt, recentiora, *c* luna nonanā exiſtente, hoc eſt, nonà à primo Lunæ incremento dieb. Commodius inquam. Nam & mas ſeu libidine turgens, ſeu incubandi flagrans deſiderio, illa interdum frangere ſolet; ideò à fœmina celātur; & quia fœmina non continuè d-otū diernm *d* intervallo incubat, refrigerata, infœcunda evadunt.

z Columel. l. 8. c.
a Aelian. l. 5. c. 32.
b Athenaeus Dipnoſ.
c Columella.
d Aelian. de Animal. l. 5. c. 32.

Aetas ipſis *e* viginti annorum tribuitur. Indiens *f* centum memoratur vixiſſe. *Volatu* parum valent; ſeu quod Uropygium flecti ineptum obtineant, ſeu quod longitudine caudæ & corporis gravitate premantur.

Aetas.
e Ariſt. H. A. l. 6. c. 9.
f Aelian. de animal. l. 11. c. 33.

Vocem ſi attēdas, Philomelæ authoreas pupillare dixit, Varro à voce ſua dictos tradit.

Vox.

Si *Ingenium*, inceſſum ſuum ita cōponit, ne maculetur, pullus adhuc, ſi madeſcit (fide Alberti refero) moritur. Laudatus *i* gemmantes expandit colores, adverſo maximè ſole, quia ſic fulgentius radiant, ſimul umbræ quosdam repercuſſus cæteris, qui in opaco clarius micant, conchata quærit cauda, omneſque in acervum coatrahit pennatum, quos ſpectari gaudet, oculos. Si tacitus *k* ſpectes, recondit ſuas opes. Refrigerationis indigus, paſſis pennis, & in anteriorem reflexis, corpus ſuum operit: ingruente à tergo vento, alas pandit, & ſuaves auras excipit. Lini radicem *l* naturale faſcini amuletum, ſub altera alarum retrorſum geſtat. Qui eos venenum detegere, defoſſum eruere referunt, fidem ſuam exſolvant.

Ingenium.
i Plin. H. N. l. 10. c. 20.
k Ovid. l. 2. de arte amandi.
l Aelian. l. 11. H. A. c. 11

Duplici inprimis *morbo* afficiuntur, Dolotibus nempe dentientium infantum ſimilibus cum criſta produci incipit, & pennarum defluvio, de qua *m* Plinius. Idem cauda annuis vicibus amiſſa cum folijs arborum, donec renaſcatur iterum cum flore, pudibundus ac mœrens, quærit latebram.

Morbi.
m Plin. H. N. l. 10. c. 20.

De *Vi præſagiendi* hoc dixiſſe ſufficiat, cum plus ſolito clamitant, noctu inprimis pluviam *n* imminere. Vocis enim illius obſtreperæ congeminatio, vegetum & acutum intus cum calore vocalem Spiritum, per arteriam vaporoſo aëre imbutum, erumpere teſtatur. Quod verò extra tempus cantillantem, Paracelſus mortem alicujus ea in domo præſagire tradit, fabula eſt.

Præſagium.
n Mizald. in Sphæra text. 1. c. 43.

Vſum & in *Medicina* & *in cibis* aliquem præſtat. Nam ius pavonis pingue pleuritidem ſanat, linguarum uſus ab epilepſia præſervat. Ova uſta & in aceto trita impetigines emendant, fumus è pennis exceptus rubeſcentes oculos, *o* propter ſignaturam curat. Fimus podagræ fervorem mitigat. Carto propter ſiccitatem & frigiditatem, *p* duta & concocta difficilis audit. Etiam mortui poſt annum nec olet, *p* ne putreſcit, viſa *q* poſt quadriennium cariem fœniculi odore, ſaporis amari & ſalſi contraxiſſe. Primus eos *r* Aufidius Lurco circa noviſſimum bellum piraticum ſaginare inſtituit, & ex eo quæſtu, reditus ſeu ſeſtertium ſeu minorum ſexaginta millia habuit. Hortenſius *s* Orator, primus editiali cœnā cibi cauſa occidit, & ideò io jus vocatus eſt. Cerebella *t* Vitellius in *t* famoſa illa patina, quæ Minervæ clypeus, cum aliis prodigioſis cibis appoſuit. Quæ vel de *u* virgine à Pavone in Leucadia adamata, vel de Pavone *x* Indico. Jovi conſecrato, quem ſacrilegi ſuſtinrari non potuerunt, dicuntur; inter hiſtorica receſſeri debent.

Vſus.
o Porta Phytogn. l. 3. c. 29.
p Auguſt. de Civit. Dei l. 21. c. 2.
q Aldrov. Ornithol. l. 13. c. 1.
r Plin. H. N. l. 10. c. 20.
s Aelian. l. 5. de Animal. c. 21.
t Sueton. in Vitell.
u Athen. l. 13.
x Ælian. l. 11. de Animal. c. 33

ARTICULUS II.

De Pavone albo, Pavonibus Iaponenſibus & Gallopavone.

PAvones ALBI Septentrioni peculiares eſſe credebantur: & in calidioribus regionib. eoſdem naſci, ſucceſſu

Tab: XXIII

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

[illegible] V[illegible] Aloyſius a [illegible] Valerius Joannes *b* [illegible] Ananias in parva in[illegible]a [illegible] Gal[illegible] bu[illegible] Gaud[illegible] Mediolani plures Al[illegible] Bononiæ natum. Cum e [illegible] C[illegible]an advehe[illegible]entur, numero per[illegible] au[illegible], [illegible] penitus in f[illegible] idiota loca comm[illegible]a[illegible]t, & m[illegible]s in ipſo vere [illegible]vis incubantes nivo[illegible]a [illegible] p[illegible]pet[illegible] [illegible]b o[illegible]los haberent, vulgatiores facti [illegible] Tales & [illegible] calidioribu[illegible] regionibu[illegible] na[illegible]entur, ſi caveas [illegible] incubant & excluduntova, ex parte al[illegible] b[illegible] [illegible]tendas.

[illegible] Mundi [illegible] Al[illegible] Aldrov Ornit. [illegible]

Deſcriptio.

I A[illegible]ONUM JAPON[illegible]N[illegible]UM mari[illegible] & fæmel[illegible]æ de[illegible] Mar[illegible] [illegible]c[illegible]net [illegible]q[illegible]ie[illegible] Iul[illegible] IX. P[illegible] acceptr[illegible] A[illegible]vandus debet. Ma[illegible] m[illegible] te[illegible]r[illegible] quam in cauda & pedibus [illegible] n[illegible]rebat. R[illegible] erat, ut in noſtrate [illegible]me[illegible], [illegible] & [illegible]b[illegible]tius. *Vertex* capitis [illegible]erat [illegible]lum ſuperius [illegible]reſcebant, & ma[illegible] cæruleis [illegible] punctis, quæ pariter in medio exiguas lineas al[illegible] [illegible] [illegible] deſcendentes habebant, reſpi[illegible]gebant[illegible]. Apex in capite quatuor ferme digitos longus partim viridis, partim cæruleus, figuræ [illegible] ſpicæ n[illegible]no[illegible] [illegible]is. *Oculorum* pupilla n[illegible], [illegible], hanc [illegible]er circulus am[illegible]bat. *Pe[illegible]* & [illegible]m ve[illegible] u[illegible] c[illegible]ed c[illegible]re[illegible] c[illegible] P[illegible]s [illegible] ita vocare l[illegible]t, [illegible] & aureo: dorſi ex cæruleo & [illegible] [illegible]bantur. *Alarum* [illegible] [illegible] com[illegible] c[illegible] [illegible]les [illegible] [illegible]es [illegible] [illegible] cæ[illegible]lex [illegible]tro ma[illegible] [illegible]. [illegible] nis [illegible]æ eiuſdem erant [illegible]pe[illegible] rio[illegible]u[illegible] colores [illegible]qua[illegible] dr[illegible] r[illegible]is [illegible] notar[illegible]ur p[illegible]ex [illegible]r ni gris lineis notatæ [illegible]n extrem[illegible] d[illegible]æ *Venter*, c[illegible], & d[illegible] pede[illegible] colore [illegible]o & n a[illegible] nigris in[illegible]untur, quar[illegible]m quæ [illegible] ventre ſunt lineas albas habent. *Cauda* pennis, quam [illegible] n[illegible] an[illegible].

c[illegible] a[illegible]c[illegible]ſtanc[illegible] ce[illegible]gent, cala[illegible] aq[illegible]diſſimo. *Oculi* c[illegible]æ[illegible] q[illegible]n n[illegible]ſtrat[illegible]o[illegible]r[illegible] [illegible] cær[illegible]lei, p[illegible]d[illegible] [illegible]n n[illegible]ſtrate. *Famina* [illegible]r[illegible]ſt, ſed capite [illegible]to, c[illegible] [illegible] [illegible]lis ſimili[illegible] [illegible]d[illegible]er[illegible] in [illegible] admirandū eſt, ſupra uropygium, nempe ad dorſi finem [illegible]d velut caudam habere, cā[illegible]datam, [illegible]n mar[illegible]: ſed ocul[illegible], li[illegible]cet quam in [illegible]o ſint minores, ſunt tamen pro pennarum portione magn[illegible]. H[illegible]c [illegible]ati[illegible] caudam viridem [illegible]n[illegible] m a[illegible]bitu cærulei & calam[illegible] l[illegible]is [illegible]ſtrem[illegible] in e[illegible] [illegible] [illegible]at[illegible] [illegible] haberet pr[illegible] [illegible]. GALLOPAVO [illegible] Gallus [illegible]cus, Pe[illegible]egrinus, & Cal[illegible]cut[illegible]s [illegible] & idem [illegible]Me[illegible] [illegible]c[illegible]yonima fuer, *c* Gallina Africana, Numi[illegible]ica, A[illegible]a a[illegible], Numi[illegible] a g[illegible]ttata, & alba Ly[illegible], videt[illegible] ſi vera eſt i[illegible] de[illegible]iptio, quam ex Clyto Mileſio Athenæus *d* adfert. Verba ejus ſunt. *Circa templum virgi ni Miner[illegible]a nempe in Levo[illegible]* [illegible]e legen[illegible] [illegible]um *e* non Ol[illegible]ro. Inſula eſt mari I[illegible]carij Sporadum una. *Meleag[illegible] [illegible] ſunt. Locus ubi aluntur* [illegible] n[illegible]n pa[illegible]ludo[illegible]us, ut q[illegible]i[illegible]lam vertunt, Mel[illegible]ea[illegible]rides enim Ariſtotele[illegible] ab avi[illegible] [illegible] [illegible]li[illegible]heolis [illegible]ſtin[illegible], & H[illegible]bius [illegible] [illegible] voca[illegible] [illegible] arb[illegible]ibus e[illegible] [illegible]s. *Animal [illegible] non ita prolem a[illegible] [illegible] & [illegible] re[illegible] ade[illegible] ne[illegible] [illegible] doti [illegible] nece[illegible]m [illegible] ma[illegible] [illegible] nero[illegible] e[illegible] [illegible] amp[illegible] or[illegible] [illegible] m[illegible] or[illegible] [illegible] orvoris [illegible]bro, ac ſuper [illegible] [illegible], dura, rotun[illegible] qua[illegible] mo[illegible] ſuper[illegible] extuberat, color [illegible]ne[illegible].* [illegible] L[illegible] facit & [illegible] The[illegible]aſti [illegible] eſt ſubfla[illegible] [illegible] *barba l[illegible]nga [illegible] incip[illegible] ex ore, rubet [illegible] quam in [illegible] at eam quæ r[illegible] ro Gallinarum inſi[illegible] [illegible] quam [illegible] nonnulli vocant mi[illegible]num habet [illegible] e parte ſit mu[illegible] [illegible]um acutius [illegible]ndius quam [illegible]lline. [illegible] [illegible], cra[illegible]cr & b[illegible] quam [illegible]* C[illegible] *totum varium.* N[illegible] [illegible] *tum, cr[illegible] macu[illegible] al[illegible] [illegible]tum [illegible] ompunc[illegible]um, lent[illegible] cu[illegible] majori[illegible]*

c Varr[illegible] de re ruſt. c. 2. Plin H. N. l. 1[illegible]. 26. d Athen. l. 14. Dipnoſ. e Caſaubō. ad Athen. l. 14. c [illegible]0. Dalechāp. ad l. eund. Ael. l. 5. [illegible] de Animalib. [illegible] Caſaubon[illegible] Dalec[illegible]amp. ad l. 6 [illegible] Hiſtor. Plant. [illegible] c.

quæ rhomborum figura parvæ ni[illegible], circulis ambiuntur [illegible] venustatem [illegible] varietatem efficiunt, quia niger color ſpergitur candido, & vice [illegible] candidus nigro. Alæ [illegible] pennæ *linearum ductibus candidis ferr[illegible] [illegible]inguntur, in ſpiras protrac[illegible]s, intervallo pari diremptis. Nullum* calcar *in cruribus, quæ gallinaceis ſimilia ſunt.* Maribus *adeo fœmina ſimiles, ut vix Meleagridum ſexus diſcernatur.* Similitudinem in colore & mole corporis intellige. Eo enim veluti clavo ligneo carent. Quem Aldrovandus ex Gyllio deſcribit ex novo orbe allatus erat, eadem quâ Pavo proceritate. Collum ei ſimul cum capite à plumis omninò nudum, tantum purpuraſcente pelle obducebatur, & tam erat craſſum, ut pellem quæ antea laxa & vacua, cum vocem emittebat, ſpectabatur, ſic inflaret, ut ad brachii craſſitudinem accederet. Cum quis ad Gallinam accederet, totis inhorreſcebat plumis, & gradu ſuperbo exterrere accedentes conabatur.

Locus. Quantum ad *Locum* Bœotij ſoli indigenæ Meleagrides eſſe videntur. Aetoliæ peculiares, Met[illegible]dotus *g* ſamius facit, & inde in alias partes translatas credit. Diodorus *h* ultimam Syriæ partem, Strabo *i* Arabiam ipſis *Victus.* tribuit. Certum, noſtras calidioribus locis delectari, una cum Gallinis paſci, & longius à domo per agros divagari. Quod autem Scylax Cariandenſis *k* lacui Cephiſio, in Africa, Mnaſeas *l* lacui ibidē Cratum amnem de ſe promenti, eas vendicat; vel error eſt, vel Gallinis, quibusdam Africanis, quæ paludes amant, rutilam *m* galeam & criſtam [illegible] capite gerunt, quæque noviſſime *n* peregrinatū avium in menſas propter ingratum virus (quod noſtris Meleagridib. non competit) receptæ ſunt, nomen Meleagridum propter ſimilitudinem indidere.

g *Athen. l.* 14.
h *Diodor l.* 3. *Biblioth. c.* 12.
i *Strabo. l.* 16. *Geogr*
k *in Periplo orbis.*
l *Plin. l.* 16. *H. N. c.* 44.
m *Columella l.* 8. *de re ruſt. c.* 2.
n *Plin. H. N. l.* 10. *c.* 26.

Generatio. *Coeunt o* aliquando cum Pavonibus, & excluduntur pulcherrimi pulli, nitidiſſimis pennis fulgentes. *Incubant* verno tempore diebus tricenis.

o *Bapt. Porta l.* 2. *Mag. Nat. c.* 14.

Vox. Ad *Vocem* carum e[illegible] Pollux verbum κακκάζειν. Crocitationi Gallinaceæ Pavoninæque non diſſimilem edit, cum fragore per co[illegible]m long[illegible] lateq; vagantem, & inſtar [illegible] doliumin fuſi obſtrepentem. [illegible] ſ[illegible]p[illegible]orum in cibis non eſt [illegible] mus. Olim Iſidi Tithoneæ *p* a [illegible] perioribus immolabatur.

ARTICULUS III.

De Phaſiano, Vrogallo ſeu Tetraone, majore & minore.

P*Haſianus*, Galeno Gallus Sylveſtris, Statio Phaſidis ales, Scythi[illegible] v[illegible] lucris Juvenali, Itis quibusdam dicitur. Magnitu[illegible] non omnibus e[illegible]. In regionib. Ergimu & Cerguth quæ Magno Chamo ſubſunt, maximo reperiri Paulus Venetus ſcribit, cu[illegible]n tę prolixitatis cauda, ut decem & octo palmos excedant. Is quem Aldrovandus deſcribit libras tres duodecim unciarum pendebat. *Roſtrum* coloris erat cornei, pollicis transverſi longitudine, in extremo recurvum, ſuperius inferiore longius. Membrana carnoſa, qua capiti conjungitur t[illegible]roſa, ſub qua nares occultantur [illegible]ſtructum. *Caput* in vertice colore cinereo fere micabat; ad latera ſupra coccineam maculā, & propè roſtrum viridi, & admodum vel in ſo[illegible] vel in umbra varia. Ab utraq; capitis parte è regione aurium pennæ, quas Pl[illegible]s cornicula vocat, ele[illegible]abantur, ſub his caruncula ſeu muſculus qui cornicula illa movent, apparebant. *Aure*[illegible]t admodum latę, profundæ, & rotundę. *Colli* pennæ infra prope [illegible]tus, & pectoris [illegible] c[illegible]s coloribus variabant, fulco nempe prope radices, dein a[illegible] & viridi ſed viridis nihilco[illegible]plica[illegible] [illegible] pennis [illegible]n conſpicitur, ſi unic[illegible]m a corpore ab[illegible] [illegible] niger jam apparet, ſed & a[illegible]eu[illegible] pennas invertas ſplendo[illegible]mamitt[illegible]t. *Tergoris* pennæ erant to[illegible] ferr[illegible] ad [illegible]ſtum vergen[illegible]s, & velut in exigua flamenta delinebat. *Cauda*, quæ organi pneumatici fi[illegible] ob[illegible]ct, [illegible]os dodrantes, cum duobus palmis explebat. &c. Fœmina mare [illegible] omnia deformior eſt, Co[illegible]s fere colore.

Locu

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Locus [illegible]

[illegible]

Genera-tio. *Pallad. de [illegible] c. 29.* U[illegible] d[illegible] fœ[illegible] *pu*[illegible] cub[illegible] tr[illegible] d[illegible] x [illegible] & [illegible] C[illegible] [illegible]

f l. 1. Ornith. c. 5. ni pr[illegible] carip[illegible] apud *f* Al[illegible] [illegible] Interea [illegible] pulv[illegible] Pen[illegible] [illegible] quusdam crede[illegible] Capite in[illegible] ra[illegible] & [illegible] pr[illegible] m admiran-tur [illegible] auf[illegible] r[illegible].

Quan[illegible] *[illegible] medicum* [illegible] pi[illegible] an [illegible] c[illegible] F[illegible] A-de[illegible] eis [illegible] *h [illegible] len de [illegible] c. 4* & ren[illegible] *h* [illegible] bu[illegible] ve[illegible] Per-[illegible] gallinae domesticae [illegible] e[illegible] dunt. O[illegible] *i P[illegible] 8. de [illegible] Apollin.* [illegible] delicias [illegible] P[illegible] atque [illegible] H[illegible] *k Lamprid. in Heliog.* [illegible] *k* Le[illegible] & a[illegible] [illegible].

Descriptio. U[illegible]GALLUS ma[illegible] rum [illegible] T[illegible] Ge-snero; Ag[illegible] Al[illegible] placet, a [illegible] Or[illegible] Starla vel T[illegible] t[illegible] metra [illegible] Gal[illegible] c[illegible] est [illegible] dele ibit, [illegible] *co*[illegible]

[illegible] ru-[illegible] nigr[illegible] palmorum [illegible] potius fus[illegible], [illegible] *Poplites* & [illegible] ad digitos [illegible] Ex albis in cauda [illegible] conjicitur, [illegible] ma[illegible]res [illegible] habere ferun[illegible] quatuor [illegible] im[illegible] & vi[illegible] tres [illegible].

[illegible] ra tradit Ence-[illegible] *Genera-tio.* [illegible] ovum [illegible] Gallinas [illegible] Reliquias [illegible] vel [illegible] repente [illegible], non super[illegible] veni[illegible] gemmam translucidam & c[illegible] mam abire, sit p[illegible] au-thorem fides.

[illegible] apo[illegible] gra[illegible] imi. Caligula *l Suet.* *Suet[illegible]* [illegible] volunt.

UROGALLUM [illegible] pfius. Phasian[illegible] appellat A Ge[illegible] pectus mu[illegible] a [illegible] percilia & pelliculae [illegible] d[illegible] rubra, qua[illegible] Urogalli[illegible] bat [illegible] longitu[illegible] [illegible] as C[illegible] [illegible] In S[illegible] [illegible] ve[illegible] bus aut [illegible] tan[illegible] [illegible] ut [illegible] to [illegible] cen[illegible].

ARTICULUS IV.

De Gri[illegible] & Atta-[illegible].

GR[illegible] vel *major* vel *minor* est [illegible] n[illegible] mine T[illegible] [illegible] Poeta de [illegible] ait

[illegible] m R[illegible] uem nunc [illegible] [illegible] em

[illegible] A[illegible] um e[illegible] multo [illegible]

A[illegible] em t[illegible] p[illegible] *ma* est [illegible] M[illegible]

Cracovienſi miſſi [illegible] fuit. Erat magni tudin [illegible] gibboſo. *Capite* p[illegible]no, a r[illegible]ſtro [illegible] ad ſ[illegible]um foram[illegible] [illegible] cinereo, nigris mac[illegible]s conſp[illegible]o. Re[illegible] item pectus, venter, & co[illegible] e[illegible]at [illegible] uſſi, mo[illegible] nigris [illegible] maculis aſper[illegible]. *Cauda* [illegible] quam rel quo corp[illegible]re ad caſtaneum acced[illegible], macul[illegible] maxi[illegible] ſpergebatur. *Digitis* nudis, cinereis, quatuor erat inſtructa. *Oculorum* cilia coccine[illegible] c[illegible]lor ambiebat. T[illegible]ta [illegible] ſi roſtrum more rapacium & ung[illegible]s aducos habuiſſet, & parvo[illegible] [illegible] ſſet cor- pore, vel Lit[illegible]us, vel A[illegible] Fring[illegible]llarius videri potuiſſet. *Alter* [illegible] Geſne[illegible] del[illegible]ta [illegible] gallus erat toto corpore Perdicis [illegible] præſertim ruſticæ inſtar colorato, & pun[illegible] mac[illegible] [illegible] ſtri- cto, ima colli pars pr[illegible]a inter[illegible] tibu[illegible] ceis ex cæruleo virent[illegible] ru- bebat [illegible] [illegible] p[illegible] a[illegible] ediois con[illegible]ebatur. Propter m[illegible] m c[illegible] va[illegible]tatem, Atta[illegible]enem Al- pro[illegible] [illegible] care[illegible] [illegible] [illegible] a [illegible]dice eſt ma[illegible]r, ſed ei[illegible]em perſimil s. Cre- d[illegible] a betu[illegible] colore Germanis Birck- hun dictus. Sup[illegible] a bet[illegible] ticem ſi detrahas qui albo ſubeſt, in ni[illegible] [illegible]eſcit, præcipuum [illegible]us alius colorem imitatu[illegible]. Denta & o paca locaut bombardatum minas fu giar pet[illegible], ideoſæpe in betule[illegible] latet, & inde in ſara & fænilia call[illegible] di[illegible] ex[illegible]rit.

a Aldrov. Ornithol. l. 3. 9.

Deſcriptio. ATTA[illegible]EN, Perdi[illegible] *b* Aſc[illegible] quibuſdam inter pulveratrices ab *c* Ariſtotele ponitur, quod inter[illegible] ſtres ab Ariſtophane *d* & ej[illegible] [illegible] liaſt[illegible] vel error eſt vel [illegible]eo factum quod int[illegible] ex [illegible] a[illegible] loca vicina *e* de[illegible]cendat ibidemque more- tu[illegible] el[illegible], niſi Turnetus falſe, intel- lig[illegible] eſt, quæ ad ri[illegible] as flu[illegible] ratur. Gallinag[illegible] ita ſimi[illegible]s eſt, ut n[illegible] paulo m[illegible]r eſſet, & pectoris co lor magis ad cinere[illegible]m v[illegible] ge[illegible], al- tera ab altera difficulter d[illegible] ſſet, c[illegible]rum h[illegible]et [illegible] triticum non ſecus ac c[illegible]lumbi [illegible] dit. Quantum ad veterum *deſcriptio- nem*, Alexander Myn[illegible]s, pe[illegible] paulo majorem, totum circa do[illegible] [illegible] [illegible] ſt [illegible] [illegible]s, [illegible]m, ſi[illegible] næ teſtæ [illegible] [illegible] m[illegible]gis r[illegible]um, c[illegible] pore grav[illegible] [illegible] [illegible]t. Q[illegible] ad [illegible] rum, Gaſnerus Atta[illegible]enem C[illegible] Gal[illegible] putet Bel[illegible]us [illegible] An[illegible] [illegible] eſſe, quem [illegible] bene macu[illegible]tis comparat, ſimilem [illegible] ſe[illegible] Julius Alexa[illegible] [illegible]nus qu[illegible] longiore c[illegible]lo & c[illegible] bus, [illegible] [illegible] macularum [illegible] ſe vi[illegible]. Ferent *x b* [illegible] tus roſtro [illegible] in extremo rube- [illegible] nigra, [illegible] tea, ma[illegible] per ventrem al[illegible]s, dorſo [illegible] maculis [illegible] Aldro[illegible] vem ex S[illegible] montibus allatam pro Atta[illegible] [illegible] [illegible] & toto habitu ad Phaſianum ac[illegible]edit. Roſtrum habet breve, nigrum, & in a- cuto recurv[illegible]. Color[illegible] [illegible] va rium. C[illegible]put inprimi[illegible] aſpectus pul- cherrimi, criſtam in medio ve[illegible] [illegible] re[illegible], [illegible] [illegible] & al[illegible] ma- culis variegatam. Pupillam oculorum n[illegible], [illegible] lute[illegible], ſupercil a ex pe[illegible] co[illegible] cinco c[illegible] rubente. Sub roſtro & [illegible] ilæ principio ceu bar- ba ex r[illegible] p[illegible]is dependet. Coll[illegible]m eſt longiuſculum, & ad cor- poris habitum aſſimulatum, tenue, & exile, cine[illegible] m[illegible] al[illegible]s & nigris conſpertum. Pedum digiti anterio- res longi, poſterior brevis, [illegible] a- dunco [illegible] armati.

Loci ſi ratio habeatur, null[illegible] [illegible] *i* Ca[illegible]pania, quod [illegible] [illegible] quo purgantur, non prov[illegible]tat. In Creta *k* nonniſi in Cydon[illegible]r[illegible]gione. In Cypro etiam [illegible]. In Rho- do & Jonia laudat[illegible] habentur, ſed [illegible] nia P[illegible]enai[illegible], Arve[illegible]nenſi [illegible]us G[illegible] [illegible] reperiuntur.

Locus i Ambr. Probl. k [illegible] l N. 3

V[illegible]tant granis *l* & [illegible] ibus [illegible] o- [illegible] p[illegible] ſſunt v[illegible] c[illegible], & d[illegible] tant. Vocales capti[illegible] mut[illegible] [illegible] linio *m* & Ael[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] recipiunt. E[illegible] L[illegible] *n* in Aegyptum [illegible] [illegible] [illegible], & in [illegible] d[illegible] co[illegible] [illegible]em

l Arist. m Plin. n Aelian.

vocem emiſere, pòſt τὰς ... καὶ ... προσ-κα explanatiſſimè pr tuliſſe fi...ntur.

Affectus. Amant cervos & dorſis illorum inſiliunt. Cu... o Gal...aceis vero inimicitias exercent. *o Aelian. de Animalib. l. 6. c. 45.*

Uſus. Caro in *Cibo* eſt laudatiſſima, ſeu ſanguinis optimi generationem ſeu excrementi paucitatem, ſeu concoitionem alimenti attendas. Candida eſt, tenera, & fibris prorſus carens. Conceditur purulentis à Tralliano: Nephriticis à Galeno. Cere...tum genitu... a... gere Avicenna reliquit.

ARTICVLVS V.

De Gallina Corylorum.

Deſcriptio. GAllina Cor...lorum Alberto Bonaſa & Orix, Longoli... falso Otis, Bellonio Gallina ruſtica M. Varronis, alijs Perdix montana & Sylvatica dicitur. Caput ipſi & roſtrum ex deſcriptione Bellonij & Geſneri, eſt inſtar Perdicis, rubet in ſupercilijs. *Dorſi* pennę ſuperiores Aſcolopacis ſimiles: ſub ventre è regione ventriculi albeſcunt, nigro maculatę, in utroq; latere ſub alis. Remiges alarum ad inſtar Aluconis mac...lantur. *Cauda* griſea, in extremitate alba, deinde nigra ad pollicis magnitudinem; macula, quà ſuperiores pennæ quę cęteras tegunt, carent, tincta, cætera colli Tetraonis colore. *Tibiæ* plumis ad digitos uſque teguntur, quæ vi...os lepori...os fere referunt. Digiti pedum corticoſi, ſ...ā-moſi, glauci, mu...tis lineis articu...ati. Aldrovandus fuſcæ maculæ meminit, è qua ejusdē coloris tenues quædam pennæ ceu villi dependentes; tāquam barbam efficiunt.

Locus. *Reperiuntur* in Hercynia ſylva: ſed & circa radices Alpium, ubi Coryli & rubi abundant. Ijs enim inſident, rapacium volucrum inſidias ma...is timentes quàm hominum aſtum

Victus. *Veſcuntur* granis, ſed inpri...is ...lis ſeu nucamentis, quę piper longum referunt.

Generatio. Pullos e...uc...t...s extra locum educationis ipſorū abducunt: illi vero bini, mas & fœmina aliorsū ſe conferunt.

Uſus. *Cibum* ſuppeditant laudatiſſimum, & caro earum quatuor diverſis coloribus ſecundum Geſnerum tingitur, ſecundum Albertum foris eſt nigra, int...l...a. Mulieres quædam pennis certo tēpore decerptis, adverſus uteri ſuffo...ationem, ut...ntur. Srumpfius Epi...epticis ſ...lubres tradit. Hippiatri tres quatuorve earundem vētriculos una cum cibo in eis contento, equis aſthmaticis devorandos, dari præcipiunt. *Geſnerus.*

ARTICVLVS VI.

De Otide ſive Tarda.

OTum & Otidem ex veteribus A-riſtoteles, Athenæus, Plinius & Oppianus contudere; Statnam & Stardam ſeu Tardam ex recentioribus Conciliatoribus rapacem Albertus facit, & Biſtardam vocat. Tetraoni congenerem non eſſe, quod ex Plinio Bellonius opinatur, vel peculiaris pedum conſtitutio, trydactilos enim eſt, evincit. *a H. N. l. 10 c. 22.*

Deſcriptio. Quantum ad *Formam* fidipes eſt Athenæo, *b* tribus inſiſtens digitis, magnitudine Gallinacei majori, capite oblongo, oculis amplis, roſtro acuto, linguâ oſſeâ, gracili collo. Bellonio *c* & Geſnero, craſſior eſt & validior, gravis, tredecim cum dimidio libras interdum pendit. *Caput* habet ...concinnum, cinericium collo, & a...te...ricu...um uſq; procedentis co-.... *Roſtrum* ro...u...um valdè, *linguam* ...erratam, utrinq; acutam, & in extrema duram. *Meatus* auditorius adeo ...atulus, ut extremitas digiti immitti poſſit. Si introſpicias duo apparent ſub plumis a...fractus, unus roſtrum verſus, alter rectà ad cerebrum vergens. *Pectus* craſſum ac rotundum, cum ventre & cruribus quatenus plumis veſtiuntur ad media uſque femora ...lbicans. *Dorſum* caſtaneis ac ſubni-...is ...is reſperſum. *Alarum* pennas majores candidas, circa finem nigras. Pennarum radices rubras. *Caudam* pennis ruffis, cum tenijs quibusdam & maculis nigris ſuperiore interiorcque parte albis ornatam. *Tibias* poli- *b Dipnoſ. l. 9.* *c l. 2. de Avib. c. 1.*

pollicem craſſas, medium pedem longas, ſquammoſas. *Pedes* admodum craſſos, ſub quibus talus magnus inſtar muſculi conſpicitur. Digitos pedis utriuſq; contra reliquarum avium morem ternos tantum. *Interiores partes* ſi ſpectes, *d ventriculum* habet magnum, in quo interdum calculi albi inveniuntur, in extrema gula ante ſtomachum partem capaciorem ex multis rotundis carunculis compactum. *Inteſtinis* diductis & extenſis id quod à fundo vẽtriculi ad alvum recta procedit, dodrantum eſt ſeptem cum dimidio: appendices verò duæ ab alvo retrocedunt; quarum altera tenuior eſt tres dodrantes longa; altera amplior, duos cum dimidio, tres verò iſti meatus juxta alvum in unam capacitatem conveniunt.

d Geſner. in Ornith.

Locus.

Quantum ad *Locum* in Italia non viſuntur, *e* niſi fortè turbine advectę. Hiſpaniæ peculiares eſſe credit *f* Plinius, ſed falsò. Nam & in Græcia circa † Cephiſſum Bœotiæ naſcuntur, & in Britannia *g* magno ſunt numero, & in Belgium ſub autumnum gregatim advolant, ibidemq; in agris procul ab urbibus diſſitis morantur, nihil de Polonia dicam. Falſum itaque cum coturnicibus quod *h* à Plinio traditur, quæ ab eo tempore Italiam deſerunt, avolare. Arboribus nunquam inſidẽt, nec aquas niſi eas, quas poſt pluvias in camporum foveis relinquuntur, ſitis ſedandæ cauſa, frequentant.

e Aldrov. Ornithol. l.13.c.12.
† Pauſan. in Phoci. c.11.
f Plin. H.N. l. 10. c. 22.
g Hector Boetius in Hiſt. Scotica.
h Plin. H. N. l. 10. c.23.

Victus.

Veſcitur frugibus ſed & herbis, ut auricula muris; & *i* rapis ventrem implet.

i Longol. Dial. de Avibus.

Generatio.

Nidificat in terra, tricenis *k* diebus incubatum abſolvit, & parit cum matura ſeges eſt.

k Ariſt. H. A. l.6. c.6.

Volatus.

Volatu eſt propter corporis pondus admodum brevi & tardo, & capitur manu, ſi quis *l* celerius inſtet.

l Xenoph. l.1 ἀναβάσεως.

Affectus.

Amicitiam cum Equo *m* colit, huic appropinquare & fimum *n* dejicere gaudet, † ita capitur. *Inimicitiam* verò cũ vulpe & cane exercet. A vulpe inverſa in terram *o* abjecta, caudamq; ut collum avis extendente, capitur. πελάσαν ὡς πρὸς ὄρνιν ὁμόφυλον. Humiliratis ob ponderoſam *p* corporis molem ſibi conſcia, ſimul ac canes lattantes audiveris. εἰς τὰς θάμνους καὶ τὰ ἕλη confugit.

m Ael. l.2. de Animal. c.28.
n Plut. de Solertia Animal.
† Oppiã. l.3
o Ael. l. 6. de Animal. c.24.
p Idem l.5. c.24.

Uſus.

Vſum & in *Cibis* & in *Medicina* præbent. In *Cibis* caro Xenophonti apud *q* Athenæum ſuavis, à Demetrio Conſtantinopolitano. *r* Accipitrib. tanquam ſuaviſſima præſcribitur. Julio Alexandrino *s* quamvis nigra & durior, valenter tamen alit; ſi vel exquiſitam in ventriculo concoctionem adepta fuerit, vel captæ & jugulatæ durities dometur.

q Athen. in Dipnoſ.
r l. de Accipitrũ cura.
s l. 13. de Sabba c. 5.

In *Medicina*. Nam adeps *t* apud Phryges & Lycaones mammis puerperio vexatis applicabatur. Fimi uſum Avicenna contra impetigines prædicat. Ova eodem teſte capillos nigro colore tingunt. Piſcatores repræſentatis ex ipſarum pennis muſcis, piſcibus inſidiantur.

t Plinius in H. N.

ARTICULUS VII.

De Anate Campeſtri & Ave Stella dicta.

ANas Campeſtris propter conſimilem digitorum numerum Otidi ſuccedit. Bellonio Anas Campeſtris, Canne Petiere Gallorum: & Tetrax, & Galliæ peculiaris eſſe creditur, à ruſticis Gallis Oliva dicitur. Ex ejusdem deſcriptione, eſt Phaſiani corpulẽtia, *Capite*, ſi craſſitiem demas, Coturnicem; *roſtro* quod nigrum pullum gallinaceum refert. *Dorſum* tribus aut quatuor coloribus, nempe flavo tendente ad rubrum, ſubcinereo, & rubro intermixto variegatur. Quatuor pennę alarum in ſuperiori parte in extremitatibus ſuis nigreſcunt. *Pectus* alba torquis juxta ingluviem circumdat. Radices omnium plumarum rubræ ſunt & ſanguineæ. Tres duntaxat in pedibus *digiti*. Omnia intus in avibus granivoris communia.

Victus.

Veſcitur granis abſq; diſcrimine omnibus, nec non formicis, ſcarabęis & muſcis. Quamvis color colli & capitis ſemper idem non ſit, & in hoc maris à fœmina differentia conſiſtat; dorſum tamen & alæ nunquam colorem immutant.

STELLA tribus quoq; digitis incedit.

cedit. Totum corpus, ſi ventrem & caudam & alas majores excipias ex albo, luteo, & nigro ita variegata eſt, ut qui color ſuperet difficile ſit judicare. *Roſtrum* eſt longiuſculum, in extremitate parum recurvum, nigricãs. Venter & coxæ candicant. *Cauda* maculis nigris plurimis, quarum binæ transverſales inſigni ſunt magnitudine, conſperguntur.

ARTICULUS VIII.

De Oedicnemo Bellonii, & ejus congenere Aldrovandi.

Deſcriptio. *Bellon. l. 5. de Avib. c. 5.* AVis, quam Bellonius Oedicnemum à tibiarum infra genu propter os quod valdè craſſum eſt, qua nota vel ſola agnoſci poteſt, ſingularem craſſitiem, vocat: magnitudinem habet Elori, *roſtrum* longiuſculum, in extremo nigrum & flavum qua capiti jungitur. *Alis* intus albis, extra nigris Otidem, *dorſo* Attagenem refert. Coloris enim eſt fumoſi, maculis nigris per longitudinem ductis variegati. *Digitos* habet in pedibus ternos, *tibias* vt ſupra. Tardè patit; & ineptæ ad volandum, ſub finem menſis Octobris repertæ ſunt. Huic reſpõdet illa quam ſub CHARADRII Ariſtotelici nomine Geſnerus deſcripſit. *Geſnerus in Ornith.* Gallinæ parvæ aut columbæ ei magnitudo. *Roſtrum* longiuſculum, anterius nigricãs, poſterius flaveſcens, extremis partibus inferiore & ſuperiore leviter decuſſatis. *Pennæ* in collo, capite, & pectore maculoſæ, poſteriore colli parte ad fuſcum tendente; in dorſo & alis fuſcæ, maculis quibusdam ruffis inſignitæ. *Crura* oblonga, coloris ſublutei. *Digiti* terni, brevib. interiore parte membranis juncti. *Vngues* breviſſimi & mutili. *Degit* in pratis paluſtribus: & aliquando in lacu Tigurinenſi glacie adſtricto manibus ſe capi permiſit.

Victus. *Victitat* muribus quos de nocte venatur.

Vox. *Vocem* tanquàm fiſtulæ edit. Domi incluſa ſubinde ambulat, aliquando in orbem ad multum tempus, circa columellam aut aliud quidpiam; aliquando recto tramite; & ſi quid impedimento fuerit, tranſilit potius, quàm à via recta deflectat. Oculos etiamſi digitos admoveas, non claudit.

Addit Aldrovandus aliam Oedicnemo congenerem. Craſſitie corporis & pedum conſtitutione Otidem refert. *Roſtrum* habet ſuperius & inferius æquè longum, rutilum, rictu ampliſſimo, naribus valdè, ut in Anſere patulis. Caput, cervicem, dorſum, caudam, & alas, ex flavo & caſtaneo elegãtiſſimè diluta & maculata. Ventrem totum, & femora, intus candida. Gulam & pectus albicantia, intercurrentibus maximè in pectore, maculis. Tibias ſi digitos pedum compares longiſſimos.

ARTICULUS IX.

De Perdicibus in genere.

PErdix, Græcis πέρδιξ & περδίκη, Cretenſibus πῆριξ, Pergęis σισιλαρος. Heſychio κακκάβα dicitur. Quo nomine noſtra ætate hæc avis indicetur, non ſatis eſt compertum. Perdicem rufum, veterum minorem vulgarẽ Perdicem eſſe placet Turnero; ſed roſtrum *a* illius cinnabarinum non admittit. *a Athẽ. l. 9.* Quidam apud *b* Longolium *b In Dialogo de Avib.* Otidem cum Perdicibus confundit. Bellonius *c* ex eo quod Ariſtotelis *c l. 5. de Avib. c. 13.* Perdicem cum alijs avibus modò magnitudo par ſit, coire ſcribit, Coturno Græcorum, qui cum Gallinis rem habuiſſe viſus eſt, id nominis imponit. Aldrovandus cui Coturnus & Coturnix, magnitudinem quæ pro diverſitate terrarum variat, (ſunt in Allobrogibus *d* Perdices mediocri pulſo non *d Scalig. Exerc. 236. l. 3.* minores,) ſi excipias, eædem; Coturnicem, Perdicem ruſtam eſſe ſentit, & Perdices minores ab Athenæo *e* appellatas, *e Athen. Dipn. l. 9.* easdem cum Avib. novis Plinij eſſe, & Starnas tanquam externas vocari contendit; Ruſticulam autem Plinij, quam Dalechampius & Sueſſanus Perdicem minorem eſſe credit, Gallinagini quam Aſcolopa ſeu Scolopacem Ariſtoteles vocat, ex deſcriptionum collatione accenſet.

Genera. *Genera* ipſarum ſunt plurima. Stra-
f Geograph. bo *f* Indicos vulture & Anſere majo-
l.17. res tradit. De Græca ſeu majore ruffa
g Ael. l.17. aliquid diximus. Aelianus *g* Syroper-
de Anima- dicem vocat avem, perdice minorem
lib. c.7. & nigram, roſtro ruffo, manſueſcere
neſciam, quæq; circa Antiochiam Pi-
ſidiæ lapidem exeſt, & conficit. Idem
h Athen. *h* Perdices Cyrrhæos vocat, qui neq;
H.A. l. 4. ad certamina valent, neq; pulchrè cã-
c.13. tare ſciunt, & *i* allio veſcuntur. In
i Athen. l. Chio inſula ſunt rubræ, Gallinæ *k* ma-
9. Dipnoſ. gnitudine. In Ægypto cinereæ, alibi
k Nicol. de albæ. Apud Troglodytas Gallinacei
Nicolais l. magnitudine, *l* roſtro & cruribus ſeu
2. Itin. O- fuſcis ſeu luteis. In regno Barnagaſſi,
rient. c.8 quædam Caponum magnitudine, pe-
l Scal. Ex. dibus & roſtro luteis, minores Gallinis
236 13. alias pedibus & roſtro purpureis, non-
nullas roſtro & pedibus cinereis. In
Hiſpaniola diverſicolores, ſuaviſſimi
ſaporis. In continente, ſi Oviedo cre-
dendum, Hiſpanicarum Gallinarum
magnitudine, duplici pulpa, alia alteri
ſubſtrata, eæq; tantæ molis, ut unam
ne inſignis quidem helluo abſumere
queat. Colore ſunt in pectore, alis &
collo cinereo. Ova ponunt ovorum
noſtratium Gallinarum magnitudi-
ne, colore lapidem cæruleum æmu-
lante.

Quantum ad *internam conſtitutio-
nem* bina habere in Paphlagonia *corda*,
m Plin. H. falsò fortè, prodidit *m* Theophraſtus,
N. l.10. c.35 hybernis menſibus nullos habere *te-*
Ael. de A- *ſtes* eadem *n* fide alij. Ingluviem ven-
nim. l.16. triculo in ipſis præjacere, *o* appendi-
c.15.
n Ariſt. H. ces non ſupernè ut piſcibus, ſed infer-
A. l.3. c.1. nè ad extrema inteſtini haberi, cum *p*
o Ariſt. H. coeunt turgidos valdè teſtes obtine-
A. l.2. c. ult. re; veriſſimè Ariſtoteles prodidit.
p l.3. H.A. *Loca* ſi quæras, In Hibernia & Le-
c.1. mniorum inſulis nullæ ſunt, ſi Botero
& Liberali credimus, nec minores in
Creta, ruffæ in Belgio raræ. A duabus
in Anapheu inſulam immiſſis, tanta
vis procreata, ut incolæ de loco deſe-
rendo cogitarent. Apud Tarnaſſaros,
Æthiopas, Samios, Cretenſes &c. exi-
mia ipſarum fœcunditas. In inſula Ca-
prea adeò pingueſcũt, ut adipem exi-
mant incolæ, & in futura convivia ſer-
q Athen. l. vent. Qui in Bœotia, fines in Atticam
9. Dipnoſ. non transvolant, ſi *q* Athenæo fides,
& ſi fortè aliquo migraverint, voce ab
indigenis dignoſcuntur.

Veſcuntur limacibus *r* unde ibi nulli Victus.
ubi Perdices, in Sciatho *s* inſula coch r Ariſt. H.
leis, allio, quod de Cirthæis *t* Aelia- A. l 9. c 37.
nus prodidit; Sabulo, *u* granis & alijs. s Athen. l.
Pamphagam eſſe ſuſpiceris. 9. c.4.
t Ael. H.A.
Libidinis ſunt profuſiſſimæ, unde ſa- l.4. c.13.
lacitatis venereæ Symbolum. Sane u Scalig. in
Mares non tantum viſis fœminis, *u* ſed Ariſtot. de
& voce illarum auditâ, ſemen emit- plantis.
tunt, ex animi fortè impreſſione. Nam Gene-
& ſi ſpeculum contra eos poſuerimus ratio.
ad imaginem ſuam accurrentes idem u Athẽ. Di-
faciunt. Iidem, ſi Alexandro Myndio pnoſ. l.9.
credendum, hiantes coëunt, & toto
coitus tempore linguâ exertâ volant. x Aelian. l.
Nata jam ova, *x* ne circa pullitiei edu- 2. de Anim.
cationem occupatis fœminis, earum c.5.
ſocietate fruſtentur, frangunt, in au-
cupantes *y* interdum Veneris impa- y Ariſt. l.9.
tientiâ ruunt; & capitibus ipſorum in- H.A c.8.
ſident, ſi fœminarum copia nõ detur, Plin. l. 10.
vociferantur & pugnant inter ſe. Vi- H.N. c.33.
ctum ajunt Venerem pati, & quidẽ *z* z Ælian. de
tamdiu donec & ipſe alterius victor e- Animal. l.
vaſerit, quin in proprios pullos idem 10. c.47.
ſcelus committunt, eosdemque ſimul
fermè ac excluſi ſunt, ſubagitant, nec
Gallinaceo parcunt generi, ex quo-
rum cum Perdicibus congreſſu, ter-
tium quid progigni *a* Ariſtoteles re- a l.2. de Ge-
liquit. Nec remiſſior *Fœmellæ* ſalaci- ner. c.2.
tas. *b* Si contra mares ſteterint, aura b Plin. H.
ab his flante prægnantes fiunt. Hian- N. l.10. c.33
tes per tempus exertâ linguâ æſtuant,
concipiuntque ſupervolantium affla-
tu, ſæpè voce tantum auditâ maſculi.
Adeoq; vincit etiam libido fœtus cha- Athen. Di-
ritatem, ut illa furtim & in occulto pnoſoph. l.9
incubans, cum ſenſit fœminam aucu-
pis accedentem ad marem, recanat,
revocetq; & ultrò ſe præbeat libidini;
quod tamen Plutarchus inficiatur.
Nidum cæterarum avium more non
exſtruunt, ſed partui vicinę aream ſeu
receptaculum è feſtucis ſubſternunt,
idemq; ſpinâ & frutice; *c* tum ut con- c Plin. l.c.
tra feras abundè vallentur; tum ne o- Aelian. l.3.
va à rore decidente vel imbribus & ſic c.16. & l.
infœcunda evadant, afficiantur, mu- 10. c.35.
niunt, nec in quo loco pepererẽ incu-
bant. Septem verò diebus nidum con-
texunt, ſeptem in pariendo conſu-
munt,

munt, ſeptenos pullos enutriũt, ſi Ae-
d l.17. de Anim.c.15. liano *d* credimus: *Ova* bis quotannis
ponere Albertus dicit; decem, ſæpius
quindecim & ſedecim, illaq; ſeu alba,
e Ariſt. H. N.l.9.c.8. Aelian. l. 10. de Animal.c.35. ſeu ovis columbæ ſimilia, *e* alij addi-
dere. An utraque Perdix *incubet*, ab
aucupibus inquirendum eſt. *Excluſio-
nem* quod ſpectat, pullos moræ impa-
tientes, occupatis ſpatijs ſponte erũ-
pere, pertuſisq; ovis, vbi primũ caput
exeruerint, pedesq; protulerint, reli-
quo corpore adhuc adhæreſcente,
procurrere, ſibiq; cibum ductu ma-
f Ælian. l. 4. de Anim. c.12. l.10. Varia hiſto. c.3. trum inquirere, *f* ajunt. Sanè more
Gallinarum, plumis obveſtiti, in agros
ubi meſſis ſtetit, deducuntur, quod
mater ſuo volatu ijs cibum ſubmini-
g Athen. Dipnoſ.l.9. Plin. H.N. l.10.c.33. ſtrare nequeat. *Vitam* ad *g* quindecim
vel ſedecim annos extendunt, quòd
ad vigeſimum quintum pervenire, a-
h Ariſt. H. A l.9 c.7. pud *h* Ariſtotelem legimus, mendum
eſt. Olfactus ipſis exquiſitus.

Volatus. *Volatus* ob corporis gravitatem &
k Ovid l.8. Metamor. brevis & humilis; *k* velox tamen &
impetuoſus, hyberno tempore grega-
tim, verno, cum proli ſtudent, binæ
tantum volant. In Bœotia ſui cum vo-
lant nõ eſſe juris, ſed in ipſo aere, quas
tranſire non audent metas habere, in-
de ultra notatos jam terminos nuſquã
exire, nec in Atticum ſolum trãſmea-
l Polyhiſt. c.12. re, Solinus *l* fabulatur. *Vocem* non
eandem habent. Bœoticas exili voce
m Athen. l.9. uti ajunt. Athenis *m* circa Coryda-
lum pagum oppidũ verſus caccabant,
ultra verò τιτυβίζειν. Heſychi' κακκάβειν
n Ael.l.4. de Animal. c.13. ſcribit; Aelianus *n* quaſdam vocis
contentione & cantu valere ait. Ex
ipſarum cãtu certiſſimum jam appro-
pinquantis diei ſignum, ſed falsò aſſe-
o l.5. de Avib c.14. rit *o* Bellonius.

Pugna. De *Pugnacitate* earum quædã pro-
p Lamprid. in Severo. duntur. Alexander Severus *p* Perdi-
cum & Catulorum certamine ſeſe ob-
q Luſigmanus in hiſt. Cypri. lectabat. Cyprij eaſdem *q* ad ejuſmo-
di certamina enutriunt. Apud Ge-
ſnerum è Sedunis allata, felem morde-
bat. Pugnant & inter ſe cum grega-
tim per nemora paſcentibus, fœmina
ceu futuri certaminis ſpectatrix ſeſe
offert, & niſi victori copiam ſui fa-
ciens.

Victus. *Victus r* nunquam in conſpectum
r Ælian.l. 4.de Animal.c.1. prodit. *Pulli* cum primùm ad coitum
educuntur, ſua cute armati, quam vel
ad arbores affricando, vel luto obli-
nendo aſperam reddunt, pugnant. a-
cuitur pugnacitas, ſi trichomanes &
polytrichum in cibo offerantur, ſi *s* Li- s in congi. mirab.
berali credimus.

Sed & ſingulari pollere Perdices narrat.
ingenio certum eſt. Si ad nidũ cœperit Ingeniũ.
t accedere auceps, prçcurrit ad pedes t Plin. H. N.l.10. c.33.
fœta, prægravem aut prælumbem ſeſe
ſimulans, ſubitoq; in procurſu aut bre-
vi aliquo volatu cadit, fractâ aut alâ Ariſt. H. A. l.9.c.8.
aut pedibus, procurrit iterum jam jam Ælian. l.3. de Animal. c.16.
prehenſurum effugiens, Spemq; fru-
ſtrans, donec in diverſum abducat à
nidis. Eadẽ pavore libera, & maternâ
vocans curâ, in ſulco reſupina, glebâ
ſe terræ pedibus apprehenſâ, operit.
Diſcunt & pulli aſtum, *u* & quam- u Plut. de ſolertia Animal.
primùm hominem adeſſe ſibillo ſigni-
ficarit mater, ſupini ſe collocant, &
corpus quisquiliis tegunt. Nec depo-
nit has venator fraudes. Ante retia
propoſitus, cantum ad pugnam laceſ-
ſentem orditur. Sylveſtribus ingruẽ-
tibus pedem refert, ipſi in laqueos in-
cidunt. Nolo ſermoni humano enun-
ciando aptos dicere, quod aliqui ex *x* x Statius. l.2. Sylv.
ſcriptoribus innuere, & latinſcula ea-
rundem lingua ſuadere videtur: Non Athen. Dipnoſ.l.3.
caret tamen fide, interdum ita cicu-
rari poſſe, ut, cum Gallinarum dome-
ſticarum cohorte promiſcuè habitẽt,
quod apud Aloyſium *y* Mundellam y Aldr.l.13. Ornit.c.16
factum; domi educatæ, ad montes in-
terdiu victum inquirendi ergò ſub cu-
ſtodibus dimittantur, ſibilo revocatæ
ſub veſperam redeant, quod Nicolaus
à Nicolais *z* in Chio inſula commu- z l.2. Navig. Oriental c.8.
niter fieri prodit; & ab homine de loco
in locum ad quatuor millia, ita ut ille
terra iter faciat, iſtç per aërem volent,
quieſcente quieſcant, ducãtur, quod
in Ponto viſum, Odoricus de Foro Ju-
lij tradit. Ova deperdita per alterius
a matris damna, ut adoptione alienæ a Caſſiod. var.l.2.
ſobolis ſuæ orbitatis incommoda re-
parent, reſarcire; Natos in campos e-
ductos, ut fuerint materna voce com- b Aetius l.13.
moti, ovorum genitricem petere; ubi
ſenſere *b* medicamentum lætale pa- c Ælian. l. 4. de Animal.c.13.
rati, vociferari. Cirrhæas *c* ſeipſas,
ut ab aucupibus ſpernantur emaciare:
porro ad vocem ſonoram *d* conciliã- d Ariſt.l.2. Probl.l.39.

I 2 dam

dam uti; vulneri ori anum, *e* manſum imponere; lautifoliis *f* annuum faſtidium purgare; arundinis lectâ, & ſeu comeſta, ſeu in nidum impoſita comâ, oculorum faſcinationem *g* avertere, adductorum Authorum fide refertur.

e *Ælian. l. 5. de Anim. c. 46.*
f *Plin. in H.N.*
g *Ælian l. 1. de Anim. c. 35.*

Vſus Cirrhæarum *in cibo* nullus *h* alliis enim veſcuntur, noſtrares laudem apud omnes, Martialem ſi excipias, meruerunt, ſunt qui pullos veteribus alas reliquis partibus præferunt. Fuere & exta & ova in uſu. Heliogabalus *i* Palatinis ingentes dapes iis refertas exhibuit. Sed nec *Medicina* illis deſtituitur. Caro Elephantiacis, lue venerea k affectis, fluxu alvi † laborantibus prodeſt. Medulla & cerebrum cum vino, ictericis; ventriculus *l* ex vino nigro iliacis; jecur aridum comitiali morbo laborantib. ſanguis *m* ſuffuſioni oculorum. fel *n* in hebetudine viſus, & albuginibus cum melle commiſtum; pennæ combuſtæ ad uteri ſtrangulatum; ova ad *o* lactis copiam, facere creduntur.

h *Idem l. 4. c. 13.*
Vſus.
i *Lampr. in Heliogab.*
k *Cardan. in Cōment. in Aphoriſ.*
† *Hippocr. l. 3. de diæta*
l *Plin. H. N. 30. c. 6.*
m *Idem l. 16. c. 18.*
n *Galen. l. 10. de ſimplicib. Dioſcorid. l. 2. c. 72.*
o *Plin. l. 30. c. 14.*

ARTICULUS X.

De Perdicibus in ſpecie.

PUNCTUM I.

De Perdice Græca Bellonii, Perdice ruffa, Cinerea & Damaſcena.

PERDIX GRÆCA craſſa quoq; & Coturnus ex deſcriptione *a* Bellonii dicitur. Noſtratibus duplo craſſior eſt; *roſtro* pedibusq; rubris, maculis ad anteriorem ventriculi partem eisdem quibus roſtra reſperſa, mediocris Gallinæ magnitudine. Frequens eſt in rupibus Colmenſibus, inſulis Cycladibus & Cretæ maritimis. *Vox* noſtrarum voce major, coitus inprimis & partus tempore. *Nidificant* ſub dio menſe Majo. Ova edunt ſub aliquo magno lapide octodecim, quandoque ſedecim, ovis Gallinæ ſimilia, minora, alba, maculis ſubrubris exiguis reſperſa, uſui peridonea, ſed quorum vitellus non congelatur.

a *Bellon. l. 5. c. 13.*

PERDIX RUFFA ſive major, columbam exprimit, roſtrũ habet Cocci colore, pedes minus rubent. Color cinereus per dorſum, pectus & caput decurrit. Oculorum palpebræ in marginibus rubent, ab iis linea nigra retrò per collum tendit, inde reflexa per pectoris partem ſupremam ſæpè circulum facit: quod intra eam eſt albicat.

PERDIX CINEREA, ſeu minor, Græcis ignota, ex deſcriptione Geſneri, coloris eſt varii, nec deſcriptu facilis. Roſtrum ſubfuſcum. Caput è ruffo fuſcum; ſynciput, partes circa oculos, proram capitis ſimpliciter ruffa: collum & pectus cinerea, exiguis maculis nigris quaſi per verſus, criſpos & undantes. interſtincta: Dorſum, caudam & alas varios colores præ ſe ferenda, crura ex fuſco albicãtia. Gregatim volat, vere verò bimatim.

Perdix quæ ſub DAMASCENÆ nomine Aldrovando tranſmiſſa eſt, brevitare & craſſitie corporis ad Perdices accedit, minor tamen eſt, roſtrũ habet prolixius; pedes quodammodo luteos. Nec tamen † Æliani Syroperdix eſt, etſi magnitudo reſpõdeat. Nec enim eſt nigra, neq; roſtrum habet ruffum, imò illa manſueſcit, cum hæc ſemper in feritate perſeveret.

† *Ælian. H.A. l. 16. c. 7.*

PUNCTUM II.

De Perdice alba, ſeu de Lagopode.

PErdix alba, Lagopus à pedibus leporinis & villoſis; *a* Ariſtoteli, qui nullum animal præter unum leporem pedes villoſos habere ſcribit, incognita; Heſychio & Phavorino λαγωΐτης. *b* Horatio Lagois, niſi fortè piſcem Romærarum & ideò carum, quod interpretes volunt, intelligat; aliis *c* Perdix petroſa dicitur.

a *H. A. l. 3. c. 12.*
b *l. 2. ſermone Satyra. 2.*
c *Aldrov. l. 13. Ornith. c. 21.*

Duorum autem ſunt *Generum*.

Generа.

Prius eſt columbarum *d* magnitudine, tanti candoris, ut à venatoribus hoc ſolo, quod nives ſuperat, viſu deprehendatur, pedes tamen *e* & roſtrũ nigricant, ſupercilia in mare inprimis rubent: collum maculis quibusdam nigri-

d *Plin. H. N. l. 10. 48. Scalig. Exercit. 59.*
e *Aldr. l. c.*

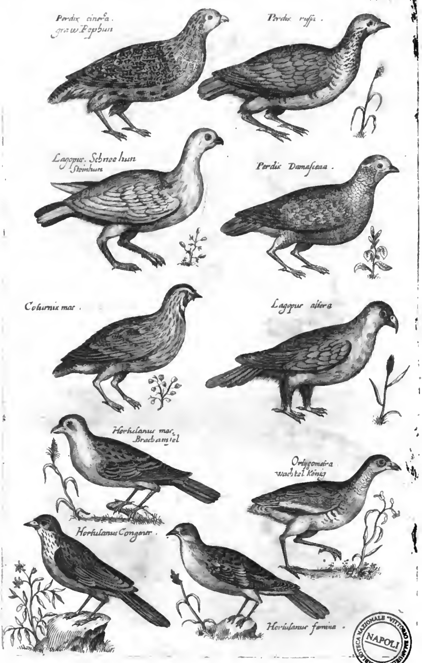
Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Google

Tab. XXVIII

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

nigricantibus perſpergitur, & radices
pennarum nigreſcunt.

Alterum nomine eodem à coturni-
cibus magnitudine tantum differens
croceo tinctu; quod Aldrovandus
Perdicem Bellonij Damaſcenam, ſeu
Syroperdicem eſſe credit. Dorſi &
colli colore Gallinaginem æmulatur.
Alæ quæ corpori junguntur, albas, fu-
ſcas & fulvas pennas habent; decem
remiges cinereæ ſunt; pars interior &
venter albent, & torquem in pectore
rubro, fulvo, flavoque coloribus con-
ſtantem habent.

f *Geſner. in Ornith.* Deſcribit & *f* Geſnerus aliud, quod
per æſtatem fulveſcere, & ne per hye-
mem quidem albeſcere dicitur.

Locus. *Reperiuntur* Lagopodes in *g* Alpi-
g *Plin. l. c.* bus, & Pyrenæis *h* montibus inque
h *Scal. l. c.* ſummis jugis imminentibus ei valli
cui nomen Arbuſti, quâ fauces aperiũt
iter. Ita verò frigore, nive, & glacie
delectantur, ut ubi locis inferioribus
liquantur nives, altiora & ſoli averſa
proſequantur loca, in quibus nix per-
ennæ.

Vox. *Vocem* edebat, quam Geſnerus de-
ſcribit, cervinæ non diſſimilem.

Ingeniũ. *Naturam* ſi ſpectes, non extra *i* ter-
i *Plin. l. c.* ram, in qua naſcuntur, ijs veſci facilè;
quando nec vivæ manſueſcunt, & cor-
pus occiſarum ſtatim marceſcat. La-
tent quidem homine conſpecto; eoq;
diſſimulato ſeſe motu prodere cavẽt,
tanta iis fallendi ſimilitudine nivis fi-
ducia; ſed tantæ etiam ſimplicitatis
k *Stumpf. apud Aldr.* ſunt, ut à venatoribus k diſpoſitam la-
pidum ſeriem tranſire non audeant,
ſed ſecundum illam, quaſi ſecus mu-
rum inſuperabilem decurrentes in
decipulas incidant.

Vſus. *Vſus* earum & in cibis eſt. Præci-
puo ſapore eſſe Plinius dicit. Salu-
l *Scaliger. Exerc: 59.* berrimas teſte *l* Scaligero Norici cre-
dunt guſtu, ſubamaras Geſnerus re-
liquit.

NB. *Perdices Indicas vide in Man-
tiſſa.* Num. 8.

ARTICULUS XI.

De Coturnice Latinorum.

Genera. COturnix Græcis antiquis ὄρτυξ,
modernis ὀρτύκη & ὄρτυκι, Villa-no-
vano. Quisquila, Gaſio Quaquila
dicitur. Unum duntaxat ipſarum ob-
ſervatum *genus*. Viſa tamen & Alba,
ſi *a* Ariſtoteli credimus; & in campis a *Ariſt. l. de colorib.*
b Ruſſicis & Podolicis virentibus pe-
dibus, quarum uſus ſpaſmum inducat, b *Cromerus l. 1. de Polonia.*
inveniuntur. Notæ quas ſuis veteres
tribuunt, & in noſtris reperiũtur. Par-
væ *c* ſunt, pedes *d* fiſſos, & pinnas *e* c *Plin. H. N. l. 10. c. 23.*
duras habẽt. Theophraſto fortè Per-
dices nanæ dicuntur *Mas & Fœmi-*
na diſtinguuntur, quod Fœminæ to- d *Athẽ. l. 9.*
tus color quodammodo teſtaceus ſu- e *Ariſt. in Phyſiogn.*
perius ad cervicem, dorſum, caudam
& alas, ad mẽtum & pectus ſubluteus;
ad ventrem ferè albus. A roſtro ejus
ſupra oculos & aures linea inſignis
longitudinis alba, circulares aliquot
maculas habens excurrit. Cauda pro
proportione major eſt. In *Mare* ro-
ſtrum magis nigricat. Supra illud ca-
pilli quidam extant. Collum lineolis
albis intercurrentibus ruffeſcit. Pe-
des minus luteſcũt; digiti verò eorum
ita conſtituti ſunt, ut medius primò &
tertiò longè major ſit, poſterior quem
pro calce habet, longè exiguus. In *in-
ternis partibus* ſingulare quid obtinent.
Oſſa ipſis dura & ſolida. *f Ingluvies* & f *Ariſtot 2. H. A. c.*
gula propè ventriculum ampla & lata.
Cor g τρίβολον, ſeu muricis modò in tres g *Athẽ. l. 9.*
cuſpides diviſum. *Iecur* & fellis con-
ceptaculum inteſtinis agglutinata.
Fellis ad inteſtina labentis canalem vix
aſpectabilem. *Teſtes* jecori ſubditos.

Quantum *ad Locum* Averrhoës in
Andaluſia, teſte *h* Galeoto Martio h *l. de promiſcua doctrina.*
reperiri negat, in mediterraneis Gal-
liæ tractibus ſunt raræ. In Delo, *i* un-
de nomẽ Ortygiæ ſortita eſt; ad ſinum i *Athẽ. l. 9.*
k Arabicum, in ſuperiore Aethyopia, k *Ioſeph. Antiq. l. 13. c. 1.*
Terra ſancta, Madera, Capreis magna
ipſarum copia, ad Tænarion, quæ nũc
l Cetempolis tanta, ut hodiè Porto de l *Procop. l. 13. de bello Vandalico.*
Qualeis nominetur. In agrum Neo-
politanum tanto numero ex Africa
propelluntur, ut glomeratim ſæpè in
ædes maritimas incidant, & ſine ulla
difficultate capiantur. Migratorias
eſſe aves, omnes, Albertũ ſi excipias,
concedunt. Adveniendi habent tem-
pora æſtate depulſa. Cum maria tra-
iiciant, impetus differunt, & metu ſpa-
cii longioris vires ſuas nutriunt tardi-

tate. Ubi terram perſentiſcunt, coëunt catervatim, deindeglobatæ vehementius properant, quæ feſtinatio (ſunt verba *m* Solini *n* & Plinij) plerumq; exitium portat navigantibus. Accidit enim plerumq; noctibus, ut vela incidant, & præponderatis ſinibus alveos invertāt. Auſtro nunquam exeunt, nam metuunt vim flatus tumidioris. Plurimum ſe Aquilonibus credunt, ut corpora pinguiuſcula atq; eò tarda facilius provehat, ſiccior & vehementior ſpiritus. Ortygometra dicitur quæ gregem ductitat. Eandem terræ proximantem ſpeculatus Accipiter rapit, ac propterea opera eſt univerſis, ut ſollicitent ducē generis externi, per quem fruſtrentur prima diſcrimina. Quod de tempore dixit erratum eſt, niſi de terris tepidioribus ęſtatę apud eos depulſa intelligantur: quod de continuo volatu cum malis & velis inſediſſe obſervarit *o* Bellonius, in Delum ſæpiſſimè delatas alij; in Ponticis inſulis requieſcendi cauſa paucos dies morari *p* Varro; falſum, quod de navigantium exitio vix credibile, nec tantam ſimul abire multitudinem verisimile, cum nonnullo corporis pondere & vento apto deſtitutæ, in locis apricis & tepidioribus remaneant. Auſtro nunquam exire falſum. Cum & *r* Bellonius à Septentrione in meridiem tendentes, cum è Rhodo Alexandriam Ægypti navigaret, obſervarit; & Ariſtoteles Auſtro tanquam humido & gravi moleſtè volare prodiderit. Sec nec de Ducibus inter authores convenit. Ariſtoteles *s* hæc loca adeuntes, ſine Ducibus per[illegible]ere; abeuntes. Lingulacam, Otum, Ortygometram, & Cynchramum Duces habere; ab hac noctu etiam revocari, ſcribit. Plinius id *t* ad ventum transfert, & de Ducibus ita. Glottidem ſeu Lingulacam initio blā blandita peregrinatione avidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore ſcilicet ſubit. Reverti incomitatam piget, & ſequi, nec unquam plus uno die pergit. In proximo hoſpitio deſerit. Verum invenitur alia anno intercedente relicta: ſimili modo in ſingulos dies. Cynchramus perſeverantior feſtinat etiam pervenire ad expetitas terras.

m *Polyhiſt. c.18.*
n *H.N.l.10 c.23.*
o *l.5.de Avib.c.20.*
p *Varro l.3. de re ruſtic.c.5.*
r *Bellon. l.5.de Avib. c.17.*
s *Ariſt.H.A.l.8.c.11.*
t *Plin.H.N.l.c.*

Victus. *Victitant* granis milij, tritici, & aliarum frugum. In Capreis inſulis Acinis herbarum; apud *u* Holandos Bryoniæ, ſecundum Portam malo Punico. ſemine cannabis, lolio, & tritico ſaginantur, ſed & Hellebori ſemen *x* perinde ipſis cibus, ac ſturno cicuta, quæ hominib. venena eſſe creduntur; (ideò Plinius *y* veneni ſemen dixit) ſeu recuperandæ ſanitatis cauſa, cum Epilepſia tentantur, quod Aquę placet, ſeu peculiari quadam naturę ſuæ prærogativa, concoctio enim non vi duntaxat caloris, ſed tota ventriculi ſubſtantia perficitur; ſeu, quòd, cum pertenues habeant ad corda penetrātes meatus, antea devoratam cicutā concoquant, quam inde lethale gelu ad præcordia pervenerit, ut Divus Baſilius cenſet. Aquam ſimul ac bibêre, turbant, ſeu quòd tali delectētur, ſeu quod ſingularem cum Camelis & Elephantis, quibus idem ſolenne, amicitiam gerant.

u *Iunius in Novēdalib.*
x *Lucret.l.4.de natura rerum. Ariſt l.l.de plantis. Galen. ad Piſon. Aphrodiſ. in proœmio Problem. Ambr.l.3. Hexā.c.9.*
y *Plin.l.10. H.N.c.23. & 72. Solin. Polyhiſt.c.18.*

Generatio. *Salacitas* ipſis quæ *z* Perdicibus, ſæpius coitum repetunt, & humi nidulantur. Sunt qui quotannis quater *prolem edere* velintq; bis in his quas petunt, bis in his ad quas revertuntur regionibus. Utut ſit, quo loco pariūt non incubant, ne quis locum longioris temporis morâ percipiat. Sedecim *ova* cornicis ſimilia, ſi, Bartholomæo Anglico credendum, excludunt; ex his pulli fœminæ, rurſus ad decē menſe Auguſto pariunt. Unde non mirum tantam Coturnicum copiam, & mēſe Majo incubanti inſidiantem, ſpē centum & amplius perdere.

z *Ariſt.H.A l.9.c.8. Athen.l.9.*

Volatus. *Volatus* ſunt modici, Auſtro præſertim flante, cujus humiditas corporis gravitatem auget, ſed defectum curſu compenſavit natura, hinc Comeſtori Currelij dicuntur.

Vox. *Vocem* mari Ariſtoteles ademit, exilem Albertus credit, fœminę craſſam. Menſis Aprilis initio canere incipiūt; num ſubitò cum ad nos venerint, dubium. Vox nemini nota non eſt, & ideò apud Athenæum Pratinæ placuit, ut ἁδύφωνον dixerit. Sapientes olim prognomone utebātur, quod verum

cantu

cantu ſuo horoſcopi emetſum ſignare crediderint; cum in eo certum numerum ſervet.

[*Pugna.* † *Ariſt. in Phyſiogn.* b *Dioſcor. in l. 4. c. 131* c *Ariſtoph. in pace.*]

Pugnacitas quæ avibus † duræ pennæ communis, in iſtis adianthi uſu *b* accenditur, & occaſionem, ut *c* Ariſtophanes Carcini Poëtæ filios, ἐρτύγας οἰκογενεῖς dixerit, & pugnax ἐρτυγίου ψυχὴν ἔχειν dicatur, dedit, ſatis olim Athenis & alibi nota fuit; ubi ad certamen tanquam ad gladiatores ludos effuſiſſimè conveniebatur, & Solon pugnantibus ſpectandis tempus impendere jubebar. Nec ignota Neapolitanis hodiè, aliquoties victrix, duodecim ſæpè aureis venditur. Auguſtus quoq; tanti fecit, ut Erotem Ægypti Præfectum, quod victricem per contumeliam ediſſet, morte infami multaverit, & Areopagitæ *d* puerum, quòd Coturnicibus quas comprehendere poſſet, oculos erueret; damnaverint. [d *Quintil. l. 5. Inſtit. Orat. c. 9.*] *Antipathia* ipſis cum *e* Pelicano, ſed & cum Luna & Sole exorientibus, ſi Oro credimus. [e *Ælian. l. de Animal. c. 49.*] His viſis terram fodicant, pupillasq; identidem conſcribillant.

[*Morbi.* f *Plin. H. N. l. 10. c. 23.* g *Hippocr. lib. re morbo ſacro.* h *Ariſt. Comment. in Ariſtot. in Plantu.* i *l. 6. Antiq lect. c. 7*]

Epilepſiâ eas laborare, experientia comprobavit, ſed ſolas præter hominem quod *f* Plinius prodit, falſum; cum *g* Hippocrates, capras & oves, Scaliger *h* canes, Rhodiginus *i* feles & arietem, Abſyrtus Equos, Brodæus Accipitres & Graculos, eodem morbo vexari ſcribant. Quæ de *Ingenio* ipſarum Oppianus *k* & *l* Plinius, nempe adverſo flatu pondusculis lapidum appenſis aut gutture arenâ repleto ſtabilitas volare, & cum mare transvolant, ſingulas ternos ore lapillos ferre, ſingulos per intervalla dimittere, ſic utrum mare tranarint obſervare, produnt; πεγτυδη καὶ πίστεως πόρρω eſſe videntur. Bellonius in naves lapſas aperuit, & milium duntaxat reperit, lapidum non obliturus, ſi aliquos inveniſſet.

[*Ingeniū.* k *In Ixeutica.* l *Plin. H. N. l. 10. c. 29.*]

[*Vſus.* m *Plin. l. 10. H. N. c. 23.* n *l. 6. Epidem. cōm. 5*]

Vſus Coturnicum olim *in cibis* apud quosdam nullus, *m* quòd veratro veſcantur, & comitiali morbo laborent. Galenus *n* quosdam, qui ediſſent, in Doride, Bœotia, & Theſſalia muſculorum diſtētionibus correptos obſervarit. Nos nihil tale ſentimus, ut nec ex capris vel avib. quicquam, ex modico eſu aſſarum inprimis optimum pollicetur ſanguinem Aldrovandus, ex immodico, pinguiorum inprimis, putredinalem febrim minatur. *Vſum in Medicina* ſi requiras, *o* cerebrum ex unguento myrteo tritum, & ſtanneo vaſe repoſitum, Epileptico paroxyſmo medetur, ſi faciem eo illeveris. [o *Galen de Euporiſt. c. 155.*] Adeps cum pauco helleboro mēbro pudendi inunctus, venerem auget; cum melle, myrrha, & chalcantro albo oculorum vitia corrigit. Cum Zingibere tritus, Equorum oculos incolumes ſervat. Cato inveterata porcorum & piſcium eſcæ immiſcetur.

NB. *Coturnicis genus exoticum vide in Mantiſſa.* N. 7.

ARTICULUS XII.

De Ortygometra.

DE Ortygometra quam Plinius & Gaza Matricem, Villanovanus Ethigometram, Scaliger *b* Coturnicomatrem, & verius vocat; vix, quid certi dicendum ſit, habemus. [a *Plin. l. 10* b *in Comment. ad l. 8. Ariſt. de H. A c. 15.*] De forma nihil ferè ab Antiquis traditū eſt. Ariſtotelem *c* ſi excipias, qui paluſtribus avibus facie ſimilem eſſe reliquit. [c *l. 8. H. A. c. 12.*] Sed nec ex Recentioribus quicquam certi colliges. *d* Scaliger non abſimilem gallinagini, magnitudine parem, colore tamen dilutiore, facie totâ coturnicis, eſſe, & ab aucupibus matrem Qualearum, ab aliis Raſcle dici, ſcripſit. [d *loco citato.*] Bellonius duplicem *e* ponit. *Vnam* quam Raſclequoq; nuncupat. [e *l. 4. de Avib. c. 19.*] *Alteram* quam in geniſtis degere affirmat, magnitudine Ortygometræ nigræ, quam falsò Rallum nominat, colore præcipuè ruffo, in alarum coſtis ſubrubente, in femoribus caſtaneo, maculis albis interſtincto; capite perdici cinereæ ſimili. Aldrovandus, qui aquaticarum hanc ferè ſpeciem eſſe putat, ut crura habeant oblonga, digitum qui pro calce eſt perbrevē, corpus gracile, plumas plærunque varias, ventrem albicantem, caudam brevem, roſtrum longiuſculum modicè flexum, avem, quam à Cardinali Paleotto acceperat, quæq; roſtrum coturnice majus, caput, collū, dorſum,

& ma-

& majorem alarum partem teſtacei coloris, alas qua ventrem contingebant ruffeſcentes; crura pedeſq; pro corporis portione longos, colore inter croceum & viridem medio, obtinebat, pro Ortygometra poſuit.

ARTICULUS XIII.

De Cynchramo.

a *Ariſt. H. A.l.8.c.12.*

CYnchramus Heſychio Cynchramas, *a* Ariſtoteli Cychramus, alijs Cenchramus quoq; dicitur. Quænam ſit avis inter graviores non convenit, etſi ferè certũ eſt, nec linariam miliariam eſſe, ut Ruellio placet, & in ſequentibus patebit, nec ex cenchritis avibus milio quidem pinguеſcentibus ſed aquaticis, & ex Anſerum genere: nec Cenchrin, à varietate punctorum milij inſtar dictum, ex Accipitrum familia. Geſnerus *b* Helvetiis Brachvogel dictam, ferè eſſe putat, quæ cruribus eſt proceris, roſtro oblongo, eodemq; modicè inflexo, quæ autumno avolat, & tempore verno cum coturnicibus redit, & paluſtribus delectatur. Bellonio *c* eſt Gallorum le Prujer aut Preyer, quæ alaudâ criſtatâ eſt major. *Roſtrum* habet breve, craſſum, tuberculo conſpicuum, ad inſtar oſſis durum, inferius cum ſuperiore conjunctum, foveam in medio efformans, *ventrem* pallidum & nigris quibusdam maculis diſtinctum. *Crura* pedesque inter rubrum & caſtaneum media, poſticum *digitum* longum. *Verſatur* in pratis, hordeo & milio *delectatur*, nidos in agris avena & milio conſitis exſtruit, & ſex pullos excludit.

b *in Ornitholog.*

c *l.4. de Avib. c. 20.*

Deſcriptio.

Vox. *Vox* ipſi Tirtertirteriz.

Volatus. Cum *volat* crura contra aliarum avium morem pendere ſinit.

d *Aldrov. Ornith. l. 13.c.24.*

Aldrovandus *d Hortulanum* omninò eſſe credit, avem alaudæ magnitudine, at paulò minorem, cui *roſtrum*, *crura* tota, pedumq; *digiti* rubeſcunt. *Caput*, *collum* & *pectus* in mare intercurrentibus punctis croceis, flavi, in fœmina partim flavi, partim viridis ſunt coloris, alarum pennæ inter coſtales in utroque ſexu, flavo & nigro colore tinguntur, mas ſub oculis ad latera maculam habet rotundam, intensè luteam, quæ in fœmina non eſt.

Locus. *Reperitur* in agro Bononienſi & Florentino, ex milij eſu vehementer pingueſcit, & magno numero depilata, & ſcatulis aſſervata, Romam, transmittitur, ibidemq; caro pretio venditur, ſunt verò & alia Hortulanorum *genera*, *Flavus* nẽpè colore propemodum paleari, alarum coſtis & remigũ pennarum extremitatibus albis. *Albus* cygno ipſo ferè candidior, *& Hortulano congener*. Caput ipſi ex cinereo ad flavum vergit, collum cinereum nigris maculis punctatim diſtinguitur. Venter, crura, pedeſq; crocea ſunt. Cauda tota fuſca ad latera lateſcens.

Albicilla cujus cauda alba, cætera vulgaribus Hortulanis ſimilia, color duntaxat in omnibus pallidior.

CAPUT II.

De Avibus pulveratricibus domeſticis.

ARTICVLVS I.

De Gallo Gallinaceo:

GAllus Gallinaceus, Gr. ὄρνις ἀλεκτρυών, ἀλέκτωρ, βρητὸς, κικιῤῥος, κοκκοβόας ὄρνις, κόρυθων, κότ[illegible], κρονίας, κοτίκας μηδικὸς, ὀλόφωνος, ὀρθοβόας, ὀρθαλιχος, πέρσικος ὄρνις, σέρκος, σίλκος, ᾠδὸς ὄρνις, Latinis cohortalis avis, lucis, criſtati oris, &c. dicitur. Gallinam ἀλεκτορίαιναν, ἀλεκτορίδα, κίκκαν, ὀρθαλίδα, Cortis avem, Mylagridam, appellavere. Νέοττοι, νίκοργες, ἴπποι, νεοτίδες ὀρθαλαχοὶ, pullorum ſunt nomina.

Genera. *Differentiæ* ipſarum ſunt variæ, quæ à *locis*, *voce*, *integumento*, *partu* & *incubatione* ſumuntur. *Hadrianarum* Gallinatum Ariſtoteles *a* mentionem facit, quæ pennæ verſicoloris, quotidiè pariunt, ſed pullos interimunt; quas *b* Athenienſes alere ſtudebant, quæq; vel. ſunt eædem cum *nanis*, & *pumilionibus* ſeu *c* Plinij, quibus certa fœcunditas rata, & incubario ovis noxia, ſeu Columellæ, *d* quæ etſi vetuſtæ propter infœcunditatem improbantur, pluribus tamen locis fœcundæ reperiuntur, & ova plurima edunt, vel cũ Longolij Parturientib. ſeu Leyhennen,

a *l.6. H.A. c.1.*

b *Athen. Dipnoſ.l.7.*

c *l.10 c 53 & 56.*

d *Columella de re ruſtica l.*

hen, quas verſi[illegible]es, & roſtro longiuſculo ſa[illegible]t. Pumilas enim, quæ paſſim exrant, & claudicando potius, quàm incedendo per terram reptant, nemo iſtis accenſuerit. Sunt & Tanagræ, Lydæ, Rhodię, Chalcidicę, Medicæ, & Alexandrinæ. Ex *Tanagræis* Galli inprimis probabātur, alij μάχιμοι ſeu pugnaces dicti, alij Coſſiphi & Merulæ dicti, qui Lydas *e* magnitudine æquabant, Corvis colore ſimiles, palleariam & criſtam inſtar anemones, nec non can[illegible]ida & exigua in roſtro ſupremo & caudæ extremitate ſigna, habebant. Cum omnes à prælijs *f* commendentur, & amplitudine pares ſint, *g* facile ejusdem [illegible]eneris eſſe ſuſpiceris, fortè & cum Longobardicis, qui pedibus uſq; ſublatis incedūt, plumis ex auro fulvis teguntur, eosdem. *Patavinas* Hermolaus, & Longol[illegible] dixere; ſed quia c[illegible]a deſtituūtur, quod veteres in ſuis non reticuiſſent, vix eſt credibile. Sunt & in regno Senegæ, Gallinæ Phar[illegible] dictæ. in regno Tarnaſſari noſtris tripl[illegible] majores. In Jamaica inſula *h* Pavonibus nec magnitudine, nec ſapore cedunt.

e Pauſanias in Bœoticis.

f Varro de Re ruſtica.

g Columella.

h Petrus Martyr in Decadib.

Reperitur & propè Theſſalonicum *i* genus quoddam Gallinaceorū perpetuò mutum nunquam familiari his alitibus cantu vocale. Nonnullæ quoque ſunt *Lanigeræ*: ut in quadam Orientis urbe, & nivei coloris, in regno Mangi [illegible]lis more fe[illegible]s nigris veſtiūtur. De re[illegible] loco agemus.

i Ælian. de Anim. l. 15. c. 20.

Forma.

Quantum ad *Formam*, Gallum gallinaceum Alucone ſci[illegible] ect majorem *minorem* prodidit *k* Ari[illegible]s. Soli ſi dipedum altilium *colores* diverſi ſunt & nitorem hunc ſi attendas, majori ſpecioſitate quam † Crœſus veſtiuntur. *l* Spectatiſſimum inſigne ipſis, corporeum ſerratum, nec carnem id eſſe, nec cartilaginem, nec callum jure dixerimus, verū peculiare. Criſtam Latini φοινικ ο[illegible], κνεβασιαν vel κνεβαβίαν, κεγυφην, & λοῦβιν Græci, dixere. Semper eſt exerta & rubens dum integra ſanitate fruitur, & mitum de ea. Herberſteinius. *m* Cum cuidam in Moſco via frigore jam ferè enecto, abſciſſa fuiſſet, ſibi reſtitutum, erecto ſtatim collo cantaſſe. Plicabilem Gallinæ

k H. A. l. 9. cap. 8.

† Laërt. in Solone.

l Plin. H. N. l. 10. c. 17. Ariſt. H. A. l. 2. c. 8.

m In itinere Moſcovitico.

obtinuere, & per medium caput deorſum dependentem. *Oculos* omnes habent ſplendidos, ſalacitatis indiciū. Paleæ (Ariſtoteles κάλλαια ob purpureum floridumq; colorem vocat) ex rutilo albicantes, ſub mento & collo, velut incanæ barbæ dependeant. *Roſtrum* robuſtum, in ſuperiori parte aduncum, coloris plærumq; cornei viſitur. *Caro* quæ roſtrum undiq; cingit, nonnullis mentum, Columellæ gena eſt. *Iuba* (ſic longiores cæteris plumas Columella dixit) collum & cervicem undiq; ambiunt. Vel pectus vel pars ventris poſterior *Navis*, a qua pullum aperiri jubet *n* Apicius, vocatur. [illegible]*da*, quam ὄτρα Heſychius vocat, maribus major, quàm fœminæ, bina [illegible] longiſſimæ in [illegible] arcus ima[illegible] propter teneritu[illegible] præ ſe [illegible]rentes, in fœminis ſunt, quę capis ſaginandis ſub cauda eve[illegible]tur, pingue[illegible] Germani dicunt. *Calcaribus* quæ πλῆκτρα, & κέντρα, armantur mares; inque iis in magnam quandoq; molem excreſcunt, ſed & gallinæ cum mares viceriint, cucuriunt, criſta etiam caudaque erigitur, ita ut difficile ſit, an ſint fœminæ, cognoſcere, nonnunquam calcaria parva, errore ne naturę au opere ignoro, ijs enaſcuntur. Plinius *o* Gal linas probat imparib. digitis, aliq[illegible] tando & ſuper quatuor transverſo uno, Columella quinq;, ita tamen ne cruribus emineant trāsverſa calcaria, [illegible] hæc ad Oeconomiam ſpectant. [illegible]*narum partium* [illegible] eſt ratio. *p Oſſa* habent conſiſtentiam laxam, cavam & levem. *Ingluvies*, quæ πρόλοβος & φ[illegible] ventriculo *q* præpoſita eſt. Appendices habet infra, qua deſinunt inteſtina, ut vere ultra ventriculum eſſe *r* Plinius ſcripſerit. Pellicula intra ventriculum ſtercori deſtinata, Echinus, ab aſpredine dicitur, Dioſcorides [illegible] vocavit. *Teſtes* gallinaceis ſunt ſub jecore fœminæ ſupra caudam. Uterus ex deſcriptione M. Antonij Ulmi duplex habet foramen. Infernum per quod ovum ad externa reſpiciens jam perfectum egreditu : ſupernum & internum per quod [illegible] ſepto transverſo inchoatum, ad [illegible]mam perfectam ſuſcipiēdam ingreditur. Totus in parte [illegible] ſiniſtra

n l. 6. c. ult.

o Plin. H. N. l. 11. c. 56.

p Galen. l. 11. de uſu partium.

q Ariſtot. H. A. l. 2. c. ult.

r Plin. H. N. l. 11. c. 37.

ſiniſtra ad ſpinam ſitus eſt, dextram abdominis & centrum, inteſtina obtinēt. Exitum ipſi in ſuperna ad ſpinam deſinente parte dedit natura, quia animalia ſupergreſſu coëuntia, inſtrumenta, in proximo habere oportebat, in inferiore podicis ad ventrē poſitus, quia infrà illius eſt officium. Uterque tam proximè cute, quod præputi... dixeris, & muſculo, ſphæticæ figuræ, ut extenſioni magis accomodi eſſent, obteguntur, vt arctiſſimè connivētia, ſenſim ipsū aliquando fallere poſſent. Vteri ſubſtantia membranea & craſſa eſt, figura concava, trium digitorum longitudine, qua ad exitum pertinet latior. Porrigitur ab infimo abdomine, juxta ipſorum inteſtinorum exitū, ad locum conceptionis ovorum ſub ſepto tranſverſo, eſtq; cùm extenditur longitudine dodrantali, cujus longitudinis ratione, membranam obtinuit à ſpina dorſi proportionalem omninò ac perſimilem inteſtinorum meſenterio, quam & venæ frequentes percurrunt, cum ad nutritionem ipſius uteri; tum ad ovi intrinſecus contenti, dum pertranſit à loco ſub ſepto transverſo, ad ipſius uteri exitum, alitionem. Mēbrana autem (verba ſunt Vlmi) ſpinæ colligans, eadem protſus exiſtit ij ſi meſenterio inteſtinorum, quin imò eadem eſt & ſubſtantiâ, & origine: quapropter conſenſum habet uterus cum ipſis inteſtinis. Figura uteri inæqualis, alibi anguſta, oblonga, alibi lata, brevis, juxta hāc varietatem, vari quoq; ſortiri nomina debet. Nam uteri latitudo infimo abdomini proxima, & in qua ovum jam abſolutum continetur, eſtq; ipſemet uterus, reliquum verò corpus anguſtum, oblongum, rotundum, quod ad ſeptū tranſverſum extenditur, vel *uteri ſtomachus*, vel *uterus productus* extenſusve, vel *uteri gula*, nuncupari poſſet. Eſt autem membranea & tenuis, admodum diverſa à reliquo utero protenſo, & à ſubſtantia ipſius uteri, qui ad exitum jacet. Nam finis hic membraneus ſubtilis & pellucidus exiſtit, ac exanguis. *Inteſtinum* quoque *uteri*, ratione figuræ & quantitatis, cūcum longitudine rotūditatem cavernoſam habeat, meritò diceretur. Cui accedit membranæ occaſio hanc uteri extenſionem, vel productionem ſpinæ colligantis, quod *Meſenterium uterinum* appellamus. Intermedia pars uteri, quæ eſt illius portio ab utero propriè dicto, finem interjacens, craſſam obtinet ſubſtantiam, albam, l. acti ſimilem, & in ſemetipſam conſidentē, cujus meſereō multiplices venas habet. Hujus ſubſtantia cocta ovi albuminis guſtu ſaporem exhibet.

De *Victu* non eſt quod multa dicamus. Præcepta ſaginandi ad Oeconomiam pertinent. Vvis & ficubus impenſè; ſed infeliciter veſcuntur. Steriles enim evadunt, & pituitoſi, ſi vel ſemen *s* cannabis appoſueris, numeroſorum ovorum partu gaudebit, ſi vel hordeum ſemicoctum, vel Naſturtii ſemen cum furfure & vino ſubactum, exhibueris, majora deponent, ad ſaginandum tum triticum cū aqua coctum, potu interdicto, tum Cytiſus vehementer laudantur. *Victus.* *s Matthiol. in Dioſcor. l. 3. c. 148.*

Quantum ad *Generationem*, & quæ ei adhærent. *Sexus* in hac ave manifeſtis ſignis diſtinxit, & mas erectâ criſtâ, iubâ, à cervice per collum dependente, cauda majore, & inſigni ad præliandum calcari ſuperbit. *Salacitatis* verò ſunt inexhauſtæ. Nam ceti peculiare ipſis coeundi tempus, vernum eſſe, unde majores fortè tum teſtes, Ariſtoteles innuere videatur, & ad unum ovum fœcundandum multoties *u* cum eādē gallina gallus coeat, quin & quidam effœminati à primo *x* ortu naſcuntur, ut nec cucuriant, neq; fœminas ineant, & *y* Theophraſtus agreſtes cortalibus ad venerem proclíviores dicat: certum tamen ſimul, ſingulis diebus quinquageſies & amplius uxores ſuas Gallum inire, ſi eas mori contingat, mœrore animi interdum contabeſcere, ſi illæ deſint, ne à maſculino quidem genere ſibi *z* temperare, unde lege *a* vivicomburio damnabatur, aliàs non ſui generis volucres, Phaſianos nempe & Perdices aggredi, & ſemen *b* ad Gallinatum & conſpectum & vocem emittere. Qui nunquam *c* qui in æde Herculi paſcebantur ad Gallinas, quæ in Hebes, inter- *Generatio.* *u Oppian. in Ixeutic.* *x Ariſt. l. 9. c. 49.* *y apud Athen. l. ...* *z Æl. l. 4.* *a Plut. in l. nū bruta ratione utantur.* *b Athen. l. 9. Dipnoſ.* *c Ælian. l. 7. c. 46.*

Gallus Indicus.
Welſcher han.
Gallus cornutus.
Gallina Patauina.
Gallus Patauinus.
Pumilio Kriechhun.
Gallina.
Henne.
Gallus.
Gallus. Han.

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Google

interfluenre utramq; ædem rivo perenni, transvolabant, niſi cum libidinis vexabantur ſtimulis. Non æquè tamen ſalaces omnes, lacertoſi, rubenti, erectaq; criſtâ; roſtro, brevi, pleno, acuto, oculis ravis aut nigris, paleâ rubrâ, collo vario, fœminibus piloſis, unguibus longis, cauda magna, frequentibus pinnis, profuſiſſimi in Venerem eſſe creduntur. *Coitus* tempus mari, ſtatim ac à cubili ſurgit, fœminæ, progreſſo jam die, ſuperveniente illo, cõſidet iſta humi. à coitu *d* inhorreſcit, ſæpè feſtuca aliquâ ſe luſtrat, & vapore per libidinem excitato membra extendente, ſeſe excutit *De partu & ovis* ne hoc caput nimia mole legentes perturbet, in ſequentibus ſeparatim dicemus. *Animales actiones* quod ſpectat, quia Gallinæ unico oculo ſurſum elevato, rapaces aves obſervant, *Viſu*, quia aridiſſimum quodq; modò id ore recipere queant, illicò dijudicant, *e* guſtu pollere videntur.

d *Ariſtot. H. A. l. 5. c. 2.*

e *Scalig. Exerc. 266*

Vox. *Vox* Gallinæ mutabilis. Circa partum κακκάζει ſeu ſingultit, dum incubat, glocit ſeu glocitat. Cum iniri debet, mancam & exilem vocẽ format, in genere gracillare & pipare dicitur. Cantus, pro malo omine accipitur, & inter obſtetricum numeratur obſervata. Galli propè Theſſalonicam nullam habent, apud nos graviorem, ſed verè ἄπωδον, qui nec choro, nec fidibus concordat, ᾄδειν & cucurrire ſolent. Vigiles hos nocturnos excitandis in opera mortalibus, *f* rumpendoq; ſomno natura genuit. Norunt ſydera, & ternas diſtinguunt horas interdum cantu, cum ſole cunt cubitum, quartaq; caſtrenſi vigilia ad curas, laborẽq; revocãt, nec ſolis ortum incautis obrepere, diemq; venientem nunciant cantu, ipſum verò cantum plauſu laterum, hinc ἡμερόφωνος, & lucis prænũcius dicitur, & veteres gnomonibus horarijs deſtituti, noctis deliquium & diei acceſſum eo metiri ſolebant. Matutinum cantum, quidam alimenti deſiderio, (avidè animal calidiſſimum nutritur:) alij ſalacitati (initurus cucurrire incipit) nonnulli auræ mutationibus, quæ ex ſolis contingunt motibus, multi cum & ſatur, & à coitu canat, occultæ cum ſole amicitiæ vendicant. Qui profunda nocte validius, manè remiſſius cantare putant, cantum vento ferri, ventum noctu magis quam ſub crepuſculũ ſpirare, ſic gallum longius audire, opinantur. Muti evadunt, ſi vel circulum è ſarmentis *g* callo addideris, vel caput & frontem oleo inunxeris, ſi Plinio & Alberto credendum.

f *Plin. H. N. l. 10. c. 21.*

g *Plin. H. N. l. 29. c. 4*

Singularem ijs ineſſe *Faſtum* tum inde colli. i poteſt, quod imperitant *h* ſuo generi, & regnum in quacunque domo ſunt exercẽt: tum quòd nullam *i* ineundi ſui abſq; atrociſſimo certamine copiam faciant, tum quòd ædes † ingreſſuri, ſeſe, ne ſcilicet criſta uſpiam offendatur, inclinent.

h *Plin. H. N. l. c. c. 21.*

i *Athen. l. 9*

† *Ælian. de Animal. l. 4. c. 29.*

Pugna. *Pugnacitas* nulli eſt ignota. Ejus ſpectaculum, quo Miltiades Græcos in Perſas feliciſſimo ſucceſſu animavit, Socrates Iphicrati Duci animos adjecit, Themiſtocles exercitum contra Perſas ducens inſtituit, Pergameni quotannis celebravere. Eo Tamaſſari Indiæ populi, Ambivariti, k apud quos per octo dies ſummo patriũ ſtudio in curia quotannis cõmittũtur, Galli, Angli, hoce tempore delectantur. Accendi, & *l* allio, unde ὀνοσκορδομαχεῖν, politricho, *m* trichomane & adiantho, fortè quod criſtam *n* Galli quodammodo æmuletur, dicuntur, apud veteres ſtimulis ferris æneisque, quos plectra vocant armabantur, ut ſe facilius tutarentur in pugna. Nec hæc caret ſingulari artificio. Videre eſt ibi *o* intenta projectius capita, inflatas comas, vehementes ictus, cautiſſimas evitationes, & in omni motu animalium rationis expertium nihil non decorum. Si ex certamine *p* victoriam reportavit, tum oculorum eminentia, tum cervice erecta ſimul & cantus contentione inſolenter effertur, & triumphantis ſimilis eſt, verè Ἄρεως νεοττὸς Martis pullus.

k *Becan. in Gottodanicu l. 7.*

l *Rhodig. Ant. Lect. l. 16. c. 13.*

m *Plin. H. N. l. 22. c. 1.*

n *Porta in Phitognõ.*

o *Auguſt. l. 1. de ordine Politian. in Ruſticu.*

p *Plin. H. N. l. 10. c. 20. Ælian de Anim. l. 4. c. 29.*

Victus. Victus idcirco non canit, quod ex illa mala pugna ſpiritus, fracti vocem ſupprimunt. Cujus offenſionis verecundia confuſus, in primam quamque latebrã ſeſe occultat. Ad *Sympathiam* & Antipathiam, quæ ſequuntur, pertinent. Quod de Gallinis circa præ- *Affectus.*

ſepia *q* decidit, immiſtam pabulo necem bobus affert. Porphyrionem tanto amore Gallum proſequutum, ut hoc occiſo, ille inedia perire voluerit, Aelianus *r* oculatus teſtis eſt. Apes deficiente cibo gallinarum carnibus, & uvis paſſis refocillantur. Leo Gallum, & maximè album, ut Ambroſio *s* placet, metuit, quem ex cantu à longe, ex criſta propius agnoſcit, ſeu ob occultam quandam cauſam, nam à leonibus & Pantheris homines non attingi, qui jure Galli peruncti fuerint, maximè ſi ei allium admiſceatur, *t* Plinius verè an falſo prodit: ſeu † quod ſint

q Colmella de R.R.
r Ælian. H. A. l. 5. c. 28.
s Ambroſ. Hexã. l. 6. Ælian. H. A. l. 8. c. 28.
t Plin. Hiſt. Nat. l. 29. c. 4.
† Lucret l. 4. de Natura rer.

--- Gallorum in corpore quædam
Semina quæ cum ſint oculis immiſſa
Leonum
Pupillas interfodiunt, &c.

Baſiliſcum, cum cucurrientem audit adeò tremere dicunt, ut emoriatur. *u* Sic in Cyrenenſium arenis ab itinerãtibus abigitur. Vulpes una nocte quadraginta interdum & amplius aufert. Voce muſtellæ Gallinæ ferò exanimantur. Superventu verò eorum, qui ſerpentis vel canis rabidi morſu læſi fuere, incubitus vitiantur. Eo tamen die quo peperere, à ſerpentib. non læduntur, & caro earum rum à ſerpentibus morſis remedio eſt. Florem vitis ſi comederint matureſcentiũ uvarum eſu abſtinent. Ex Sambuco magis canoram buccinam fieri paſtor credit, ſi ibi cædatur, ubi Gallorum cantum frutex ille non exaudiat, ſeu quod in locis ſylveſtribus, in quibus Gallorum cantus non auditur, ſicciora & ſolidiora ligna naſcantur, ex talibus tibia magis ſonora tornetur, ſeu & ob aliam cauſam. Nam ob ſtreperam Galli vocem, ſtridore ſuo fungoſam ſambuci materiem convellere, vix veriſimile fuerit. Denique taxi baccis quidem impunè *z* veſcuntur, ſed ſparti ſemine, & hominis qui helleborum bibit excremento, ut Avicenna teſtatur, intereunt, ſi cum incubant *a* tonuerit, ova pereunt, & ſemiformes pulli interimuntur. Auro liqueſcenti ſi Gallinarum membra miſceantur, cõſumunt id in ſe, ita hoc venenum auri eſt, falſo ſcripſit *b* Plinius, & ab experientia *c* confutatur.

u Ælian. de Animal. l. 3. c. 31.
z Dieſcor. l. 4. c. 75.
a Ariſt. in H. A. Plinius in H. N. Columella. de R.R.
b Plin. l. 29. c. 5. H. N.
c Scaliger. Exer. 88.

Morbi.

Morbi Gallis peculiares, Phtiriaſis & Pituita. Hac inter meſſis & *d* vindemiæ tempus, & cum ficus ac uva immatura ad ſatietatem *e* permiſſa eſt, laborant. Aqua in qua origanum maduit, præſervantur, reſtituuntur ſanitati, ſi vel urina roſtrum ablucris, membrana qua tum lingua obducitur leviter unguibus avulſa; vel ſcillam in aqua maceratam cum farina exhibueris. Aphtiriaſi maximè dum incubant infeſtantur, ſi arena littorali vel ſaponariorum è lixivio relicto cinere cuta mulierum ſeſe pulverent, liberantur. Solent & cum abortu conflictari, qui ovi candido aſſato, cum uvis paſſis toſtis æquo pondere tritis & ante alium cibum exhibitis, præcavetur. Pulli facilè Podagra tentantur, ſi ſtercus pedibus eorum adhæreat: quanquam an Galli quibus calor multus, cibi abſtinentia non minor, *f* ea laborent, dubitetur. Capis ſanè quibus puſillus calor & edacitas multa familiaris eſt.

d Plin. H. N. l. 20 c. 6
e Columella de re ruſt.
f Scaliger. Exer. 277. ſ. 2.

Ingeniũ.

Quæ de *Ingenio* dici poterant ſuperius ſunt attacta, ſingulari familiam amore proſequi, & ſimul ac aliquid eſcę nactus eſt, Gallinas & pullos ad veſcendum invitare, eaſdem cõtra Milvos defendere, parientibus *g* fœminis condolere, & mœrorem exili teſtari voce, Luna exoriente *h* lętari, & quod ſumma admiratione dignum eſt, cum ſeſe ſanguinis copia aggravari ſentit, unguib. ſanguinem ex criſtis prolicere, ſic plethora levari, helxine ſe herba *i* purgare, adjeciſſe ſufficiat.

g Porphyr. l. 3. περὶ ἀποχῆς.
h Ælian. de Animal. l. 4. c. 29.
i Plin. H. N. l. 8. c. 27.

Præſagiũ.

Nec omittendum, Gallos ſi tempore pluviæ canant ſerenitatem, ſi noctu citius, quam ſolent, aëris mutationem & ventum, ſi paulo poſt ſolis occaſum vel à veſpertino crepuſculo, inſolẽtes in rauciſonum cucurritum non ſine alarum motu prorumpant, *k* tempeſtatem *prædicere*. Scilicet, Auſter vocalia inſtrumenta replet, ea ſarcina dum ſe per motum exonerare volunt, ad cantum inſolito modo ſtimulãtur. Sed & Gallinę, ſi vel manè exire recuſant, vel pediculos quęrant, & paludes more Anatum alis verberent, vel pectora roſtro purgent, vel in arena ultra

k Ælian. de Animal. l. 7. c. 7.
Aldro. Ornith. l. 14. c. 1.

ſoli-

Digitized by Google

ſolitum ſeſe concutiant, vel in principio pluviæ locum opertum quærant, imminentes imbres maximos præſagire, creditum eſt. Tempeſtivè ſerendum eſſe moneat, ſi pennas, cum deplumantur, ut ante hyemem ſolent, à capite amittere cœperint; ſerotinè, ſi à poſterioribus.

Vſus.

l Plin. H. N. l. 10. c. 50.

Vſus harum avium in cibis frequens & ab omnibus laudatur, ſignatarum inprimis. Ideò hoc primum *l* antiquis cœnarum interdictis exceptum invenio jam lege C. Fannij, annis undecim ante tertium bellum Punicũ, ne quid volucrum poneretur, præter unã Gallinam, quæ non eſſet altilis, quod deinde caput translatum, per omnes leges ambulavit. Inventumq; diverticulum eſt in fraudem earum, Gallinaceos quoque paſcendi lacte madidis cibis, multò ita gratiores approbãtur. Nec tamen in hoc mangonio quicquã totum placet. Pertinax *m* Imperator lumbos amicis mittebat, & dorſo laganis *n* ſunt ſimiles. Meſſalinus Cotta criſtas cum palmis pedum & Anſeribus torrere, atq; patinis condere reperit. Cerebrum aſſum cum pauco ſale & pipere editur. Jecinora inter omnia edulia Cardanus celebrat. Vẽtriculus ſi concoquatur, *o* uberrimè nutrit. Inteſtina quæ & Gigleria vocabantur, cum alijs quibusdam rebus incocta edebantur. Teſtes apud Bononienſes Calend. Auguſti comedere ſolemne eſt. Uropygium inter militares cibos à Gallis computatur. Erant *p* Galeni tempore, qui & ſanguinem Gallinarum edebant. Apud Ægyptios *q* nigræ arte certâ ſaginatę in familiari ſunt uſu. Jus fœminæ in balneis potant, ſic pingues evadunt. *Apparatum* pullorum Conchialatorũ, Parthicorum, Oxyzoniorum, laſeratorum, cum cucurbitis elixatorum, Varrianorum, Frontonianorum, tractogalatorum, farſilium, leucozoniorum, & his ſimilium, in Apicio vide, ex quo multa Aldrovandus deſumſit. Olim tamen qui morbo *r* ſacro laborabant, Galli carnibus abſtinebant. Britannis *s* olim nefas Gallinam guſtare, hodiè in Socotora inſula eandem contingere, religio eſt.

m Capitolin. in vita ejus.
n Athẽ. l. 14
o Galen. l. de cib. boni & mali ſucci.
p Galen. l. 3. de aliment.
q Alpin. l. 3 de Medic. Aegypt. c. 16.
r Hippocr. l. de morbo ſacro.
s Cæſar l. 5. de bello Gallico.

De *Vſu in Medicina* quis unquam dubitaverit. Inde olim ſuperſtitiosè Æſculapio immolabantur, nec quisquam ferè eſt morbus cui depellendo non adhibeantur. Reperti qui ex ſorbili ovo ter quaterve excreverunt, ſi Braſavelo fides. Febrientibus albumen ovorum in aqua concuſſum exhibuit *t* Hippocrates. Teſtes in hectica *u* commendantur. Cerebrum Gallinarum in tremore & narium fluxu. Melancholicis Gallina nigra per medium diſſecta benè ſupra caput imponitur. Sunt qui Gallinæ pennam in aceto intinctam ad ſomni profunditatem conferre tradunt. Jus Galli veteris Aſthmaticis prodeſt. Stercus album Galli ad occultas anginas commendatur, & certò vomitum educit, nec malè in colica exhibetur, & cum oleo & nitro mixtum clavos pedum ſanat. Membrana ventriculo ſubdita cornu ſimilis trita, ſtomachicis feliciter exhibetur. Jecur aſſatum Ilæo reſiſtit. Marcellus deniq; Empiricus prodidit, oſſiculum extremum ex ala Gallinacea cochleari terebratum, nodisq; ſeptem litio ligatum, atque ita brachio vel cruri ejus partis, quæ inguina habet ſuſpenſum, ijs mirabile remedium exhibere. Pro Colophone notandum eſt, quod Cælius Aurelianus reliquit, quendam à Gallo pugnante leviter læſum, in rabiem incidiſſe.

t Hippocr. l. 3 de morbis.
u Trallian. l. 12. c. 5.

AD ARTICULUM Primum.

APPENDIX I.

De Gallinarum ovis.

DUpliciter Gallinam ova concipere, *Per ſe* nempe & *ex congreſſu*, conſtans ferè veterum & recentiorum eſt ſententia. Priori concipiuntur modo, quando mare abſente, deſiderio ipſius projiciũt intra ſeſe *a* ſemen gallinæ; ſic, tanquam maris initum paſſæ eſſent, prægnantes fiunt. Excitat ingentem in partibus genitalibus pruritum, ſeminantis materiæ abundantia; quam mutua inter ſe libidinis imaginatio auget, ſed & ſi tempore certo

a Ariſtot. H. A. l. 10.

ſuaviter attrectentur; *c* idem motis attrectatione humoribus faciunt, ut haud falsò; etiam pulvere concipere Plinius dixerit. Accedit ventorum Auſtrinor. Autumno & vere auxiliū. His flantibus, aves multiparæ loca ani per quæ concipiunt, obvertunt, ijs ad libidinem concitantur. Continuus caudæ ut motus, ſemen quod copioſum, nec menſtruorum diſceſſio ulla, ad matricem attrahit. Hinc à vento concipi *d* aliquando creditum. Hæc ova ὑπηνέμια ſeu ſubventanea & zephyria dicta ſunt, ut *e* cynoſura & urina illa, quæ æſtate ab humore contento inutili generantur. Neq; tamen omninò inania credas. Omnes enim partes habent, minora γονίμοις, liquidiora, minus ſuavia, & infœcunda per ſe, à ſuperveniente Gallo fœcundantur. Nec obeſt vel ex luteo in album mutatio, ut Ariſtoteles credidit, vel utriuſque à membrana ambitus. Ex albumine enim pullus generatur; ova piſcium jam excluſa, poſt à mare injecto ſemine fœcundantur, & ovum in matrice ſubventaneum, præter teſtam & pellem completum, à ſemine Galli fœcundari, Albertus M. teſtatur. Quanto tempore matureſcant, incertum: tardius propter caloris in ſemine penuriam, veriſimile. Reliquias eorum quæ è ſemine generata ſunt eſſe, falſum. Nam in gallinarum & Anſerum genere, à novellis ſine coitu edita, compertum eſt.

c Ariſt. H. A. l. 6. c. 2.
d Varro R. R. l. 2. c. 1.
e Ariſt. l. 6. H. A. c. 2. Scalig. in l. 10. Ariſtot. Hiſtor. animal. c. 6.

De *Ovis quæ ex congreſſu* ſic habe. *f* Poſtquam fœmina de ſuperiore loco quæ præcincturæ ſeu ſepto transverſo ſubeſt genituram excepit, formantur ex ea à facultate formatrice ibidem ova, quæ ſpinæ pedunculis adhærent, exiguum tum primò quiddam ut candidum videtur, & venulis diſtinctum, rubrum dein & ſanguineum, luteum, & flavum totum tandem. Mox de ſpina in inteſtini uterini principium decidua & ad primos uteri loculos tranſmiſſa continuato congreſſu eo citius quo iſte frequentior augeſcunt, & albugo à croceo ſecernitur. Tum in ſecundos loculos detruſa, juſtā molem acquirunt, & luteum, albumine involvitur. Deveniunt tandem in tertiam cellulam, in qua teſtæ natura duritiem largitur, eam tamen, ut mollia adhuc exeant, nec nutritio, quæ per eadem fit, impediatur. Sic vitello & albugini conſtantia, (gallatura ſeu ſperma Galli, ſi Alberto & Aldrovando credimus, per totum albumen, uſque ad vitellum pertingit, huic verſus partem ovi acutiorem infigitur. Decimo à coitu die perfecta, trib. tunicis, quarum una vitellum ambit, altera tanquam pia mater albumen cōplectitur, tertia inter quam & illam humor crudus naſcitur, & dum formatur fœtus excernitur, teſtæ adhærens, duræ meningis locum implet, intus inſtructa, mollia, ne dolorē pariant, latiore parte, ut mollius deponantur, & quia acutior adhæret, ideò poſtrema exit, egrediuntur, ac refrigerata, evaporato humore qui exiguus, relictaq; portione terrea, juſtam duritiem, ſed acuta parte, qua pullus exit, & ubi grandinem generationi inutilem, qui non cernitur niſi fracto putamine, & injecta parte lutei infra, Ariſtoteles ponit, exactiorem, ſervata ſuâ figura, acquirunt. Poni coſnectâ brumâ incipiunt. Circa Calendas Januarij etiam locis tepidioribus ac fœcundiſſimis. Optima fœtura ante æquinoctium vernum editur, poſt ſolſtitium nata, magnitudinem non implent, tantoque minus, quanto ſerius provenere. Patituras ſe ſingultu *g* produnt; eodem, peperiſſe teſtantur, facilius, ſi feſtucam ore apprehenſam dorſo impoſuerint, ſi *h* Oppiano credendum, libentius, ſi jam prius ovum in nido conſpexerint ſine dolore, vel exinde quòd teſta membrana mollis fuerit, egreſſo demum induretur, colligas.

f Ariſt. l. 6. H. A. c. 2. Aldrov. Ornith. l. 14. c. 1.
g Columella de R. R.
h in Ixentic.

Numerus pro ætatis ratione variat, quæ multa pariunt, bis in die ponunt, ſed hyperinæ evadunt, & citò emoriuntur. Sunt qui quaſdam noctu tenera, & niſi ad magnam diei partem, dura, edi credunt, tenera edituras, dura, ſi aliquot horis antelucanis lumen viderint, ut ſub ortū ſolis ponere cogantur, & ſalis ſupponatur paululū. *Monſtroſa* interdum circa ea accidere certum. Vidit Aldrovandus cujus

puta-

putamen punctis & lineis ſanguineis conſperſum. Uterum læſum vix dixerim. Sanguinem quo uteri interdum turgent venæ tranſudaſſe veriſimile eſt. Vidit & Albertus totum ſphæricum, duabus teſtis incluſum, absq; ullo vitello, cum albumine aquoſo tenui, & altero intra interiorem teſtam. Dantur & ſine teſta tam hypenemia quã vera: fortè quod illa aquoſa ſint, & exiguo, ſi humidus Gallinis cibus apponatur, calore dolentur: his propter ictum, vel ex multitudine compreſſionem tale quid accidat, ſi Nicãdri opinioni ſtandum eſt. Nec inter rara trilecitha, id eſt triplicis vitelli habentur; illaq; plærumque in medio teſtæ cavitatẽ habere Elluchaſis prodidit. Vidit & Geſnerus aliquando cujus putamen, ab altera parte extrema, in anguſtum velut collum inſtar cucurbitæ ſe colligebat. Unum ſphæricum ad columbarum vix accedens: alterum anſerino haud minus, plicis rugisq; inſigne in Aldrovandi Muſæo reſervabatur. Cæterùm *ponatve & Gallus ova* inter doctos quæritur. Nonnulli decrepitum & ad coitum ineptum, ſeptuno, nono, aut ad ſummum decimoquarto ętatis anno, pro virium vel imbecillitate vel robore ponere ajunt. Ortum id putrefacto intus ſemini debet, vel ex humorum colluvio conflatum, fertur ſub caniculæ exortum, quod tunc maximè ab ambientis calore ex ultrix languida in alite deſerta juvetur. Viſum in Imperati Muſæo oblongum, ab Aldrovando rotũdum, colore modò luteo, buxeo, flaveſcente, lurido, ſed & quoddam ruptum, vitello omnino carere dixiſſes. Quin & Lemnius Zirizææ duos annoſos Gallos non tantum ovis incubaſſe, ſed & ægrè fuſtibus ab illo opere dimoveri potuiſſe, reliquit. Confracta tandem ova, & ſtrangulatus à civibus Gallus, quod, ne Baſiliſcus excluderetur, metuerent. Et hæc eſt quorundam opinio. Ovo ſimile aliquid ex conglobata intus putri cõcoctione, in ultimo ſenio, cum non amplius coit, concipere, veriſimilius eſt: At ovum cum teſta non magis excludere poteſt, quàm vir fœtum, cum parere non didicerit. Baſiliſcum ex eo produci inprimis, ſi rubeta incubaverit, nugæ, teſtâ carere, & adeò duræ pellis eſſe, ut fortiſſimis ictibus reſiſtat, fabuloſum.

APPENDIX II.

De Generatione Pullorum.

ABſolutâ Ovorum hiſtoria, de generatione pullorum aliquid nobis dicendum eſt. Horum verò principiũ veteres Græci, & inter eos Alcmæon Crotoniates, & Hippocrates Cous in vitellum; nutrimentum in albumen conjecere. Recentiorib. contrarium ſentire placuit. Ex albo liquore ovi corporatur animal. vitellus alimẽto deſtinatus eſt, καὶ τοῖς ἀεὶ συνισταμένοις τῶν μορίων ἐντεῦθεν ἡ αὔξησις, inde membris ſubinde conſtituendis incrementum adminiſtratur. Et certè pullo jam conſtituto ſæpe vitelli pars extat, & cum albumen θερμαινόμενον, *ignitum*, quod incubatione fit & fotu, στερεὸν *ſolidum* fiat; luteum ἐν τοῖς πάγοις πήγνυται, θερμαινόμενον ὑγραίνεται, *gelu duratur & coit, calore humeſcit.* Excluduntur incubatu, vel αὐτόματα in terra. Nam in Ægypto & defodiuntur in fimo terra obruto, & turmatim fornacibus Cairinis excluſi prodeunt. Syracuſis, potatorem quendam ovis ſub ſtorea humo ſtratis tamdiu potare nunquam opera intermiſſa ſolitum fuiſſe dum excluderentur, proditum eſt. Liviam ovum in ſinu excluſiſſe, apud Plinium legitur; & vas in quo absq; Gallinæ opera excluderentur, à Porta deſcripſit. Oblonga & acuta excludunt fœminam, obtuſa rotundaq; ab ea parte quę acutior eſſe ſolet marem. Incerto id argumento ab Ariſtotele proditum, contrarium apud Columellam legimus. Dies ter ſeptem excluſioni adſcripſit Philoſophus, minuuntur, ſi tepidus aer acceſſerit, ἡ ὥρα θερμή τις. Concoctio calor quidam eſt, ſed & depravantur aliquando nimio, & urina evadunt, ὥσπερ οἱ οἶνοι ἐν τῷ ἀλέᾳ ὀξύνονται, ἀνατρεπομένης τῆς ἰλύος, quemadmodum vina fæce ſubverſa in calore aceſcunt. Formationem,

Ariſt. l. 3. de Gener. c. 2. Hippocrat. de Natura pueri.

Ariſt. H. A. l. 6. c. 3.

nem, & quomodo alimentum pullus factus aſſumat, diligentiſſimè expoſuit Ariſtoteles; hunc Aldrovandus ſecutus, ſequentia nobis reliquit, quæ ipſius verbis proponemus. *Secundo* inquit ab incubatu die, luteum obſervavi deſertiad cacumen, aliquo pacto alteratum, & in medio quaſi ſubalbidum: cujus rei inprimis Ariſtoteles non meminit. In aliqua verò parte albuminis, quæ pariter erat alterata, ſemen Galli apparebat, quod tres illas videbatur obtinere qualitates, quales jam ante diximus. *Tertia* die ablato putamine in parte ovi obtuſa, vidi albumen, & reliquam ſubſtantiæ ovi partem in ſuperiori putamine ſeparatam. Receſſerat autem albumen aliquantulum à putamine, quemadmodum fieri videmus in ovis omnib., quę minus recentia ſunt. Hinc Plinius ova ſchiſta appellat tota lutea, quæ triduo incubatu tolluntur. Vocat autem *ſchiſta*, reſte Hermolao, quia dividantur, & diſcedebat vitellus à candido. Videbam item manifeſtè admodum membranas illas tres quas ovis ineſſe ex Alberto dixi, & ex Ariſtotele etiam colligitur: neque verum eſt, quod ſecunda earum ſit recenter genita. Si enim illud ita eſſet, minime in ovis nōdum incubatis conſpiceretur. Ineſt autem & his, ut etiam vidi, ſed albior in incubatis caloris cauſa. Eadem die vitellus videbatur verſus ovi partem acutam: atque hoc eſt, quod dicebat Philoſophus. Effertur per id tempus luteus humor ad cacumen, ubi eſt ovi principium, nam ibi eſt major calor, & vis ſpermatis. Apparebat etiam in albumine exiguum velut punctum ſaliens, eſtque illud quod Philoſophus cor ſtatuit. Ex eo vero evidenter admodum videbam enaſci venæ trunculum, & ab hoc duos alios ramulos proficiſci, qui meatus illi fuerint ſanguiferi, quos ad utramq; tunicam ambientem vitellum, & albumen protēdi ille dixerat. Sum autem omnino ejus ſententiæ, ut ejuſmodi vias credam eſſe venoſas, ac pulſatiles, ſanguinemque in ijs contineri puriorem, principalium membrorum generationi, jecoris nempè, & pulmonis, ſimiliumque idoneum: adeo ut rectè dixerit Philoſophus, tertia die ſigna apparere, an ova fœcunda ſint futura: licet ejuſmodi obſervatio in majorum avium, utpote Cycnorum, Anſerum, ac id genus aliarum ovis locum minime habeat. In ejuſmodi enim, ut idem Philoſophus teſtis eſt, paulo tardius ea ſigna apparent. *Quarta* die bina videbantur puncta, & quodlibet eorum ſeſe movebat: quæ haud dubio cor, & jecur fuerint, q̄ viſcera in ovis triduo incubatis idem dixit. Apparebāt item duo alia puncta nigricantia, nempe oculi: & jam luteum manifeſtè ad acutam ovi partem, ubi major calor eſt, & ſpermatis vis ſeſe receperat. Trahitur autem à ſpermate illud pro carnis generatione, ut in omnibus animantib. fit, quæ ſibi ſimile generant. *Quinta* die non amplius punctum illud, quod cor eſſe diximus, extra videbatur moveri, ſed obtegi, ac cooperiri, & duo illi meatus venoſi evidentiores conſpiciebantur, alter vero major altero: nec verum eſt, quod Albertus ſcripſit, apparere in tunica illa, quæ albumen includit: niſi forte id de tertia tunica, ſeu ſecundaria dixerit, cui evidenter venæ inſunt, nam alioqui in illa nullius venæ veſtigium inerat. Harum venarum inſita vi reliqua albuminis portio quaſi in palearum colorem immutatur. Videbantur etiam ramuli ad locum tendere, in quo caput formatur, eo ſcilicet puriorem materiā, à qua caput, ac in eo cerebrum fiat, una cum virtute formatrice deferentur. Erat autem capitis fabrica valde rudis adhuc ac informis: oculi vero conſpectiores, atq; crui quaſi magnitudine. *Sequenti dein' die* ablato ſuperiori partis obtuſæ putamine, ejectisq; duabus prioribus tunicis, tertia evidenter cernebatur venulis referta: de hac locutū fuiſſe Philoſophum arbitror cum inquit: Membrana etiam fibris diſtincta ſanguineis: atque hæc meo judicio ſecūdina dici poteſt. Dein inter hanc, & quartam membranam, quæ fœtum involvebat, humor erat aquoſus: quem autumno ſeroſam albuminis partem eſſe, quæ poſt natū fœtū ſupereſt, tanquam ad generationem

nem inepta. Eam vero membranam innuere videtur Ariſtoteles à meatibus illis venarum ortum docere, quatenus ſcilicet vi fibrarum à venoſo illo meatu ortarum in palearum, vel ſanguineum colorem immutatur. Cernebatur deinde totus fœtus moveri, & oculi jam majores erant, quam in præterita die: at partes inferiores, thorax nempe, venter, & pedes, erant valde imperfectę, nec diſcerni adhuc poterant, & roſtrum erat muccoſum: ut rectè dixerit Ariſtoteles: pars inferior corporis nullo membro à ſuperiori diſtingui inter initia cernitur. Caput denique tota inferiori corporis parte majus erat. *Septima die* aperta quarta tunica fœtum conſpeximus parvum adhuc, ac indiſtinctum eum oculis tamen magnis, triplicique in illis humore, cryſtallino nempe, vitreo & aqueo. Aperto capite jam cerebrum apertè cernebatur, minus verò reliquæ partes. Unde dicebat Philoſophus. Paulo poſt (intelligit meo judicio diem quintam vſq; ad nonam incluſivè) & corpus jam pulli diſcernitur, exiguum admodum primum, & candidum, cõſpicuum capite, & maxime oculis inflatis, quibus ita permanet diu, uti nos conſpeximus: & ſero, inquit, decreſcũt oculi, & ſe ad ratam proportionẽ contrahũt; quod quidem veriſſimum eſt: ſiquidem in quarta decima, aut quinta decima die aliquantum reſident diminuti propter caloris digeſtionem. *Octava* rurſus *die* oculi majores adhuc videbantur, utpote ciceris fere magnitudine. Totum corpus tunc ſeſe velociter movebat, & jam crura, & alæ diſtinctè cerni incipiebant. Roſtrum tamen interim muccoſum adhuc erat. Sed fortè quiſpiam quærat, cur prius ſuperiores, quam inferiores partes in ejuſmodi formatione appareant: cui reſponſum velim, virtutem, ſeu facultatem formatricem in ſuperioribus magis quam in inferioribus vigere, qood ſpiritales ſint, & per conſequens plus caloris obtineant. Cæterum iſthæc omnia, quæ hac die videbam, *ſequenti* manifeſtiora apparebant. *Decima die* non amplius caput toto corpore majus erat, magnum tamen, ut in infantibus etiam videmus: magnitudinis autem cauſa eſt humidiſſima cerebri conſtitutio. Quod vero Ariſtoteles dicit oculos fabis majores eſſe, id profectò minime verum eſt, ſi de vulgaribus noſtris fabis locutus fuerit, cum alioqui ervi, vel ciceris albi, magnitudinem non excederent: atq; hinc etiam nõ abſurde quiſpiam colligat fabas antiquorum fuiſſe rotundas, quales araci ſunt, quem ideo fabam veterum quidam exiſtimãt. Neque etiam verum eſt: quod tradit, tunc ſcilicet oculos pupillis adhuc carere. Etenim hæ non tantum hac die apparebant, ſed duabus etiam præcedentibus, una cùm omnibus partibus ac humoribus. Quod vero ait, detracta cute nihil ſolidi videri, ſed humorem tantum candidum, rigidum, & refulgẽtem ad lucem, nec quicquam aliud, id de cryſtallino humore mihi dixiſſe videtur, qui tamen haud ſolus apparebat, ſed vitreus quoq; & albugineus, unde non parum hallucinatus videri poteſt Philoſophus, uti etiam Albertus, qui eo tempore nil duri, & glãduloſi in iis reperiri exiſtimat, cum cryſtallinus humor ſolidus ſit, ac quã maxime conſpicuus. *Eadem* item *die* vidi omnia viſcera, nempe cor, jecur, pulmonem. Cor autem, & jecur erant albicãtis coloris: & cordis motus non ſolum apparebat, antequam fœtum aperirem, ſed jam ſecto etiam thorace moveri videbatur. Erat autem pullus involutus quartæ illi membranæ plurimis venis refertæ, ne in humore iaceret. Cernebam etiam vaſa umbilicalia prope anum ad umbilicum deferri, ibique inſeri, ut cibum per illum petat fœtus. Vidi denique, quod Ariſtoteles non advertit, in dorſo prope uropygium pẽnarum principia nigricantia menti humani cuti non abſimilia, cui pili abraſi ſint. *Die ſubſequenti* hæc omnia erant manifeſtiora, & in ſuperioris roſtelli extremitate erat quid albidi: cartilagineum, & ſubdurioſculum, quod rurſus die decima-tertia magis erat conſpicuum. Erat autem rotundum milij grano haud abſimile. Sagaciſſima rerum parens natura id ibi fabricaſſe videtur, ut impediat,

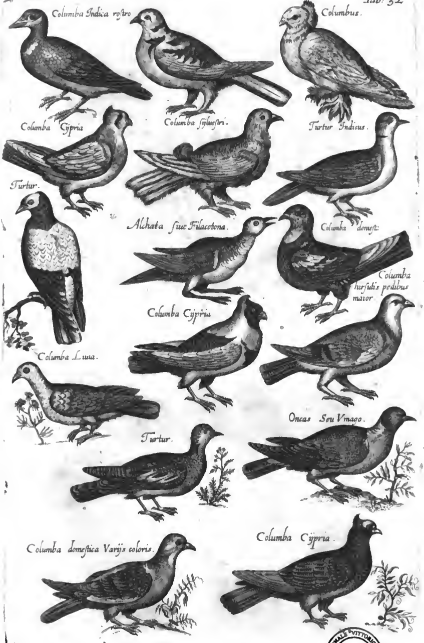
pediat, ne roſtello ſuo vel venulas, vel membranulas, vel alias quaſcunq; tenerrimas particulas pertundat. Ajunt mulierculæ, pullos iam natos cibum capere non poſſe niſi prius id auferatur. *Decimaquarta* die pullus iam totus plumeſcebat. *Decimaquinta* in digitis ungues albicātes apparebant. *Die vero decimaſexta* ovum aperire placuit in oppoſita parte, ubi nativa tunica, ſed unica tantummodo apparebat, eaque alba. Alteram enim quam in altera parte ſemper videram, hic obſervare minime datum eſt. Itaq; dubitabam an ea tantum pro albuminis tutela nata ſit, cum ſcilicet ovum non ſit recens, vel ad pulli defenſionem in ovo incubato. Nam indies illa magis magisq; decidere videtur, & fœtum ſequi, qui ſui gravitate deorſum decidit. Ariſtoteles etiam unicam tantum eſſe eiuſmodi tunicam his verbis innuere videtur. Sunt, inquit, quandoq; locata ova hoc ordine, prima poſtremaq; ad teſtam ovi membrana poſita eſt, non teſtæ ipſius nativa, ſed altera illi ſubiecta: liquor in ea candidus eſt, quaſi diceret, omnes partes in ovo locatæ ſunt hoc ordine: nempe prima, poſtremaq; ad teſtam ovi membrana poſita eſt. Intelligit meo judicio per primã, & poſtremam membranam, eas membranas recēs in incubato ovo genitas, eas videlicet, quas aliquoties appellavi tertiam ſecundinam, & quartam, quam involventem fœtum dixi. Nam cum dicit teſtæ nativam non eſſe, oſtendit nec primam, nec ſecundam eſſe, quæ ab altera ovi parte reperitur. Videtur igitur excludere hanc nativam ſive primam, vel ſecundam, & intelligere tertiam, quam ſecundinam ſæpe vocavi. Cum verò dicit, ſed altera illi ſubiecta, intelligit eandem, ſecundinam nempe teſtæ ſubiectam, quod vel ex hoc maximè liquet, quod cãdidum in ea liquorem ineſſe dicat. Is enim, ut ſupra oſtendi, inter tertiam & quartam continetur. Hinc manifeſto errore Sueſſanus convincitur, qui ex Epheſio per primam interpretatur eam, quæ teſtæ adhæret, per poſtremam vero, quæ albumini. Quæ omnia à nobis obſervata quotidie in ſequentibus diebus evidentiora, utpote in perfectiſſimo pullo apparebãt. *Die vero vigeſima* pullus putamine à patente Gallina ablato hora vigeſima ſecunda ſua ſponte exivit. Poſt excluſionem reperiri in putamine tunicas duas albas nativas una cum duobus aliis in incubatu genitis ſecundina nẽpe, & quæ fœtum ipſum involverat, in qua excrementum adhuc inerat ſubalbidum. Evidenter adhuc apparebãt in pullo tria illa *vaſa umbilicalia*, duę ſcilicet arteriæ, & vena una, & orificium umbilici valde erat contractum. *Vena* vero jecori per alium tarum, qui rectà ad illud tendebat, inſeri videbatur. Mirum autem erat, quod extra id nihil lutei appareret, cum tamen in cavitate abdominis, ubi inteſtina ſunt, prope ãnum pullus per umbilicum totum fere id abſorbuerat, ſimul cum quinta tunica, quę id involverat. Tanta autem ibi lutei inerat copia, ut vix duplo plus ſit in ovo nondum incubato. Ariſtoteles etiam ſcripſit, decima ab ortu die, ſi alvus abſcindatur, aliquid adhuc lutei in ea conſpici. Sed conſideratione inprimis dignum eſt, quomodo ejuſmodi membrana, quam una cum vitello à pullo abſumi diximus, poſt eiiciatur. Videtur autem dicendum, quod per eandem viam, umbilicum videlicet, regredi debeat, vel per anũ, quod potius credo. Tunicę huic duo vaſa implantãtur, quorum unum arteriam eſſe, & à corde proficiſci, pulſus indicat: alterum vena eſt, deferturq; ad inteſtina, lutei videlicet vehiculum: Hepar erat coloris admodum lutei, forte quod ex luteo per venas attracto nutriatur. *Hactenus Aldrovandus.* Auxit naturæ dotes ingenium. Fœminas habebis ſi lunâ plenâ nata, eãdẽ ſuppoſueris. Eo colore naſcentur, quo tincta ova fuerint, pulcherrimi excludentur, ſi cum Palumbi mare Gallina creverit, & ne de mõſtroſis laboremus, à Johanne Baptiſta Porta abſq; cauſa proviſum eſt. Solent in partu numeroſo quòd conceptus cohæreant ſępe monſtra naſci; nec vel geminas vel quadrupedes pullos, nulla ſectis membranæ vitellis, vidiſſe, rarum eſt.

ARTI-

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

ARTICULUS II.

De Gallis Gallinaceis & Gallinis in ſpecie.

PUNCTUM I.

De Gallinis Patavinis, Pumilione, & aliis quibusdam monſtroſis.

HActenus de Gallis & Gallinaceis in ſpecie occurrunt nobis Gallinæ, Pumilio, Patavinæ, Gallinæ Turcicæ, Perſicæ, Galli Scotici ſylveſtres, Paluſtres, Galli & Gallinæ Indicæ, Gvineenſes, Capi. Gallina PUMILIO ſeu Nana, quam Aldrovandus deſcribit, erat ferè tota nigra. Majores alarum pennæ in extremitatibus candicabant. Maculis in collo mediam lunam æmulantibus ornabantur. *Oculos* macula ſubluteſcentis coloris rotunda ambiebat. Caput erat cirratum, Paleæ & criſta intenſius rubebant. Ungues impensè candicabant.

Ex PATAVINIS Gallina tota ex nigro vireſcebat. *Criſtam* gerebat exiguã coloris vix rubri. Pellicula quam propè aurium foramina obtinent, albebat. Mas quinq; duntaxat coloribus ornabatur, nigro, albo, viridi rubeo & luteo. Corpore erat ater, caput cirrhatum, cirrhi radices erant albæ, roſtro & pedibus luteis. Viſa aliquando Gallina tota candida, criſtata, viſa & alia in lapideam ſubſtantiam inter parietes cõverſa, caudiculis ſuis abſque pennis hiſtricis inſtar horrida. Dantur & pedibus pennatis ſeu hirſutis quarum deſcriptionem apud Aldrovandum vide. Criſtam Gallus habebat duplicem non admodum magnam. *Aldr. l. 14. Ornit. c. 5.* Viſi aliquando & monſtroſi. Tacebo gallinam quæ tres pedes, tertium propè anum enaſcentem habebat, pullum, qui totidem inſtructus, tertium velut ex Utopygio enatum oſtentabat. Nihil vel de eo dicam, cui pesè podice natus, quinq; digitis inſtructus, viſebatur, vel cui ſeu quatuor, priores imperfecti & pallidi; perfecti & lutei poſteriores, ſeu quinque erant, vel de eo pullo cui quatuor alæ erant: nõ tantum contratium alarum pennæ ſitum; ſed & cervicis plumulas caput verſus cirri inſtar erectas. Tagliafetus Medicus obſervavit in quodam. At qui in aula Hetruriæ Ducis viſebatur Gallus, habebat caput & paleas ex plumis militum, conos quibus galeas exornant æmulantibus duos in fronte pennarum calamos velut duo cornua ſurrectos; totidem ab utraque roſtri propè nares parte, qui in extremitate plumas tenuiſſimas ſetarum inſtar edebant, unum in cervice, qui à principio ferè ejuſmodi ſetis ornabatur. Pennæ veluti ſquammas toto corpore æmulabantur. Propè Uropygium qua cauda exit tuberculum rotundum & ſubalbidũ viſebatur. Cauda carnoſa, pilis nuda, in extremitate floccum album habens propendebat. Tibiæ velut ocreis induebantur.

PUNCTUM II.

De Gallinis Turcicis, Perſicis, Gallo Scotico Sylveſtri & Palluſtribus.

TURCICUS Gallus, quem Aldrovandus deſcribit corpore erat candicante. Alis & alvo nigris. Cauda partim viridi partim nigra. Tibiis & pedibus ſubcæruleis. Toto corpore, modò argẽteis, modò aureis lineis variegato. Gallina tota erat alba, maculis ubiq; nigris cõnſperſa, pedib. ſubcæruleis. Viſa & alia cum pedib. cæruleis ex albo & nigro maculata. Poſt carneã criſtam, aliam ex pennis albis Alaudæ inſtar habebat, ut in icone expreſſum eſt.

PERSICUS criſtã veluti caudam obtinebat, pedes cinereos, ipſe totus niger erat. Gallinæ totæ coloris ferruginei viſuntur.

Gallus SCOTICVS ſylveſtris Phaſiano carne ac magnitudine eſt ſimilimus, ſed nigrâ plumâ, rubentibus admodum palbebris. Mas collo, pectore, alis, coxiſque punctis rubicundis aſper- *Boeth. in deſcript. Scotiæ.*

aſperſus eſt; fœminam leucophæam, maculæ nigræ variant. ſupercilia & barbulæ in utroq; ſexu maculis nigris aſpergunrur. Similis eſt huic ille quem Turnerus Morhenã vocat. Mas enim totus ſplendeſcenris eſt nigtedinis, eam caudæ partem, quæ podicem tegit, quæq; alba eſt ſi exceperis. Caput rubet ſed corneus cirrhus tegit, & c r-ca genas duo veluri lobi rubri & carnei. Fœmina tota maculis diſtincta eſt, & à Perdice niſi major eſſet, & ruffa, magis ægrè dignoſcitur. Deguut in deſertis, & etica conſitis locis. Granis, & ſummis erucæ germinibus, veſcuntur.

Gallo PALVSTRI corpus eſt ſubruffum aut ſufflavum, punctis nigricantibus undiq; diſtinguitur. An idem ſit cum illo qui frumento abſtinet, & enaſcenribus minuriſque Cytiſi folijs veſcitur, ut Boethius prodidit, dubito.

PVNCTVM III.

De Gallinaceis & Gallinis Indicis.

GAllum INDICVM duplicem nobis Aldrovandus exhibet. *Primus* eſt auritus, tridactylos, nulli volucrũ generi pulchritudine inferior. *Roſtrum* illi in ſuperiote parte aduncum, totum rubrum. *Caput, pectus*, & *venter* integer colore roſeo diluto, qui in pectore maculis ſub roſeis dilutiotib. exiguis, in ventre longè majoribus, quas alba linea tranſcurrit, inſigniuntur. *Criſtas* habebat duas, carneam unam, quæ ptopè roſtrum eſt, inter quam & roſtrum ſuperius, macula oblonga cærulea eſt: alteram pennis luteis propè primam criſtam parvis, mox majorib. quæ ſurſum primò aſcendunt, mox deſcendunt deorſum, conſtantem. *Oculi* eundem ferè qui in homine eſt præ ſe ferebant ſitum, oblongum ſcilicet, in cujus medio illi poſiti. *Aures* habebat erectas aſininis non abſimiles. *Alas* admodum diverſi colotis. *Caudam* duplicem. Priorem exiguam, quinq; pennis ruberrimis conſtantem. Aliam novem longiſſimis, diverſum colorem obtinentibus. De *collo* ſuperiori & Vropygio pennæ cæruleæ albis calamis ornatæ dependent. *Alterum* ſimpliciter Indicum idem nominat. Coloris toto corpore erat aterrimi. *Roſtro* ſuperiore adunco, utroque caput verſus luteo, cætera atro. Vbi foramina narium alijs, ibi rotũdum quid & luteum ceraſi magnirudine conſpiciebatur. Criſtæ loco cirros gerebat. Cauda & calcatibus carebat. Tibiæ pedesque tabellis albicantibus prædlti erant.

Gallinas INDICAS, tres idem exhibet. *Primam* colore corporis fuſo. Capite cirrhato, roſtro in medio tuberoſo, albicanre, nigris maculis inſignito. Coxis ex ferrugineo luteſcentibus. Cauda nulla. Vropygio, ſimiæ inſtar, nudo. *Alteram* corpore à toſtro ad caudæ extremitatem exiguo, ad cæruleum vergente, roſtro recurvo & rubicũdo. Cauda longa, ut in Pica extenſa, candida, & lineis nigris conſperſa; quæq; in fronte tuberculum magnum, figurâ ficus, colotis ferè cærulei gerebar. *Tertiam* colote fuſco, in collo & alis ad cinereum vergente, roſtro rubicundo, ſed non adunco, ruberculum ſimile in fronte gerentem. *Numidica* dicebatur.

PUNCTUM IV.

De Gallinis Gvineis.

GAllinæ Gvineæ à regione ita dictæ, Perdices Tettæ novæ quoq; dicuntur. Corpulentia vix noſtrates Gallinas ſuperanr, iisdemque quoad mores & vocem ferè ſimiles ſunt. Peculiare ipſis acervum quendam pilorum ſupra capur obtinere, ſed qui in anteriori patte reflectuntur, à ptima verrebra aut oſſe colli procedẽdo per poſteriorem capitis partem. Gallum Mauritanum ita Geſnerus ex Cajo deſctipſit. Pulcherrima inquit avis eſt, magnitudine corporis figurâ, roſtro & pede Phaſiano ſimilis, vertice corneo in apicem corneum à poſteriori parre præcipitem, in anteriori leniter acclivem elevato, armarus. Eum natura videtur inferiori capitis parti tribus veluti laciniis ſe promittentibus committere atque deligare: inter

Bellonius l. 5. de Avib. c. 9.

ocu-

oculum & aurem utrinque una omnibus ejusdem cum vertice coloris: ita ut inſideat capiti eo modo quo Ducalis pileus Duci Veneto, ſi quod jam adverſum eſt averſum fieret. Rugoſus is eſt inferius per circuitum; quâ ſe attollit in directum in ſummo collo ad occipitium, naſcuntur erecti quidam atque nigri pili in contrarium verſi. *Oculi* toti nigri, æquè & in orbem palpebræ & cilia. Si maculam in ſumma & poſteriori parte ſupercilij utriuſque demas. Imum *caput* per longitudinem utrinque caro quædam calloſa colore ſanguineo occupat, quę ne propendēt veluti palea, ut replicaretur, natura voluit, & averſo ductu in duos proceſſus acutos à capite liberos finiret. Ex hac carne attollūt ſe utrinq; caruncula, quib. nares in ambitu veſtiuntur, & caput in anteriori parte à cętero roſtro pallido ſeparatur. Harum ad roſtrum margines inferiores, replicātur leviter ſub vtraq; nare. Quod inter verticem & carnem eſt à dextra & ſiniſtra parte, ſquammosâ duplici inciſura notatæ: in poſteriori nulla ſed læves, & veluti punctis quibusdam ſui coloris reſperſç. Color illi in faucibus exquiſitè eſt purpureus: in cętero corpore per ſumma contuenti, qualis cōſurgit, ſi album & nigrum pollinem, utcunq; tenuiter tritum, colori fuſco rarius aſpergas, nec tamen cōmiſcens. Tali colori maculæ ovales aut rotundæ per totum corpus ineſſe viſuntur, per ſumma majores per ima minores comprehenſæ intervallis linearum, ut apparet in plumarum compoſitione naturali, qua ſe mutuo interſecāt obliquo hincinde ductu per ſumma tantum corporis, non item per ima. Id non ex toto corpore ſolum deprehēdes, ſed ex ſingulis avulſis pennis. Superiores enim obliquis lineis ſe interſecantibus, aut ſi mavis, orbiculis quibusdam ex albo & nigro, ut dixi polline confectis, & per extremitatem cōjunctis; ut in favis aut retibus, maculas ovales aut rotundas, in ſpaciis fuſcis comprehendunt, inferiores non item. Vtræq; tamen ſimili lege poſitæ ſunt. Nam in alijs plumis ordine ita junctæ ſunt, ut ferè triangulos acutos faciant; in aliis ut ovalem figuram repræſentent, &c. *Vox* illis diviſus ſibilus non ſonotior; nec voce Coturnicis major. ſimilem Gallinis communibus ſcribit Bellonius. Fœcundæ ſunt, & in nutriendis pullis ſedulæ.

ARTICULUS III.
De Capo.

CAporū tot ſunt genera quot Gallorum, & ſola caſtratione ab his differunt. Capitis tamen juba major eſt quàm Gallis, caudæ pennæ longiores ſunt, & calcatia in majorem mollem excreſcunt. *Vox* etiam magis demiſſa & rauca. Scaliger unum inſigni magnitudine, perpetuum convivam habuit, qui cum ater fuiſſet totus, anno quarto evaſit candidus, quanquam erant alij quibus nulla pluma nigra fuerat. Duobus olim *caſtrabantur* modis, lumbis nempe aduſtis candente ferro, aut calcaribus ad infima crura uſque. Hodiè vulnere tanto quantum digito ſuperius lumbos ſubſepto, ubi teſtes adhærent immittendo ſufficit, inflicto, teſticuli per poſteriora evelluntur. Mori interdum contingit, ſi erratum fuerit: & Gallum à caſtratione ita intumuiſſe Aldrovandus obſervavit, ut pellis digitis pulſata, tympani bellici inſtar ſonum ederet. Brevi quidam *pingueſcere* ſcribunt, ſi cereviſiam aquæ loco appoſueris.

Ariſt. H. A. l. 9. c. 50.
Varro de R. R. l. 1. c. 2
Plin. H. N. l. 10. c. 21.
Columella. R. R. l. 8. cap. 2.

Vſus in cibo multus eſt. Optimum enim ſunt nutrimentum & perfectum generant ſanguinem, ut omniū avium laudes quātum ad obſonia pertinent, una caro Gallinacea, cujus patina ſtomachum juvat, pectus lenit, vocem ſonoram facit, corpus obeſat, Platina comprehendat. Maximè circa ſex, ſeptem, vel octo menſium ætatem probantur. In *Medicina* jus caponum ad virium reſtaurationem commendatur. Quidam oſſa crurum medicamentis ad alba mulierum menſtrua, immiſcent. Alij Fiſtulæ indolenti pelliculam ventriculi interiorem, in ſole torrefactam, & in pulverem redactam inſpergunt. Græci aſſerunt, fabæ ſemina caporum ſanguine macerata, ab adverſantibus herbis immunia fore;

Vſus.

& ſi pridie quàm ſerunrur aquæ ſimplici infuſa fuerint, citius naſcituras; ſin nitrata difficilimam coctionem non habituras.

CAPUT III.

De Avibus, quæ ſe pulverant ſimul & lavant.

ARTICVLVS I.

De Columbis.

AVes, quas Latini Columbas, ſeu quod in culminibus villarum degere ſoleant; ſeu quod bibentes roſtrum aquæ diutius immergant, ur Hermolao videtur. (ϰολυμβᾷν Vrinare eſt) ſeu quòd lumbos ſrequenter colant, ut Alberto M. placet, dicũt, Græcis περιστεραὶ, & περιστεροὶ, πέλειαι aliquando τρηρῶνες πελῆϊες, & οἰνάδες apud Homerum, Heſychium, Phavorinum & alios dicuntur. Deſcriptionem non eſt, quod apponamus. Proprium omnib. utraq; connivere palpebrâ. Ariſtoteles *k* pedibus & unguibus cucullum repræſentare dixit. *Internas* ſi ſpectes *partes l* Ingluviem parvam & ferè rotundam ultra ventriculum, id eſt geminos ſinus habẽt; unum in quo merguntur recentia, ut guttur: alternm, in quem ex eo dimittunt concoctione maturata. *Ventriculus* ipſis *m* ſerventior. *Lien* tam exiguus, ur viſum fugiat. *De felle* inter eruditos non conſtar. Sunt qui habere negant, *n* Galeno ridiculi, ſunt qui affirmanr, ſeu in Vropygio vel dorſo, quod veriſimile non eſt: ſeu non eo loco, quo cæ tera animantia, ſed & inter eas aliis ventri alius inteſtino jungitur. Cyſti carere dum affirmat Galenus, ne decipiatur metuo.

a Varro l.3. de re ruſt.
k l.2. de part. Anim. c.13.
l Ariſt. H. A. l.3. c. ult.
m Ariſt. l.3. de partib. c.7.
n de atra bile.

Locus. Quantum *ad Locum*, ubiq; ferè conſpiciuntur. Ingens olim earum in Aſſyria circa Aſcalonem quia ſacræ, *o* & lege edi vetitæ; in *p* Cypro, Papho, Cythera, Sicilia, Cnido, quia Veneri dicatæ, copia. Tanta apud Pæonas & Illyrios, ut incolas militari contra eas ordine exire, Textor *q* neſcio cujus fide, prodiderit. Nil de portu, & navali, Thisbæorũ, Inſula Columbaria *r* Solini, quæ in Tyrrheno mari ſita eſt; Lucaiis inſulis, in quib. columbis quãdoque onerantur naves, regno Pegu, Feſſa, & aliis dicam. Amant verè propter innatum pavorem eminentia loca: naturaliter tamen ſpecus & latebras quærunt, quæ de *nidulatione* in arboribus *s* dicuntur, Palumbis potius competunt. *Sexum* difficulter, niſi interiora ſcrutentur, diſcernas. Vox tamen exigua fœmellam, gravior marem prodit.

o Euſeb. præpar. Evang. l.8. c.5.
p Athen. l.14.
q in cornu copiæ.
r Polyhiſt. c.9.
s Horat. l.1. oda.2.

Generatio. *Coituri* mutuo ſe exoſculantur, & ſenior quidem primum congreſſum ab oſculo exorditur, ſequentem ſine oſculo celebrat, *t* at junior quoties libet coire, oſculatur, obſervatum tamen ſine oſculo marem *u* admitti, ſi fœmellæ ereptus poſt triduum eidem reſtituatur. Si mares deſunt, ruunt in mutuos amplexus fœminæ, ita ſingulis diebus ad octiduum & ultra hypenemium ponitur. *Ovum* quinto à coitu die perficitur: per oblivionẽ factum, quod † Plinius intra decem matureſcere ſcripſit, & fœmina ſæpè ipſâ quâ peperit, poſtridie *x* aliquando, marem repetit, ut forte ad partum alterius ovi alacrior accedat. Vexata, vel ſponte paulò moroſior, ovum per triſtitiam retinet. Bina ferè *z* ponuntur, ita natura moderante, ut aliis crebrior ſit fœtus, aliis numeroſior. Sed & quia volaces, *a* conſumitur volatu materiâ, & in alas pennasque abit. Ex priori marem, fœminam ex poſteriore edi veteribus *b* creditum, viſæ tamen binas fœminas aliquando, binos aliquãdo mares uno excluſiſſe partu. Benè autem Plinius crebriorem iisdem fœtum innuit, & falsò δίγονον appellavit Varinus. Singulis namque ſeu *c* tricenis, ſeu quadragenis *d* diebus concipiunt, pariunt, incubant, & pullos enutriunt. Continuatur toto anno fœcunditas, ſi locum *e* apricum; unde Ægyptiæ *f* duodecies pariunt; & cibum, quem facilè acquiſitum eximio corporis & ventriculi calore nullo negotio conficiunt; (hæc fœcunditatis cauſa Ariſtoteli) habuerint, ſi horum aliquid deeſt, à bruma *g* ad æquinoctium hybernum oriantur. Sic duodecim ex eis imo tredecim *h* & quatuor-

t Ariſt. H. A. l. c. 2.
u Aldrov. Ornithol. l.11. c.1.
† Plin. H. N. l.10. c.
x Athẽ. l.9.
z Plin. l.10. c.52. H. N.
a Ariſt. de Anim. Gener. l.3. c.1.
b Ariſt. 6. H. A. c.4. Plin. H. N. l.10. c.48. Ælian. l.1. var. Hiſtor. c.1.
c Ariſt. H. A. l.6. c.4.
d Varro l.3 de re ruſt. c.7.
e Idem l.5. c.13.
f Plin l.10. c.53.
g Varro. l.3. de re ruſtic. c.7.
h Plin. l.10 H. N. c.58.

tuordecim, haberi poſſunt paria. Æſtate enim binis interdum menſibus terna edunt, ſæpè inter pullos ova inveniuntur, & alij provolant, alij erumpunt, hi turſus ſimul *i* ac creverunt, & robur habent, cum matribus pariunt, & quanquam *k* Ariſtoteles intra annum eos coite, ſemeſtres incipere Venerem agnoſcere ſcribat: Plinio tamē quinqne meſtres fœtificate ſcribenti, Albertus & expetientia ſubſctibunt. Non eſt ergò mirum quod M. Vattonis temporibus, quinq; millia columbarum quandoque in uno periſteroptrophio colebantur, cum vel decem paria paucis annis in talem numetum excreſcere queant. *Incubatio* maris & fœminæ *l* perficitur opera, hęc noctu, ille interdiu incubat, de tempore inter ſcriptores non conſtat. Plinius, æſtate octavo decimo die excludere putat, *m* viceſimo aliàs. Apud *n* Ariſtotelem, quod ovum prius editum fuerit, intra viceſimum diem & abſolvitur, & excutitur à pullo. Pertundunt ovum pridiè quam excludatur pullus. Alberto denique completur ſeptem in utero diebus, fovetur per quatuordecim, poſtea fiſſo ovo, pullus exit. Experientia ab Ariſtotele militat, qui *o* etiā cœcos & imperfectos, quod, quia pauciparæ ſunt, copiam alimenti cum ptole parere ſoleant, pati affitmat. Poſſunt ab ortu *p* verſicolores haberi; ſi miſcentibus jam oſcula maritis,

Strogula flammeolis oculis rubrosque tapetes
Et veſtes oſtro perfuſas objicit auceps.

i *Varro l.* 3. *de re ruſt.* c. 7.
k *H.A. l.* 6. c. 4.
l *Athē. l.* 9. c. 16.
m *Plin. H. N. l.* 10. c. 58.
n *Ariſt. H. A. l.* 6. c. 4.
o 4. *de Generib.* c. 6.
p *Oppian. l.* 1. *de venat.*

Aetas. *Vitam* columbarum octonis annis Plinius *q* definivit; quos etiam allectricibus, excæcatis Ariſtoteles *r* tribuit. Albertus domeſticis viginti annos adſcribit. Athenæus *s* ad triginta producit, fuit, quæ viginti duos annos vixit, & ſemper, excepto ultimo generavit.

q *Plin. H. N l.* 10.
r *Ariſt. H. A. l.* 9 c. 7.
s *Athen. l.* 9. *Dipnoſ.*

Vox. *Vocem* per γογγύζειν, γογγύσειν, τονθορίζειν, & τρίζειν, quod Latini gemere, murmurare, & meditari dicunt, expreſſere Græci.

Volatus. *Volatum* quod attinet, nullæ domeſticarum neque longius domo, neque diutius abvolant, ſed & altè per aera volitaſſe, in Paphlagonia Bellonius *t* obſervavit, ut conſpectum effugerēt, ſeu ijs cum aëre tanta intercedit familiaritas, ut ſecurius in eodem degant. ſeu alia cauſa. Celeritatem multi teſtantur *u* authores, hujus opera uno eodemque † die victoria Tauroſthenis ex Olympia Æginum parenti ipſius nunciata eſt. Sueta intecta fides, ut Hitcius & Brutus in *x* Mutinenſi obſidione, Leydenſes in ſua; Romani in Circum vel Theatrum euntes, quæ vellent domum nunciaturi; * Ægyptij, Cyprij, & Cretenſes nautæ ad terram appropinquantes; Benēſes † Cattiæ urbis incolæ eis uſi tanquam tabellionibus fuerint; effecit. Fruſtra vallum & vigil obſidio per cœlum eunte nuncio. Duplicatur celeritas, dum ſe à rapacibus inſectari ſentiunt. Sed & ſtrepitum in volatu *y* quandoq; edunt, quâ oſtentatione, ut vinctæ præbentur Accipitri implicatis ſtrepitu pennis, *z* qui non niſi ipſis alarum numeris elidirur. Speculatus occultus fronde latro, & gaudentem in ipſa gloria rapit.

t *l.* 6. *de Avib. c.* 23.
u *Virgil. l.* 5. *Aeneid.*
† *Ælian. variar. l.* 9.
x *Plin. l.* 10 c. 37.
* *Bellon. l.* 6. *de Avib. c.* 21.
† *Boter. in Relationib.*
y *Virg. Aeneid l.* 5.
z *Plin. H. N. l.* 10. c. 36.

Ad *Ingenium* & *Mores* Columbarum pertinet, quod cum bibunt, collum *a* non reſupinant, ſed quia breve & amplum, multarumque aquarum capax habent, largè jumentorum more bibunt, quod

——ubi mollia frangunt
Nubila, jam longum cœloq; domoq; gregata,
Si junxit pennas, diverſoq; hoſpita tractu
Venit avis, cuncta primum mirontur & horrent,
Mox propinsq; volant, ſocium jamq; in aere ipſo
Paulatim fecere ſuum, plauſuque ſecundo
Circumeunt hilares, & ad alta cubilia ducunt.

quod cotpus primò humectant, dein pulvere *b* ſeſe conſpergunt, ſic à pulicib. & omni ſotde mundantur, quòd manè fœminas vagantes in nidum cōpellunt, & incubare cogunt. Sæpè ex hac cauſa caſtigatio pigrius intrante fœmina ad pullos, *c* quod conjugii fidem non violant, communemque ſer-

Ingeniū.
a *Athen. Dipnoſ. l.* 9. *Plin. H. N. l.* 10. c. 34. *Ariſt. H. A. l.* 9. c. 7.
b *Ariſt. H. A. l.* 9. c. 49
c *Plin. H. N. l.* 10. c. 34.

ſervant domum. Niſi cœlebs aut vidua nidum non relinquit, & impetioſos mares ſubinde etiam iniquos ferunt: quippe ſuſpicio eſt adulterij quamvis natura non ſit. Tunc plenum querela guttur, ſæviq; roſtri ictibus, mox in ſatisfactione exoſculatio, & circa veneris preces pedum orbibus adulatio. Appetunt tamen maribus defunctis, cujuſcunq; coloris, non nigræ tarum, quod proditum quibuſdam, novas nuptias; & ſi *d* domini juſſu conjugia permutent, priſtino domicilio redditæ, prioribus ſpretis, noviſſimis adhæreſcunt, quin & nonnullas ex maritatis cum alijs coire Ariſtoteles dixit: & ut nigrâ apud Ægyptios mulier perpetuò vidua, quòd pulla ſemper incederet ſignificabatur: ſic ingrati apud eoſdem columba, quòd maſculus validior factus, patrem roſtro inceſſit, & à matre abigere conatur. Huc etiam pertinet, quod *e* mas adultos pullos, cum ex nido tempus prodeunti eſt, ſubigit, quod eis pavore perculſis (ſunt autem *f* timidiſſimæ) med æ natium pattes *g* tremunt, quòd, dum etiam ſub menſis cum Gallinis converſantur, hominum conſuetudine ſe delectari oſtendunt, quod deniq; Aquilam ſublimipetam ab humipeta diſcernere norunt, & ſi hic invadit, in ſublime *i* feruntur, ſi ille, deorſum verſus ruunt. Nec tacendum, recens natis pullis vel k terram ſalſuginoſam, quam in locis lotio conſpergi ſuetis quærunt; vel ſalis ipſius *l* grana, ſeu ut livorem abigant, *m* ne faſcinantium noceant imprecationes; ſeu, ut ad recipiendos cibos præparentur; ſeu, quod veriſimillimum, ut eis tam fœcunditatē quam cibi appetentiam ingerant; inſ[illegible]uere, corporis mundiciei impenſius ſtudentes, nidos à fimo repurgare. *n* Helxine, herbâ ad evacuationem uti, laurinos ramulos tenues primum pro amuleto colligere, deinde ad pullorum cuſtodiam nidis imponere. Colores ſuos varietatemque diſpoſitam noſſe. Memoriâ, ideo temporis, quando fœminæ in cucubitu ſuccedendum eſt, nunquam mas obliviſcitur, † pollere. Ita denique cicurari, ut & literas ferant, & cibum ex auribus, quib. præſtigijs nebulo ille Saracenus Muhammedes uſus eſt, capiant.

d *Aldrov. Ornithol. l.15 c.1.*
e *Ariſt. H. A. l.9 c.7.*
f *Ezechiel. c.7.*
g *Tzeket Chilia. 12. 433.*
i *Ælian. H. A. l.3. c.45.*
Ariſt. H. A. l.9 c.36.
k *Ariſt. H. A. l.9. c.24*
Æliā. H. A. l.3. c.45.
l *Gomeſius l.1. de Sale.*
m *Athen. Dipnoſ. l.9*
n *Ælian. H. A l.1. c.35.*
† *Rhodig. l.20. c.10.*

Pugna. *De Pugna* ſatis eſt dixiſſe, in nidorum vicinia mares pro uxoribus has pro illis pugnare. Antequam coiverint, mares adhuc cœlibes, ſuas alijs ſubtrahere conantur. Vidit & Avicenna duas pro fœmina pugnantes; hæc victori adhæſit; quem, pugnâ repetitâ, deſeruit victum.

Amicitia. *Amicitia* eis intercedir cum homine. Alliciuntur in columbaria & manent, ſi vel humano ſanguine cum piſis integris in vaſe figulino circumacto *p* illinantur, & piſa deglutiant; vel cranium hominis ſenis in iis *q* ſuſpendatur; vel lorum quo homo *r* ſtrangulatus eſt, deponatur; vel lac mulieris puellam à bimatu lactantis, occultetur. Cum capite capræ, quod excruciarū, cum multo ſale, & cumino Romano coctum, ac ibidem depoſitum, eos retinet. Cum Tinnunculo & veſpertilionibus ut ſuis locis expoſitum eſt, deniq; cum vite agreſti, periſterione, ſaliva, carlina, ſemine viticis, & aliis. Detinentur vel peregrinas adducunt, ſi aliquid horum vel in columbario ſparſeris, vel ſuſpenderis in nido.

p *Geſnerus de colūbis.*
q *Albertus de Anib.*
r *Palladius l.3. c.44.*

Inimicitia. *Inimicitias* autem exercent, cum circo, ad cujus vocem perhorreſcunt, quod vociferans invadat; *s* Milvo, *t* Aquilis, marinis inprimis; Bubone, qui ova exſorbet. Noctua, corvino genere, vulpibus, catis, Muſtellis, *u* helleboro albo, & dentibus humanis, *x* quibus virus quoddam ineſt, quod & fœtus implumes necat, taceo de aliis.

s *Hom. l. Epod. od. 16.*
t *Aelian. l. 3. de Animal. c. 45.*
u *Serapio. l. 4 de Methodo c. 114*
x *Plin. H. N. l. 11. c. 37*

Morbi. *Affectus ipſorum* ſunt, Pullices & pediculi, quibus niſi mundentur, macilentæ evadunt; varioli circa oculos, *y* qui menſe Auguſto inprimis infeſtant; & vitiligo ac lepra ob quam à Perſis pulſas apud Herodotum *z* legimus.

y *Creſcent. l.9. c.90.*
z *Herodot. l.1.*

Vſus. De *Vſu columbarum in Medicina* multa prodita ſunt. Ventriculo quia ſunt *a* ferventiore, lapillos comeſos conficiunt, Margaritas eis exhibitæ poliri *a* Cardanus prodidit. Peſtiferis haud corripi morbis, qui carne aſſiduè in cibo uſi fuere, ex Aegyptiorum accepimus arcanis. Odor etiam ſylveſtrium in aërem reſolutus, ab Epilepſia & Paraly-

a *de varietate Rer.*

talyſi, ſi Villanovano & Abenzoari credimus, præſervat. Cerebella cæcitatem inducendi proprietatem habere, metuo ne falsò, dicuntur, medicamentis venerem promoventib. rectè præſcribi, certum. Sanguis *b* cruorem membranis cerebri emanantem cohibet, & oculis *c* ſuffuſis eximiè prodeſt. Luſcioſis benè illinitur. In maſculis efficaciori Hierocles eundem medicamento ad ſtranguriam Equi admiſcet. Adeps ad dyſuriam cõmendatur. Pennæ primum enatæ & cum urtica uſtæ podagræ dolores leniunt, ut Marcellus author eſt. Ovis rectè condyloma fovetur; ſed deſidere ante æger in aqua debet, in qua verbena decocta eſt. Fimus tanti eſt fervoris, ut ignem ſæpè concipiat, & in ea *d* Myſia quæ eſt Aſiæ pars, domus hac ratione conflagrarit. Cum hordeacea farina vel aceto mixtus, ſtrumas diſcutit, rarefactus, & cum naſturtij ſemine tritus, inveteratos coxendicis, cervicis, & lumborum dolores extirpat, ut ſcriptum Fernelius reliquit. Prodeſt *e* calculoſis, ſi vel in aceto maceretur, illud propinetur colatum; vel in eodem ſeptem diebus infuſus, & aquæ roſaceæ inſtar deſtillatus exhibeatur. Excutit fœtũ, ſi cum Caſtoreo, opoponace, myrrha, vel felle vaccino ſuffitus excipiatur. Emplaſtrum cum acero forti, rectè ſuper ani ficus poſueris. Imbecillius tamen domeſticarum ſtercus, validius earum quæ in montibus vagantur. De reliquis conſule Aldrovandum.

b *Dioſcorides.*
c *Galen. de Simp. Medic. c. 3.*
d *Galen. l. 9. de Tempore.*
e *Geſnerus de Columbis.*

Laudatus *& in cibis Columbarum uſus.* Commendantur in epatico morbo ab *p* Hippocrate, in virum, poſt diuturnum morbum imbecillitate à Rhaſe; & Peguani ita iis delectantur, ut advenis, interdum vendere nolint. Sylveſtres, quas elixabis, domeſticis, quæ aſſæ, magis valent. Pulli propter molliorem ſuccum veteribus vernales æſtivis & autumnalibus (veſcuntur tamen & hæ melioribus granis) præferuntur. Et videbis ex ijs, apud ſcriptores Meſſos, Cruſtas, Miranſe Catalonicum ludebat, quod & Rni dicitur, & alia cibarii genera. Pullos tamen, caput & oculos lædere, lepram nimio uſu gignere, Simeon Sethi; Cynanchen inducere Rhaſis, meminere. Quod verò *q* Varronis tempore, ſingulorum pullorũ paria ducentis nummis, & ſi eximia eſſent, ſingulis millib. ſeſtertiorum vendebantur, quòd *r* Columellæ diebus ſunt inventi, qui quaternis millibus nummûm bina paria mercabantur: quod deniq; *s* Plinius L. Axium Equitem Romanum ante bellum civile Pompejanum denarijs quadringentis ſingula paria vẽditaſſe ſcribit, luxuriæ potius & delicijs quam uſui adſcribendum eſt.

p *Libro de interm. affectib.*
q *de Re Ruſtic. l.*
r *de Re Ruſtic.*
s *Plin. H. N. l. 10. c. 37.*

ARTICULUS II.

De Columbis Domeſticis.

GEnera columbarum tria Varro *b* poſuit. *Vnum* agreſte, ſeu ſaxatile, quod in turribus & culminibus villæ habetur, quod falsò Perottus *πελειάδας* eſſe credidit, quidam malè cum illo ſaxatili, quod in agro Bononienſi capitur, prorſus ferum, ſaxatilibus Varronis majus, coloris lividi, roſtro rubicundo, conferunt, quodq; *c* Galeno [illegible] dicitur. *Alterum* clementius, quod cibo domeſtico contentum, intra limina januæ ſolet paſci, *Κατοικίδιον* ſeu Domeſticum Galeno. *Tertium* ex his ſtirpib. Miſcellum fructus cauſa. Ariſtoteli ſex ſunt ſpecies, nempe, *Columba, Oenas*, Gazæ vinago, *Phabs, Phaſſa, Peleias, & Turtur*. Aldrovando vero ex magnitudinis ordinè, *Phaſſa* primum, *Phabs* ſecundum, *Oenas* tertium, *Columba* quartum, *Livia* ſeu Pelias ſextum, *Turtur* poſtremum locum occupat. Palumbum Pyrallidem, Columbam, & Turturem, nihil inter ſe ſimilitudinis habere falsò à Callimacho *f* dictum, in ſequentibus exponetur. In Sylveſtres & Domeſticas commodiſſimè diſtingnuntur. Et Domeſticæ quidem, ſi Differentias attendas coloris, magnitudinis partium, & coitus, ratione variant. Fuère in inſula Capitis viridis & Madera ſylveſtres adeò mites, ut domeſticarum more ſe capi manibus paterentur. In Therapne maximas naſci ait Perottus, Spoleti perexiguas. Tantum duo-

b *Genera.*
b *l. 3. de re ruſt. c. 7.*
c *l. 10. de Compoſ. ſimpl. Medicament.*
f *Ælian. l. 1. varia. hiſt. c. 15.*

Digitized by Google

decem paſſuum millia efficiunt diſcrimen. Habentur in Norvegia rotæ albæ, quas & alibi vulgatiſſimas conſpicias. In *g* Græcia eo primum tempore viſæ ſunt, quo Perſicus exercitus circa Athon montem interiit. In Eryce *h* Siciliæ ingens numerus unum rubrum tanquam Ducem ſequitur. In Perſia *i* deniq; Columbi ſi qui ſunt, oblongo & anſerino illi ſunt collo. Genera tam indigenarum quam Exoticarum plurima apud nos ſunt, quæ an veteribus cognita fuerint, jure dubitari poteſt, etiamſi Romanos Columbarum amore inſaniiſſe *d* Plinius prodiderit. Sunt *Gutturoſæ* vulgaribus domeſticis duplo ferè majores, pedibus hirſutis, quæ inter volandum, & dum murmurant, fauces in ingentem tumorem inducunt, Plinij Campanas dixeris. Aliæ *Cypriæ*, ſeu ut Geſnerus nominat, Ruſticæ, Angliçę, Monachicæ, ſeu Ferrarienſis, ex quib. quædam *Cucullatæ*, criſtam gerunt, & pedes vel pennis ornatos vel nudos habẽt; quædam criſta carentes, roſtro ſunt admodum exiguo, & pedibus nudis. Aliæ *Turcicæ* & *Perſicæ* colore toto pullo ſeu betico, præter oculos, qui miniacei, pedes qui pallidè rubent, & roſtrum, quod luteſcit. Aliæ *Indicæ* roſtro Anatis, nihil præter pedes, & magnitudinem cum columbis commune gerentes, quarum illa quam Aldrovandus Vienna acceperat, roſtro albicabat, circa nares rubeſcebat, poſtremò ſerpentum inſtar ſubcæruleis & nigris maculis, quæ per totum fermè verticem producebãtur, variegatum erat. Sub oculis macula longa alba totum caput tanquam torquis ambiebat. Aliæ, quæ, quod in honorem fœmellæ, vel ſuę vel aliarum poſt longa murmura à terra ſeſe elevent, & ultra illas volando alas quatiant, Belgis *Overslagers* dicuntur. Aliç *Gyratrices*, quç, dum in orbem ſupra fœmellas maximè obvolitant, tam fortiter alas quatiunt, ut duorum aſſerum ſimul colliſorum ſonitum ſuperent. Unde remiges earum pennæ ſemper fermè fractæ conſpiciuntur. Aliæ *Galeatæ*, quarum caput, cauda, remiges, ſemper alius coloris ſunt, quàm reliquum corpus. Taceo hic *monſtroſas*, quarum una in Germania propè pagum Rikenhoven capta, præter quatuor pedes, duplicem alvum habebat; altera duplici quoque alvo Bononiæ nata eſt; tertia bicorpor quodammodo erat, ex uno nimirum corpore, alterum par pedum remittens, cum reliqui duo alteri corpori perfectè inſiſtent.

g *Athen. Dipnoſ. l. 9. c. 16.*
h *Ælian. l. 4. de Animal. c. 2.*
i *Scaliger. exerc. 231. c. 7.*
d *Plin. l. 10 H. N. c. 37.*

ARTICULUS III.
De Columbis Sylveſtribus.
PUNCTUM I.
De Palumbis.

Sylveſtres columbæ quæ ſint, prærerito ex Ariſtotele articulo recenſuimus. Primus ex illis *Palumbus*, qui vel *Major*, vel *Minor*. Hic Phabe Philoſopho dictus, à nemine hactenus deſcriptus eſt. An ille ſit, qui in Marchia Anconitana Palumbo vocatur, incertum.

Maiorem Græci φάσσαν, Attici φάτταν, Niphus Torquatum, Servius, Titum vel Titium; ſed per hos fortè vultures intellexit Perſius ut Aldrovandus opinatur; Villanovanus Cadonem vocant. An *Generis* diverſitatem admirrar, nondum liquet. Hiſpani *a* in quadam novi orbis inſula grandiores noſtris. Guſtu & ſapore meliores Perdicibus qui aromaticum ſpirabant, odorem, & quarum diſſecta ingluvies floribus plena deprehenſa, invenere. *Nomen.*

Corporis craſſitie ad Gallinas propemodum accedunt, magnitudine haud multo minores. Color eſt cinereus, *caput* ex rubro & cæruleo mixtum, alæ in lateribus maculis albis inſigniũtur, torquis coloris eſt à capitis, dorſiq; colore diverſi. Ingluviem *b* ventriculo præpoſitam habent. Ideo benè Plinius, Aves quædam ſinum unũ habent, quo merguntur recentia, ut guttur alterum, in quem ex eo demittunt, coctione maturata, ut Palumbes. *Teſtes*, cum Venerem exercent, inſigni magnitudine augentur; hybernis mẽſibus, ne ullos quidem habere arbitrantur nonnulli. *Deſcriptio.*

a *Martyr. Decad. Oceani l. 10.*
b *Ariſt. H. A. l. 2. c. 17.*

Locum

Locus. *Locum* [illegible] non ſunt. Apud [illegible] Aquiranos, [illegible] tus. Rarò hu[illegible] us vel editionibus locis [illegible] d Ariſtoteles dum camp[illegible] vocat, per loca cam[illegible] quæ arboribu[illegible] conſit[illegible] Migrare prodidit Pl[illegible], e nec abnuit experientia. Nec hybernare quidem apud nos ſeſe pati, falsò ap[illegible] f Ariſtotelem dicitur. Nam ſi tepidiora defuerint loca, in anguſtis montium jugis ſeſe recondunt. Ide[illegible] verno tempore deplumes conſpiciuntur. Pharras ſemper co[illegible], quod a[illegible] ud Ariſtotelem extat, error eſt. De Phabis id intelligendum Athenæus innuit.

d H.A.l.1. c.1. e Plin. H. N.l.10. c.24. f Plin.H.A. l.8.c.12.

Nutrimentum. *Cibus* eis inprimis Fabæ. Unde Fabarianum apud Ferrarienſes nomen, in Gal[illegible] land[illegible] pius, cum iliis coccifera tum ſuberis [illegible] viridiu[illegible] nec non fragorum rej[illegible] ctum invētum in Gallia ſtomachum, Bellonius affirmat. Hinc Gland[illegible] appellatio. Al[illegible] nomen ſagnantur.

Scalig. in Ariſt.de Animalib. l.3.c.12.

Generatio. *Coeunt* & fœtificant g tr[illegible] ſtres, unde tanta [illegible] pia. In Venere m accenſæ, [illegible] initium h exoſculantur. Ante veris ingre[illegible], intenſo a[illegible] c frig[illegible] nidificare, & pl[illegible] recu[illegible] bat evellere, [illegible] an auhor[illegible] re. Aleiat. [illegible]. *Nido* locus arbore [illegible] juniperi [illegible], i Th[illegible] crit[illegible] dimus. Bis [illegible] patere ex P[illegible] k habemus [illegible] ſemel ex l Ariſtotele. Terna plurim[illegible] pa[illegible] m ova. S[illegible] quamvis tot peperint, nunquam p[illegible] [illegible]. Tertium q[illegible] tum eſt, Urinum vocatur. Palumbes incubat fœmina poſt meridiana, in matutinum cæterum [illegible]. Incubatus n citius quam à columbis perficitur. Decem & quatuor diebus uterum ferunt. Toti[illegible] m [illegible] rum f[illegible] tus [illegible] o cæcus & imperfectus involucris eva dir, atq; perficitur. *Vivere* p palumbes ad XXX. annu[illegible] quos ad XL. habemus authores, uno tantum incōmodo unguium eo [illegible] & ar[illegible] to, ſenectæ, qui citra perniciem recidunt. *Marem* prius mori q credunt, cum

g Ariſt. H. A.l.6.c.4. h Oppian. de venat. Mantuan. l.1. de Cal. Tempor. i Eidyll. k H.N.l. 10.c.58. l H.A.l.6. c.4. m Plin.l.c. n Ariſt. H. A.l.6.c.4. o Ariſt.l.4. de Generat. c.7. p Plin.l.10 H.N.c.35. q Ariſt. H. A.l.9.c.7.

[illegible] avib. cæteris fœminæ prius abeant. Salacius for[illegible] cauſa. Nam & [illegible] aſ[illegible] rum q[illegible] ac[illegible] ſſimi genere idem continuit.

Vox. [illegible] um a r *Vocem* gemere Philo[illegible], minurire Spartiano di[illegible]. Cantus omnibus [illegible] inquit r [illegible], at q[illegible] tr[illegible] o c[illegible] nſicitur vere, præterquam in clauſula genitu. Hyeme mutis, ve[illegible] vocalibus. Audiūt tamē ſi ex aſpe[illegible] hyeme placidum & ſerenum tempus ſucceſſerit, ſi[illegible] teſti Nipho credimus. Ge[illegible] or[illegible] vere [illegible], & niſi e[illegible] ecto s [illegible] ſtitio incipiunt. Sic hujus tempus indubitatis n[illegible] ſi[illegible] navi natura. Et vox [illegible] cis [illegible] veris ſignum habetur.

r H.N.l.10. c.35. s Plin.H. N.l.18.c. 28.

Morbi. De *corporis affectibus* n[illegible] cen[illegible], ungu[illegible] ſenectute incrementum, de quo ſupra, ſi exceperis.

Ingeniū. Sed nec de *Ingenio* & *Moribus* multum. t Amulo corporali conſortio ſo[illegible] litariæ incedunt, nec carnalem ultra copulam requirunt. Adulterio corruptæ, u corruptorē, ſi aſſequi poſſunt, interimunt. Ingenij ſunt ſi[illegible] plicis, [illegible] o in cor[illegible] m nidis deponit ova cuculus; & Plautus hominem [illegible] navum, P[illegible] lumbem vocat. Vul[illegible] ere den[illegible] a[illegible] x origanum i[illegible] ponunt, & ad ſanitatem redeunt.

t Iſidor.in Originib. u Porphyr. l. de Abſtinentia. x Ælian. H.A.l.5. c.46.

Uſus. I[illegible] & in *cibus* & in *Medicina* [illegible] I[illegible] Larami nup[illegible] a[illegible] A[illegible] næ[illegible] y in Na[illegible] convivi[illegible] ſiue [illegible] H[illegible] memi[illegible]. C[illegible] fluxu me[illegible] m pituito[illegible] ſo[illegible] hipp[illegible] r. tes: z in tympanite T[illegible] al[illegible] [illegible], Aretæus; in co[illegible] Aëtius; in peſtilentia Alexā[illegible] der Benedictus, [illegible] ſ[illegible] a & cœlica Plinius præ[illegible] ripſ[illegible] e. M. Cato Cenſorinus æg[illegible] otis exhiberi voluit. Paulus tertium [illegible] av[illegible] cum e[illegible] aſſignavit. Veterem pr[illegible] pter g[illegible] andium eſum ext[illegible] q[illegible] ad vulnera [illegible] cu[illegible] m & cicatrices a commu[illegible] veren[illegible] [illegible], b [illegible] cum a[illegible] veren[illegible] di[illegible] Palumbo pal[illegible] us emiſſus m[illegible] r[illegible] me[illegible] b[illegible] f[illegible] m. Sanguis vulnera purgat. Fimus urinam provocat, & calculo ſu[illegible] [illegible] faba

y Dipn.l.4. z l.2. de morb. mulier. a a Porta l.L. Phytog. c.14. b Plinius in H.N.

faba ſumptus reſiſtit. Lapilli in ventriculis inventi, contriti, potioni contra eosdem inſperguntur.

PUNCTUM II.

De Oenade ſeu Vinagine, Alchata ſeu Filacotoa Arabum & Columba Livia.

OEnas Tzetzi Οἰνὰς, non tam ἀπὸ τῶν ἰνῶν à fibris carnis, quæ dura, & niſi terg' detraxeris eſui inepta eſt; quàm, vel à colore uvarum nigrarum maturarum, quas οἰνάνθην Græci vocant; vel à vindemiç tempore, quo & conſpicitur & capitur; unde Lycophtoni οἰνάς, dicitur. Gaza vinaginem, Joſephus Scaliget Vinitorculum, alij viniferam, Julius Scaliger Rupicolam, vocavit. Major eſt columba. *Roſtrum* habet, ſi Oenas eſt quam Aldrovãdus exhibet, cinnabetinum, longum, in extremo acutum. *Caput* totum ventrem & alarum pennis cinerea. Remiges notabilis magnitudinis & nigricantes. Cetvicem, intercurrentibus plumis nigris viridem. *Caudam* verſus Vropygium cineream extero nigram. *Pedes* tubros.

ALCHATAE quam cum Filacotona eandem Aldrovãdus facit, alæ ſunt oblongæ, pennæ & plumæ coloris coturnicum, cutis extrema dura, in Syria pedes nigri & bteves. Ad eam proxime accedit illa, quæ nomine Angeli Monspeſſulanis venit, quamq; Perdici perſimilem, roſtro & pedibus nigtis, plumis ex fuſco colore in nigrum vergentibus, & luteis in ruffum, eſſe Rondeletius ad Geſnerum ſcribit.

COLVMBA LIVIA Alberto Cavernalis, Grçcis πέλειας, ex deſcriptione Geſneri, eſt columba domeſticâ minor. *Roſtrum* ipſi albicat, & citca nates parũ purpurei habet. *Collum* pronum ad latera habet pro diverſo ad lucem poſita variè ſplendens, in ſe partim ſubviride partim purpureum. Supinum ex cinereo tale. Plumas ubiq; cineteas, alarum pẽnas quatuor longiores cineteas, medias, partim cinereas, partim ad extrema nigricantes, ultimas dorſum verſus ſubruffas. Pedes tubros.

Veſcitur glandibus & granis. *Nidificat* in arborum cavis & templorum mutis. Migrat, & in cibo, palumbo tãtum tenerior, præfertur. In India, prodente Aeliano, virides pennas habẽt, Pſittaco ſimillima: Cruribus & roſtro Græcam refert Petdicem.

PVNCTVM III.

De Turture

TVrtur in Columbaceo genere ultimo loco ponitur. Tria aut quatuor earum in Hiſpaniola obſervata genera. Viſæ in locis frigidioribus, & nivoſis candidæ & in Aquitania duas ejuſmodi ſe vidiſſe teſtatur *a* Scaliget. Turearum verò Imperator, par rari & peculiaris generis Hẽrico Galliarum Regi tranſmiſit. Ex Alexandria diverſi a noſtratibus adferuntur coloris. Obſervatum & noſtro ævo quoddam genus, cujus fœmella candicat naturaliter; mas coloris eſt cinerei ad ſubruffum vergentis, habetque torquem nigrum. *Differẽtia.* *a Scalig. Exerc. 19.*

In *Deſcriptione* non eſt quod immoremur. Falsò Orus Apollo ſoli inter omnes volucres dentes & mammas tribuit. falso *b* Ovidius nigrum dixit. *Collum* torquis ambit lõgè aterrimus, viridibus maculis conſperſus, ante vix conſpicuus. *Alæ* ſunt verſicolores. *Dorſo* & pectori vicinæ elegantiſſimo colore ruffeſcunt, nigris, quarum extrema viridia, intercurrentibus. Hinc virides cum ruffis marginibus ſequuntur. Remiges ſunt atræ; ſi albi aliquid occurrit, in extremitate illud eſt. Fœmina *c* niſi interiorum aſpectu difficulter cognoſcitur. Ex *Indicis* fœmina, pedibus exceptis, qui rubri, & roſtro quod nigricans, tota eſt candida. Mari caput, collum, pectus alæ ad remiges, dorſum ad Vropygium dilutè ruffeſcit, nec ulla macula reſper[illegible] Iris in oculis miniaceo colore [illegible]endet. Torquis tenuis & nigra circum quoque collum ambit. Ven[illegible] propè anum *Deſcriptio.* *b Ovid. in Epiſtol.* *c Ariſt. H. A. l. 9.*

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Tab. 34

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI
Digitized by Google

anum luteſcit. P[illegible] rubei tabellis albicantibus ornantur

Locus. *Nullibi* ferè non v[illegible]untur, rarius alicubi vel fr[illegible]s. In Æ[illegible]hiopia tanto numero per aera volare traduntur, ut nebulas e[illegible]undant, & ſolis radios i[illegible]pe[illegible]ant. Ap[illegible] T[illegible]rtar[illegible] [illegible] in cibis prohibitæ, abundant. Sed & Peru numeroſe eas alit. Morantur fe[illegible]e [illegible]per vel in m[illegible]ntium jugis vel [illegible]lmi aut aliarum arborum cacuminibus Hyeme vel latent, vel tepidiora loca pe[illegible]unt. Unde Trimeſtres, quod totidem menſibus nobiſcum agant. [illegible]nio. Cum ad Italiam *d* veniunt, in Pontiis inſulis, prima volaturâ requieſcendi cauſa paucos dies morantur. Rede[illegible]t ad nos adve[illegible]tantis ve[illegible]is nuncij, cum jam prolem fecerunt.

d *Varro de Re ruſt. l. 3. c. 5.*

Nutrimentum. *Veſcuntur e* frugibus, glandibus & olivis. Mi[illegible]o veheme[illegible]t[illegible]r delectantur. *f* Æſtate ſua ſponte dummodo ſit facultas cibi; hyeme offâ panis vino madefacta pingu[illegible]ſcunt, & ſi novella ſ[illegible]t ætate, in tantum, ut *g* pinguedine ſuffocati intereant, tan[illegible]uam nimio infartu e[illegible]s faucibus.

e *Ariſt. H. A. l. 8. c. 3.* f *Columella de Re R.* g *Scalig. in Theophr. l. 5 c. 20.*

Generatio. De [illegible]*eneratione* eadem fere quæ in Palum[illegible]is occurrunt. Bis anno pariũt, & trimeſtres fœtificans. Mas & fœmina viciſſim incubant. Nidus inter den[illegible] arborum ramos e[illegible]uris & nodoſis lignis conſtruitur. In[illegible]icę quotieſcunque ova rumperentur, nova pariebãt; forte non ſacturæ [illegible]i [illegible]la excl[illegible]lent. Proprium omnibus crepitu[illegible] ventris; & cum vocem edu[illegible]t, noviſſima pars alvi vehementer citat[illegible]r.

Aetas. Octonis annis *vivere*, reliquit Ariſt[illegible]teles; quindecim iisdem cubare *b* Bartholomæus Anglicus.

h *l. 3 de propr. Animal. c. 34.*

Vox. *Gemere* Latinis dicuntur; Græcis [illegible] quibusdam [illegible]. Tum *volatu*, tum pe[illegible]bus plurimum valent.

Amicitia. *Amicitiam* colunt cum Pſittaco, *i* Merula, P[illegible]us.

i *Scalig. in Theophr. l. 5. c 16.*

Inimicitia. *Inimicitiam k* cum corvo, & chloreo exercent. He[illegible]eboro, quo columbæ intereunt, pro[illegible]ter pec[illegible]liare temperamentum impune veſcuntur; malo punico trito peri[illegible]tur.

k *Ælian. H. A. l. 6. c. 46.*

Ingeniũ. Ad *Ingenium* [illegible]tinet, quod ſi mori alterutrum contingat, *l* à ſecundis nuptijs abſtinere, [illegible] volare, nec rami[illegible]s frondentibus inſidere, nec limpidam aquam b[illegible]be[illegible], nido ſuo contra lupi incurſus, *m* ſquillæ folia, quæ iſti figere conſueverunt, ſuperjacere, & gladiolum ſeu tanquam ſa[illegible]inationis amul[illegible]tum comedere, ſeu nido imponere, qua fide non addo, prodatur.

l. *Mantuã. l. 2. Parl. Mar.* m *Ambr. 6 Hexam. 4.*

Vſus. *Vſum* quod ſpectat Aegypti[illegible] ijs, *n* [illegible] Aegypti[illegible]is ſacri ſibi aliti[illegible] ungues aliquando evaderent, abſtinebant. Martialis, *n* cu[illegible]us ævo capita Tur[illegible]ibus amputabantur, clunes laudat. Vulgus pingiores commendat. In *Medicina* idem quod Palumbes præſtant; Fimus albugines extenuat. Facilitatur partus, ſi tribus juniperi ſept[illegible]m lauri bacc[illegible]s, cum cinnamo[illegible] drachma, & corticis caſſię drachma una & ſemis farta aſſata & pinguedine Gal[illegible]æ ad [illegible]em inuncta, veſperi bis in hebdomada ſumatur. Non tangi venereis, qui in corio lupi cor Turturis delatum [illegible]eſtavit, falsò à Mizaldo proditum eſt.

n *Porphyr. l. 4. de Abſtinent. l. 7. Epigr.*

ARTICVLVS IV.

De Paſſeribus in genere.

Nomen. PAſſeres, Græcis [illegible], [illegible], Macedonibus [illegible], Eleis, *a* [illegible], alijs [illegible] & [illegible], ut apud He[illegible]ſchium extat, dicuntur. Eidem [illegible] paſſerculus eſt.

a *Athen. dipnoſ. l. 3.*

Differẽtia. Ariſtoteles vix alios præter domeſticos novit: ideo omnia quæ de illis ſcripſit, [illegible] conveniunt. Athenæo ex Alexandro Myndio, alij ſunt *ſylveſtres*, quorum fœminę corpore ſunt de[illegible]liores, roſtri colore magis teſtaceo, facie id eſt anteriore parte, nec nigra, nec valdè alba; Hollandorum fortè lignipetæ: alij *Domeſtici*, qui [illegible] *b* Galeno, [illegible] modernis Grę cis. Alberto ſunt quidam in vertice rubei, in cavis arboribus nidulantes. Viſ[illegible]ntur & albi, & ſemper, ſi *c* Pſcu[illegible]do Ariſtoteli credimus, tempeſtatem nunciant conſpecti. Sunt in inſula S. Thomæ [illegible]irides, *d* canori. Mem[illegible]it Avicenna *e* cujusdam, qui quindecim diebus continuis in principio ve[illegible]is ſuaviſſimè cantillet, poſt colorem

b *l. 3. de Ament.* c *in ſecret. ſecret.* d *Scalig. Exercit. 236 b. 2.* e *l. 8. de Animal. c. 7.*

immutet, muteſcat, & ſeſe abſcondat. Eſt in India *Paſſer Nocturnus*, qui noctu volat, interdiu quieſcit. Hirundinibus eſt alis & volatu ſimilis, ex cinereo niger, niſi quod in medijs alis albam habeat faſciam. Noctuam odio ingente proſequitur. Forte Ariſtotelis *f Colaris*, quem ab ulula capi affirmat, vel Actuarij Paſſer ſylveſtris magnus, in ſummis fruticum ſurculis deſidens, colore & magnitudine Alaudæ, voce garrula, hyeme latens, quique à Noctua capitur. Sunt ibidem & Turdo minores, velociſſimi volatu, qui aquas ſequuntur, & natant. Sunt & alij de quibus inferius dicetur.

[f H. A. l.9. c.1.]

Deſcriptio. *Deſcriptionem* non eſt, quod quis à nobis poſtulet. Pennæ quoties acriora urgent frigora abeunt in albas. Non eſt ipſis gula, nec ingluvies, ſed ventriculus longior. *g* Ad imum inteſtinum paucæ appendices viſuntur. Fel alijs ventri, alijs inteſtinis jungitur. Nullibi non inveniuntur. In Media *h* tanta aliquando eoru copia, ut incolæ, quia ſemina tertis concredita abſumebāt, aliò commigrare coacti fuerint. Delphis in Hollandia, ſæpè una die in uno cerevißiariorum granario aliquot centuriæ capiuntur. Migratorios eſſe vel ſeſe occultare, Hieronimus innuere videtur. Athenæus mares hyeme latere, fœminas permanere, ex eo quod color in ipſis mutetur, collegit. Aldrovandus inter migratorias vel latentes poni credit; quod, mares vere, calore tam interno quam externo accreſcente, quādo iterum calor accreſcit, conjuges ſuas ad ſobolis propagationem adhortari incipiant.

[g Ariſt. H. A. l.2. c. ult.] *[h Diodorus Sicul. l.4. c.3.]*

Nutrimentum. *Victitant* granis jactis in terram ſeminibus milio, muſcis, formicis, grillis, ſcarabæis, veſpis, apibus delectatur & hordeo, cujus corticem celeriter à grano ſeparant. Sed nec grana ſambuci rejiciunt. Et hyoſciami ſemina abſque ullo detrimento, ſeu propter venarum exilitatem ſeu cauſam de Coturnice redditam, devorant.

Generatio. *Generationem* quod attinet, ſalaciſſimi eſſe comperiuntur. Vidit *i* unum Scaliger in cavum quoddam plus decies ad fœmellam quam iniret, ex adverſo muro, puſillis interpoſitis momentis advolaſſe. Vidit *k* Aldrovandus alterū, qui longè minori quam horæ ſpacio, vigeſies fœminam inivit, pluries initurus, niſi iſta locum mutaſſet. *Nidulantur* vel ſub tegulis tectorum, vel in foraminibus parietum, & ut pulli mollius cubent in fœno & plumis. Occupant & hirundinum aliquando nidos. Unde apud Ægyptum ob limum, quem invehit Nilus, cum hirundinibus artem parietum è luto conſtruendorum inveniſſe, credūtur. Pariunt cæcos & imperfectos *l* pullos: bis terve quotannis, octo ad ſummum, quatuor ad minimum, ut plurimum ſeptem.

[i Exercit. 269.] *[k Aldrov. Ornithol. l.15. c.1.]* *[l Ariſt. 4. de Gener. c.4.]*

Aetas. *Aetas* paſſerum diverſimodè definitur. Mares negantur anno diutius vivere, argumento, quia nulla veris initio appareat nigritudo in roſtro, quæ ab æſtate incipit. Fœminis longiuſculum ſpacium, ait, Plinius. *m* Albertus id à tempore coitus computat. Scaliger *n* nullum excedere bimatū, veriſimile eſſe credit. Ex illis, inquit, parum captatur, minimum capitur; fœcundiſſimi ſunt, frequentia nō magna. Aldrnvandus eam ad quadriennium extendit, quod columbæ etiam ſalaciſſimę, decimum ſextum imo plures attingant. Cognoſcitur ætas ex roſtro, cinereum hoc, & circa fauces croceum juvenibus, nigrum ac durum provectis. *Vox* eorum apud Græcos eſt τερετίζειν, quod ſtridere vertitur. Apud Homeium τρίζειν, apud authorem Philomelo pipere. Rhadivus cantillare dixit. Cum gradiuntur, ſaliunt.

[m Plin. H. N. l.10. c.38.] *[n in Ariſt. de plantis]*

Ingenium. *Ingenium* ſi attendas, ita ſunt timidi *o* ut ſæpè à ſomno excitentur, ad domorum faſtigia concurrunt, ut à ſuſpectis caſibus reddantur alieni, qui multis periculis probantur obnoxij. Viſus *p* qui ab Accipitre impetus in Xenocratis ſinum confugit. Taprobanenſes *q* in alto mari emiſſos, terram petituri, ſequuntur. Evadunt interdum ita domeſtici, ut ad puerorum manus vocati advolent. Ad Noctuam confugere, dum aucupis artes effugere conantur, quod Orus Apollo prodidit, falſum. Quid ijs cum nocturnis avibus?

[o Ael. H. A. l.7. c.19.] *[p Idem Var. Hiſt. l.1. c.31.]* *[q Acoſta l. 1. Hiſt.]*

Inimicitiæ. Gerunt & *Inimicitias* cum Vulture, r Mu-

r Barthol. Angl. l. 12. c. 33.
s Æl. H. A. l. 6. c. 46.

r Muſtela & alijs. Calamodyles, qui ex Paſſerum genere eſſe videtur, folio s cedri perit. Peſtem à milio atq; panico, Sturnorum, Paſſerumve agmina, ſcio abigi herba, cu us no en eſt ignotum, in quatuor angulis ſegetis defoſſa: mirum ctu, ut om ino nulla avis intret, inquit Plinius: Eodem referente u multi ad remedia ejusdem ſegetis rubetam noctu arvo circumferri jubent, priuſquam ſarriatur, defodiq; in medio incluſam vaſe fictili. ita nec Paſſerem, nec vermem noc re; ſed eruendam priusquam metatur, alàs amarum fieri.

u Plin. H. N. l. 18. c. 17.

Vſus.

Vſus Paſſerum in ci is ratus. Galenus tamen eos alibi cum columbis, Per icibus, & Phaſianis inter cibos attenuantes numerat. Alibi autumno maxime laudabilem carnem habere teſtatur; & Suidas in delicijs habitas prodit. At Platina x ob nimiam caliditatem malè alere, difficulter concoqui, & libidin m excitare ponit. Invenere & in *Remèdiis* locum. Caro venerem z excitat; & ritè Epilepticis, Tympaniticis, renum a calculo, vel articulorum vitio laborantib. præſcribitur. Idem de cerebellis & ovis prodidere ſcriptores. Adeps Nicolai ad tophos Emplaſtro inſeritur. Fimus, faciem purgat; quæ facultas ex maribus agnoſcitur, b qu d guttatim albis, & nigris punctulis diſtinguantur. Idem cum vino potus virgam erigit. Cum ſputo hominis illitus, varices extirpat, cum adipe porcino munctus alopeciam ſanat. Stomachum exſolutum & nauſeabūdum c inſperſus corrigit. Cum oleo calefacto proximæ d auriculæ infuſus, dolorem d ntium pellit. Cinis denique pullorum utiliter ad eundem infricatur.

x Platina l. 5.
z Plin. H. N. l. 30 c. 15
a Galen. l. 6. de ſanitate tuenda c. 2.
b Porta l. 5. Phytognom. c. 16
c Archigen. apud Galen. l. 8. ſec. loc. c. 4.
d Plin H. N. l. 30. c. 3.

De Paſſeribus in Specie.

PUNCTUM I.

De Paſſere Albo, Flavo, Maculato, Albicilla, & Montano.

PAſſer *Albus* totus eſt candidus, roſtrum, pedesq́; quæ partes flavæ ſunt, ſi excipias. Oculorum etiam nigram pu llam lutea iris ambit.

Flavus ad Aldrovandum delatus, totus erat flavus, præter oculos, qui ri. ſupra per dorſum, caput, alas, & caudam ad caſtaneum vergebat colorem. Quali etiam femora, tibiæ, & pedes te ebantur.

Maculatus qui dicitur, albo, nigrò, & ſubflavo conſtabat colore. Caput totum, ac collum alba, intercurrentibus maculis ſubluteis. Roſtrum erat flaveſc ns in ſuperiori parte, in inferiore omninò flavum. Alæ tribus prædictis coloribus ornabantur. Oculorum iris candida. Cauda tota penè flava erat.

Albicillæ roſtrum & cauda ex cinereo candicat. Caput & omnes inferiores partes ex alba luteſcunt. Dorſum maculæ coloris ferruginei amplę, lineolis admodum candidis, exiguis decoratæ, percurrunt. Pennæ alarum caſtaneæ ſunt, circumcirca luteæ, tibiæ pedesque fuſcæ.

Montanus eſt omnium Paſſerum noſtratium pulcherrimus. Vertex capitis eſt coloris ferè punicei, vel potius caſtanei. Mentum, ut vulgaribus atrum; inter quod & verticem color albus eſt, qui deſcendens totum ventrem occupat. Ad oculorum latera maculæ ſunt binæ, una altera major, utraque nigra. Dorſum atq; alæ partim flavæ, partim nigræ. Alæ, qua ventrem contingunt, mod ferrugineæ, modo atræ, modo albæ Cauda tota ex luteo fuſceſcit. In fœmina ſunt omnia pallidiora, & mentum eam maculam non habet.

PUNCTUM II.

De Paſſere Sylveſtri, Torquato, Puſillo in juglandibus degente, ſtulto Bononienſium, & Illyrico.

Aldrovand. Ornith. l. 15. c. 16.

PAſſer *Sylveſtris* verticem capitis habet ferrugineum ad cinnabarinum vergentem. Oculorum ambitum album, iridem flavam. A mento ad podicem cinereus eſt, ſed plumarum extremi-

tremitates ad ſubruffum inclinant. Mentum & collum inferius lineæ admodum continuæ, transverſales. Nigriuſculæ percurrunt; cum aliàs in omnibus Paſſeribus maribus totum atrum ſtatuendum ſit. Dorſum, cauda, & pedes ex ferrugineo fuſceſcunt, niſi quòd pennæ in extremitatib. ſuis omninò ſint luteæ. Alæ eundem colorem exhibent, ſed pennæ primæ coſtas obtegentes, in notabilem deſinunt candorem.

Idem lib. c. c.18. Bellon. l. 7. de Avibus c.20. *Torquatum* Bellonius ab albo torque oculos ſub ſupercilio ambiente vocat. Macula ei lutea eſt. Dorſum & alæ cinerea. Habitat in ſylvis, in cavis arborum nidulatur, vocem edit magnam, & aliter ſe & pullos, quàm is, qui in urbe degit, alit.

Paſſer in juglandibus degens omnium eſt minimus. Roſtro admodum brevi, nigro, craſſo; pedibus, cruribus, capite, alis, Paſſeri murali ſimilis.

Idem c.20. *Paſſer ſtultus Bononienſium*, eſt avicula habitu Paſſeribus ſimilis, ſed colore diverſiſſima. Totus namq; flaveſcit, maculis ubiq; ferrugineis, aut potius ruffis, oblongis, ſed per dorſum multò longioribus & craſſioribus, ubiq; deorſum deſcendentib. conſperſus. Roſtrum ipſi eſt ruffum, craſſum, curtũ. Oculi majuſculi, quorum pupillam lutea iris ambit. Cauda & alæ ad nigrum vergunt; extremitates tamen pennarum minorum in alis candidæ ſunt, pedes toti ex luteo ruffeſcunt.

Idem c. 21. *Illyricus* noſtratibus major eſt, colore ferè ſimilis. Pronus enim planè candicat. Supinus pallidè ruffeſcit, nullo intercurrente alio colore. Oculi & roſtrum, quod cãdicat, pro corporis proportione ſunt magni. Cauda bifurcata, pedes lutei, lineis transverſalibus coloris penè carnei ornati.

His adde *Paſſerculum Brachyurum noſtratem*, cui cauda admodum brevis. Totum corpus flaveſcit. Pectus & venter magis albicant, Roſtrum intenſius luteum eſt.

Idem c. 17. Sed & avicula *Paſſeribus congener* huc referatur, cui roſtrum, ut in domeſticis, candicat, totum corpus maculis ſubruffis, oblongis, deorſum deſcendentibus tingitur. Venter ac femora albeſcunt. Tibiæ, pedesque ſubflavi ſunt.

PUNCTUM III.

De Paſſeribus Indicis.

PAſſeres Indici ſunt varij, ſed præcipui ij, ſorum genera ſunt quatuor. Aldr. Ornith. l.15. c.22. *Unus eſt macrourus, & hic duplex. Alius roſtro miniaceo* magnitudine domeſticis, caudam ſi excipias par, roſtro brevi, craſſo, & prædicti coloris. Capite plano propè cervicem elevato, intercurrente ſub viridi ad cæruleum vergente colore, ſubnigrum. Gutture, collo inferiore, pectore & ventre candicantibus. Alis ſubviridi ad cæruleum vergente, albo, nigro, & luteſcente colore tinctis. Cauda duplici minore nẽpe, alba, quæ majoris fulcrum; & majore quatuor pennis longitudine dodrantale anguſtiſſimis conſtante aterrima. Tibiis & pedibus ex nigro & albo maculatis, unguibus nigris & acutiſſimo hamo armatis.

Idem c. 23. *Alius roſtro cæruleo*, cui caput ut in illo planum, ſed in cervice magis elevatum totum nigrum. Oculi nigri, circulo albo circumdante, & inde luteſcente. Collum & pectus coloris coccinei; venter & coxæ candicant. Alæ, tergus, & caudæ nigricant. Caudæ longiores pennas, quæ ſunt binæ longiſſimæ quinq; nimirum palmorum, & latiſſimæ, tertia primum etiam lata, ſed in exilia admodum filamenta deſinens, minores aliæ ſuſtinent.

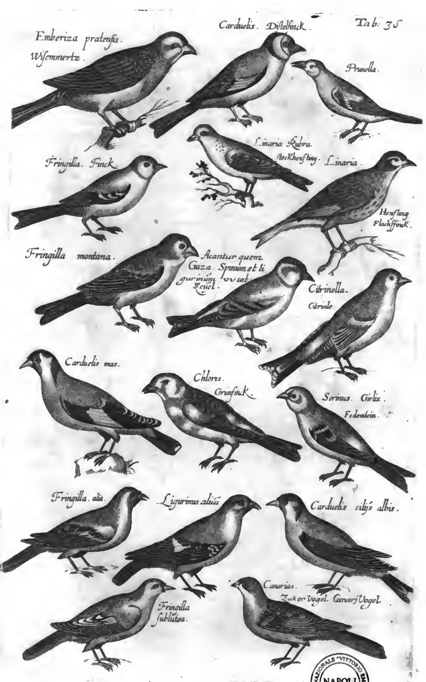
Idem c.26. *Alter eſt Brachyurus* ſuperioribus omninò diſſimilis, minor nempe, & præter pedes & roſtrum, quæ carnei coloris, totus niger. Cauda breviore. Oculis nigris, albo circulo cinctis.

Tertius eſt ſine Uropygio, & hic vel Erythromelanus, in quo totum corpus pronè & ſupinè, item alarum principia coccineo colore ſplendẽt. Reliquum alarum atrum eſt. Roſtrum pro corporis proportione exiguum, & domeſticorum roſtro minus, colore qua capiti jungitur albo, cætera nigro, acutum & exile. Uropygium nullum. Inde ex ejus pennis opera plumaria conficiunt: vel *Cyanerythromelanus* ſuperio- Idem c. 27.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

riori longior, rubri, cyanei, & nigri coloris; quiq; habet caput, collum, pectus & inferiora omnia coloris rubri ſaturati: ad colli latera maculas binas, contiguas, ſemilunares, magnas cæruleas, roſtrum parvum, recurvum, nigrum, propè frontem album; alas admodum longas, nigras, ad latera cęruleas; pedes breves & nigras.

Idem c. 28. *Quartus Porphyromelanus*, cui, caput, dorſum, Uropygium coloris ſunt purpurei ſatnrati. Roſtrum collutionis æmulum, ſuperius nigrum, qua capiti adhæret album. Remiges alarum nigræ. Cauda quinq; digitos longa, decem pennis nigerrimis conſtans.

PUNCTUM IV.

De Embriza Alba & Pratenſi.

Geſner in Ornithol. HÆ Paſſerini etiam generis eſſe videntur. *Albam* ita Geſnerus deſcribit. Emberiza alba, quæ mihi demonſtrata eſt media hyeme apud nos capta, major eſt flava, *roſtro* brevi, latiuſculo, flavi nihil habet. *Colore* ſimilis Alaudæ, alioqui diſſimilis, ventre albicante, à quo etiam Albam cognominavimus. In ſuperiore roſtri parte retrò mucronem, tuberculum intus cōſpicitur. Digiti fuſci ſunt; crura album & puniceum colorem præ ſe ferunt.

De Pratenſi ſic idem, Emberizam pratenſem voco quam aucupes noſtri Wiſe Emberiz à pratis in quibus verſari ſolet appellant. Hæc, ut pictura indicat, colore eſt teſtaceo, ſeu figlino, cruribus, pectore, ventre, alis & cauda mediâ. Vtrinque enim in ea nigræ ſunt pennæ. *Dorſum* quoque nigricat, & in alis ſuperius maculæ nigræ ſunt ſubrotundæ: inferius verò marginis *pennarum* ſecundum longitudinem nigricant. *Roſtrum* fuſcum, *vertex* niger, infra quem utrinque macula albicans retorſum tendit: tum rurſus aliæ duæ nigræ & albicantes per intervalla ſequuntur. Hanc avem circa lacum Verbanum Ceppa vocant.

TITVLVS II.

De Avibus Granivoris Canoris.

CAPUT I.

De Carduele, Spino & Paſſere Canario.

CARDVELIS Carduelus, & Cardelus Gazæ Hermolao & Geſnero Thraupis; Aldrovando ab aurea in alis vitta, Chryſomitres. Aurivittes, Kiranidi Jena, & Avis Jovis; aliis Cotydalis, Græcis ἀκανθὶς, ἀστραγαλῖνος, χρυσομήτρις, ποικιλὶς, καρδὶς etiam dicitur. *Nomen.*

Avis eſt parva, cui *dorſum* cinereum & fuſcum, *Alæ* croceo colore, nigroq; mixtim & alternatim variatæ, albiſq; notatæ maculis; *vertex* nigricans; *roſtrum* acutum ſubrubens apice fuſco. *Oculi* ambitus exterior niger, hunc miniatus, miniatus, miniatum cæſius circumdat. Nec tamen hæc colorum pictura in omnibus apparet. *Fœmina* alas habet cinereas, guttur album. Viſa nōdum adulta ubiq; unicolor, ex cinereo ad ruffum tendens. Viſæ & aliæ, quarum quædam in anteriori capitis parte & in mento aliquid rubri obtinent, dorſo, pectore, ventre, & reliquis capitis partibus albeſcunt: quædam totę prorſus albæ ſunt, capitis partem rubram ſi demas, & aliquot luteſcentes in alis pennas. *Deſcriptio.* *Schvvenckfeld. in Aviar. Sileſia.* *Aldro. Ornith. l. 18. c. 3.*

Sexus facilè cognoſcitur, ſi coloris, ut ſupra attigi, vocis & plumarum habeatur ratio. Vox fœminis exilior, nec diuturnus cantus. Plumæ coſtas obveſtientes cinereæ aut fuſcæ, maribus aterrimæ. *Sexus.*

Victitat ſeminibus lapparum, papaveris, rutæ, dipſaci. Cannabino adeo pingueſcit, ut cantandi alacritatem amittat. Quæcunque verò edit, roſtro decorticat, ut pura medulla veſcatur. *Nutrimentum.* *Porta l. 1. de Villa.*

Nidum in truncis arborum & ſpinis conſtruit, ter in anno, Majo nempe Junio & Auguſto. Aliquando & in hypocauſtis pullitiem educit. Septē ſępè *Generatio.*

ova, octo interdum, quinq; aliquando ponit. Præſtant cæteris, qui menſe Auguſto excluduntur. In dumetis naſcuntur, atriores ſunt, & prunis aut malis aurantijs potius quàm alijs arboribus inſident.

Vox. *Canunt* omni tempore, ſed maximè, cum alias è ſuo genere adventate cognoſcunt.

Volatus. *Volant* gregatim, & ad duo millia quandoque.

Ætas. *Ætatem* ad XX. annos producunt. Viſa Moguntiæ viginti tres egreſſa, cui ſingulis annis roſtrum ac ungues præcidebantur, ut cibum potumq; capere poſſet. Depoſitis geminis pennis canæ, quo locabatur vel prona vel ſupina jacebat. Plus voce quam patinâ hominem delectât. Haud mali tamen ſunt alimenti, ſi pingues, & non nidificant. Aſſas iliacis & colicis prodeſſe Kiramides author eſt.

Deſcriptio. SPINVS ſeu Ligurinus avicula eſt, pectore luteo, roſtro mediocri, tenui & acuto. Duas habet maculas nigras. Alteram in fronte, alteram ſub mento. Mari capitis macula multo nigrior: idem toto corpore magis quam fœmina luteſcit.

Locus. In frigidioribus regionib. vel nunquam vel rarò apparet, nec in Italia quorannis cernitur.

Victus. Iisdem quibus Carduelis *veſcitur*, naſci in primis & comizæ ſemine.

Generatio. *Nidulatur* in montium ſylvis. *Ova* ſecundùm nonnullos duodecim, ſecundum alios quatuor aut quinque ponit.

Vox. *Aldro. Ornith.l.18. c.4.* Amæniſſimè cantat, & non tantum Carduelis, ſed & aliarum avium aliquando vocem imitatur.

Volatus. *Volant* gregatim, & toto agmine facillimè autumno capiuntur. Sanguis ejus cum ſali ſanguine non coit. Anno verò, quod ſpinas tempore verno depaſcens, nidum dejiciat, infenſus eſt.

Deſcriptio. PASSER CANARIVS ab inſulis Canariis, unde adfertur, ita dictus, avis eſt vulgaris Pari magnitudine; roſtro albo parvo & in acutum tendente, alarum & caudę pennis totis viridi colore. Mari pectus, venter, & pars ſuperior capitis, quæ roſtro adjacet magis lutea ſunt, quàm fœminæ.

Victus. *Paſcitur* Phalaridis ſemine, ſaccaro, & auricula muris, quâ ad cantum excitatur.

Vox. Concentu eſt valdè amœno & acuto, quem ſpiritu diu non interrupto nunc in longum, nunc in altum varia vocis inflexione extendit.

Præferundi quibus cauda longior, corporis magnitudo minor.

CAPVT II.

De Fringilla, Montifringilla, & Linaria.

Deſcriptio. FRINGILLA, ſeu quod frigus prænunciet, ſeu quod plures in frigore convolent, ita dicta, Spiza eſt Ariſtoteli, modernis Græcis Fringillaro. In ea capitis & colli pars prona ad ſubcæruleum vergit; quod hinc ad Vropygium ſubvireſcit. Pectus & venter inter rubrum & ſpadiceum ambigunt. *Fœmina* minus vegetis ornatur coloribus: pectus & venter ex ruffo albeſcit. Viſa toto corpore candida. Viſa & ex albido flaveſcens.

Locus. *Ariſt. H.A. l.9.c.7.* *Locis* gaudent hyeme moderatè frigidis, æſtate tepidis. Nam in Helvetia fœminæ per hyemem recedunt, & valido frigore ita offenduntur, ut volare nequeant, & manibus capiantur.

Generatio. In infimis arborum, & ſummis fruticum ramis *nidulantur*. Nidus intus ex lana & araneatum telis, extus ex muſco conſtruitur. Quinq; aut ſex ponere *ova* aucupes referunt.

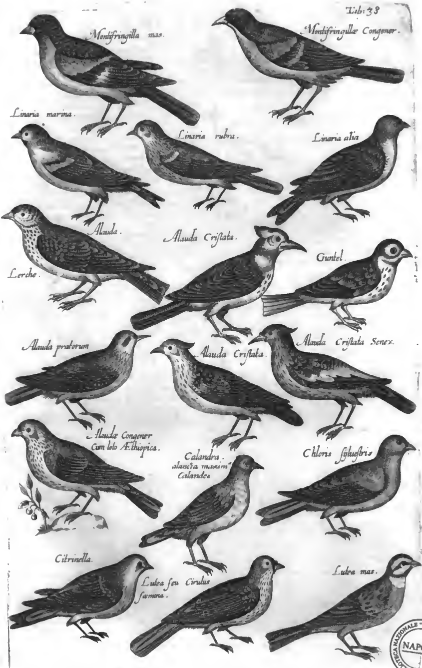
Vox. Non uno eodemque modo *canunt*. Quædam conciſè quaſi quærulantur, quædam in longum trahunt. Maribus vox alta eſt & plena. Fœminis exilis & ſubmiſſior. Fringutire vel frigere authores dicunt, ſi ſuavius ut canat volueris, locuſtam mandendam appone.

Ingenium. Difficulter ob aſtutiam capiuntur, facilius vel zephyro flante, vel ſudo. Nam & demiſſius tum volant, & melius allectricum voces audiunt. Quædam nunquam manſueſcunt, & inedia conſumptæ commoriuntur. Omnes primis captivitatis menſibus prę mœſtitia obmuteſcunt; nec niſi blanditijs exhilarantur. Manè ſi canant, tempeſtatem præſagiunt. *Theophr. deſign. tempeſt.*

MON-

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Deſcriptio. MONTIFRINGILLA magnitudine fringillam excedit. Color in capite, dorſo & cauda nigrior quàm Fringillæ. Supina pars albicat. Pectus cum gutture nonnihil ruboris habet. Alæ duabus transverſis lineis ex ruffo flaveſcentibus diſtinguuntur, media linea interjecta. In fœmina, vertex, cervix & dorſum plus habent ferruginei: alarum linea ſuperior adeò eſt anguſta & brevis, ut ferè deliteſcat. Non adeò ſuave canunt, & caveis incluſæ aliarum alitum Paſſerum inprimis voces imitantur.

Deſcriptio. LINARIA Paſſeris eſt magnitudine, ſpecie admodum ſimilis, colore teſtaceo ſeu ferrugineo ad cinereũ vergente, eoq; in mare intenſiore. Idem in pectore maculis reſpergitur ruffis, fœmina fuſcis & majoribus. Alarum rectrices pennæ nigricant, ſed ad latera & in extremitatibus ſuis candicant.

Nutrimentum. *Cibus* ipſi Phalaridis, lini, cannabis, raparum, & caulium ſemen, panicum, avena tracta &c.

Morbus. Laborat interdum *morbo*, quem ſubtilem dicunt, in quo mœſta ſilet, pennæ obrigent, venter ſolito tumidior venis rubris conſpergitur, pectus ex carne apparet.

Vox. Exoriente caniculâ obmuteſcit, ac plumas vellicando circa medium excutit; ſic certum canicularis ſyderis exortum indicat. Celebris eſt apud Italos ejus aſtutia. Unde proverbium *egli è un Fanello.*

Geſner. in Ornithol. Huc pertinet *Linaria Rubra* Geſnero à coccineo verticis colore dicta, ſive illa Aſter Oppiani, ſive aliud quid. Advolant aliquando turmatim, & ferè peſtilentiam brevi futuram circa Norimbergam indicare putantur.

Aldrov. l. 18. c. 9. Nec non *Linaria marina* Aldrovandi, quæ roſtro lutea, vertice miniacea, pectore & ventre candicans. Collo & dorſo ex luteo fuſca eſt. *Alterà* quam exhibet per tergus & ſuperiora prorſus leucophææ, percurrentibus ſtrijs deorſum vergẽtibus, color miniaceus magis ſplendet, alæ ſunt longè pallidiores; Gula & pectus leviter luteſcunt: retro oculos macula fuſca, rotunda data eſt.

Quæ circa Argentinam *Gyntel* nominatur, per caput dorſum & caudam fuſca eſt, pectore ruffo, fuſcis diſtincto maculis, cruribus rubicundis, ventre inferiore albicante; ſeminibus papaveris & alijs veſcitur; & gregatim volat.

CAPUT III.

De Alauda in genere, & in ſpecie.

ALAVDA, ſeu Caſſita & Galerita, quæ tamẽ criſtatis vocabula propriè conveniunt, Græcis veteribus κόρυς, κορυδαλὸς, κόρυδος, πίπυγξ, ut apud Heſychium lego; modernis Cuzula, τευλίτης, & in Creta, teſte Bellonio, Chamæchilados nuncupatur. *Nomen.* Cirrim non eſſe, tum cirri ſeu innulæ oblongæ pulcherrimæ, tum pedes rubri, qui in alauda non ſunt, Scaligero agente, evincunt. *Scaliger Exerc. 233.* *Formam* non deſcribam, obvia omnibus eſt avicula. In poſteriore digito pedis longiſſimum habet unguem.

Locus. In Andaluſia non reperiri, Averroes tradit; nunquam arboribus inſidere Ariſtoteles. Viſæ tamen in illis criſtatæ, ſi rugoſum nec levem habuere corticem. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 8.* In anguſtis montium hyeme alicubi conduntur: in Italia & Gallia omni eas videbis tempore. *Agricola. l. de Animal. ſubter.*

Nutrimentum. *Veſcuntur* granis, ſed & vermes deglutiunt, attelaborumque ex genere locuſtarum ova diligenter perquirũt: ideo à Lemniis coluntur. *Plut. l. de Iſide.*

Generatio. *Nidum* ex ſiccarum herbarum radicibus humi ter in anno, nempe circiter Calend. Maij, Junij, & paulo poſt Idus Julias conſtruunt, eundemque auræ obverſum ita in ſegetibus & gramine recondunt, ut prætereuntium & Accipitrum minimè obvius ſit oculis. *Ova* quinque pariunt, quæ à bufonibus foveri falſum; quia auræ exponuntur. *Ariſt. H. A. l. 6. c. 1.* Superincidentes ſolis radij parentum defectum ſupplere videntur. Pulli excluſi implumes adhuc deducuntur ad paſtum, ut prædantium eripiantur injuriis.

Vox. Quantum ad *Cantum* mira alacritate pennis exertis in aëre vocis mo-

dulatione, lætæ ſerenitati temporis, quaſi applaudit. Nam nubilo pluviove cœlo, vix aut unquam canit, ut neque humi, ſed inter aſcendendum. Aſcendit autem paulatim, ſubitò verò & inſtar lapidis deſcendens cantillat. Matutino verò potiſſimum audiuntur, meridiano ſilent.

Inimicitia. *Ariſt. l. 9. H. A. c. 1.* *Inimicitias* exercent cum Pella ex ardearum genere, cujus ova diripiũt, ut Ariſtoteles vult; cum Acanthyllide, ut Philes & Aelianus; cum corvis, quod ab ijs devorentur; cum Accipitribus Alaudariis, à quibus adeò expaveſcunt, ut in hominum ſinus confugiant; *Auct. Myzald. cit. Aldrov. Ælian H. A. l. 6. c. 46* cum Arcturo ſydere, quia in ipſius cum ſole exortu, obmuteſcere incipiunt, ægrotant, & plumas vellicando excipiunt. Denique cum ſinapis ſemine, quod nulli non innoxium, alaudas conficit.

Morbi. Laborant *morbo* comitiali, & alterius oculi cœcitate, idq; nono accidere anno Albertus experientiâ propriâ nixus teſtatur.

Vſus. De *uſu* in cibis taceo. Juniores & pinguiuſculas nemo non appetit.

Species. Species Alaudarum ſunt, CRISTATA & NON CRISTATA. Illa eſt vel *Major* vel *Minor*; quarum hæc Ariſtoteli incognita, Schvvenkfeldio *Arborea, Fera*, ἀνώνυμος, apicem pro corporis magnitudine longiuſculum, & pedes rubros habet. Cum frigus intenſum eſt, & nix agros tegit in ſterquilinijs & propè horrea *verſatur*, per æquinoctium avolat, ſi Longolio credendum; nidum in foſſis ſeriticoſis ſternit; nullam particularem cantiunculam habet; ſed ineptè aliarũm quibus cum victitat vocem refert: Congener eſt ipſi Alauda *Sylvatica*, quam Germani **Waldlerch** vocant, parte inprimis prona albicantior.

Major roſtrum habet cavum; criſtã, cujus radices inter utrumque oculum ſituantur, aliquantulum nigricãtem. Dorſum cinereum albo maculatum. *Bellon. l. 5. de Avibus c. 22.* Ventrem albicãtem, pectus cinereum albis maculis conſperſum. Caudę plumas nigras. *Linguam* exiguam ferè furcatam, quia ramis rarò inſidet; ungues longiuſculos. *Habitat* in agris, circa flumina, & lacus; hyemis tempore ad vias. Non volat aliarum more, ſed vento cogente, nunc ima nunc ſumma petit.

Non criſtata ſuavius canit.

Laudatur ad colicos dolores, † ſeu cocta ſeu aſſa. *Vſus.* Quidam cor alligari femori jubent: alij recens repensque devorant. *† Galen. de ſimpl. Medic. facult. l. 11.* Conſularis Aſprenatum domus eſt, inquit Plinius, in qua alter è fratribus colo liberatus eſt ave hac in cibo ſumpta, & corde ejus armillâ aureâ incluſo; *Dioſcorides l. 2. c. 48.* alter ſacrificio quodam crudis laterculis incluſo corde, ad fornam camini, atq; ut ſacrum peractum erat, obſtructo ſacello. Thraces vivente adhuc Alauda cor exemtum ſiniſtro femori pellendæ colicæ ergò circumdabant, ut Alexander Trallianus ſcribit. Porta cauſam in loquacitatem conjicit. Nimia enim garrulitate, flatus, ex quo morbus ſæpè exoritur, eximitur.

Non CRISTATA, Hermolao, Sipontino, & Grapaldo Terraneola, Nipho falsò Ariſtotelis Tetrix, colore ſimilis eſt criſtatæ, ſed magnitudine minor. *Caput* habet nigrius fulvo colore intermixtum. *Dorſum* ſpadiceum, cinereum, & ſubnigrum. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 25.* *Pectus* pluribus maculis diſtinctum. *Ventrem* ſubalbidum. Poſticos digitos & ungues ejuſdem magnitudinis cujus & poſteriores. *Degit* in planis locis, erica & Junipero conſitis. *Bellon H. Avium. l. 5. c. 23.* Hyeme gregatim volant, æſtate binæ. Alta petunt volatu, diutius in aëre hærent, & majora ſpacia conficiunt. Amœnitate *vocis* inter omnes excellunt. Galli ex uno tẽperamento in alterum facilè tranſire, & pro ventorum diverſitate, diverſimodè etiam immutari, tradunt. Flante Auſtro macreſcunt, Aquilone pingueſcunt. Captura hyeme largiſſima, niſi nives diutinæ ſedeant, & maxima ſit frigoris inclementia.

Ad hanc *Calandra, Alauda pratorum, & Alauda congener* ſpectat.

Calandra Græcis χαλανδρα & χελάνδρος fortè ἀπὸ τοῦ καλῶς ἄδειν, ſeu ſuavitate cantus; alijs, ſed falsò Acredula, Charadrios, Gurgulio, ad Sturni magnitudinem accedit. Alaudæ de cætero in omnibus ſimilis. Collum qua jubæ Capiti connectuntur gracile habet,

&ro-

& roſtrum craſſius. Victitat dutiuſculis granis. Vocis modulatione audientes mirificè oblectat, ac omnes avium voces expreſſimè imitatur. Capta, vix unam diei horam ſine cantu prætęrit.

Bellon. H. Avium. l. 5. c. 24. *Alauda Pratorum* Alaudis eſt minor. Roſtrum habet tenue, & longiuſculum. Plumas cutem contegentes omninò nigras. Caudæ, in extremo albicantes. Humi dormit. In pratis nidificat. Difficulter educatur, ſed educata ſuaviſſimè canit. Cum Accipitrem ſupervenientem adſpicit, in arborum ramis latitat.

Alauda congener illa Aldrovando dicitur, quæ Bononię Petrone, Genuę Petronella & Chiapparone dicitur. Criſtatæ majoris magnitudinē æquat, vel ſuperat. Eidemque colore ferè ſimilis eſt. Pectoris & totius ventris color magis ad ſubflavum vergit. Ungues in tantam longitudinem non excreſcunt. Tibiæ & pedes albicantiora ſunt. Humi ſæpè quieſcit vel curſitat; in arboribus verò & fruticibus ſumma ſemper cacumina petit, quibus diu immobilis inſidens, ſuaviſſimas cantilenas modulatur.

CAP. IV.

De Chloride, Citrinella & Serino Geſneri, & Luteis earumq; congenere.

Deſcriptio. CHLORIS Germanis Grünfinck / ſeu Fringilla viridis, magnitudine eſt alaudæ, aliquando tota viridis, aliquando valdè lutea. *Mas* à fœmina in hoc differt, quod hæc ſpadiceo partim, partim cinereo ubique coloratur, minusq; multo lutei coloris, imò modicum admodum habet. Pedes ei & crura mollicula, carnea ferè ſubſtātia & colore. Gula, venter, pectus, uropygium, & alarum ſuprema ora, pulcherrimo ochræ colore flaveſcit.

Victus. Ariſt. H. A. l. 8. c. 3. Ariſtoteles vermiculis *victitare* ſcribit. Verum paſcitur quoq; ſeminibus, Carduorum majorum, Lapparum, raporum, & phalaridis. Adeò aliquoties cicuratur, ut una manu detēta, cibum altera porrectum, capere non recuſet. *Nidum* ex hymphito ſtirpitus evulſo facit. Sed ſtragulum ex lana & villo ſubjicit. Quatuor aut quinque ova patit. Ariſt. H. A. l. 9. c. 13. Generatio. Ælian. H. A. l. 4. c. 47

Congener eſt huic illa, quam Aldrovandus *Chloridem Indicam* vocat, quæ que prono, ventre nimirum & pectore eſt candidiſſima, roſtro ſubviridi ad fuſcum vergente, capite toto dorſo & Uropygio viridibus; pennis, alarum remigibus & tota cauda cæruleis, ſcapis albis, pedibus nigris. Aldrovād. Ornith. l. 18. c. 18.

CITRINELLAM Geſneri, quam Galli Tarin vocant, Thracipedem Ariſtotelis Bellonius eſſe opinatur. Color capitis dorſi caudæ intenſior eſt quàm in Ligurino, ideo ob flavedinem magis fuſca videtur. *Mas* plus flavi coloris in toto corpore & præſertim in pectore & circa nates habet, quam fœmina. *Veſcitur* iisdem ſeminibus, quibus aliæ canoræ. Raró plures quàm ſeptem, aut octo uno incubitu excludit, & in cantu omnibus hujus generis excellit.

SERINVS Geſneri Ligurinum magnitudine & colore refert; pectore & ventre ex viridi flaveſcens; parte ſuperiore, partim ejusdem coloris partim fuſca. *Congener* eſt illa, quam Germani Hirngrylle vocant, magnitudine Ligurini, ſed magis lutea. Capitur in Helvetiæ montibus. Auceps cum ſexum utrumq; domi aleret, ita ut aliqua volandi libertas eſſet, pullos etiam ex eis habuit. Sed cum aliquādo pro mare Gryllo marem Ligurinum adhibuiſſet, ova quidem nata ſunt, ſed ex quibus foris nihil provenit. Suaviſſimè cantillat. Geſner. in Ornithol.

LVTEARVM duo ſunt genera; *Vnum*, quod Ciam ſimpliciter Itali vocant; *Alterum*, quod à colore paleari, Ciam Pagliariā, ſeu Pagliariciam, Angli Gelgorſtam dicunt. Capiuntur facillimè omni aucupij genere. *Veſcuntur* granis hordei tritici pane; hyeme alimentum in equinis ſtercorib. quærunt. Captæ per duos vel tres menſes merum Cicer ingemināt; ſervitutis oblitæ ad ſuos modulos revertuntur. In caveis ſæpè cum morbo comitiali conflictantur. Mediâ hyeme magno nu-

mero in Italia apparent, & in pratis ingentes earum catervæ conſpiciuntur. Quæ de harum *congenere* addit Aldrovandus vide ſi liber capite vigeſimo primo, libri decimi octavi.

TITULUS III.

De Avibus Baccivoris.

CAPUT I.

De Turdis in genere.

AVis Latinis, ſeu per Onomaropœiam, ſeu à colore, Turdus dicta, à Græcis veterib. κίχλη, κίχλα, ἴχλα; a modernis *a* Schynopoullos, ac ſi lentiſcinas aves diceres, vocatur. *Genera* ipſorum tria prodidit Ariſtoreles. *Viſcivorum* ſeu ἰξοβόρον picæ magnitudine. Τριχάδα à ſtridore dictum, quãtitate Merulæ; & *Ilias*, omnibus minus, minusq; maculis diſtinctum, *c* quod gregarim volat. & nidos è luto hirundinum more conſtruit, & apud Gallos † non extare putatur. Recentiores plura enumeratis annumerant. Nam & *Turdela* Hermolao eſt genus Turdi alterum, quod in Veneta provincia Drexanos vulgò vocant, major Turdo, penna ſubfuſcâ, varia; & Turnero illa, quę Saxonicè 𝔅𝔯𝔞𝔠𝔥𝔳𝔬𝔤𝔢𝔩 / (commune hoc ferè illis nomen, quæ in novalibus & quieſcentibus agris immorantur) colore fuſco, terreo, obſcuro, ut humi ſedens agnoſci vix poſſit, ex Turdorum eſt genere. Idem Germanorum 𝔗𝔯𝔬𝔰𝔱𝔢𝔩 / Turdum piſarem eſſe putabat. Scaliger † ſecundi apud Ariſtotelem generis, *duas ſpecies* facit; quarum una *Trida* à Vaſconibus, altera *Turdus* dicitur, figurâ & facie adeò diſſimiles, ut nonnunquam in agnoſcendo fallãtur. Saxonum Ziepdruſchel colore Iliaco ſimilis, quæq; circa rubos verſatur, & fructibus eorum victitat, minimum Turdi genus, & βατις Ariſtotelis quibusdã, Germanorum verè 𝔎𝔩𝔢𝔦𝔫𝔷𝔦𝔪𝔪𝔢𝔯/ Merulâ minor, roſtro acuto, brevib. pedibus, ejusdem nonnullis Cyanus. Helvetij habent Turdum ſylveſtrem. Carinthiorum avis dicta 𝔏𝔢𝔦𝔪𝔰𝔱𝔯𝔬𝔰𝔱𝔢𝔩/ pedibus albis, Turdis minoribus annumeratur. De *Albis*, qui in Septentrione, non eſt quod aliquid dicam.

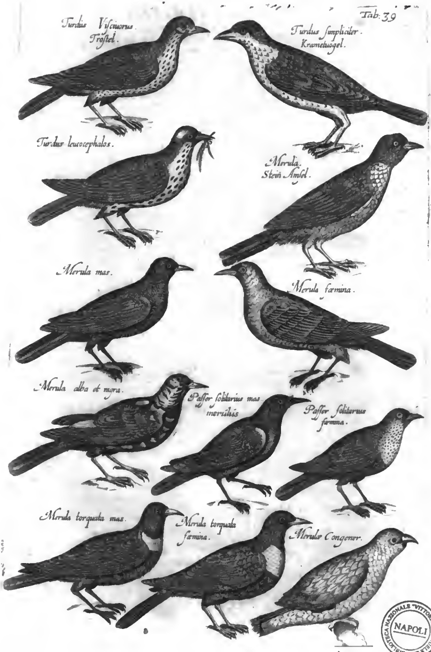
a Bellon. Obſer. l. 1. c. 10.
c *Athen. Dipnoſ. l. 2.*
† *Scalig in H. A. Ariſt. l. 9. c. 26.*
Genera.
† *l. Commẽtar. citato.*

Forma ſi ſpectetur, cinereus color eis ferè peculiaris eſt, huic quàm illi remiſſior vel intenſior. Omnes per collum inferius, pectus & ventrem maculis æſtate conſperguntur, *d* quas per hyemem deponunt. Unde Plinius, *e Turdis color æſtate circa collum varius, hyeme concolor.* Viſus tamen viſcivorus, neſcio quo anni tempore captus, qui ita plumbei coloris evaſerat, ut quodammodo ad amethyſtinum accederet. Viſus & Turdus vul ò dictus, tribus diverſis coloribus diverſis nimirum temporibus captus. *Roſtrum* omnib. eſt longiuſculum, craſſiuſculum, rectum. *Lingua* lata, & ad imitandum humanum ſermonem parata. *Pedes* figurâ ſimiles, & colore non in omnibus eodem. *Inteſtinum* appendices nõ habet, nec gula verſus ſtomachum dilatatur, nec ſuperius ingluviem habet. Nullibi non ſunt obvij. Daphnios, ſeu à Laureto illo Alexandrino, ubi baccis veſci poterant; ſeu à Daphne delitioſo quodam Syrię ſuburbano ita dictos, Clemens Alexandrinus celebrat. Advenas eſſe, & quotannis in Italiam circiter æquinoctium autumnale transmare verno revolare, Author eſt *f* Varro. Unde trimeſtres Plinius dixit; per hyemem latere ſcripſit *g* Ariſtoteles: nec tamen omnes, vel ex eo evidens, quod in *h* Helvetia circa Tigurum per hyemem abundẽt, hyeme in Italia loca maritima juniperis & myrris conſita, frequentent. Ab *i* Ambroſio inter eas quæ ſub hyemis initium ad nos accedunt, numerẽtur; Bononiæ deniq; Martio *k* etiam menſe copioſè habeantur.

Forma.
d *Ariſt. H. A. l. 9. c. 49*
e *H. N. l. 10. c. 29.*
f *de Re Ruſt. l. 3.*
g *H. A. l. 8. c. 3.*
h *Geſn. in Ornithol.*
i *l. 5. Hexam. c. 14.*
k *Aldrov. Ornithol. l. 16. c. 1.*

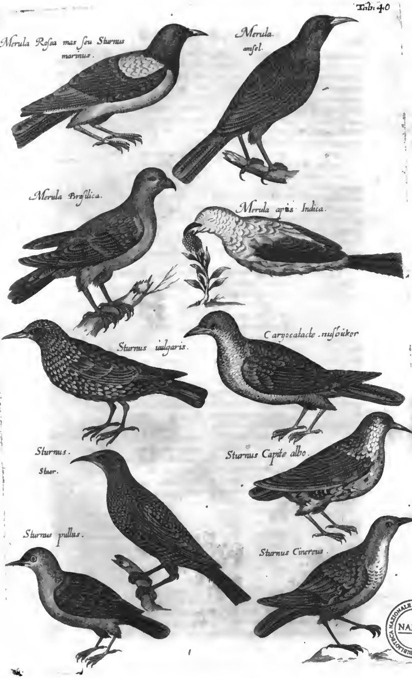
Quantum ad *Victum* delectantur baccis myrti, juniperi, ſambuci, hederæ; nec nõ olivis, ut eſt apud Calphurnium Poëtam. Vnde Olivariorum nomen; fagi glandibus, inſectis, lumbricis & culicibus. Ex ſemine ab ipſis excreto provenire viſcum Theophraſtus *l* & Plinius *m* prodidêre, tã falsò quam Satyria & Orchides ex eorum genitura naſci, falſum eſt. Quot enim in arboribus Turdus ſtercus excernit, & tamen

Victus.
l *Theophr. de Cauſ. Plant. l. 2. c. 23.*
m *H. N. l. 16. c. 94.*

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

tamen viſcum non generatur? Quot in regionibus Turdi non ſunt, ubi viſcum naſcitur? Concoquitur in Turdi
n Scalig. in Exerc. 168. ventriculo granum, *n* cum labruſcatum longè duriora & majora concoquantur gigarta: & exhibitis uni viſci baccis, nulla in excrementis reperta eſt ſpecies. De ſaginatione videantur Oeconomicæ.

Generatio. In cacuminibus arborum *nidificantes*, penè contextim in ſucceſſu, generant. Ova, decem à conceptu diebus pariunt & fovent. Increbuit alicubi mos, ut vaſa ibidem collocentur.

Vox. *Vox* eorum trutillare, ut Philomelæ author inquit.
o Scalig. Exerc. 237. Sermoni aſſueti, *o* tanquam è modulis ſermocinantur. Habuit Agrippina, qui omnium ſermo-
p Plin. H. N. l. 10. c. 42. nes *p* imitabatur. Et mirum eſt adeò ſurdos dici, ut vitium in proverbium ceſſerit. Invenete & in

Vſus. *Medicina Vſum.* Myrtorum baccis farti & aſſi ventris profluvio laboran-
q Plin. H. N. l. 30. c. 7 tibus *q* exhibentur. Tempore peſtis in cibo, macerati, laudantur.

Bellon. l. 6. de Avib. c. 31. *Quid de uſu in cibis dicam?* Duriores quidem concoctu, Perdicibus, Attagenis, Phaſianis & Gallinis, Galenus facit: ſed quia idem Phaſianos Gallinis concoctione & nutriendi vi pares, e-
r l. 7. Method. dendi ſuavitate ſuperiores *r* alibi ſcribit; alibi *h* laudatis cibarijs, quæ neq;
h l. de cibis boni & mali ſucci. tenuem neq; craſſum ſuccum gignunt annumerat, vel locus prior mendoſus eſt, vel ſibi ipſi contradicens, fallitur.
t Alex. ab Alex l. 5. Genial. dier. c. 26. Græci *t* ſanè ova cum Turdis, leporinis carnibus, ac mellitis placentis ſecundę menſæ frequentius inferebant. Iisdem Turdorum turmæ in propo-
u Athen. in Dipnoſ. l. 2 matibus ſeu primis *u* cœnæ ferculis in uſu. Eorundem pectora in patinam Apicianam conjiciebantur. Et quantus circa eos Romanorum luxus, ſive copiam, ſive pretia ſpectes. Tanta
x Plin. H. N. l. 17. c. 9. Turdorum *x* aliquando fuere avia-
y Varro. de R. R. l. 3. ria, ut ex ijs ſtercorarentur agri. Lucull⁹ *y* alios videbat Turdos in mazomo poſitos coctos, alios volitare circa feneſtras captos. Ex uno Ornithone quinq; millia ſcio væniſſe Turdorum denarijs ternis (id eſt computãte. Budæo denis ſolidis Turonicis & ſemiſſe) ut H. S. ſexaginta millia ea pars villæ
z l. 3. de Re R. c. 2. reddiderit eo anno, inquit *z* Varro. At nunc ætatis noſtræ luxuries quotidiana fecit hæc pretia, &c. Noſtra ætate quoquo modo capti eduntur. Quibusdam jecur ovis integrum cum medulla panis contunditur, & per linteum transmittitur. Hinc aromatibus ad ſaporem coloremq; commendandum inſperſis ferveſcit. Turdi in jure carnium elixi, & modicè frixi imponuntur.

CAPUT II.

De Turdis in ſpecie.

ARTICVLVS I.

De Turdo Viſcivoro & Trichade.

TVrdus Viſcivorus, Ariſtoteli ἰξοβόρος, Athenæo ἰξοφάγος dicitur. *a* *a à Geſner. in Ornith.* Major eſt cæteris Turdis, & paulò infra columbam. Capite, alis, & ventre fuſcus; plumis tamen juxta caudam aliquid flavi admixtum apparet. Cutem intra roſtrum pallidus & ſubruber colores mixti tingunt. Collum parte prona, venterq; totus nigris punctis in albicantibus plumis, & alicubi flavis variant. Pedes digitique, poſteriore præſertim tibiarum nervo, flaveſcunt. *b* Aldrovandus ſemel unum *b L. 16. Ornith. c. 2.* adeò, in cauda maximè, & alarum remigibus albeſcentem obſervavit, ut penè albeſceret; capite verò, tergore, & ſupernis alis omninò cinereus eſſet. Nullo non tempore apud nos viſuntur. *Cibus* ipſis abietis viſcum & reſinas æſtate inprimis; hyeme fructiferarum arborum ſemina. Sed & baccis arborum, Juniperi præſertim & Liguſtri, inhiant. Dum ſinguli ſingulas viſciferas arbores occupant, & prope eas morantes, alios perſequuntur, facilius capi, prodidere nonnulli. Obſervata in ijs, à ruſticis & præſagia. Diu nempe duraturæ hyemis, ſi circa hujus finem in cacumine arboris cantillent. Futuræ æſtatis, ſi in ejus medio conſideant.

TRICHAS, qui Pilaris perperam *Geſner. in Ornithol.* dicitur, & à ſtridore nomen ſortitus eſt, totus ferè magnitudine & figura eſt Merulæ. Roſtrum habet ſubfla-

vum

vum in extremo nigricans. Os & linguam flavo colore tincta. Collum pronum cinereum maculis nigris aſperſum. Dorſum charopum, & per medias pennulas nigricans. Pars circa Uropygium cinereis plumis obtegitur. Caudam nigræ pennæ conſtituũt. Collum ſupinum & pectus varia ſunt. Pennæ alarum partim nigricant, partim ruffo colore tinguntur, &c. Nunquam aut raro in æſtate in Anglia *viſitur*, hyeme tanta illorum multitudo, ut nullius avis major. Veſcitur baccis juniperi, Aquifoliæ, & ſorbi minimæ. Apud Helvetios poſtremo advenit.
c *Ariſt.H. A.l.9.c.20* Acutè c ſonat; & quamvis colorem mutet: vocem tamen non variat. Volat gregatim, & inter volandum obſtreperus eſt.

ARTICULUS II.

De Turdo Illade, & ſimpliciter dicto.

TUrdus Illas, Tyllas Alexandro Myndio dicitur. Fuſcus eſt per totum dorſum. Pectus eſt varij coloris, medius venter albicat; utrinq; rubet. Eodem colore pars ſub alis tingitur. Interiora oris penitus flaveſcunt. *Nidificant* in Bohemia vel Hungaria. Gregatim plærumq; in dumetis *degunt*. Initio hyemis per quatuordecim ferè dies ante Pilares in Helvetiam advolant, circa Paſcha recedunt. Racemis *victitant*, vineisq; multum damni inferunt. Ideò tempore vindemiarum capiuntur. Geſnerus in diſſecti ventriculo menſe Novembri baccas ſpinæ albæ quam Oxyacantham dicimus, reperit.

Quem Aldrovandus *Turdum ſimpliciter dictum* vocat, is Bellonio *Turdus primus Ariſtotelis*, & Turdus *viſcivorus minor* dicitur. Crura in eo ex deſcriptione Geſneri albicant. Pectus, ventrem, & latera puncta nigra inſigniũt; illud ſubflavo & ruffo colore in unum commixtis inſignitur. Idem ſub alis color merus. Tota ferè pars prona fuſceſcit. Alæ fuſco ruffum miſcuerunt, & maculas ſubflavas habent. Venter candidus eſt. Crura albicant. Proprium illis eſſe apparet, ut circum oculos maculentur. Sexum ſolo cantu diſcerni poſſe dicunt.

NB. *Genus Turdorum exoticum Vide in Mantiſſa.* N. 9.

CAPUT III.

De Merulis.

MErula, Græcis κόσσυφος, κόττυφος & κίψιχος, quibusdam à nigro colore Nigretta; Latinis quod ſolivaga ſit & ſola paſcatur, *Merula* dicitur. Duo ipſarũ *Genera* Ariſtoteles a ponit, *Vulgare* ſeu nigrum, & *candidum*, quod tantum circa Cyllenam Arcadiæ naſci ſcribit: nos & in Norvegia, & in novo orbe inveniri ſcimus. Varro b inter res inuſitatas reponit. Addit & *tertium* fuſco colore, & minoris magnitudinis, quod Paſſerem ſolitarium vel Merulam montanam quidam eſſe judicant. Vidit Aldrovandus totam ex flavo ad caſtaneum vergentem, mutato fortè priore colore. Magnitudinem ei Turdi Trichadis Ariſtoteles tribuit citante Athenæo, colorem nigrum, roſtrum puniceum verè an falsò neſcio. Albertus roſtrum & pedes crocea. Sed ut plumarum colorem pro temporis diverſitate mutant: ita & roſtrum idem non ſervat. Nam id anniculis, teſte Plinio, in ebur transfiguratur, at maribus duntaxat. Scaliger † pullos nigrum habere, anniculos buxeum affirmat. *Sexus* optimè diſcernitur. Fœmina namque fuſca eſt, roſtro inferius tantum luteſcente, ſupra planè fuſcido. Gula pectusq; totum ex albicante & fuſceſcẽte colorib. maculantur. Nominat Aldrovandus c quãdam *Leucophalum*, eujus caput præter tres maculas oblongas nigras, quæ retrò oculos conſpiciebantur, prorſus candidum erat, roſtrum & oculorum iris lutea, pedes fuſceſcebãt. Cauda & venter aterrimi coloris. Alæ albo maculabantur. Apponit & *candidam totam*, roſtro duntaxat rutilo, & pedibus luteſcentibus. Alæ ex albo & nigro ſunt maculatæ, mas minus quàm fœmina, caudâ nigrâ, roſtro & pedibus intensè in mare rutilis, pallidè in fœmina flaveſcentibus.

Marginal notes: *Genera.* — a *H.A.l.9. c.19.* — b *de R.R. l.3.c.9.* — † *In Ariſtotelis H. A l.9.c.5.* — c *Ornith. l.16.c.6.*

Quan-

Locus. Quantum ad *Locum*, verſantur in locis denſis conſitis arboribus, ſpinetis, anguſtis montium angulis, & lapidum fiſſuris. Mutanr ut Turdi *d* locum, & hyeme in vicina demigrant aprica. Paraſitus tamen apud Athænæum, ſi algor ſub dio perpetiendus ſit, ſe Merulam eſſe profitetur.

d Ariſt. H. A. l. 9. c. 16.

Victus. *Veſcuntur* ijsdem quibus Turdi. Sed & pomis ſorborum, orni ſambucique acinis. Caveis incluſæ etiam carnib. Plantæ ex quibus præcipuè cibum decerpunt, ſunt Oxycedrus Dalechampij, Ilex Aquifolia ejusdem, Myrtacanta, philyrea anguſtifolia, myrtus laurea maxima, myrtus exotica Plinij, & area Theophraſti effigie alni.

Generatio. *Nidos* figurâ hæmiſphæricâ oblongiuſculâ, admodum ſcutellæ cavos, ex ſurculis ramulisq; exilibus, & fibroſis radiculis luto inter ſe contextis, ſubſtrata molliore materia conſtruũt. Bis anno, omnium avium primæ, ante exactam hyemem, in Helvetia menſe Martio vel Aprili *pariunt*. Numerum pullorum nemo exponit. Nido Aldrovando allato quinq; inerant. Perſarum Magos ex ſalvia ſub ficu putrefacta, dum ſol & Luna ſecundam ſolis faciem occupant, avem Merulæ ſimilem procreaſſe, cujus aduſtæ cinere lampadi inſperſo domus ſerpentibus repleta videbatur, author eſt *e* Langius.

e Epiſt. Medic. 38.

Vox. De earum *Voce* fringuli cire quidam uſurpat. Veteres ejus non exprimunt proprium, ſed inter canoras ponunt. Quandam adeò in novem vocũ modis exprimendis excelluiſſe, ut nullus hominum perfectè eam imitari potuerit, Albertus author eſt. Incipiunt autem vere canere, continuant per æſtatem. Hyeme cohibendo vocem, *f* ſtrepunt & tumultuosè voculantur. Plinius hyeme balbutire, circa ſolſtitium mutas eſſe *g* ait.

f Ariſt. H. A. l. 9. c. 49

g Plin. H. N. l. 10.

Amicitia *Amicitiam* cum ea Rubecula colit. Sequitur enim eam, & noctu, vel juxta ipſam, vel in proxima arbore conquieſcit. Ipſas Noctuæ ita infenſas quidam volunt, ut quotieſcunq; clamantem audiverint, tanquam injuriam vindicaturæ, advolent. Maſſili Punici grano perire Aelianus *h* author eſt.

h Æl. H. A. l. 6. c. 46.

Ingenium reſipit, quod *i* humanum ſermonem, quamvis linguam ſtrictã, roſtrum rectum, & anguſtum habeãt, imitãtur: & quòd Lauri folio annuum faſtidium purgant.

Ingeniũ. *i Philoſtr. l. 7. in vita Apollon.*

De *Vſu in cibis*, hæc pauca dixiſſe ſufficiat. In pectore ipſarum *k* aduſto haud parvam collocaſſe voluptatem Romanos. Inter popinæ verò profeſſores *l* clunes ne tergoribus ſint præferendæ, diſceptatum. Tardè tamen concoquuntur, parumque alunt, ſi *m* Platinæ credimus; inter laudatas cẽſeri debent, ſi Salernitanis. Nonnulli à Noctua captas præferunt. Alij pingues & retibus vel laqueis captas eligunt.

Vſus. *k Horat. l. 2. ſermon.* *l Plin. H. N. l. 10. c. 50.* *m Platina l. 5. de tuſſe ſinit.*

Quantum ad *Medicinam*, benè illis qui laxa ſunt alvo præſcribuntur. Plinius inaſſatas cum myrti bacci dyſentericis mederi ſcribit, Porta *n* Melancholiæ. Fimus ex aceto mixtus, ſi oriza mavis comederit, extirpat lentigines. Caput ad brachium ſiniſtrũ, cum leporis pedibus portatum, audaces facere, mendacium eſt.

n l. 3. Phytognom.

CAPVT IV.

De Merulis in ſpecie.

ARTICVLVS I.

De Paſſere ſolitario & ejus congenere.

PAſſer *Solitarius*, quod cum nullo ſui generis unquam, niſi tempore generationis verſetur vulgò dictus, quẽ tertiam Ariſtotelis Merulam eſſe Geſnerus, Niphus, & Aldrovandus aſſeruñt, Merulus Solitarius circa Tridẽtum, Merulus ſtercoroſus, quod in latrinis habitare credatur Romanis, ſi Alberto credendum; Merula ſaxatilis Placentiæ dicitur. Avis eſt Merula paulò minor, tota nigra, roſtro lõgiuſculo, parumper arcuato, capite pro corporis proportione parvo, ſuperius plano, nigroque ad latera, nempè circum oculos, aures, & in collo inferiore cæruleo. Fœmina tota fuſca eſt, & pectore maculis luteſcentibus variegatur,

Geſner. in Ornithol.

gatur, mari planè diſſimilis. In ſaxis & teſtis (non tectis, a κεράμων, namque textus habet) diverſorium habere Ariſtoteles dixit. In parietibus alijs Paſſeribus cõjungi, & cum eis ad paſtum volare Albertus. In dumoſis rupibus circa Larium lacum nidulari; neque cum alijs avibus degere, Geſnerus affirmat. Canorus eſt, & Mediolani ac Genevæ magnò propter cantum pretio venditur. Quem Bellonius deſcripſit, & Charadrium eſſe primo aſpectu putabat, Turdi Iliaci eſt craſſitie, Luſciniæ morib. præditus. *Roſtrum* habet rotundum, acutum, ſubalbum, in extremo nigrum. *Pennas* ſub pectore & duabus coſtis colore dactylorum, maculis interſtincto. *Dorſum* cinereum, fulvo maculatum. *Pedes* Turdo ſimiles, *Caudam* ut in Luſcinia ruffam, quam mox ut è nido eximitur, immutat. *Mas* quia pulchrior, coloris elegantiâ à fœmina diſtinguitur.

a Ariſt. l. 9. c. 19.

Forma.

Generatio. In rupibus ſolitarijs nidificat, & raro in plano aut per valles cernitur. Certo anni tempore ſub tegulis ſeu imbribus *degit*. Canit noctu æquè ac interdiu ad lumen candelæ maxime. Franciſcus Gallorum Rex tanti ejus cantum fecit, ut nullam præter hanc audire dignaretur.

PASSERI SOLITARIO *congener* eſt illa avis, quam quidam Petrocoſſyphum, Germani Steinrötele & Blauvogel vocant, Bellonius *b* Cyaneum Ariſtotelis, ſed falsò (Ex Picorum enim genere eſt, roſtro etiam ad ſaxa duriſſimo; & quis Merulam totam cæruleam vidit) dixit. Magnitudine eſt Sturni, pectore, cervice, & lumbis Cyanea: dorſo & alis nonnihil nigricans. Roſtrum et ſeſquidigiti longitudine ſubter nares fuſcum, imo aculeatum, ſuperiore parte adunca, inferiorem ut plurimum contegente.

b l. 1. Obſerv. c. 11. & l. 6. de Avib. c. 6.

Stilr. ad Geſnerum.

Locus. *Degit* in altiſſimis, præruptis, & nivoſis ſcopulis, in Creta, Citharea, Corcyra, Zacyntho, Eubœa, & circa fluvium Atheſin.

Generatio. *Nidificat* in deviis ſolitudinibus, pulloſq; quos ternos aut quaternos excludit, ut à rupicapris etiam tuti ſint, in cavernas deorſum condit.

Vox. *Vox* ipſi articulata, amœna & varia. Mediâ & intempeſtâ nocte expergefacta, ad aſtantis provocationem claro ſpiritu canit. Ante tempus autumni cum colore etiam vocem mutat, ac alis expanſis novos, ſecum continuò murmurans, excogitat cantus; nec veteris obliviſcitur.

Color ſub hyemem niger è cæruleo evadit. Circa veris initium, in priſtinum commutatur. Adulta vel è nido ſemel egreſſa & volatui adſueta, nullis aſtutiis capitur. Motis denique ei, oculos hominum aliorum alitum more adpetere. Tamq; diligenter res obſervare, ut plæraque, vocis aliquo articulo indicet.

ARTICULUS II.

De Merula Montana, Germanorum Torquata, Bicolore, & Saxatili.

MErula Germanorum MONTANA, avis eſt paulò infra Turdum majorem. *Caput*, dorſum & alæ, ruffo quodam modicè admiſto nigricant. *Pectus* eſt, ex plumis partim ſubfulvis, partim nigricantibus obſcurè maculoſum. *Os* interius & lingua lutei ſeu melini coloris. Ventris color ex nigro & cinereo miſtis; crura ex glauco nigricante, & ruffo, conſtant. Cauda eſt atra.

TORQUATA, quæ & Montana, Saxatilis, & Equina, quod in ſylvis vermiculos in fimo equino quærat, avis eſt barbatula, magnitudine ferè & colore Turdi. Parte pronâ inter collum habet albas duorum digitorum latitudine plumas, reliquâ maculoſas, nigris in medio pennis, ambitu albis, ſuperiore fuſcas, alarum pennis, margine extrinſeco albicantibus. *Fœmina*, quam Aldrovandus deſcripſit, erat corpore toto ſubnigro; roſtro circa nares, & in apice nigro, ad latera flaveſcente, pennis remigib. alarum nec non ventris, extimis oris, nonnihil albicantibus, cæterà candicantibus. In ultimo gutture ſeu pectoris principio macula albiſſima pollicē lata ad humeros pertingente, vel torque candido, ornabatur.

Meru-

Merula BICOLOR quod duobus potiſſimum coloribus fuſco aut ſubnigro, & luteo rubeſcente variet, dicta, eſt avis Merulâ paulò minor, capite fuſco, lineolis candicantibus variegato, roſtro in luteo rubeſcente; qui etiam color in tergore & cauda intenſior; in pectore & ventre remiſſior, videtur. Alarum remigibus fuſcis, in extremis oris albis, pedibus breviuſculis, digitis pro proportione longis luteis, unguibus rubicundis.

SAXATILIS, quam Turnerus ex Graculorum genere facit, quidam Cyanon Ariſtotelis credunt, nonnulli Rubicillam Saxatilem, Nucifragã, Merulam Alpinam vocant, avis eſt cum *Caryocatacte* Geſneri eadem, merula major. Sturni ferè inſtar maculata, ſupra nigricans, minus tamen in capite & dorſo, quàm in alis, maculis ubiq; diſtincta ſemilunaribus, quę pariter per tergus & alas majores ſunt quam per caput. Pronè à roſtro ad anum usque lutea maculis ferrugineis albisq;, quæ & ipſæ magnitudine variant, percurrentibus. Alarum pennas majores habet nigras, & in extremis oris candicantes. Caudam ſupinè nigram, pronè ferrugineam, pedes fuſcos. Vaga eſt, nec invenuſta.

ARTICULUS III.

De Merula Roſea, Exoticis, & Merulæ congenere.

Aldr. Ornith. l.16. c.15. MErula ROSEA, ab aucupibus, Italis Sturnus marinus vocatur. Eſt merulâ paulò minor; tergore, pectore, & alis ſupernis roſeis ſeu carneis, capite cirrhato, roſtro qua capite jungitur nigro, cætera carneo; alis & cauda nigris, remigibus ferè ſub caſtaneis. In *fæmina*, color eſt dilutior, caput ſi excipias. Reliqua enim pars colli, alæ & cauda minus quàm in mare nigreſcunt. Plurimùm adipis corpori adjiciunt, & in cibo maximè commendantur.

Bellon. l.6. de Avibus c.27. EXOTICA eſt duplex, *Braſilica*, & *Indica* Apos. BRASILICA ut à Bellonio deſcribitur, differt magnitudine à Merula. Roſtrum illi breve. Color totius corporis, ſi caudam & alas, quæ atræ ſunt, adeò intensè rubet, ut nullus intenſior rubor poſſit excogitari. Cauda oblõga eſt, crura nigra. Illius, quam Aldrovandus exhibet, pennæ (Ornith. l. 16.c.16.) ſuperius omnes ad ſcapulas rubent, dein nigræ ſuccedunt, has rubræ ruſſus excipiunt. Roſtrum eſt inſigniter recurvum, intus luteum. Pedes, qui pro tibiarum proportione majuſculi ex cinereo leviter fuſceſcunt. APOS monſtroſa fortè eſt. Roſtrum habet Merulæ in extremitate nigrum & recurvum, infra qua capiti jungitur cãdicans. Caput, venter, dorſum, colore coccineo intenſo & vegeto, alæ & cauda nigro, unde Porphyromelanos dici poſſet, tinguntur.

CONGENER Merulę eſt duplex. *Una* roſtro, prope quod linea rubra conſpicitur, nigro; capite, dorſo, & cauda, ad ſubcaſtaneum vergentibus, extremis oris albicantibus. Pronè pectore, ventreque toto & cauda, lineis quibusdam cinereis per transverſum ductis albicat. *Altera* Merulis erat minor, Paſſeribus major, capite cinereo, oculis nigris aureo circulo circumductis, roſtro pro corporis proportione robuſto, luteo, craſſiuſculo, in extremitate nigro & acuto. Dorſo ad caudam caſtaneo obſcuro, pennis alarum quæ dorſo junguntur albis. Qua ventri nigris. Remigibus in extremis oris cinereis. Similis Collurioni cinereo videbatur.

CAPUT V.

De Sturno.

STurnus, Græcis ψὰρ, ψάρος, βύθα, βόρθος, & γόλμις, quod apud Heſychium & Phavorinum leges, dicitur. (Geſner.) Avis eſt ob colorum varietatem, & conſperſas per corpus maculas, elegans, & benè picturata à Poetis dicitur. Non tantum autem albis maculis tingitur; ſed rubeſcit quoq;, lutea aliquando; in alis, propè oculos, & in infimo tergore viridescit. Roſtrum habet Picorum non abſimile, in fine fuſcum. Caudam brevem & nigram. Pedes ferè croceos. Ariſtoteles a ſolum vulgare genus, quod ſuper tecta cantu ſuo aures (a H.A. l.8. c.16.)

O 2 fati-

b Orn. Lib. 19.

fatigat, agnoviſſe videtur. *b* Aldrovandus tres exhibet, *Vnum* totum, album, roſtro quod ex luteo rubeſcit, & pedibus, qui leviter carnei exceptis. *Alteri* caput, collum, & roſtrum erant alba; Maculæ ſupra oculos binæ nigræ: venter candidus, alarum principia maculis ſubcæruleis varia: Remiges alarum & cauda ut in Sturno vulgari. Pedes lutei. *Tertii* totum corpus ex cinereo luteſcebat. Pectus punctulis conſpergebatur. Roſtrum & pedes nigri coloris erant.

Locus & Victus.

Locum ſi attendas, nullibi non inveniuntur. Avenis, pratis aquoſis, ubi armenta paſcuntur, & agris gaudent. Turribus inprimis & tectis hyeme latent. Si *victum* pamphagi ſunt. Nam præter baccas & uvas, quibus impensè delectantur, & pingueſcunt, milium quoq; panicum, cicutam, ſtercora, & lumbricos, imo ſuſpenſorum cadavera, ideò ab eorum eſu Belgæ abſtinent, depaſcuntur.

Generatio.

Nidulantur iisdem ferè locis, eodemq; penè modo, ut Paſſeres. Ter anno *parere* dicuntur, & uno tempore ſeptem vel octo *ova* ponunt. Græcis dicuntur ψιχλίζειν; authori Philomelæ piſitare. Summo mane maxime ſunt obſtreperi; nocte ſilent. Viſi qui omnium avium voces imitabantur. Et *e* in Galliæ urbibus habentur, qui ſermonem explanatè, longiori etiã contextu, exprimunt. Habebant & *d* Cæſar es juvenes ejuſdem peritiæ unum.

e Bruyer l. 15. de re cibar. c. 42.
d Plin. H. N. l. 10. c. 24.

Volatus.

Proprium ipſis catervatim *volare*, & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. Veſpere potiſſimum aggregantur, & tanta multitudine atq; imperu quandoq; volant, ut nubem facere, & tempeſtatis modo ſonare videantur. Dicuntur ſibi ipſis medicinam facere. Atterebat *f* pedi luxato ova formicarum, comminuta, & ſub alis calefacta, unus. Sic integer intra paucos dies evaſit. *Metuunt* Accipitrem, eundemq; ſuperne vel à latere accedentem, alis eventant, ſubtus volantem ſtercoribus opprimunt. Semine alii intereunt; & à canibus metuuntur.

f Geſner. in Ornith.

Vſus.

Galenus *g* eos inter *cibos* attenuantes & boni ſucci refert; quod vel de juvenculis, vel de illis, qui in montibus degunt ſumendum eſt. Vindemiæ *h* tempore pabuli melioris copiã non improbantur. Suaviores evadere, ſi mox captis capita amputentur, *i* Cardanus author eſt. Stercus oryzâ paſtorum ad faciem exornandam *k* facit.

g l. 6 de ſanit. tuenda.
h Alex. l. 15. ſalub. c. 8.
i l. 3 de ſanit. c. 21.
k Aegineta l. 28. c. 8.

NB. *Sturni genus Indicum vide in Mantiſſa.* Num. 6.

CAP. VI.

De Coccothrauſtis.

Deſcriptio.

Duplicem Coccothrauſten Aldrovandus exhibet, *vulgarem* Geſneri, & *Indicam criſtatam*. illa ita dicta, quod roſtro ſuo coccos & interiora ceraſorum grana confringere ſoleat. Circa Verbanum Lacum Fringilla Montana, Bellonio, à roſtri magnitudine Grosbec dicitur. Putabat hanc eſſe Ariſtotelis Pardalum quiddam. Falsò, ex collatione utriuſq; patebit. Pardalus enim colore toto cinereus eſt, magnitudine par Sturno. Coccothrauſtes autem eſt, ſi Bellonij deſcriptionem ſequemur, ſturno paulò minor, roſtro duro, & magnitudine pro corporis proportione inſignis. Capite ſuperiore mali aurantij colore, cum macula ſub gutture nigra, collo cinereo, dorſo fulvo, alarum extremitatibus ex viridi luteſcentibus ſicuti torques Palumbis, caudæ extremitate alba ſubtus fulvâ. Ventre, pectore & gutture ejuſdem coloris. Geſnerus ei tribuit, Alaudæ aut Loxiæ magnitudinem. *Roſtrum* durum, validum, breve, latum, quod inferius à pennis nigris ambitur. Colorem capitis, in fœmina, charopum, vel ex flavo ruffum; in pectore & ventre ex cinereo rubicundum. Pennas alarum ſuperius nigricantes, in medio albentes, in imo coloris ferè cærulei ſeu Indici. Collum pronum, & utrinque ad latera plumis cineris veſtitum. Dorſum ex fuſco nigricans.

Ariſt. H. A. l. 9. c. 23.
Bellon. de Avib. l. 7. c. 30.

Locus.

Æſtate in ſylvis capitur, & tum in Italia in montib. agit. Sub Octobrem ad plana deſcendit. In Germania æſtate rarius, hyeme frequentius cernitur.

Nidi-

Victus. *Nidificat* in arborum cavis. *Victitat* nucleis ceraſorũ, quæ roſtro confringit; necnon olivis, & alijs baccis. Non ſervat accreſcẽte ætate colorem. Caveq; incluſa, non ſolum rarò cantillat, ſed ne inſtitutionem quidem admittit.

INDICA incolis capitis viridis apud quos repentur, dicitur Fruſo, Luſitanis Cardinalitius, quod galerum purpureum geſtare videatur. Habet cirros in capite figurâ trigonâ coccineos, quo colore pariter, collum, pectus & venter refulgent. Alarũ extremitates dilutè purpuraſcentes. Caudam pro corporis proportione, longiuſculam; digitum auricularem latum, aliquantulum ſurrectam. Tibias breves & albicantes, ungues robuſtos & nonnihil recurvos. *Victitat* panico, amygdalis, & alſinc herba, & cibum è manibus accipit. *Voces* avium, luſciniæ maximè imitatur. Sæpè ſe aquæ immergit, unde temperiei calidiſſimę eſſe putatur. Viſa icone ſua in ſpeculo, mirabilibus modis ſibilos edendo, criſtam deponendo, Caudam more Pavonum erigendo, alas motitando, geſticulatur, & ſpeculum impetit.

* * *

HISTORIÆ NATVRALIS
DE
AVIBUS:
LIBER III.
De Avibus Inſectivoris.
TITULUS I.
De Inſectivoris non Canoris,
CAPUT PRIMUM.
De Picis Martiis.

Deſcriptio. PIcus Martius quòd Marti ſacer ſit dictus, δρυοκολάπτης Heſychio, δενδροκολάπτης, ξυλοκόπος, & δρυοκόπος Ariſtoteli, δρυοπέτης Ariſtophani, κολιὸς Miletio, recentioribus Græcis [illegible] vocatur. *Genera* ipſorum tria *a* Ariſtoteles recenſet; nos de pluribus inferius dicemus. An verò vel illa quæ occidentalibus Indis Alcatran teſte Cardano dicitur, roſtri & corporis magnitudine celebris, cinerea croceave pluma diſtincta, roſtro duorum palmorum, in acutum tendente; vel Picutus dicta, cui roſtrum toto corpore majus, ubi capiti jungitur tribus digitis latũ, aduncum, quo & arbores terebrat, & à parvis ſimiis ſe defendit, quæq; linguam loco pennæ habere dicitur, ad Picos pertineat, penes eruditos ſit judicium. *Formam* ipſorum ſi attendamus, habent omnes *roſtrum* rectum, durum, rotundum, & ad pertundendas arbores percommodum. *Linguam* ijs Ariſtoteles tribuit πλατεῖαν καὶ μεγάλην. Aldrovandus longam

a l. 9. H. A. c. 9.

gam quidem in omnibus & ad occiput uſq; extendi, & ſuper totum capitis verticem ceu in glomum convolvi, adeò ut eum exoritur, tanquam é multis involucris in longum admodum extendatur, obſervavit; latam minimè; quin eſt acutiſſima, & in extremitate quodammodo cartilaginea. Anatomen vide apud Aldrovandum. *Crura* quoque omnibus ſunt breviuſcula, at admodum robuſta. Digiti pedum ante bini, totidem retrò, iique valdè conjuncti, ut arborem quam ſcandunt firmius apprehendãt. Cauda rigida, & duriuſcula, cujus pennę in extremitatibus fermè nudę, quibus haud aliter quàm pedibus inter rependum innituntur.

Locus. *Locum* ſi ſpectes, in quibusvis reperiuntur regionibus, raro in Belgio, in Tarentino agro negari ſcribit *b* Plinius; ſed *c* Aldrovandus omnia genera in Italia ali, maximum ſi excipias, affirmat.

b *Plin. H. N. l. 10. c. 29.*
c *Ornith. l. 12. c. 30.*

Victus. *Victitant* vermibus, culicibus nempe formicis, quas exporrecta lingua velut in veru infigunt, & latitantibus ſub lignorum corticibus, & medulla coſſis. Ideò arbores tundunt, quarum *d* percuſſi corticis ſono pabulum ſubeſſe intelligunt, & tam vehementer eas interdum excavant, ut ipſas ſternant. Quidam apud Ariſtotelem, *e* amygdalum tertio ictu pertudit, & nucleum comedit.

d *Plin. l. c.*
e *Ariſt. l. 9. H. A. c. 9.*

Generatio. *Nidificant* in cavis arborum, olearum inprimis. Tanto artificio nidum exſtruunt, & excavant, ut admoto circino rotundius reddi foramen à perfectiſſimo Geometra non poſſet; & ligna quibus inter ſe conſertis cõſtar, facilius manibus ſeparentur, quàm ferro diſſecentur. *Pullos* ſeptem velocto educant, quos exire ex ovo à cauda Hylas, referente Plinio, tradidit. Quoniam pondere capitum perverſa ova poſteriorem partem corporum fovendam matri applicãt. Nunquam humi conſiſtunt, vel in ſaxis conſident, ne aciem unguium obtundant. Scandunt verò per arbores omnibus annis κατάντης ὥς ἀσκαλαβῶται tanquã ſtelliones, ſeu ut Plinius vertit, feles, non modo ſurſum per arborem reptando, ſed deorſum etiam & ſub ipſis ramis, pedibus & ventre ſurſum, tergo re deorſum terram verſus converſo; quod Ariſtoteli eſt [illegible].

Humano ipſos *ſermoni* aſſueſcere Scaliger *d* author eſt: ſed minus aptè, & rariora & pauciora quàm Picam reddere, addit. Albertus *e* perfectè aliquando loqui ſcribit. Validius quàm ſoleret ſtridens pluviam præſagire credebatur. Hinc ei pluviæ avis apud veteres nomen. *Vox.*

d *Exercitat. 237.*
e *l. 23. de Animal.*

Vſus ipſorum & in *cibo*; ideo tota ferè hyeme & autumno Bononiæ in foro venduntur; & in *Medicina*. Nam cum ſale torrefactum quidam ad internas ani eminentias applicant. Aſſatum vel elixum incantatione ligatos ſolvere; oculos, geſtantibus viſum acuere; roſtrum è collo ſuſpenſum, dentium, uvulæ & tonſillarum dolorem curare; Kirandis ſunt deliramenta. Idem ferentes ab apibus etiamſi mella earum eximant, non feriri, Plinij. Clavum & cuneum arbori, in qua nidificant infixum, diu non hærere: *f* Foramen verò nidi lapide vel ligno obſtructum, herbâ appoſitâ, ſeu illa linaria major, ſeu æthiopis, eundem aperire, pari fide affirmatur. *Vſus.*

f *Plin. H. N. l. 10. c. 18.*
Ælian. H. A. l. 1. c. 45.

CAP. II.

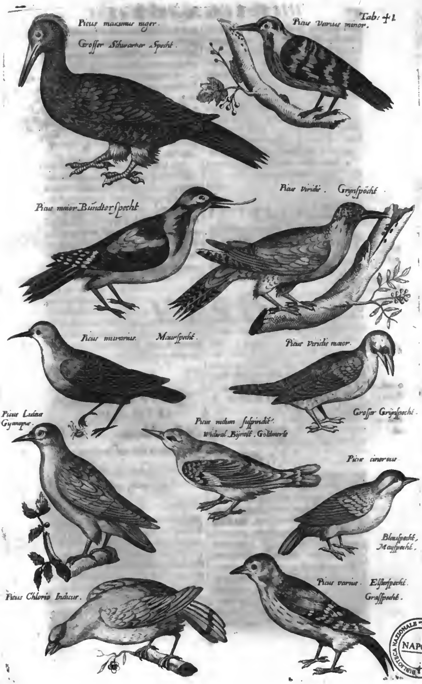
De Picis in ſpecie.

ARTICULUS I.

De Pico Maximo, Majore, Vario minore Viridi noſtrate, Pico luteo Cyanopide, Viridi majore, & Murario.

PICUS MAXIMUS, eſt omnium longè maximus, cornicis interdum magnitudine, infra gallinam aliquid, & excepto capitis vertice *totus niger*. Plumæ tamen in vertice coccineo vel flammeo colore egregiè micant, & velut cirrhum efficiunt. *Roſtrum* habet longum, robuſtum, digitum parvum, longum, cujus ſuperior pars, quę juxta caput lata eminet, & duas ſtrias,

ut ſo-

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

ut folium Cyperi, obtinet. *Linguam* oblongam duram & in extremitate aſperam. *Digitos* binos ante & totidem retrò. Ungues recurvos.

PICUM MAJOREM [illegible] Ariſtoteles vocat. Magnitudine merulam vincit, ſcribente Ariſtotele. Is quem Aldrovandus depingit, *roſtrum* habet canaliculatum, *linguam* longiſſimam, muſculoſam, extremo apice duro nervo aculeatam. *Caudam* robuſtam, & ob ſuperiores reliquas cooperientes plenas duro calamo donatas & inflexu difficillimas, renitentē. In tota ave triplex color conſpicitur. *Plumæ* medio vertice rubicundæ, & ſaturo cocci colore conſpicuæ ſunt, quę in fœmella mari alioquin per omnia ſimili deſiderantur. In oculorum ambitu, ventre toto, & alis internis inſigni macula albicat. In alis & cauda nigri aliquid conſpicitur.

PICVS VARIVS MINOR majori per omnia ſimillimus eſt, & prorſus videretur idem. Niſi rubræ illæ maculæ in vertice & Uropygio deeſſent. *Dorſum* ejus verſus lumbos magis quàm ſuperioris varium. Et ex albo nigroq; promiſcuè maculatum, lineis interim obſcuris transverſalibus quæ alarum notis reſpondere videntur, conſperſum eſt.

PICVS VIRIDIS [illegible] eſt Ariſtotelis, inter Picos quidem eidē non recenſitus, inter Picos tamen vel ob ſolam pedum & Caudę diſpoſitionem (duobus digitis ante & totidem retrò inſignitur, & caudam rigidam habet) numerandus. Turturem magnitudine æquat. *Roſtrum* habet nigrum, durum, robuſtum, acutum duos digitos longum. *Caput* craſſiuſculum in ſuperiori parte ex maculis partim miniaceis, partim nigricantibus variegatum. *Oculos* alia quædam macula nigra ambit, ſub qua rubræ illæ maculæ ſuperioribus correſpondentes pallidiores ſunt. *Dorſum & alæ* virides cum luteo tamen intermixto. *Mentum*, pectus, venter, crura pallidè vireſcūt, adeò ut ex albo & viridi permiſceri videantur. Aeſtate cum ſilere ajunt. Ideò cum menſe Aprili quidam clamitantem audiviſſet, hyemem adhuc metuendam prædixit. Altiſſimas arbores volatu trajicit.

Oſſa ipſius toſta in pollinem redacta, & in vino epota validum ſunt contra calculum remedium.

PICVS LVTEVS CYANOPVS ex Perſia adfertur. Magnitudine à ſuperiore nihil differt; caput tamen & collum craſſius, & roſtrum prolixius obtinet. Pennæ à medio vertice ad extremum *caude* uſq; aliquid ferruginei habent, *roſtrum* vero omnino ferrugineum. *Pedes* ſubcærulei, *ungues* nigri, cætera lutea, niſi quod *alarum pennæ* omnes in extremo quodammodo ferrugineæ ſint.

PICO VIRIDI MAJORI ſeu Maximo, Roſtrum, quod in omni Picorum genere rectum eſt, incurvum, pedes ad ſimilitudinem aliorum, varias maculas in alis, tribuit Bellonius. *Aldrovãd. Ornith. l. 12. c. 35.* *Bellon. l. 6. de Avib. c. 15.*

PICVS MVRARIVS muris turrium maximè adhæret, & vermiculos in eorum rimis inquirit. Paſſere domeſtico paulò major eſt, ſturni ferè craſſitie. Roſtrum habet oblongum, tenue, nigrum. Caput, collum, dorſum cinerea. Pectus albicans. Alas partim cineras, partim rubeas. Caudam brevem. Digitos pedum longos, tres ante, unum pro calce. Alas *in volatu* ſemper motitat, nec uno loco inſidere novit. In foraminibus parietum *nidulatur*. Suavem *vocem* edit.

ARTICULUS II.

De Pico Cinereo ſeu Sitta, Pico nidum ſuſpendente, Chlorione Indico & Picis congenere.

PICUS CINEREUS Ariſtoteli [illegible] ſeu [illegible] aliis [illegible] quaſi materiem contundens, nomine omnib. communi; quibusdam [illegible] & [illegible], quòd Uropygium moritet; modernis Græcis [illegible] dicitur. Annumeratur Picis, quia eorum more ſuper arbores repit. Caput ei parvum; Oculi exigui; Roſtrum longiuſculum, nigrum, rotundum Collum, dorſum, alæ,

alę, necnon & cauda ſuperius è plumbeo ad cinereum vergunt: ſub collo verò & ventre è caſtaneo ad ruffum. Cervix ad latera luteſcit. Quâ parte inter roſtri principium & retrò oculos macula oblonga nigerrima inſignitur. *Vivit* maceriem contundens. In foraminibus arborum, quas terra & limo artificioſiſſimè claudit, anguſto aditu ſibi relicto, *nidulatur*, & prolem numeroſam progignit. Frangit Aquilæ ova. Res malefica ei tribuitur, quaſi rerum cognitione calleat.

Ariſt. H. A. l.9.c.17. *Idem l.9.c.* PICVS NIDVM SVSPENDENS cũ Oriolo, Alberti, Ariſtotelis Chloreo, & Plinij Chlorione, Galbula ſeu Galgulo, Ictero, & Bononienſium Regalbula idem eſſe ab Aldrovando creditur. Modernis Græcis [illegible] dicitur. Chloreum & Chlorionem Ariſtoteles & Plinius appellavere, ut *Plin. H.N. l.37.c.10.* luteum & viridem in ea reperiri colorem innuerent. *Aldrov. Ornit. l. 12. c.39.* Junior vireſcit; adultior aut ſaltem annua facta alis tantummodo exceptis tota evadit lutea. Magnitudine eſt par Turturi; colore pro ratione ætatis variat. In juniore roſtrum eſt ſubfuſcum. Adulta inter roſtrum & oculos maculam habet nigram. Junior minimè. Illa alas habet nigerrimas, quarum pennę & remiges maximè in extremitatibus ſuis albeſcunt: junior ſuperiores pallidas, inferiores nigricantes.

Locus. *Locum* ſi attendas Germaniæ eſſe peregrinam Geſnerus reliquit. Migratoria verò eſt. *Plin. H. N. l.10 c.25.* Plinius & Aelianus hyeme eam videri negant; ęſtivo tempore in conſpectum venire, *Æl. l.4. de Animal. c.47.* exortu arcturi ſyderis diſcedere, & pullis editis Italiam relinquere, adjiciunt. In Helvetia menſe Majo apparere incipit, in quibusdam Galliæ locis Martio. Dependens pedibus ſomnum capit, quia *Plin. H.N. l.10.c.33.* ſe tutiorem ſperat, ſi Plinio credimus.

Victus. Vermibus more picorum *veſcitur*, ſed & ficubus. Vnde ipſi [illegible] nomen.

Generatio. Proprium ipſi *nidum* in arboribus ſuſpendere. Conſtat ille ex muſco & lanugine quandoq;, ex fœno & culmis nonnunquam, ex cannabe & feſtucis interdum. Forma ipſi corbis vel calathi ſicarij è juncis intexti: vincula de quibus pendet ſunt, culmi, junci, fila è lino, ſerico, ſetæ equinæ & cætera. Iconem in Aldrovando vide.

Cum *cantillat* orio vel loriot ſonat, *Vox.* imminente pluvia fiſtulæ inſtar canit.

Vſus ipſius in cibo eſt & *Medicina.* *Vſus.* Pingueſcit mirum in modum. Emoritur ſi ab icterico conſpicitur æger, *Plin. H.N. l.30.c.11.* ipſa evadit. Ad Germanos accedens, non amplius naſcituras pruinas promittit.

CHLORIO INDICVS maxima ſui parte, quin toto corpore luteus eſt, ſi coronam verticis & caudæ alarumq; maculas cæruleas, & roſtrum pedesq; quæ inſigniter rubent excipias.

PICIS CONGENEREM Aldrovandus Marchioni Fachineto debet. Erat, quantum ex pictura conjicere licebat, Coccothrauſtis magnitudine, roſtro luteo, acuto, Picorum haud abſimili; vertice, cervice & toto dorſo viridi, Vropygio albo, pennis alarum veſtitricibus viridibus, remigum ſuperiorib. albis, inferioribus, & cauda cæruleis. Prona pars à roſtri initio ad anum uſq; coloris cinnaberis erat.

NB. *Picarum genera exotica vide in Mantiſſa.* N. 5.

CAPUT III.

De Jynge ſeu Torquilla, Jyngi congenere, & Certhia.

PRopter roſtri & linguæ conſtitutionem, Picis Jynx ſubjungitur, quam Galenus & Suidas κιναίδιον Tzetzes σεισοπυγίον & Cinclida, Athi montis incolæ teſte Bellonio Alcionem, Theocriti interpretes [illegible], alij Turbinem, Gaza Torquillam vocat. Vincit magnitudine fringillam, Roſtrum habet firmum ex plumbeo & nigro permixtum. *Lingua* aculeum tam acutum & validum, ut humanam cutim haud aliter ac acicula penetret. Ea infra arteriæ ſummum ſubit, & ſupra cranium reflexa, propè nares inſeritur. Eſt autem gemina ubi ab occipitio reflecti incipit, & in ſyncipite rurſus

rurſus utræq; partes conveniunt. *Digitos* pedum utrinq; duos habet. *Digitorum* utrobiq; longior alter, cum altero breviore conjungitur. Conſpicitur in quavis regione circa arbores.

Victus. *Veſcitur* formicis, easq; exertâ linguâ velociſſimè aculeo transfixas venari & devorare ſolet; nec unquam roſtro attingit. Dicitur τρίζειν, id eſt ſtridere. Sed Ælianus obliquam tibiam voce ſua æmulari ait.

Generatio. *Nidulatur* in arborum foraminibus, villis & domibus. Octo vel novem *ova* uno partu excludit. Ægerrimè cicuratur. Si manu teneatur, caput in utramq; partem circumagit. Apud Geſnerum enutrita, acceſſum hominis ægrè ferebat, collum in ſublime erigebat, roſtrum ſine morſu modo extendebat, modo retrahebat. Plumæ capitis rigebant Caudam erigebat & dilatabat. Vſus ipſius eſt in cibis.

Aldrov. l. 12 Ornith. c. 43. JYNGI CONGENER, quem Aldrovandus deſcribit, magnitudine erat par Jyngis; colore capitis, dorſi, alarum, & totius caudæ ferrugineo; maculis luteis transverſalibus diſtincto, pectore & ventre albicantibus, & lineis luteis per longitudinem exornatis. Tibijs luteis; digitis picorum more oblongis.

CERTHIA, Ariſtoteli κέρθιος, vel ut Robertus Conſtantinus opinatur ab aſtu κερδίον dicta, avicula eſt exigua, Regulo paulò minor. Roſtrum habet arcuatum, in ſuperiori parte longius & craſſius. Guttur & pectus candicans; dorſum & alas fulveſcentia, nigris maculis ubiq; diſtincta. Caudam brevem, rigidam, & in extremitate acutam. Vngues valdè aduncos. *Victitat* inſectis minoribus. In cavis arborum *nidificat*, & viginti quandoq; *ova* ponit. *Vocem* ipſi claram tribuit Ari-
Ariſt. H. A. l. 9. c. 17. ſtoteles. Perpetuò ferè nunc in hanc nunc in illam partem volitat. Toto anno eandem patriam incolit. Arborum ramis fringillaginis inſtar ſeſe annectit, & Picorum more arbores perreptat. Sagax ipſi in vitæ officijs *ingenium* Ariſtoteles adſcripſit.

* * *

CAP. IV.

De Merope.

MEropis nomen Albertus Pico viridi, Niphus Gallo ſuo, alij Paro majori, ſed malè impoſuere. Convenit illi aviculę, cujus vox multiplicem partitionem capit; ideò à μερισμῷ τῆς ὀπὸς *a* dicta eſt; quæque Cretenſibus *b* μελιττοφάγος, ſeu Apiaſter, Raſi Alkenius, vel Alkerius; Alberto Muſcipula, alijs Riparia, Parra, & Gangrena teſte Kiranidis interprete dicitur. Magnitudine ſturnum ſuperat, Merulis par eſt. Ariſtoteles *c* hoc tantum de illa habet. Pennas ejus inferiores pallidas eſſe, ſuperiores cæruleas, ut Halcyonis, poſtremas pinnulas rubras. Plinius *d* Ariſtotelem ſecutus, pallido intus colore pennarum, supernè Cyaneo, priori ſubrutilo eſſe dixit. Aldrovandus & maris & fœminę deſcriptionem tradit. Mari roſtrum eſt longum, durũ, ad inſtar falcis meſſoriæ arcuatum, & quaſi triangulum Iris ita rubeſcit, ut aliam omnem rubedinem ſuperet. *Fœminæ* color ubicunq; minus intenſus. Tergus quodammodo vireſcens. Linguam habet ſublongam & gracilem: oris rictum tam amplum, referente Alberto, ut multas muſcas in os ejus humoris inſidentes capiat. Veſiculam fellis amplam humore viridi ſmaragdi inſtar refertam.

a *Prob. in l. 4. Georg.* b *Bellon. l. de Avibus c. 27.* c *H. A. l. 9. c. 13.* *Deſcriptio.* d *H. N. l.*

Locus. In Creta inſula tam vulgaris eſt, ut nuſquam non in ea conſpiciatur: reperitur & in Italia. Græcis per continentem, incognitam ſcribit Bellonius.

Victus. *Victitat* e apibus; ideo *f* Virgilius Meropis nidum propè alvearia prohibet, & cicadis. Sed nec lampſanę, caucalidis, & raparum ſeminibus, vel tritico abſtinet. *Nidificat* in *g* cavernis, interdum *h* ad ſex pedum altitudinem, interdum ad quatuor cubitos, defoſſis. Et ſex *i* aut ſeptem pullos parit.

e *Ariſt. H. A. l. 9. c. 40* f *Georg. l. 1.* g *Ariſt. H. A. l. 8. c. 1.* h *Plin. H. N. l. 10. c. 33.* i *Ariſt. H. A. l. 9. c. 13.*

Volatus. *Volat* gregatim, circa montes qui thymum ferunt frequenter; & cum reliquæ aves quaſi ſurſum ad oculos verſus volitent, ille retrorſum caudam verſum eum exercet.

P *Vocem*

Vox. *Vocem* inſtar hominis quodammodo edit, qui ore in rotundum clauſo ſonet grul gruru, urubul, & longè auditur. *Ingenium* & *Mores* ſi ſpectes, migratoria eſt. Pullos ne facilè capiātur de loco ad locum transfert, & author eſt Ariſtoteles eſſe qui confirment, Meropes parentibus ſeneſcentibus vicem reddere; imò eoſdē quam primum facultas datur, liberorum operâ ali.

Vſus. *Vſus* ejus in *Medicina* aliquis. Fel ſi cum gallis & oleo omphacino miſceatur, firmam capillis nigredinem inducit. Frixa in oleo manus ab apum punctionibus immunes reddit, ſi credere fas eſt. Eſt & alius *Merops* quem Germani Hirundinem marinam vocant. Eſt ſuperiore paulò longior, & craſſior. Roſtrum habet nigrum, longum, acutum, & proprius ad falcem meſſoriam, quàm in illa accedens. A roſtro maculam nigram, quæ per oculos retrò ad colli initium uſque defertur. Alarum pennæ, variis coloribus inſigniuntur. Primæ cæruleæ ſunt. Secundæ ex cæruleo & flavo mixtæ, Tertiæ omninò flavæ, remiges nigræ & in extremitatibus rubræ.

CAPUT V.

De Regulo.

REgulus, Grçcis Trochilus, Orchilus, Tyrannus, σκληπυρις, βασιλισκος, ῥόβιλος, τρόχιλος, κόρτιλος, βασιλισκον, & Tettigon, in Creta inprimis, aliis Rex Senator, Paſra, Bitricus, & Acalanthis dicitur, quæ omnia nomina Paſſeri Troglodyti communiter tribuūtur. (a H.A.l.8. c.3.) Ariſtoteles *a* ipſi corpus non amplius tribuit quàm Locuſtæ, & criſtam è pluma elatiuſcula rutilam. Quem Aldrovandus deſcribit, à capite ad extremitatem caudæ menſuratus, vix palmum exſuperabat. *Criſtam* in fronte erectam colore ferè aureo gerebat, quæ in mortuis non conſpicitur. Caput, collum, dorſum, & mediæ alæ ex viridi luteſcebant. Remiges nigricabant, & ad latera flaveſcebant. Propè earum exortum notabilis viſebatur macula. Guttur & pectus ex albo flaveſcebant, venter candicabat. *Fæmellæ* pallidioribus capitis ſunt conſpicuę. Minores etiam ipſis criſtâ pennulæ, quarum caput linea craſſa ſatis velut corona eleganter ambit. In aliis duas habent albas maculas, parvam unam, longam alteram, cum mas hāc ſolam habeat.

Hyeme *degunt* in urbibus & foraminibus, reliquo tempore in ſylvis, inter fruteta & juniperos. Locus.

Veſcuntur b vermiculis, quorum nomine muſcæ, formicæ, coſſi, & ſimilia inſecta intelliguntur. Muſcis adeò ingurgitari quidam dicunt, ut aliquādo de vita periclitentur. Victus. (b Ariſt. H. A. l.8.c.3.)

Bis anno *pariunt* & *ova* ſeptem aut ſex piſorum ponunt magnitudine. Generatio. *Volant* ſolitariæ, & aliqui poſt migratrices recedunt.

Vox ipſorum zinzulare, ut Authori Philomelæ placet. Vox. Magni & ſicci in hyeme frigoris tempore, præcipuè cantant. Parvitatem corporis ingenii ſolertiæ in ipſis natura penſavit. Auſu enim magno contra *c* Aquilam pugnare conantur. (c Ariſtot. H.A. l.9. c.11.) Cum ſe proximè quaſi manu capiēdas obtulerint, caſſo hominis conatu profugiunt. Multi uno ſpecu in hyeme conduntur, ut parvus in tam minimis corporib. calor, ſocietate augeatur. Cum in veruculo igni apponuntur, tametſi nemo vertat, tamen per ſe convertuntur: ſcilicet, ubi ea pars, quæ igni obverſa fuit, aſſata eſt; altera, quæ non eſt aſſata, quia gravior, deſcendit. Motu inſolito & cantu quamvis ſuavi geſtientes, quia ariduli vaporoſum aërē plauſibiliter excipiunt, & adventantem humiditatem, quà refocillentur implorant, pluvias affuturas denotant. Eædem ingruunt, Arato teſte, ſi cava terræ ſubierint. (Aratus in Phænomenis.) Vnde floricomis hymenæis infeſtos dixit Avienus, quia iſti ſereno cœlo gaudent.

Datur & alius REGVLVS NON CRISTATVS, qui quandoq; in agro Bononienſi capitur. Similis hic, criſtam ſi excipias, ſuperiori Regulo. Roſtrum ei gracile, oblongiuſculum, ſaturrimo atro colore reſplendens, interna capacitate, & utraq; mandibula, unà cum linguis rubicundis. Vertex, collum, Dorſum colore bętico ad

flavum

flavum nonnihil [illegible] Oculi ni-greſcentes, quos [illegible] cinereæ ambiunt. Alæ & cauda ex[illegible] ſuper-na ſuperficie ex [illegible] vergunt. Pectus alæ [illegible] ac [illegible] cauda [illegible] flava. Poſtici [illegible] omnium eſt maximus, digitus à med o anticor[illegible] mag[illegible] ſecundus, duo cæteri antici minores & æquales inter ſe ſunt. Maſcula alba, quam criſtatus habet, in hoc non [illegible] citur.

CAPUT VI.

De Paſſere Troglodyte, & Aſilo ave.

PAſſer Troglod[illegible], quem Actius [illegible] vocat, etſi multo minor Regulo, [illegible] hic pluribus pennis veſtiatur, appareat [illegible] plus carnis poſſidet. *Roſtrum* habet longiuſculum, acutum, ſuperne fuſcum, [illegible] admodum exilem, bifidam [illegible]. Ventrem, collum, ac [illegible] ex fuſco ad ſpadiceum inclinante [illegible]. Pectus cinereum; Caudam ſemper ſubrectam & albo colore [illegible] ctam. [illegible] vermiculis. *Nidum* ſæpius in ſylvis [illegible] poſticis ædibus & [illegible] ſtramine [illegible] juxta [illegible] m, & ſepes, [illegible] intus conſtruit. Ovi [illegible] in al[illegible] formam habet in medio latere oſtiolum. Per [illegible] ingreditur, & re[illegible] editur. Bis an[illegible] parit, & ova [illegible] vero, uno tempore dep[illegible]. *Volat* [illegible] nonnunquam [illegible] leviter; & quoties al[illegible] offen[illegible] editur. Mira ipſi *Cantus* inprimis [illegible] difficulter) [illegible] tas; quem Martio præſertim, ſæpe hyeme exercet. In feſto trium Regum cum [illegible] pullis cant[illegible] antur. Cinis in pulverem exuſti, & ex vino bibiti, cal[illegible] Cerebel lum in Dialaty[illegible] pit[illegible]

Quem Bellonius pro *Paſſere Troglodyte* quemq; Galli Fa[illegible] coloreſulvo vocant, poſuit. R[illegible] modum eſt ſimilis, paulo vero min[illegible] corpore oblongiuſculo, roſtro gracili & oblon[illegible]. *Mas* magis quam fœmina rubet. Vix plus carnis obtinet, quam digiti extremum. Unus tantum in eo color, qualis in Lu[illegible] cauda. Hyeme non videtur. Nidulatur, ſæpe inter dumos hortorum, & in ramis cicutæ, aliquando retro parietes in urbibus & pagis. *Nidum* ingenioſè intus ex ſetis equinis eſtruit Q[illegible]; plæruinq; *ova* edit, eaque cinerei coloris, ni[illegible] maculati.

ASILUS ſeu [illegible] inter aviculas vermivoras [illegible] Ariſtotele numeratur, quanquam hoc nomen & inſecto [illegible] latur, quod [illegible] infeſtat, tribua[illegible]. Si ea eſt, quam Bellonius [illegible] parvitatem Philoſopho ita vocari ſcribit, & depingit; habet criſtam capitis flavã, roſtrum nigre[illegible], ſed in his extremitatibus aliquando luteum, longiuſculum, & debile: Cauda[illegible] tergum alarumque [illegible] & extremitates, luteæ: crura, pedes, & ungues nigra. *Degit* in [illegible] nemorum locis. [illegible] *tat* beſtiolis vivis & grana aver[illegible] tur. Semper *canit*.

CAPUT VII.

De Hirundinibus in genere.

HI[illegible] ſeu à voce ſua, ut Varro [illegible] credo ſeu ab hærendo, quod te[illegible] [illegible] m, vel trabibus, ubi ni[illegible] dificat, a [illegible] dicta, à Græcis [illegible] vocatur. Vagam volucrem Ovidius, Dau[illegible] idem avem Plutarchus, Biſt[illegible] alitem Seneca, Pand[illegible] natam alij dixere. *De Generibus* H[illegible] um non convenit [illegible]. Ariſtotel[illegible], *a Domeſticas* *Apodes* *c Falcuas* [illegible] *Pinus* *b D[illegible]* *Ru[illegible]* *Apodes*, & [illegible] erus, *c Domeſticas*, *Syl[illegible]* & *Riparias*. Se[illegible] d [illegible] ma in [illegible] Quater [illegible] diores [illegible] rpore atras, [illegible] tas, crurib brevi[illegible]

a Plin. in H.A. b H.N. l. 10. c. 33. c in Oi[illegible]. d Ex [illegible] 28.

Bellonius l. 7. de Avib. c. 4.

hirtis;& *Buteonis* magnitudine,ſed facie nullo modo ab his diſſimili. Dan-
e *Ariſt.H.A.* *l.3.c.12.* tur & albæ, ſeu quod præ nimio *e* frigore albeſcant, ſeu quod caneſcant
f *Ariſt.l.de* *colorib.* ante tempus. *f* ut alia quædam animalia,ſeu quod artificio tales evadāt.
g *Ornith.* *l.17.c.6.* Si quis albas, inquit Aldrovandus, *g* deſideret,ova earum dum cubant, oleo
livâ illinat.

Deſcriptio. *Deſcriptione* longa opus nō eſt. Formæ eſt gratæ, nigredinis decentiſſimæ, modicæ carnis, plumarum multarum. Albedo totum cingit ventrē; hinc *πυκίνη* Ariſtophani. Color cæruleus, ad latera per caput alasq; refulget,unde Cyanea Simonidi. Rubedo ſub gutture potiſſimum & pectore emicat. Unde Ovidius.

—— Neq; adhuc de pectore cædis
Exceſſere notæ , ſignataq; ſanguine plumae ſt.

h *Plin.H.N.l.12.c.37.* i *Ælian.H.A.l.2.c.3.* l *Ælian.H.A.l.17.c.2.* *Oculi* eruti *h* renaſcuntur, ſeu quod pullorum acu puncti viſum recipiant, quod Aelianus *i* de alba in Samo naſcente ab Ariſtotele proditum ait; ſeu quod laceratis eorum oculis, alij ſubnaſcantur, ut nonnulli prodidere. *Cauda* eſt bifurcata,& longa. *Pedes* breves nigri & debiles. *Interna* ſi ſpectentur, *k fel* alijs ventri,
k *Ariſt. H.A.l.2.cap.ult.* alijs inteſtino adhæret. *Ventriculus* ipſis longior. In diſſectis pullorum qui primo partu excluſi ſunt, ventriculis lunâ creſcente, lapilli, chelidonij dicti, magicis narrati artibus reperiuntur. De colore non conſtat. Nigrum
l *Trallian.l.1.c.15.* m *Plin.H.N.l.11.c.17* n *Dioſcor.l.2.c.49.* & album Trallianus, *l* candidum & rubenti colore *m* Plinius, varium & parvum *n* Dioſcorides, prodidere. Aldrovandus,unum intus albicātem, extra melinum, alterum ſubrubentem habuit.

Locus. o *Plin.H.A.l.10.c.24.* In nulla non regione inveniuntur. A Thebarum *o* duntaxat,quod urbs illa ſæpius capta ſit, & Biziæ in Thracia, propter Therei ſcelera, abhorrent. In Ægypto perennant, noſtræ hyeme mente Septembre ſeu Octobre vel conduntur, vel in vicina tepi-
p *Ariſtot.H.A.l.8.c.16.* diora *p* loca abeunt. Inventæ multæ in apricis montium receſſibus nudæ atque deplumes. In quadam Germaniæ ſuperioris ſylva, inciſa quercus putrida, plena Hirundinibus inventa eſt. In Septentrionalibus locis inter cannas deſcenſuræ, ſeſe colligant, & ſæpiſſimè in modum conglomeratæ maſſæ, a piſcatoribus extrahuntur & in æſtuaria deportatæ, caloris acceſſu reſolutæ, volare incipiunt, ſed exiguo tempore durant. Redeunt ſub veris initium: ideò à Rhodijs ſub hyemis finem invitantur. Et Calpurnius illis viſis oves ab hybernis ſtabulis educi jubet. Eaſdem redire indicio obſervatum. Migraturæ † cum rubro filo pedi alligato dimiſſæ ſunt, idem retulere reduces. † *Plinius de Ideol.l.3.c.82.*

Victitant inſectis, ut cicadis, ideò eas in ædibus haberi vetabat *q* Pythagoras; apibus, unde nidos earum alveis propinquos tolli, Ariſtoteles *r* jubet; muſcis, culicibus, papilionibus, & aliis. Carne veſci, credidit *s* Ariſtoteles, an granis dubitatur. *Victus.* q *Plut.l.8.Sap.q.7.* r *H.A.l.9.c.40.* s *H.A.l.8.c.3.*

De artificioſa *Nidorum* ſtructura, in ſequentibus dicemus. Quantum ad *coitum t* cum cæteræ aves in eo a maribus conſcendantur, Hirundines, contrario quàm aliæ modo miſcētur, averſæ nempe. Bis anno, *u* quinq; ſemel ova, magnitudine olivæ, ferrugineis maculis conſperſa pariunt, nec plura utero gerunt. Primi partus, injuria frigoris (prima namq; patit) corrumpuntur; poſteriore pullos, ſed cæcos proferunt. *Fœtus educatio* ſummâ peragitur à mare & fœmina æquitate. *x* Alterant cibum, *z* & a primo natu, finitur in ultimo. *a* Nil amplius, qui accepto cibu locum mutavit, accipit, donec in priſtinum redierit. Heliodus citante Æliano, dimidium tantummodo ſomnum perficere ait. *Generatio.* t *H.Anim.H.A.l.2.c.3* u *Ariſt.H.A.l.5.c.5* x *Plin.H.A.l.10.c.33.* z *Ælian.H.A.l.3.c.25.* a *Oppian.in Cyneg.*

Vox ipſarum per fritinnire, thrinſare vel drinzare, zinzilulare, minurizare, a latinis, per ↓ *τριζειν*, *ττιβίζειν*, & *ττύζω* a Græcis, exprimitur. Canunt ſtantes; aliquando in volatu clamant breve & abruptum quiddam. Mane & tempore coitus magis ſtrepunt. *Vox.*

Rariſſimè propter pedum debilitatem & brevitatem *incedunt*. Volucrum *b* verò ſolis, flexuoſi volatus, velox celeritas, quibus ex cauſis neq; rapinæ cæterarum avium obnoxiæ ſunt. b *Plin.H.N.l.10.c.33.*

Ingenium & in eo qui quidem quod *Ingenium.*

cæcu-

cicurari ne... Chelidonia applicata, vi... ituant. Blattas ovisin... ſtas apio ... & poſtquam pullos a ſerpe... matos ... animad-vertenrint, circa ejus maxi... tam-diu, donec con... tur, v... ſtantur: ſed in Nidorum ſtr... ura maximè. Hos luto conſtruunt ſtramento robo... Si ... inopia eſt luti, madefactis mult... aqua pennis pulverem ſpargunt. Ipſum vero nidum mollibus p... Hoc ... conſternunt, tepefaciendi ... vis, ſimul nec durus ſit infantibus pullis.

Putantur pluvias *præſagire*, cum circa lacus ita proxime volitât, ut etiam ventre contingant, vel hac & illac volantes parietibus ... hærent: vel uſque adeo humiles feruntur, ut pedibus humum verrere videantur: ſeu quod tum muſcas & alia anim... ia venentur: ſeu quod ... otam ſurſum ... orreſcentes ... orſum pavitent.

Quantum ad *Sympathiam* vel *Antipathiam*, vix aliquos volentes, vel amicos vel hoſtes habere. Cum paſſeribus tamen ... qui ... io veris earum pręoccupare nidos conantur, pugnant, & obſervatum Coloniæ, Hirundinem cum Paſſerem ... non poſſet, ſtridi... ſuo multas convocaſſe. Hæ ... impetu advolâtes, luto, quod ore ... ge...

Vſus ... tur... in... ſtruum ... cum melle dev... quartanas pel... Lapi... in ... eaſdem ... ſunt. Caput maturino paſcenti præ... & ... plenâ ... ad-... aptis medetur ſuloribus. Idem ... ſi manu ſinguli tenean... Marcello credimus. Aqua ... illata Ep... cos ſublevat. ... ad brachia alligati, ſi Sexto ... cosdem ſonat. Nec malè ſimus cum aceto & caſtoreo à quibusdam iisdem exhibetur. Stercus cum fel... capillos denigrat. Fel & ... caliginibus profunt ... tepido applicetur, oculum ictu læſum reſti-

tuit. Celebris nidorum in angina uſus, ſed & crematarum cinis eandem d... cutit.

CAP. VIII.

De Hirundinibus in ſpecie.

ARTICULUS I.

De Hirundine Agreſti, & Riparia.

Hirun... lo *agreſtis*, quam ... Plinius *Ru-ſticam* vocat, ... capite, collo & ... hirun... nis domeſticæ eſt c... lore. Sub ... ſtr... gutture & ... o ventre ... ndi... at. Pedes habet pennis ob... tos. Sed & maculam propè caudam albam tantę magnitu... ut ... volat, nihil in ea nigredinis, caudæ extremitates, caput, alas, & dorſum ſi excipias, appareat. His notis à domeſtica diſtinguitur. Caudam quidem etiam bifurcatâ habet: ſed lo... gillionis illis, quæ in domeſtica viſuntur, deſtituitur. Raræ ſunt in domibus. Diverſos figura, ſed eadem mare ... confingunt ... idos. Totos ſupinos, faucib. porrectis in anguſtum; utero capaci, mirum qua peritia, & occultandis habiles pullis, & ſubſternendis molles. In Ægypti Heracleotico ... molem ... nuatione ... dorum ... Nilo inexpugnabilem opponunt: ſtadij fere unius ſpa... od ... ere perfici non poſſet. In eadem juxta oppidum Coptos inſula eſt ſacra Iſidi, quam ne lace... is idem, muniunt opere, incipientibus diebus vernis palea & ſtramen... roſtrum ejus firmantes, continuatis per triduum noctib., tan... labore, ut multas in opere emori conſtet. Ea m... anno red... ſemper.

RIPARIA Marcello Empirico Ri-... Gazæ Falcula. Græcis Drepanis ... Fœmina pronè præter pectus candicat, ſupinè fuſca ...; mas ... collo toto, præter quam ſub roſtro ... macula eſt, lu... ens. Hoc ... cum Hirundinibus omnibus comm... habet,

P ... quod

quòd pedibus ſit curtis, multum volet, & inſecta in volatu capiat. *Nidos* non faciunt. Ripas excavant, atq; ita internidificant. Aldrovandus illas tantum plumis & ſtramentis nidulari audivit. Aeſtate tantum apparent, menſe Auguſto cum Sol eſt in Leone, & cum imber inceſſit. Eo tempore pariunt, cumque pulli convaluerint, moriuntur. Plinius, migrare multis diebus antequam futurum eſt, ut amnis auctus attingat ejus nidum, author eſt. Huc refer Hirundinem MARINAM aucupibus Italis dictam, quę corpore eſt major, pedibus longioribus, ventre toto ad pectus uſq; candicante, capite, alis, & d[illegible]rſo fuſceſcentibus, Roſtro robuſto, nigro; Rictu maximo eoq; coccineo. Caudâ bifurcata, pedibus aterrimis. A roſtro per oculos ad pectus ferè uſque notabilis linea atra defertur, & velut torquem propè pectus conſtituit.

NB. *De Hirundine exotica vide Mantiſſam.* Num. 11.

ARTICULUS II.

De Apode.

APos, aliis κύψελος, nonnullis *Hirundo marina* vocatur. Eſt toto corpore plumis egregiè munita, unius coloris, qualis in murium pilis, conſpicitur. Caput habet ſupra admodum latum; collum b. eviſſimum, rictum adeò amplum, ut integros ſcarabeos deglutiat, roſtrum exiguum, nigrum, alas longas, caudam bifurcatam, crura breviſcula, ad digitos uſque pennis obſita, ad repentum potius quàm inſiſtendum facta. Digitos utrinque binos, ut in Picis Martiis, unguibus acutis armatos, quibus quod rapuit adeò conſtringit, ut id perfodiat.

Victitat inſectis per aëra volantibus, eaque niſi volans capit & edit. *Oculorū* verò acie ita valet, ut per mille paſſus muſcam obſervet, & ſubito inſequatur. *Volant* plurimum, & gregatim, arcus tenſi figura, ſæpe alas non movendo. Hæ ſunt quæ toto mari cernuntur, nec unquam tam longo naves tamq; continuo curſu recedunt

Plin. H. N. l. 10. c. 39.

à terra, ut non circumvolitent eas Apodes. Cætera genera re[illegible]de[illegible], & inſiſtunt: his quies niſi in nido nulla, aut pendent aut jacent. Nidificant in foraminibus turrium. Vi[illegible]æ & in [illegible]culis & abruptis fluminum li[illegible]tori[illegible]. Fœtus earum Bononiæ [illegible]g[illegible]o væneunt.

CAPUT IX.

De Vpupa.

UPupam avem, quæ G[illegible] communiter ἔποψ. Orus Cucupham, alij [illegible], ἀλεκτρύονα, γέλωνον, κυκου[illegible] [illegible]hylincopteron, Agrioperinon & [illegible] appellant. Magnitudine a [illegible]u lulum Coturnicem excedit. C[illegible]rin ea cinereus albus & nigricans, quem mutat autumno inprimis. Unde apud Aeſchylum δύο μορφὰς φαίνειν dicitur. *Roſtrum* ei nigrum, rotundiuſculum, falcatum, parumper à lateribus depreſſum. *Capiti* plicatilem b criſtam, πτιλοφίαν Græci dicunt, ex viginti ſex plumis conſtantem, dedit natura, quæ per medium caput à roſtro reſidet, & per capitis longitudinem pro avis arbitrio, ſurrigitur & contrahitur. Hinc [illegible], & [illegible] p[illegible]etis cognominatur. Fit id beneficio c muſculi, qui inter verticem capitis & roſtri initium in quodam cavo locatus, totus cōtinuus, à verticis extremo. & frontis carnoſiore initio naſcitur, utrinq; ſupra nares, infima parte carnoſior, & [illegible] cundus, extima & [illegible] prema, cui criſtæ plumulæ profundè implantantur, membranoſus magis, a[illegible] cutaneus deſinit. *Lingua* ipſi parva, trigona, initio lata, extremo, inſtar æqualium laterum trianguli acuta, in profundo latitat. *Aſpera arteria* [illegible] divaricationum, quibus in pulmones utr[illegible]ſque finitur, duo velut o[illegible] extri[illegible]ſe[illegible]us l[illegible]ryngis vicem ſuppl[illegible] tia exhibet, quibus pellicula ten[illegible] ma prætenditur. Annuli ſem[illegible] lares in [illegible]umque latus terminat[illegible] qua [illegible]uam internâ parte coeunt [illegible] [illegible]ta interior facies hi[illegible], ſu[illegible] membrana ob tenta tātummo[illegible] operta, quæ aëre & ſpiritu [illegible], vocis efformandæ ac ed[illegible] gra[illegible] tia.

a Pauſan. V. G.

b Plin. H. N. l. 10. c. 24.

c Aldrov. Ornithol. l. 17. c. 1[illegible].

ria, concepto, in amplum diſtendi poteſt.

Locus. Montes & ſylvas *incolere* Ariſtoteles *d* teſtatur. In ſepulchris, & humano ſtercore commorari Iſidorus. Rarius arboribus inſidere, ſæpius in tecta, maximè ubi immundicies eſt, experientia. Plurimo anni tempore, in montium anguſtiis, & arborum cavis locis latitat. Ideò verno tempore deplumis ſolet conſpici.

d H.A.l.9. c.11.

Victus. *Veſcitur* myrti baccis, vermibus, formicis, muſcis. Uvis ſæpè tam immodicè, ut ebria evadat. De *Nido* non convenit inter Authores, nec ſibi conſtat Ariſtoteles. Geſnerus ſub ſtipitibus arborum. Olaus M. *e* in paludum tuberibus nidificari tradit. Hic *f* modo nidum luti vice ſtercore humano, ſeu ut intolerabili odore fœditate homines ab eodem fuget, ſeu ne venenata ad eundem animalia accedant, circumlinire; modò, ſtipites arborū ſubire, & ſine ullo inſtrumento in cavis patere, ſcribit. Terna *ova* Perdicum ſimilia, *g* ſed minora, duriora, aſpectu deformiora, & odoratu graviora, parit.

Generatio.

e l.19.c.21.
f H.A.l.9. c.15.
Ælian.l.6. de Animal. c.1.
g Anglicus l.119.c.112.

Volatus. Lentè admodum *volat*.

Vox. Vox ipſi per æſtatem alia, alia per hyemem, ſi Alberto credendum; ſi Polluci *h* ... ſemper, ſi poëtis, ... ſemper clamitat. Si gemit, pluviam indicat. Si clamat, vulpem in vepretis hærere innuit. Si ante vitium tempus canit, inſignem vini copiam prænunciat.

h l.5.c.13.

Ingenii. *Ingenio* non deſtitui certum, ſi ex uvarum eſu ebria adiantum herbam ori inſerere: & circumambulando ſibi mederi, gramen adverſus ... e. dere: clauſum nidum, herba quadam, *i* prodente *i* Æliano aperire, verum eſt. Seneſcentes, inter pullos jam adultos plumas deponunt, & viſum amittunt. Ab iiſdem, donec vires recuperent, paſcuntur. Viſus admota herba, reſtituitur.

i Ælian. de Animalib. l.3.c.26.

Vſus. Invenit & in *Medicina uſum*. Cor in lateris doloribus laudatur. Mira in ſomnijs videbis, ſi ſanguine tempora illeveris. Lingua obliviosſo ſuſpenſa prodeſt. Pennatum ſuffitus vermes expellit. Corium capiti impoſitum dolorem ſedat. Ala dextra cum dente hominis ad caput dormientis ſuſpenſa, non expergiſci, donec auferatur, fabulam eſſe credo.

CAP. X.

De Paris in genere, & in ſpecie.

PArus, Aegithalus, Parix, & Parula dicitur. Tria ejus *Genera* agnoſcit Ariſtoteles; plura adjiciūt alij. Omnibus juxta oculos maculæ albæ ſunt. Unguibus etiam omnes reptare, & facilè, ubi volant, adhærere poſſunt, ita ut nunc è filo illis ſuſpenſam adhæreſcentes comedant.

Semper ferè in arboribus *degunt*; ratò terram petunt. Ad Belgas & Anglos quotannis ſub initium Octobris accedunt. *Locus.*

Veſcuntur muribus cute tantum detracta. Objectis, vermibus, apibus, nucibus, cānabino ſemine, quod dum roſtro perforant, ſonum fabri malleum in aſſetm adigentis excitant. Sebum eis exhibetur, ut lentore fauces demulceantur, & ſuavius canant. *Victus. & Vox.*

Nidificant in cavis arborum quidam, nonnullæ nidos de arborum ramis miro artificio ſuſpendunt. *Ova* plurima edere ſcripſit Ariſtoteles. Gregatim & impetuosè volant. Tinnire per noctem author Philomelę ſcribit. Veniunt apud Helvetios in cibum, & regium morbum, patientis aſpectu in ſe, ſi nonnullis credimus, recipiunt. *Generatio.* *Ariſt. H.A. l.9.c.15.*

Species Parorum ſunt, *Major, Paluſtris, Sylvaticus, Ater, Cæruleus, Caudatus, & Criſtatus.*

PARVS *major* Ariſtoteli ..., Turnero & Longolio Parus Carbonarius, Gazæ Fringillago vocatur. Coloribus quinq; viridi, luteo, albo, nigro, & cæruleo eleganſſimè variat. *Caput* integit vitta, præ intenſo nigrore inſtar corvi reſplendens. Tempora & oculorum ambitus albēt. *Lingua* extrema in duas partes fiſſa eſt, quarum utraq; denuò in exigua quaſi capillamenta ſubdividitur. *Cauda* eſt bifida, partim cinerea, partim nigra, cujus extremæ utrinque pennæ duæ, exte-

Aldrov. l. 17. Ornit. c.13.

exteriori parte candent. Propter cantus ſuavitatem alitur, eumque per totum continuat. Pulverizatus colicos & nephriticos cruciatus tollit.

PARVS INDICVS tribus potiſſimum coloribus, oculos ſi excipias, cæruleo, albo, & nigro conſtabat. Guttur, pectus, & totus venter candicabat. Vertex capitis & collum coloris erant cærulei diluti Pedes nigerrimi.

PARUS PALUSTRIS in agro Bononienſi Paronzino, Bellonio, quartum Pari genus, Turneto Schæniclos Ariſtotelis dicitur. Capite eſt prorſus nigro, ut à Geſnero deſcribitur; pectore & ventre albicat. Dorſo & cauda frigeſcit, crura ſunt roſea.

SYLVATICVS macula per medium verticem rubente eſt conſpicuus, partibus utrinq; nigris, cruſculis fuſcis, alis nigricantibus, reliquo corpore viridis, ventre dilutius.

ATER qui & *Carbonarius*, album maculam infra oculos habet, aliam in occipitio, caput nigrum, ventrem luteum, crura fuſca.

CAERVLEVS ab Ariſtotele tertio loco, & absq; nomine peculiari poſitus, quod ſolus cæruleo capite ſit inſignis, ita dicitur.

CAVDATVS Ariſtoteli ὀρεινὸς, Bellonio Monticola, alijs, ſed male ἀνώνυμος vocatur. Niger eſt, parte pronâ, albus ſupina, in medijs alis rubet, circa imum ventrem dilutius. Vertex ei albus, roſtrum fuſcum, cauda bifurcata, & tantæ longitudinis, ut retrò per tergus ſuper caput poſita, hoc longitudine ſua vincat. In fœmina omnia ſunt pallidiora, & color tergoris in mare caſtaneus, in hac fermè fuſce-

Ariſt. H. A. ſcit. *Incolit* montes & ſylvas, & raró,
l.7.c.23. niſi frigido tempore invenitur. *Ve-*
Bellon. l.7. *ſcitur* vermibus, araneis, & ſimilibus
c.25. animalculis. Sed & arborum germina principio veris amputat. Nidum ſtruit inter frutices, duos ferè palmos cum dimidio longum, ex muſco & araneorum filis compoſitum, aditu ſemper anguſto.

Species quæ *Mourier* Gallis audit, rotundum aditu gemino ad arboris alicujus truncum ſuſpendit, & multa ova parit. Viſus ex lanugine illa, quæ in ſalice vetuſta & populo, extra ex lino aut cannabe extructus. Quē Aldrovandus à Presbytero quodam Colonienſi deſcriptum exhibet, avicula eſt Wyntepſket, quaſi vini promum Colonienſes dicunt.

Volant Pari caudati invicem, & modò hâc, modò illam petunt arborem. *Vox* ipſis non ita incondita; altum verò veris inprimis tempore clamant. *CRISTATO* magnitudo eſt Paro majore minor, montano par. Caput cum paucis punctis albis nigrum, criſta retrò extenſa, corpus pronum fuſcum, pectus album, crura cinerea. Degit circa abietes & Juniperos.

CAPUT XI.

De Motacillis, & Muſcicapis.

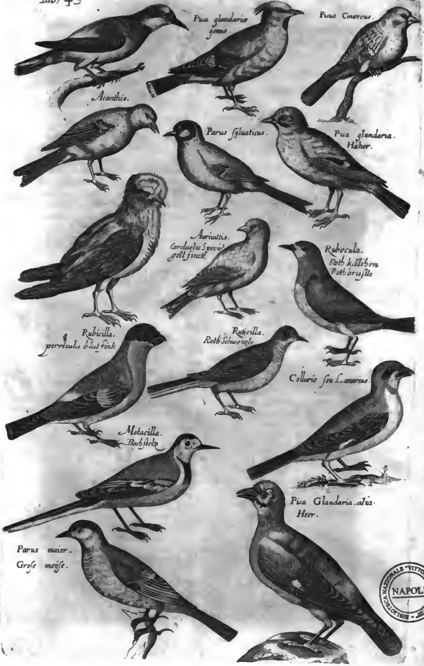
MOtacilla, Heſychio κίλλουρος & σεισοπυγὶς, à motitatione caudæ di- *Aldrovãd.*
cta, à quibusdam cauda tremula vo- *Ornithol.*
catur. Commune omnibus muſcis *l.18.c.21.*
veſci; & circa aquas & pecora, ideò verſari: combuſtarum pulverem contra lapidem veſicæ vehementer laudari Faventinus & Maſſa reliquere. Species ipſarum ſunt *Alba* & *Flava*, ad quas *Spipolæ*, Spardæ, & aliæ *Muſcicapæ* referri poſſunt.

ALBA, quæ & communis Gazę Albicula, Bellonio Ariſtotelis Çnipologus, ſed fortè malè, avicula eſt oblonga, vertice, collo ſuperiore & pectore nigris, dorſo cinereo, roſtro lō iuſculo, tenui, nigro, gula candida, ventre toto candido. Fœmella vertice eſt cinereo, gula luteſcente, cætera mari ſimilis. Verſatur circa aquas: ſæpè & aratrum vermium cauſa ſequitur.

FLAVA duplex eſt. *Alteri* caput proportione parvum, fuſcū: roſtrum longiuſculum, nigricans. Cranium molliſſimum, alæ breves, venter cum pauciſſimo luteo albicans, qui color initio caudæ inferius intenſior eſt. Pennæ in alis nigricantes, in medio per transverſum albidæ, extremæ totę nigrę, cauda bifurcata, reliquo corpore longior. Ab Accipitre perſe-

quen-

Tab. 43

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

quente ſi evaſerit, egregiè cantare di citur. *Alteri* roſtrum gracile, atrum, in extremo parum recurvum, flavedo à gula ad podicem uſque præcedente intenſior. Caput & dorſum ferrugi nei fermè coloris, mentum albicante macula velut barba canâ veſtitum.

SPIPOLARUM, ut aucupes Bononienſes appellant, tres deſcribit Aldrovandus ſpecies. *Una* habebat caput leucophæum, albam ſub mento maculam, pectus rubicundum. Dorſum cinereum, ventrem ex rubicundo & albo varium. *Altera* pectus maculis fuſcis deorſum deſcendentibus interſtinctum, ventrem albeſcentem, maculam retrò ad oculos majuſculam ad ferrugineum accedētem. *Tertia* cui & Boarinæ nomen, tota erat ex albo luteſcens, roſtro & pedibus fuſceſcentibus.

l. 18. Ornithol. cap. 26. 27.

STOPAROLAS idem exhibet binas: unam pectore & ventre ferè candido; Capite, quod maculis nigris in vertice, conſpergitur, collo, tergore, cauda ſubfuſcis: *alteram* roſtro oblongo, tecto, ſupra tamen parumper *declivi*, ſuperius nigro, inferius corneo: collo, pectore, & ventre pallidis, oculis exiguis.

l. 18. Ornithol. c. 28.

MUSCICAPARUM, quæ fortè Oppiano, quòd circa boves volitent βυδύται, plures exponuntur ab eodem ſpecies, ex quibus illa quam Pigliamoſche aucupibus Italis vocari ſcribit, in collo maculam albam velut torquem habet, in medio alarum aliam: *Altera*, Magnanima quaſi munus fabri obiēs dicitur, fortè quod roſtro ſonorè tundat, dum Muſcas capit. *Tertia* quæ Geſnero Glarca, cruribus roſeis, & ante hyemem avolat. *Quarta quam* Germani Todtenvogel vocant, fortè quod imminente peſtilentia ſint frequentiores, ſolitaria eſt, & per arbores irrequieta volitat. *Quinta* Gallis Moucherolle dicta, quæ paſſeri adeò ſimilis eſt, ut non niſi moribus dum vivit; & roſtro cum mortua eſt ab eo diſtinguatur. In ſylvis & dumetis latitat, & crura habet roſacea. Quidam Linarijs eas comparant. Geſnerus eandem cum ſua Prunella eſſe conjicit.

CAPUT XII.

De Rubetra, Rubecula, Pyrrhula, & Phœnicuro.

QUæ Ariſtoteli Græcè βάτις, illam Gaza Latinè RUBETRAM, Scaliger Rubicolam tranſtulit. Non convenit de ea inter Authores. Niphus Italorum Baradā eſſe opinatur. Germani quidam Turdorum minimum genus quod rubi fructu victitat: Longolius Linariam ſeu Miliariam: Turnetus Anglorum Moretetteram, aut Stonchatteram: Bellonius Gallorum Traquetum, quod continuò a as moticet. Si hunc ſequimur, fringillâ paulò minor eſt. Capite ſupremo nigricat, unde Melanocephalos Cretenſibus dicitur. *Collum* & dorſum habet cinerea. *Mas* à fœmina diſcrepat, quoniam ventre candicat, dorſo, capite, & collo albicat, gerit & albam per alas lineam. In Græcia, Creta & Gallia continuò, migratoria enim non eſt, viſitur, & ſemper dumetorum cacuminibus inſidet. Undè fortè ei apud Græcos nomen, nec ad pagos vel vicos propius accedit. Solitudine audet, & gregatim duntaxat, dum ſoboli intenta eſt, volare conſpicitur. *Nidum* tantâ ſtruit induſtria, ut difficulter quo intret vel exeat invenias. *Ariſt. l. 8. H. A. c. 3. Scalig. ad l. 8. H. A.*

RUBECULA, quæ Græcis ἐρίθακος, ἐρίθεύς, ἐρίθυλος, ἐρίθια, & ἐάνδαλος, Gazæ etiam Sylvia, pectore eſt auranrio ad ferrugineum accedente, lingua bifida, cauda duodecim pennis inſtructa, quam ſæpè motitat, poſtquam ſubmiſerit abſque tremore ſtatim erigit, & ſic ejus pulli à Phœnicuri, ſeu Ruticillæ fœmina, & pullis, quibus ita ſimiles ſunt, ut vix ab oculatiſſimo dignoſci poſſint, quæ ſimul atque caudam moverint non ceſſant, donec ter aut quater ſimul moverint, dignoſcuntur. Aeſtate cum prole ad deſertiſſima quæque loca ſecedit, cum Ruticilla cōparet. In fine Autumni perfectam in pectora rubedinem nacta, ad oppida & pagos confugit, quo tempore *Heſych. & Phavorin. Lex.*

Q Ruti-

Ruricilla deliteſcit. Nunquam ferè in eodem ſaltu niſi una reperitur; unde Phavorino ὄρνις μονῆρης καὶ μονότροπος, & natum inde illud, una arbor non capit duos Erithacos. *Voce* homines imitati, prodidit Porphyrius. Si cava tetræ ſubierit, pluviam prædicit. Merulam amore tanto proſequitur, ut noctu ferè in proxima arbore propè eam quieſcat. Dicitur & morbo comitiali eſſe obnoxia.

Porphyr. l. 3 de abſtin. ab animal.

PYRRHVLA ſeu Rubicilla, Scaligero Byrriola paſſeris eſt magnitudine; gula, pectore & ventre, miniaceis ſeu purpureis (fœminæ pectus totum caſtaneo cinereo colore diluitur) roſtro brevi ac lato, bituminis inſtar ſplendente, trigono ferme. Linguâ pro corporis magnitudine latiore & craſſiore; cujus pars extrema quæ palatum tangit, & ſapores dijudicat carnea eſt & nuda, reliquæ corneâ pellicula obteguntur. Degit æſtate in montibus & ſylvis; ſub hyemem ad plana deſcendit, & facillimè capitur. Colorem per totum annum ſervat. *Veſcitur* vermiculis; ſed inprimis ſemine cannabino, & primis illis arborum mali præſertim & pyri gemmis, quæ ante folia & flores erumpunt. Sed & nucibus ac acinis rubentibus ſambuci aquatici, & ſolani perpetui, delectatur. *Nidulatur* in ſepibus & quatuor ova excludit. *Voce* fiſtulam imitatur etiam fœmina, & omnes cantus avium canendo & ſibilando exprimit: fortè & humanum ſermonem.

Aldrovãd. Ornith. l. 17. c. 31. 32. Scalig. ad l. 8. Ariſt. H. A.

PHOENICVRI ſeu Ruticillæ, quã Ariſtoteles & Plinius cum Erithaco confundunt, plura fortaſſis ſunt *genera*. Turnerus enim caput ſcribit ei eſſe nigrum, Geſnerus macula alba inſigne. Aldrovandus quatuor diverſas obſervavit, binas ijsdem ex Geſnero adjecit. Tota æſtate nobiſcum degit, hyeme avolat, aut ſe abſcondit. *Veſcitur* muſcis, nucleis juglandium conciſis, ovis formicarum & araneis. *Nidulatur* in arborum, murorum, & poſticarum ædium, ubi hominum minor frequentia, cavis. Bina aut terna *ova* parit. Cuculi pullum, qui aliquando in ejus repertus fuit nido, alit. In ſublimi aliquo ædificio, primo inprimis diluculo, idque veris tempore, *canit*. Hyeme & pullis excluſis ſilet. Inter incubandum prætereunte aliquo clamitat.

Ariſt. l. 9. H. A. c. 49.

CAPVT XIII.

De Antho, Cannevarola Bononienſium, Oenante, & Luſciniola.

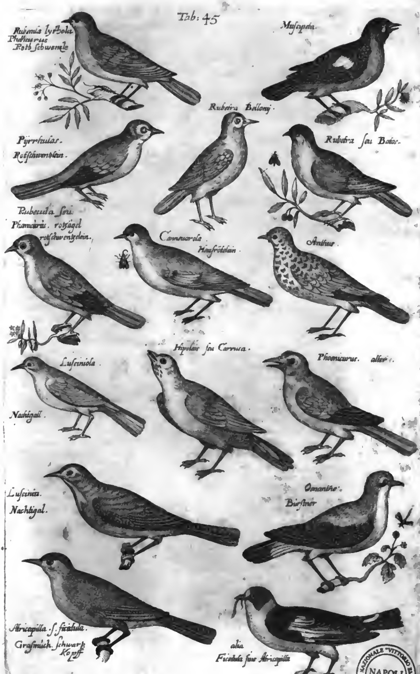
ANTHI avis, quem Florum Gaza vertit, facit mentionem Ariſtoteles, eidemque fringillæ magnitudinem, pedes ſiſſos, pulchrum colorem, domicilium circa aquas & pecudes; victum ex herbis & vermiculis facilem, oculorum imbecillitatem, hinnitum equorum, quem herbę pabulo, adventu ipſorum pulſa imitatur, adhunc modum ſeulciſcēs, odium cum Spino & Aegitho tantum, ut ſanguinem eorum credant non coire, multiſque ob id veneficijs infament, tribuit. Quænam illa hodiè ſit avis, non convenit inter ſcriptores. Bellonius illam quæ Gallis Bruant dicitur, eſſe credit, illamque fringilla eſſe majorem, mares ferè luteſcere, cauda flaveſcere, cruribus & pedibus nonnihil rubeſcere, circa altas & proceras arbores procul à pratis diſſitas verſari, plerumque canabino ſemine veſci, ad minimum quinque pullos excludere, dum volat ſtrepitum edere, ſcribit. Aldrovandus, qui modo deſcriptam avem Chloridem eſſe putat, ſpipolam eſſe judicat, cum & pulchra ſit, & omnia ferè ea, quæ Antho Ariſtoteles adſcribit, admittat. Circa amnes, inquit, & prata uliginoſa degit, & ſi ab equis ibi paſcentibus pellatur, aufugit quodam cum garritu, quo, hinnitum equi quodammodo imitari videtur. Geſnerus deniquè illam Aviculam quam circa Argentoratum Gaulammer vocant, Ariſtotelis Anthum eſſe conjicit.

Plin. H. N. l. 10. c. 41. & 74.

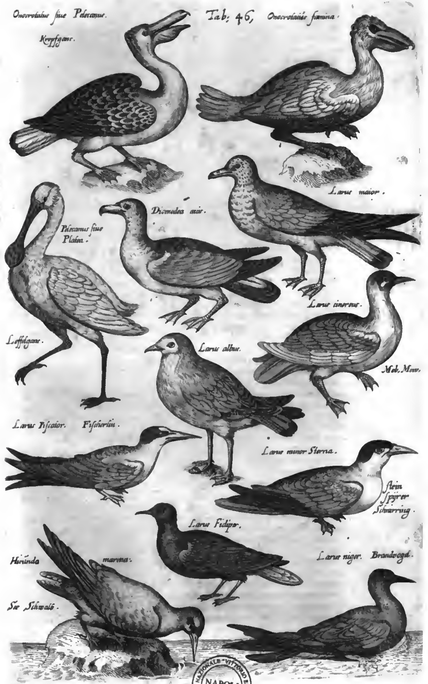
Aldrov. l. 17. c. 33.

CANNEVAROLA Bononienſium, quòd in viridi creſcenteq; cannabe & niduletur, & degat ſic dicta, Germanorum Graſmuſcho, & Anglorum Titlingæ, ſi Aldrovando credimus, per omnia ſimilis eſt. Luſcimã

tam

Tab: 45
Rubenia lyſtola
Phdiauras
Roth ſchwenle
Muſapeta.
Rubetra Bellonj.
Pyrrhulas.
Rotſchwentlein.
Rubetra ſeu Batas.
Rubecula ſeu
Phœnicurus. rotſzägel
rotſchwentzelein.
Cannuarola.
Hauſrötelein.
Anthus.
Hipolais ſeu Carruca.
Luſciniola.
Nachtigall.
Phœnicurus. alter.
Luſcinia.
Nachtigal.
Oenanthe.
Birſtner
Atricapilla ſ. ficedula.
Graſmück. ſchwartz Kopff
alia
Ficedula ſive Atricapilla

NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

tam exactè corporis figurâ exprimit, ut niſi pauldò eſſet minor, ne tam ruffeſceret, prorſus eadem videretur. Tota parte pronâ, gula nempè, pectore, & ventre ex albo flaveſcit, ſupinè capite, collo, dorſo, & alis ex luteo fuſceſcit. Roſtrum habet luteſcens longiuſculum. Caput planum. Caudam breviuſculam infra luteſcentem, ſupra ad ferrugineum vergentem.

Ariſt. H. A. l.9.c.49. Plin. H.N. l.10. c.29. OENANTHE Ariſtoteli & Plinio memorata, Gazæ vitiflora ſeu vitiſecta, vel à colore ſimili uvis germinantibus; vel quòd vini tempore appareat, vel quod uvis delectetur, ita dicitur. Abdit ſe ſub caniculæ exortum, eâdem occidente conſpicitur. Vitat interdum frigus interdum æſtũ. Quænam ſit avicula ambigitur. Bellonius illam eſſe credit, quæ Gallis, Cul blãc, Italis Culo bianco dicitur. Avis eſt Sittæ magnitudine; roſtro, alis, cruribus, & caudæ extremitate nigris; dorſo cinereo; linguâ oblonga ac plana, pedib. parvis: cruribus oblongiuſculis. Quia quicquid ſub ventre, infra, & ſupra Vropygium, & anteriorem partem caudæ album eſt, Cul blanc vulgo vocatur. *Verſatur* in parvis dumetis, neque in *volatu* perſeverat. *Nidulatur* in foraminibus veteris maceriæ, quandoque etiam in lapidicinis, quin & in terra, ubi bos aut aliquod jumentum veſtigium impreſſit. *Veſcitur* erucis & vermibus terræ. Plures
Aldro. Ornith. l.17. c.38. Couli blanci deſcriptiones apud Aldrovandum vide.

Quam Bellonius LVSCINIOLAM appellat, avis non eſt obvia. Pectore, capite, dorſo, & collo pectoris eſt cinerei. Pennæ alarum, & caudæ fuſcæ; roſtrum acutum, ſubnigrum, gracile, in extremo & intus aureum, celeriter per terram curſitat. Numeroſè quando æſtus ingraveſcit, & potandi gratia in paluſtria ſeſe conferũt, capiuntur. Huc refer illam, quam aucupes Itali *Giarolam* vocant, magnitudine alaudæ. Roſtrum habet fragile, intus rubicundum. *Rictum* admodum amplum. Verticem, collum, dorſum, & alas coloris varij. *Linguam* bifidam, *Caudam* adeò brevem, ut vix ulla appareat, illamque bifidam, variam, anguſtiſſimis plumulis compoſitam. In pedibus poſticus digitus admodum longus, paris longitudinis unguem annexum habet, ita ut ambo pollicem expleant, iſque primum rectus ferè totus, extremo tantùm, admodum exiguo unco modicè inflexo, armatur.

TITVLVS II.

De Inſectivoris Canoris.

CAPVT I.

De Luſcinia.

INter Inſectivoras Canoras primum *Luſciniæ*, alterum *Hypolaidi*, tertium *Atricapillæ* locum tradimus. Cauſa in voce patebit. Illa Græcis Ἀηδὼν & Ἀηδὼ Latinis, ſeu quod in lucis canat, ſeu quod ante lucem, ſeu quod lugens Luſcinia; ſed & Aeredula, volucris Attica, Ales Daulia, Pandionia &c. dicitur. *Nomen.*

Formam non eſt quod deſcribam, cum ubique ſit obvia. *Lingua* ſummo acumine caret, nec tenuitatem illam primam habet, quam cæteræ aves, atque hoc illi cum Atticapilla commune intercedit. *Mari* fœmina corporis habitu ſimilis, aliquando tamen ad cinereum vergens, quod & junioribus competit. Illa quam Schwenkfeldius majorem vocat, tota ferè cinerea eſt, & parum rubedinis obtinet. *Sexum* malè ex corpore coloris, mole, oculo dextro, qui mari major dicitur, collegeris: *Mares* adulti vere capti, quod tum in venerem ruentibus genitalia turgeant ſeſe produnt; extra id tempus, quæ frequentes, & modulatos edit cantus, qui continuo ſpiritu in lõgum trahuntur, quę unico ſæpè inſiſtit pedi, & diu immobilis permanet, mas eſt. Curſitat per caveam fœmina, & cantum brevem conciſum ac intermiſſum promit. *Deſcriptio. Ariſt. H A. l.9.c.15. Plin. H N. l.10. c.29.*

Locus ipſis diverſus. In ſylvis quædam vitam agunt, quæ majores ſunt fortè, quia ſe in his tutiores à ſerpentibus credunt, in ſepibus quædam, nonnullæ montana loca amant, paluſtria nonnullæ; plana aliæ. Hybernia ijs *Locus.*

caret ſi Botero credendum; Batavia ſi alijs; imò mori illatæ dicuntur. Athenis tanta ipſarum copia, ut Philomelam Atticam Poëtæ finxerint. Sunt & propè Arduennam ſylvam plurimæ. Æſtate adulta non diu apparent, & ſub autumno uſque ad dies vernos conduntur. Maximi væneunt, quę in caveis hyemem pertulere. *Cibus* eis vermiculi, ſed inprimis formicæ, & illarum ova. In caveis duris ovis & mica panis veſcuntur.

Partus. *Ariſt. H. A. l. 5. c. 9.* *Nidum* vere menſe Majo, vel etiam prima æſtate, quandoque humi ſub ſepibus, & arborum truncis, aliquãdo in ipſis fruticibus viridibus, & denſis, ex folijs arborum, paleis, & muſco oblongiuſculum conſtruunt. Cum plurimum ſena ova pariunt; & dum incubant, à cãtu, ſi Ariſtotelem ſequimur, ceſſant; ſi Albertum & alios, Luſcinia pervigil cuſtos, eum ova quodam ſinu corporis & gremio fovet, inſomnem longę noctis laborem (ſolam ex omnibus ſomnum negligere, καὶ διὰ πάλης ἀγρύπνειν *Æliã. var. l. 12. c. 20.* Heliodus apud Aelianum author eſt) cantilenæ ſuavitate ſolatur; quo poſſit non minus dulcibus modulis quam fotu corporis, ova animare.

Vox. *Sidon. Epiſt. l. 2.* *Plin. H. N. l. 10. c. 29.* Cantum & vocem earum, quam ἰσομῶν Pollux vocat, Sidonius ſibilare dicit, Plinij verbis explico. Luſcinijs inquit ille diebus ac noctibus cõtinuis xv. garrulus ſine intermiſſu cantus. Denſante ſe frondium germine, non in noviſſimum digna miratu avis. Primum tanta vox tanto in corpuſculo, tam pertinax ſpiritus. Deinde in una perfecta Muſicæ ſcientia modulatus editur ſonus: & nunc continuò ſpiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc diſtinguitur conciſo, copulatur intorto; promittitur revocato, infuſcatur ex inopinato. Interdum & ſecum ipſe murmurat: plenus, gravis, acutus, creber, extẽtus, ubi viſum eſt vibrans, ſummus, medius, imus, breviterque omnia tam parvulis in faucibus, qui tot exquiſitis tibiarum tormentis ars hominum excogitavit: ut non ſit dubium hanc ſuavitatem prǽmonſtraram efficaci auſpicio, cum in ore Steſichori cecinit infantis. Variant tamen. Nam in paluſtribus, relaxante inſtrumenta vocis humiditate nimia, tam ſonoræ non ſunt. In Hiſpaniola & Inſula S. Johannis, Martyre teſte, nunquam à cantu ceſſant. *Martyr. in Hiſtor. Occid. Ind.* In Scotia non tam ſuaviter ac in Italia canunt; & circa Orphei † ſepulchrum, vocaliores à Thracibus credebantur. *† Pauſan. in Bæotic.*

Affectus. *Amicitiam* & cum Phœnicuris colunt; cum quibus etiam coire creduntur, & cum aviculis mollioris roſtri, ad quas caveis incluſas advolitant. *Inimicitiam*, cum collurione qui viſco implicatas capit; Accipitre qui eiſdem inſidiatur; & vipera, à cujus ſuppoſitæ oculorum fulgore in certiſſimã perniciem trahuntur, deſcendentes enim paulatim ex arbore in prædam ipſi cedunt, ut Merula ſcribit; *Merula in Mirabil.* quod tamen Cardanus negare videtur, exercent. *Cardan. l. de var. rer.* Inter *affectus* corporis præcipua pinguedo. Sæpè adipis mole obrutæ extinguuntur. Si aliquo alio liberos corripi contingat, formicarum ovis ſibi ipſis medentur.

Ingeniũ. *Ingenium* ſingularis in herum cicuratarum fides; ſæpè emiſſa, (tale Alcon Donaci ſe dono dediſſe canit) *Apud Nemeſian. Ecloga. 2.*

Scit rurſum remeare domum tectumque ſubire
Viminis, & caveam totis præponere ſylvis;

imò multæ venditæ vel dono datæ alijs prioris domini deſiderio contabeſcentes commoriuntur; & obſtinatus libertatis amor, (ſi adultæ caveæ includantur, cantus & cibi abſtinentia, pro ſervitute venatorem teſte Aeliano, ſilentio ulciſcuntur) *Aelian. in variis.* teſtantur: Cantus maximè, & Docilitas. Simplex ille, ſi in ſolitudinibus degunt; varius & multo apparatu compoſitus, ſi in auditores inciderint. Non φιλομούσους duntaxat, ſed & φιλοδόξους cum Charmide Athenienſi agnoſcas τὸ κιχρὸς ἐλεύθ τὸ μέλος. Nec minor poſteritatis cura. Meditantur aliæ juniores: verſusque quos incitentur accipiunt. Audit diſcipula intentione magna & reddit, vicibusque reticent. Intelligitur emendatæ correctio, & in docẽte quędam reprehenſio. *Docilitas* mira. Cęſares juvenes habuere Luſcinias Græco

atq;

Plin. H. N. l.10. c.42. atque Latino ſermone dociles; præterea meditantes in diem & aſſiduè nova loquentes, longiore etiam contentu. Viſum jam ſæpè juſſas canere cœpiſſe, & cum Symphonia alternaſſe: ſicut homines repertos, qui ſonum earum, addita in transverſas harundines aquâ foramen inſpirantes, linguæve parva aliqua oppoſita mora, indiſcreta redderent ſimilitudine. *Geſner. in Ornithol.* Fuere tres Ratisbonæ, Anno M. D. XLVI, quæ, intra noctis ſilentiū, quicquid interdiu ab hoſpitib. colloquentibus inaudierant, Germanico ſermone, ita promere ſolebant, ut ab audientibus optimè intelligerentur.

Vſus. De ipſarum in *cibo uſu* non eſt quod multum dicam. Plumis nudata vox eſt prætereaque nihil, ut Laco ille apud Plutarchum dixit. *Plutarch. in Apopth. Lacon.* Appoſitam fuiſſe in centenaria illa Æſopi Tragici, cui quendam civem Romanum donatione unica XM. aureorum dediſſe legimus. Patina, vel exinde colligas, quod centum aviculis, quæ cantu aliquo excellerent, conſtaret. Arrij etiam filios magno coëmptas eſitaſſe Horatius teſtis eſt. *Horat. l.2. Serm Satyra 3.* *Medicinam* ſi ſpectes. Canctorum oculi cum Luſciniæ carnibus in cervina pelle alligati vigiliam præſtant fugaso ſomno. *Plin. H.N. l.32. c.10.* Fel cum melle illitum viſum perfectè acuit, ut vult Kiranides. *Ælian. l.1. H.A. c.43.*

CAP. II.

De Hypolaide & Atricapilla.

Ariſt. H. A. l.8. c.3. HYPOLAIDEM ſeu Curtucam Ariſtoteli debemus; qui quidem Cuculum in ejus nido parere ſcripſit; ſed cum corporis formam non addiderit, par ferè de ea ac Antho inter ſcriptores concertatio. Niphus cantu & magnitudine Philomelam imitari, & quod in oculi Equi mortui cōcavitate nidificet, Hyppolaida vocari ſcribit. Bellonius Luſciniæ in cantu ſimilem, Gallis Fanerre brune, facit. Turnerus, Titlingam ſeu Lingettam Anglorum, quæ Luſcinia minor eſt, colore ſubviridi. Culices & vermiculos in ramis arborum ſectatur; rarò humi conſiſtit; hyeme non cernitur, cuculi pullum pro ſuo educat, & ſequitur, eſſe; & Germanis Paſſerem gramineum *Graſmuſche ſeu* Graſmucke vocari reliquit. Geſnerus dictionem Germanicam Graſmuſche per metateſin à Latinorum curruca factam eſſe coniicit, & quatuor ejus *genera* facit: *Majores* vel colore ſunt fuſco præ cæteris canoræ. Circa lacum Verbanum Piccafigas, id eſt, Ficedulas, vocant, vel pectore albo, capite cinereo. Ex Lino nidum ſtruunt. Atricapillis, maribus caput prima ætate rubet, deinde nigreſcit, fœminis ſemper rubet. *Minores* ventrem albū, oculos albicantes habent, inter ſepes ferè degunt, & hyeme diſcedunt. Eliota Anglus Paſſerem ſepium eſſe putat, quem Turnerus Paſſerem Troglodytem interpretatur, Germanis Zaunſchlipffe. Aldrovandus nullam obſervavit, cui propriè illud nomen convenire exiſtimaret. Shwenkfeldius, Ὑπολαΐδα, Græcis, Andotliam Alberto dici opinatur, & ſupina parte totam cineream, pronâ albidam, partim dilutè cinereo colore reſperſam, vertice punctulis nigris maculato, deſcribit. Secundum eundem, *nidum* inter gramina rotundum ſuſpendit. *Ova* Majo plærumque quinque, aliquando ſeptem, ſubviridia, punctis minutiſſimis varia, parit; eaque ſi digitis tangantur, non amplius fovet, ſed relinquit.

ATRICAPILLA μελαγκόρυφος & μελανοκέφαλος Græcis, falsò Gallinago ab Alberto M., ab aliis Guger Germanorum, qui capite quidem atro eſt, ſed pectore rubet; à nonnullis avis Phœnicuro adeò ſimilis, ut niſi cauda differrent, quę illi rubea, huic cinerea eſt, vix digni poſſent, eſſe putatur. Quam vere Ariſtoteli & Plinio cum Sycalide, ſeu Ficedula, vel ut Scaligero placet Ficula & Ficilla eadem ſit, & ineunte quidem autumno Ficedula, ab autumno protinus Atricapilla evadat, putetur; cum Schwēkfeldius Atricapillam vere & Autumno deprehenderit, judicandum relinquo. Aliquot earum exhibet Aldrovandus icones. *Vna* capite, dorſo, cauda, & *Ariſt. H. A. l.9. c.49. Plin. l.10. H. N. c.29. Scalig. ad H. A. Ariſt. l.9. Schwenkfeld in Aviar. Sileſ.*

remigibus alarum pennis tota nigra erat. *Alterius* vertex colorem caſtaneum gerebat. *Tertia* notabili macula ſupra roſtrum in fronte notabatur. *Quarta* tota ex albo & nigro variabat. Schwenkfeldius Paſſere paulò minorem, vertice nigerrimo, collo dilutè cæruleo, ventre albicante, podice ſubflavo, pedibus glaucis, unguiculis fuſcis, eſſe ſcribit, & ſummæ linguæ acumine carere addit. In Anglia non habentur, ſi Turnero credimus. *Nidificant* in caveis arborũ, & plura quam viginti ova ponunt, ſed numero ſemper impari. Non tantum vermiculis, ſed & ſorbi Alpinæ bacculis, *veſcuntur*; imò & uvis inhiant. Unde Ampelides vocantur. *Pullos* tanta ſedulitare alunt, ut in nido etiam pinguiſſimi exiſtant. Optimæ ſunt in cibo autumno, propter alimentum tum in ijs abundans. Phavorini tempore negabant ullam avem præter ficedulam totam comedi oportere. Dioſcorides frequenter in cibo ſumptas, viſum acuere teſtatur.

Gell. Noct. Attic. l. 15. c. 8.

* * *

HISTORIÆ NATVRALIS DE AVIBUS:

LIBER IV.

De Avibus Aquaticis. Palmipedibus.

TITULUS I.

De Palmipedibus Piſcivoris.

CAPUT I.

De Onocrotalo ſeu Pelicano, & Ave Diomedea.

ONocrotalus, qui nõnullis falsò Avis Diomedea, Catharacta Jubæ, Butaurus ſeu Ardea ſtellaris, Porphyrio dicitur; quẽque diverſum à Pellecano Ariſtotelis Geſnerus facit. Alberto Oſina, Kiranidi Ramphius, Vetrio Flacco Truo, Iſidoro Canopus Ægyptius, Aldrovandus Pelecanus Ariſtotelis, & Oppiani Pelicinus vocatur; & nomen hoc quod collum mergens & ſpirans quaſi ruditum aſini edat, ſortitus eſt. Duo ipſius *Genera* Albertus facit, *ſylveſtrẽ* nempe & *Aquaticum*; ex quibus hoc duntaxat doctiſſimi agnoſcunt. Videntur tamen & in provincia Manzi in India Orientali eſſe roti albi, cum oſſe ſupra caput, colore ſanguineo, niſi nos Odoricus de Foro Julij fallit; imò & avis, quam Ælianus Indis Celam appellari ſcribit, quæ eſt magnitudine triplo major Otide, ore permagno, ingluvie maxima, longis cruribus, ſummis alis pallidis, cæteris pen-

Aldrovan. Ornithol. l. 19. c. 2.

Ælia. H. A. l. 16. c. 4.

pennis cineticijs, Onocrotalus Indicus dici poteſt.

Deſcriptio. Quantum ad *Magnitudinem* viſus Rhodi paulò minor cygno, multò anſere; viſus, cujus longitudo ab initio roſtri ad pedes ultimos extenſæ, hominis proceritatem æquabat ab Aldrovando emptus hominem juſtę ſtaturæ non adæquabat tantum, ſed vincebat etiam: ideò quorundam pōdus ad XXIV. libras duodecim unciarum accedit. *Corpus* habet album. *Roſtrum* coloris fuſci, rubrum interdum, ut in Machlinienſi Onocrotaln viſebatur, validiſſimnm ac planè oſſeum; cujus ſuperior mandibula, ut Aldrovandus in Ferratiâ allato obſervavit, tres digitos lata, duas Spithamas longa. Inferior palmi longitudine ſuperiorem excedit, cùm ab interiori parte capitis ortum ducat; ſuperiot in curvū quendam hamnm crocei ferè colotis deſinit; & intus plantaginis anguſti foliæ pentapleuri figuram exactè exprimit, extuberantib. per ejus longitudinem quinque lineis aſperis, & ob longa tubercula teferentibus. Sub hac inſigne quoddam capaciſſimum mēbtanoſum, rugoſum, & omni fibrarum genere præditum, coloris ferè crocei percurrentibus ubiq; maculis nigris, & facile dilatatu, dependet ceu uter quidam, receptaculum. Ingentis ſtaturæ hominem ocreatum pedem uſq; ad genu immittere in fauces & educere potuiſſe vidit Perottus; parvulum Æthiopem in eodem inventum ſcribit Sanctus. Crura ipſi Anſetina, præ tāti corporis proportione breviuſcula. Capitis plumæ albæ, molleſq;, in radicibus ſuis nigræ, in occipitio longiores. *Interiora*, ſi ſpectes, in eo, quem Aldrovandus deſcribit, quam fœminam eſſe ova ciceris magnitudine ad ſeptum conſpecta oſtendere; *lien* erat rotundus, nucis avellanæ magnitudine, aliquanto craſſior. *Ventriculus* ex membtanis craſſioribus conſtabat, digitos decem longus, duos latus, materiâ chyloſâ luteâ cum quibusdā quiſquilijs & capillis, refertus (Geſnerus ſuccum quendam viridem vermiculis ſcatentem in ſuo invenit.) *Veſicula fellis* in concavo jecoris hætebat, & ab ea meatus velut canalis ad inteſtinum duodenum porrigebatur. *Inteſtina* ſex ulnas longa appendices duorum digitorum longitndinis habebant. *Gula* erat longa, craſſiuſcula, carnoſa, quæ ſubinde latior evadens, ubi ad ventriculum perveniſſet, comprimebatur. *Cor* maximum, *oſſa* levia, alba, pellucida & ſine medulla. *Vlna* alarum membrana quadam integebantur inſigni, ex qua tendones viginti quatuor oriebantur, tam tenuiter in eas inſerti, ut nullo pacto ſepatati poſſent.

Locus. *Verſatur* in aquis piſcoſis & diffuſioribus. Viſus in Ægypto à Septentrione verſus meridiem tendere. Obſervatæ & circa Gazanum Ægypti civitatem greges, quæ verſus mare volitabant. Mittitur & à Gallia Septentrionali; & Marcellus Onocrotalum Ravennâtem cognominat. Reperitur etiam in Hetruriæ maritimis, circa Herodis portum, & Orbitelli ſtagnū. Circa Luſannam in lacu Lemano ſemel tantum anno apparere creditur. Geſnerus in lacu ad Tugium captum commemorat.

Victus. *Victitat* inprimis piſcibus, eosque dum venatur, non toto corpore mergitur, ſed collum ſubinde demittit. *Geſner. in Ornithol.* Cicuti ſi libralem (quinque librarum piſcis haud magna ipſi eſca eſt) exhibueris, ita invertit, ut roſtro præmiſſo degluriat. Devorat & cum teſtis conchas, easq; calore interno intra ingluviem apertas, revomit, & hiantibus jam teſtis carnem ab ocreis ſeligit. *Bellonius de Avibus.* Solum ſcilicet viſceris habet ductum; qui ab introitu oris ad naturæ ſecreta pertingit. Viſus dimidiam endromedem, qua miles unus tegebatur, in ſe projectam abſorpſiſſe integram, quæ ex gutture interfectæ ſine jactura educta eſt. *Petr. Martyr. in Decad.*

Generatio. *Nidum* ex ramulis ad ripam fluminis alicujus vel ſtagni ponit; ibiq; tot ova Anſerinis ſimilia, quot cygnus ſolet, edit, fœtusque enutrit.

Volatus. *Volant* nonnunquam ſoli, nonnunquam gregatim: & cum volant ſonum alarum cient.

Vox. *Vox* ipſi ruditui Aſini ſimilis: ſonum eum edit roſtrum in aquam vel terræ lutum infigit, ſi Alberto credendum.

Dicun-

Dicuntur (Bartholomæus Anglicus ex Iſidoro author eſt) erecto ad cœlum roſtro, Accipitrum metu, ſed fortè falsò, dormire; & in Lycia ad flumen Xanthum, quotannis cum corvis, cornicibus, & alijs carnivoris prœlium committere. *Præſagiū* Si vicerint, abundantiam frugum ſibi promittunt incolæ; ſi vincantur, ovium, boum. & aliarum quadrupedum fœcundum proventum.

Vſus. Ingluvie ea parte qua capiti adhæſit colligata, ad quam ejiciendam, Ægyptij piſcatores utuntur qui humiditate corrumpi nequit, multo tempore utilis eſt.

AVIS DIOMEDEA ab inſulis Diomedis ſic dicta, de qua mulra veteres fabulati ſunt, Servio, Srephano Grammatico & Iſidoro Ardeæ genus eſt: quibus Salmaſius accedit. A Plinio & Solino cum Fulicis comparatur. *Aldro. Ornith. l. 19. c. 3.* Aldrovandus Artennam hodiè nuncupari, & in inſula Sanctæ Mariæ de Tremiti duntaxat inveniri, credit. Cui Dalechampius adſtipulatur. Hoc an verum ſit ex comparatione colligi poterit. *Magnitudine* iſta eſt *Salmaſ. ad Solin. c. 2.* Gallinæ ſatis corpulentæ. Color ei fuſcus ſeu cinereus obſcurus. Tota ferè pronè candicat. *Roſtrum* eſt luteum prædurum & aduncum. *Oculi* ignei. *Degit* in cavis ut lucem ſolis declinet; noctu circa ſcopulos non longè ſuper aquam *volitat*. Piſcibus *victitat*, quos noctu tantum venatur. In cavernis ſcopulorum & terra *nidulatur*, & vocem vagitui infantium ſimilem *Plin. H. N. l. 10. c. 44.* promit. De Diomedeis verò ita Plinius. *Solin. Polyhiſt. c. 2.* Nec Diomedeas præteribo aves: Juba Catuructas vocat, eis eſſe dentes oculosque igneo colore, cætero candidis tradens. Duo ſemper ijs duces: alterum ducere agmen, alterū cogere. Scrobes excavare roſtro, inde crate conſternere, & operire terra, quæ ante fuerit egeſta. In his fœtificare. Fores binas omnium ſcrobibus. Orientem ſpectare quibus exeant in paſcua. Occaſum quibus redeant. Alvum exoneraturas ſubvolare ſemper, & contrario flatu. Uno hoc in loco totius orbis viſuntur, in inſula, quam diximus nobilem Diomedis tumulo atque delubro, contra Apuliæ oram, fulicarum ſimiles. Advenas barbaros clangore infeſtant, Græcis tantū adulantur. Miro diſcrimine, veluti generi Diomedis hoc tribuentes. Ædemque eam quotidie pleno gutture madentibus pennis perlucent atque purificant. Unde origo fabulæ, Diomedis ſocios in earum effigies mutatos.

CAPUT II.

De Laris in genere & in ſpecie de Laro albo.

LArus, quem Auguſtinus Fulicam, *Aldro. Ornith. l. 19. c. 4.* alij Mergum, Herodium, Suidas & alij apud Græcos λάρον, quidam etiam Gaviam vocant; ab Aldrovando deſcribitur, quod ſit avis à roſtri a- *Deſcriptio.* cie ad alarum ferè finem duas ſpithamas longa, *capite* maximo & craſſo, ex albo & cinereo variegato; *pectore* ejusdem ferè coloris, illoque amplo, *roſtro* craſſo luteſcente, in extremo nigricante & inſigniter acuto; in cujus ſuperiore parte narium ſunt foramina oblonga, rictu ampliſſimo. *Oculi* iridem auri inſtar ſplendidam niger ambit circulus, hunc albus, album cinereus. *Alæ* ex albo cinereo, & ad caſtanearum colorem ſimul commiſtis tēdente conſtant, & caudam palmi longitudine excedunt. *Cauda* cinerea tota. *Pedes* lutei; poſterior digitus ſatis conſpicuus, ungue etiam armatus. *Corpore* eſt leviſſimo, & multis ac denſis plumis induitur.

Æliā. H. A. l. 3. c. 20. Frequentes in locis maritimis ſtagnis & fluminibus cum ingens aliqua tempeſtas coorta eſt *conſpiciuntur*. *Locus.*

Victus. Præter piſces lumbricis etiam, cochleis, quas furtim raptas, ad ſaxa demiſſas contringunt, Locuſtis & Phalangijs à quibus Tarentinos agros repurgant, *veſcuntur*. Delphinos etiam in littora dejectos devorant. Olivis deniq; in Liguria perniciem adferunt.

Generatio. *Nidulantur* in ſaxis maritimis, à quibus potabilis aqua manat, & bina ternave ova æſtate pariunt. *Volant* præ- *Ariſt. H. A. l. 5. c. 9.* cipites & faciles leves quippe. Hinc Laro apud Homerum Mercurius cōfertur. Sed & pennæ per ſe aliarum

avium

avium leviores putantur. Has enim pelamydum piſcatores, teſte Aeliano, ad hamum lineæ alligant, ut propter earum levitatem ab occurrente aqua ſenſim ac leviter agitetur.

Affectus. *Amicitiam* cum homine utilitatis gratia, quia piſcibus veſcuntur, & Monedula, ut Ælianus prodit, colunt. *Ælian. H. A. l. 6. c. 6.* Malo punico interimuntur. Imminẽtibus ventis ſublimes in aëre volitant, & vento ſeſe obvertunt. Copiæ piſcium capiendæ augurium, ſi ad piſcatores retibus piſcantes advolarint, facere creduntur.

Vſus. Cerebrum Lari ſiccatum & conciſum infantibus Epilepticis odorãdum quidam commendant. Pennæ proprietate quadam occultâ, ſimul atque mare intumeſcit, in pulvinaribus etiam eriguntur, & decumbentem ſublevant.

Inter ſpecies Larorum, eſt primus Larus ALBUS fortè Gavia peralba Apuleij, quę ſuperfluctus marinos natat, demergit ſe propè ad Oceani fundum & gremium. Duo ipſius ſunt *genera* prodente Bellonio, *Majus* & *Minus*. *Ille* minor eſt cinereo, pulchritudine corporis ad columbam accedit, quanquam male hanc vincere videatur. Nivis inſtar candidus eſt. *Roſtrum* habet teres, acutum, rubicundum, cujus coloris & cauda eſt. Recta crurib. inſiſtit, poſteriora corporis magis elevata geſtans, ita ut inferiora in arcum quaſi curvari videantur. *Minor* ſummitatem *capitis* nigram habet; ſtatim atque frigora ingruere incipiunt, in mediterraneis locis ſupra flumina volitans apparet, & cæteris in volando diutius perſeverat. Captus intra biduum ferè cicuratur; facileque nutritur, inteſtinis nempè, carne & piſcibus. Adeò clamoſus eſt, ut aërem clamore ſuo percellat. Videtur eſſe Turneri & Geſneri Cepphus, qui ex illius deſcriptione, eſt avis marina, magnitudine Monedulæ, ſed alis acutioribus, & longioribus, colore tota albo, excepto nigro quem in capite gerit citro: roſtro etiam & pedib. puniceis. Diutino clangore defatigata tandem keph profert. Schvvenkfeld. Lari albi facit mentionem, cum capite rubeo. *In Aviario Sileſiæ.*

CAPUT III.

De Laris Cinereis, Piſcatore, Nigro, Sterna & Fidipedibus.

LARORUM CINEREORUM tria ponit inprimis Aldrovandus genera.

Primum columbam magnitudine parum ſuperat, colore undique eſt albo, in dorſo tantum & alis cinereo. *Caput* ſupremum, macula nigra utrinque ad extremum oculi angulum inſigne omninò candicat. *Roſtrum* habet longiuſculum, & aliquantulum velut armatum, introrſum ad inſtar thecæ ejus, in qua novacula reconditur cavum, colore corneo. Os interius totum, & linguam cujus extremitas bifida, rubentia. Ora extrema Palpebrarum rubra inſtar circuli oculos exornat. *Crura* interdum rubent, interdum fuſceſcunt. *Digiti* membranis rubris ſepiuntur. Poſterior *pedis* digitus aciculę caput non excedit. Credunt quidam pennas capitis à Martio menſe per trimeſtre quo tempore ſoboli dãt operam nigreſcere. Reliquis novem menſibus candidas eſſe. *Interiora* ſi ſpectentur, *Gula* ampliſſima, ventriculo longiuſculo, craſſiuſculo, cujus interior tunica craſſa rubra eſt, præponitur. *Hepar* maximum flavicans bilobium, *ventriculum* infra amplexatur, ſupra *cor* mucrone recipit. *Lien* eſt longiuſculus ſanguinei coloris. *Fel* viride. *Veſicula* in hepate continetur, & inteſtino ramulo jungitur. *Schvvenkfeld. in aviario Sileſiæ.* Ad inteſtinum rectum appendiculæ binę graciles, & tenues antrorſum reflexæ ſpectantur. *Veſcitur* piſcibus, inſectis paluſtribus, muſcis & conchulis. *Nidulatur* in denſis piſcinarum & lacuum arundinetis; Maio & Junio mẽſibus *ova* quinque columbinis paulo majora parit.

Alteri quod vix ſpithamam excedit, dorſum & alæ ſunt coloris leucophæi ad cęruleum quodammodo vergẽtis. Roſtrum pro proportione corporis exilius, arcuatum, nigrum, pe-

des, tibiæ membranaque digitos interſepiens coloris crocei.

Tertium eſt capite nigro, roſtro recto, & in fine acuto, coloris miniacei: oculis & pedibus ejuſdem coloris; coſtis alarum & remigibus albis, dorſo & in reliqua parte cineteis.

Larus PISCATOR, circa Argentinam privatim Fiſcherlin dictus, circa Oppenheimium Fel, minor eſt, Laro cinereo, vertice nigro, roſtro & cruribus è fuſco pallidis, totus albicans. *Volatus* eſt celerrimi, & dum piſces captat, etiam in aquam ſe mergit.

Larus NIGER, à colore ſic dicitur. Quamvis enim ſit alis cinereis ultra caudam extenſis, cruribus levi rubore notatis; oculis ex fuſco purpuraſcentibus, roſtro tamen capite, collo, pectore, & ventre nigreſcit. Schwenkfeldius ipſi crura & pedes latiuſculos rubentes, nigricantibus transverſim anterius maculis adſcribit: & nidum in atundinibus piſcinarum ſuſpendere, ac menſe Majo parere, addit. *Schwenckfeld. in Aviario Sileſia.*

Quam Turnerus STERNAM appellat, marinis Laris ita ſimilem eſſe, ut ſola magnitudine & colore ab illis differre videatur, minorem duntaxat & paulò nigriorem adjicit. Tempore quo parturit improbè clamoſa eſt. Apud Friſios dicitur eſſe vertice nigro, roſtro & cruribus rubidis.

Latorum FIDIPEDUM duo ſunt genera. *Vnum* alis longis, utpote quæ trium ferè digitorum lõgitudine caudam exuperant. Cui oculi, caput, collum, roſtrum ſunt nigerrima. Pedum digiti inſignibus mucronibus armantur. *Alterum* brevibus, cui magnitudo Merulæ, caput nigrum, Alarum coſtæ albeſcentes, Pennæ ſub cauda candicantes, pedes rubeſcentes, digiti, mẽbranulæ quodam rudimento interjecto, quatuor.

CAPUT IV.

De Catharracta & Ceppho.

Catarracta, Ariſtotelis & Oppiani, ex eo quod cum impetu ad prædam capiendam decidat, ex hujus deſcriptione avis eſt inſtar Lari minoris, ſed robuſtior, colore candido, & Accipitri Palumbario ſimilis; ex Ariſtotele, Accipitre minor, gula ampla, & lata. Aldrovandus avem roſtro acuto, craſſo, ſupra non modicè adunco, pronè per alas, dorſum, betico, albo, & luteo mixtis variegatam, ſupinè totam albam maculis beticis diſtinctã, tibijs, pedibus, & membrana eos interſepiente cinereis, ponit. In mari victitat, ſed & ſcopulis, littoribus, & petris, quas chærades vocant, ſupra aquam eminentibus inſidet. Piſces captat exiguos. Ubi verò natantes conſpexerit (perſpicaciſſima enim eſt, & vel ad fundum uſq; maris) altius ſubvolat, & contractis omnibus pennis, quovis telo celerius delapſa, ad cubiti ſpacium immergitur, & piſcem extrahit; nec diutius manet, quàm jugeri ſpacium tranſieris. Mirus *incubandi* mos ovis, ſi Oppiano credimus. Fucum aut algam ijs ſuper petram inſternunt, ſic venris expoſita relinquunt. Mas illa unde marem procreandum conjicit, fœmina unde fœminam in ſublime per aliquot dies ſublata, in pelagus mittit: motu concaleſactis ovis, pulli excluduntur. Pullis luce aſpecta, nulla in nidis mora, parentes volatu ſequi conantur; à parentibus ſuſcepti, in mare demittuntur, mox extrahuntur. Acie oculorum in ſenio obtuſa, dum ad prædam ſe ferri arbitrantur, præcipitijs illuſi intereunt. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 12.*

CEPPHUS Ariſtotelis, Fulica eſt quibusdam, Aldrovando, avis, habẽs roſtrum colore corneo, ad mandibularum latera ruffo, in extremo quod aduncum eſt, nigro, oculos exiguos ruffos. Caput, collum, pectus, ventrem, coxas, ex albis & fuſcis, intercurrente etiam colore betico & luteo, maculis variegata. Crura & tibias viridefcentes. Pedes & membranam digitos ſecantem fuſca. An ſit Cepphus veterum, ignoratur. Nam de hoc, ſi foramen corporis ſpectas, id dũtaxat habemus, Laro eſſe ſimilem, cum quo deſcripta parum habet ſimilitudinis, plumis abundare, ſed carnis eſſe exiguæ, ideò facilè ventó impelli. De cetero, apud mare victitant, cujus & ſpu- *Aldrovãd. Ornith. l. 19. c. 12.* *Oppian.*

& ſpumam vorant. Thunnos, propter piſciculos, quos dentibus ſuis diſcerpunt, ſequitur. Ad tonitrua adeò perhorteſcit, ut ſonitu exaudito ex aëre in mare decidat. Spuma inſperſa alliciuntur, capiuntur allecti. Cum relicto mari gregatim in terram adverſo vento revolant, imminentis venti indicium præbent. Carnem habent probi odoris, partem poſteriorem, quæ ſola limum olet, ſi excipias.

Aratus in Phænomen.

CAPUT V.

De Anſere Baſſano, Phalacrocorace, Corvo Sylvatico, Nycticorace Geſneri, & Graculo palmipede.

Geſner. in Ornithol. Hector Boetius in deſcript. Scotiæ.

ANſer BASSANUS ſeu Scoticus, incolis Solendguſe dictus, avis eſt domeſtico Anſere longior, ſed minus lata, Anſerem tamen & forma & voce per omnia referens. Nullibi quam circa Caſtellum Bas, virib. humanis inexpugnabile reperitur, ad quod incipiente vere appellunt. Tres vel quatuor primo tanquam ſpeculatores advolant; has aliquot poſt dieb. reliqua multitudo inſequitur, quod egregiorum virorum relationi debemus. *Nidulantur* in caſtri prædicti rupibus; & conſtruendis nidis tantam lignorum copiam comportant, ut auferentibus, qui illic habitant, abundè in annum ex ea parte proſpectum ſit. *Ova* in rupibus depoſita, ſuperpoſito pede altero, unde forte nomen à ſolea accepere, excludunt. Pullos delicatiſſimis piſcibus nutricant. Quod ſi avolantes novum videre, illo abjecto, iterum ſe magno impetu immergunt. Tanta autem piſcium ab ipſis evomitur copia, ut & præſidiarijs arcis in cibum cedant. Habent inteſtinũ quoddam parvum, oleo ſingularis virtutis refertum. Iſchiadem & arthritim ſanare creditur. Pulli capti & aſſi halecis nidorem emittunt. Caro eſt durior, & vinum exigens, quod aliquoties experti ſumus cum Anno M DC XXIII. in Scotia ageremus.

Ex adipe Unguentum fit, quod cum Comageno Plinij de bonitate certat.

PHALACROCORAX, quem cum corvo Aquatico Plinij eundem eſſe vel exinde conjici poteſt, quod calveat, quænam avis ſit inter Hiſtoricos Naturales non convenit. Geſnerus an ſit illa, quæ in Burgundia Crotpeſcherot ſeu Corvus Piſcator, cui unus pes eſt ad natandum palmipes; alter ad rapinam uncis unguibus armatus; ſic cum piſcẽ in aqua arripuit, nec facilè propter pondus volare poteſt, piſcem altero pede retinens, altero ad ripam navigat; dubitat. Alij Corvum aquaticum Plinij, Phalacrocoracem, Corvum Sylvaticũ, & Graculum palmipedem, eaſdem eſſe opinantur. Bellonius quidem ſimillimam avem cum ea, cujus hic pro Phalacrocorace ex Aldrovando iconem dedimus, exhibet: ſed corvum aquaticum, Cornicem marinam eaſdem Ariſtoteli aves eſſe, & Phalacrocoracem, innuit. Gallis dicitur Cormorant, quo nomine Angli avem inſigniunt, quæ anguillas integras edit, per inteſtina elapſas rurſus devorat, & vel novies aliquando unam abſorbet, priuſquam retinuerit. Aldrovandus Phalacrocoracem ſcribit eſſe capi *magnitudine*, roſtro longo acuto & rubeſcente. *Capite* ferè plumis nudo & cute tecto, quę carnem ſubſtantia & colore ęmulatur. Ex collo velut jubæ dependent, quales in capis cernuntur. In pedibus plumas quaſdam aureas geſtat. Solus inter palmipedes Fibro excepto in arboribus ſedet, in iiſq; nidulatur, æque in aqua marina atq; dulci degit. Magnum ſtagnis damnum quod piſces devoret, adfert, interdum Anguillam mediocris magnitudinis ex aqua abreptam in aërem defert, & antequam devoret, diu cum illa colluctatur.

CORVVM SYLVATICVM hiſce adjicio, non quod ſit vel palmipes, vel aquatilis, ſed quod ab aliquibus cum Phalacrocorace confundatur. Magnitudo ipſi eſt Gallinæ; color toto corpore niger, ſi eminus videas; ſin propius ad ſolem præſertim, cum viridi permixtus videtur. *Roſtrum* rubicundum, oblongum, & anguſtis terræ vel arborum foraminibus inſeri

aptum. A capite criſta retrò tendit, haud ſcitur an in omnibus aut ſemper. *Pedes* habet, ut Gallinæ longiores; *crura* oblonga obſcurè rubentia. *Digitos* fiſſos. *Veſcitur* piſcibus, ranis, locuſtis, gryllis. In rupibus, turribus deſertis & pylis, unde Clauſtrapp Germanis, *nidulatur.* Bina aut terna *ova* parit. Altiſſimè *volat*, & primus ferè omnium, circa initium Junij ni fallor, migrat. Pulli diebus aliquot antequam volare poſſunt, nidis exemti ita facilè cicurantur, ut in agros evolent, & ſubinde revertantur. In Iſtria circa promontorium Polæ homine per funem demiſſo eximuntur, & inter menſarum delicias habentur. Aucupes in ſingulis nidis, ſingulos relinquere ſolent, ut anno ſequente libentius redeant.

Huc pertinet & NYCTICORAX Geſneri quamvis palmipes non ſit, qui juxta aquas & inter arundines verſari dicitur. Veſcitur piſciculis. *Nidulatur* in altis arboribus, ita vel quaterna ova parit. Inter arundineta abſona voce vomiturientis inſtar clamitat.

Sed nec GRACVLI PALMIPEDIS Ariſtotelis, ſeu Corvi Aquatici minoris, hic obliviſcendum, quem alij Phalacrocoracem, alij Corvum Sylvaticum vel Mergum maximum nigrum eſſe judicant. Colore in toto corpore eſt ſubnigro, collum ſi excipias, ubi nonnihil ruffi admiſceri videtur. Roſtrum aduncum acutum, propè frontem ſubalbicans, cætero ſubnigrum. Crura, pedes, & membranæ, fuſcæ ſunt.

CAP. VI.

De Mergis in genere.

MErgum, quem Græci Poëtæ Dypten, Poingam & Bungam dicunt, Αἴθυιαν veterum eſſe, vel ex eo colligitur, quod omnes eãdem avem eſſe tradiderint, & pleraq; de Æthyia à Græcis tradita, Plinius de Mergo interpretatus ſit. *Bellonius obſerv. l. 1. c. 11.* Bellonius tamen Æthyiam veterum quandam MERGI MARINI ſpeciem, quæ Cretenſibus Vultamaria & Calicatzu dicitur, eſſe judicat.

Magnitudine eſt Querquedulæ, albo ventre, capite & dorſo nigro, itemque alis & cauda. *Deſcriptio.* Pluma ei inſtar lanuginis, validè cuti inhærens. Roſtrum marginibus acutis cavum & planè ferè, lanuginoſis plumis bona ſui parte obducitur, nigrum ſuperiore, album inferiore parte, vertice lato. Frons tuberoſitate quadam verrucatur, cui floccus plumarum niger innaſcitur. Digito pedum poſteriore ſola inter palmipedes caret. Vtut ſit, certè & Salmaſium hic conſentientem habemus; hoc ſolo diſſentit, quod Mergum & Fulicam eaſdem eſſe contendat. *Salmaſ. in Solin. c. 2.* *Formam* ſi ſpectes, de ea quidem Ovidius *Ovid. Metam. l. 12.*

Fecit amor maciem, longa internodia crurum
Longa manet cervix. Caput eſt à tergore longè:

ſed quis ille ſit, unusquisque conjicere tentet. Noſtri contra omne genus avium pedes habent in cauda, ita ut in terra ſtantes inſtar hominis corpus erectum proferant, ut author de naturâ rerum ſcribit. Ab Anatibus dentibus & cruribus diſcrevit Geſnerus. Magis enim duri ac rigidi, utrinq; tantum in marginibus, roſtri; ceteris, quibus roſtrum latum non eſt, ſed in acutum deſinit, nulli. Crura vel non æquè abſoluta habent, vel breviora, vel non eodem ſitu, vel poſterius, quamobrem incommodè ingrediuntur.

Verſantur plærunq; in mari, † fluminibus, ſtagnis & paludibus: amant tamen & aprica * loca, ut ſiccescant. *Locus.* *† Ariſt. H. A. l. 1. c. 1. & l. 8. c. 3.* Diutiſſimè in aquis, dũ ſe immergunt, morantur, & ſumma ac ab Homero allata natandi pollent peritia. *† Virgilius Æneid l. 5. Homer. Odyſſ. l. 5.* Alam namque alteram ſæpius ad ventum erigunt, & ejusdem tanquam veli adminiculo navigant, quod Pighius prodidit. *Pighius in Hercule Prodic.* Soli inter amphibias inter volandum *piſcantur.*

Congros, Angvillas, & alios lubricos piſces deglutiunt, ingeſtos, interdum etiam vivos, mox alvo, quod eis à ventre mox recto inteſtino cibi tranſeant, egerunt: quod Oppianus & Plinius obſervavere. *Victus.* *Oppian. in Ixeuticis.* Schwenkfeldius in omnium quas ſecuit ventriculis, plumas avicularum copioſiſſimas, quaſi

cum

cum piſciculis, & avena compactas invenit.

*Parent. † Ariſt. H. A. l. 5. c. 9. * Plin. H. N. l. 10. c. 37.* *Nidificant* à bruma ineunte vere. Sæpè in maritimis † ſaxis, in arboribus * interdum, Vtrumque ſe juxta oſtium Thinæ fluvij, & in Nortfolcia obſervaſſe Anglus quidam ſcribit. *Ova* ut plurimum bina ternave ponũt. Pullos ab ovis excluſos ſi matrem perdiderint, adeo validos eſſe ajunt, ut ipſi cibum ſibi comparent.

Nullam eas *vocem* emittere, arbitrati ſunt quidam. Lucretius de ijs.

—— Mergiq; marini
Fluctibus in ſalſo victum, vitamque petentes
Longè alias alio jaciunt in tempore voces.

Ingeniũ. Scalig. Exercit. 233. Cicurari poſſe, tum ille qui Venetijs ab hero è cymba emiſſus, non ſine ſpectatorum & voluptate & admiratione ſub aquis ſibi cibum capiebat, ſarurque redibat ad herum oſtendit: tum illi in Oriente, qui ab hèro, poſtquam eis guttur filo, ne piſces captos devorarent, ligaſſet, dimiſſi, & piſces capiebant, & in ciſtas huic negocio deſtinatas injiciebant. Piſcatione heri perfectâ, ſoluto gutture, ſibi piſcabantur, *Odoricus è Foro Iulii in itiner.* ſaſti ad herum redibant, teſtantur. *Virgil. Georg. l. 1. Iſidor. Origin. l. 12. c. 7. Perſius Satyra 6.* Alij tempeſtatem præſagire, cum maria fugiunt, & clamorem ad littora ferunt, dicunt; ſeu quod dimiſſo in profundum capite auratum ſigna ſub fluctibus colligant: ſeu quod vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam ſurſum attolli ſagaciter ſubodorentur; ſeu quod piſces pleræque per eum cœli ſtatum, è mediis aquis ad littora enatare ſoleant. Alij cum in mare frequentius ſeſe immergũt, ſeu propter aliam aliquam cauſam, ſeu quod trãquillo mari metu belluarum progredi non audeant; in altum ſub tempeſtatem regreſſis, audacter progrediuntur. Plinius pennas roſtro purgantes ventum indicare alicubi *Aelian. H. A. l. 7. c. 7. Aratus in Phænom.* innuit. Aelianus geſtu alarum exultantes, idem facere tradit. Huic & Aratus accedit, dum eas ἐν χέρσῳ πνάσσουσι πτερύγεσιν, in ſicco alis plaudere ac ludere, ſcribit.

Vſus illorum in cibo nullus: quantum ad *Medicinam*, Magi contra quartanas devorari jubent cor Mergi marini ſine ferro exemptum, inveteratumq; conteri, & in aqua calida bibi. Ventriculum in cibo ſumptum ſtomacho mederi falſiſſimum comperit Galenus. Fel cum cedria inunctum *Galen. de ſimpl. l. 11.* evulſos palpebrarum pilos renaſci nõ patitur. Jecur ſale aſſervatum ex hydromelite duobus cochlearibus potum, ſecundinas pellere ſcripſit Dioſcorides.

CAPUT VII.

De Variis Mergorum generibus.

Geſner. in Ornithol. Mergorũ varia ſunt genera Mergus RHENANVS, quibuſdam Monialis alba appellat*, qui omnium Mergorum Anatiformis maximè eſt, corpore undique albo atro colore diſtincto, prona colli & pectoris parte cum ventre candida, ſed paſſim cinereis punctis aut maculis diſtincta. Frequens eſt apud Sueſſiones & Bellovacos, MAJOR, qui roſtrum denticulatum anguſtius, è fuſco ad cæruleum dilutum vergens, extremitate deorſum incurvata; pectus, collum, & ventrem tota alba: in dorſo ſupremo egregias quaſdam plumas alternatim albas nigraſq;, inde etiam ad latera verſus pectus tænias ſimiliter diſcolores utrinq; procedentes habet; & gobiis inprimis atq; troctis veſcitur.

GLACIALIS, quod per ſumma frigora in aquis capiatur ita dictus, cui magnitudo Querquedulæ, collum digitos octonos longum. Dorſum undique nigrum, alæ nigræ ſed albo diſtinctæ, crura brevia fuſca, membranis inter digitos nigris; qui q; per hyemem apud Helvetios, nõ minus quam Anas fera laudatur.

LONGIROSTRVS, cui roſtrum nonnihil rotundum, digiti longitudine; caput criſtatum, collum ſubrubrum, corpus præter alas totum nigrum. Pedes crocei, membranæ luteæ.

RAVCEDVLVS, cui corpus & alæ cinereæ, gula & venter alba, pedes nigri.

RVBER cui pars ſuperior capitis & colli rubeſcit. NIGER cui roſtrum nigrum, collum ſpadiceis colore, corpus ut in Fuligula, alæ cum transverſa linea alba nigræ.

ALBVS, cui roſtrum ruffum, caput cum collo nigrum, viridibus aliquot punctis reſperſum. Crura rubicunda.

CIRRHATVS qui habet caput ruffum vel teſtacei coloris cirrho retrorſum eminente. Dentes ſerratos, duros, retrorſum flexos; Crura & digitos pedum, interjectis membranis ex ruffo fuſcis, rubentes. Roſtrum tres digitos longum, infernè rubicundum, ſupernè nigricans. Duobus foraminibus odoratus cauſa pervium. Bellonius Fibrum ſeu Caſtorē vocat. Aſperam arteriam ab aliis aquatilibus diverſam habet. Nec enim eſt rotunda, ſed compreſſa & inæqualis, modo craſſior, modo anguſtior, & in medio duobus velut nodis extuberans. Cum ad ventriculi regionem pervenit, in cavitatem quandam ex membranis & oſſe grandiuſculo inæquali conſtructam dilatatur. Semper in aquis manet, & in iis ſe diutiſſimè omnium cōtinet. Vrinando ad quadraginta aut quinquaginta pedes procedit. Caput inter natandum ſublime attollit; & inter arundines nidulatur.

MERGANSER denique ut Geſnerus vocat, cui caput cum tertia colli parte ex viridi nigricat. Collum reliquum cum aliquo pallore album eſt. Inferior colli pars nigreſcit. Plumæ vētris & ſupinæ caudæ gilvæ ſunt. Crura & pedes cum membranis inter digitos minii colorem habent. *Ventriculus* eſt corneus id eſt firmiſſimus. Pondere interdum ad libras duodecim accedit.

Huc pertinet *Mergus* ille, quem Bellonius Gallicè HERLE vocat, anatem magis quam anſerem referens, roſtro longo, terete, & mucrone reflexo, colore ſubrubro.

Item GVLO Germanis Seeſluder/ magnitudine Anſeris, colore gilvo, gregaria, menſis lautioribus contemta.

Necnon SCHELADRACHVS Anate major, varius roſtro lato, adunco, dentibus acutiſſimis pleno, ex gilvo ſubruſſo.

MORFEX deniq; tota nigra, roſtro ſerrato & valido, quæ ſub aqua mergitur, & anguillas capit. Easdemque ſi ſe gravari ſenſerit, evomit. Gregatim in arboribus juxta aquas nidificat. Volatura caudam diu in aqua trahit. Saturata ad ſolem ut ſiccentur, expandit. Fimus ſiccat arborum ramos in quos inciderit. *Albertus 11. A. l. 5. c. 1.*

NB. *De mergis exoticis vide Mantiſſam.* Num. 11.

CAP. VIII.

De Colymbis in genere & in ſpecie.

AVis quæ Græcis Colymbus, Colymbis, & Colymbas; Latinis Vrinatrix dicitur. Vnum tantum illius genus Ariſtoteles commemorat; alij plura; Turnerus tria vidit. *Primum* totum nigrum, ſi cirrum quem in capite gerit, exceperis; Mergo, quo tamen triplo minus eſt, quo ad corporis effigiem non diſſimile. Angli Doukeram vocant. *Alterum* Turdo non majus, Anati colore & corporis effigie ſimile. Anglis media Vrinatrix dicitur. *Tertium* adeò nuper ab ovo excluſum refert Anſerculum, ut niſi Roſtrum hujus paulo tenuius eſſet, ægrè alterum ab altero diſcerneres. Non enim pennas, ſed lanuginem quādam earum loco obtinet. *Genera.*

Geſnerus, Colymbos facit *Maximos. Majores & Minores. Maximus* qui in Acronio lacu rarò capitur, ab inepto per aquæ ſuperficiem motu Fluder dictus, Anſere major eſt. Roſtro oblongo, anguſto, acuto. Neq; volare poteſt rectè, neq; ingredi commodè, niſi ſimul pedibus aliſq; nitatur. Tam profundè urinari dicitur, ut orgiarum viginti ſpacio, quandoq; reti aut mucrone ferreo ſub aqua capiatur. *Major* duorum eſt generum. *Primus* Anſere paulo minor, collo eſt oblongo, dorſo nigro, collo inferiore & ventre albo, plumis ferè niveis. Digitos pedum habet ternos, adhærentib. membranis *Geſner in Ornithol.*

branis latos, ſed aliquo uſque diviſos. Ungues latiuſculos præſertim mediũ, teretes & in mucronem attenuatos. Crura juxta anum ferè retrorſum porrecta, natationi potius quàm ingreſſui apta, femora in ventre condita, inæqualem interdum tibiarum ſitum. *Alter* criſtatus ſeu cornutus eſt, plumis circa verticem, & collum ſupremum eminentibus, ſuperius nigris, ad latera ruffis. Aliquot ejus ſunt deſcriptiones. *Minor* Germanis Succhelin, ut major Succhel, magnitudine eſt columbæ, digitis latis, adhærentibus membranis fuſcis, non continuis tamen ſed trifariam diſſectis. Inferiore roſtri parte tota ſanguine colore rubente. In femore multa oſſicula tenuia, circa articulum agglutinata, dimidia oſſis femoris magnitudine, ab una tantum parte habet.

Bellonius etiam *Majorem* ſub nomine Vriæ veterum deſcribit, Anatis magnitudine, roſtro longo, rubicundo, ac ſerrato. Criſtam habere videtur. Nam cum nigro ſit vertice, plumæ oblongæ ab occipite pendent, quas cum excandeſcit, aut exhilaratur, attollit aut demittit. Voce eſt horridâ, ſed ad ſui tutelam utili. Idem nec *Minoris* obliviſcitur, qui adeò aquæ familiaris eſt, ut ei per terram gradi poſſe, propter femora in ventre ita recondita, ut nullo modo appareant, & crura, quæ extrorſum protenduntur, ut omninò è lumbis cenſeri poſſit, natura negaſſe videatur. Caudam habet nullam, nullumque Vropygium. Alas pro corporis proportione exiguas. Plumas lanuginoſas. Digitos ab invicem ſeparatos, latos tamẽ. Roſtrum rotundum exiguum, rubicundum. Crura parte poſteriore ſerræ inſtar crenatæ. Jecur tenellum; inteſtina à reliquarum avium inteſtinis diverſa, gracilia & tenuia ſi in pauca aqua deprehendatur, vix ſe in aërem attollere poteſt. Propè terram in ceſpite aliquo paluſtri nidificat. Addit & Aldrovandus ſuas deſcriptiones, quas hic adferre non eſt neceſſe. Addidiſſe ſufficiat, *Colymbos* Athenæo inter omnes Aquaticas aves minimos eſſe, atro & ſordido colore tingi, & acuto roſtro inſtrui; Oppiano Colymbos ſemper natare, & ne ſomni quidem vel cibi gratia in continentem exire, niſi partus tempore; eoſdem adverſis ventis natare, ne illorum vi aliquando inviti in terram extrudantur. Circa medium Auguſtum propter pennarum mutationem volare non poſſunt. Et tam celerrimè merguntur, ut bombardæ etiam ictum effugiant. Referri ad colymbos poteſt, avis Anglis Coote dicta, forma & colore Fulicæ ſimilis, paulò minor; in cujus roſtro parvum tuberculum rubeum eminet, quæ ſubinde ad fundum uſque urinatur. Non piſcibus tantum, ſed alga, lineo, gramine, parvisq; cochleis victitat. Et vulgo fertur, non poſſe diutius volare, quam pedis cavo arreptam aquam retineat. *Oppian. Ixeutic. l. 2. cit. Aldrovando.*

Huc pertinet VRIA Anate multo minor, roſtro longiore ac tenui, colore ſordido teſtaceo. Geſnerus colore tantum, & magnitudine à Colymbis differre putat. *Athenæus l. 9. Dipn.*

CAP. IX.

De Brentho, Phalaride, Avoſetta Italorum & Trochilo.

BRENTHVS quænam ſit avis dubitatur. Niphus monticolam eſſe credit, generis unci. Plinius pro eo Anatem vertit, quod & Gaza ſecutus eſt. Albertus Merguli piſces venantis ſpeciem interpretatur. Et fortè eſt, quia piſcibus vivere Ariſtoteles relinquit. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 1.*

Nec magis notum, quænã ſit PHALARIS; Bellonius pro ea Mergum varium majorem ſubſtituit. Geſnerus Folægam Italorum eam eſſe credit. Apud Athenæum habet roſtrum anguſtum; corpus aſpectu magis teres quam Anas, colorem in alvo & dorſo cinereum. *Athen. Dipnoſ. l. 9.*

AVOSETTA Italorum, quam Lucarni circa lacum Verbanum Spinzago d' aequa vocant, Recurviroſtram verè dixeris, avis eſt magnitudine columbæ aut paulò gracilior; roſtro nigro,

gro, ſurſum tendente, in extremo acuto, quinq; digitorum ferè longitudine. Corpore ſupino toto albo; capite & cervice ſuperius ex fuſco nigricante, pedibus coloris cyanei diluti, digitis membranis junctis. Cruribus longis, ac ideo poſteriore digito, qui pro calce eſt, minuto.

Vox ejus eſt Crex. Crex.

Aelian. H. A. l. 3. c. 11. & l. 8. c. 25. Ariſt. H. A. l. 9. c. 6. TROCHILVS juxta ripas fluviorum oberrat, & tanta ſæpius celeritate diſcurrit, ut curſus volatu ejus velocior ſit. Obvia quæque depaſcitur, hirudines etiam, quæ faucibus Crocodili inhærent, Cladorynchos ſeu potius κλαδαρορύγχος inprimis, legit. Mira de illis Oppianus, nimirum, mares à fœminis, fœminas à maribus paſci. Ineunte vere priores fœminas, ſollicitate cantu vel ſtridore potius peculiari, maſculos ad coitum. Fœtu procreato ſeparari, & ad ſua paſcua redire. Tunc mares omnem fœturę & Veneris curam relinquere, fœminis laborem ſolum incumbere, eamque eas inter ſe partiri. Alias ova in nidis fovere, alias foventibus cibum congerere. Pullos adultos ad littus ubi mares verſari ſolent perduci. Ibi fœmellas cum ſuo ſexu remanere, maſculos ultrò ſeparari. Geſnerus eſſe putat generis Gallinularum Aquaticarum; Aldrovandus Cotriram ſeu Tabellariam vulgò dictam. Avis hæc eſt varia, roſtro recto, luteo, in fine nigro. Rictu magno. Oculis nigris albo circulo circumdatis, quem rurſus alius ſpadiceus ambit. Cruribus longis, coxis brevibus, digitis membrana junctis. Si Cotrira Trochilus non eſt, Celeris eſt.

TITVLVS II.

De Avibus Palmipedibus Herbivoris.

CAPUT I.

De Cygno.

CYgnus, qui & *Olor* quaſi ὅλος λευκός, totus candidus, Græcis modernis Cyprinus, veteribus κύκνος & χῆνος ſeu [illegible] ſ κυκλᾶν τὴν ἰλὺν, quod cibi cauſa cœnū ſcrutetur, & turbet, ſeu quaſi κλώζων quod ſit clamoſus; ſeu quod teres collum habeat, dicitur. Totus eſt candidus. Horatius purpureum, & pulchrum & ſplendentem, poëtica licentiâ nominaſſe creditur. *Roſtrum* habet *Deſcriptio.* parvum turbinatum, in extremitate obtuſum, ſerratum & falcis inſtar dētatum, colore ruffo; in cujus ſumma parte qua capiti committitur, tuberculum rotundum, nigerrimum, & roſtrum in ſe inflectens viſitur. *Collum* *Homer. Iliad. β.* longiſſimum, viginti octo vertebris conſtans, unde δουλιχόδειρος Homero & *Euripid. in Iphig.* δουλιχαύχην Euripidi dicitur. Et Lineę velut piſcatoriæ uſum in aqua porrectum præbet. *Pedes* nigris notis partim cæruleis partim rubicundis & albis diſtinctos. *Membranas* digitis interjectas ſquamulis minimis rotundis inæquales. *Digitos* verò veluti annuli quidam in latum interſecant; eorum medius omnium & craſſiſſimus & maximus eſt, longus digitos decem, internus novem, externus ſeptem. Vno pede pro remo, altero pro corporis ſui gubernaculo utitur. *Linguam* mediam, quod ſuperius ponendum erat, ſulcus denticulis palatum medium ſecantibus reſpondens dividit, & ipſe propè radicem ſcaber. *Interna* ſi ſpectes, *Inteſtina* omnia quatuor dodrantes, & palmum longa, multoq; adipe, qui vicem emeriti obit inrecta, in illo quem Aldrovandus ſecari curavit, erant; & cum ſimplici tantum in ſe media ſpira revolutione inflectantur, ne aliquid non planè diſtributi alimenti præterlaberetur, natura, cœca duo dodrantis ſpacio inter anum & ipſorum initium interjecto, recto inteſtino appendit. *Arteria aſpera* admirandæ planè eſt ſtructuræ. Nam Oeſophagum ſubjectum comitata, ad jugulum deſcendens cum pervenit, non recta, ut in cæteris animantibus, ad pulmones tendit, ſed ſupra claviculas elevata, in coſtam oſſis pectoris ſeu ſterni, quæ ex duobus lateralibus oſſibus, & tertio ſuperno his pro operculo incumbente fabricata, vaginæ ſeu thecæ figuram & uſum præbet. Ad huius finem poſtquam pervenit arteria, in-

tla, infernè in ſe inſtar ſerpentis reflectitur, & S. literam exprimit; moxque ſub priore jam dicta portione ipſi ſuperpoſita, hanc capſulam denuò egreditur, & claviculis mediis conſcẽſis, hatum jugo tanquam fulcro innititur; atque ita ſuſtentata, denuò in morem tubæ revolvitur, thoracisque cavum ſubiens, antequam ad pulmones fertur, prius quaſi laryngem alteram efformat, transverſim ſecta, oſſiculoq; quantum i ſa lata eſt longo, & quod tenui membrana obtenditur, hiulcam fiſtulam, ſeu ſyringem organorum muſicorum, quæ inferiore ſui parte ſimili fiſſum patulæ ſunt, figuram repræſentat. Sub hac larynge arteria in duas canales divaricatur; quorum ſinguli in medio ampliori capacitate protuberantes, recta in pulmones exiguos coſtis retro totos affixos abeuntes, diſtribuuntur. Talem ſtructuram & cantus, de quo poſtea, & reſpiratio repoſcebat. Ne enim, dum aliquando horæ dimidiæ ſpacio toto capite & collo pronis, vado alimoniã hauſturus immergitur, periculum ſuffocationis incurrat; ex ea arteriæ, quæ pectoris dictæ vaginæ recluſa eſt, portione, ſpiritus quantum ſatis ſuppeditatur.

Locus.

Locum ſi attendas, eſt avis amphibia Maximè tamen aquis delectatur. Æelianus greges eorum in Afro mari apparere prodidit. In fluvijs Cayſtro, Iſtro, Tanai, Strymone, Mæandro, Eridano, Mintio, Tameſi & quidem magna copia degere, apud Ovidium, Senecam Tragœdum, Theocritum, Lucianum, Statium Papinium. Mantuanum, Polydorum Virgilium, & alios invenies. Innumeris in agro Engoliſmenſi; Franciſci primi opera, in fonte Tenario educatos Brujerinus teſtis eſt: ſed ſtagna vehementer appetunt; ſeu quòd quietiora nec natatum impediant, quod Æeliano viſum, ſeu quod in illis major herbarum ſuppetat copia.

Ælian. H. A. l. 10. c 36. Ovid. Metam. l. 2. & 5. Seneca in Agamem. Theocrit. Eidyl. 19. Stat. l. 14. Theb. Polyd. l 1. H. Anglor. Ælian. H. A. l. 17. c. 24. l. 15. de re cib. c. 61.

Victus.

Cibus ipſi herbæ at ſegetum grana, ova piſcium. Roſtro cribrat cœnum, & algam inprimis quærit. In Scotiæ lacu Spina, herbæ cujusdam ſemine, quę ab iisdem nomen ſortita eſt, delectatur. Eâ autem naturâ eſt, ut agris injecta nunquam putreſcat.

Partus. *Hector Boetius in deſcriptione Scot.*

Tempore *libidinis* blandientes inter ſe mas & fœmina, alternatim capita cum ſuis collis inflectunt, velut amplexandi gratia; colla mares applicant fœminis, deinde mas fœminam conſcendit. Vbi *coierint*, mas conſcius læſam à ſe fœminam fugit, illa impatiens fugientem inſequitur. At non diutina hęc eſt eis diſcordia, noxa ceſſante reconciliantur; & fœmina maris perſecutione relictâ, poſt coitum frequenti caudæ motu, roſtrum in aquis mergens, ſe purificat. Semel tantum anno initio veris *pariunt*. Quia plures & ſpecioſos fœtus producunt καλλίπαιδες & πολύπαιδες dicuntur. Ariſtoteles εὐτέκνους dicit. Pariunt *ova* tertio anno, illaque magna, oblonga, teſtâ durâ obtecta.

Volatus. *Heſiod. in ſcuto Hercul.*

Probè natant, velociter ſylveſtres, tardè ob corporis pondus domeſticæ *volant*. Ariſtoteles longius in pelagus efferri ſcripſit. Et Heſiodus κύκνους ἀερσιπότας nuncupat.

Vox. *Pauſan.* *Ariſt. H. A. l. 9. c. 12. Cicero l. 3. de Orat. Ovid. l. 5. Triſt. Eleg. 1. Seneca in Hyppol.*

Cantum quod attinet, ſcinduntur in ſententias Authores, κύκνῳ τῶν ὀρνίθων μουσικῆς εἶναι δόξαν, prodidit Pauſanias, cum eo Socrates apud Platonem, Ariſtoteles, Cicero, & Philoſophis, ex Poetis Callimachus, Aeſchylus, Theocritus, Antipater, Euripides, Lucretius, Virgilius, Seneca, Ovidius, Martialis, ſentiunt. Diluculo ante ſolis ortum tanquam in aëre vacuo per id tempus audiendi clarius, in maris littoribus, niſi tempeſtas diſſuadeat canere; nec cantus in ſenecta morti vicinus (remiſſior is tum) obliviſci. Favonium vel canendum obſervare, fati certos, ne à quoquam interpellentur ſecedere, apud Oppianum legitur. Fabuloſum id, apud Lucianum, Plinium, Alexandrum Myndium & Scaliger. invenies. Aelianus vacillat, & modò his adſtipulari, modò in illos propendere videtur. An funeris ſui cantator ſit, quod & Braſavolus obſervaſſe dicitur, neſcio De Elephanto ſanè id proditum. Cantare, nullum ferè dubium. Audivit in lacu Mantuano cantantes Pendaſius. Propè Londinum in Tameſi feſtivis cantib. ſub-

Martial. in Xeniis. Oppian. in Ixeutic. cit. Aldrovando. Lucian. in Electro. Plin. H. N. l. 10. c. 23. Myndius apud Athẽ. l. 9. Scalig. Ex. 232.

Aelia.H.A. euntes claſſes excipiunt. Canorum
l.20.c.30. quiddam lamentantium in morem
l.11 c.1. quovis tempore obſtrepere, obſerva-
Idem var. vit Aldrovandus. In hoc deniq; du-
l.1. plex ille flexus, qui oſſis pectoris pri-
mum capſulæ inſeritur, deinde altera
revolutione in furculam inclinata re-
cumbens, in pulmones decidit, factus
videtur, ut vox in ipſo revolutæ arte-
riæ angulo, repercuſſo, majori cum
clangore erumperet, ac veluti morу-
læ exiguæ in eo anfractu quiete re-
creata, vires acquireret eundo.

Ingenium in volatu potiſſimum o-
Plin. H.N. ſtendunt. Liburnicarum more roſtra-
l.10.c.23. to impetu feruntur, facilius ita findē-
res aëra, quam ſi recta fronte incede-
rent. A tergo ſenſim dilatante ſe cu-
neo, porrigitur agmen, largeq; impel-
lenti præbetur auræ. Colla imponunt
præcedentibus, feſſos duces ad terga
recipiunt.

Ætas. Quod de *ætate* apud Aelianum le-
† Ariſt.l.9. gitur ducenteſimum nempe attinge-
H.A c.1. re annum incredibile videtur.

Aeliā.H.A. *Inimicitias* interdum tantas inter ſe
l.14.c.13. alunt, ut alter alterū † devoret, vel, ut
† Statius. Aelianus, perimat. Nec pullis, vel o-
Homerus vis parcitur. Ab Aquila † ſibi metuāt.
Iliad. o. Attacti, non iniquo Marte repugnāt:
ſed nec cum fulgure, ſerpentib. & dra
conibus ipſis convenit. Cicutā inter-
iiſſe non mirum, cum & porcilliu e-
ſu periiſſe viſi ſint.

Præſagiū *Pluvias* expectabis, ſi rorem aquæ
inſpergunt; ſi profundos eidē immer-
gunt humeros, ſerenitatem. Apud
Helvetios ingens frigus metuitur, ſi
hyeme in quodam lacu apparuerint.

Vſus. *Vſus* in *cibis* laudatus apud veteres.
Alexandrides inter aves lautas nu-
merat, & Dipnoſophiſtis apponuntur;
nec minore quam Anſeres habitos,
Plut.l.de pretio ex Plutarcho poteſt colligi.
eſu carnu. Recentiores nigram, & duram, fortè
quia annoſi adferuntur, carnem accu-
Herberſt. ſant. Moſcovitarum tamen Duces,
in Moſco. quoties carne veſcuntur, aſſos hoſpi-
legat. tibus apponunt. In *Medicina*, faciem
Scandam- purgat, & erugat adeps. Ova ad ignem
mon. ſacrum celebrantur. Pellis ventricu-
lo appoſita, concoctionem vi pe-
culiari juvare creditur.

***

CAPVT II.

De Anſere.

ARTICULUS I.

De Anſere domeſtico.

ANſer, Plinio alicubi Ganza, Græ- Plin. H.N.
cis veteribus χὴν, χῆνα modernis, 10.c.22.
avis eſt vulgo tam nota, ut deſcriptio-
ne non indigeat. Inferum & domeſti-
cum diſtinguitur, quorum ille minor
Ariſtoteli, varius eſſe à Columella
manifeſto errore proditur, cum apud
nos varij candidos numero exſuperēt.
In regno Senegæ colore & pennis
multijugis variantur. In Hiſpania no-
va capite rubeo, olores candicie ſu-
perant.

Viſus cum duobus capitibus, toti- Deſcri-
démque linguis, collo unico, quatuor ptio.
pedibus, quorum unum par alarum
locum occupabat, alterum circa po-
dicem. Alæ duæ circa collum pande-
bantur. Proditus ab Alberto & alter,
dupli collo, quaternis pedibus, &
totidem alis, dorſo uno, adeo ut duæ
aves, altera alterā ferens, viderentur.
Frequentiſſima ſcilicet in illis ob hu-
morem & ſtoliditatem monſtra ſunt.
Interiora ſi ſpectes, teſtes ſub diaphra- Ariſt. H. A.
gmate lumbis annectuntur, hiſce
duo ex vena cava rami inſident. Duo
vaſa ex infima utriuſq; parte emerſa,
& deorſum per lumborum regionem
rectò delata, prope os ſacrum, coëunt,
& canalem teretem, qui in plures or-
bes circumvolvitur, & cujus pars ſu-
perior, tota carnea, inferior intus car-
tilaginea conſpicitur, efformant. Pe-
nis loco extremam portionem datam,
quæ in coitu arrigatur, haud malè
conjeceris.

Locus ipſis ferè ubique, eam Arabiæ *Locus.*
partem quæ Auſtrum verſus aſſurgit,
ſi excipias. In Blœſia agro aquarum
ferè experte greges copioſi ſpectātur,
magnumque ex his plumæ pretium.
De *victu* non eſt quòd dicam. Tenel-
la arborum germina abſumit, virida-
riorum herbas penitus depaſcitur, &
vitium pampinos rodit. Trifolio, fœ-
nugræco, lactuca, & aliis delectatur.
Quan-

Partus. † *Varro de Re R. l. 3. c. 3.* * *Ariſt. H. A. l. 6. c. 2.* † *Columella de re R. l. 8. c. 13.* † *Ariſt. H. A. l. 5. c. 33. l. 6. c. 2. H. lib. 2. c. 1.*

Quantum ad *Generationem* in aqua † coeunt, nec humi inſiſtentes; à coitu * aquis ſeſe ingurgitant. Singulis maribus tres olim † deſtinabantur fœminæ, ſex hodie. Tempus admittendi aptiſſimum à brumas, pariunt & * juvenes abſque coitu, ſed hypenemia. Coitus expertæ ſi abſque eo poſuerint, plura quidem, ſed ſterilia, minora, & minus jucundi, quam fœcunda ſaporis erunt. De numero & *partus* & ovorum inter ſcriptores non cõvenit. Ter parere ſcribit Columella ſi fœtus non excludunt. Bis Plinius, ſi primum fœtum gallinæ excludant. Ova plurima ſedecim, pauciſſima ſeptem, huic pariunt. Si quis ſurripiat, pariunt, dum rumpantur. Illi ſingulis fœtibus pariunt, primo quina, ſequẽti quaterna, noviſſimo terna. Quintilius ad duodecim, & ultra procedere ait. Carolus Stephanus, ſi non incubent duodecim, & ſingulis fœtationibus plura. Recentiorum quidam ad centum & ducenta aſcendunt. Tempus pariendi altis à Calend. Martijs ad ſolſtitium: ſi bruma coiverint, Plinio poſt ſolſtitium X L. prope diebus pariunt. Si appropinquant partus, digito tanguntur ova, quę ſunt prima parte locorum genitalium. Incubatus à fœmina duntaxat abſolvitur, nec recedit, donec pullos excuſſerit. Commodiſſimè à Calendis Martijs ad ſolſtitium exercetur ſecundum Palladium, à principio Novembri ad Decẽbrem exactum ſecundum recentiores. Pulli intra triginta dictum ſpacium excluduntur, † intra viginti quinque, ſi dies tepidiores ſunt. *

Plin. l. H. N. l. 10. c. 59.

† *Ariſt. H. A. l. 6. c. 6.* * *Plin. H. N. l. 10. c. 59.*

Vox. *Vocem* ſi attendas, [illegible] Græcis; Aratus [illegible] adverbio de eadem uſus eſt. Gratitare, gingrire, ſtrepere, clangere, Latinis dicuntur.

Volatus. Ratò *volatum* domeſticę exercent, ſed pedibus valent. Mirum in hoc aliter, inquit Plinius, à Morinis uſque Romam pedibus venire. Feſſi proferuntur ad primos, ita cęteri ſtipatione naturali eos propellunt.

Plin. H. N. l. 10. c. 22.

Affectus De *Affectibus corporis* pauca occurrunt. Solus ex pedeſtribus à cane rabido morſus, tabie non corripitur, ſi Nipho credendum. Laborat pituita & phtiriaſi; illam pimpinellâ quæ in pratis naſcitur avertit. Huic frequenti ablutione & ſideritidis uſu occurrit. Pullis eorum urtica contacta mortifera; nec minus aviditas, nunc ſatietate nimia, nunc ſua met vi; quando apprehenſa radice, morſu ſępè conantes evellere, ante colla ſua abrumpũt. Diſcordia cum Aquila, ne morte quidem interrumpitur, pennę commixtę certent, & Anſerinæ ab Aquilinis abſumuntur. *Plin. H. N. l. 10. c. 59.*

Ætas. *Ætas* ſexaginta annos attingit, ſi Alberto credendum. Non dediſſet fidem Cardanus, niſi carducleim tredecim annis in cavea educatam legiſſet, & ſylveſtris anſeris tam duram carnem, ut ne triduum quidem cocta emolliri poſſet. *Ælian. Hi. A. l. 5. c. 29.*

Ingenium. Quod folia lauri ne in extrema quidem fame attingunt; rhododaphnes ne coacti quidem edunt; quòd humanum longè præſentiunt odorem, & auditu eum apto certant; quod ſe ab Anſere dejectum Falconem vidiſſe, Scaliger ſcribit; vigil, cura Capitolio teſtata defenſo, per id tempus canum ſilentio proditis rebus, & fama amoris, † Argis dilecta forma pueri nomine Oleni & Glauces Ptolomæo Regi cithara canentis, quam eodem tempore & aries adamaſſe creditur, *ingenio* debetur. Poteſt & ſapientiæ videri intellectus iis eſſe. Ita comes perpetuo adhæſiſſe Lacydi Philoſopho dicitur, nuſquam ab eo non in publico, non in balneis, non noctu non interdiu digreſſus. Quod ſemper vociferatur, improbum dixit Virgilius. Si dum ad paſtum feſtinant, jugi clamore obſtrepunt, tempeſtas imminere dicenda eſt. *Mizald. de Anim. l. 5. c. 29.* † *Plin. H. N. l. 10. c. 22.* *Theophr. de ſignis Tempeſt.*

Uſus. Reperere olim in ci is æſtimationis Regum Ægyptiimenſis ſolus cum vitulo apponebatur. Alexander Severus feſtis tantum diebus ad cõvivium recipiebat. Ab Annibale Numidicis Gallinis præferebantur. Quod ſi jecur reſpicias, Romani eos ejuſdem bonitate novere inquit Plinius. Fartilib. in magnam amplitudinem creſcit: exemtum quoque lacte mulſo augetur. Nec ſine cauſa in quæſtione eſt, quis primus tantum bonum inve-

nerit, Scipio Metellus vir Conſularis, an M. Seſtius eadem ætate Eques Romanus. Hodiè in Gallia non minoris fit Anſer altilis, quàm Romæ olim Lupus ſcarus, aut Mulus. Eſt & Judæis ubiq; terrarũ in delicijs. Nec damnoſi interdum, hyeme & juniores in cibum cedant. Aliorum excrementitia & concoctu difficilis caro eſt. Teneteſcunt tamen, ſi collo per triduum ſuſpendantur, gravi lapide pedibus alligato. Septentrionales ſale conditis, & vento ſiccatis, tum coctis, poſt æſtivale ſolſtitium veſcuntur. Meſſalinus Cotta, quod conſtat, Meſſalæ Oratoris F. palmas pedum ex his torrere, atque patinis cum gallinaceorum criſtis condire repetit.

Plin. H. A. l. 10. c. 27.

Quantum ad *Medicinam*, Plumæ ex ventre tritæ & inſperſæ, ſanguinem ſiſtunt. Lingua peculiariter ad veſicę vitia & involuntariam mictionem facit. Sanguis utiliſſimè inter Antitoda miſcetur. Fel contuſis oculis prodeſt, ſi hyſſopo poſtea & melle inungātur. De Adipis uſu vide multa in Aldrovādo. Puerperæ in Bohemia butyro in cibis præparant, ſi aqua aurem intraverit, præcipuum eſt remedium. Cum iridis noſtratis pulvere permixtus, & umbilico in teſta nucis juglandis inditus, alvum infantibus ſolvit. Aliud reperit Syriæ pars quæ Comagena vocatur; adipem eorum in vaſe æreo cũ cinnamomo nive multa obrutum ac rigore gelido maceratum, ad uſum præclari medicaminis, quod ab gente dicitur Comagenum. Dioſcorides Commagenes non meminit. De plumarum olim uſu ita Plinius. Candidorum alterum vectigal in plumâ. Velluntur quibusdam locis bis anno. Rurſus plumigeri veſtiũtur, molliorque quæ corpori quam proxima, & è Germania laudatiſſima. Pretium plumæ eorum in libras denarij quini. Et inde crimina plærumque auxiliorum præfectis, à vigili ſtatione ad hæc aucupia dimiſſis cohortibus totis. Eoq; deliciæ proceſſere, ut ſine hoc inſtrumento durare, jam ne virorum quidem cervices poſſint.

Schwenckfel. in Theriotroph. Sileſ.

ARTICULUS II.

De Anſere Fero in genere, de Vulpanſere, & Bornicla ave.

ANſeris ſylveſtris plures ſunt differentiæ. Plin. *Chenolopeces*, & quibus lautiores epulas Britannia nõ novit, *Chenerotes* ponit. Apud Albertum *cinereos*, qui propter corporis levitatem altius volant. *Grandinoſos*, ſeu ob candorem niveos. Qui præter extremas quinque remiges pēnas albi ſunt. Æſtate nuſpiam conſpiciuntur; hyeme ingruente ſublimi volatu gregarim migrant: *Arborum* qui ex arboribus naſci creduntur, quibus color capitis ut Pavoni, abſque criſta tamen, invenies. Schwenckfeldius eos in arborum cavis, cornicum & ciconiarum nidis, ova tredecim vel quatuordecim, illaq; flaventia parere ſcribit. Apud Oppianum *Linurgi* & *Cenchritæ* reperiuntur. Geſnerus Anſeris *ſtellati*, quem Itali Ciccum vel Ocam Sternam vocant, cui magnitudo inter Anatem & Anſerem, pondus leve, pectus maculis aſperſum, dorſum & alæ cinerea, meminit. Scaliger in Oceano, Braſiliæ *marinos*, à colore atro, qui nũquam evolent, eſſe prodit. De *Baſſano* ſeu Scotico ſuperius egimus. Deſcriptionem non morabimur. *Caput* ferè Anatinum magis quàm Anſerinum. Utraque *mandibula* intus oras ſerratas loco dentium obtinet. *Palatum* quibuſdam denticulis acutis inſtar limæ eſt ſcabrum & aſperrimum. *Membrana* quæ digitos connectunt in extremo ſerræ inſtar denticulatę videntur.

Deſcriptio.

Schwenckfeld. in Aviario Sileſ.

Locus ipſis maximè circa paludes. In Æthyopia adeò frequentib. agminibus graſſantur, ut tum morſu, tum ſtercoribus omnia demoliantur. In Septentrione cubationis tempore, quo à meridionalibus plagis redeunt, copioſiſſimè viſuntur, circa Aprilis initiũ. In Bataviam, Hannoniam, Arteſiam migrationis tempore copioſiſſimi confluunt. Novam Hiſpaniam menſe Decembri prætervolant. In

Locus.

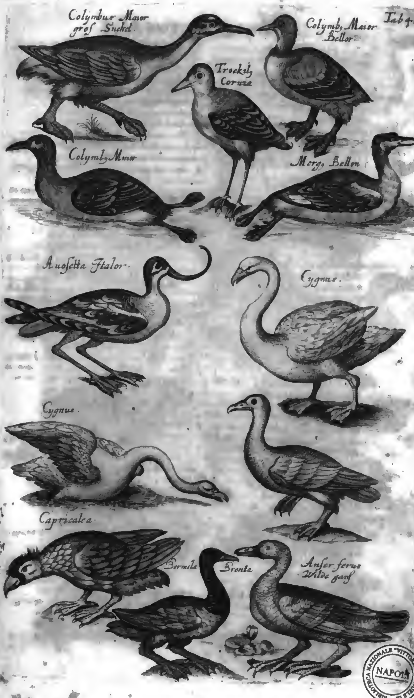
Carol. Stephan. de R. R. l. 1. c. 15.

India

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Indis pulcherrimi conſpiciuntur. Totum ipſis corpus, præter pectus & ventrem, nigrum. Oculos circulus coralli æmulus ambit. Ex minore oculorum Cantha linea ejusdem ſubſtantiæ & coloris extuberat, verſusque collum deducitur. Inde ſex ſeptemve ramuli exigui utrinque ad medium colli uſque deſcendentis, devaricantur.

Partus. *Coire* poſt hyemale ſolſtitium incipiunt, initio veris *ova* ad ſummum ſedecim ponunt. Steriles evadunt, ſi mites redditæ fuerint.

Volatus. Migratoriæ ſunt aves. Migraturæ vociferantur altè volando, fortè ne qua earum remaneat. Meridiem petunt enim Septentrio propellit; iſtum cum Auſter, nec ceſſant, niſi eſurie coacti. Ordo ut Gruum cum ſilentio literatus; nec clangunt niſi rupto ordine. Vide quæ de domeſticis ex Plinio diximus. Oppianus nec Ducibus, nec ſomni tempore cuſtodibus deſtitui ſcribit. Taurum montem ſuperaturi Aquilarum metu lapillos roſtris ad coërcendam linguam ferunt. Ciliçibus id quidem tãtum attribuit Plutarchus: ſed feris adſcribi apud Aelianum & Marcellinum legimus. Tardius adveniunt quàm Grues. Vidit aliquando Geſnerus ſexto Octobris permultas avolantium turbas, quæ ab Oriente in Galliam & Occidentem verſus per turmas triangulas volabant.

Author de Natura rerum.

Oppian. Ham ... c. Aldrov.

Aelia. H. A. ... l. ...

Vſus. Quantum ad *uſum*, caro propter exercitationem minus eſt excrementitia. Cruda adhuc ſuaviter olet. Linguæ aſſæ benè a calculoſis in cibo ſumuntur.

ARTICVLVS IV.

De Vulpanſere, Capricalca, & Bernicla ave.

AD Feros Anſeres referri debet *Vulpanſer, Capricalca, & Branta.*

VULPANSER ſeu Chenalopex quibusdã, eſt avis pectore ruffeſcens, aquatica, in cuniculorum foveis, interdum & rupium cavernis nidificãs, quam Angli Bergandram vocant. Geſnerus an Anſer Stellatus ſit Chenalopex conſiderandum reliquit. Aldrovandus nihil certi proferre poteſt. Inter palmipedes quæ circa aquas verſantur, ab Ariſtotele numeratur. Ova hypenemia quandoque parit. In pullis tuendis eandem quam perdix operam collocat. Et ab Aquilæ, felis & cæterorum hoſtium injuriis ſeſe defendit. In Cupedijs olim apud Britannos fuiſſe ex Plinio ſuperius diximus.

Ariſt. H. A. l. 8. c. 3.

Aelian H. A. l. 5. 30. l. 19. c. 16. & 11. c. 38.

De CAPRICALCA occurrit. Corvo paulò majorem eſſe ac in delicijs haberi. Tæniis tranſverſis fulcis per collum pectus & ventrem diſtingui, caudam nullam habere. BRANTA ſeu Bernicla & Bernichia, Scotis Clakguſe, Gallis Crauant, & Oye Nonnete, Iſidoro Barliata, Alberto Barbates, Hollandis Rotganſen dicitur. Bellonius Chenalopecem veterum eſſe putat. Minor eſt fero Anſere, Monacharum ornatui, quæ colorem album atro ſuperimponunt, ſimilis. Alis & dorſo coloris plumbei, cauda brevi & nigra. Anſerum ferarum more volat, ſtrepit, paludes frequentat, & ſegetem depopulatur. De ortu magna eſt inter doctos controverſia. Quidam coire volunt: alij ex putridis navium ruderibus; nonnulli ex pomis cujusdam arboris in inſula Pomonia naſcentibus corruptis; alij ex fructu foliis conglomeratis ſimili, qui cum opportuno tempore decidit in ſubjectam aquam, reviviſcit, converti turque in vivam, oriri exiſtimant. Iſidorus, Alexander ab Alexandro, Olaus Magnus, Hector Boëthius, Scaliger, Mejerus, Geſnerus, & alij, communi famæ adſtipulantur. Batavi ex propria inſpectione in Grönladia Barniclas, quæ ovis incubarent, pullosque educarent ſeſe inveniſſe affirmant.

CAP. III.

De Anate.

ARTICULUS I.

De Anate in genere.

Deſcriptio. ANas, Græcis antiquis νῆσσα vel νῆττα, recentiorib. χηλῶν vel παπίτζα, vel Pappos, avis eſt apud nos notiſſima. Dorſum ipſi & roſtrum lata, pedes cartilaginoſis membranis intercipientibus, ampli; crura brevia craſſa, & retroverſus diſpoſita, ut in natatione valentius inſtantes, aquas propellere poſſent. Gulam habent amplam; linguam platæq; interius aſperiuſculis utrinque eminentijs dentatam & quaſi plumatam: Muſculos circa corporis ſuperficiem ſeparatos, interiores albidos: quod ſi exteriores liveāt, quod vi frigoris fieri videtur, bonam ſecuturam æſtatem ruſtici apud Helvetios conjiciunt.

Locus. *Aquis* tum ut earum frigiditate cōgenitam intemperiem, quę calida eſt, contemperent; tum ut pabulū quoq; naturæ ſuæ & palato conveniens, illic quæritent, gaudent, inq; iis maximam temporis partem verſantur.

Victus. In *cibo* herbarum aquaticarum radicibus & ſeminibus, vermibus, & animalium aquaticorum ovis, lenticulâ inprimis paluſtri, quam Creſcentienſis Anatinam, alij Pavaninam vocant, delectantur. Sunt qui piſciculis & limo veſci, nec à venenatis abſtinere, quod Scaligero placet, volunt.

Scalig. in Theophr. de cauſ. plantar. l. 2.

Partus. Quantum ad *Generationem* tantæ ſunt, Authori de natura rerum, ſalacitatis, ut plures mares ſolam fœminam certatim coeundo, occidant. Menſe Martio & in ſequente concumbunt. *Pariunt* juxta aquas & rigua; pulli excluſi ſtatim recondita quadam naturâ aquam proſequuntur; & mox ut ovum exeunt, tanta agilitate vigent, ut etiamſi matrem mori vel alienari contigerit, ſine nutrice vivant. Super omnia autem eſt earum ovis ſubditis Gallinæ atque excluſis admiratio: primò non planè agnoſcentis fœtum, mox incertos incubitus ſollicitè convocantis; poſtremò lamenta circa piſcinę ſtagna, mergentibus ſe pullis natura duce. *Plin. H. N. l. 10. c. 55.*

Vox. *Vocem* Anatum author philomelæ per tetrinire exprimit. Scaliger quiritatricem appellat. Fœminæ craſſior eſt, maris acutior.

Inceſſus. Lentè ob crurum brevitatem *incedunt*, ad natandum potius apti.

Ingeniū. *Ingenium* ipſis cum Anſeribus ferè commune, Aquilarum quomodo declinare ſoleant ictus Aelianus deſcribit. *Aelian. H. A. l. 5. c. 33.* Merguntur dum involant, & ſub aquis natando, ex alio loco extra aquam emineent. Cum ſeſe aquis mergunt, plumas; cum pennas roſtro purgant, diuq; & multum alas excutiunt, ventos ſpondere Theophraſtus, Ælianus, & Plinius tradunt. *Theophr. de ſignis ventor.* Ventris & inteſtinarum in bubus dolorem, viſu natantium Anatum levari, *Aelia. H. A. l. 7. c. 7.* easdem majore profectu mulos & equinum genus conſpectu ſuo ſanare, Columellæ & Vegetio placet. *Plin. H. N. l. 18. c. 35. Columel. R. R. l. 6. c. 7.*

Uſus. *Uſus in cibis* notus eſt. Cato Cenſorinus ægrotis etiam teſte Plutarcho preſcribi juſſit; duram, concoctu difficilem, nec laudati ſucci eſſe, apud Hippocratem, Galenum, & alios legere eſt. *Plutar. in Catone.* Alij Anſetinæ præferunt. Alexāder Benedictus in peſte damnavit. Fracaſtorius lue venerea laborantibus prohibuit. Pectus & cervicem laudat Martialis, cætera danda coquo.

Uſum in *Medicina* ſuperius etiam attigimus. Mithridates Ponti Rex ſolitus earum ſanguinem miſcere medicamentis quæ digerendis venenis valent; ipſe talium medelarum uſu ab inteſtinis epularum inſidiis cavebat. *Gell. Noct. Attic. l. 17. c. 16.* Idem, ſanguinem à cerebro defluentem infuſus † ſiſtit. Adeps per Clyſterem injectus dolorem ſedat colicum, & emplaſtro ad pleuritidem apud Myrepſum immiſcetur. *Plin. H. N. l. 10. c. 6.* Fimum, Villanovanus utiliter morſibus venenatis imponi ſcribit. Chinenſes adeò numeroſa agmina alunt, ut ſæpe xxm excedant, his in evellendis noxiis oryzæ herbis utuntur. Quæ Campofulgoſus, de Anate cū tredecim pullis

men-

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

menſe Decembri, feſto Nicolai, in Gallia propè urbem Redonenſem, templum tempore Miſſę ingrediente, & aram circumeunte, ac unum pullum ibidem relinquête (neſcitur quo is ſe recipiat,) ſcribit, an fidem mereantur, penes Lectorem judicium eſto.

ARTICULUS II.

De Anate Domeſtica, Indica, Lybica, & Cairina.

ANAS DOMESTICA Græcis νῆττα οἰκεῖος, Arato μανιάδος, inter dum alba, aliquando cinerea, ſæpè compoſiti ex utriſque coloris invenitur. Inter marem & fœminam hoc eſt diſcriminis, quòd ille plumas in Uropygio verſus caput ſurrectas habeat. Quod tam acutam & magnam vocem edit, & tam diu caput ſub aqua tenet, aſperæ arteriæ debetur, qua bifariam in pulmones devaricatur, veſicam quandam duram & concavam, quæ ubi major apparet, dextrorſum vergit, habet. Famis aliquando & peſtis præſagæ domeſticæ, manſuetudinis oblitæ, Sylvas cum Gallinis, Anſeribus, & Pavonibus petiiſſe dicuntur.

ANATIS INDICÆ tres deſcriptiones habentur. *Prima* caput quod auctum plumis, in ſummitate criſtam plumeam candidam per totam colli longitudinem, quam cum excandeſcit, erigit, gerit, ſanguinis inſtar rubeſcit. Totum *collum*, calloſa & inciſuris diſtincta caro eſt. *Roſtrum* totum cæruleum. Collum, qua corpori jungitur, circulo plumeo nigro, rara pluma alba, maculoſa, per ima anguſtiore, per ſumma latiore, niteſcit: Extremæ alæ atque cauda cum ſplendore ut in Canthatidibus vileſcunt. Fœmina nô ita variegatur, mari alioquin ſimilis. *Alterius* caput albicabat. Roſtrum, crura, cauda, & alarum longiſſimæ pennæ atri coloris erant. Collum ſupremum anguſta linea nigra ambiebat. In *Tertia* nihil ſingulare appatet, tuberculum rubrum rotundum ſi exceperis, quod poſteriori roſtri parti & crurib. inſidet. Id ipſi cum Anate maritima Rondeletii; cujus roſtrum & crura roſæ ſylveſtris colore rubent, caput non ſine viridibus maculis, nigricat; commune eſt.

NB. *De anatibus Indicis vide etiam Mantiſſam*. Num. 10.

LYBICA ut à Bellonio deſcribitur, media eſt inter Anatem & Anſerem magnitudine. *Roſtrum* habet breve, latum, & in extremo aduncum. In capite inter duo naſi foramina *tuberculum* ceraſi inſtar rubidum. Tempora ſine plumis, cute eorum rubrum præ ſe ferente. Genitale ſanguinis inſtar rubrum, tam magnum, ut digiti unius craſſitiem, quatuor vel quinq; longitudinem æquet. Vocem inter ruptam tanquam malè affectos pulmones haberet. Quam Aldrovandus deſcribit, roſtrum denticulatum habebat, toto corpore nigreſcens, pectore duntaxar paulò albicante, Scaliger Indicam vocat; & nullam emittere vocem; ova, quæ unicoloria, fuſca, rotunda penè ſunt, ſi ad ſolem deſpicias, eandem in ſummo nigredinem, quæ in earum roſtris eſt, habere, adjicit. Si duas noſtrates ſingulis maribus deſtinaveris, magnum numerum ovorum patiunt. Sed pulli geniti nullam ſobolem procreabunt, ſi Auguſtino Gallo credimus.

Anatem CAIRINAM & marem & fœminam deſcripſit Aldrovandus. Mas qui fœmellæ major, habet roſtrũ qua capiti conjungitur valdè craſſum & tuberoſum, in hamum tandem acutũ & curvum deſinens, nigricans ferè, ſed propè finem tubidum; caput atrum & citratum; guttur ſub roſtro punctulis ſub candidis interſtinctum, Corpus totum ferè atrum. Crura brevia ſed robuſta. Fœminæ roſtrum erat minus tuberoſum, qua capite connectitur, linea partim alba, partim rubra ſatis lata diſtinctum. Macula illa, quæ in maris roſtro rubra, cinerei coloris erat, cui nonnihil rubri admixtum, &c.

* * *

ARTI-

ARTICULUS III.

De Anatibus feris in genere, & in ſpecie de Querquedulis.

Martyr. de ut. Oceano l.1. ANatum Ferarum multæ ſunt differentiæ. Nam ut de illis taceam, de quibus acturi ſumus, ſunt in Inſula S. Johannis in America albiſſimæ, capite rubeo. In Ancyra aliæ quæ voce cornuum ſonitum imitantur, libertatis ita amantes, ut per totum etiam triennium in corte nutritæ, ſi occaſio detur, erumpant. Cæterum latiroſtris omnibus corneus quaſi in extremitate *unguis* eſt, quo cibos apprehendunt; *dentium* loco ſtriæ circa roſtrum aſperiuſculæ, *membrana* pedum in extremo ſerratæ.

Locus. *Olaus Magnus H. Sept. l. 19. c. 6.* Videbis ipſas paſſim; in ſeptentrionalibus tanta copia, ut ferè cunctas aquas operire videantur: in ijs tamen inprimis, quibus ſubterraneæ venæ calidam exhalationem ſubminiſtrãt, quas apertas circulari & obliquo natatu ſervare conantur; ſi vehementia frigoris vincantur, vaſtum mare pro ſtatione petunt. Migratorias eſſe, & ad Xanthum fluvium adverſus corvos pugnare, quidam credunt. Hyemis tempore aut in ripis fluviorum aut piſcinarum aggeribus, aut paludum fruteris latere, aut ſylvarum propinqua, hortorumque præſidia petere, veriſimilius eſſe exiſtimo. Sanè omni alicubi tempore conſpiciuntur. Quæ in Tigurino lacu verſantur, ſæpè ad vicinum fluvium Silum transvolant. Quia minus ibidem à lupis & vulpibus læduntur.

Præſagiũ Si frequentes & conglobatas ferri animadverteris, quanquam cœlo ſereno, imminentem expectabis pluviam; ſi alas in continente cõcutiunt, ventum inſtare exiſtimes.

Præcipuæ ex illis ſunt QUERQUEDULÆ, quæ *Boſcades & Phaſcades* dicuntur, quæque in Minores & Majores dividuntur. MINORES quę Querquedulæ propriè dicuntur, Anatibus ſunt minores, roſtro, pedibus, & cætera ſimiles. Gula ipſis alba atris notata punctis; venter candidus, alæ in cæſio viridantes; pedes cum membranis nigris cinerei. Vivas ventre deplumato in colica malum ad ſe trahere Abdomini appoſitas, experientia docuit. *Schwenckfeld in Avenario Sileſ.* Species plures apud Aldrovandum invenies, ex quibus *Iaponica* priores quæ ad ſcapulam ſunt pennæ, roſei obſoleti coloris, ſed maculis ſemilunaribus nigris notatæ erant. Sequentes partim albæ partim virides conſpiciebantur; omnium longiſſimæ cæruleo vegetiſſimo decorabantur colore.

Ad has *ANAS circia, Kernell* circa Argentoratum dicta, *Querquedula criſtata*, referuntur. *Circia* mergulo paulò major eſt, corpore fuſco, roſtro latiuſculo. Calculis & ſeminibus herbarum aquaticarum victitat. *Kernell*, habet Roſtrum Indici coloris, caput ruffum, punctis albis reſperſum, verticem nigrum, gulam albam, alas cinereas transverſis duabus lineis albis diſtinctas. Pectus ruffum, crura fuſca. *Criſtata* quam Bellonius Colymbim vocat, corpus eſt rotundum viridicante gemans; occiput Onocrotali inſtar criſtatum, oculi ære polito ſplẽdidiores; ſub quibus juxta rictum lata utrinque viſitur macula. Crura brevia, pedes lati, pectus cum capite & collo nigrum, venter plumbeus. *Bellon. in Hiſt. Avi.*

BOSCADES MAJORES ſunt aſpectu cinereæ: Mas in collo radiantes quaſi Pavonis pennas colore ex viridi & cæruleo compoſito habet, torquem circa collum album, & in alis verſus ventrẽ colore ſplendente ſunt, vel *Minores*, quib, caput viride, roſtrum ſubflavum, venter ex albo cinereus & variè maculoſus, crura rubentia, Ariſtophani fortè περιεζωσμέναι dictæ: vel *Majores*, quæ coloribus cum illis magna ex parte conveniunt, & Stertenten quod roſtro fundum fodientes victum perſcrutantur, dicuntur. Amant glandes & avenam. Congeneres ipſis *Anates* à victu *Graminea* ſeu Junceæ, Schmitentem dictæ, roſtro & pedibus nigris, corporis colore dilutiore. Quã Bellonius *Anatem Torquatam* eſſe credit, & περιεζωσμένην Ariſtophanis, media eſt inter Anſerem & Anatem magnitu-

gnitudinis, moribus Anſerinis, ſed voce magis obſcura, quæ ex ovis à ruſticis inventis & Gallinæ ſubjectis prodijt, dicit illam Geſnerus Picam marinam eſſe, pedibus palmatis rubeſcẽtibus, & ad poſteriora magis poſitis quàm cæteris palmipedibus; roſtro, tenuiore magis latitudine ſe demittente, quàm longiore proceſſu ſe extendente, quatuor inciſuris rubris à ſumma, duabus ab ima parte ſulcata, in colore pallentis ochræ, eſſe aſſerit.

ARTICULUS IV.

De aliis Anatum ferarum ſpeciebus.

PRæter Boſcades, ſunt & inter Anatum ferarum genera, *Glaucius, Anas fuſca, Muſcaria, Platyrynchos, Fiſtularis, Caudacuta, Nigra, Herle Tadorne, Puffinus & Penelope avis*, de iis quorum Aldrovandus lib. xix. cap. 45. mentionem facit, taceo.

Pro GLAUCIO, quem Athenæus ab oculorum colore ita dici, & Anate minorem eſſe ſcribit, Morillanem nobis Gallicum Bellonius obtrudit. Cujus *roſtrum* in margine ſerræ inſtar inciſum eſt. *Collum* circulus quidam coloris albicantis cingit. *Caput* totum ad mediam colli regionẽ ferrugineo ſaturato ornatur. *Linguam* habet adeò carnoſam, ut propè radicẽ gemina videatur. Nullũ fel, jecur in duos diſtinctum lobos, quorum unus ventriculo incumbit, inteſtinis alter. *Victitat* ſeminibus herbarum, quæ in ripis naſcuntur, aſtacis teneris, limacibus, millepedibus aquaticis & alijs. Congenerẽ ipſi eam, quæ Gallis un Tiers, dicit, medio inter Morillonem & Anatem marem colore.

Bellon. apud Aldrov. Ornith. l. 19. c. 38.

FVSCA à colore dicitur. A media magnitudine, quidam MEDIAM dixere. Geſnerus eandem cum Rothalſa, unde Erythrocephali quoque nomen meruit, & veterũ Penelope, quod ſimiliter φοινικόλιγος, & ποικιλόδειρος ſit, hoc eſt collo puniceo & vario, facit. Triplicem ejus deſcriptionem apud Aldrovandum invenies. Fœminæ caput non rubet, ſed maculas aliquas flavas habet.

MUSCARIARUM (dicuntur ita quod muſcas capiant) tria ſunt genera. *Vnum* quod laminam roſtri ſuperiorem habet planè croceam, dentes utrinque ſerratos, membranaceos flexiles, eminentes. Colorem plumarum per totum corpus varium. Helvetijs Muggrate. *Alterum* corpore magno, coloris elegãtiſſimi in lacu Podamico circa Conſtantiam viſitur. Murente & Moſſente à paluſtri cœno vocãtur. *Tertium* Miſcenis Pillente dicitur, roſtro longo, molli & cinereo. Muſci fuſcis ſuſpenſo gradu ingrediens inſidiatur, & vocem noctu lamentati ſimilem edit.

Geſner. in Ornithol.

PLATYRYNCHI ſeu Lati roſtra in plura genera diſperguntur. Sunt qui roſtrum clypeorum inſtar convexum & longum nigricans habent. Et quia inter volandum alis ſuis ita perſtrepunt, ut ſonus crepitaculorum repræſentetur, Schelenten dicuntur. Quibusdam qui Taſchenmaul Helvetis, inferiorem roſtri laminam ſuperiorem ita ut tota intra eam includatur, ſubire, dentes ab utraq; roſtri partẽ molles, flexiles, rectos, & omnium longiſſimos eſſe, adjicit Geſnerus, ſunt quibus idem duplo ferè quàm in cæteris latius habetur; idque in mare nigrum, in fœmella modò flaveſcẽs modò maculis varium viſitur. Dantur & platyrynchi *pedibus rubris*: & *alii roſtro nigro & plano*, quorum deſcriptiones apud Aldrovandum habentur. Pertinet ad eos, *Clangula* cujus mas ſecundum oculos, qui pulchri ſunt, utrinque maculam albam, caput magnum, & in nigro viridans habet: fœmina & virore & macula deſtituitur. *Fuligula* à fuligineo totius corporis colore ita dicta, cujus roſtrum breviuſculum latumq;, linea alba, alas propè finem tranſverſim ſecat. *Cirrhata*, Vollente à corpulentia, gallinæ magnitudine, cujus mas apicem in verticẽ gerit nigris pennarum cirrhis conditum; prope quem pennæ utrinque ex nigro virent.

FISTULARIS, à ſono acutiore quem fiſtulæ modo emittit denominata,

nata, roſtrum habet colore iſatidis, circa unguẽ ductus quaſi fila nigros, collum nigro rubroq; varium, tergum partim plumeum, partim rubris nigriſq; pennis temperatum. In Fœmellis nihil tale cernitur.

CAVDACVTAE roſtrum ſupernè nigrum, à lateribus iſatidis dilutè imitatur colorem. In fœmella cum maculis nigris cinereum. in alis pennę infimæ transverſim albæ; mediæ in nigro gemmantes, viridi, & damaſceno, extremæ nonnullæ flavicantes, quæ fœmellæ denegata ſunt.

NIGRA à corporis colore ita dicitur. Linea alba per ejus alarum longitudinem excurrit. Roſtrum nigro luteo & rubro diſtinguitur. Pedes rubeſcunt.

HERLE, ut Galli vocant, roſtrum habet rotundum & in extremo recurvum, rubrum, utrinq; ſtriatum, colorem mali aurantij, Linguam ſerratam, alas candidas, pedes rubeos. Geſnerus eum inter Mergos relegat.

LA TARDONE corpus totum eſſet candidum, niſi alæ ſuperius nigreſcerent, ubi & linea rubra utrinq; conſpicitur. Roſtrum habet breve, in ſuperna parte rubicundum, à laterib. utrinq; verſus narium foramina macula nigra notatum, extremitate in aliam unguis inſtar deſinens. Crura paulò altiora. Torquem, qui pectus ambit rubrum, cum tota ventriculi regio candicet.

PUFFINUS avis eſt marina, colore fuſca; pennis caret, ſed plumis tantum ceu lanugine quadam veſtitur. Itaq; ſubvolare non poteſt. Si quando ocyus locus mutare inſtituit, alarum, pedumq; extremitate nixus, aquas celeriter quaſi prorepens prætcrlegit. Alga & cocbleis victitat. Sale conditur & tempore quadrageſimæ editur in Anglia.

PENELOPEN avem Anati ſimilem, magnitudine columbæ, ſcholiaſtes Ariſtophanis facit. Jon φοινικόδειρον, id eſt, phœnicei coloris collum habentem ponit. Geſnerus illam eſſe putat, quam Germani Rotthalſz/ Bellonius Canne à la teſte rouſſe vocat. Capite eſt rubro, gutture & pectore nigro, reliquo corporis colore plumbeo; roſtro, cruribus & pedibus fuſcis. Marem deſcripſit Aldrovandus exactè, quem vide.

CAPUT IV.

De Fulica, Cotta, & Rallo Italorum.

FULICA, quam quidam Phænen, quæ oſſifraga eſt eſſe credunt; quidã ex veteribus, ut Cicero, Erodion, nonnulli Cepphum Ariſtotelis; alij nec fortè malè αἴθυιαν, cum à fuligine ita dicatur, putant, quæque Kiranidi Phalaris, Alberto Mergus niger, & pullus aquaticus dicitur, avis eſt magnitudine Gallinæ; colore per totum corpus nigro, in collo & capite nigerrimo, collo oblongo, ſyncipite glabro figura ovali, alba pellicula, figura criſtæ gallinaceæ reſpondente, intecto, ſpecie calvitij. Digitis pedum membranæ nigræ latæ, ſed divulſæ adhærent, & utrinque aut ab altera ſaltem parte ſecantur. Internodia membranarum ſemicirculos ferè conſtituunt. Recta pedibus incedit, velociterque currit. Lingua quàm Gallinæ mollior, ungues grandiuſculi ac nigri. Alæ ad reliqui corporis convexum incurvatæ. Ventriculo *lien* adhæret, una ex parte gracilis & tenuis, altera verò in extremo craſſior, atque ſoleæ equi inſtar inflexus, dimidiæ juglandis latitudine. Lobo *hepatis* dextro folliculus fellis auricularis digiti magnitudine annectitur. *Pulmones* coſtis adhærent. *Inteſtinum* rectum appendicibus utrinq; ſingulis palmi longitudine, extremo ſurſum reflexo, inſtructum invenies, ſi illud in ſuperna parte aſpexeris. Ova intus formata & lumbis annexa jam inde ab hyeme etiam obtinent. Nullum *ſexus* diſcrimẽ, ut in cæteris avibus agnoſcitur. Sunt tamen aliæ alijs interdum in ventre colore magis ſpadiceo.

De la Cerda ſuper Virgil. Georgic l.1.

Deſcriptio.

Bellonius apud Aldrov. l.19. c.13.

Locis paluſtribus & ſtagnantib. delectatur, Maro marinas appellavit. Herbis & quovis ſeminum genere veſcitur.

Locus & Victus.

Nidu-

Partus. Nidulatur humi, & *ova* magnitudine ovorum Gallinaceorum æſtate ponit. Cum per ſerenitatem relictis paludibus in ſicco ludunt, vapores ab aquis ad imbriferam nubem erigendam, ſurſum attolli ſagacius odorantur, & ventos præſagiunt, ut apud Virgilium legimus. Procellas voce teſtari, Cicero author eſt. Obſcurus quidam, dum alas quatiunt aquam; dum ſe ſubmergunt, ſimulq; alas quatiunt, ventum prædicare tradidit. *Arat. in Phænom. Virgil. Georg. l. 1. Cicero in Progn.*

Genus illud quod *Marcol* Friſiis audit, cadaveribus paſcitur. Ova inter arundines parit; quib. ab incolis, uno relicto ablatis, & nido perforato, reverſa alia & alia, fraudes neſcia ponit, donec effæta exhauriatur.

Quam Pariſiēſes *Diabolum marinum* vocant, colore eſt tā exquiſitè nigro, ut penicillo inductus eſſe videatur, albam capitis maculam latiorē quàm Fulica habet, crura ad ſe attrahit.

COTTA Anglorum avis eſt. Fulica paulò minor, forma & colore ſimilis. Roſtrum tuberculo quodā rubeo inſignitur, crura rubent, nulla ſyncipitis conſpicitur macula. Urinando ad maris usq; fundum, alga, limo, gramine, parvisq; cochleis nutritur: piſcibus abſtinet. Negant eam diutius poſſe volare, quam pedis cavo hauſta, priuſquam volet, aqua, retineatur.

RALLUS Italorum in eo à Fulica differt, quod roſtrum habeat nigrum, plus albi in alis & circa oculos coloris, crura ſubviridia, calvitium nullū, membranas inter digitos non ita diſſectas. Mæſtris rure non procul Venetiis diſtante magnis capitur expenſis. A famulis, qui venaticorum canum vice cothurnis induti per aquas errant, fuſtibus exturbantur. Hinc præda Falconum inſidus fiunt.

HISTORIÆ NATURALIS DE

AVIBUS:

LIBER V.

De Avibus Aquaticis, Fiſſipedibus.

TITULUS I.

De Aquaticis Fiſſipedibus Carnivoris.

CAPUT I.

De Ciconia.

Deſcriptio. Ciconia Græcis πελαργὸς, & πελαργὸς, quibusdam κίκων, & κικωνοί, avis eſt apud nos notiſſima, pennis albis & nigris, cruribus albis, roſtro Gruino ſub rubro & craſſo. Tempore Plinii affirmabatur linguam non habere, habere, illāq; ſub rubram & breviſſimam notum eſt. Degebant quoq; olim in Italia, nunc nullas eſſe opinatur Aldrovandus. *Plin. H.N. l. 10. c. 23. Aldro. Ornith. l. 20. c. 1.*

Locus. In Fiderate agro; nec nidum feciſſe apud Pliniū legimus; qui pariter ea-

dem amœnum arbuſto locũ in Tranſpadana Italia non permeare, ſicuti nec octavum citra lapidem ab eo, refert. Sed & in Britannia ignotas eſſe audivimus, creditumque vulgo nonniſi in liberis regnis verſari. Migratoriam eſſe avem certum eſt, ſed quonam è loco venirent, aut quo ſe referrent, in compertum antiquis erat. Ex longinquo venire non dubium, eodem quo Grues modo, illas hyemis, has æſtatis advenas. Extractus ex quodam propè Metim in Lotharingia lacu junctarum globus; quæ thermis excalefactæ revixerunt, ſi Campofulgoſo credimus. *Campofulg. Memorab. l.1.* Sed & ex Lario lacu eductas (ſimul roſtra in ano inſerta habebant) & rite eodem reſtitutas modo, Gaudentius Merula author eſt. Bellonius in Ægyptum in Æthiopiam avolare ſcribit. Septembrique & Octobri menſe totam Ægypti planiciem occupare, oculatus teſtis affirmat. (Cum circa Abydum inquit eſſem, viciſimoquarto die Auguſti, ingentem ciconiarum vim conſpexi, quæ ad tria vel quatuor millia accedere videbantur. Volabãt illæ à Ruſſia & Tartaria, & Helleſpontum agmine decuſſato transverſum trajiciebant. Et cum ſupra Tenedum inſulam eſſent. Longo per anfractus tractu ſe convertebant, donec in circulum omnes collegerentur. Inde priuſquam longius à faucibus Propontidis pergerent, in minores aliquot turmas ſupra viginti ſe diſtribuebant, & ſe invicem verſus meridiem ſequebantur) Abituræ congregantur in loco certo, comitatæque ſic, ut nullã ſui generis relinquatur, niſi captiva aut ſerva, ceu lege, prędicta die recedunt. *Plin. H.N. l.10.c.23.* Nemo vidit agmen diſcedentiũ, cum diſceſſurum appareat: nec venire, ſed veniſſe. (De incolis ubi moraturæ ſunt, intellige) utrumq; nocturnis fit temporibus. Et quamvis ultra citrave provolent, nunquam tamen advenisſe uſquam, niſi noctu exiſtimantur. Pythones comen vocant in Aſia patentibus campis, ubi congregatæ inter ſe commurmurant: eam quæ noviſſimo advenit lacerant, atq; ita abeunt. Notatum poſt Idus Auguſti non temere viſas ibi.

Veſcuntur ranis, anguib. & piſcibus, *Victus.* bis in ejus ventriculo diſſecto aviculæ oſſa reperit Schwenkfeldius. Bufonem non niſi ſumma fame guſtant. Hinc nocere ijs, omnibus quidem locis nefas ducunt, ſed in Theſſalia vel *Solin. in Polyhiſt.* maximè, ubi ſerpentium immanis copia eſt, quos dum eſcandi gratia inſectantur, regionibus Theſſalibus plurimum mali detrahunt. Capitale itaque occidiſſe, eademque legibus pœna quæ in homicidam. *Plin. H.N. l.10.c.23.*

Nidulari in agro Vatto innuit. In *Partus.* ſummis urbium tectis, ipſis etiam fumariis, certum eſt, nec dubium aridarum aliquando arborum ſummitates ſectari. Primo adventu veteres nidos repetunt, ſalvos à ſordibus repurgant, tempeſtate læſos inſtaurant & conſtabiliunt. In ijs duntaxat Veneri indulgent. *Ova*, triginta non amplius diebus, fœminam quatuor Anſerinorum tum magnitudine tum colore ſimiles ponere, eaque quamprimum variatis utrumq; plumis fovere Encomiaſtes author eſt. Incubatus ſpatio menſis *Solin. c. 41* tempeſtate benignâ abſolvitur, & tam impensè nidos fovent, ut incubitus aſſiduitate plumas exuant. Tam flagranti amore fœtus proſequuntur, ut in incendio Delfenſi, cum ſubtrahere non poſſent, cum iiſdem alis contectis interire, quàm deſerere maluerint.

Vox earum eſt apud quoſdam *glotterare*. *Vox.* Quia ſonus ille ex duabus roſtri partibus ad inſtar crotali vel crepitaculi, quod ex duplici ærea lamina, vel duobus oſſiculis ſe invicem collidentibus inter ſe colliſis fit, Crotaliſtria à P. Syro vocatur.

Nunquam Auſtro flante *volant*, *Volatus.* dum feruntur, pedibus curſum moderantur, porrectisq; in caudam quæ brevior illis contigit pedibus, per aëra contendunt. *Dormientes* uni tãtum pedi innituntur, & caput humero alteri imponunt.

Cum Cornicibus, Aquilis, Mergis *Affectus & Ingenium.* & Veſpertilionibus *inimicitias* gerere proditum à quibusdam. Præſagam eſſe avem docuere exempla. Preſſa *Aeliã. H A.* obſidione ab Attila Aquileja, urbem *Paul. Diacon.* cum pullis deſeruit. Inde augurium ab oppugnante ſumptum eſt; & urbs

inpo-

in poteſtatem redacta. Cum tempeſtas imminet, utroque pede innixa, pennas triſtior infundit, roſtrum in pectus condit, & vultum eo oode tempeſtas ingruit, obvertit. Ex earum cum carnivoris in Lycia conflictu de proventu judicatur annuo. Si penes has victoria, pecora feliciter ſuccedunt. Si illæ palmam abſtulere, frugum fertilitas præſagitur. Quod vulnera origano ſanant, & Platoni folijs veſpertiliones à nidis arcent; quod roſtro cum alvus non dedit, excremēta ejiciunt; quòd deniq; lapidem lychniten, ſerpentum averruncam nido imponunt, ut apud Philoſtratum legimus; *ingenio* debetur. Lapis in mulieris Tarentinæ ſinum conjectus, quod ex Acliano & Oppiano habemus; & recens Zingiberis radix Veſalienſi hoſpiti allata, in gratitudinis exempla ibunt. Ciconiam fœminam adulterij, poſtquam hoſpes prohibuiſſet aquam, compertam, à maritis alijs diſcerptam: Alcinoën in Cranone Theſſaliæ fœminam, quæ thorum Domini abſentis polluerat, excœcatam, tanquam caſtitatis teſtimonia legimus. Ciconiarum legum apud Ariſtophanem nōmen, inde originē traxit, quod in ſenectute parentes & alunt, & humeris geſtant.

Aelia.H.A. l.6.c.47.
Philoſtr. l. in vit Apollon.
Ael.H. A. l.8.c.22.
Geſner. in Ornithol.
Aelia.H.A. l.8.c.20.

Vſus.

Edebantur ante Plinij ævum; id Sempronius Ruffus, quem Horatius tangit, inſtituiſſe creditur. Nemo jam attigiſſe velit, ſeu quod venenatis veſcatur, ſeu quod flavam duram, & mali ſucci carnem habeat.

Vſum in Medicina ſi attendas, Aſſam ſi ſemel anno edatur ab arthritidie preſervare nugatur Kiranides. Nec capras, nec oves peſte infici quidam ſcribunt, ſi ex ventriculo aqua intrito ſingulis cochleare unum infuderis. Fimum ex aqua hauſtum nonnullorum fide comitialibus prodeſſe prodidit Dioſcorides, refutavit Galenus, eum adipe ſuillo in Emplaſtri formam mixtam inveteratam podagram tollere, apud Ætium & Myrepſum invenies.

Dioſcorid. Parab. l. 1.
Galē. ſimp. l.10.c.17.

Datur & Ciconia, quæ quod dorſum totum nigrum ſi eminus ſpectetur, habeat, NIGRA dicitur. Reperitur in montanis & ſylvoſis Helvetiæ locis. Forma & magnitudine à Ciconiis propriè dictis non differt, qua parte alæ junguntur corpori, oblonga cavitas retrorſum extenſa cernitur. Inteſtina ſunt involuta. In femore diſſecto nervi quatuordecim magnitudine differentes, quorum duo latiſſimi in genu partem cartilagineam ſe inſerebant utrioque. Veſcitur ſcarabeis & locuſtis. Nidulatur in abietibus. In cibo ferinum & piſcoſum præ ſe fert odorem. Infeſtatur pediculis.

Aetius l.11. c.44.
Geſner. in Ornithol.

CAPUT II.

De Ibide & Phœnicoptero.

IBIS in multis cum ciconia convenit, verè πυγαργώδες ὄρνεον. In duplici autem ſunt apud Ægyptios differentia. *Candida*, quæ ad Peluſium tantum non ſunt, cum in tota habeantur Ægypto; & *Nigra*, quas Peluſium duntaxat alit, tota Ægyptus abhorret. Capite iſta eſt corvi aquatici, roſtro mucronato, incurvo, fornicato, rubente, & quà capiti jungitur, pollicis craſſitiem ſuperante. Abdito in pennas quæ ſub pectore capite & collo, cordis ſignaturam exprimit. Simul ac nata eſt, duas æquè drachmas ponderat, ut Plutarchus prodidit. Majus pro corporis proportione *cor* habere, Gaudentius Merula author eſt. *Inteſtinum.* Nonaginta ſex cobitorum, ex aliena fide apud Aelianum legimus. Comprimitur id defectione lunæ, donec aucto rurſus ſplendore fulgeat.

Deſcriptio.
Plin.H.N. l.10.c.30.
Ariſt.H.A. l.9.c.27.
Merula. l. 3.Memorab.c.50.
Aelian. H. A.l. 10. c.29.

Aegypto eſt peculiaris, mortem ſibi fame exportata † conſciſcit. Nullum non Alexandriæ trivium iis plenum eſt. Dicuntur tamen & circa Licham in extrema Aphrica, ubi lacus quidam dulcis eſt conſpici. Quam ſe in Alpibus vidiſſe referente Plinio. M. Egnatius Calvinus prodidit, Nigram fuiſſe ſuſpicamor.

Locus.
† *Aelia.l.c.*

Veſcuntur ſerpentibus, bruchis, & locuſtis. Illos volucres ex vaſtitate Lybiæ vento Aphrico invectas interficiunt atque conſumunt. Nec hoc intra Aegypti fines rarum. Sagacitate

Victus.
Cicero. l.1. de Nat. Deorum.
Ælian. l. 10.c.29.
Ammian. Marcellin.

Mela in deſcript. orbis. Ioſeph. l. 2. Antiq. c. 10. Ariſt. l. 3. de Gener. c. 6. enim excitatæ, venturis in procinctum eunt univerſæ, & priuſquam terminos proprios extremum malum vaſter, in aëre occurſant catervis peſtilentibus. Ibiagmen devoranr univerſum. Moſes in Æthiopas per loca ſerpentibus infeſſa iturus, papyraceis incluſas ſecum tulit.

Partus. Quantum ad *Generationem*, Ægyptij ore coire & parere nugabantur. Nidificant in palmis metu felium. Ex ovo Baſiliſcus naſci putatur, tranſlato ex venenatis cibis in illud ſeminio. Vita ipſis longiſſima adeò ut Hermopolis ſacerdotes immortalem jactaverint. Pennâ, Crocodilus, ſcribente Aeliano, & Ovo immobilis redditur; ſed omne ſerpentum genus ad ejus cōtactum rigere, Philes tradidit. More lautarum mulierum tardo & molli *gradu* ingreditur; cubile petiturа ſe purgat. Roſtri aduncitate per eā partem ſe prodiit (ſalſugine autem utitur) qua reddi ciborum onera maximè ſalubre eſt.

Plin. H. N. l. 8. c. 27. PHÆNICOPTERUM qui à colore ita dicitur, Lingulacam ſeu Glottidē Ariſtotelis eſſe credit Bellonius, ſi Scaligeri deſcriptionem ſequimur. Roſtrum neque rectum planè, ſed neque aduncum habet. Scythici arcus potius partem imitatur. Cinereum colorem nobilitant alarum puniceæ pennæ; à quibus & nomen. Earum quoque nonnihil ad caudam, quam hujus generis longi cruris levibus breviſſimam habet, ac veluti præciſam. Sub roſtri initium ad colli commiſſuram ſinus turgidus eſt qualis in Ardeola. Crura pedesq; alis habet concolores, ſed adeò breves, ut cum in homine Galenus agnoverit longiſſimos, huic omnium quæ nota ſunt nobis animalium, breviſſimos attribuere potuerit. Magnitudo ei Ardeę. Flãmant nomen in Provincia. Habet & alterius iconem Aldrovandus, qui ex cinereo phęniceo & albo miſtis coloribus ſpectabatur. Superior mandibula, in medio notabili extuberantia inſignis, inferiore longior erat, & in acutiſſimam aciem deſinebat.

Locus. Heliod. l. 6. De *loco* nihil ferè certi. Nil avem diſertiſſimè facit Heliodorus; ex Flandria hyeme ad Narbonenſis Galliæ provinciam volare ſcribit Geſnerus; in mediis ſtagnis marinis degere; piſcibus & cochleis veſci, reliquit Rondeletius.

Vſus. Apitium linguam Phœnicopteri præcipui eſſe ſaporis pronunciaſſe, Plinius author eſt. Heliogabalum verò palatinis ſuis ingentes dapes extis & cerebellis illorum refertas exhibuiſſe, tradidit Lampridius. *Lamprid. in Heliogab.*

CAP. III.

De Ardeis in genere.

QUam Latini Ardeam ſeu ab ardendo, quod fimus ejus exurat, ſeu quaſi arduam propter arduos volatus vocant, illam Græci ἐρῳδιὸν, ſeu quod ἔαρ ἱδροῖ, id eſt ſanguinem in coitu exudet; ſeu quaſi ἐρωτῳδιὸν avem Amori & Veneri propriam, dixere.

Genera. Ariſt. H. A. l. 9. c. 18. l. 10. c. 60. Scalig. Exercit. 233. *Genera* ipſarum tria Ariſtoteles & Plinius faciunt, *Leucum*, *Pellum*, & *Aſteriam*; Scaliger album, nigrum & ſubfulvum, quod Pigrum Vaſconia vocat. Aldrovandus innumera obſervavit. Corpus ipſis leve, exile, macilentum. Collum longum. Roſtrum longum, craſſiuſculum, robuſtum, intus cavum, in extremo acutum. Digiti pedum terni longi, membranis modicè juncti. Quartus retrò pro calce ſimiliter longus eſt.

Locus. *Degunt* numeroſæ circa paludes & ſtagna in Bononienſi, Ferrarienſi, Mãtuano, & Ravennate agro; reperiuntur & in Anglia, quòd ibi capitale ſit eas occidere. In Gallia Ardearia inſtituta habentur. Pulli volandi cōpotes ultro citroque commeant, deinde domicilia repetunt. In Inſulis novi orbis quæ Ardearum dicuntur, tantam ovorum Hiſpani invenerunt copiam, ut multos ijs curtus onerarēt. Ab Agricola inter eas aves numerantur, quę calidiora loca quęrunt. Confecta hyeme ad ſolita revertuntur.

Victus. *Veſcuntur* piſcibus & oſtreis. Illos dum capiunt, ſolis radios ita excipiūt, ut viſa ipſorum umbra refugiant. Hos cum teſtis devorant, quas à colore interno apertas, revomunt. Anguillas

quoq;

quoque integras deglutiunt. Ad pedem tanquam ad illicium concurrere piſces creduntur. Si oleo ex ipſis per deſcenſum deſtillato inungantur manus, piſces ita advolabunt, ut ſponte capi poſſint. Piſcatores Hirſchbergenſes illicium ex farina hordei, catnis cācrorum ex chelis & caudis, placentæ lini expreſſo oleo parte una, vitellis ovorum tribus, pinguedine Ardeæ & olei laurini ana unc. III. cum petrolei & Camphoræ ana drachmis duabus conficiunt. Mirificè piſces illiciuntur.

Schwenckfeld in Aviar. Sileſ.

Partus. In *coitu* angi, mares etiam cū vociferatu ſanguinem ex oculis profundere, nec minus ægrè parere gravidas, Ariſtoteles, ſed falsò prodidit. Vidit ſæpè coëuntes Albertus, cruribus ſuper dorſum fœminæ flexis, ita ut pedes maris ad caput fœminæ ſint, & genua verſus excrementi ſedem ſuper dorſum. Motu alarum ſe ſuſtinent & ſemen infundunt. *Nidificant* in ſylvis, locis paludoſis, alnis & ſalicibus conſitis ac ferè inacceſſis gregatim. Sic & ab aucupibus, & à rapacib. immunes ſe putant. Cancros ceu faſcinationis amuletum nidis ſuis imponunt, ſi Aeliano credimus. Carvo adverſus infeſtinantia nidos ſuos animantia ſe munire, prodidere nonnulli.

Aeliā H. A. l. 1. c. 35.

Volatus. *Volant* extenſis retrò pedibus. Ideò illis Uropygium inutile; collo contracto; tam altè, ut ſupra nubes tranſcendant, maximè cum jam futuræ immineant pluviæ.

Ariſt. l. de inceſſu Animal.

Affectus *Inimicitias* cum Alauda, ovorum ſuorum hoſte, vulpibus, cochleis & Rapacibus exercent. Sæpè cochleæ è nativis egreſſæ teſtis, in magna ſecuritate paſcuntur; Ardeæ in vacuas involant. A Falcone depreſſa, roſtro ſub alis condito ac ſurſum elato, irruentem excipit. Sæpè ambæ eliſis interaneis humi affliguntur enectę. Accipitrem excrementis ſuis, quæ pennas ejus & pedes faciunt, & exurunt, repellunt. Fertur Falcones, quod Creſcentius prodidit, ſi ſanguinem Ardeæ guſtaverint, omne deſiderium capiendi Grues amittere; ſi carnem absq; ſanguine, videri non teneri.

Aelian. H. A. l. 5. c. 35.

Creſcent. de Agricul. l. 10. c. 15.

De *Præſagiis* hoc ſufficiat. Ventum vel pluvias innuere, vel cum caput pectori imponit; vel cum notas paludes deſerit, & ſupra nubes attollitur; vel cum terra relicta multo cum clāgore † adfeſtinat; vel cum obſtrepero clangore à mari ad terram avolat; vel cum in mediis arenis triſtis reſidet.

Præſagiū Oppian. in Ixentic. Aratus in Phænom. Plin. H. N. l. 18. c. 35. † Aelian. H. A. l. 7. c. 7.

Vſus. Menſis in Gallia expetuntur. Sed cum caro illatum piſculentum quiddam redoleat, & fibroſa ſit, ſalubris eſſe non poteſt. Quæ de roſtri ſeu in pelle aſinina frōti alligati ad ſomnum conciliandum, ſeu cum cancri felle in eadem ad vigilantis collum ſuſpenſi, ad vigilias inducendas Plinius vel Kiranides prodire, inter fabuloſa reputo.

Plin. H. N. l. 30. c. 15.

CAPUT IV.

De Ardeis in ſpecie.

ARTICVLVS I.

De Ardea Cinerea.

Ardeæ cinereæ tria ſunt genera, *Major*, nempè, *Minor*, & *Congener*.

ARDEA CINEREA MAJOR quæ Ariſtoteli Pella, ſeu pulla & fuſca, cui ſuperius dicta omnia ferè congruunt, Roſtrum habet longum, propè frontem craſſum, quod ita tenue pedetentim evadit, ut tandem velut in acum aliquam magnam deſinat. Capiti cinereus, cirrhus ex teneriotibus pennis inſidet, qui à ſyncipite incipiens ſurſum ſupra oculos per verticem erigitur. Digitus poſticus longiuſculus eſt, & ferè anticis longitudine æqualis.

Nidulantur in excelſis arborib. non procul à fluminibus, tam apud Anglos quàm Gallos. Quia piſcibus pullos nutriunt, & multi, cum ori inſeruntur, in terram decidunt, idem cum pluvia à multis decidiſſe putantur. Franciſcus I. Rex Gallorum tam cicures reddidit, ut à paſtu redeuntes ad Ardearia ſeſe reciperent.

MINOR prout à Bellonio deſcribitur, roſtrum habet nigrum, concavum,

vum, Lineam in fronte ab uno oculo ad alterum candidam. In capite & dorſo pennas coloratas. Alas cinereas inter pennas verticis nigras exoriũtur candidę, exiles, aſpectu jucundiſſimę. Nidificat in rupibus.

CONGENER, Ardea, roſtrum habet pollicis craſſitudine, digiti minimi juxta nares latitudine, intus cananiculatum, infernè corneum & roſeum. Plumas capitis, colli, dorſi, & ſuperiorum alarum ex cinereo fuſceſcentes, extremas omnes macula ruffa notatas. Ventrem ferè ex cinereo album. Crura ſubviridia, & pedes in digitos fiſſos, quos tamen divaricationis initio breviuſcula membra cõjungit. Ad hanc refer, quam Geſnerus deſcribit, cui rôſtrum eſt ſubflavi coloris, marginibus acutis, & parte anteriore leviter dentium loco exaſperatis, ſerratisve. Caput & collum candida. Criſta capitis è plumis nigris retrorſum tendit. Dorſum & alas cinereas. Unguem medij digiti ab altera parte denticulatum.

ARTICULUS II.

De Ardea Alba.

Deſcriptio. *Plin. H. N. l. 10. c. 40.* *Cic. l. 2 de Nat. Deor.* ARdea alba, Græcis λευκερωδιὸς, Ciceroni Platelea, Plinio Platea, Alberto Cochlearia dicitur. *Corpus* habet inſtar cygni candidum. *Roſtrum* nigrum pauculis notis ferrugineis ſuperiori parte reſperſum, ſubſtantiæ coriaceæ duræ, cochlear referens. In quibusdam ad carneum colorem proximè accedit. Fœminæ ſuperius maculis rubeis conſpergitur. In maris verò roſtri medio, linea quædam qualis etiam in circumferentia conſpicitur, à fronte ad roſtri apicem uſq; conſpicua eſt; propè oculos macula cærulea, quæ in fœmina lutea eſt, viſitur. Quædam maculis in collo & dorſo pulcherrimis, colore coccineo conſperguntur. *Interiora* ſi ſpectes in diſſecta apud Aldrovandum fœmella, *Lien* erat exiguus, nigricãs, rotundus, dextra parte, propè folliculum bilis non procul à ventriculo. *Inteſtina* ſinuoſa, uniformia, novem ſpithamas longa. *Cor* nullo pericardio veſtitum. *Ventriculus* lævis, intus & ſimplex. *Ingluviei* loco pars ventriculi ſuperiori orificio imminens, ampla capacitas. *Aſpera arteria* cygnæ valdè ſimilis, licet contrario modo ſita. Nam quemadmodum in Cygno ad ſternum aſcendens poſt deſcendit; ita hæc ad pulmones recta percurrens, ſuos flexus agit invicem oppoſitos. *Oſſa* tibiæ aperta, medulla rubrâ erant plena. *Reperitur* in Gallia, Anglia, Bohemia, nõ tantum marinis locis, ſed & paluſtrib. In Holandia non longè à Lugduno infinitos earum nidos vidimus.

Victus. *Veſcuntur* piſcibus, ranis & ſerpentibus, ut quidam produnt. Nec vel herbas aquaticas virides, & ramenta radicum geniculata arundinum, vel inteſtina Gallinarum aſpernantur. Facilè *coëunt*, in arboribus nidulantur, & pariunt, ad quatuor fœtus alunt, qui à ferini ſaporis cultoribus commendantur. *Ariſt. H. A. l. 9. c. 18.* Geſnerus ſibi guſtanti Anſeri non diſſimilem viſam ait; & apud Anglos in deliciis habetur.

Huc plurimæ aliæ Ardeæ referuntur.

I. GARLETTA Italorum, ut Geſnerus vocat, avis cum Ardea per omnia, colore excepto, congruens. Quam Geſnerus Ferrariæ vidit, *roſtrum* habebat longum acutum; in criſta capitis dorſum verſus pennæ oblongæ ad duos cum dimidio dodrantes, circiter ſex naſcebantur, quæ aliquando magno vendebantur precio. *Geſner. in Ornithol.* *Pedes* nigricabãt: inferius tamen ſubitò in medio cruris, niger color deſinebat, & viridis è glauculo ſuberat ad extremos uſque ungues. Minimus *pedis* digitus binis articulis conſtabat, proximus ab eo ternis, medius quaternis, ultimus quinis. Cum hac eandem illam Aldrovandus facit, quę habebat roſtrum ſupra nigrum, infra cæruleum, oblongum; caudam brevem, rariores aliquot in dorſo illasque oblongas pennas, quibus pileos & galeas proceres exornant, tres in capite pinnas, breviores & coloris albi, quæ criſtam efficiebant. *Aldro. Ornith. l. 20. c. 14.*

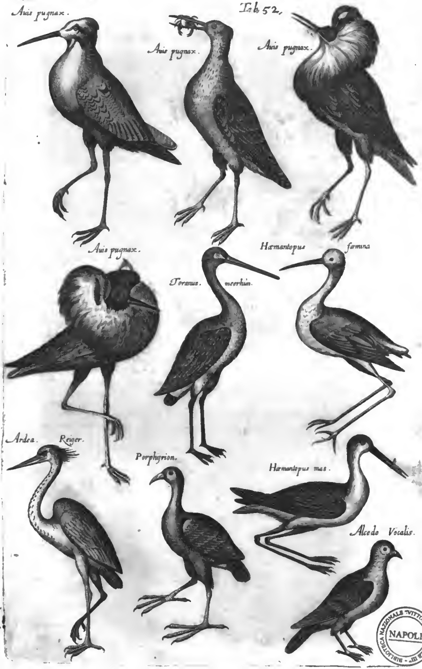
II. EGRETTA Gallorum, quæ & Hæmatopus, Phœnicopus, & Cirris

Vir-

Tab. 51.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Virgilij, ut Scaligeri pater & filius adſtruunt, dicitur. Omnibus ferè Ardeis minor eſt, tota ferè ex croceo, ad colorem caſtaneæ vergens, pronè intenſius, ſupinè & ſuper alis remiſſius. *Collo* brevi; *roſtro* robuſto, longo, acuto, bicolore; qua caput tangit viridi, vel ex viridi ad cæruleum inclinante; *cruribus* & pedibus, rubri ſaturati coloris; *cauda* tam exigua, ut ea pro. ſus carere videatur.

III. SQVAIOTTA Italorum. *Cauda* brevi, *pedibus* viridibus, *roſtro* luteo in extremo nigricante. Apex *capitis* triginta plumis conſtat, quarum mediæ albæ ſunt, extremæ nigræ, in tergore pinnæ elegantes coloris rubicundi in ſuis radicibus albæ.

Congener ipſi eſt & iſta *roſtro* maximè arcuato, colore prorſus leucophæo. Avis eſt aſpectu non invenuſta. Pronè ad collum & pectus, quod nigris maculis, ut in Ardea deorſum deſcendentibus conſpertum cernitur, albicat. Cęteta tota eſt leucophęi coloris, pronè remiſſioris, ſupinè intenſioris. *Femora* in ea, contra ac in reliquis pennis veſtiuntur.

Ex Ardeis quoq; albis ſunt, tum ea, quæ *Garzetta bianca* dicitur, roſtro longo gracili, acutiſſimo, digitis poſtico omnium minimo, anteriorum medio longiſſimo, inter oculos & roſtrum maculata, tum ea quæ vertice eſt croceo, pedibus pro proportione corporis longiſſimis, fuſcis, albicantibus annulis circumdatis. Vngue medij digiti cæteris longiore, ſerrato.

ARTICULUS III.

De Ardea Aſteria ſive ſtellari.

Deſcriptio. ARdeæ ſtellaris triplex genus eſt, *Minus*, *Majus* & *criſtatum*. MINUS ὀκνὸς Ariſtoteli, Taurus, Plinio, Botaurus, Butorius & Buttora alijs, dicitur, & quibuſdam Ornòcrotalus eſſe putatur. *Collo* eſt longo & mirè plumoſo. *Capite* nigro, corpore reliquo fuſco & pallido maculis nigris denſiſſimè aſperſo. *Pedes* habet longiſſimos & inter extremos ungues medij digiti pedis unius & calcis ejuſdem, ſpithamæ longitudo intercedit; *ungues* longiſſimos; & ille qui calcis vicem in avibus gerit longitudine ſeſquiunciam ſuperat. Medius digitus utriuſque pedis qui cæteris longior dentatus & ſerratus eſt. *Cauda* illi breviſſima; *ſtomachus*, quo ingluviei loco utitur, capaciſſimus, canino ſimilis. *Arteria aſpera* in eo tota continua eſt, larynx nulla, nec quod huic analogia quadam reſpondeat. Damnum hoc compenſare voluiſſe Natura videtur, *canalium duorum* hinc inde in pulmones utroſque abeuntium ſtructura. Ita enim fabricati ſunt, ut annuli cartilaginei minimè totum abſolvāt circulum, ſed exteriori duntaxat parte medium; interiori, ubi alijs avibus hi circuli fiſſura tantummodo in longum diſſecantur, membrana quędam tenuiſſima, alteram canalis devaricati exactè medietatem abſolvens, plana & æquabilis obtenditur; quin & hemicycli latus exterius componentes rari admodum, interjectis ſubtiliſſimis membranis ſive tunicis, ad faciliorem & majorem diſtentionem facti ſunt, quo nempè largiſſimus, & hoc facili tumeſcere meatu conceptus aër, roſtro in aquam inſerto aliquandiu retentus, tandem per apertum & extractum, qua data porta, maximo impetu erumperet. Prolobo caret, at ejus loco ampliſſimum œſophagum haber.

Victitat ranis & piſcibus, inprimis anguillis. *Victus.*

Nidum ex arundinibus intertextum cum *ovis* duodecim in lacu quodam ſe vidiſſe, ipſamque avem colore ita ad arundinem accedere, ut inter arundines ſedens vix deprehendatur, reliquit Geſnerus. At eundem ex ſurculis in celſarum arborū ramis ſtruere, & ita aut quatuor ova excludere, reliquit Bellonius. *Partus.*

De *Voce* diximus, cui ſimiles illi ſoni dicuntur, quos βωμυκὰς Ariſtoteles appellavit. Dicitur in Æ. ypto manſueſcere, & adeò præclarè humanam vocem intelligere, ut ſi quis eam ſervum appellaverit, vel pigrū (nugantur *Vox.* *Ariſtot. in Problem. ſ.* x.

olim è ſervo in avem tranſiiſſe) indignetur. Non facilè hominem refugit; eo proximo, aut arundinibus ſe abdit, aut aquæ immergitur.

Volatus. Non citius *evolat*, quàm prius ſalierit. Vbi piſces frequentes novit, adeò quieta cõſiſtit, ut planè videatur mortua: & ne colli longitudine ſe prodat, breve id incurvando facit. Capta ſtat immobilis, & venatorem apprehenſurum incautum vulnerat.

MAJOR ex Pella & Stellari prognata eſſe creditur. Illam enim capite, pectoris maculis, alarum colore, ipſa denique magnitudine refert. Reliquarum partium colore Stellarem minorem, maculas ſi excipias, quæ in ea non ſunt: imò pedibus adeò eãdem exprimit, ut ſimul poſitas vix peritiſſimus etiam auceps diſcernat. Apicem quoque in vertice habet, ex quo duæ longiuſculæ pennę exorientes, totum caput velut galeam, colore nigro exornant. Geſnerus *Elaphin* Oppiani eſſe conjicit, quæ pennas in dorſo varias & maculoſas hinnulorum inſtar habet, & linguam longiſſimam, quâ in aquam protenſâ, ſenſim ad fauces, piſces ad conſpectum adnatantes ſolet attrahere. Hanc Aldrovandus & CRISTATAM ſeu Cirrhatam eſſe opinatur.

Congener eſt hiſce, quam idem *Ardeam Nigram* vocat, colore per *totum*, collo excepto, quod albo torque circumdatur, & *roſtro* quod luteum eſt, nigricante, *collo* longo, longis *cruribus*, digitis pedum longiſſimis, unguibus acutis, & *cauda* brevi.

CAPVT V.

De quibusdam Avibus ad Ardeas relatis.

AD Ardeas refero Falcinellum ſive Falcatam, & Pugnaces, quas Belgæ Kemperkens vocant. FALCINELLVS avis eſt magnitudine, & tota corporis ſpecie Ardeam referens, eleganti colore, viridi ferè, alicubi puniceo admixto, capite & collo fuſco. Superior pars *colli* anterius albicat, maculis nigris intercurrentibus. *Roſtrum* ei oblongum tenue & anterius falcatum. *Crura* oblonga, pedes fiſſi. Nulla magis ad ibidem accedit. PVGNACES quotannis immenſo numero, ex Septentrione in Belgium, verno tempore ſub Majum advolant, plures mares quam fœminæ. Hinc inter mares tanta contentio, ut ſeſe mutuo occidant, donec cum fœminis numero pares evaſerint. Excluſis educatiſque fœtibus, una cum his unde venerant, revolant.

Octo ipſorum genera, ſeu formas potius deſcripſit, & depingi curavit Aldrovandus.

Prima Perdicis inſtar toto corpore maculis reſpergitur. Caput Galeritæ velut apice inſigne eſt. Roſtrum exile, in extremo nonnihil recurvum. Lingua longa, acuta, ſubatra. Caput, cervix, dorſum, alæ, venter, & femora ex luteo ad caſtaneæ ferè colorem tendunt, & maculis, quę in capite adeò exiguæ ſunt, ut exigua punctula potius videantur, reſperguntur. *Altera* criſtam quoque in vertice gerit. Ventre nigricat, candicat pectore. Mentum macula nigricans ceu barba quædam exornat. In fronte albicat; in occipite, & in reliquis partibus ex albo ad fuſcum vergit.

Tertia tota ferè eſt ruffa, nigris maculis lunam æmulantibus undiq; excepta cervice inſperſa, apice caret. Femora & infernum Vropygium colore ſunt bætico. Alarum pennæ majores nigræ, in fine, & ad latera ferè croceæ.

Quarta colore ferè cum iſta convenit, niſi quod venter ſit fuſcus, podex albicans, alas ſubalbicantes maculæ multæ, magnæ, transverſales, tortuoſæ tranſcurrunt. Caput nigrum magnæ pennæ velut galeam eleganter exornant, quas proculdubio dimicatura erigit.

Quinta ejusdem ferè eſt coloris, ſed pennas eas, quas erigit dimicatura majores, candidas, & in extremitatibus ſuis nigras habet.

Sexta pennæ illæ ſunt candidæ, color plurimum diverſus. Toto enim corpore fuſca eſt exceptis femorib. & cauda, quæ ſunt colore bætico. Ante

albas

albas illas in collo ſurrectas, alias habet in vertice quæ minores ſunt. & nigræ. Caput ex cinereo flaveſcit.

Septima pennis omnibus variat, viridibus, albis, rubris, amethyſticis, luteis, & quod obſervatu dignum eſt, nulla earum alterius colore permiſcetur.

Octavam auritam Natura fecit. Roſtro eſt gracili & oblongo, à capite per collum pennæ undiquaque pendent, magnitudine æquales, ſed in quibus varios cernere eſt colores, qui velut varios torques formant, modò ferrugineos, modo rubeos, modo albos. Collum habet longum, valde gracile, tenue, ad latera candicans, cætera luteſcens, lineolis longis undiquaque conſperſum. Caput ad latera maculam miniaceam magnam habet, in qua oculi ſiti ſunt. Aures aſininis non diſſimiles, crura duplo quàm præcedentib. breviora. Digitum poſticum admodum brevem.

CAP. VI.

De Porphyrione, & Horione.

Dipnoſ. l. 9
Deſcriptio.

P*Orphyrion*, à colore ita dicta, quam Callimachus apud Athenæum à Porphyride diverſam facit, quæque in agro Paravino Telamon vocatur, *avis* eſt ſecundum Athenæum Galli magnitudine, colore cæruleo, *roſtro* ad caput vehementius obſtricto, phœniceo, longis *cruribus*, fiſſis pedibus, in quibus quinque digitos habet, & maximum illum, qui medius eſt. Opplanus ei *criſtam* in capite qualem ſagittarij Perſæ geſtant, tribuit. Iſidorus pedem unum latum ad natandum, alterum fiſſum ad ambulandum addit. Apud Aldrovandum duplex ejus exhibetur Icon. *Prior* habet roſtrū craſſum, acutum, purpureum, à fronte ad verticem ferè usque macula ejusdem coloris extenditur. Pars capitis quæ hujuſmodi maculæ ſubjacet, & collum pronum vireſcunt. Ex remigibus alarum pennis, quædam in extremo albicant, quædam ſunt fuſcæ. Reliquum totum corpus, cæruleo vegeto colore inſignitur. Cauda ferè caret. Digitis tantum quatuor ex purpureo ſubalbeſcentibus inſiſtit. *Alter* roſtro, cruribus, pedibus, & oculis deſcripto eſt ſimilis, niſi quod ungues habet fuſcos, & macula in fronte purpurea ornatur; & quod in illius capite & collo viride erat, in hac cæruleum apparet. Cæruleæ pariter ſunt alæ. Reliquum caput, cervix, dorſum, pectus, vertex, & femora nigricabant. Laudatiſſimi ſunt in Comagene. Nobiliorem verò Baleares inſulæ mittunt. Fert eos & ultima Syria, ut Diodorus prodidit. Athenæus avem Lybicam, Dijs ejus regionis ſacram indigitat.

Plin. H.N. l. 10. c. 47.
Athen Dipnoſ. l. 9.

Veſcitur piſcibus, & in occulto quidem, ne à quo quam videatur. Non prius autem cibum capit, quam ſe laverit; nec prius ſe vel in pulverem vel in lavationem dat, quam in ambulationem veniens certa ſpacia confecerit. Sola hæc metiu bibit, ex proprio genere omnem cibum aqua ſubinde tingens, deinde pede ad roſtrum veluti manu afferens. Polemon apud Athenæum de cibo quem apprehendit, paucas buccellas decerpere, ſcribit, ſi [illegible] ita ſumendum eſt. Alvi excrementum, ut & reliquæ aves lōgi anguſtique colli, humidius, quam cæteræ ſolent, rejicere, Ariſtoteles autor eſt.

Victus.
Athen. Dipnoſ. l. 9.
Plin. H.N. l. 10. c. 46.
Ariſt. H.A. l. 8. c. 6.

Ad *volatum* dirigendum loco Uropygij, quod parum latum habet, pedes protendit: & quia ſpectaculo ſaltationis adeò delectatur, ut & ipſa ad ſaltandum membra componat, haud difficulter eo modo capitur, ſi Oppiano credimus.

Volatus.
Oppian. in Ixeutic.

Incredibilia ferè de ejus caſtitate Authores. Nunquam in conſpectu hominum conjugi miſceri, & ne virum quidem uxori concumbentem videri poſſe, retulit Oppianus. Tantum ſenſum obtinere ſtupri, ut ſi id deprehenderit, vitam ſeu laqueo ſeu inedia finiat, apud Ælianum, Athenæum, & Tzetzem legimus. Quædam cum Gallo tantam ſocietatem contraxerat, ut cum iſte occideretur, cōſortore privata, inedia ſibi mortem conſciſceret.

Affectus.
Aeliā. H.A. l. 5. c. 28.
Athen. Dipnoſ. l. 9.
Tzetz. Chil. 9.

Nunquam cibi gratia appoſita eſſe videtur.

Uſus.

V 2 vide-

videtur. Magnificis ædibus, ut Aelianus habet, pro ludicra eſt delectatione.

Ælia.H.A. l.17.c.22. Cognata eſt ipſi HORION, avis amatorio affectu flagrans, magnitudine Herodij, cruribus rubris, oculis cęruleis, ſic à Muſica inſtructa, ut naturę munere ſuaviſſimè canat.

CAPUT VII.

De Helorio, Limoſa Venetor. Barge Gallorum, & Hæmatopode Bellonii.

Athen.l.9. HELORIUS Creci, de quo poſtea, ſimilis eſſe traditur. Clearchus enim apud Athenæum cum Trochilo & Carulo inter παρωδίτας, ſeu aves, quæ cœlo ſereno in littore paſci ſolent, meminit.

LIMOSA Venetorum, quæ ad lacum Verbanũ Giraldei, circa Neapolim Leverſiua, Germanis, ein Meerſhun dicitur, Arquatæ majori, de qua in ſequentibus, per dorſum eſt ſimilis, maculis varia, tota parte prona, capite & collo præſertim.

BARGE Gallorum, quam Ægocephalum Bellonius facit, minor eſt Helorio, colore verò non abſimilis, roſtro breviore, recto. *Liene* omninò caret. *Fel* jecori ſimul & ventri adhærere conſpectum eſt, quod de Aegocæphalo Ariſtoteles ſcripſit. *Victum*

Ariſt. H.A. l.2.c.15. in ſaluginoſis paludibus frequenter, rarius in remotis à mari, ubiq; noctu, quæritat. *Vocem* hircorum & caprarum edit. Hominis acceſſum non fert. Et apud Gallos in delicijs habetur.

Bellon. in obſ.l.1.c.11 HÆMATOPUS Bellonij, rara eſt in Gallicis littoribus avis. *Corpore* Ardeolæ, *alis* Lari, *capite*, collo, & cauda extrema nigris. Interiore alarum parte & *ventre* albis. *Gula* magna admodum ampla & robuſta. Binos habet *digitos* ſimul cohærentes; interior verò ab alijs ſejunctus eſt. *Calcar* in pedis calce, ut reliquæ aquaticæ aves, non habet. *Pedes* ſunt molles & delicatuli. *Digiti* breves, ungulæ ut in Tardis fornicatæ.

C A P. VIII.

De Alcyone.

HAlcyon & Alcedo παρὰ τὸ ἐν ἁλὶ κύειν ſic dicta, Avis Poſſideonis nonnullis, Ceycis quibuſdam, modernis Græcis ψαλιδόνης mas, κήυξ, κηρύλος, & ναῦξι dicitur. Pauciſſimis, inter mediterraneos inprimis, nota eſt. Omnium rariſſimum eſt, inquit Ariſtoteles, vidiſſe Alcyonem, & ferè circa Vergiliarum occaſum, brumamq; apparet, & ubi primum per portum non plus quàm navem circumvolant, ſtatim abit, & nuſquam prætetea viſitur. Duo hujus Avis genera, *Mutum*, & *Vocale*, ex Ariſtotele quidam faciũt, ſed falsò. χελιδόνες enim apud eum ſunt intelligendæ. Turnerus & illam inter Alcyones repoſuit, quæ Sturno paulò minor, corpus totum nigrum habet, ventrem album, caudam breviuſculam, roſtrum alcedone paulò brevius; quæque ante volatum, Alcedonis more nutat, in volatu gemit. *Alcatraces* quoque, quæ in Peruvia marinis lupis, carabis, piſcibusq; inſidiantur; & quia cadaveribus delectãtur, adeò ſunt lethales, ut ad earum uſum neceſſitate redacti, non ſecus quàm aconito toxicove victi intereãt, inter earundem referuntur genera.

Formam ſi attendas, non multò amplior eſt Paſſere, *colore* cæruleo & luteo, & ſubpurpureo mixto inſignis. Tale corpus totum & alæ. Tum *colli* partes non ſeorſum poſitis coloribus. *Roſtrum* ſubluteum, longum, tenue. Mari adeò delectatur, ut pectus aquis aſpergat, cauda in terra ſicca impoſita: non ſpernit tamen & aquas dulces. *Forma.* *Ariſt. H.A. l.9.c.14.* *apud Scalig.c.21.*

Victitat piſcibus, quos ex alto ſe in mare recta immittens capit. *Victus.*

Quantum ad Generationem ſenes in coitu extingui creduntur. Aliæ, ut apud Plinium legimus, fœtificant bruma, pariunt ova quinque, qui dies Alcyonides vocantur, placido mari per eos & navigabili, Siculo maximè. (hinc Siculi maris cives Scaliger vocavit) In reliquis partibus eſt quidem mitius pelagus, Siculum utique tractabile. Faciunt autem ſeptem ante bru- *Partus.* *Plin. H. N. l.10. c.32.* *Lycophron. in Caſſandra.* *Plin.l.c.* *Ariſt. H.A. l.5 c.8.*

brumam diebus, totidemque poſtea ſternitur mare Halcyonum fœturæ; unde nomen hi dies traxere. Nec tamen de tempore omnes aſſentiuntur. Columella enim in octavum Calēdas Martij, quibus in Atlantico mari ſumma notatur tranquillitas eos conjicit. Sed & in numero dierum diſſentitur. Quinque ſtatuit Simonides & Ariſtoteles; ſeptem Samius Demagoras, novem Philochorus, quatuordecim alij. De maris tum temporis tranquillitate, & ventorum quiete molliore cœlo, apud Theocritum, Ovidium, Plautum, Plutarchum, Ælianum, & alios paſſim invenies. *Nidi* locum Ambroſius arenam; alij littus; quidam undas ipſas, hinc Statio, domus fluctivaga; Silio Italico nidus natans dicitur; ponunt. Saxo cuidam proximè aquam, ita ut aquæ ἐπιχεῖσθαι videatur, agglutinari, credibilius eſt. Roſtro autem

Plut. de ſolert. animal.

ſuo nec alio nidum fingit Halcedo, imò navis inſtar fabricat, opus everti mergique fluctibus neſcium. Componit devincitque conſerens invicem acus piſciculi ſpinas, ac rectis alijs ceu ſtamini transverſas alias veluti ſubtegmen implicat; mox conſertum recurvat, & in orbem reducit; ſic cooptat denique, ut opus navigij ſpecie turbinatum, ac qualo propemodum piſcatorio ſimile evadat. Perfectum littori, quo fluctus extremi pertingūt, applicat. Hic unda molliter feriens, nondum firma ſatis hiantiaque, procellarum verbere deprehenſa, ſarcire docet. Solidè verò & jam cohærentia conſtringit, figitque adeò, ut nec ſaxo, nec ferro diſſolvi diffringive facilè queant. Magna comprimis admiratione oſtiolum dignum eſt; ſic modificatum figuratumque, ut hanc unam ſubeuntem recipiat, cœcum cæteris & abditum, & aliud prorſus nihil admittens, ne undarum quidem quicquam.

Mores.
Plutar. l.c.

Mores ejus exinde metiare, quod maritum adeò diligit, ut non uno aliquo ſtato tempore, ſed per totum annum conſuetudine ejus utatur; ſenem & ad ſectandum tardum, geſtat & nutrit, nunquam relinquēs ſolum. Cum ad tepidum ſolem pennas in littore

Mizald. Ephem. l. 1.

expandunt, pluviam denotare dicuntur. Virgilius hoc inter cætera ſerenitatis ſigna numerat. *Virgil. Georg. l. 1.*

CAPUT IX.

De Iſpida, & Rouſſerollæ Gallorum.

ISpida, quam nonnulli Alcyonem veterum vel ſimpliciter vel fluviatilem eſſe putant, Genuæ Martinus piſcator, à nonnullis alijs Italis Avis Paradyſi, ſed & Piſcator Regis dicitur. *Roſtrum* ei eſt nigrum, rectum, in ſummo acutum, tres digitos longum. *Caput* pronum cum cervice viridis coloris transverſis lineis ex albo cæruleis diſtinctum. Virent & *alæ*, ſed interior pars plumarum ad purpureum ferè violaceo dilutum colorem tēdit, aſperguntur lucidis aliquot punctis. Per medium dorſum à principio uſque ad finem caudæ, plumæ ſunt cærulei coloris diluti, & ad album inclinantis adeò ſplendidæ, ut oculos etiam viſu immorantes offendant. *Pedes* breves, rubicundi, in quibus duo longiores digiti ad mediam uſque partem connexi, poſtea finduntur. *Lingua* perbrevis eſt latiuſcula ac ſubrubens. *Oeſophagus* valdè oblongus. *Ventriculus* in imo corpore juxta anum. *Adeps* ruffa. *Deſcriptio.*

Eſt & *aliud* Iſpidæ *genus*, quod ex India adfertur. Regulum magnitudine vix ſuperans. Roſtro oblongo, tenui, nigro, reliquo corpore ad caudam cæruleo viridi & nigro. Cauda pro corporis proportione longiuſcula tota ferè nigra. Pedum conſtitutione cum ſuperiore eadem. Solitaria eſt, & in agro Bononienſi, Helvetià, & alibi media hyeme circa ripas glacie concretas *reperitur.*

In arena vel ſcopulo aliquo juxta aquam *nidificat.* Nidum forma rotundum, eminente in angulum foramine exiguo, ex floribus arundinum, mollem conſtruere ajunt. Pullos interdum novem in nido uno reperiri. *Locus & Partus.*

Pellis ejus cum pennis aſſervata peculiari vi adverſus *tineas* pollere creditur. Non tangi fulgure domum, *Vſus.*

in qua ejus nidus ſuſpenſus fuerit, nugantur quidam. Moſchi inſtar cum pullis ſuis ſuaviter olere, Tragus prodidit. Suſpenſam pennas quotannis tanquam in vivo corpore mutare, falſum comperit Aldrovandus.

ROUSSEROLLE ſeu Rouscherole Gallorum, Alcyone vocalis eſt Bellonio. Roſtrum habet ſerratum Picæ Græcæ ſeu Collurioni ſimile. Plumæ capitis longiores criſtæ quondam ſpeciem præ ſe ferunt. *Nidum* ſi quis inverſum aſpiciat adarcen primo intuitu referre videtur. Sena ut plurimum *ova* parit, & quinque ſexve excludit pullos. *Cantu* adeò valet, ut omnibus canorus à Bellonio præferatur, tamque in eo indefeſſa, ut dies & noctes abſumat; tam ſeria, ut vacillet, totoque corpore tremat. Inter reliquas voces has inprimis proferre videtur Toro tret, fuis, huy, tret. Ariſtophanes ejus cantum expreſſiſſe creditur.

TITVLVS II.

De Aquaticis fiſſipedibus Inſectivoris.

CAPUT I.

De Arquata, Crece & Totano.

A*Rquatam* ab arcuato roſtro ſic dictam, Numenium veterum, qui fortè à Neomenia quod roſtri figura arcum lunæ recens à novilunio creſcentis in cornua repræſentet, ita dicitur, eſſe Geſnerus credit: Bellonius Elorium Ariſtotelis conjicit. *Roſtrum* habet circiter octo digitos longum, poſt tres digitos flecti deorſum incipiens, nigrum. *Pennas* coloris fuſci varias & maculoſas, ex quibus maximè fulgent inſtar ſerici villoſi, quæ inter alas & dorſum ſunt, in medio nigræ, in circuitu per interſtitia ſubruffæ. *Digiti* ſunt fiſſi, ſed aliquatenus membrana conjuncti; quæ etiam utrinque juxta digitos deſcendit, & inferiorem digitorum partem dilatat. *Lingua* pro tanta roſtri longitudine breviſſima eſt, & ſagittæ effigiem repræſentat. *Fœmina* eſt aliquanto minor, & maculæ illæ, quibus totum ferè corpus reſpergitur, in hac magis fuſceſcunt. Omnium vermium genere *veſcitur*, eosque in plantis quibusque quærit. Turmatim *volant*, ova *pariunt* quanta Gallinæ, quaterna, pallida, menſe Aprili. Carnem habent ſiccam, ſolidam, leporinæ ſimilem. In Gallia in deliciis habentur.

CREX, quæ & [illegible], quænam ſit avis, vix à recentioribus obſervatum eſt. Athenæus Helorio ſimilem eſſe dicit; Ariſtoteles verò crura alba habere, & poſteriorem digitum qui pro calce eſt minutum aſſerit. Herodotus ei Ibidis nigræ magnitudinem; Scholiaſtes Ariſtophanis roſtrum acutum & ſerratum aſſignat. Bellonius avem circa Nilum viſam, cruribus longis, *roſtro* longo & nigro, nigris quoq; tibiis & toto capite: *collo* tergore & pectore candidis, quæ è terra *victum* petit, & in muſcas debacchatur: & cum *volat* magnum edit ſtrepitum, Crecem veterum eſſe opinatur. Pugnat cum Galgulo, & Merula, & Vireone, eorumq; pullis nocet. [illegible] eſſe Philes annotavit. *Ariſt. l.9. c.1.*

TOTANUS avis eſt aquatica, capite nigricante, præſertim anterius; poſterius enim & magis anteriori parte ruffum eſt. Vertex cinereus, ut & reliqua pars prona. Alarum ima pars alba, extima nigra eſt, reliquæ plumæ in ambitu varię([illegible]) ſunt & albicantes. *Cauda* palmi longitudine tranſverſis lineis albis, nigrisque depicta, ut etiam Limoſæ. *Pennæ* ſuper caudam ad medium dorſum uſque albicant. Pars omnis ſupina alba eſt: in collo tamen, & ſuperiore alarum ambitu nigricantes maculæ viſuntur. Totius avis longitudo ab extremo (roſtro) ad pedis extremum extenſæ, dodrantem cum duobus palmis æquat. Roſtri longitudo circiter tres digitos, colli totidem. Fidipes eſt, verum duo majores digiti pedis aliquouſq; membrana junguntur ut & Limoſæ. Pedes duos palmos longi ex pallido rubent, unguiculis muniti nigris. Corpus avis

ea fe-

Digitized by Google

ea fere craſſitie eſt, qua Mergulus noſter roſtri acuti.

CAPUT II.

De Calidri Bellonij, Nigra, & Himantopode Plinij.

C*Alidris* Bellonij avicula eſt columbæ magnitudine, *cruribus* proceris adeo, ut equo inſidere videatur, unde Chevalier, id eſt; equitem nominarunt. Plumis optimè inſtructa eſt, ideoque longe minus carnis obtinet, quam appareat. *Roſtrum* & crura rubra, longa, manifeſto ſane argumẽto aquaticam eſſe volucrem. Superior roſtri pars nigricat, venter albus eſt: *caput*, collum, & pennæ ſub alis, & uropygio cinereæ: quare Ariſtoteli Calidrim dici arbitramur, cujus meminit his verbis: Quin etiam *Calidris*, cui cinereus color diſtinctus variè. Radices plumarum ſicut in Biſtarda, & la Cane petiete (Tetracem interpretatur) rubent, ſic in hac nigræ ſunt. In temporibus utrinque maculæ ſunt binæ, nigræ, quæ ceu umbram præbent ſupercilijs, quæ & ipſa alba macula inſignia ſunt. Priores digitos membrana conjungit, ut in pica marina, (Pie de mer) Digitus poſticus admodum exiguus. Alæ, ut in pluvialium corpori junguntur, magnitudine corpori reſpondent. Tam parva itaque ales proceris cruribus inſiſtens, alacriter, hilariterque incedit, prata, ſtagnaque & ripas frequentat, & plerumque aquam ingreditur ad femora uſq;. Caro nihil ferinum redolet, ſed delicatum quid, & aromaticum. In ſui generis avibus, in delicijs habetur.

NIGRAM à rubra differre certum eſt. Nigræ enim ab ipſo ortu crura & roſtrum atra ſunt, excepta ſuperiori roſtri parte, quæ ſubrubra eſt. Color item huic nigrior: quin amputatis capite, cruribus, atque alis, reliquis corporis partibus Palumbis colorem inter cinereum, & nigrum videbitur referre. Sin ſermo ſit de Calidribus, quæ jam pennas mutarunt, diſtinguendusque color ab ijs, quæ prioribus etiamnum veſtiuntur, aſſeremus nos Pluvialem aliquando obſervaſſe in autumno nigram, adeo ut poſt mutationem plumarũ eum non agnoſceremus: nihilominus tã huic, quam alteri pedes nigri ſunt. Fœtus earum menſe Aprili proſtant, maculis undiq; Ortygometrę inſtar (d'un Rasle) conſperſi, cum alioqui hyeme tantũ appareant. Ad hanc reducit Aldrovandus *Gambettam* Italis dictam: Quæ eſt capite, collo & pectore cinereis & maculis fuſcis plurimis, undiquaque reſperſa. Alarum pennæ rectrices nigricant, corporis cinereæ ſunt, in dorſo & alis ad ruffum vergentes, venter candidus eſt. Roſtrum nigrum: oculorum iridem ex luteo ſubviridem niger circulus ambit. Pedes ex luteo rutili, quo colore potiſſimum à nigra Calidri Bellonij diſcrepat. HIMANTOPUS à flexitate crurum ita dicta, quam alij Hœmotopoda, à rubedine pedum vocant, à Geſnero ita deſcribitur. *Roſtrum* digitos fere quatuor longum eſt, *caput* parvum, *collum* digitorum quinque, reliquum corpus, quod leve, & gracile eſt, inſtar avium paluſtrium fere, quas Gallinulas aquaticas vocamus, digitorũ ſex, cauda quatuor, crura quindecim. Color *roſtri* nigricat, in capite, & collo prono fuſcus: dorſo, & alis niger, pauco ſubviridi admixto, ſi diligentius intuearis, cauda cinerea. Partes pronæ omnes, & latera quoque albi coloris ſunt. *Crura* ſanguinea digitis duntaxat ternis, ſicut in Biſtarda, Oenade Rondeletij, Morinello Gaii, Struthiocamelo, Pluviali, & Cane Petiete Bellonij, ejusdemque Pica marina: quorum medius lõgiuſculus, breviſſimus interior: jungitur autem medius cum exteriore breviſſima membranula, tanquam palmipedum. Poplitum cavitas inſignis eſt, articulo tam flexili, ut in ſceleto etiam tibia ad femur tota reflectatur. Videtur ſane non curſu tantum valere, ſed etiam volatu hæc avis: quoniam oblongæ ejus alæ ſunt, ita ut longiſſimæ earum pennæ caudam, ſeu uropygium, duobus, aut amplius digitis excedant. Oppianus

hoc

hoc novum in eis, quod maxilla inferiore fixa, ſuperior ſolum in ipſis moveatur notavit; ſed in deſcripto, nihil ab aliarum avium natura variat.

CAP. III.

De Gallinulis Aquaticis in genere & in ſpecie, de quibusdam.

GAllinulæ aquaticæ hoc commune habent, quod eis ſit *corpus* gracile & adductum. *Caput* parvum, pennæ variæ. *Roſtrum* longum, modicè inflexum, nigricans. *Ventrem* & ſupinam eam capitis partem, quæ inter roſtrum & collum eſt, candida. *Crura* oblonga, *digitum*, qui pro calce eſt admodum brevem; quædam etiam eo carent. *Plumas* ad media tantum crura deſcendentes. Vermiculis potius quàm piſcibus *veſcuntur*; quamvis & ex his minimos comedant. Circa initia autumni in Helvetiam adveniunt; hyemis exitu denuò avolant. *Aucupium* earum manè ante ſolis exortum fit; aut veſpere, quo incipiente tam ſublimi volatu evehuntur, ut non amplius appareant. Ob carnem ſuavem & teneram, in delicijs menſarum habentur. *Species* ipſarum ſunt *Chloropus, Erythropus, Ralla Anglorum, Rhodopus, Phæopus, Ochropus, Melampus, Poliopus, Erythra, Ochra*, Hypoleucus, *Gallinula ſerica, & Scolopax.*

CHLOROPVS eſt triplex *Major* quarum altera Fulicam & magnitudine & corporis figura refert, tota roſtro longiuſculo, ſurſum parumper elevato; altera Italis, *Porzana* dicta, collo & capite nigricantibus. Dorſo cum ſuperiore alarum parte caſtaneo; inferiore ventre toto albido, femoribus plumis cineteis usque ad genua coopertis. *Tertia* Geſneri, quam Glottidem Ariſtotelis eſſe credit, colore eſt fuſco, cruribus viridibus. Vocem inſtar fiſtulæ argutam edit. Germanis Glutt dicitur. Prælongam exerit linguam unde ei nomen. Hanc initio blandita peregrinatione (cum Coturnicibus) avidè profectam, pœnitentia in volatu cum labore ſcilicet ſubit. Reverti inconcitatam piget, & ſequi, nec unquam plus uno die pergit, in proximo hoſpitio deſerit.

ERYTHROPUS vel eſt *Major*, vel *Minor*, de utraque nihil ſingulare occurrit. RALLAM Anglorum aquaticam intellige, cujus roſtrum & crura ſunt rubra, plumæ undique magis cineteæ, quamque malè vol..re, ſed egregiè pugnacem eſſe, Bellonius prodidit. *Montana* & ſylveſtris in Ericeto degere ſolet. Ortygemetram eſſe credidit Bellonius; Perdicem ruſticam Geſnerus.

RHODOPUS nihil habet ſingulare. Sed ne de aliis præter deſcriptionem, quam apud Aldrovādum & Geſnerum invenies, quicquam. In Ochropode *majore* ſeptem diſtincti colores apparent, nec digitus poſterior pedis viſitur. Medio lingua in oblongum mucronem deſinit. *Minori* collum eſt quàm cæteris altius.

ERYTHRA, quam Germani Mattkerca vocant, vocem & clamorem edit, quo ſonus fullonum lanas ferientium repræſentatur.

OCHRA à totius ferè corporis colore ſubviridi, ſed ſordido & obſcuro ſic dicta eſt.

De HYPOLEUCO, quam Germani Fyſterlin appellant, nihil habeo quod dicam.

SERICA ideò dicitur, quòd color atet in ea holoſerici inſtar ſplendeat.

CAPUT IV.

De Scolopace ſeu Perdice ruſtica, Ruſticula ſylvatica, & Scolopace ſeu Gallinagine minori.

SCOLOPAX avis, à roſtri figura, quod inſtar pali longum & rectum habet ita dicta (palum Græcè σκόλοπα dicunt) Volaterrano Ariſtotelis Alectoris, ſed falsò; vulgò Græcorum ξυλόρνις, Herodiano Sylveſtris Perdix, Martiali Perdix ruſtica, nonnullis Ruſticula major, Alberto quod ſuavis & pin-

pinguis ſit Ficedula, plæriſque populis Beccaſſa, Germanis Schnepffun & Rietſchnepf/ dicitur. Similes ipſi quasdam in Friſia aves facit Geſnerus. Ea, quæ Vulp nominatur vul, o, roſtro & pennis colore illi confertur, ſed magnitudine vincit. Item Grutte dicta roſtro. Magnitudine eſt Gallinæ, colore Attagenis, ut Ariſtoteles prodidit. *Roſtri*, quod longum, anterius aſpetiuſculum, pars ſuperior ultra inferiorem extenditur. *Linguam* habet gracilem, oblongam, nervoſam. *Crura* ferè roſei coloris. *Felle* carere vulgo creditur, quod apud Bellonium legimus.

Ariſt. H.A. l.9.c.26.

Locus. Nullibi non *invenitur*, in Gallia, Suecia, Helvetia. Non ubique tamen iisdem in locis, nec ſemper Æſtate in altis Pyrenæi, Helvetiæ, Sabaudiæ & Arverniæ montiũ jugis degit. Hyeme cibi gratia ad campos & ſylvas cæduas deſcendit. Circa Brixiam principio Autumni, in Helvetia menſe Octobri capitur. A Germania inferiore æſtate recedit, in fine Autumni redit. Aquas inprimis tepidas, loca pulverulenta & humida, ſepes, & hortos amat. *Cibus* ipſi vermes. Spiritu in cava immiſſo, unde ſonus etiam procul audiatur, eos extrahere, proditum à nonnullis. Viſi, qui ex farina fagotritici cum aridis ficubus paſcebantur. *Volatus* debilitatem curſus velocitate naturâ cõpenſant. Cum proximam ſibi aucupes exiſtimant, longè receſſiſſe inveniunt. *Oculis* eſt obtuſioribus, quamvis grandes habeat; *odoratu* potius cibum quærere creditur. Homine delectari ab Ariſtotele relictum.

Ariſt. H.A. l.9.c.26.

Geſner. in Ornithol. Habetur inter ciborum delicias, ſed poſtponitur Perdici. Aliqui deplumatum exenteratumq; in furno torrent & cremant, remedio calculoſis futurum.

RUSTICULA SYLVATICA, Ruſticula paluſtri majore, major eſt. Gallinam enim ferè æquat. Colore ſaturiore, roſtro minus longo, ventre albicante, cruribus cinereis. Tendiculis ſeu laqueis capitur.

SCOLOPAX ſeu Gallinago minor, & Scolopax minor, Molliceps Ariſtotelis quibuſdam, dorſum habet ejusdem ferè cum Alauda coloris. *Roſtrum* canaliculatum, maculoſum, in extremo nigrum, quatuor digiros æquat longitudine. Alæ extenſæ maculam albam in extremitatibus oſtẽdunt. Quæ ab Aldrovando exhibetur, *roſtrum* habebat palmi longitudine canaliculatum, latiuſculum, nigrum, tuberculis quibusdam aſperum, in extremo acutum, cujus ſuperior pars inferiorem aliquantulum longitudine excedebat. *Lingua* longitudine roſtro ferè par erat caniculata, in extremo cuſpide acus inſtar acuminata.

Frequentem in locis mediterraneis Gallia videt, nec Batavi eâdem carent. In Germaniam circa æquinoctium vernum venit, ſi Longolio credimus. Nec à marginibus ſtagnorum & lacuum *recedere* idem affirmat. *Migratoriam* inde colligas. In diſſectę ventriculo initio Decembris, ſcarabæos, & vermes albicantes, tenues, oblongos, quales farinarios appellãt, invenit Geſnerus. Neq; in caveis, neque in aviario vivere dignatur. *Vocem* auditam (hæc talis eſt, ut ſi quis cultrum per ſerram ducat) pluviæ proſnoſticon quidam faciunt.

CAPUT V.

De Gallinula terreſtri, & alia Chloropode.

HUc & *Gallinulam terreſtrẽ* & aliam *Chloropodem* Fulicæ ſimilem Bellonij refero. *Illa* circa Verbanum lacum Polle, à Germanis aucupibus Hoggerſchar/ quòd turmatim juxta ſepes decurrant, dicitur. Geſnerus Rallum terrenum, ſeu Trochilum terreſtrem dicit. *Corpore* eſt brevi, craſſo, *Digitis* pro ſua magnitudine longiſſimis. Poſtremus ad anteriores circiter dimidiam longitudinem obtinet. *Vocem* ejus dicunt aſperam ger, ger, ger ſerpentum inſtar. Capta ſciuri vocem, ſi fides referentibus imitatur. Angli ceu lautiſſimam inter ſegetes capiunt.

De GALLINULA CHLOROPODE alia, ita Bellonius. Neceſſariò

planè Gallinulam aquaticam (la Poulette d' eau) à Fulica, & Fulica majori (de la Porle, & Macroule) ſeparavimus: quoniam aquæ non innatat, nec palmipes eſt. Pullettæ autem aquaticæ, ſive Gallinulæ nomen à ſimilitudine cum jam dicta impoſitum eſt, etſi multo minor ſit, major tamen Ralla, adeo ut de utraque hac particeps eſſe videatur. Aucupes, quibus oſtendimus, cum Fulicæ ſimilem eſſe cernerent, magnitudine tantum differre ajebant, hancque ad perfectam necdum ætatem pervenisſe. Unde nos diligentius peculiares aliquas notas diſcriminantes inveſtigavimus. In quibus ea præcipuè fere eſt, quòd hæc Gallinula pedibus ſit viridibus, & non abſimilibus Botauri, neque etiam ita planis, nec denique lata membrana conjunctis, ut in Fulica. Cauda etiam Gallinulæ longior eſt. Macula frontis item minor. Colore Rallo ſimilis quidem, ſed ad Fulicæ colorem tendit: quare ex primo aſpectu Rallum eſſe putabam, ſed cum diligentius inſpicerem, animadverti, palpebras oculorum candidas eſſe, quod Rallo non convenit, ſed neque Fulicæ. *Caudæ* binæ pennæ albę ſunt, utrinq; nempè una. Sub pectore nonnihil ad cyaneum, ſive cæruleum vergit. *Dorſum* colore eſt caſtaneæ intenſo. Alię item aliis nigriores ſunt, & alarum plicas albas habent, & aliam inſuper albam lineam in minori ala, quam primæ plumæ ejus per calami longitudinem conſtituunt. Idem cibus reperitur in ejus ventriculo, qui in Rallo, & Fulica. *Os ſterni* & iſchion, ſive os coxendicis ab aliis avibus habet diverſa, etiam à Fulica. Caro Gallinulæ coctu facilis, ac tenera eſt, oſſa fractu facilia, ingluvies ampla, jecur quoq; fragile, cæterum inteſtina, & reliquę partes internæ, ut in Fulica. Aſſa ejusdem cum Fulica ſaporis eſt. Nidificat, & pullos alit, & educat, ut Rallus.

Huc pertinet illa quam CORRIRAM vocant, avis roſtro pro corporis proportione craſſo, pectore, & alis ſupernis albicantibus, cætera nigra.

Nec PORZANA MINOR, quæ Mediolani Girardina à Gallinularum aquaticarum cenſu eximenda eſt. Roſtrum habet breve, qua caput tangit flavum, & in extremitate nigrum, pedes atros, ventrem album, pectus, dorſum, alas, colore fumido, albis maculis conſperſo, alarum pennas majores nigras, &c.

CAPUT VI.

De Trynga.

DE Trynga, Juncone, & Cinclo hoc duntaxat Ariſtoteles prodidit, quòd caudam motitent, lacus & flumina petant. *Trynga* Turdo æquiparetur, Cinclus & Junco minores ſint. Hinc factum, ut diverſæ Aves pro iis ab Authoribus obtrudantur, haud paucæ tanquam congeneres referantur ad easdem. Turnerus eam totam pullam, ea parte, quæ podicem tegit, quæque candida eſt, exceptâ, facit. Breves volatus facere, in ſtagnis quæ nobilium ædes obducunr, & in piſcinis apud Anglos plærunque degere, ſi quando periclitatur, ad arundineta denſiora confugere, adiicit. Germani quidam Tryngam nigram totam, fidipedem, candido vertice ad roſtrum uſque demiſſo, pedibus altis, & nigris, caudam continuè motitantem, & loca aquoſa incolentem ponunt, ad eandem Geſnerus avem quæ Claronæ Waſſer Troſtla/ id eſt, Turdus aquaticus nominatur, roſtro brevi, cruribus altis, fidipedem, refert. Aldrovandus aliquot ad Tryngam reducit, quas alij ad Cinclum retulere.

Prima ei ex illis quas *Giarolos* & *Giaroncellos* in Italia vocant, Turdo magnitudine par. Roſtro duos digitos longo, nigro, in extremo nonnihil recurvo. Lingua acura paris ferè longitudinis. Capite ſuperno, collo, dorſo, & alis fuſcis ad colorem caſtaneæ nonnihil vergentibus, oculorum ambitu, mento, pectore, ventre, & Vropygio albicantibus. Digitis tribus anterioribus ad medium ferè palmum exporrectis, poſteriore breviſſimo. Inter anticorum extimum & medium membranula eſt divaricationis initio, quæ inter alios deſideratur. *Genera.*

Alte-

Altera Pinarolo dicta, huic ferè per omnia ſimilis, niſi quod roſtrum habeat nigrius, aliquando brevius, cujus ſuperna pars infernam longitudine nonnihil excedit.

Tertiam Bellonius ad Gallinaginem minorem refert, Geſnerus Samethunle eſſe putat, uterque Cinclum Ariſtotelis eſſe opinatur. Corpulentia eſt ferè eadem cum Scolopace minore ſimpliciter dicto: plumarum tamen colore differũt, & roſtro, quòd utrinque quidem tenue, longum & acutum eſt; præcedentis tamen in extremo maculatum eſt, & craſſiuſculum. Maculis albis in capite & univerſo collo maculatur. Pectus verò, totusque venter, femora & plumæ ſub cauda nivem candore æquant. Ripas potiſſimum & *loca*, quæ bono aliquo odore recreant, & moſchum redolent, frequentat.

Quartum inter cinclos repoſuit Turnerus. Alauda eſt major, colore in tergo nigro, ventre albo, tibiis longis. Vere circa fluminum ripas *clamoſa* eſt. Breves & crebros facit volatus. Anglis Hirundo Aquatica dicitur.

Quinta ex Motacillis credita, Pilwendegen / & Pilwegichen Germanis in Miſnia vocatur. Palmipes quidem non eſt, ſed roſtrum longum, molle, cinereum; crura alta habet. Duo ipſius ſunt genera, *Majus* & *Minus*. Hoc magnitudine Merulæ, tergo cinereo, ventre albo.

Locus. Flumina colit, & in ripis vagatur. In arenis nidificat & incubat, interdum inter ſaxa ova ponit. Supra octo pullos uno tempore non excludit.

Victus. Muſcis, vermibus, & piſciculis veſcitur. Domi, pane & malorum veſci-

Ingreſſus tur putaminibus. Singulari in muſcis capiendis arte pollet. Lento enim ſuſpenſoque gradu accedens, roſtro elevato primum deſignat, tum captam prædam deglutit. Manſuefacta conclavia ab araneis purgat.

Vox. *Vocem* noctu lacrymantis inſtar edit.

Quarta congenerem Merulam aquaticam Geſnerus facit, quam Germani Bachamſel / Lucarni & circa Verbanum lacum Folot vel Folum d' acqua nominant: nec non cornicem aquaticam, Sturno paulò minorem, quam in Alcyone deſcribit.

CAPUT VII.

De Iuncone & Cinclo.

JUnco χοινίκλος & χοίνικλος, quod in juncis libenter degat, quæ Græci σχοίνους nominant, ita dicitur. Ariſtoteles Tryngâ minorem, Alaudę amicam facit. Addit, fluvios & lacos petere, ac caudam motitare, Bellonius pro ea quandam oſtendit, quæ Gallis Alouette de mer, ſeu Alauda marina dicitur. Eſt quidem hæc ejusdem cum Alauda magnitudinis, *roſtro* oblongiuſculo; *cruribus* nigris gracilibus & oblongiuſculis, *linguâ* nigra univerſum roſtrum longitudine æquante; linea alba ſub alis inſignitur, & dum volat ejusdem ferè eſt cum Galerita coloris: ſed quia maritima eſt, neſcio an pro Juncone ſumi vel poſſit, vel debeat. Aldrovandus aviculam, quæ Paſſere d' acqua vocatur pro Juncone ponit. Paſſeris eſt magnitudine, roſtro nigro candiculato, ſatis duro & in extremo adunco. Lingua candiculatâ, & qua deſinit bifida & duriuſcula. Cauda tres digitos longa denis pennis conſtante. *Mas* à fœmina hoc ſolum differt, quòd in hac colores ſint magis obſoleti; in illo magis vegeti.

Congenerem facit eam, cui eadem ſpecies, roſtri pedumque conformatio, & colore tantum variat. Collum pronum, & pectus albicant, ſed venter totus ex cinereo ad fuſcum vergit. Cætera fuſca eſt. Turnerus dum Pagum ſylveſtrem pro Juncone obtrudit, vehementer fallitur.

CINCLUS Græcis κίγκλος, Suidæ niſi loca ſint corrupta; κιγκλὸς & κίγκλος, βουκόλιον Heſychio & Varino, quod armenta ſequatur, tertia eſt ex illis avibus, quæ caudam motitant, & circa ſtagna & flumina verſantur. Caudam motitare præter Ariſtotelem, Ariſtophanes in Tympaniſtis prodidit. Volaterranus palmipedem eſſe ſcripſit, ſed falsò. Suidas gracilem, & nullo fermè corpore ſcribit. Geſnerus cum

roſtro recto nigro & longiuſculo, ventre albo, pectore cinereo, cauda brevi ita ut eadem alarum longitudo ſit, alis, dorſoque fuſcis, cruribus ex ruffo ferè luteis facit. Bellonius ſecundam Gallinaginis minoris ſpeciem Cinclum Ariſtotelis eſſe putat. Idem Gallinaginum minimum genus, Cinclum minorem appellat. *Tertia* inquit Gallinaginis minoris ſpecies primo generi magis quàm ſecundo ſimilis eſt. Roſtrum enim ſicut Scolopax major, craſſiuſculum habet, & in extremo maculatum. Dorſum Sturno ſimile. Aliquibus Deux pour un appellatur. Duæ enim hujus generis, precio unius majoris væneunt.

Aldro. Ornith. l.20. c.56. Aldrovandus de ea quam exhibet, an apud mare etiam degat dubitat. Magnitudine *inquit* Motacillam aliquanto ſuperat. Color totius ferè corporis inter fuſcum & cinereum ambigit, ſed alarum pennæ majores ſubnigricant. Venter & femora albicant. Roſtrum nigrum tenue, & longiuſculũ. Crura nigra, brevia & exilia.

Congeneres ipſi duas alias facit, quarum quoque Icones exhibet. *Prior* ſub Cincli minoris nomine deſcribitur. *Altera* iiſdem quidem eſt coloribus, ſed caudam albam & lineis nigris tranſverſim ſecantibus ornatam habet. Roſtrum quoque quâ capiti jungitur craſſiuſculum, & ſenſim deinde magis magiſque attenuatum. Quia poſteriore ſui parte debilis eſt, ſuaptè & per ſe *nidum* non conſtruit, ſed in alienis parit. Apud homines vivere non dedignatur. Capram maximè miteſcere tradit Philoſophus. Videtur in Cotyis Thracum Regis convivio apud Athenæum appoſita, κίγκλος quidem ibi extat, ſeu κιγκλος legendum eſſe cenſetur.

CAP. VIII.

De Vannello & Cercione Ave Indica.

VANNELLUS ſeu quòd alis inſtar vanni aut ventilabri commotis ſtrepitum excitet, ſeu aliâ ob cauſam ita dictus, Fulica quibuſdam, Stymphalis veterum aliis, ſed falsò; quibuſdam à voce, αἴξ ſive Capella, Bellonio Parrus, Parus, vel Parcus de *Bellon. de Av. l.4. c.17.* quo apud Plinium, dicitur. Alcyoni congenerem. Gelenius facit, Pluviali *Plin. H.N. l.11.c.37.* Geſnerus. Candidos reperiri audivit idem, niſi Lari fuerint. Sine criſta, iique aliquando colore fuſco, & maculis variis obſervari alibi. An Tremulus avis in provincia Salernitana dicta, quæ minor eſt Gallinâ, coloris fuſci, altè clamans, & velociſſimè volans, quæque propè mare teſte Villanovano verſatur, & cum ſuper terra incedit, cauda tremit, unde ipſi nomen, ſit ejuſdem generis, diſquirendũ cum Geſnero relinquo. Exactiſſimè à Bellonio *deſcribitur*. Magnitudine inquit Platidem vix excedit. Denſis admodum *plumis* contegitur, quæ in radicibus ſuis quæ corpus attigunt, omninò nigricant. Color enim alius eſt in parte exteriori. Avis inverſa, ſupinaque collocata, & alis ejus extẽſis magna plumarum pars in ventre, & in femoribus nivei ſunt candoris. *Alæ* in ſuperiori quoque parte niveæ, in inferiori nigricant. &c. *Hepar* habet magnum, in duas partes utrinq; diviſum. *Fel* in ea reperire Bellonius non potuit. *Inteſtinum* appendices habet.

Circa lacus & amnes verſatur: aquas tamen non ingreditur, ſed in planis & erica conſitis, ut plurimum degit.

Vermibus, muſcis, cicadis, bruchis, *Victus.* ſcarabæis & alijs *veſcitur*. Albos lapillos deglutire, certum eſt. Æſtate ſola *volat*, hyeme gregatim, & tam frequẽti numero, ut prata etiamſi ampliſſima vix totum agmen capiant. Alis eſt obtuſioribus, & inter volandum magnum ſtrepitum edit.

Vocem videntur Germani & Galli *Vox.* per nomen ipſi inditum expreſſiſſe. Illi Kiwit hi Dixhnicſt vocant.

Dum *pullos* fovet, ad hominẽ à quo *Partus.* nidum inquiri ſuſpicatur proximè accedit, & velut deditionem ſimulat, donec à nido abduxerit, ſæpè multæ unum hominem ita perſequuntur, ut eo facilius à nidis abducant.

Habetur in ciborum in Gallia de- *Vſus.* licijs, & eodem quo lepus precio venditur.

ditur. Adeò pingueſcit, ut ſaginata videatur. Geſnerus boni ſaporis & probi, ſed levis & tenuis alimenti eſſe comperit.

De CERCIONE quam Capellæ ſeu Vannello præmittere debuit, eaudam enim motitat ita Ælianus. In India avis ad Sturni magnitudinem accedens, varijs colorib. picta naſcitur, quæ & humanam vocem effingit, & Pſittacis vocalior, & majore eſt docilitate ac ingenio: non tamen humanum victum æquo animo ſuſtinet, ſed libertatis deſiderio famem potius quàm ſervitutem deliciis ciborum refertam amplectitur. Urbes, quas Alexander in India excitavit, & Macedonibus incolendas dedit, ut Bucephala cum adjacente agro, & Cyropolis, aliæque ideo Cercionem appellant, quod ſimiliter caudam, atq; Cinclus movet.

CAPUT IX.

De Pluviali & Charadrio.

PLUVIALIS, Rhintace fortè Plutarchi, quia nihil in ejus inteſtinis excrementi reperitur, in agro Bononienſi Piviet, Gallis Pluvier, Germanis Pulver & Pulroſſ audit. Quomodo antiquis vocetur, ignorare ſe fatetur Bellonius.

Genera. Duo ejus *genera*, *flaveſcens* unum, *cinereum* alterum, quod Itali montanum vocant. *Pulli* Guillemot privatim vocantur. *Illud* Palumbi eſt magnitudine. Roſtro brevi, rotundo, nigro, acuto, & in extremo nonnihil adunco, *lingua* triquetra, totam inferioris roſtri canalem implente, prona parte ferè cornea retuſa. Pennæ ſupernè fuſco albo luteoque colore ita diſtinguuntur, ut ſerratæ appareant; cauda quoque lineis fuſcis luteis interſecatur. Poſtico digito caret. Inter anticos tres membranula interjicitur, major inter medium & extremum, minor inter eundem & internũ. Bellonius plumas ejus luteſcere ſcribit, ſeu maculis luteis reſpergi.

Locus. Frequens eſt in Gallia, in Helvetia rariſſima. Bononiæ non rarò in foro venditur.

Victus. Rore *victitare* prodidere quidam, quod in ventribus earum nihil inveniatur. Nihil falſius. Ex humidis campis vermes eruit. Scarabæos in diſſecta. Invenit Bellonius. Lumbricos edere aſſerit idem, quia ſolum *inteſtinum jejunum* habet. Ideò in eo nihil invenitur. *Migratoria* eſt. Aeſtate nulla in Gallia cernitur, vere paucę. Non minore numero, quam quinquagenario volant. *Volatura* ventum ſequuntur, rarò adverſo tendunt, ut Bellonius prodidit.

Vox. *Vox* ipſis huit, huit ſibilo qui porrectis labijs edi ſolet ſimilis. Noctu ſolæ degunt; ſummo mane diverſis in locis ſparſæ conſpiciuntur, quartamque aut dimidiam milliarij partem occupant. Imminente die, ut ſimul conveniant, ſibilum, ſeſe mutuo vocantes emittunt. Vni in toto grege tanquam Regi obeditur. Huic vox maximè ſonora. Ad auditum undiq; confluitur. Aucupes *Appellatorem* vocant. Inter Cupedias in Gallia ponuntur. Ita ut in hominem delicati cibi nimium appetentem, ne Pluviali quidem oppoſita contentum fore, alicubi tanquam proverbio dicatur. Apparanda non exenteratur.

Pluvialem Cineream Ariſtotelis Pardalum eſſe credit Aldrovàndus, tum quod tota ferè ſit cinerea, quod de Pardalo prodidit Ariſtoteles; tũ quod maculata, unde Pardalo nomen. Pluviali ſimpliciter dicta eſt aliquãto major. Roſtro paulò craſſiori & longiori, poſtico digito admodum exiguo. Tota ferè cinerei eſt coloris, & multis undique reſpergitur maculis, quæ inter cinereum, & caſtaneæ colorem ambigunt. Alæ caudam quæ brevis eſt, excedunt. Magna ex parte gregatim *volat*, nec ſingularem videris, quod apud Ariſtotelem legimus. *Vocem* frequentem nec gravem emittit. *Aldro. Ornith. l. 20. c. 65.*

Huc refer illam, quæ *Pluvialis Major* Aldrovando. Roſtro eſt procero; ſupina parte per pectus, ventremque candicat. Majores alarum pennæ nigricãt, pedes ſunt longi, & ad cęruleũ vergunt. Digito poſteriore ferè caret.

CHARADRIUS Gazæ Hiaticula, quòd circa fluminum alveum & rivorum hiatus verſetur, qualis Ariſtoteli avis ſit, ignorarur. Nam colore & voce pravum eſſe, noctu apparere, interdiu aufugere, quod de ſuo Philoſophus reliquit, multis avibus competit. *Ariſt. H.A. l. 9.c.11.* Et cum Ariſtoteles Icterū Chloreum ſeu Galgulum vocet, haud veriſimile videtur, eam avem Charadrium eſſe, quam in Perſide & rarò quidem reperiri; atrijs regum requiri, quod multi ei propter auxilium quod ictericis *Helidor. l. 3. Hiſtor. Aethiop.* præſtare creditur, Albertus ex Heliodoro, Aeliano & alijs aſſerit. Aldrovandus pro Charadrio aviculam exhibet corpore toto ex cinereo fuſcā, Roſtro brevi, ſi cum aquaticis, longo, ſi cum alijs conferas. Capite toto nigra vitta cinctam, cruribus oblongis & gracilibus, colore ad rutilum accedente, fronte & collo candicantibus, pedore nigreſcente. Quia interdiu latet, noctu progreditur, dedit proverbio locum. χαράδριον μιμούμενος, qui rem utilem occultat, dicitur. Ictericos ſolo aſpectu ſanare multi produ͂t. Philes Rubetam ſpectantem ictericiā affici, rurſus Charadrion, liberari nugatur.

TITVLVS III.

De Avibus Fiſſipedibus Herbivoris.

CAPVT VNICVM

De Grue.

Martialis. AVis quam Gruem Latini à gruendo, Poëtæ Palamedis avem, quòd is Trojano bello, quatuor literas φ ξ χ & θ, ordinem aciei, & teſſeras à Gruibus didiciſſe dicatur, vocant, Græcis communiter γερανὸς, quod colore cinereo & quaſi cano tanquam γέρων appareat; Tyrrhenis Tiris, & συγερὸς, Polyrrhenis σίγερος appellatur. *Genera* ipſarum apud Tartaros plura Venetus *Venet. Rerum Orient. l.1. c.64.* obſervavit. Sunt quædam alis *nigris*: aliæ *candidæ*, pennas oculis aurei coloris plenas habentes. Nonnullæ parvæ, pennis longis rubro nigroque colore perunctis inſtructæ; quædam denique magnæ, griſei cinerei coloris, oculos rubros & nigros habentes. In Cuba duplo noſtris ſunt grandiores. In alia Americæ parte rubras colore coccineo Columbus obſervavit.

De *deſcriptione* non eſt quod ſimus *Deſcriptio.* ſolliciti. *Collum* ipſi duos dodrantes longum, quod Philoxenus ſeu os Eurixidis F. ſeu Cytherius, gulæ circa piſces mancipium, ſibi optabat. *Athen. Dipnoſ. l.1.* Anterior ejus pars ad latera nigricat, prona albet. Vertex cum macula rubente niger. Omnia reliqua cinerea præter majores alarum pennas. In alis retrò verſus caudam pulvæ & criſpæ ſunt, quas auro & argento ornatas juvenes pilis affigere ſolent. *Arteria* aſpera penitus in carnem ad os ſternon inſeritur. Ideò non mirum ex tam longinquo audiri.

Nulla non in orbis parte viſuntur, *Locus.* univerſum enim ferè, caloris amicæ, peragunt. Circa Hebrum, Strymonem & Cniſtrum magna ipſarum copia. Ex Thracia, ubi æſtate vivunt, hyeme ingruente trajiciunt in Lybiā: ibi in Ægypto & in Æthiopia hyemem tranſigere Ælianus prodidit. *Aelian. H. A. l.3.c 13.* De Tartaria ſuperius diximus, quę verò de Pygmæis Plinius habet, fabuloſa ſunt. *Plin. H.N. l.4.c.11.* *Cibus* ipſis froges, & herbæ.

Illud & Suidas innuit, cum dicit, *Victus.* γέρανοι γεωργοῦ κατένεμον τὸ χωρίον ἐσπαρμένον, νεωςὶ πυρίνῳ σίτῳ Grues agricolæ depaſcebantur agrum noviter tritico ſatum; & Mantuanus cum ſcribit. *Mantuan. l.1. de calam. temp.*

> *Strymoniæ de more Gruis, quæ ſemina campi*
> *Iacta legens aqua tepido ſub ſydere libra.*

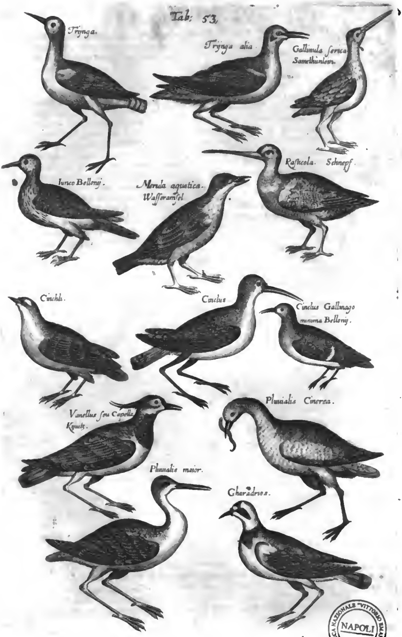
Hoc apud Claudianum legitur.

> *E Nilo Pygmæa Grues poſt bella remenſo*
> *Ore legunt rubri germina cara maris.*

Putantur tamen & ſerpentibus interdum veſci.

Moventur *in Venerem* cum obvio *Partus.* vento ad occidentem fugiunt. Fœmina ſtante ut Paſſeres, non ſedente ut *Aelian. H. A. l.5.c.2.* Gallinæ, coëunt. *Ova* bina, inter quæ lapidem fortuito etiam inventum deponere ſolitas, Albertus Coloniæ per

annos

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

annos aliquot obſervavit, nec plura pariunt. Quomodo *excludant*, à nemine quantum ſciam hactenus proditum eſt.

Vox. *Virgil. Æneid l.* 10. *Lucret. l.* 4 *Ariſtoph. in Avib.*

Vocem ipſarum Græci per κλαγγάζειν vel κλάζειν; Latini per clangere & clamare exprimunt, quod intenſo & magno cum impetu prolata vociferentur. Ariſtophanes γέρανον κρώζουσαν nuncupat. Q. Calaber τανυφθόγγους id eſt longum & protenſum ſonum edentes dicit.

Aetas. *Ariſt. l.* 5. *de gen. c.* 5.

Aetatem earum diverſi diverſimodè definiunt. Honorius anno octavo ſeneſcere tradit. Leonicus Tomæus quadraginta continuis annis unam domi aluit. Ariſtoteles pēnas Gruum in ſenectute nigreſcere tradit. Seu quod pennarum earum natura albicet, pluſque humoris ſeneſcentibus ijs conſtituatur, quam ut facilè putredini pareant: ſeu quod terreſtris humidi ipſarum natura à calore imminente non ſatis concoquatur. Solinus fulvas reddi ſcribit. Ingrediendo pedes ante ſe jaciunt, & implumes tam celeriter aliquando currunt, ut curſu hominem vincant.

Volatus.

Nec minor *Volatus* velocitas. Cyrus per intervalla locorum ſuos tabellarios ita diſpoſuiſſe legitur, ut fatigatis recentes & nocturni diurnis ſuccederent; ſic volantes Grues ſuperarentur.

Plutar. in Ariſtotele. Ælian. H. A. l. 2. *c.* 1. *Tzetzes.*

De *Migratione* mira ab Autoribus produntur. Ex Græcia Mæmacterione in quem Æquinoctium incidit, diſcedere notavit Plutarchus; ex Helvetia XI. Septembr. audivit Geſnerus. Thraciam relictam ad Hebrum fluvium conveniunt, & in turmas diſponuntur. Maxima nata luſtrato ter exercitu, corruit; ſepultâ ad iter in Ægyptum accinguntur. Volant altè, ſeu ad proſpiciendum, quod Plinio & Iſidoro placuit, ſeu ut, cōſpectis in tempeſtatem nubibus in terram ſeſe referant.

Plut de ſolert. Animal.

Exactè ſecundum ventum ſervant, rarò contra impetum niſi fugiēdo nituntur. Et in tergo præter volantium colla & capita reponunt. In volatu trianguli formam efficere animadverſum ab Ariſtotele. Ejus autem ſummo angulo aër ab iis adverſus pellitur: deinde ſenſim ab utroque latere, tanquam remis ita pennis curſus avium levatur. Baſis trianguli tāquam à puppi ventis adjuvatur. Tempeſtate motâ, vel in triquetram figuram conducto agmine cuſpide ejus circumfluum aëra ſcindunt, vel immixtæ glomerantur in orbes, vel contentæ in ſinum falcatæque feruntur.

Cicer. 4 *de Nat. Deor. l.* 2. *Plutarch. l. c. Lucan. l.* 5.

Literam ypſilon quibuſdam exprimere; A vel Λ alijs creduntur. Unam ſequi ordine literato, & pennarum notis inſcribi aëra, certum eſt. Ducem quem ſequantur ex robuſtis & ſenioribus eligunt. Ubi cum defatigatio, quia non habet, ubi nitatur, cœperit, proximam ijs quæ acquievere ſubſtituunt; eaque viciſſitudo in omni curſu ſervatur. In extremo agmine per vices qui acclament, diſpoſitos habent, & qui gregem voce contineant.

Ariſt. H. A. l. 9. *c.* 10.

Excubias habent nocturnis tēporibus, lapillum pede ſuſtinentes; qui laxatus ſomno & decidens indiligentiam coarguit. Cæteræ dormiunt capite ſubter alam condito, alternis pedibus inſiſtentes, Dux cum alijs erecto providet collo ac prædicit. Lapidem deceſſuras deglutire auri indicem poſtquam deciderit utilem, ſeu ut ita facilius ventorum turbini pondere reſiſtatur, quod Ælianus voluit; ſeu ut de via feſſæ, & quietem parantes, jactu terram & aquas explorent, quod Ariſtophanes Byzantius credidit, prodidere quidam. Roſtro eū ſuſcipere, ne in volatu navis inſtar fluitent, Maximus Tyrius ſcripſit; ut vocem Taurū montem Aquilis plenum cohibeant, alij: Falſum id Ariſtoteles reliquit: lapides pedibus complecti, cum digitis ijs incurvantur ex Alberto habemus.

Plin. H. N. l. 10. *c.* 23. *Solin. Polyhiſt. c.* 10.

Certum eſt, inquit Plinius, Pontum transvolaturas, primum omnium anguſtias petere, inter duo promontoria Criu metopon & Carambim; mox ſaburrâ (ſed non ut alantur, quod Ælianus fabulatur) ſtabiliri. Cum medium tranſierint, abjici lapillos è pedibus, cum attigerint continentem è gutture & arenam. Cum ab Aegypto in Europam avolant. Duces non adhibent.

Affectus.

De *Antipathia* hoc duntaxat occurrit,

HISTORIÆ NATVRALIS DE AVIBUS:

LIBER VI.

De Avibus Exoticis, Americanis inprimis.

TITULUS I.

De Avibus Exoticis Terreſtribus.

CAPUT I.

De Manucodiatis in genere & in ſpecie.

POterant & iſtæ ſuperioribus inſeri, niſi accuratã, plęrarumq; deſcriptionem Authores nobis invidiſſent. Hæc quia deſtituimur, dicẽdũ promiſcuè de illis erit, ne aliquid in hiſtoria Aviũ ſcitu dignum omiſiſſe videamur. Si quid occurret, quod ſuperioribus annecti poſſit, Additamẽtis Deo volente inſeretur. Incipiemus à MANVCODIATIS ſive avibus Dei ut Moluccani vocant. Hæ alijs interdum Apodes Indicæ: interdum Aves Paradyſi, ſeu ob corporis ſpeciem, ſeu quod ubi locorum naſcãtur, unde veniant, quo ſeſe recipiant, ignoretur, vocantur; quamvis & ad Phyſonem fluvium quædam obſervatæ ſint, quibus idem, ob miram corporis ſpeciem, & plurimam colorum diverſitatem, nomen inditum erat, & in Ægypto fuſcæ & ſubrutilæ Monedulis minores, ſub eodem nomine videantur. Magnitudo certa non poteſt illis adſcribi, quædam hirundine paulò majores viſæ ſunt. In Java columbarum magnitudine obſervari, à ſe Pica maxima non minorem viſam, Scaliger reliquit. Omnibus peculiare eſt, ut pedibus careant (quamvis Ariſtoteles nullam abſq; pedibus avem dari aſſerit, & Pigafferra pedes illis palmum unum longos aſſignet) & in cauda veluti fila quædam vel nervos obtineant. *Caput* ipſis non rotundum, ſed preſſum, nucis juglandis fermè magnitudine. *Roſtrum* non omnibus æquè magnum, neque ejusdem etiam coloris. *Alæ* & cauda expanſæ Accipitrinis Milvinisque magnitudine reſpondent. Pennæ ſunt tenuiſſimæ, & præter tenuitatem pennis Pavonum fœminarum ex toto perſimiles. Alæ in arctum contrahi, vel in latum diffundi pro animantis lubitu nequeũt, ſed naturaliter uno tantum eodemq; modo perpetuò conſiſtunt. *Dorſo* fila gemina annectuntur, tres & amplius palmos longa, neque exactè rotunda, neq; perfectè angulata, ſed figurâ inter quadratum & rotundum media. Intus continuata ac perpetua, pinguedine totæ expletæ ſunt. Falsò perpetuum *volatum* exercere, quod non niſi mortuę in terra vel mari inveniantur; *Scaliger Exerc. l. 228. n.*

Y tra-

traduntur; nec verius affirmatur tote duntaxat *paſci*, & *ova* in maſculorum dorſi cavitate incubari & excludi. Sanè quiete neceſſario indigent, & filis illis in cauda facilè ramis arborum annectuntur, nulla hactenùs in viſarum dorſi obſervata cavitas; & cum tum altè volent, tum animalia ſint perfecta, quomodo rure, qui propè terram naſcitur, nec ſolidum alimentum ſuppeditat, illas ali dixeris? Magni à Moluccarum Regulis ſiunt, quiſe, ſi illarum pennas pottent, in prælio vulnerari non poſſe, etiamſi in prima acie collocati fuerint, credunt.

Species. *Species* ipſarum quinque deſcribit Aldrovandus. *Prima* hirundinem magnitudine, & forma, ſi corpus ſpectes, pene æquat. Pennarum ambitus diſcolor eſt, ſed admodum venuſtus, & viſu undique jucundiſſimus. *Caput* quale Hirundinis, & pro corpore parvitate majuſculum: cujus plumæ, quæ ſuperiorem partem à prima cervicis vertebra ad roſtri uſque initium exornant, breves ſunt, craſſæ, duræ, ſpiſſæ, colore luteo egregiè micantes, & ad inſtar puriſſimi auri, radiorumque ſolarium more reſpondentes: reliquæ, quæ mentum contegunt, molliores, tenuiores, & ex cyaneo mire virides, ut in Anatum maſculorum capitibus, dum lucidiſſimo ſideri obvertuntur, conſpicimus. *Roſtrum* quam Hirundini prolixius. Alarum pennæ forma Ardearum ſimiles ſunt, ſed tenuiores tantum, ac longiores; fuſcæ, inter nigrum, & ruffum fulgentes: quæ una cum cauda in orbem expanſæ, rotæ ſimilitudinem exhibent. Etenim planè immobiles ſunt, & veluti infixa quædam ſpicula cuti adhærent. Cæterum minores quoque alæ pennulæ, eæque profectò haud paucæ juxta ſingulas majorum pennarum, quæ alas conſtituunt, origines, exoriuntur, quæ ſupra majorum principia extenſæ, ea obtegunt, dimidio quisquiliatæ, ruffæ, coccineæve, cætera crocex, & fulvo auri colore ſplendidæ, multũ mehercule gratiæ ac venuſtatis aviculæ ob eximiam illam & ſingularem colorum diſparitatem conciliant. Corporis reliqua moles tota pennis fulvis in ruffum vergentibus obducitur, ita tamen ut aliquid adhuc inter eas diſcriminis advertas. Nam quæ in pectore & ventre collocantur, & frequentiſſimæ ſunt, & pariter latiſſimæ duorum trium ve digitorum amplitudine fulvo ſunt colore, & eo quidem nitidiſſimo, haud ſanè alio quam jecur ipſum ſplendentes. Quæ verò dorſo inſiguntur, rariores, neque ita frequentes ſunt, atque inſuper amplis diviſuris pennarum omninò Ardearum tergo adhærentium ſimilitudine hiant: neque etiam ad tam inſignem latitudinem accedunt: aut præſtãtem illum hepatis colorem adæquant, quiſſimo puniceo potius colore, carni æmulo, obſcuriore etiamnum relucent. Fila illa gemina quæ dorſo annectuntur, quodammodo nigra ſunt.

Altera caput habebat album ferè, maculis luteis, aureisque perfuſum, oculos pariter luteos, cilia rubicũda, roſtrum inter luteum, & viride medium, duos digitos longum, in ſupina parte quammodo recurvum; *linguam* rubicundam, longiuſculam, acutam, Picorum haud planè diſſimilem ad lancinanda animalcula perquam idoneam. In pectore aliquo pacto rubeſcebat. Venter, dorſum, & alæ candicabant, hæ tamen ſuperius ubique, & in fine erant ferrugineæ. Dorſum primo ad flavum quodammodo tendere videbatur, poſteaquam vero uropygium attingit, ad rubicundum, ſeu ferrugineum colorem vergebat. Alarum longitudine, utpote, quæ quinos palmos adæquant, primam ſpeciem ſuperabat. Caudæ pennæ, ubi dorſo inſeruntur, candicabant: cætera ferrugineæ erant. Ejus duæ pennæ reliquas duorum palmorum longitudine vincebant, & reliquæ etiã quam in prima longiores aderant. Carebat hæc avis geminis illis filis, quæ omnibus è dorſo enaſci ſupra dixi: quare vel itineris longitudine, vel temporis vetuſtate decidiſſe ea judicandum eſt, non autem fœminam ideo dicendam, ut perperam vulgus hactenus ſibi perſuaſit. Duarum vero longiſſimarum illarum pennarum fortaſſis ad velociorem motum uſus fuerit.

Ter-

Tertiam ob corporis longitudinem *Hippomanucodiatam*, quoniam longiorem videre mihi nunquam contigit, appellare placuit, quæ videli et à principio roſtri ad caudæ, & alarum extremitatem tres dodrantes longa erat; & ad duos palmos, cum alæ complicatæ ſunt, lata. Roſtrum erat ſatis aduncum, in ſupina maxima parte, tres digitos longum, in inferna vero paulo brevius. Tota vero avis erat alba præter nempe collum, & ventrem, quorum color eſt caſtaneus. Superior capitis pars ferruginea, quem colorem flavus excipit, ut hunc viridis. Propè dorſum pennæ admodum prominebant longitudine duorum, vel trium digitorum. Erat præterea unicum duntaxat Avi filum, idque aſperiuſculum, & admodum flexibile, quarte alterum caſu quodam amiſſum fuiſſe exiſtimare debemus.

Quarta à roſtri principio ad alarum extremitatem uſque commenſurata duos dodrantes explebat. Roſtrum pro corparis exiguitate longiſſimum, nigrum, & quodammodo aduncum. Capitis, colli, & alarum pennæ nigreſcebant, ubi tamen roſtro adnectebantur, flaveſcebant. Cirrhum propè cervicem tres propemodum digitos altum habebat, rigidum, coloris flavi, quiq; ex ſetis potius, quam pennis conſtare videbatur, atque eo maxime à ſubſequenti Manucodiata differebat.

Ultima magnitudine eſt Turdelæ miræ levitatis, alis oblongis prædita, teneris & viſui perviis, & pennis (ſi pennæ dici poſſunt potius quam ſetæ: deplumes enim ſunt) duarum longis, anguſtis, nigris, duritie cornea; pedes nulli, perpetuo volat, nec uſquã quieſcit, niſi in arbore aliqua, longis illis ſetis ramo implicata pendens. Nulla navis tam celeriter pergit, & tã procul à continente, quam nõ circumvolet.

Huc RHYNTACE Cteſiç pertinere videtur, quæ ovi magnitudine, gallinacei fortè, in Perſis naſcitur. Heſychio & Phavorino avis eſt quam ἰσοπεριστερὰ id eſt columbæ magnitudine. Nonnullis Pluvialis avis dicitur; nec ſolido cibo veſcitur.

CAPUT II.

De Avibus Daje, Guitguit, Maja, Xochitenacatl, & Iajauhquitototl. &c.

AMericanis nominibus utimur; quia de Exoticis nos acturos recepimus. Poſſent & Latina imponi, quod Nierembergius fecit; ſed metuimus, ne Lectoris judicium turbetur. Unicuiq; ad ſua genera unamquemque revocare licebit. Avis DAIE columbam non excebit. Nidum quatuor ſpithamas altum, locis ſabuloſis, cauda ac pedibus excavat. In eo *ova* per imbres anſerinis majora, & pugnũ ferè lata, quinquagena plurave, citra ullum albumen, craſſæ & pinguis ſubſtantiæ, ponit. Excluduntur hæc citra incubantis parentis opem atque teporem. Excluſi pulli ſtatim evolant. Avis eſt commodè edulis. Ova aſſa coctaque boni & pinguis ſunt alimenti; frixa mali & concoctu difficilis.

GUIT GUIT minima eſt avicula, Regulo ſimilis, viridi colore, & ſuavi nutrimento. Ea eſt naturæ rerum *Nieremb.*
vis, ut hæc tanta avis ac ferè nulla, au- *Natura*
deat perſequi corvorum examina, *Exot. l.10.*
eoſque cogat ubilibet latitare, & ſe *c.6.*
adverſus illam in arundinetis tueri. Corripetam Nierembergius dixit.

MAIÆ colore fulvus eſt. & in colli poſtica parte caput (dictu admirandum, & nulli alii animali conceſſum) ventriculus, primumque nutrimenti receptaculum, ſi Authoribus credendum. Gregatim in Cuba volant, & *Idem lib.*
Oryzæ cujus maximus apud eas gen- *c.7.*
tes proventus, ſata devaſtant. Coduntur menſis, & grati multique nutrimenti eſſe dicuntur.

XOCHITENACATL columbæ eſt par, roſtro craſſo acuminato & nigro, *Oculis* nigris, iride lutea; alis caudaque albo & nigro colore variatis, tænia nigrã à roſtro ad dextrum uſque pectoris procedente, alis verò circa priores partes etiam luteis, ac univerſim reliquo corpore pallenti, ſi demas

 pedes

pedes & crura quæ fuſca ſunt, & ungues ipſos, qui ex albo nonnihil pallefcunt. *Vivit* juxta arbores floridas, quarum melligine *victitat*. Educat ſobolem, haberurque à Torotepocenſibus apud quos eſt frequens, maximi.

Idem l. c. c. 10. JAIAUQUITOTOTL corpuſculo ſturnum æquat. Viridi, cyaneo, fulvo & cinereo variegatur. Dum illi ab extrema cauda pennæ prodeunt reliquis longiores, priori parte depiles, in extremitate cyaneis ac nigris ornatæ pilis. Videtur ad Paſſeres Indicos referri poſſe.

CAP. III.

De Avibus Tuputa, Tentzontototl, Tritono, & Hoactzin.

Nieremb. Hiſt. Nat. Exot. l. 10. c. 14. INſolens in TVPVTA natura. Viva tota vermibus farcitur. Hos pro carne habet, his ſingula membra imbuta: præter hos & pellem nihil carneum. Cutem non perforant denſis exornatam pennis. In catectoſis & herboſis locis verſatur, ad proceras arbores nauſeat. Hæc ab Hernando habemus, ſi eximiæ fidei is author eſt.

QVAPACHTOTOTL octo uncias longa eſt, ac totidem cauda; Roſtrum è cyaneo nigrum, longiuſculum incurvumque, oculi nigri, iris alba; pectus cinereum, ac inde ad caudam uſque venter niger, cauda ex nigro fulveſcens, alæ verò collum atque caput fulva. Riſus humani eſt æmula, hinc Ridibunda quibusdam. Et propterea inauſpicati ominis infamiâ Indis erat infenſa.

TENTZON TOTOTL appellatur avicula Paſſere minor, colore fuſca, pilis quibusdam ad roſtri radicem circumcirca propendentibus, barbæ inſtar. Inde nomen uſurpavit.

Nieremb. l. 10. H. N. E. c. 34. TRITONVS pulcherrima, & mirifico colorum ornatu variegata proditur, Patria ipſi Hiſpaniola. Tribus vocibus canit. Scilicet pænè indiviſibilibus modulis variat cantum, ab avita voce in alias ſubitu dilapſa, ut videatur unà omnes edere, unoque ſpiritu multos formare tonos, tanquam ſi à tribus gutturibus fabricarentur.

HOACTZIN Gallinæ Indicæ ferè eſt magnitudine, roſtro incurvo, pectore candido in luteum inclinante, alis caudaque maculatis per intervalla pollicis, colore candido & pallenti, dorſo ac ſuprema parte colli fulvis, ſed utriſque in fuſcum colorem inclinantibus, præterea etiam & temporibus uſque ad roſtrum & oculos. Vnguibus nigris, ac fuſcis cruribus. Geſtat criſtam è plumis è candido in pallidum colorem vergentibus, ſed dorſo earum nigro. *Veſcitur* anguibus. *Vivit* in calidis regionibus, qualis eſt Yautepecenſis, magnaque ex parte arboribus juxta flumina conſitis inſidet. Apparet Autumno. *Vox* ei magna, & ululatum quendam repræſentans. Inauſpicata ab incolis habetur, *Vſum* in *Medicina* invenit. Oſſa dolorem cujuſvis particulæ humani corporis lancinatione ſedant. Suffitus quoque plumarum, mentem reſtituit bis è morbo aliquo eâ parum conſtantes evaſere. Pēnarum cinis intra corpus ſumptus, morbo Gallico affectis operâ mirabili medetur.

CAPUT IV.

De Ave Emeu.

AVem Emeu ſeu Eme Cluſij potius verbis, qui eam accuratiſſimè deſcripſit, quam meis depingere malo. Hæc, inquit iſte, dum ſurrecto capite incedebat, quatuor pedum, & aliquot unciarum altitudinem excedebat: nam collum à ſummo capite ad dorſi initium tredecim pænè uncias erat longum, ipſum corpus binos pedes latum, femora cum cruribus uſq; ad pedum inflexionem decem & ſeptem uncias longa; corporis autem ipſius longitudo à pectore ad Vropygium trium pedum fermè erat. *Pennæ* ſeu veriùs plumæ totum avis corpus cum infima parte colli, dorſo & pectori proximâ, atq; femora regentes, perpetuò erant geminæ, ex eodem parvo brevique tubulo prodeuntes, & ſibi invicem incumbentes; ſupernâ quidem paullò craſſior, infernâ verò tenuior,

Auis Paradiſia. ſ. Manucodiata. Paradeiſ Vogel. - Tab. 55.

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI
Digitized by Google

Digitized by Google

nuior, & delicatior, illæque variç longitudinis, ut in ſimilis avis exuvio, quod Chriſtianus Porretus Leydenſis pharmacopæus diligentiſſimus, habebat, obſervabam. Quæ enim in infimâ colli parte breviores erant, quæ in medio corpore & lateribus longiores, ſex videlicet aut ſeptem unciarũ, quæ autẽ in extremo corpore circa oropygium (nam caudâ carebat) novem uncias longe, & reliquis duriores. Quanquam omnes duræ aut rigidæ, attamen non latæ, ſed anguſtæ, & rarioribus lateralibus pilis ex adverſo ſitis præditæ, nigri coloris, quæ tamen circum femora ad cinereum ferè tendẽtis, nigro permanente nervo, ut in reliquis: eam verò formam, & ſitum habebant illæ plumæ, ut à procul aſpicientibus non plumis ſed villis duntaxat rectum ejus avis corium exiſtimari poſſit, quale urſinum eſt, & alis carere, tametſi alas haberet, ſed ſub plumis latera tegentibus latentes, & quatuor majoribus pennis nigris præditas, ut in exuvio obſervabam, tametſi illæ abruptæ eſſent, nec de illarum longitudine certi aliquid pronunciare poſſim; cau les tamen confracti ſatis craſſi, durique & ſolidi erant, atq; in extimam alæ partem altè penetrabant. *Alæ* verò pars ſuperior corpori contigua pennas ſive plumas veſtitrices, illis ſimiles, quæ adhuc in pectore retinebat; adhoc enim datas hujusmodi alas cenſendum, ut currentem adjuvent, quia hanc avem non eſſe volucrem, nec à terrâ tolli poſſe arbitror. *Crura* in ambitu quinque unciarum craſſitudinem ſuperabant, crebriſque corticibus ſeu ſquamis latis tecta erant, præſertim ſupra pedis inflexionem. *Pedes* habebat craſſos, duros, tribus craſſis digitis præditos, pronâ parte velut ſquamis tectos, ſupinâ prorſus calloſos: quorum medius, qui reliquis longior, tribus articulis conſtabat, interior uno, exterior binis. Omnium *ungues* valdè magni, binas pænè uncias longi, craſſi, duri & cornei. Ejus *caput* exiguum pro avis magnitudine & ferè glabrum, coloris ex atro cærulei cum colli ſupremâ parte, in quo apparebãt rari pili nigri: oculi paullò ſupra roſtri fiſſuram magni, ardentes & truces, leonis oculis pænè ſimiles, quos cingebant nigri pili, quemadmodùm & meatus illos aurium parvos & detectos, quos pænè oculos habebat. *Roſtri* prona pars quemadmodũ arcuata erat, paulloque ſuprà mucronem binis foraminibus, narium uſum præbentibus, prædita: à cujus medio ad capitis uſq; verticem porrectum diadema aſſurgebat corneæ ſubſtantiæ, tres ferè uncias altum, coloris ex flavo fuſci, quod cùm plumario defluvio cadere, & cum plumæ renaſcuntur, novum creſcere intelligebam. Supina roſtri pars, ab ejus ſciſſurâ ad extremum mucronem quinas uncias longa. Anterior colli pars quatuor pænè uncias infra roſtrum, bina velut membranacea palearia, ſeu barbulas, propendentia habebat duas uncias longa, coloris rubri miniati. Poſtea ſimiliter colli pars deplumis, à capite ſecundum longitudinem rubri miniati coloris erat; deinde infirma ejus pars aliquot rubris plumulis, quibus nigræ intermixtæ tecta. Cæterùm tametſi hæc avis aliquas notas habere videatur cum ſtruthiocamelo communes, velut exiguum caput, naturâ pænè calvum, quodque ſine delectu vorat quidquid objicitur. *Pedes* tamen biſulcos non habet, ſed tribus digitis præditos, ut antè diximus, ſine calcari, otidis ſive tardæ pedum modo: ideoque adeò firmos & robuſtos, ut in illuſtriſſimi Comitis horto, (quẽ cum ipſo Comite ingreſſus eram ut avem conſpicerem) arborem humani femoris craſſitudinem çquãtem prorſus contuſam viderim, & ejus corticem ſublatum ab hujus avis, comite, id aſſerente, pedibus & unguibus: erenim non roſtro antrorſum, ſed obliquè ſe convertens, averſis retrorſum pedibus, eos, cum quibus pugnabat, impetere ſolebat.

Victus. Licet verò quæcumq; objiciebantur voraret, ut aurantia mala integra, & ſimilia: ordinarius tamen ejus *cibus* erat ſimilagineus, ſive primarius panis, quem in magna craſſaq; fragmenta diviſum, objectũ vorabat, maxime

 enim

enim recentibus gallinarum ovis delectati intelligebam, quę integra cum ipſa teſta glutiebat, ſi autem parum firma eſſet valetudine, illa ipſa integra per anum rejiciebat, deinde rurſus ea vorans retinebat & concoquebat. Mihi autem affirmabant, hanc avem fuiſſe marem, & ex poſticâ parte penem, cameli inſtar, interdũ exterere eſſe conſpectum. Audio porrò, illas naves quæ anno à Chriſti nativitate milleſimo ſexcenteſimo tertio ex Moluccis in Hollandiam redibant, binos ſimul aves quidem attuliſſe, ſed in itinere mortuas projeciſſe; tametſi earum exuviæ ſive coria, ob raritatẽ, conſervari potuiſſent: illius avis aliquot ova nihilominùs relata certè terna aut quaterna eodem anno Amſteltedami conſpiciebam à mercatoribus redempta, & paullò etiam antè unum Leydæ apud Porretum videram, omnium, mea opinione, maximum & pulcherrimum: dimenſi enim per longitudinem ambitus, quindecim unciarum erat; per transverſum autem, duodecim, aut paullò amplior, ut propter amplitudinẽ pro quodam vaſe non minùs haberi poſſet, quàm ſtruthiocameli ova, quibus, teſte Plinio, veteres nonnunquam utebãtur, & adhuc noſtra ætas ejus rei gratia u ſurpat; nam non ſemel videri memini ſtruthiocameli ova argento excepta & incluſa, poculorum vicem prębere. Hujus tamen avis *ovi* teſta non erat valdè denſa, nec alba veluti ovorum ſtruthiocameli, ſed extrema parte vireſcentis ex cineticio coloris, & perpetuis, ſaltem crebertimis, quaſi tuberculis ſatura viriditate præditis ornata: illorum autem qua Amſtelredami conſpiciebam, unum ejusdem pæne erat cum illo magnitudinis, formæ & coloris, quædam verò magis orbiculata, aliqua minora, nonnullorum etiam color dilutior, & minus elegãs. Porrò mihi relatum, hujuſmodi aves Moluccarum inſularum non eſſe peculiares, ſed etiam in Sumatra ſive Taprobana, vicinoq; illis inſulis continente reperiri.

* * *

CAPVT V.

De Avibus, Xochitototl, & Auris.

XOCHITOTOTL, forma æmulatur paſſerem noſtrum, multicolor eſt penna, pallet, nigreſcit, candet: partim quoque eſt fuſca. Ubique incola. Vermiculis & exiguis ſeminibus veſcitur. Ex arborum ramis nidum conſtruit pendulum. Ibi incubat ovis. *Nieremb. l. 10. c. 41. Herrera Decade 3 l. 3. c. 9. Hiſtoria Novi orbis.*

AURA aliis Gallinaſſa aut Gallinaſſo, in maritimis locis Zamuro, Peruanis Suguntus, Mexicanis Tropilloil, dicitur. Corvinum eſt genus, & ad magnitudinem Aquilæ accedit, quibus vix Gallinas ſuperat. Color illi niger, Roſtrũ Pſittaci inſtar. Frons depilis plicatili cute obtegitur, circumſtant pili rari & nigri ſimiles Æthiopum. Crus habet fuſcum. Aduncum unguem & atrum. Hornandes incertæ *originis* eſſe credit, nec ſciri ubi nidificent & educent prolem. Frequentiſſimas omnibus Hiſpaniæ novæ angulis hodiè ſcimus. *Pernoctant* in arboribus & rupibus, manè advolant ad urbes, & ab editioribus locis plateas ſpeculantur.

Quicquid immundum eſt aut exanime devorant, nec à ſtercore humano abſtinent, fœda ingluvie famoſæ. *Victus.*

Pullos Acoſta albos eſſe ſcribit: adoleſcentes in corvinam nigredinem degenerant. *Partus.*

Gregatim *volant*, & ſublimipetæ ſunt. Nec clamant, nec canunt raro murmure contentæ. Ingratus ab eis odor. Si quis inſequatur, exonerant ſe ut leviores volatui ſint, pari feſtinatione evomendo quicquid glutierunt. *Volatus.*

Vſum invenere in *Medicina*. Caro ſi edatur, Gallicum morbum juvat. Pennæ exuſtæ cinis vetat pilos naſci, æquè ac ſtercus formicarum, vulnera quoque medicatur. Stercus drachmę unius menſura potatum prodeſt melancholicis. Cor ſole exſiccatum impensè odorum eſt. In aliquibus Provinciis lege lata pœna infligitur occidenti has aves, Reginam Aurarum. *Vſus.*

COZ-

De Laet. l. 5. Indiæ Occid. c. 4. COZQUAUKTLI Indi vocant. Accedit magnitudine generoſis Aquilis, alii gallinæ Ægyptiæ parem faciunt. Corpus univerſum præter collum & eas partes quæ juxta pectus ſunt, ex nigro purpureſcens, fulvum eſt ac pullum. Alæ circa exortum nigræ, cętera cinerea; deſuper verò mixtum fulvæ nigræ, & nonnihil in purpureum vergentes. *Nieremb. H. Exot. lib. 10. c. 56.* Roſtri extrema (quę Pſittaci eſſe judices, tam eſt indiſtincta ſimilitudo) alba ſunt. Cætera ſanguineo colore tincta. Amplum eſt narium foramen, oculi nigri, iris fulva, rubeæ palpebræ, frons ſanguineo colore perfuſa, ac plicatilibus rugis torva, quas tamen nonnunquam explicat, qua in re vocatos Gallo-pavos æmulari videtur, & pilis quibusdam veluti retorridis rariſque. Æthiopum pilis haud abſimilibus. Cauda eſt Aquilæ, infernè cinerea, foris verò nigra. Crura rubra, ungues unci.

Locus & Victus. Volatus. Indigena eſt Mexicanæ provinciæ. Anguibus, muribus, lacertis, ſed morticinis maximè & humano ſtercore *victitat*. Sublime *volat* & nimium extenſis panſiſque alis, vix volatum intermittens. Vi incredibili obſiſtit ventis, contra nititurque adverſantibus, eisdem ſedibus perſtans immobilis. Unde ipſi apud Mexicanos nomen.

Vſus. Caro eſt inutilis, nutrimento, quãtum compertum eſt, à nomine, niſi *Medicinæ* gratia deguſtato. Audio, inquit Author noſter, hujus avis plumis admotis mederi Indos ulceribus, carnibusque elixis durante affectu devoratis; quas etiam ajunt morbo Gallico præſentaneo quodam remedio mederi.

CAP. VI.

De Avibus Garagay, & Quetzaltototl.

Nieremb. H. Ex. l. 10. c. 57. GARAGAY quæ dicitur, avis eſt rapax, Milvi magnitudine, capite ex extremitate alarum albo. Crocodilorum & teſtudinum ovis infenſa eſt. Odoratur illa ſub arena in ripis fluminum condita, eruit & vorat. Solivaga eſt, niſi quòd Auræ aves eam ſequantur, ut potiantur furto, auro enim ſcalpere terram neſciunt, ut effodiant ova.

QUETZALTOTOTL, criſtata eſt picę columbæve magnitudine, pavoninis magna ex parte plumis ornata, roſtro incurvo & luteo, & pedibus nonnihil luteis, caudâ tzanatl plumis prælongis veſtita, atque virentib. nitidisque pavonini coloris, iridis foliis *Deſcriptio.* formâ ſimilibus, opertisque, alis ſupernè nigricantibus, infernè verò, & quâ parte pavoninas attingunt, quæ in medio ſunt, inclinantibus in virorum, quaſi cavente natura meliorum pulchritudini. Criſta conſtat plumis ſplendentibus pulcherrimis, pectus collumque infernè rubris & micantibus, ac pavoninis ſupernè, qualibus etiam tegitur dorſum, nec non eę partes quæ ſubter alas ſunt, interque crura, ſed dilutis exilibus, & mollibus. Plumæ alarum prælongæ ſunt, virore tinctæ diluto, & in acumen deſinentes. Pennæ tegentes humeros vireſcunt, ſed ſubter ſunt nigræ, quæ verò alas interſtant, non nihil incurvæ ac unguium colore.

Vivunt in provincia Tecolotlan ultra Quauhtemalan verſus Hondutas. *Locus. Hernandes in Paralipom.* Loca aprica amant, nec compertum cicurari vel ali in domibus voluiſſe.

Veſcuntur vermiculis, pineisq; quibusdam ſylveſtribus, ex his quas Mexicani matzatli vocare conſueverunt. *Victus.* Arbores excavare, & in earum cavitatibus ſobolem educare dicuntur. *Sonitum* proferunt Pſittacis non admodum diſſimilem: verum ſibila edũt alacria, ter de die, manè, meridie, & ſub occaſum Solis cecinisse obſervatum eſt.

Agminatim *volant*, & viſco hærentes ne plumis detrimento ſint, non contorquentur, quaſi naturæ duæ divitiarum ſuarum cognitionem haberent. *Volatus.*

Et ſanè maximi plumæ apud indigenas habentur, & aurum precio ſuperant. *Vſus.* Longiores ad criſtas & cætera corporis ornamenta, cæterę ad textilia opera uſurpantur. Plumis captas exuere, nudas dimittere dominis,

quibus

quibus loco prædiorum ſunt, & ad hęredes tranſeunt, licet, ne quisquam occidat, cavetur. Verè Reginam plumarum dixeris.

CAPUT VII.

De Avibus Tzinitzian, Totoqueſtal, Ave montana, & Longa.

Nierēberg. H. Exot. l. 10. c. 65. TZINITZIAN parva eſt avis, columbæ pænè par. Roſtrum habet breve incurvum & pallidum. Columbinum caput & collum, ſed quæ plumis virentibus ac nitidis veſtiuntur, pectus & ventrem rubeæ, præter partem caudæ proximam, quæ cyaneo candentique colore promiſcuè tingitur. Caudam supernè virentem, infernè nigram Alas partim albas partim ſub nigro-atras. Crura ac pedes cinereos. Vivit in calidis juxta Oceanum Auſtralem, veſcitur fructibus. Alitur in caveis. Ex plumis miræ ſubtilitatis imagines intexunt indigenæ.

De Laet. Ind. Occid. l. 7. c. 4. TOTOQUESTAL columbina magnitudine minor eſt, viridis omninò. Caudæ pennæ longiſſimæ ſunt, magno pretio habitæ & receptæ in commerciis. Depilata dimittebatur. Capitis reus erat qui occidebat.

Avis MONTANA Indis Tepetototl, & Tecnecholi, Hiſpanis Phaſianus, anſeris eſt magnitudine, colore nigro ſplendenti, plumis tamen nonnullis infernè candentibus, circa caudam in poſtremis alis, cruribus pedibusque cinereis. Roſtro incurvo partim cinereo partim luteo, ac circum radicem velut tumenti, plicatili criſta, oculis nigris, ſed iride pallenti.

Alitur frumentaceis frugibus aliisque ſimilibus. Mite animal. Nam apprehenſo domeſticorum pallio cibum exigit, & clauſam januam ubi aliquo intrare opus ſit, pulſat Horum ſi liberum ſequitur, reducem eum applauſu excipit.

Edulis eſt ac pinguis caro, nec diſſimilis illi chortalium Indicarum.

Avē LONGAM Indi Hoitlallotl dicunt. A roſtri acumine ad caudæ uſque exortum, quæ ſpithamam quoq; longa eſt, dodrantem prolixa conſpicitur. Roſtrum deſuper nigrum, ſubter verò cinereum, quadrantem longum ac mediocriter craſſum. Cauda virens ſed pavonino ſplendore. Plumæ totius corporis ex albo fulveſcūt, fulveſcuntque propè caudam è nigro: ſed quæ corporis veſtiunt ſuperiora, nigræ ſunt maculis candicantib. conſperſæ. Calidis regionib. vivit. Humipeta eſt, ac modici volatus, ſed adeò pernici curſu, ut equorum velociſſimorum agilitatem longè excedat.

C A P. VIII.

De Cygno Cucullato Cluſii, ſeu Dodone Luſitanorum.

CYgnum Cucullatum, ſeu Gallum gallinaceum peregrinum Cluſij. *Cluſius Exot.* (Hollandi Walgh-vogel/ſeu nauſeam moventem avem vocāt) Mauritii inſulæ, quam Luſitani Ilha de Cirne dixere, debemus. Magnitudine cygnum ſuperat aut æquat. Caput habet magnum, membrana cucullum referente tectum. Roſtrum craſſum, oblongum, parte capiti proxima ſubflavum, extremo mucrone nigrum. Prona pars adunca eſt & curva, in ſupina quę ſubcærulea, macula mediam partem inter flavam & nigram occupat. Raris & brevibus pennis tegitur. Alarum loco quaternas & quinas duntaxat longiuſculas nigras pennas habet, poſteriore corporis parte, quæ præpinguis & valdè craſſa, pro cauda quaternæ aut quinæ criſpæ convolutæque pennulę cineracei coloris conſpiciuntur. Crurum quæ craſſa potius quàm longa, ſuperna pars genu tenus nigris pennulis tegitur, inferior cum pedibus ſubflavi eſt coloris. Pedes in quatuor digitos dividuntur. Terni longiores antrorſum ſpectant, quartus brevior retrorſum converſus eſt. Omnes inſtruuntur unguibus. De Crure ejus genutenus reſciſſo, ita Cluſius. Erat, inquit, non valdè longum, ſed à genu uſq; ad pedis inflexionem

paulo

paulò plus quam [illegible] ſuperabat, ejus vero [illegible] magna, ut ejus ambitus [illegible] æquabat crebris [illegible] ſquammis te[illegible] erat, [illegible] quidem pa[illegible] relatioribus & flaveſcentibus, e-ro ſupina minoribus & [illegible]. Pedis etiam digitorum prona pars ſingularibus [illegible] latis ſquammis prædita, ſupina autem tota callo[illegible]. Digiti [illegible] breves pro tam craſſo crure. Nam maximi ſive medii ad unguem uſque longitudo uncias binas non ad[illegible]dum ſuperabat, alter[illegible] duorum [illegible] proximorum vix binas uncias æquabat, poſteri[illegible] tis ſeſcunciam: omnium verò ungues craſſi, dur[illegible], nigri, minus uncia longi, ſed poſterioris digiti longior reliquis, & unciam ſuperans. In unius ventriculo lapilli [illegible] erant, unus planus & orbicularis uncialis magnitudinis, alter inæqualis & anguloſus, in maris littore lectos & devoratos veriſimile eſt. Herbertus cũ Luſitanis Dodonem vocat, & unam capitis medietatem ferru[illegible] [illegible]ris plumis te[illegible], alteram nudam eſſe, add.t.

Herbert. in Itinerario.

CAPUT IX.

De Avibus Ceoan, Cenotzqui & Pau[illegible].

CEoan ſeu avis [illegible] paullo major [illegible]. Circa pe[illegible] venis [illegible] atque alarum ex[illegible] veſcit, pe[illegible] mixtis [illegible] plumis. Alarum e[illegible] caudaque ipſa [illegible] ſunt, ſuperné ve[illegible] verſum corpus è fuſco nigreſcit. Roſtrum quod parvum eſt atque exile, cru[illegible] fulveſcunt. Mentum candet, inferius tamen aliquot nigris pennis. Sermonem hu[illegible] æmulatur, vel[illegible] irridens tranſeuntes, quos tamen ubi licet, inſequitur.

Avi CENOTZQUI ſeu evocatrici nivium d[illegible] color illuſtris variegatione. Pectore fulvus, cruce p[illegible]dus, un[illegible]ue ni[illegible], ve[illegible] candidis & atris peromixtus, ſub finem albis notis conſperſus, cauda ſub[illegible] niger & candidus, ſuper fulvonigrore maculatus. Caput nigrum eſt [illegible] cinctum cinerea. Roſtrum parvum [illegible] teum ſuperne atque in[illegible], ſed ſuperne juxta ex[illegible] linea ambitur lutea. Quævis cœlo gaudet, montana colit, & totis temp[illegible] ſobolem educat. Ante [illegible] clamitat, poſtea ſilet. Ita convolvit huc & illuc caput, contorto in varias partes collo, ut eodem ſitu immota perſtans, cuncta circum[illegible]ciat.

PAUXI gallinaccum æquat aut ſuperat. Nigra eſt, maculis nonnullis albis & nigris perſperſa, collo nonni[illegible] provecto, capite amplo, quod aliis criſtatum, aliis pro plumea criſta lapis aut globus inſurgit, (lapidem vocant, licet non moris durus) ovo ſimilis aut major, ferrucineo colore, Hernandus tumorem quondam radici roſtri affigi, qua parte eſt tenuior, pici firma, lapidis duritia, & cæruleo colore, ſcribit. Alitur frumentaceis ſeminibus & libenter manſueſcit.

Nieremb. l.c.cap.75.

Huc pertinet alia Avis Ciconiæ magnitudine, colore cinereo. Criſtam geſtat uncias octo longam, è multis ſubjectis aggeratam plumis ejusdem coloris, & in amplitudinem orbiculatem, præcipuè circa ſummum dilatatis atque excreſcentibus. Vivam in horto Hiſpan[illegible]rum Regis deſcripſit Hernandus.

CAPUT X

De Avibus Pitzitli, Polyglotta, & Chicuatli.

P[illegible] avis eſt parva. Cinerea tota ni[illegible] capite & collo, quorum utrumque nigrum [illegible]m oculos nigros candens am[illegible] acula. Eſt ignobilitate quadam o[illegible] nobilis. Neſciunt adhuc Tetze[illegible] ubi fatificet. Mu[illegible] eſt. Educat domi bre[illegible] per t. Palato & ſtomacho eſt acceptabilis.

POLYGLOTTA quam [illegible] Co[illegible] ſeu quadri[illegible] gen[illegible] as linguas vocant, ſturnum [illegible] ſuperat. Sub[illegible] albeſcit, ſup[illegible]e parte fuſ[illegible] & [illegible] intern[illegible] pen[illegible], maxi[illegible] cau[illegible] & [illegible], qu[illegible] imagine quadam coronæ argenteæ re-

Z dim-

dimitur. In caveis ad blanditias auditus, ad oſtentum naturæ ſervatur. Vincit omnes aves ſuavitate & arbitrio gutturis, nullius non imitatur, nullius non ſuperat. Calidas regiones amat, temperatas tolerat. Contenta eſt quovis cibo. Similis ei eſt Tzanpan. Aliqui ſuſpicantur fœminam eſſe ejusdem ſpeciei, paribus magnitudine, cantu, formâ, niſi quod plumæ infernè albæ ſint, cinereæ & nigræ: ſupernè, pullæ, nigræ, albæ.

CHICUATLI noſtratem ruſticulam exæquat. Roſtro eſt longo, tenui, & pullo, ac tæniis juxta utrumque oculum luteis & incurvis. Inferiora corporis pallida ſunt, nigris quibusdam plumis circa collum interſertis. Iris lutea, ac nigri oculi. Cætera ex fulvo, fuſco, & cinereo permixta. In montibus verſatur. Calidis frigidisque regionibus capitur. Pane & vermiculis alitur. Humipeta eſt, & in vimineum alterius ve materiæ conjecta carcerem, haud vulgariter garrit. Pingue & non omnino aſpernandum præbet alimentum.

CAPUT XI.

De Avicula Tominejo.

Gomara Hiſt. general. Indiar. c. 194. Oviedus Hiſtor. general. l. 14. c. 4. Auguſtin. Cerato Hiſtor. Peruanal. l. 1. c. 5. Lerius in Hiſtoria Braſilia. Thevet. ſingul. Franc. Antar. c. 48. Ioſeph. Acoſta Hiſt. Natur. & Mor. Ind. l. 4. c. 37.

Mira ſunt, quæ de Avicula, quam Hiſpani Tomineium, Indi Hoitzi tziltototl, ut Hernandes ſcribit, Huitzitzil ut Ximenes, Vicicilin ut Gomara, Quenti ut de Laet, Braſilienſes Gvonambuah, ut Lerius & Thevetus teſtantur. Oviedus Paſſerem moſquitum vocant, produntur. Tam parva eſt, ut quidam ei magnitudinem crabronis, alii cicadæ, nonnulli extremi pollicis articuli, & evulſis pennis vix dimidiæ ejus partis, alii ſcarabei Lucani aſſignent. Oviedus in monetaria trutina quæ auru... appendi ſolet, cum nidulo ſuo poſitam, bina tantum pondera. Acoſta unum duntaxat dicit, Hiſpanis Tominos dicta, id eſt XXIV. grana, unde Tominei nomen, pependiſſe vidit. *Capitis* & colli plumæ miram elegantiſſimorum colorum quocunque obvertas varietatem repræſentant. *Pectus* igneum quendam auro ſplendidiorem inprimis. Reliquum corpus ſub cinericium eſt. Oviedus nigerrimum colorem tribuit. *Roſtrum* habet oblongum, illudque acus qua veſtes ſarciuntur, exilitate. *Linguam* roſtro duplo longiorem. *Pedum* & *unguium* exilitate, cum illarum avicularum pictura, quæ ornatus gratia in librorum marginibus interdum adjici ſolet, comparari poteſt.

Locus. *Invenitur* in Peruanis montibus & Braſilia. Melle, rore, & florum ſucco *alitur*. Roſæ tamen non inſiſtit, at in præalto milio quod Auati ab incolis dicitur, & aliis ſimilis magnitudinis plantis inſidet.

Origo. Duplex earum proditur *origo*. Nam aliæ quidem ex ovis excluduntur uti reliquæ volucres. (Conſtruunt autem è xyli floceo nidos) aliæ, quod haud dubio fabuloſum, ex muſcis transformari vulgò creduntur. Sunt qui dicunt viſam eſſe partim muſcam partim avem: primum ejus colorem nigrum, mox cineraceum, deinde roſeum, tandem rubentem. Nullus Hiſpanorum cantus mentionem facit. Soli Levius & Theretus Galli valdè canoram eſſe, & in cantu adeò aſſiduum ut nemo qui non audiret & cõſpiceret, ex tantillo corpuſculo tam ſuavem & ſublimem cantum prodire poſſe ſibi perſuaderet.

Volatus. *Volat* celerrimè, editq; inter volandum quendam inſtar apiculæ ſtrepitum, ut apis magis quàm avis videatur.

Aetas. Non diutius, quod maximè mirum, *vivit*, quàm flores herbarum durant ſuperſtites, poſtquam marcuere, ad pinus alias ve arbores, quadam naturæ providentia ſeſe confert, eiq; ſe roſtro affixo ſervat appenſam, donec ſex plus minus quam tranſactis menſibus, ac decidentibus jam pluviis, vernantibus agris, denuò revireſcat, ſimiles vices pluries ſubitura. Gomara exſpirare menſe Octobri, pedibus ex aliquo ramo appenſam apricol... cum renaſci autem Aprili ſcribit. H... *Renati* nomen. Servata eſt ſæpius avis affixa ſtipiti intra cubiculum, & cum ſex menſes exanimis jacu...r, quo tempore natura ſibi comparatum eſt, revi-

revixit, ac dimiſſa in agros volitarit.

Quam Cluſius deſcribit, & Uruſiam ac Tominejum vocat an eadem cum jam deſcripta ſit, ignoro. Erat, inquit, hæc avicula, ut ex pictura obſervabam, à roſtri mucrone ad pennarum caudæ extremitatem tres uncias longa. Caput vero cum integro roſtro uncialis cum ſemiſſe erant longitudinis. alæ ad extremam fere caudam porrectę, parem habebant longitudinem: dorſum vix unciam latum erat, ejus & alarum color ex cineraceo fuſcus, ventris cineraceus. Pennæ quę in cauda obſcure rubeſcentes, earum extrema pars nigra. Capitis, colli gutturis plumæ elegantiſſimi coloris ex auro rubro & flavo mixti, quæ Soli expoſitæ, admirabilem varietatem, prout obvertebatur caput, oſtendebant: roſtellum nigrum tenuiſſimum & maximè acutum, pedes valdè exiles, nigri, quatuor digitis ut reliquarum avicularum prædi[ti], quorum tres in anteriorem partem porrecti, quartus in poſteriorem. &c. Videtur tamen eſſe ex iſtis. Diverſæ enim ſpeciei ſunt iſtæ parvulę aviculæ, & promiſcua nomina communicantur invicem. Uruſia Solis radium ſignificat.

Vſus. Ajunt pulverem ejus intra corpus ſumptum epilepſiæ mederi. Pennæ præſertim quæ in collo & pectore naſcuntur, aureis ſtaminibus à phrygionibus intexuntur.

CAPUT XII.

De Avibus Cuntur, & aliis quibusdam Inſulæ Maragnanæ.

Iohan. de Laet. Indiæ Occid. l. 10. c. 9. CVntur avis eſt mole vaſta. Viſæ quæ expanſis alis xv. aut xvi. pedes occuparent. Pedes habet gallinis ſimiles, caret aduncis unguibus. Roſtro tam valido inſtruitur, ut eo vaccinum tergus perfotet. Plumis albis nigriſque mixtis ornatur. Criſtam parilem inſtar novaculæ, & non ſerratam inſtar gallinacei. Inter Carnivoras cenſeri debent. Duæ illarum vaccam occidere & comedere valent, nec ab hominibus abſtinent. Non modo ovem dilaniant, ſed & juvencam. Pauciores ſunt. Plures ſi reperirentur, pecus univerſum in Peruvia deſtruerent. In Inſula Maragnana quatuor inprimis occurrunt.

Prima quam *Ouyra Ovaſſon* (obſerva, barbarus Toupinambutios univerſas aves uno & communi nomine appellare Oura ſive Ouyra) vocant. *De Laet. Ind. Occid. l. 16. c. 13.* Aquila eſt pænè duplo maior. Plumis veſtitos elegantiſſimis, Roſtro valido, Unguibus inprimis acutis. Viſa penna ex alis hujus avis extracta, quæ ulnam noſtratem longè ſuperabat, elegantiſſimo colore, & rotundis maculis diſtincta, inſtar Gallinarum quæ ex Africa advehuntur. Tanti eſt roboris, ut ovem integram abripiat atque dilaniet, homines facilè proſternat, & nec à cervis abſtineat.

Altera eſt *Moyton* ſeu *Mouton* pavonis noſtratis magnitudine aut paullo major, præaltâ criſta ſpectabilis, & per univerſum ferè corpus nigris albisq; plumis eleganter variegata. Carnes illarum cibo ſunt opportunæ, & multæ ejus viſuntur ſpecies. *Lerius in Hiſtor. Braſil.*

Huic *Toucan* accedat, palumbi magnitudine; roſtro oblongo atque lato, ingluvie ſub pectore tres quatuorve digitos transverſos lata, crocei coloris elegantiſſimi & miniatis plumis circa oras diſtincta, pectore candido, dorſo exquiſite rubente; alis atq; cauda nigris, pulchra aſpectu & carne palato admodum grata. Hujus & alia ſpecies appellatur a barbaris Ovaycho, cui roſtrum eſt paulò diverſum & è rubro flaveſcens.

Quartum, locum avi *Ouru* dictæ damus, perdicis quidem magnitudine, ſed galli gallinacei in modum criſtatæ, plumis rubris, nigris atque candidis inſigni varietate. Sunt ibidem & plures ejuſcemodi rapaces aves Aquilis aut majores aut paullò minores, ſingularis adhæc formæ, & plumis variorum colorum eleganter diſtinctæ.

Sunt & quædam Perdicum forma, ſed majores paulò, cæruleis plumis ornatæ, & cærulea ova ponentes. Tata Ouyra Ovaſſon, & Tata Ouyra miri, itemque Arou mata ſingula um

columbarum noſtrarum magnitudine, ſed ſingulari plumarum varietate & elegantia.

Iandou ſtruthiocamelorum eſt ſpecies. Proceritate ſtaturam humanam ſuperans. *Salian* denique Turcici Galli magnitudine, roſtro & cruribus ciconiæ, licet volare neſciat: tamen tam pertinaciter currit, ut venaticos canes effugiat.

CAPUT XIII.

De quibusdam Braſiliæ Avibus.

INter cæteras Braſiliæ aves, quarum alibi mentio facta & adhuc fiet, cenſentur *Guranha-engera, Tangara, Quereiva, Tucana, Guirapanga, Macucagua,* & *Mutu.* *de Laet. India Occid. l.15.c.7.*

GURANHÆ-ENGERA magnitudine eſt Fringillæ, tergo & alis cæruleis, pectore & ventre flavo, diademate ſupra caput flavo. Cæterarum ferè omnium cantum imitatur, & mille modis vocem flectit & mutat. Variæ ejus reperiuntur ſpecies, quæ omnes aviariis incluſæ ſummopere delectant.

TANGARA Paſſeris eſt magnitudine, colore nigro, capite ſubflavo, non canit. Epilepſiæ quia obnoxia creditur, ideò illius carnibus abſtinēt barbari. Narrant iidem aviculas haſce inter ſe choreas ducere, & una mortuæ inſtar humi procumbente, inconditum murmur & ſtrepitum edere. Hac conſurgente, & eundem ſtrepitum edente, omnes una avolare.

QUEREIVÆ totum pectus, pulcherrimo colore rubro tectum eſt, alę nigro, reliquum corpus cyaneo. Propter exquiſitam plumarum elegantiam maximi fit à barbaris

TUCANA, quam Lerius & Thevetus vocant Toucan, picæ magnitudine, flavo pectore, reliquo corpore nigro. Roſtro ingenti & minimum palmum longo, extus flavo, intus lætè rubente. Cicuratur ita ut ſub tecto pullos ſuos excludat.

QUIRAPANGA eſt tota alba, & cum modicæ ſit magnitudinis, ſtentoream habet vocem, & quæ inſtar tintinnabuli, ad dimidiam pænè leucam exaudiatur.

MACUCAGUA phaſianæ avi non abſimilis, Gallinas Europęas magnitudine ſuperat, & triplici cute munita eſt. Ova quotannis bis tredecim aut quindecim ponit. Graditur quidem humi, ſed petit ad conſpectum hominum arbores. Largam delicatamque carnem habet. Multæ illius ſpecies reperiuntur, quæ capiuntur facilè.

MUTU Gallinæ eſt ſpecies admodum domeſtica. Criſtam inſtar galli, nigris atque albis punctulis interſtinctam gerit. *Ova* illius ſunt grandia, alba, & ita dura, ut inter ſe colliſa inſtar ferri tinniant. Quare barbari Matacas ſuas ex illis conficiunt. *Oſſa* illarum canibus ſunt lethalia, hominibus nihil nocent. An eadem ſit cum Mou one de qua ſuperiore capite actum eſt, ex comparatione liquebit.

Huc pertinet *quædam ex rapacibus* magnæ molis & tam clamoſa, ut ad dimidiam leucam audiatur, tota nigra, pulchris oculis, roſtro galli gallinacei, cui cornu impoſitum palmi pænè longitudine, quod iis qui linguæ vitio laborant, ad collum appenſum occulta quadam naturæ vi mederi, experientia comprobatum volunt.

Cotonidis loco hiſce Bambiayæ in Cuba inſula frequentes accedunt. *de Laet. India Occid. l.1.c.9.* Paullum ſupra ſolum feruntur magis quàm volant, ita ut incolæ fetarum inſtar illas venentur. Carnes coctæ juscroceo colore inficiunt, ſaporis alioquin pergrati, & phaſianarum avium æmuli.

TITVLVS II.

De Avibus Exoticis Aquaticis.

CAPUT I.

De Paſſere ſtulto, & Anſere Magellanico.

P*Aſſer ſtultus* nomen ex eo accepit, quòd manus apprehendentiu nec fugiat *Nierenb. Hiſt. Exot. l.10.c.4.*

fugiat nec timeat, admiratur ſolū aut ſtupet. Præter frontis partem roſtro adjacentem, quæ cinerea eſt, palmipes, roſtro tres uncias longo, tenui, obrotundo rectoque, ſed propè extrema nonnihil incurvo, pedib. quoque qui cęterorum palmipedum ſunt, & cruribus nigris, pupillâ etiam nigrâ, & membrana oculos tegente in ambitu cinerea.

Veſcitur piſciculis. *Voce* imitatur graculum. Magnitudine picam, formâ Larum. Nobilis eſt avium inſulę Mauritii manſuetudo. Appellentibus nautis perinde inſident ac arboribus. Eadem ſecuritas venatus eſt. Accedunt ac ſubeunt manus.

ANSER MAGELLANICUS à loco ita dicitur. Batavi fortè à pinguedine Penguinem vocant. Deſcribam eum verbis Cluſij. *Cluſ. Exot.* Marina eſt hæc avis, inquit, & ex Anſerum genere, tametſi roſtro diſſimilis. In mari victitat: pinguis oppidò eſt, prægrandis anſeris magnitudine; nam adultiores in eo genere tredecim, quatuordecim etiam, ſedecim interdum, juniores verò octo, decem & duodecim libras pendere obſervantur. Pronâ parte, nigris pennis rectæ erant. Supinâ & in ventre albis. *Collum*, quod craſſum & breve habebant nonnullæ, albis pennis tamquam torque cinctum. Earum *cutis* craſſa & denſa inter ſuillæ. *Alarum* erant expertes, ſed earum loco binas parvas coriaceas pinnas habebant, & latera tanquam parva brachia propendentes, pronâ parte brevibus, anguſtis & rigidis pennis conferrim tectas, ſupinâ autem minoribus & rigidioribus, iisque albis, quibus nonnullis locis intermixtæ nigrę; minimè quidem apras ad volandum, ſed quarum adminiculo velociter natarent. Maximâ enim ex parte in aqua *verſari* intelligebam, & terram duntaxat petere fœtificationis vel pullationis tempore, & plerunque quaternas aut quinas in una ſcrobe latere. *Roſtrum* corvino majus habent, non adeò tamen elatum, & valdè brevem caudam, pedes nigros, planos anſerinorum pedum formâ, non adeò tamen latos. *Erectæ* & ſublimi capite incedunt, demiſſis in latera pinnis, tanquam brachiis, ſicut procul intuentibus homunculi aut pygmæi appareant. Piſcibus duntaxat *veſci*, referebant Diariæ; non ingrati tamen ſaporis eſſe illarum carnem, nec piſcem ſapere: ſcrobes verò valdè profundas in littore fodere, cuniculorum inſtar; totum ſolum adeò cavum interdum efficientes, ut per illud gradientes nautæ, ſæpiuſculè genutenus in eas ſcrobes inciderent. Hi ſunt fortaſſe anſeres, quos Gomara ait ſine pluma eſſe, nunquam è pelago prodire, plumæque loco villo longo protegi.

CAPUT II.

De Avibus Iochualcuachili, Xochitenacatl, & Tlauquechul.

AVis quam Chillenſes *Iochualcuachili* ſeu caput nocturnum appellant admirandi eſt opificii. *Nieremberg. Hiſt. Exot. l. 10. c. 26.* Aſſurgit illi à roſtri exortu corona quędam, aut orbis in tres diviſus cuſpides, ſuperiori parte mediocriter craſſus, & è luteo rubeſcens: ab anteriori alarum bini aculei contorti exeruntur. His armis avicula imbellis adverſus fortiores defenditur. Nullius vitam natura contempſit. Avis eſt littoris Oceani Septentrionalis alumna, ſalſorumve lacuum, è quibus victum ſumit. Inventa apud flumen Tuſpe, vix æquat ſturni noſtratis magnitudinem, ſed collo conſtat tenui & longo, capite parvo, & in longum producto, prolixo roſtro luteoque, prolixiſque cruribus, & pedum digitis atque unguibus: ungues autem lutei ſunt, digiti & crura cinerea cum inferiorum femorum parte, nam ſuperior fulva eſt cum anteriori alarum parte, quarum poſterior cyanea eſt. Reliquum corpus nigrum, quibusdam tamen fulvis circa ventrem permixtis pennis.

XOCHITENACATL, eſt columbæ magnitudine, roſtro præ corpore mole maximo, ſuperiori parte luteo, inferiori verò ſubnigro, & in *Nieremb. l. 10. c. 9.*

purpuroum colorem vergente, oculis nigris, ſed iride rubeſcente ex luteo, ac reliquo corpore cæruleo cinereoque. Vivit circa litora Oceani Auſtralis; piſcibus, quos rapit, veſci ſolet.

TLAUHQUECHUL dicitur avis peregrinæ gulæ. vivis dumtaxat piſcibus veſcitur, mortuos non attingit; raptu gaudet, ſpecie ſimilis eſt plateæ aut pellicano, ſed coccineo pulcherrimoque univerſi ferè corporis colore, aut ex albo rubeſcenti, lato atque obrotundo circa finem roſtro, cinereoque pupilla nigra, iride rubrâ rugosâ, fronte galli pavonis, auræve, depili pænè capite, candentique cùm univerſo ferè collo, & parte pectoris, & faſciâ nigrâ latiuſculâ, caput a collo diſtinguente. Circa littora maris aut fluminum vivit.

CAP. III.

De Avibus Acolin, Quachiltone, & Acacalotl.

Nieremb. Hiſt. Exot. l.10.c.22. 18.24. ACOLIN, Coturnicis eſt magnitudine fuſca, prolixo roſtro & curvo in inferiora, pedibus longis: juxta aquarum ſummitatem curſitat celerrimè, nunquam ferè volat. Verſatur in lacu Mexicano. Veſcitur piſciculis & ipſa eſca vulgò. Benè Coturnicem aquaticam dixeris.

QUACHILTONEM, ſeu *Avem ſiliquaſtrini capitis*, aliqui Jacacintli vocant. Color illi purpureus, ex nigro interſectis pennis. *Roſtrum* initio pallet. Adoleſcentibus rubet calvities juxta roſtri exortum. Fulicam imitatur. Lutea crura in virorem aſſurgunt, in quatuor deſinẽtia digitos pallidos, citra ullam membranam. Oculi nigri, iris fulva.

Lacuſtris avis eſt. Piſcibus veſcitur, ipſaque non ingrata palato. Intempeſta nocte, & ſub primo mane gallinaceorum ritu canit.

ACACALOTL mas ſeu corvus aquaticus à cauda extrema ad roſtri uſque acumen quatuor ferè ſpithamas longâ, & mediocris amplitudinis, crura ſeſquiſpithamea, *roſtrum* arcus inſtar incurvum, duos palmos longum, ac mediocre tenue: pedes in quaternos finduntur digitos nigerrimis munitos unguibus: crura minus nigreſcũt digitis, roſtrum cyaneum eſt, ac caput exiguum. Plumæ infernæ fuſcæ infertis rubris, ſuperiores vero promiſcuè purpureæ, ſubnigræ, virides atque ſplendentes: *cervix* eſt ſeptem digitos longa. Caput collumque pennis fuſcis, albis & viridibus teguntur ac pauliſper fulveſcentibus. *Oculi* ſunt nigri, iris vero ſanguineo tegitur colore. Cęterum ab externis oculorum angulis uſque ad roſtrum, unciç unius intervallo deplumis & glabra eſt, pellis rubeſcensque in albo. Alæ viridi ſplendentisque ſubtus pellucent colore, & qui pro variis ſolis repercuſſibus evariet atque mutetur; ſupernæ verò prope exortum paſſeæ ſunt, deinde verò viridi atque pavonino ſpectabiles colores. *Indigena* Mexicanæ plagæ avis eſt: verſatur circa lacus, ac piſcibus victitat. Maſculus fortaſſis eſt ejus avis, quam recentiores vocãt Arcuatam, aut illi ſaltem congener. *Educat* filios veris tempore juxta lacuſtria loca.

Bonum præſtat alimentum, nec valdè injucundum, craſſum tamen, atque (ut lacuſtres aves decet) piſcoſi odoris.

CAPUT IV.

De Avibus Xomotl, Acototloquichitl, & Acacacahoactli.

XOMOTL palmipes eſt, dorſo & alis deſuper nigris, pectore fuſco. Criſtatam iracundia facit. Pennas intexebant Indi ſuis veſtibus. Nieremb. l.10. c.42. 35.36.

ACOTOTLOQUICHITL ſeu *Paſſer aquaticus mas*, paſſerem ſimilitudine & forma ſimulat. Roſtrum tamen nigrum, crura & pedes fulvi, inferiora corporis plærumque candida. Cætera fulva, candore aliquo & nigrore variegata. *Reperitur* in Mexica- … nis pla-

nis plagis. Junceetis & carectis inſidet, ibique *nidificat*. Non minus occiduè quàm Sol pergit. Ab ejus exortu ad occaſum contumaci garrit ſonitu mures imitante.

ACA CAHOATLI ſeu *Avis aquatica raucum ſonans*. Halcyonum ſpecies illa eſt inquit Nierembergius, quam noſtri marinerum Piſcatorem vocare ſolent, circa aquarum fluenta victus gratia congenita quadam verſantem oatura. Anate fera paullò minor eſt, colloque & roſtro ſpithameo. hoc tres digitos latos prominet, medio, cùm ſortitur craſſitudinem, in aciem deſinit, ac motum eſt per opportunum. Supernè verò nigrum eſt, infernè album, & palleſcens circa latera. *Oculi* nigri ſunt, iris rubra prope pupillam, deinde pallida, ac demum candens. Ab oculis ad roſtri uſq; exortum faſcia procedit viridi palleſcés. *Crura* pedesq; in digitos fiſſi vireſcunt, extrinſecus, intrinſecus vero inclinát ad pallorem, color totius corporis magna ex parte albus eſt, fulvis pennis inſertis, verum ſuperna magis fuſca ſunt, inferna verò candida. *Alæ* infernæ cinereæ, ac deſuper circa extrema nigræ, mox è fulvo rubeſcentes, deinde palleſcentes ex fulvo, ac demum fulveſcentes ex fulvo, ac demum fulveſcentes circa dorſum. Piſcibus *victitat* [illegible] o negotio, nec eſt *cantu* [illegible] gent certamen ac Llan[illegible]e vermicu[illegible] aliis an[illegible] exiguis, quæ in paludibus gignuntur [illegible] Carne etiam veſcitur, & aliis non paucis, ubi fieri aliter non poſſit. Craſſi eſt nutrimenti, neq; diſſimile ei, quod anates feræ præſentare ſolent. *Indigena* eſt Mexicanæ plagæ, & veré educat inter juncta ſobolem. Mirum eſt, cum ſit cervix pro ratione reliqui col. tis longiſſima, in quam brevitatem illã. Cum libet contrahat, quod frequentius facere ſolet. *Cauda* pusilla eſt, nigraque, & nihil præ ſe ferens ſplendoris, quæ in majorem procedit amplitudinem. Patrio nomine appellant *tolcomoctli*. Similis omnino eſſet hæc avis comparari, niſi roſtrum deſuper nigricaret, ſubtus rubeſceret, velut pedes & crura, nec per universum corpus fulvum, nigrumq; promiſcue cerneretur

CAPUT V

De Avibus Iacacintli, Xlepapantototl, & Hoactli.

IAtacintli ſeu *roſtium ſpicæ mayzii*, tres Nieremb.
pænè ſpithamas eſt longa, virenti- H. Exot. l.
bus cruribus, capite ventreq; cyaneis, 10. c. 43.
ſed in purpuream vergentibus, alis 44. 45.
promiſcuè fulvis nigriſque, luſcis oculis ac roſtro, ſed in coccineum prope exortum vergente, quod tres pænè digitos lata longum eſt, anteriori parte capitis depili & calva. Piſcibus juxta lacus & flumina vivit. Edulis eſt ejus caro, ſed nec bono, nec grato alimento.

XLEPAPANTOTOTL Anatis ferè ſpecies eſt, importuna Mexicanæ paludi, *roſtrum* tameo in acutum finit: nullus illi negatus color. Pulchritudinem varietas dedit, pulchritudo nomen.

Nec contemnendi ſpectaculi eſt HOACTLI, ſive TOBACTLI, id eſt, *avis ſicca*, lacus Mexicani alumna, ternas ſpithamas à roſtri ipſius acumine ad caudam poſtremam longa, ac gallinæ noſtræ magnitudine. *Crura* prolixa, pedem, *roſtrum* cum unc'a trientem, craſſitudine vero pollicem æquans. Supernè nigrum eſt, lateribus autem pallens, ac infernè nigrum & ſubfuſcum. *Oculi* ſunt magnitudine lutea, & palpebræ rubeæ: vertex plumis nigris tegitur, itemque criſta inſigni, ſimiliter nigra: *collum*, *venter*, corpusque univerſum candet: ſed *cauda* cinerea eſt, velut & deſuper alæ, nam infernæ ſunt albidiores, ſuperiores alarum partes virore quodam ſplendent. *Dorſum*, etſi candidis tegatur plumis, pennis tamen nigris in virentem ſplendorem inclinantibus veſtiri ſolet. *Pedes* qui in digitos fiſſi ſunt, & crura quoque, pallescunt. Albo faſcia circumcingitur caput à roſtri exortu ad oculos uſque procedente. Lacus Mexicani advena eſt, vocaturque ab Hispa-

Hiſpanis indigenis, velut & quædam aliæ aves, martinerepiſcator, ob piſcium in quibus alitur capturam. Arundinetis educat ſobolem, gravem inferr morſum, ac gravem ſimiliter *vocem* edit.

CAP. VI.

De Avibus Heatototl, Achalalactli, & Amalozque.

Nieremb. H.E. l. 10. c. 47. 48. IDoneum quoq; conſpectum HEATOTOTL, ſeu *avis venti* exhibet. Magna *criſta* exornatur, orbiculari, ac coronæ modo eminenti, & pauliſper candida. *Pectus* è fuſco vergit in cinereum. venter albus eſt, ac pedes plani: crura fulva, & pennæ circa ea ortę: *cauda* orbicularis, & variata infernè candido, pulloque colore, supernè vero fuſca. *Alæ* ſubdus candentes, cinereæ ac pullæ ſunt, deſuper nigræ, candidis tamen quibusdam inſertis pennis, reliqua verò eadem quę aquatieis eſt natura.

Similis alteri HEATOTOTL, quæ anate domeſtica paulo minor eſt, *roſtro* atro, tereti, obrotundo, ac prope extrema contorto, plumis inferne candidis, supernè vero juxta femora fulvis, lineis tamen nigris intercurſantibus; circa reſiduum verò, & caudam fulvis. *Alæ* ſunt ſubtus cinereæ; ſupernæ vero fuſcæ, nigræ atque albæ. *Caput* eſt nigrum criſtatumque, ſed ab occipitio teniæ albæ utrinque procedunt ad oculos, qui atri ſunt, & lutea conſtant iride, cum cætera ſint ſimiles avibus incolentibus paludes.

Suus quoque torques argenteus honeſtat ACHALALACTLI, ſeu *avem piſcium vibraticem.* Alii vocant Michalacti. Columbina eſt *magnitudine*, & forma, *roſtro* nigro acuminato, tres digitos longo, & pro corporis proportione craſſo: *caput* criſta ornatur è colore cyaneo in nigrum tendente, longaque. *Venter* candidis tegitur plumis, & collum torque candenti inſignitur: *alæ* infernè albeſcunt, ſed poſtremis partibus videntur fuſcæ, & candicantibus maculis interſtinctæ, ſupernè verò ſicut reliquum corpus ſunt cyaneæ, extremis partibus nigræ, & albis undique reſperſæ maculis. *Cauda* partim nigra, partim cyanea eſt, ſed maculis albis per intervalla quoque variata. *Crura* rubea ſunt, *pedes* diverſi in digitos in atros ungues deſinentes; oculi nigri, & iris candeſcens. Advena avis eſt huic Mexicanæ regioni, verſaturque juxta fontes & flumina, piſciculis & aliis aquatilibus victitans edulis, ſed reliquarum avium paluſtrium ſapore atque nutrimento.

Neque exiguus decor eſt AMALOZQUE, ſeu *avi rubeſcentis colli.* Paluſtris ea eſt, noſtrati turturi magnitudine par, *cruribus pedibusque* in digitos fiſſis, atque ex albo rubeſcentibus, nigris unguibus, *roſtro* medio circiter longo, exili & nigro, atris oculis, & iride rubra, pectoris & ventris, & alarum inferna alba ſunt; ſed cauda, quæ mediocrem magnitudinem nanciſcitur, fulvo & nigro colore eſt inſperſa. at collum pectusque torques bini, minimi ferè digiti diſtantes intervallo, nigrique cingunt, quorum anterior undiquaque circuit, poſterior ſuperna deficit ac diſparet parte. Ex utroque latere maculæ binæ candentes, pari amplitudine, ſupra oculos verſus collum, illud ferè attingentes, diſcurrunt. Superna corporis, adeoq; ipſa cauda, albo, nigro, fulvoque ſunt colore: alæ verò deſuper fulvo & fuſco. Indigena eſt avis, lacus Mexicani alumna, ac veris tempore educans, ſobolem. *Eſtur* caro, quæ eodem quo cęterarum aquaticarum eſt nutrimento. *Veſcitur* ipſa culicibus, piſciculiſque & vermibus lacuſtribus: vehementius *perſtrepit* quam pro corporis ratione, nec tamen poteſt garrulis avibus adnumerari.

CAP.

CAPUT VII.

De Avibus Farrenſibus.

INſulæ Farræ a plumarum copia nomen adeptæ videntur. Cum enim avium ſint fœtura fælices, non mirum & plumarum abundare copia. Cæterum aves quæ ibidem repe[r]iuntur, in aliquot diſtinxit claſſes Hojerus. *Hojerus in Epiſt. ad Cluſium.*

In prima CLASSE *Lun[d]iam*, *Alkam*, & *Lomvviam* invenies. *Illa* mole corporis Anate eſt inferior, roſtro rubente & latiuſculo, pectus candida, tempus & alas nigra, pedes rubra. Revertitur primo vere. In præcipitibus celſarum rupium cavernis nidificat. Ova gallinaceis tum colore tum magnitudine paria edit. Quo[r]ſum autumnum abeat ignotum.

Alka illa aliquanto major eſt, roſtro lato & nigro, itemque corpore, niſi quod ſub pectore & extremis alis albicat. Pedes nigri, caput deniq; fuſcum, niſi linea alba ab utroque oculo ad roſtri partem proximam duceretur. Nidificat in editiſſimis ſcopulis. Ova ex albo & nigro maculata ponit.

Lomvvia quę illa major, corpus totum eſt nigrum excepto pectore quod albet. Pedes nigri, roſtrum nigrum acutum, oblongumque. Ova in editioribus ſcopulorum marginibus excludit, cyanei quidem coloris, ſed lineamentis undique diverſorum colorum mirè variegata ac velut picta.

In altera CLASSE, duas diverſas ſpecies ponit, quæ quod pedes ad incedendum inutiles habeant, nunquam terram ingrediuntur, & mole corporis minorem æquant Anſerem. Prior *Ildbrimel* vocatur. Caput ejus fuſcum, ſub collo circulus albus, pectus candidum. Tergum & alæ nigricant, maculata paſſim punctis albis, pedes nigri. Fortè eſt mergus Farrenſis maximus Cluſii. Creditur in undis marinis Alcyonis more fœtum producere. *Cluſ Exot. l.5.c.6.*

Altera eſt *Goſfugel* roſtro admodum lato & incurvo. Capite oblongo atque nigro. Alis exiguis, pedibus nigris ad incedendum ineptis, Oculorum margines candido circulo cinguntur. Rariſſime & nonniſi aliquibus annis viſitur, nec ubi fœturæ operam det, ignotum.

Tertiam CLASSEM tres ſpecies forma diſcrepantur, tempeſtatum prænunciæ, & quæ in alto tantum Oceano verſantur, conſtituunt. Prima eſt *Hafſtert* ſeu Equus marinus, ut incolæ nunc appellant, quæ magnitudine gallinam mediocrem, forma falconem utcunque æquat. Cinericio[so] colore, maculis albis paſſim interſtincta, roſtro incurvo velut falconis ſed breviore. Ad ejus conſpectum exhorreſcere & littora ſequi piſcatores ſolent. Certi tempeſtatem in propinquo eſſe noxiam.

Altera dicitur *Stormfinck* paſſere paulo major. Tota eſt griſea, ſive maculis, roſtro admodũ exili. Pegaſum præ ſuperiore rectius dixeris. Siquidẽ ſuper ipſos fluctus incredibili pedum velocitate tranſcurrere, ac nimbi inſtar ferri ſolet. Videtur illi cognata quam Oviedus Patines à Nautis vocari reliquit. Catervatim ſi navigantibus appropinquet, deponenda eſſe ſubitò vela innuit. *Ovied. l.14 Hiſt. Ind. c.1.*

Tertię nomen eſt *Barnſiard*. Magnitudine hæc Paſſeri par, ſub pectore candicans, collo dorſoque nigricans, roſtro nigro & non admodum latiore, pedibus rubris. Tam velocem ſe natando præſtat, quam Stormfinka currendo.

In *quarta* CLASSE duæ diverſæ Anſerum ſpecies cenſentur. Prior *Helſingegans* capite & collo nigro, circulo albo cincto, pectore albo, alis griſeis, tergo cyanei coloris, pedibus rubris, magnitudine Anati reſpondens dic[itur].

Altera *Fr[...]gans* anſere ſylveſtri pænè minor, capite & pectore griſeis, collo rubro circulo cincto, alis, collo, pedibus rubris. Rariſſime in Farris conſpiciuntur, neque ibi fœtificant. Unde veniant, & quo migrent, enim cognitum. Mutatione [...] ubi apparent [...] ſuperſtitio ex [...] ex[...]entia credidit.

Ultimum [...] ſibi *Skua* vendicat, avis aquatico genere & corpore mole & rapacitate reſpondens. Roſtrum

habet curvum. Sed non admodum latum, pennas corpus tegẽtes griſeas, ſola alarum extremitate albicante, pedes griſeos. Piſce veſcitur, ſed & in omne genus avium graſſatur. Fœtum negligenter ex ovis griſeis, grandioribus, anatinis ſimilibus, quæ exilibus nigris maculis notata ſunt, in apertis campis producit. Aliter eam deſcribit Cluſius, & eandem ferè cùm vulture aquatico Oviedi exiſtimat. *Cluſius Exoticor.*

CAPUT VIII.

De Avibus Lomsbay, Vulturibus aquaticis, Flamencos dictis, & aliis quibusdam.

Navigat. Holland. AVes LOMSBAY ab Hollandis dictæ, corpore ſunt magno, alis parvis, ut mirum ſit, tam gravia corpora attollere poſſe. Frequentes circa portum Lomsbay in inſula Aurangia, *volant*, unde & nomen invenere. *Nidulantur* in præruptis montium locis. Unicum duntaxat ovum pariunt. Ab hominibus nihil metuunt, etiamſi in ſuis nidis comprehendantur.

Nieremb. H. Exot. l. 10. c. 82. VULTURES AQUATICOS facit Oviedus mole tam grãdes quàm magnus Larus eſt. *Roſtrum* habent Larorum, ſed magis mucronatum. *Pedes* diverſi generis, ſiniſtrum anatum & anſerum inſtar planum, dextrum curvis unguibus inſtructum. *Veſcuntur* piſcibus & avibus, iidemque cum illis qui Aſtures aquatiles ab Hiſpanis vocantur, de quibus Hernandes in Paralipomenis agit, eſſe putantur. Frequentes ſunt in Hiſpaniola & inſula quæ à Divo Johanne nomen accepit.

Avis quàm Hiſpani FLAMENCO vocant, grui eſt formâ non abſimilis. Juniores habent plumas candidas, ubi adoleverunt, mirâ elegantiſſimorum colorum varietate diſtinguuntur. Gregatim volant, ſed haud altè. *De Laet. India Occid. l. 1. c. 11* Juxta littora inſulæ Cubæ atque in ipſis marinis fluctibus *victum* quæritant, ſalſis undis ita aſſuetæ, ut quum ab Indis domi aluntur, (nam & cicurantur) ſal potui earum neceſſariò admiſceatur. Habent & inſulæ *Bermuda maritimas*, quæ in ſubterraneis cavernis cuniculorum inſtar, nidulantur & ova ſua ponunt, magnitudine & colore gallinarum ovis paria, ipſæ carne ſunt obesâ, & grati nutrimenti. *Idem l. 1. c. 20.*

Colophonem iſti de Exoticis Avibus promiſcuæ hiſtoriæ imponant illæ in Peruano ciconiis majores. Plumis ſine ulla mixtura candidiſſimis, cruribus altis. Rariores ſunt. Binæ ut plurimum incedunt. Et piſcib. victitant. De reliquis quæ ad ſua genera referri poterant, vide Notas. *Idem l. 10. c. 5.*

TITULUS III.

DE AVIBVS BRASILIANIS:

Ex Georgii Marcgravij Hiſtoria Naturali Braſiliæ.

De Avib. Braſilianis in genere notetur: Vix uſpiam elegantiores Aves reperiri quàm in Braſilia, ſi varietatem plumarum & colorum ſpecies; verùm nulla ferè ſuave canit, ita ut cantu longè à noſtratibus ſuperentur.

CAPUT PRIMUM.

Nhandugvacu. Iacana, variæ ejus ſpecies. Curicaca.

NHANDUGVACU Braſilienſibus, EMA Luſitanis; Struthio avis. Ingentes hic reperiuntur, minores tamen aliquanto Africanis. Longa illi *crura*, inferiora ſeſquipedem, ſuperiora pedem circiter longa. Tres habent in pedibus digitos anterius verſos, unguibus nigris, craſſis, haud acutis præditos; poſterius unum digitum, ſed rotundum, groſſum, unde difficulter in area levi aut tabulato poſſunt incedere, ſed facilè labuntur. *Collum* geſtãt incurvatum, ut Cygnus vel Ciconia; Longitudine circiter duorum pedum: *Caput* anſerinum, *oculos*

culos nigros habent pulchros; *roſtrum* compreſſum, non admodum latum, duos & ſemis digitos longum. *Alas* habent parvas, & ad volandum ineptas, quarum tamen unam inſtar veli erigentes citiſſimè curſum promovent, ut vix, ac ne vix quidẽ à cane venatico ſuperari poſſint. Plumas habet gryſeas per totum corpus, ut grus, in dorſo longiores & elegantiores, & corpus plumis tectum ſe. è rotundum apparet. *Caudam* non habet ejusmodi criſtis prædicam, ut vulgo pingitur, ſed plumæ ſunt per dorſum expanſæ ad anum uſque.

Teſſeras luſorias, aliaque ferramenta lubenter deglutit, ſed non concoquit, at integra per anum reddit: *Veſcitur* fructibus & carne.

Frequens in Capitaniæ Serigippo campis, itemque in Capitania Rio Grande. In Pernambuco non viſitur. *Caro* illius bona ad comedendum.

IACANA Braſilienſibus, gallina aquatica, Waterhun / diverſæ reperiuntur illius ſpecies, colore differentes. Hæc elegantiſſima, magnitudine Columbæ, ſed cruribus multo longioribus, flavi coloris, cui viriditas immixta. *Crura* inferiora plus quàm duos digitos longa, ſuperiora (maximam partem nuda ut aquaticis) paulò minus: quatuor habet in pedibus digitos, quorum medius è tribus antrorſum verſis, duos digitos longus, reliqui duo paulò breviores, quartus retrorſum verſus, pedem, aut etiam amplius longo: omnes autem unguibus ſemidigitum longis & flavis armantur. *Cauda* brevis, ut gallinæ ſylveſtris; *pennæ* in dorſo, alis & ventre ex viridi & nigro mixtæ, ſub cauda albæ; verſus collum, & in toto collo & pectore ejusdem coloris cum plumis quæ in collo pavonum aut columbarum quorundam viſuntur. *Caput* habet parvum, ut gallina ſylveſtris, quod tegitur membranaceo quodam tegumento rotundo, coloris ut gẽma Turcois. *Roſtrum* rectum gallinaceũ, plus uno digito longum: ab initio ad medietatem egregij miniati coloris, reliqua pars eximij flavi, cui aliquid viriditatis admixtum. Frequentiſſima in paluſtribus Braſiliæ locis ubiq;. *Caro* illarum edulis, ſed haud magni pretij, ſunt enim plerumque macræ.

Alia ſpecies appellatur à Braſilienſibus *Aguapecaca*, priori figura & magnitudine par; verùm colore diverſa & inferior. *Pennæ* illius ſunt ut in dorſo prioris, *alæ* magis bruneſcentes: Carent autem mitella, at in qualibet ala interius habent corniculũ directum, quibus ſe defendunt.

Tertia ſpecies prioribus figura & magnitudine æqualis, colore autem differens, totum *caput*, *collum*, *dorſum*, *cauda*, nigri ſunt coloris, initium alarum brunni; reliqua viridis; extremitates remigum brunni: *pectus* & infimus *venter* itidem brunni coloris, uti & crurum ſuperiorum medietas ſuperior. *Roſtrum* rectum, crocei coloris, cum cuticula ruffa in exortu illius & parte capitis anteriori. *Crura* nuda, *pedes* cinerei. In qualibet *ala*, antica parte habet corniculum ſimile flavũ.

Quarta ſpecies itidem figuræ eſt ut reliquæ. *Roſtrum* illi flavum, mitella cutacea in initio capitis propè roſtri exortum rubens, proceſſus habens ad latera extenſos more gallinarum Numidicarum. Totum *caput*, *collum*, *pectus* & infimus venter plumis veſtiuntur nigri coloris, *dorſum*, *cauda*, & initium alarum ruffum, ſeu dilutè brunnum; remiges alarum pennæ thalaſſici coloris cum extremitatibus nigris. Sed hæ remiges teguntur ruffis illis in exortu alarum, nec videri poſſunt niſi cum avis volat. *Crura* longa, digiti pedum longi, quilibet quatuor internodiis, cinerei coloris. Quælibet *ala* in anteriori parte habet corniculum acutiſſimum coloris crocei.

CURICACA Braſilienſibus à clamore dicta, *Maſarino* Luſitanis, avis Numenio, judicio Cluſij, ſimilis: magnitudo illi mediocris Anſeris: *capitis* autem magnitudo ut Anatis: *collum* ſex digitos longum, tres craſſum, aut paulò plus: *Roſtrum* ſex digitos longum, incurvum planè ut enſis Hungaricus, coloris ex igneo fuſci. *Corporis* longitudo à collo ad podicem undecim digitorum, caudæ novem, deſinentis cum fine alarum. *Crura*

Aa 2 octo

octo digitos longa, pedes duos & ſemis: rubri inſtar anatis ſed non plani, quatuor digitis & unguibus nigris, tribus anterius, uno poſterius verſo. *Caput* & *collum* habet plumas albas flavo mixtas, & in ſuperiore parte paulùm oblongas: *Oculi* illi ſunt nigri, circulo ruffo. Circa oculos & ſub origine gutturis cutis nigra. Totum corpus nigris pennis veſtitum, excepto dorſo, capite & ventre, ubi cinereæ obſcuræ, & in medio alatum albæ, cano mixtæ, ut in ciconijs. Reliquæ pennæ corporis, initij & finis alarum, & totius caudæ nigræ. *Tibiæ* ſuperiores ad medietatem uſque carent pennis, nam aquatica eſt avis.

Carnem bonam habet: quam ſæpè comedi coctam & frixam butyro.

Alia ſpecies reperitur huic ſimilis, ſed multo minor, & magnitudine ferè gallinæ, quæ vocatur *matui tui*. Frequens eſt ad Flumen S. Franciſci, in Itapuama & alibi.

CAPUT II.

Tiiepiranga. Iacapu. Iambu. Gallina Africana. Gviratangeima. Iupujuba, Sayacu. Ani. Gvira guatnumbi.

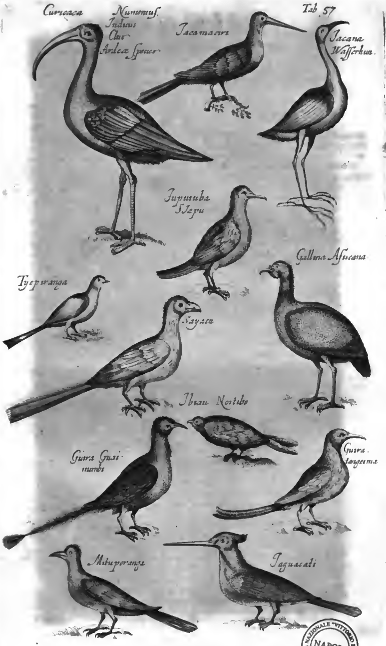
TIIEPIRANGA Braſilienſibus, Avis alaudæ magnitudinem paululùm ſuperat, & cantum paſſeris noſtratis æmulatur. Totum *corpus*, collum & caput egregiè rubicondi ſeu ſanguinei eſt coloris: *alæ* verò & *cauda* ſplendidè nigri; præterquam in initio alarum, ubi aliquid rubicendi admixtum eſt. *Crura* nigra, inferiora quidem nuda, ſuperiora autem nigris pennis veſtita. *Roſtrum* inſtar paſſeris, ſuperiori parte nigrum, inferiori verſùs acumen nigrum, reliqua verſus caput album. *Pennæ* in capite breviores, quas criſpare interdum ſolet more Paſſerum. Omnes pennæ totius corporis interius ſunt nigræ, exterius rubræ, ita tamen complicatæ, ut exterius totæ rubræ appareant. *Cauda* longitudine fermè tres digitos æquat. Digiti pedum quatuor & ut in pleriſque avibus diſpoſiti.

Alia huius ſpecies reperitur paſſeris magnitudine; quæ pennis per totum corpus veſtitur ex cinereo cæruleſcentibus; alæ tamen quodammodo ad thalaſſinum colorem accedunt. In ventre & inferiori parte colli ſeu gutture albicat, vel potius argenteo colore nitet. *Crura* cinerei coloris, ut & *roſtrum*, quod ipſi ſimile Fringillæ. Digiti pedum quatuor ſecundum communem avium modum.

JACAPU, Braſilienſibus; Avis magnitudine Alaudæ, cauda extenſa, alis brevioribus: cruribus brevibus & nigris; unguibus acutis ad quatuor digitos: roſtro paulum incurvato & nigro, ſemidigitum longo. Totum *corpus* veſtitur pennis nigris ſplendentibus; ſub gutture tamen nigredini illi maculæ coloris cinnabrij ſunt admixtæ.

JAMBU Braſilienſibus dicta avis eſt perdix, noſtratibus quidem, magnitudine par, uti & figura. *Pennæ* autem per totum corpus obſcurè flaveſcentes, verùm fuſco mixtæ atque maculatæ.

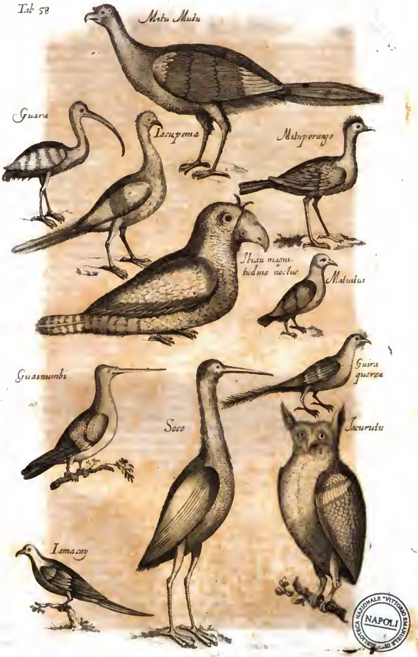
GALLINA Africana ex Inſula do Majo, magnitudine noſtratium gallinarum, figura corporis ferè ut perdix: *collum* item coronatum portans, & *caudam* perdicis habens inferius dimiſſam: *pedes* gallinaceos: *roſtrum* flavum: & in capite mitellam cutaceam fuſcam: ad latera porrò capitis *alba*, ut & ad quodlibet latus propè roſtrum criſtam rubram ad latus protenſam. Totum *corpus* veſtitur pennis nigris, quæ elegantiſſimis maculis albis variegatæ ſunt, in alis quidem oblongis, in reliquis autem partibus rotundis: ſuntque in dorſo minores, quàm in reliquis partibus. Huic ſimiles vidi è Sierra Lyona advectas, ſed eorum collum circumligatum ſeu circumvolutum, quaſi linteamine membranaceo coloris cinerei cæruleſcentis. *Caput* tegit criſta obrotunda, multiplex, conſtans pennis elegàter nigris. Punctula albicātia per totius corporis ambitum,

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

Digitized by Google

Tab 58

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

bitum, quaſi umbra thalaſſina variegantur.

Congenſibus hęc avis dicitur *Quetele.*

QUIRATANGEIMA Braſilienſibus; Avis paulò major Alauda, Picæ variæ æqualis. *Corpus* habet circiter tres digitos longum, *collum* ſesquidigitum: *Caput* parvum, *roſtrum* rectum, acutum, digitum longum, crura pedesque, ut reliquæ aves communiter: *Caudam* longam, rectam, quatuor digitos longam: Color *roſtri* niger, excepta inferiori parte, ubi inſeritur quæ aliquid fuſci habet: *Caput* nigerrimum & collum uſque ad initium pectoris. Colli ſuperior pars à capite ferè ad initium dorſi uranica eſt; per initium dorſi transverſam habet maculam nigram uſque ad alas extenſam: *alæ* autem ſunt nigerrimi coloris, verùm in medio ſecundum longitudinem habent maculam albam ſesquidigitum longam: *Cauda* quoque tota nigra: reliquum corpus coloris uranici: *Crura* ſubcærulea. *Oculorum* pupilla ſubnigra, albo ſubflavo.

Nidificat in altis arboribus *Acayá*, idque libenter propè ædes. Nidos egregios exſtruunt hæ aves, cylindraceæ figuræ, & appendunt magno numero extremitatibus ramorum, qui conſtant è virgultis. Clamant ferè ut picæ variæ noſtrates.

JUPUIUBA ſeu JABU Braſilienſibus, ejusdem formæ cum præcedenti, & eodem modo in eadem arbore nidificans (una eſt fœmina, alter mas) cauda paulum breviori. *Corpus* habet totum nigerrimis pennis veſtitum: in utriuſque alæ medio maculam flavam digitum longam; in extremitate dorſi, & propè anum tota eſt flava (vidi quoque totaliter nigras, dorſo ſanguinei coloris) cauda inferius ab exortu ad medietatem flava, reliqua medietas nigra, ſuperius nigra in totum, ſolum in ea ad latera utraque uſque ad medium pennam habens flavam. *Crura* nigra & pedes: Roſtrum ſulphurei coloris: *Oculi* Sapphyrini, pupilla nigra: *linguam* cæruleam habet anterius fiſſam ſeu duplicatam.

Propè ædes domini Ingenij *Tupicuraj* arbor *Vri* ſita, in qua plus quàm quadringenti nidi harum avium pendent, maximoque numero ſunt hæ aves, quæ ter quotannis ibi pullos excludunt: nidus autem quilibet ex arido gramine, & pilis equinis aut ſuillis mixtis eſt compoſitus, coloris fuſci, figura cucurbitæ anguſtæ cum ſuo alembico; longus in totum ſeſquipedem circiter, & ab infimo ad unum pedem altus, cavus ut burſa, reliquum ſuperius ad ſemipedem ſimplum eſt, & iſta extremitate pendet à ramulo extremo: omnes autem nidi ex ramulis minimis extremis arborum dependent.

SAYACU Braſilienſibus, Avis Fringillæ magnitudine: totum *corpus* veſtitur pennis, coloris è cinereo & thalaſſino mixti, in alis autem & dorſo thalaſſinum admiſcetur, ita ut Sole illuſtratæ egregiè ſplendeant; *roſtrillum* nigrum, *oculi* quoque nigri in totum.

ANI Braſilienſibus; Avis Turdelæ magnitudine, totaliter nigra, pennis, roſtro, oculis, pedibus. *Caudam* longam erectam habet, ſex digitos longam: *Roſtrum* altum, latum, digitum aut paulò plus longum: inferior pars directa ferè, ſuperior alta, lata, ſemilunaris figuræ, & compreſſæ, ita ut acumen ferè ſuperius habeat. *Crura & pedes* ſatis exiles, & in iis quatuor digiti, duo anterius, duo poſterius verſi, more pſittacorum. Clamat elata voce *yiiiy* uno tono, in medio elevatiori.

Frequentes ſunt in ſylvis omnibus, verùm cibo inutiles.

GUIRA GUAINUMBI Braſilienſibus *Tupinambis*; avis magnitudine Columbæ ad viſum, quia plurimas plumas habet, ſed revera corpus non ſuperat magnitudinem Turdelæ. *Caput* paulò majus habet quàm Turdela: *roſtrum* nigrum, duos circiter digitos longum, cujus ſuperior pars paulò longior inferiore. Eſt autem *roſtrum* ſuperius & inferius in latere ſerratum inſtar ſerræ, inſerviuntque dentium loco. *Crura* habet brevia, haud multum digitum excedentia, nigra, quatuor in

pedibus digitos, quorum unus retrorſum vergit, tres antrorſum, ſed primus verſus interiorem pedis partem brevior, medius longiſſimus, & tertius iterum brevis, ſed non æqualis cum reliquis exortus: primi enim exortus eſt ad pedem, ſecundi itidem, tertij verò propè tertium articulum medij, habetque primus tres, ſecundus quatuor, tertius ibidem tres articulationes, qui retrorſum vergit duas. *Vngues* nigri deorſum incurvati. *Cauda* longiſſima, directa pennis paucis tectis, digitum circiter lata, ſed decem longa: & quidem duæ tantum pennæ extremam caudam conſtituunt, quæ ad duos digitos plumis carent, in extremitatibus autem rurſus plumas habent ad duos digitos. *Corpus* totum ſex circiter digitos longum eſt. *Pennæ* elegantiſſimæ: nimirum in capite quaſi mitram gerit ex pennis Sapphyrinis, quæ propè exortum roſtri Turcoidis colorem referunt: in medio autem hujus mitræ macula viſitur nigra magnitudine groſſi Miſnici. Infra oculos (qui flavi ſunt, pupilla nigra) etiam nigras pennas habet Sapphyrinis mixtas: *guttur* inferius, totum pectus & totus venter obſcurè luteum habet colorem; ſuperior colli pars, totum dorſum, alæ & cauda viridis ſeu graminei eſt coloris, ſed cui (præſertim in alis & cauda) thalaſſinus admixtus, ut in collis anatum & pavonum; à genibus ad ventrem. crura ſuperiora pennis virentibus ſunt prædita. In medio collo inferius quaſi pro inſigni gerit tres vel quatuor pennulas nigras, & circum eas Sapphyrinas, quæ maculam quandam ſeu notam conſtituunt.

CAP. III.

Iaguacati gvacu. Mitu. Mituporanga, Ibijau.

IAGUACATI GVACU Braſilienſibus, *Papa Peixe* Luſitanis, nam piſcibus victitat. Avis Turdelæ magnitudinem æquat; figura corporis ut Picus major. *Roſtrum* habet nigrum, rectum, & in extremitate acutum, tres fermè digitos longum: *Oculos* nigros & *crura* breviſſima nigra: ſuperiora crura ex parte carent plumis: in pedibus digitos quatuor, (unum retrorſum) inæqualis longitudinis, duo enim verſus exteriora pedis breves ſunt, tertius interior longè breviſſimus & remotior. *Vngues* nigri. *Cauda* duos digitos longa, excedens alarum fines. *Pennæ* totius corporis ſuperiores, nimirum in capite, collo, alis, cauda ſunt ferruginei coloris & ſplendentis: Circa collum transverſim, annulum habet ex albiſſimis plumis: guttur, inferius collum, pectus, & totus venter pennis veſtiuntur albis, propè utrumque oculum etiam maculam habet ex albis pennis: in cauda autem albæ pennæ interſeruntur guttatim, ut & in alis, ſed quæ vix videntur, niſi cum alas explicant & volant.

MITV vel MYTV Braſilienſibus dicta avis ex Phaſianorum eſt genere, major gallo gallinaceo. *Corporis* longitudo à collo ad exortum caudæ eſt decem digitorum: colli longitudo ſex digitorum, totaliter nigris pennis eſt veſtita, excepto ventre & ſub ano, ubi brunni coloris eſt, ferè ut perdix. Tenuiores ſunt pennæ ad collum, caput, & in pectore, & holoſericum villoſum nigrum pulchritudine æquant. In ſummo capite habet pennas nigras complicatas in planiſſimam quaſi mitellam, ut neſciens vix poſſit agnoſcere, quas iraſcens, aut etiam aliàs in criſtam erigit. *Roſtrum* habet inſigne, non craſſum, incurvatum, ſeſquidigitum ferè longum; inferior pars ejus parva, ſuperior fermè quadruplo major. Roſtrum autem coloris eſt egregij incarnati, verſus acumen tamen albicat. *Crura* habet gallinacea decem digitos longa, nimirum quatuor à pedibus ad genua, & ſex ſuperius, atque hæc veſtita pennis nigris: digitos item quatuor gallinaceos, qui in exortu uſque ad primam juncturam cuticula ſibi invicem annectuntur, ut in alijs quibuſdam avibus. *Caudam* habet pedem longam, inſtar gallo-pavi; quam ſemper in latum movet, *Kis, Kis*, clamãdo,

ut il-

utilli. *Caput* bene formatum, anſerini magnitudine: *Collum* ſex circiter digitos longum: *Oculos* habet magnos, egregios, nigros, & ponè autem maculam cutaceam albeſcentem ut gallinæ. Manſueſcit facile. Lubenter in alto ſedet ut gallo-pavo, ſcanditque arbores, ut illi. *Carnem* denique habet admodum bonam. *Reperitur* & alia ejuſdem ſpecies, quam *Mituporanga* vocant Braſilienſes, ſolo roſtro & pennis capitis differens, hæc *roſtrum* habet haud longum, ſatis craſſum, non tamen ita altum ut *Mitu*, neque ſic lunatum: ejus extremitas utrobique nigra, reliquum totum crocea cute veſtitum, qualem & circa oculos habet. *Oculi* nigri egreſſi: collum & caput nigerrimas habet plumas inſtar holoſericei; & in ſummitate capitis criſpatas atque cochleatim tortas habet pennas uſque ad initium colli; has erigere in criſtam criſpam poteſt. Reliquum totius avis nigrum, cui nigredini hinc inde aliquid viridis tranſplendet. Circa anum albas obtinet pennas. *Crura* cinerea, figura ut *Mitu*. *Cauda* nigra, ſed extremitates illius pennarum albæ. Et hæc quoque avis optimè manſueſcit.

IBIIAU Braſilienſibus, *Noitibo* Luſitanis: Avicula Hirundinis magnitudine: *Caput* habet latum & compreſſum: *oculos* magnos, elegantes, nigricantes, pupilla atra ſplendente ellypticæ figuræ, exterius autem oculos ambit circulus ex albo flaveſcens. *Roſtrillum* minimum habet, quod non excedit craſſitiem dentis aranei, nec tam eſt longum: nares tamen patentes in roſtro: *Os* ampliſſimum, quod clauſum non poteſt videri, at quando roſtrillum aperit, os ad oculos diducere poteſt, ita ut digitum ferè ſit amplum; *Linguam* habet minimam. *Crura* alba, & ſecundum corporis molem parvula, vix ſemidigitum longa; quatuor in pedibus digitos, tres anterius, quartum retrorſum verſum, unguibus incurvatis nigricantibus. Secundum longitudinem in ungviculo digiti medij cujuslibet pedis verſus interiora habet pinnam quaſi multipliciter ſectam, ſeu dentatam, videturque unguiculus quaſi plumatus verſus interiora, ſed non ſunt plumæ, verum cutacea materia & aſpera. *Caudam* habet elegantem, quam in latum poteſt explicare, duos digitos longam, cum ejus extremitate etiam alæ deſinunt. *Pennas* in toto inferiori corpore habet ex albis & nigris mixtas, ut Nisus: In capite, dorſo, alis & cauda nigricant, & albedo inſperſa grata varietate: nonnihil quoque flavedinis albedini admixtum: uno verbo, nigra eſt & punctulata ſubtiliter hinc inde.

Reperitur & ſpecies hujus magnitudine Noctuæ, ejuſdem coloris & conformationis. *Os* quando aperit, pugnum humanum facilè admittit.

CAPUT IV.

Guainumbi variæ ſpecies.

GVAINVMBI quæ & *Guinambi*, item *Aratica* & *Araiaratagvaca* vocatur à Braſilienſibus, à Luſitanis *Pegafrol*, à noſtratibus poteſt appellari Bloemen-pecht. Hujus autem multæ hic reperiuntur ſpecies.

Prima: Totius *corporis* aviculæ longitudo ab initio capitis (ubi roſtrum eſt inſertum) ad exortum caudę, duorum digitorum. *Capitis* magnitudo una cum pennis magnitudinem ceraſi dulcis mediocris æquat. *Colli* longitudo tres quartas partes digiti, corporis longitudo unius digiti eſt & quadrantis. Magnitudo autem corporis cum pennis olivam grandem vix æquat. *Roſtellum* habet ſeſquidigitum longum, ſubrotundum, æquale, tenuè, & valdè acuminatum, rectum, paululùm tamen verſus extremitatem dorſum verſum; color hujus niger, excepta inferiori parte prope exortum, ubi rufeſcit. *Linguam* habet duplicatam, ſeu biſectam, tenuiſſimam inſtar ſerici fili tenuiſſima, albam, longam, ita ut illam longè extra roſtellum poſſit exſerere. *Ocellos* parvos nigros. *Crura* & *pedes* minimos, breveſque, nigri coloris; in pedibus quatuor digitos, tres anterius, unum poſte-

poſterius verſum, longis, ſemilunaribus, acutiſſimiſque unguiculis nigris præditos. *Caudam* habet directam, digitum longam, quatuor ut plurimum pennis conſtantem. *Alæ* autem quæ duorum digitorum longitudinem habent, ad extremitatem caudæ ferè pertingunt, pennæ ſingulari arte à natura ſunt cōpoſitæ. Ab exortu enim alarū ad tres quartas partes digiti circiter duplex ordo pennarum eſt, unus longior altero, & ſuperpoſitæ ſunt ſibi invicem pennæ, quaſi alæ breves ſuper longas. Hinc poſt has pennas, alæ pennæ (quarum circiter decem ſunt) ſequens interior ſemper longior fit antecedente exteriore, ita ut intima ſit omnium longiſſima finem alæ definiens. His alis expanſis volate diu poteſt, ac in aëre quaſi pendula manere; inter volandum ſtrepitum edit inſtar *bruchi*, ſeu rectius *bur, bur, bur*, inſtar rotæ linteariorum quæ circumvolvitur: admodumque tenues apparent & tranſparentes pennæ alarum expanſarum. *Color* plumarum aviculæ per totum caput, collum ſuperius & ad latera, per dorſum totum & initio alarum eſt reſplendens mirificè, nec à pictore bene exprimi poteſt; nam viriditati, qualis in Pavonum & Anatum collo, aureus, igneus, flavus mirè admixtus eſt, ita ut Sole illuſtrante mirificè ſplendeant. In gutture, inferiori collo, pectore & toto infimo ventre, cruribusque ſuperioribus albæ ſunt pennæ, quibus in collo inferiori eximij coloris ſimul ſparſim admixtæ, in ventre albis ſubjacent nigræ. *Alarum* initium mito colore conſtare dixi, reliqua pars tota bruna eſt, ſeu ſpadicei coloris ſplendentis. *Cauda* pennis conſtat coloris inſtar chalybis politi cæruleſcentis. *Victitat* floribus ſolùm, ideò capta viva detineri non poteſt, ſed moritur. Frequentes autem in floribus arboris, quæ Menſe Januario potiſſimùm floret, & poteſt aliquis vel ſexaginta uno die ſclopeto figere. Inveniuntur & ſuper alijs arboribus varijs. Toto autem anno, magno numero in ſilvis inveniuntur, & præſertim matutino tempore ingentem ſtrepitum excitant. Non autem canunt, ſed clamant, *Screp, Screp, Screp*, uno ſono & continenter, ferè ut paſſeres. *Volantes* velociter alas movent, & cum vix videantur, & per longum temporis ſpatium in aëre velut quietæ, vel ſe moventes hærere poſſunt alarum ope. *Flores* roſtellis carpunt inter volandum. *Nidum* faciunt in ramis arborum ſolidi Hollandici magnitudine. *Ova* ponunt albiſſima reſta, duo ut plurimum, ovalis figuræ, piſo haud majora.

Secunda: Pulchrior priori, ejuſdem magnitudinis & figuræ. *Roſtellum* tamen brevius, nimirum duas tertias partes digiti longum, ejuſdem figuræ & coloris cum priore; *Lingua* eadem, ut & ocelli, crura, pedes, cauda & alarum figura. Plumarum color in capite, collo ſuperiori, dorſo, alis, cauda ſimilis priori; at in gutture, ſeu collo inferiore, toto pectore & infimo ventre uſque ad extremum corporis, tam eleganti & ſplendente viriditate cum aureo colore tranſplēdente ſunt plumæ, & mirè reſplendeant. Propè anum macula eſt ſatis magna (reſpectu aviculæ) conſtans plumis candidiſſimis.

Tertia, minor reliquis omnibus. Ab initio capitis, ſeu exortu roſtri ad exortum caudæ duos & ſemis digitos longa. *Collum* unum ferè digitum longum: *Caput* haud magnum. *Corpus* ſeſquidigitum longum. *Roſtellum* paulò plus digito longum, nigrum, ſubrotundum, acutum ac ferè rectum. *Crura* & pedes, ut reliquarum. *Pennarum* corporis & alarum etiam eadem diſpoſitio, ſed color diverſus. *Caudam* longiorem habet reliquis omnibus, paulò plus tribus digitis longam, pennis conſtantem, quarum ea quæ exortui ejus vicinior, brevior, ſecūda ſemper longior; eſtque cauda furcata, & avicula volans eam in duo ampliſſima cornua expandit, ita ut extremitates cornuum ſeſquidigitum à ſe invicem diſtent. Totum *Caput* & collum hujus aviculæ ex nigro ſerico colore elegantiſſimè cæruleum tranſplendet, ut in collo Anarum. Totum *dorſum* & pectus viride, aureum, & thalaſſino

tran-

tranſplendens, ut in ſecunda ſpecie, atque etiam propè anum talis macula eſtè plumulis albis. *Alarum* color eparicus eſt. *Cauda* ex nigricante cœrulenti inſtar politi ferri cœruleo imbuti.

Quarta, paulò minor tertia: Corporis figura & plumarum diſpoſitio eadem, ſed alio colore, necnon differens roſtro, & erurum colore. *Roſtellum* ſeſquidigitum longum, deorſum incurvatum inſtar enſis Polonici, ſubrotundum, ubique æqualis craſſitiei, & in extremitate acuminatum. Superior ejus pars nigra eſt, inferior flava, excepta extremitate quæ etiam nigricat. *Caput* ſuperius, collum ſuperiori parte, ut & alæ, colore ſunt, ut prima ſpecies, guttur, collum inferius, totum pectus & infimus venter ex albo rufeſcentis ſunt coloris. *Caudam* habet plus digito longam, deſinentem cum fine alarum, conſtatque pennis ex nigricante vireſcentibus, quæ in Extremitatibus albæ. *Crura* eodem modo diſpoſita habet, ut cæteræ ſpecies, ſed haud nigra, verùm alba ſeu flaveſcentia, ſimilibus digitis, & unguiculis ſemilunaribus, acutis, & nigris.

Quinta, magnitudine par tertię ſpeciei: *Roſtello* nigro, paulò plus quàm digito longo, & paulùm deorſum incurvato, *ocellis* nigris, uti & cruribus & pedibus. *Guttur*, collum inferius, & totus venter nigris holoſericis veſtiuntur pennis, cui nigredini quaſi paulùm cœrulei tranſplendet. Propè anum macula eſt albis plumulis. Extremitates autem nigri, nimirum ad latera colli, pectoris & ventris mirè thalaſſino, aureo & viridi mixti reſplendent. Totum *caput* ſuperius, collum ſuperius, & totum dorſum ornantur pennis, aureo, igneo & viridi mixtis, ut & initium alarum. Reliquum alarum ferreum eſt, ſeu fuſcum. *Cauda* paulò plus digito longa, eleganter brunnis, cui cœruleus tranſplendet, pennis conſtat, circa oras autem pennæ illæ habent colorem, qualem chalybs politus cœruleſcens.

Sexta, quintæ magnitudine par. *Roſtellum* habet paulum curvatum, digitum longum, inferius album, ſuperius nigrum. Totum *caput*, collum, dorſum & venter, ac initium alarum, inſignis coloris reſplendentis pennis veſtiuntur, nimirum plurimo aureo, dimidio ferè igneo, & minimo viridi mixto. In ſumma, ſplendet ut Sol. In ventre pennæ albæ paucæ mixtæ. *Crura* nigra ſunt. *Alæ* nigricantes. *Cauda* ſeſquidigitum fermè longa, elegans & lata, conſtans pennis quibusdam inſignis illius coloris, quo reliquum corpus, quædam ex viridi & aureo mixti coloris, & per oras albæ, quædam in uno latere, ſeu medietate albæ, altero virides, cui tranſplendet aureus.

Septima, paulò minor quinta & ſexta ſpecie. *Roſtellum* habet non omninò digitum longum, coloris per totum corpus cinerei ferè, ut paſſer, cui hinc inde mirè reſplendens rubrum inſtar Rubini perlucet.

Octava: omnium elegantiſſima. *Roſtellum* rectum, nigrum habet, ſemidigitum longum; *Linguam* longam duplicatam: magnitudo & conformatio eſt ut ſecundæ ſpeciei. Totum *caput* ſuperius & collum ſuperius miro rubini colore fulgent, ac ſi rubinus radiis ſolis illuſtraretur. *Guttur* autem & *collum* inferius merum aurum Hungaricum politum, & radiis ſolis illuſtratum exhibent, ita ut impoſſibile ſit perfectè ſimilitudinem horũ colorum reddere, multò minus à pictore repræſentari. Initium *dorſi* holoſerica nigredine tectum eſt, reliquum fuſcis pennis, quibus tamen aliquid obſcuræ viriditatis admixtum. Totus infimus *venter* ejuſdem cum dorſo coloris pennis veſtitur; *Alæ* fuſco ut in reliquis ſpeciebus: prope *anum* maculam habet albam. *Crura* exilia nigra. *Cauda* digitum, & paulò plus longa pennis conſtat brunnis ruſeſcentibus (*feulemort*) quæ in extremitatibus per oras fuſceſcunt. *Cauda* lata, quam intervolandum egregiè explicat. *Alarum* extremitas cum cauda deſinit.

Nona, figura & magnitudine, ut prima. Roſtellum ſuperius nigrum, ſubtus ruffum. Totum *corpus*, exceptis alis, inſigni illa ſplendet viriditate

cum aureo tranſplendenre, quali ſecunda ſpecies in ventre. *Alæ* fuſcæ. *Cauda* digirum longa, latiuſcula, pennis conſtans coloris, ut ferrum politum cœruleſcens.

Sortitur aurem avis hæc varia apud Braſilienſes nomina, præter generale *Guainumbi*, ut *Guaracyaba*, id eſt, radius Solis, & *Gvaracigaba*, id eſt, capillus Solis. Fr. Ximenes ſcribir à Mexicanis appellari *Huitzitzil.* Avicula eſt, inquit, quæ habet plumas pictas variis coloribus, è quibus mixtis & compoſiris cum artificio, & admirabili induſtria faciunt Barbari imagines Sanctorum & aliarum rerum, atque ita conjungunt, ur optimè ſimilitudinem repræſentenr. Hujus aviculæ ea natura eſt & proprieras, quòd non diutius vivar, quàm flores plantarum durant, cujus melle victitat, quibus decidentibus, roſtello ſuo ſe affigit arborum rruncis, & ſex menſibus ita immota maner, donec flores renaſcantur: quod tam mulris reſtimonijs confitmatut, ut de eo dubitati non debeat. Ajunr pulverem hujus aviculæ hauſtum, curare arthriridem coralloidē. Hæc ille. Vidimus plures ejuſmodi icones artificioſè ex hujus aviculæ plumis concinnaras ita de arrè, ut co-loribus pictæ viderentur; ſi aurem Soli obverras, mirabiliter ſplendent.

CAPUT V.

Iacupema. Iacamacaij. Iacurutu. Soco. Matuitui.

JACUPEMA Braſilienſibus. Phaſiani eſt ſpecies; paulò major gallina minore domeſtica noſtrate. *Caput* illi gallinaceum haud magnum; *Roſtrum* gallinaceum: *Oculi* nigreſcentes, *collum* ſeptem circiter digiros longum; *corporis* aurem longirudo ab exortu colli, ad exorrum caudæ novem circiter digitorum. *Caudam* habet longam & latam, longam nimirum pedem. *Crura* longa, ſuperiora plumis veſtira & qvinque digitos longa, inferiora tres, aut paulò plus. In pedibus quatuor digitos gallinaceos, quorum medius è tribus anterioribus duos digitos longus. *Plumis* tota avis veſtitur nigris, quibus brunni aliquid mixtum. Ac capiris quidem plumas in criſtam erigere poteſt. Cingunrurque illæ nigræ alijs albis in ambitu. *Guttur* ſub capite, & ad ſeſqu digiti longirudinem, in collo plumis nudum eſt, & rubra cute tectum. *Collum* totum inferius plumulis albis in nigris diſperſis eſt variegatum, ur & rorus infimus *venter*, ac alarum medietas poſterior: ſuperiora crura & cauda ſolis nigris conſtant, cui aliquid brunni mixtum. *Crura* inferiora & *pedes* elegantis rubri coloris. Cicurantur. *Carnem* haber bonam. Hæc avis à clamore ſuo nomen accepit, clamat enim *Iacu, Iacu, Iacu.*

JAMACAII, Braſilienſibus. Avicula Alaudæ magnitudine. *Corpus* rres digiros longum, *collum* plus digito, *crura* duos digitos, *cauda* ferè quatuor. *Caput* habet parvum: *Roſtrum* digitum longum, directum, paulum deorſum inclinatum, acutum, nigrum quidem, at inferius prope exortum paululum cœruleſcens. *Caput* nigris veſtirur pennis, uri & *collum* inferius, ſuperius lureis: rorum *dorſum*, *pectus*, & infimus *venter* luteis, *alæ* nigris, in quorum medietate albæ ioſerræ, quæ maculas albas faciunt, in qualiber ala unam: ad exortum alarum transverſim per dorſum tendit nigra macula: *Cauda* etiam nigra. *Crura* & *pedes* fuſci. Elegans eſt avis.

JACURUTU Braſilienſibus. *Bufo* Luſitanis. Noctua eſt, magnitudine æquat Anſeres: *Caput* habet rotundum inſtar felis. *Roſtrum* aduncum, nigrum, ſuperiori parte longius. *Oculos* magnos, elaros, rotundos, & ſplendenres inſtar Cryſtalli; in quibus interius circulus flavus verſus extrema apparet. Latirudo oculorum aliquantò major groſſo Miſnico. Propè aurium foramina plumas haber duos digitos longas, quæ inſtar aurium in acutum deſinunr & attollunrur. *Cauda* lara eſt; neque alæ pertingunt ad illius extremiratem. Crura pennis veſtita uſque ad pedes: in quibus quatuor digiti, tres anterius, unus poſterius verſus,

ſùs, atque in quolibet unguis incurvatus niger, plus quàm digitum longus, & acutiſſimus. *Pennæ* totius corporis variegatæ è flavo, albo & nigricante pereleganter.

SOCO Braſilienſibus, avis Aquatica, cujus multæ hic obſervari poſſent ſpecies; hæc cujus Iconem addidimus, magnitudinem habebat Ardeæ minoris. *Roſtrum* obtinet rectum, nigrum, & in extremitate acutũ, duos & ſenis digitos craſſum, ubi craſſiſſimum. *Caput* illi inſtar Ardeæ, uti & *collum* pedem longum. *Oculi* nigri circulo aureo. *Alæ & cauda* ſimul deſinunt: Cauda enim brevis, nec ſupra quinque digitos longa. *Crura* ſatis longa, ſuperiora quippe quatuor, & inferiora totidem digitos: in pedibus porrò quatuor digitos, videlicet tres anterius, unum poſterius verſum. *Crura* autem ſuperiora ad medietatem ſunt nuda pennis: cætera ſuſca cute tecta. *Caput & collum* brunnis quidem pennis, ſed quæ punctulis nigris variegatæ ſunt, veſtiuntur. Per totum collum inferius ad pectus uſq; tendit linea plumis albis, nigris & brũnis mixta. *Dorſum & Alæ* nigris quidem, ſed quæ minutiſſimis punctulis flaveſcentib. variegatæ ſunt, veſtiuntur; *Venter* quoque ad eundem modum: ſub alis denique nigræ, & albo maculatæ ſunt pennæ.

MATUITUI Braſilienſibus. Avis Alaudæ magnitudine. *Roſtrum* habet rectum, nigrum quidem, at in exortu inferius croceum *Oculos* elegantes nigros. Totum *Caput* ſuperius, collum, dorſum, alæ & cauda ſuperius coloris ſunt obſcurè gryſei, & remiges alarum nigricantes. *Caput* inferius, guttur, pectus, & infimus venter albicant, ut & crura ſuperiora, quæ mediam partem pennis veſtita, more avium aquaticarum. Supra exortum roſtri in fronte maculam habet albam, & annulum album circa collum, & inferius ſemiannulum obſcurè gryſeum, huic contiguum: nam guttur totum album eſt, collum ſuperius totum obſcurè gryſeum. *Crura* ſunt ſubluteola: digiti autem pedum aliquid fuſci admixtum habent. Tres ſolummodò digitos habet in pedibus, omnes anterius verſos, qui in exortu cute ex parte junguntur: Unguiculi nigri.

Avis hæc ad littora maris & ripas ſalſorum fluminum diſcurrit.

CAPUT VI.

Iabiru. Iabiruguacu. Manucodiata.

IABIRU Braſilienſibus, Belgis vulgo *Negro*. Avis hæc magnitudine ſuperat cygnum. *Corpus* illius quatuordecim digitos longum: *Collum* totidem, & brachij humani habens craſſitiem. *Caput* ſatis magnum, *Oculi* nigri, *Roſtrum* nigrum directè extenſum, & ſuperius versùs extremitatem paulum incurvatum; undecim digitos longum, duos & ſemis latum; versùs exteriora acuminatum; eſtque ſuperior roſtri pars paulò altior, & major inferiori. Caret lingua, & ſub gutture ingluviem habet mediocris magnitudinis. *Crura* longiſſima, duos nimirum pedes: ſuperiora enim unum pedem & digitum longa, & mediam partem pennis nuda; inferiora undecim digitos. Sunt autem crura tecta, nigricantia, & quaſi ſquamata, digitum medium craſſa. In pedibus digiti quatuor, tres anterius, unus poſterius verſus; quorum medius quatuor digitos longus, cæteri paulò breviores. Tota avis veſtitur albis pennis inſtar cygni aut anſeris. *Collum* ferè totum, nimirum octo digitorum, longitudine à capite numerando, caret pennis; ac hujus medietas cum capite tegitur nigra cute, reliqua alba cute. Sed puto in cute hæſiſſe pinnulas albas, & fuiſſe abreptas. *Cauda* lata deſinit cum extremitate alarum.

JABIRU GUACU Petigvaribus, *Nhanduapoa* Tupinãbis: Belgis Deurs vogel. *Roſtrum* habet magnum, ſeptem & ſemis digitos longum, in extremitate teres, & inferius incurvatum: caret lingua, & roſtrum inferius canum eſt. In ſummitate capitis mitram oſſeam coloris albi, & cinerei mixti gerit. *Oculi* nigri, & ponè eos aurium fo-

ramina ampla. *Collum* decem digitos longum, cujus medietas, uti & caput, plumis, ac cute ſquamoſa cinerea eſt tecta, cujus ſquamæ albicant. *Corpore* æquat Ciconiam; *Caudam* habet brevem & nigram, cum qua alę deſinunt. *Crura* ſuperiora ex parte albis veſtita pennis, cętera tota cinerea, & quidem ſuperiora crura longa ſunt digitos octo, inferiora ſex, aut paulò plus: digiti pedum quatuor, ut in priore. Totum *corpus* & collum albis veſtitur pẽnis, & à collo longiuſculæ pennæ propendent & circum. *Alæ* albæ, remigesillarum pennæ nigræ, rubini colore tranſplendente in nigro. *Pellis* detrahitur huic avi, ac caro ejus cocta comeditur; pinguis eſt & ſicca, boni ſaporis, præſertim ſi cocta butyro frixetur. Comedi ſæpiſſimè.

MANUCODIATA, & quidem Rex creditus; ad aſpectum Columbam, ſed revera hirundinem æquabat. *Caput* habet parvum, *Oculos* parvos, roſtrum rectũ, ſatis craſſum, acuminatum, ſeſquidigitum longum: *Collum* digitum longum; *Corporis* autem longitudo à collo ad caudæ exortum vix trium digitorum & ſemis. *Alæ* ſupra ſeptem longæ; *Cauda* lata & ſex digitos longa. *Crura* duo babet, quodlibet inferius duos digitos longũ; quatuor digitos in pedibus, tres antrorſum, unum retrorſum verſum, more communi; medius anteriorum paulò longior cæteris; poſterior etiam ſatis longus; quilibet ungue lunato, ſeu adunco accipitrino forti præditus. Suntque crura & pedes ſatis craſſi, ac ad rapinam comparati. Alæ & cauda pennas habent latas & fortes digiti latitudine. Totum *dorſum*, infimus venter, alæ, cauda elegãtis ſunt brunni coloris; ſuperius ad roſtrum pennulas habet holoſericum leve referentes, viridi & fuſco mixtas; inferius ad roſtrum ſimiles nigri coloris. *Collum* ſuperius flavi, ſeu aurei eſt coloris, inferius viridis cum aureo tranſplendente. *Pectus* ſaturatè brunnum; ſub alis in lateribus inter alas & crura, exoriuntur multæ pennæ, pedem plus, vel minus longæ, elegantis ſtructuræ, quæ ſupra caudam longè extenduntur: ſunt autem propè exortum flavi, ſeu aurei coloris, reliqua ex albo flaveſcentes, brunno umbratæ, ſeu dilutè intermixtæ: inter has pennas duo quaſi fila extenduntur; quodlibet longum duos pedes & amplius, ac versùs extremum incurvata, obſcurè brunni coloris. *Crura* fuſca ſunt, unguibus magis albicantibus. *Roſtrum* coloris eſt ex viridi & cœruleo mixti, versùs acumen tamen albicans.

Hæc eſt illa avis, quam alii Paradiſeam vocant: cujus aliquod reperiuntur ſpecies.

CAPUT VII.

Gvirapunga utraque, Gviraquerea. Iacamaçiri. Cariama.

GUIRAPUNGA Braſilienſibus; Avis cujus ſonus longè auditur; Turdelæ majoris magnitudinem ſuperat, & columbæ ferè æquat. Roſtrum habet digitum longum & latum, anterius acutum, cujus ſuperior pars paulùm prominet ſuper inferiorem, ac deorſum eſt incurvatum, nigrum, naribus patentibus. *Os* illi amplum, quod aperire poteſt usque ſub oculos, ita ut oris apertura cum roſtro triangulum formet. *Linguam* habet brevem. *Oculos* è nigro cœruleſcentes. Sub gutture autem, quod latum habet, & in collo inferiori, multas digitum longas propendentes particulas carneas nigras habet, figura ſpiculi haſtæ, vel quaſi ligulæ. *Caput* obſcurè brunnis pennis veſtitur. Totum *collum*, pectus, venter, dorſum & crura ſuperiora leucopæis teguntur pennis, (quibus potiſſimùm in dorſo) nigricantes admixtæ, ac versùs caudam etiam vireſcentes. *Caudam* habet tres digitos longam, leucopæis ac nigricantibus pennis pauca viriditate admixta. *Alæ* (non multum poſt exortum caudæ deſinentes) in initio ſunt nigræ, reliquam partem nigricantes, quibus obſcurè vireſcentes pennę admiſcentur. *Crura* inferiora nigricant, ſuntq; plus digito longa; digitos quatuor

tuor habet cum cæteris communes, nigris unguibus: *Pectus* bifidum eſt, ſeu convallem habet per medium ſecundùm lõgitudinem; tracheam amplam, unde etiam fortem clamorem poteſt edere. Duplicem autem ſonum edit promiſcuè, una vice quaſi quis ſecuri percuteret cuneum ferreum, in ſilva (*cock, cick*) altera autem quaſi quis campanam fiſſam tangeret *Kur, Kur, Kur*, &c. Clamat autem ſolùm media ætate, Decembris & Januarij initio per quinq; aut ſex ſeptimanas, reliquis menſibus non auditur; unde Luſitanis *Ave de Verano* vocatur.

GUIRA PUNGA, fœmina; Turdelæ noſtræ majoris magnitudine eſt & figura, & eodem modo carnoſa. *Caput* habet latiuſculum, *roſtrum* quoque latum, haud longum, *oris* hiatus amplus quando aperitur. *Roſtrum* nigrum. *Oculi* ſatis magni. *Cauda* tres digitos aut paulò plus longa, nec alæ ad illius finem pertingunt. Tota avis veſtitur pennis nigricantibus, quibus fuſcæ & dilutè virentes ſunt mixtæ: magis tamen fuſcus eſt in dorſo color, in gutture, pectore, & ventre magis dilutè virens, & mixtus ut noſtræ turdelæ, Avis eſt pinguis & copioſæ carnis. *Crura* & pedes nigricant, cætera nihil differunt à communi norma.

QUIRAQUEREA Braſilienſibus; Avis Alaudæ, magnitudine, ſed quia longas alas, & caudam habet multo longiorem, videtur major. *Caput* latum, compreſſum, ac ſatis magnum habet. *Oculos* magnos & nigricantes; *roſtellum* parvum, triangulare, compreſſum, & ſuperiore parte aduncum. *Os* amplum, longè amplius roſtro, quod apertum triangulum efformat. Ad utramque autem extremitatem roſtri ſuperioris ad latera digiti ferè longitudine, in quolibet decem, aut duodecim circiter ſetas craſſas ſuillas habet protenſas anterius & ad latus. *Corpus* haud longum, ſed totundum ferè eſt. *Pedes* quatuor digitis more communi conſtant, quorum medius longior reliquis: & ungiculo ſuo (quos omnes habet nigros) pectine corneo ſubtiliter ſerrato donatus eſt. *Alas* longas habet, nimirum ſemipedem. *Cauda* octo digitos longa, conſtans in extremitate duabus pennis longioribus reliquis. Tota avis ex fuſco cineteі coloris cum maculis obſcurè flavis aut albicantibus mixtis, more Niſi. Circa totum collum autem penè caput annulum habet obſcurè aureum. *Crura* cinerea ſeu fuſca. *Digiti* exigua pellicula connectuntur, non ita lata, ut in anatibus, nam non eſt avis aquatica.

JACAMACIRI Braſilienſibus, Avis Alaudæ magnitudine. *Roſtrum* rectum, acutum, nigrum habet, duos digitos ferè longum. *Linguam* brevem. *Oculos* cœruleos. *Alas* breves, quæ paulò poſt exortum caudæ deſinunt. *Cauda* autem tres & ſemis digitos ferè longa, recta, ſeptem aut octo pennis conſtans. *Crura* ſuperiora pennis veſtita, inferiora nuda, cute flava & viridi mixta. *Pedes* itidem. In quolibet pede quatuor habet digitos, duos anterius, duos poſterius verſos; eſtque uterq; interior, tam anterius, quàm poſterius, dimidiam tantum partem longus præ exterioribus. *Unguiculi* nigri.

Totum caput, collum ſuperius, totum dorſum, alæ, cauda ſuperius coloris ſunt viridis cum aureo & igneo mixti, ita ut mirificè reſplendeat: ejuſdem coloris annulus etiam circumdat collum. Sub gutture autem, in pectore & infimo ventre, & ſub cauda obſcurè flavi coloris eſt, ut cera vetuſta.

CARIAMA Braſilienſibus, Avis Ardeæ majoris magnitudine; ex aquaticarum eſt genere: In capite ſuper exortu roſtri criſtam plumatam gerit nigram cinereo mixtam, erectam. *Roſtrum* breve, ſuperius paulò aduncum, ex obſcuro flavo fuſcum. *Oculos* habet elegantes aureos, pupilla nigra, longis ſupercilijs nigris. *Alæ* deſinunt paulò poſt exortum caudæ. *Crura* habet longa, ſuperius mediam partem pennis veſtita, cætera nuda & obſcurè flava: *digitos* tres in pedibus, medium longiſſimum, exteriorem breviorem, interiorem adhuc breviorem. Suntque digiti ad partem cute connexi. In po-

ſtica parte pedis digitum parvum habet, altiori loco poſitũ, & calcaneum rotundum, more Struthionis. *Ungues* digitorum breviuſculi, lunati, fuſci. Totum *corpus* pennis veſtitur gryſeis, ſeu cinereis fuſco undatis, ut in falconibus, & obſcurè flavo mixto: extremitas alarum & caudæ fuſca eſt, obſcurè flavo, & gryſeo undata: in pectore & inferiore ventre plus habet gryſei. *Caudam* demiſſam, collum erectum gerit. *Clamor* ejus inſtar gallo-pavi fœminæ, & longè auditur. *Carne* eſt valde probata.

CAPUT VIII.

Gvara. Vrutaurana. Maguari. Gvarauna. Ajaja. Picui pinima. Pica Cureba. Tuidara. Gvacagvacu. Tapera.

GUARA Braſilienſibus (in Marahoon frequentiſſima, & Rio de Ieneiro) avis eſt aquatica & terreſtris, Albardeolæ magnitudine. *Roſtrum* habet enſis Polonici figura, longum, ex albo ſubcineraſcens. *Oculos* nigros. *Collum* & *corpus* inſtar Albardeolæ. *Alæ* deſinunt cum cauda, quæ brevis & demiſſa. *Crura* longa, quorum ſuperior medietas pennis veſtita, reliqua nuda. *Digiti* pedum quatuor communi modo, longiuſculi, brevibus unguibus, prope exortum cute inter ſe connexi: crura autem nuda cum pedibus coloris ex albo gryſei, uti & roſtrum.

Tota avis veſtitur pennis elegantis coloris coccinei; remiges tantum alarum nigras habent extremitates. Hæc avis primùm excluſa coloris eſt nigricantis, hinc evadit cinerei, deinceps albi, ſenſim autem rubeſcere incipit, & ſecundo ætatis anno coloris eſt in totum, quem *Columbin* vocant, quoque magis ſeneſcit, elegantiſſimum illum colorem coccineum acquirit. *Victitat* piſcibus, carne, adjuncta ſemper aqua.

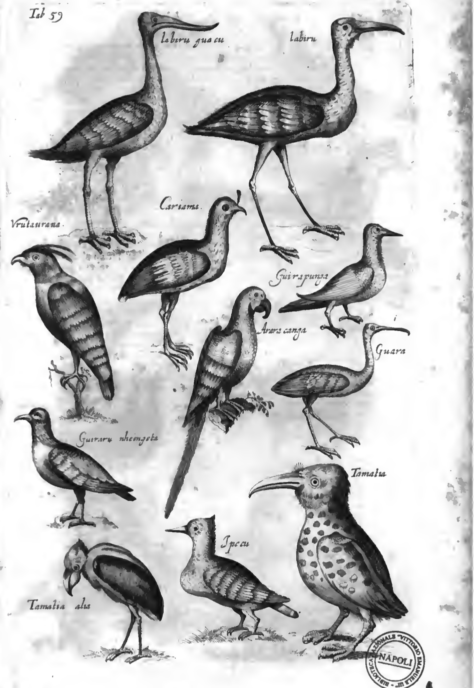
Braſiliani è plumis hujus avis varia componunt corporis ornamenta.

URUTAURANA Braſilieñſibus, & *Vrutaui cuquichu Cariri*, Avis Aquilæ magnitudine. *Roſtrum* habet nigrum, cujus ſuperior pars adunca, propè exortum tamen flavum; *Oculos* eleganter aureos, pupilla nigra, quos cuticula cinerea obducere poteſt, licet palpebras non claudat. *Caput* aquilinum quidem ſed ſuperius compreſſum, ſeu planum, in cujus ſummitate duas habet pennas nigras, duos circiter digitos longas, cum duabus parvulis ad latus quodlibet: illas autem quando vult, in altum ſurrigit, atque iterum componit. *Alæ* paulò poſt exortum caudæ deſinunt. *Cauda* ei lata ut ſtat Aquilæ. *Caput* ſuperius fuſcis tegitur pennis, quarum oræ ſubflaveſcunt. Totum *collum* ſuperius, & ad latera brunnis (ut perdix:) totum *guttur* cum collo inferiori eſt album, ita tamen, ut albedo ad latera pennis nigris ſit variegata. Totum *pectus* & infimus *venter*, crura ſuperiora & inferiora uſq; ad pedes pennis veſtiuntur albis, quibus nigræ ſquamatim admixtæ ſunt. *Alæ* & *cauda* fuſci ſunt coloris cum umbra mixti, atque oras habent ſubtiles albicantes. Remiges alarum pennæ ſunt fuſcæ & nigris undis variegatæ. In pedibus digitos habet quatuor flavos, unguibus lunatis fuſcis. Clamat *Geb*, *Geb*, ut pullus gallinaceus qui matrem perdidit. Rapax avis, crudam comedens carnem. Projectam ſibi avem, ſive vivam, ſive mortuam, unguibus arripit, & roſtro egregiè deplumat, dein dilacerat, & carnem oſſaque deglutit; unam harum diu vivam alui in munimento Mauritij ad Flumen S. Franciſci.

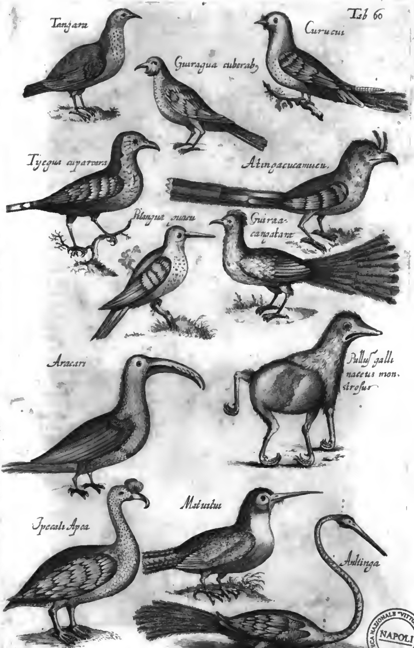
ANNOTATIO. Icon hujus avis haud malè convenit cum Icone Nycticoracis Geſneri, non tamen Nycticoracis veterum, ſed vulgo ſic dicti circa Argentinam, & alibi circa Rhenum, avis piſcatoriæ) niſi quod in Capite tres pennas habeat.

MAGUARI Braſilienſibus; Avis Ciconiæ ſimilis figura & magnitudine, atque etiam ex parte colore. *Collum* habet pedem longum. *Roſtrum* rectum, acutum, novem digitos longum. *Crura* longa & nuda, ut ciconia.

Cau-

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" - NAPOLI
Google

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI
Google

Digitized by Google

Caudam brevem, cum qua alæ deſinunt. *Roſtrum* in exortu ad medietatem uſque ex viridi flaveſcens, reliqua medietas extrema ex cœruleo cinerea. *Oculos* habet parvos, argenteos, pupilla nigra, & circa eos cutem cinnabrinam, ac ſimilem etiam inferius prope exortum roſtri, ſeu inter roſtrũ, & guttur: quam more *Senembi*, iraſcens dependere ſinit ſub gutture.

Totum *Caput*, collum, & totum *corpus* albiſſimis veſtitur plumis; ac inferiori parte colli pennæ albæ illæ ſunt longiuſculæ. *Cauda* autem quoque alba, at ſuperius nigris aliquot pennis tegitur. *Alæ* in exortu albis teguntur pennis, ſed propè dorſum nigris: nigredini autem perſplendet viriditas. *Crura* ſunt rubra, ut & pedes, quos cũ Ciconia communes habet. Roſtro crepitat, ut ciconia noſtràs. *Caro* illius edulis.

GUARAUNA Braſilienſib., Ruſticola aquatica, magnitudine *Iacu*. *Roſtrum* habet teres, paulò deorſum inclinatum, flavum, at in extremitate fuſcum, quatuor & ſemis digitos longum; *corporis* autem illius longitudo eſt totidem. *Crura* ſuperiora mediam partem pennis veſtita, ſex digitos longa: *Digiti* pedum quatuor ita diſpoſiti, ut communiter; quorum medius tres digitos longus, cæteri breviores.

Tota avis veſtitur pennis fuſcis, multa umbra mixtis. *Caput* autem & collum totum ejusdem coloris, & præterea albo punctulatum, ut in *Iacu*.

Carnem habet ſatis bonam, quam ſæpius comedi.

AIAIA Braſilienſibus, *Colherado* Luſitanis, Belgis Lepelaer. Avis figura conveniens cum Europæis, ſolo colore differens. Anſeris magnitudine. *Roſtro* inſtar cochlearis lato, albo: *Collo* longo, pedibus latis. Tota alba eſt, ſed in dorſo & alis dilutè incarnati coloris perſplendentis. *Caro* illius edulis, & ſæpè comedi. Frequens eſt ad Flumen Sancti Franciſci, & alibi paſſim in locis paluſtribus.

PICUI PINIMA. Braſilienſibus. Columbæ ſilveſtris ſpecies, paulò major Alauda, *Roſtellum* habet columbinum, fuſcum. *Ocellos* nigros, circello aureo. Totum *caput*, collum ſuperius & ad latera, dorſum & alæ pennas habent obſcurè cinereas, ſeu lividas, oris nigricantibus lunaris. Longioris autem alarum pennæ, ſeu remiges, quæ inter volandum videntur, ruffi ſunt coloris, uno latere nigricantes, ut & in extremitatibus. *Cauda* longiuſcula ex pennis conſtat è cinereo fuſcis, quarum & quædam nigræ, & medietate exteriore albæ. *Venter* albas pennas habet oris lunatis fuſcis. *Crura* & pedes columbini albeſcentes. *Carnem* habent bonam, & ſunt admodum pingues.

PICA CUREBA Braſilienſibus, quoque Columbæ ſilveſtris eſt ſpecies, coloris cinerei cum ruffo mixti; pedibus & cruribus rubris.

Avicula (*cujus nomen Auctor non prodit*) paſſetis magnitudine & figura, tota nigra, capite tamen albo, & cauda ex multo nigro & gryſeo colore mixta. Clamat *zip, zip.*

TUIDARA Braſilienſibus; Ululæ eſt ſpecies; Germanis Schleier-Euln/ Belgis Kerckuyle. *Capite* rotundo, naſo elato, & plumis compexis conſtrato; ſub naſo roſtrum habet aduncum, album: *oculos* autem nigros. Tota avis faciei ſuperficies, cordis, uti pingitur, habet figuram, plumulis obſcurè ex albo flavis, cum pauco nigro mixtis, quaſi fimbria circumdata eſſent. *Pluma* totius avis mixtæ albo & pallidè flavo ac gryſeo: *Alæ* undatæ, uti & cauda. *Corpus* ſubtiliter punctatum cum fuſco. Deſcribitur & à Geſnero.

GUACA GUACU Braſilienſibus, Luſitanis *Gaivota*, Belgis Meeuwe. Avis gallinæ vulgaris magnitudine, roſtro recto, longo, craſſo, flavo. *Caput* ſuperius nigris tegitur pennis, ut & ultima medietas alarum & Cauda. Guttur, totum collum, pectus & infimus vẽter, ac initium alarum ſunt alba. *Ova* ponit in arena, gallinaceis figura, magnitudine & colore ſimilia: quæ quidem boni ſunt ſaporis, ſed *caro* avis nullius eſt pretij.

TAPERA Braſilienſibus, *Adorinha* Luſitanis; Hirundinis ſpecie, noſtratibus ſimilis, ejusdem magnitudinis, &

eodem modo circumvolitans. *Roſtrum* bteve, latiuſculum habet & nigrum. *Os* amplum, quod aperire ultra oculorum regionem poteſt, ut *Ibiau* juniot. *Oculos* eleganres, nigtos. *Alas* longas, deſinentes cum fine caudæ, quæ latiuſcula eſt. *Crura* & pedes ut noſtratibus. Totum *caput* ſuperius, collum, dorſum, alæ & cauda pennas habent colotis ex fuſco cum gryſeo mixti; remiges alarum & extremitas caudæ paulò magis fuſceſcunt reliquis partibus. Sub gutture & in pectore gryſei eſt coloris cum albo mixti. *Venter* eſt albus, uti & ſub cauda albet. Crura & pedes fuſci.

CAPUT IX.

Pſittacorum majorum & minorum variæ ſpecies.

PSITTACORUM in Braſilia maxima eſt copia & ſumma varietas; quos Braſilienſes communi nomine vocant AIURU. Ariſtoteles lib. IV. Hiſtot. Anim. cap. X. ſcribit; *Ea quæ ova pariunt, an ſomnient incertum eſt, manifeſtum verò ea dormire.* Ego utrumque adfirmo cum Jul. Scaligero in Commentar. & quod ille de ſuo Turdo & Accipitribus, ego de meo Pſittaco, quem Lauram vocabam, nam ſæpius de nocte ſeipſum expergiſcens ſemiſomnus ſublocutus eſt. Idem Lib. VIII. cap. X. ſcribit, Pſittacum à Græcis etiam ἀνθρωπόγλωττον vocari. Pſittaci nidificant in cavis arboribus, ubi foramen extra rotundum faciunt, ac ova duo aut tria columbinis ſimilia imponunt ſine nido aliquo ficto. *Ova* ſi tangas, nihilominus excluduntur, nec Pſittacus ea deſerit. Pullos excludunt medio Junio & fine: plumati autem pulli inveniuntur apti ad eximēdum fine Julij, & medietate Auguſti. Pſittaci juniotes primùm excluſi vermes craſſiuſculos habent, in quolibet narium foramine unum, ac præterea in ſummitate capitis tuberculum, in quo itidem vermis craſſus latet. Omnes autem vermes brevi ſponte excidunt, ac locus per ſe ſanatut. Fiunt varij colotis à Tapuyis, deplumando juniores, & cutem varijs coloribus inficiendo, Luſitani vocant *Papagios contreſeitos*. Nullus Pſittacorum Braſilienſium, præter Curicos ſe manibus tangi in corpore permittit.

Prima ſpecies AIURUCURAU elegantiſſima eſt. Supra *Roſtrum* in capite mitellam habet eleganter cœruleam: Guttur, latera capitis & ſuperior illius pats eleganti flavo veſtiuntur, totum corpus læto viridi. In alarum extremitatibus pennæ una medietate nigræ, altera croceæ, partim etiam in extremitate cœruleæ, partim hinc inde virides. In ſumma, eleganter variegatæ. *Cauda* viridis, ſed quando illam explicat, fimbriata nigro, rubro, cœruleo. *Crura* & pedes cinerei coloris. *Roſtrum* ex cinereo fuſcum. *Oculi* nigricantes, circulo aureo. *Lingua* omnibus lata & craſſa.

Secunda ſpecies priori ſimilis, paululum aliter variegatur coloribus, nimirum in ſummo capite mitella flava, cui albedo mixta, ſuper oculos & in gutture clarè flavo. Circa roſtrum ſuperius macula eſt thalaſſina.

Tertia ſpecies; AIURUCURUCA. Mitram habet in capite ex cœruleo & pauco nigro mixtam, in medio mitræ maculam flavam. Intra oculos flava, & in gutture cœrulea eſt macula. Viriditas in pectore, alis & dorſo paulò ſaturatior, in extremitatibus alarum & cauda dilutior. Extremitates pennarum alæ flavæ & rubræ, & Indico colore mixtæ. *Cauda* inferius ex flavo & viridi mixta, ſuperiùs dilutè viridis. *Crura* è cinereo cœruleſcentia. *Roſtrum* ſupetius cinereum, in extremitatibus nigrum, ungues pedum nigri.

TUI, vulgo *Perroquet.*

Prima ſpecies: Magnitudine Hirundinis: in totum viridis coloris: *cauda* longiſſima, *roſtro* nigro, adunco.

Secunda: Tui apute juba, viridis in totum & quidem dilutius in reliquo corpore, in ventre flaveſcens, in alis obſcurè viridis. *Cauda* longiſſima: magnitudinis ejusdem cum priori; *Oculis* magnis, ſubnigris, circello ex pennis circa oculos luteo, & ſupra roſtrum, quod nigrum & aduncum, in capite macu-

maculam habet magnam ex pennis Auraici coloris.

Tertia TVI TIRICA, paulò majores ſunt Guineenſibus, in totum viridis coloris, qui tamen in dorſo & alis plerumque ſaturior, in reliquis partibus dilutior: *roſtro* incurvato incarnati coloris. *Oculis* nigris; *Pedibus* cœruleſcentibus; *Cauda* paulùm ultra extremitatem alarum protenſa. Admodum hi manſueſcunt, & cibum ex alicujus ore capiunt, & manibus ſe tractari ſinunt. Item inſtar Pſittaeorum garritum addiſcunt.

Quarta: Magnitudine Sturni, ejusdem coloris cum ſecunda ſpecie, ſed breviori cauda.

Quinta JENDAYA: Sunt magnitudine Merulæ aut minoris Turdelæ, *roſtro* & *cruribus* nigris, oculis nigricantibus, circulo aureo, exterius albo: Dorſum, alæ & cauda, ut & anus, viridibus pennis veſtiuntur, quib. thalaſſinus mixtus: Extremitas alarum quodammodo nigreſcit. Totum caput, collum & pectus flavi coloris ſunt, cui luteus intermixtus.

Sexta TVI ETE, magnitudine Alaudæ, in totum dilutè viridis coloris. At initium alarum egregiè cœruleum eſt, & omnium pennarum in alis oræ cœruleæ, ita ut complicatæ, quando quieſcit avis, maculam longam cœruleam prope oram lateralem alę oſtentent. In dorſo ad exortum caudę uſq; etiam macula cœrulea eſt. *Cauda* brevis. *Roſtellum* incurvatum, incarnati coloris. *Crura* & pedes cinerei.

Septima: TVI PARA Tupinambis, magnitudine Alaudæ, in totum dilutè viridis coloris, cauda brevior, ita ut cum alis deſinat. Roſtro incarnato, cruribus gryſeis. Prope roſtri exortum in fronte, maculam habet ſemilunarem miniatam, quaſi coronam, quæ & inferius eſt, in cujuslibet alæ medio lutei, ſeu Vtanici coloris. *Nidificant* in cumulis à formicis relictis, qui in arboribus reperiuntur.

Pſittaci & *Tui* ſemper catervatim volant, nimirum bini ac bini juxta ſe invicem. Sylvæ his plenæ ſunt, & ſæpè quadringenti & quingenti ſimul volant, ſtrepitum magnum clamore excitantes. Confidunt in altiſſimis arboribus: nidificant potiſſimùm in mediterraneis. *Caro* boni ſaporis, ſi afferur, maximè *Perroquet*.

ARARACANGA Braſilienſibus, Pſittacus maximus, majores ſunt corvis noſtratibus. *Caput* magnum, ſuperius planum, & latum habet. *Oculos* pulchros, cæſios, pupilla nigricante: Oculos autem exteriùs ambit membrana alba, ut & maxillas & roſtrum inferius: hæc ſubter oculos ſemilunari forma eſt producta. *Roſtrum* incurvum, magnum, ſuperius albicans, inferius nigrum. *Linguam* habet ut Pſittacus, & eodem modo edit. *Voces* etiam quasdam ſonare diſcit. *Roſtrum* ſuperius tres circiter digitos longum, altum ſeu latum. *Crura* & *pedes*, ut Pſittacus, habet nigros. Totum caput, collum, pectus, venter, crura ſuperiora, & cauda inferius, ut & initium alarum ſuperius elegantibus rubris pennis veſtiuntur, per medietatem autem alæ rectæ ſunt viridibus, extrema autem medietas alarum uſque ad finem cœruleis ornatur. Extremitas dorſi prope anum ſuperius, & cauda cœruleis conſtant, quibus aliquot brunni coloris admiſcetur. *Cauda* longa eſt decem circiter digitos, & longè prominent ultra finem alarum.

ARARAVNA Braſilienſibus. Figura alteri ſimilis, ſed alterius coloris. *Roſtrum* nigrum, *oculi* cæſii, *pupilla* nigra. *Cutis* circa oculos alba nigris pennulis variegatur quaſi acu picta eſſet. *Crura* & *pedes* fuſci coloris. *Caput* anterius ſupra roſtrum mittellam habet viridibus pennis: ſub roſtro inferiori ambiunt guttur pennæ nigræ: *Colli* autem latera, reliquum guttur, totum pectus & infimum ventrem tegunt pennæ flavi coloris. Extremum caput, collum poſterius versùm, totum dorſum & alas exterius cœrulei. Extremitatibus alarum plumæ flavę ſunt admixtæ. *Cauda* conſtat longis pennis cœruleis, quibus aliquot flavæ immiſcentur. In genere autem cœruleæ pennæ interius ſunt nigræ, & quodammodo etiam nigredinem ad latera de ſe ſpargunt.

ANACA Braſilienſibus: *Perroquet*,

Cc ma-

magnitudine Alaudæ. *Roſtrum* fuſcum, aduncum. In capitis ſummitate epatici coloris pennæ,ad latera circa oculos brunni; *guttur* cinereum; *Collum* ſuperius & latera viridia. *Venter* habet pennas ex brunno ruſeſcentes. *Dorſum* viride maculam habet dilutè brunnam. *Cauda* quoque dilutè brunna. In alarum initio ſanguinea macula ſive fimbria eſt: reliquum alarum viride, extremitas thalaſſini coloris. *Crura* ſuperius viridibus veſtita pennis, inferius cute cinerea, unguibus nigricantibus. Elegans planè avis.

MARACANA Braſilienſibus, avis Pſittaco planè ſimilis(cujus & ſpecies)ſed major, plumæ totius ex gryſeo ſubcœruleſcunt, clamat ut Pſittacus. Fructus amat, Murucuja imprimis.

MARACANA Braſilienſibus, itidem Araræ ſpecies minor; magnitudine Pſittaci, figura Araræ, cauda lõga tali,roſtro,& cute circa oculos. *Roſtrum* nigrum, cutis circa oculos alba, punctulata plumulis nigris. *Oculi* flaveſcentis,pupilla nigra. Totum *caput*, collum & alæ ſaturatè viridis coloris ut in Amurucutica; ſummitas capitis dilutior & quodammodo cœruleſcit. *Cauda* ſuperius viridibus & in extremitate cœruleſcentibus, inferius ſaturatè rubris conſtat pennis. *Alæ* interius etiam rubræ, exterius virides, & extremitates cœruleæ obſcurè. In exortu cujuslibet alæ maculatam habet miniatam. Super roſtri exortum, ſuperius maculam habet parvã fuſcam. *Crura* & *pedes* fuſci. Clamat *Oe, Oe,Oe*.

QUI JUBATUI flavus eſt totus, magnitudine Tuiapara; *roſtro* incurvato gryſeo, *Oculis* nigris. Extremitas alarum obſcurè viridis eſt: *cauda* longa flava. *Crura* coloris incarnati. Facile & valde manſueſcit.

PARAGUA Pſittacus eſt niger, magnitudine Ajurucariu, pectore, dorſo & ventre medietate anteriore inſigniter rubro. *Oculis* nigris, circello rubro. *Roſtro* fuſco, ſeu obſcurè cinereo. *Cruribus* & pedibus obſcurè cinereis.

TARABE Braſilienſibus, Pſittacus eſt viridis, major quàm Paragua, *capite* rubro & pectore atque initio alarum. *Roſtro* & pedibus obſcurè cinereis.

AJURUCATINGA Braſilienſibus, Pſittacus magnitudine pulli gallinacei mediocris, totus viridis, *oculis* rubris, & circa oculos cute alba. *Roſtro* albo, & cruribus albis. *Caudam* habet longam, viridem.

AJURUAPARA Braſilienſibus, in totum convenit cum præcedenti, ſed minor eſt.

CAPUT X.

Ipecu. Urubu. Tamatia utraque. Guirajemoja. Gurraru nheengeta.

IPECU Braſilienſibus, *Cortapao* Luſitanis, Avis magnitudine columbæ. *Colli* longitudo duorum digitorum, *corporis* autem quatuor, & *caudæ* idem quatuor, crurum ferè ſeſquidigiti; in pedibus quatuor habet digitos, duos antrorſum, duos retrorſum verſos, ut in Pſittacis. *Caput* veſtitur pennis cinnabrij coloris, in quo & criſtam habet inſtar columbæ: *Collum* ad roſtrum uſque inferius nigrum, ut & ſuperius; In utroque autem latere linea eſt alba, craſſa, quæ diviſim ad dorſum protenditur. *Alæ* exterius totæ nigræ, interius albæ; *Cauda* nigra; in ventre & cruribus ſuperioribus pennæ ſunt nigræ, & albæ. *Roſtrum* illius rectum, acutum, ſeſquidigitum longum, quo arborum cortices exſcindit, ut Picus.

URUBU Braſilienſibus, vulgo een Menſcheneter; Avis rapax, magnitudine Milvi & Niſi, pedibus gallinaceis ſubalbicantibus, *cauda* longa, & alis ea longioribus. *Pennæ* totius corporis ſunt nigræ cum pauxillo ravi coloris hinc inde mixtæ. *Caput* habet parvum, figura penè gallinarum Indicarum, cute tectum paululum rugoſa. In ſummitate autem capitis ſecundùm longitudinem quaſi dividitur cutis, & in ſiniſtro latere capitis infra oculum crocei eſt coloris, ſupra oculum cœrulei, in ſummitate item, reliqua

liqua parte ex ruffo ſubbrunni. In dextro latere capitis circa oculum ſupernè & inferne crocei coloris, in ſummitate itidem, reliqua parte ex croceo albicantis. *Roſtrum* habet ſatis longum, exterius aduncum, acutum, & ad medietatem uſque à capite cute obtectum ex croceo cœruleſcente. In mediate roſtri ſuperius narium foramen unum amplum transverſim poſitum; extremitas roſtri, quæ cute caret, eſt alba. *Oculos* habet elegantes rubini ferè colore, *pupilla* rotunda nigra: *Palpebræ* ſunt croceæ: *Linguam* catinatam, in ambitu denticulis acutis prædıtam. Fœtet ejus *caro* inſtar cadaveris: nam & cadaverib. veſcuntur, & in maxima copia ſtatim advolant in Capitania Sitigippo, & Flumine Sancti Franciſci, quando quis beſtiam aliquam mactat. Fœda avis, ſemper macra, nunquam ſatura.

TAMATIA Braſilienſibus; Avis Alaudæ magnitudine, ſeu Pici. Tota punctulata, & variegata maculis ut Turdus minor, Germanis vulgò Ein Troſtel: in ventre albas habet pennas, maculis fuſcis: ſub gutture autem flaveſcit, uti & circa collum.

Roſtrum habet longum rubrum, ſuperius paululum fuſcum; cujus ſuperior pars paulò longior, quàm inferior. Supra nates ſubtiles aliquot extant pennulæ inſtar pilorum. In pedibus quatuor habet digitos unguibus aduncis. Caret *cauda*. *Caput* illius majus quàm proportio corporis requirat, uti & roſtrum.

TAMATIA itidem Braſilienſibus dicta, avis aquatica, forſan gallina. Niſi *roſtrum* obtinet, magnitudine Yaſſana æqu: *dorſo* incurvato incedens & *collo* incurvato. *Caput* habet magnum, *oculos* magnos nigros, prope exortum roſtri exiſtentes. *Roſtrum* duos digitos longum, plus uno latum, inſtar anaticis quidem, ſed anterius acuminatum: eſtque ſuperior ejus pars nigra, inferior flaveſcens. *Crura* ſuperiora pennis nuda, ſatis autem longa. Digiti in pedibus quatuor, quorum tres anterius, unus poſterius verſus, more gallinarum, ſuntque longi ut in Waterhoen. Crura & digiti coloris ex vireſcenti flavi. *Cauda* breviſſima, & non longior quàm in Yaſſana. *Caput* nigris pennis veſtitum, reliquum corpus brunnis; in ventre autem albicantes pennæ intermiſcentur.

GVIRAIENOIA Braſilienſibus, Avicula magnitudine Fringillæ. *Roſtellum* habet vix ſemidigitum lõgum & nigricans, *ocellos* nigros. Totum *caput*, collum inferius, pectus, infimus venter & dorſi medietas extima pennis veſtiuntur cœruleis: *Collum* ſuperius & dorſi medietas anterior nigris: *Alæ* quoque nigræ, ſed quibus in initio illarum inſperſæ cœruleæ; reliquæ nigræ ſunt, ſed oras habent cœruleas. *Cauda* ſeſquidigitum ferè longa & itidem nigra, deſinuntque alæ paulò poſt initium caudæ. *Crura* fuſca; in pedibus quatuor digiti vulgari modo.

GVIRARV NHEENCETA, Braſilienſibus; Merulæ aquaticæ magnitudine, aut paulò major. *Roſtrum* habet rectum, compreſſum, nigrum, plus dimidio digito longum: *Oculos* Sapphyrinos, pupilla nigra. *Crura* quæ ſuperius veſtita, ſunt pennis cinereis, inferius nigra cute teguntur, uti & pedes, in quibus more vulgari quatuor ſunt digiti, unguibus acutis nigris.

Totum *caput* collum, pectus & infimus venter pennis veſtiuntur albis ad gryſeum dilutum accedentibus, dorſum autem leucopæis ſive cinereis. A roſtro in utroque latere per oculum uſque ad finem laterum capitis, macula oblonga tendit nigra. *Alæ* nigræ, non tamen obſcurè. *Cauda* nigerrimas habet pennas, quarum tamen extremitates ſunt albæ, & ſuperius quoque aliquot albis teguntur.

CAPUT XI.

Cocoi Ardeæ ſpecies: alia ſpecies. Gviratinga. Ardeola. Iacarini. Gviratirica. Gviranheemgatu.

COCOI Braſilienſibus, Ardeę ſpecies eſt elegans, Ciconiæ fermè magnitudine. *Roſtrum* habet rectum,

 acu-

acutum, ſex circiter digitos longum, quod in exortu ex flavo vireſcit: *Oculos* cryſtallinos, circello aureo: circum oculos cutem cineream. *Colli* longitudo quindecim digitorum; *corporis* decem, *cauda*, cum qua *alæ* deſinunt. *Crura* ſuperiora mediam partem plumata, octo digitos longa, inferiora ſex & ſemis, cute tecta cinerea; digitos in pedibus quatuor, vulgari modo: quorum medius digitum longus, cæteri breviores unguibus lunatibus, fuſcis. *Guttur* & totum collū ſunt alba, ſummitas capitis & latera nigri coloris cum cinereo mixti. Ejuſdem coloris criſtam elegantem gerit erectam; atque ab ea duæ elegantes plumæ deorſum poſterius dependent, coloris ex nigro ſubcinerei, quælibet quinque digitos & ſemis longa. Anterius collum ſecundùm longitudinem maculatum eſt plumis è nigro & cinereo mixtis. In colli parte anteriori & inferiori, elegantes habet plumas longas, albas, ſubtiles propendētes, quas in pileis geſtare ſolemus. Totum dorſum, alæ & cauda cinerei ſunt coloris diluti cum pauxillo albo mixti; ſuperior medietas crurum ſuperiorum, albis veſtitur pennis. Per dorſi autem longitudinem cinereæ plumæ extenduntur ſubtiles, elegantes, figura ſimiles illis in collo. *Caro* illius bona eſt, & ſæpius comedi.

Reperitur hic & alia *Ardea*, Anatis domeſticæ magnitudine, aut paulò major. *Roſtrum* habet rectum, acutum, medietate anteriore, tam ſuperius, quàm inferius, dupliciter ſerratum, quatuor & ſemis digitos longum. *Caput* & collum habet Ardeæ: *Oculos* nigros, circulo aureo; *Collum* pedem longum; *Corpus* quinque digitos & ſemis, *caudam* quatuor, cum qua deſinūt alæ. Crura tota novem & ſemis digitos longa, ſuperiora mediam partem pennis veſtita: quatuor digiti in pedibus vulgari modo. *Roſtrum* ſuperius eſt fuſcum, prope exortum autem vireſcit è flavo. Totum caput & collum ſuperius pennas habent longiuſculas, pallidè flavas, nigro undatas; ſub gutture albicat. Collum inferius, pectus, & infimus venter plumas habent albas fuſco undatas, quod in ambitu flavo eſt fimbriatum. Totum dorſum & alæ teguntur pennis fuſcis flavo undatis, & remiges alarum pennæ ſunt è nigro & cinereo, æquali parte, mixtæ, extremitatibus albis. *Cauda* conſtat ejuſmodi pennis, qualibus extremitas alarum, ſed transverſim albo lineatis. *Crura* & pedes ſunt obſcurè gryſei coloris, ungues fuſci. *Caro* comeditur, ſapit ut aliarum Ardearum.

QUIRATINGA Braſilienſibus, *Garza* Luſitanis, Ardeæ ſpecies, Alberdeolæ magnitudine & corporis figura. Erectè incedit, collo longo, roſtro extenſo, recto, acuto, flavo, quatuor digitos longo, cujus pars ſuperior nigra, inferior alba. *Crura* alta, ut Ardeæ, ſex circiter digitos longa, pedum digiti ad vulgarem modum: crura exterius (ut & digiti) ſunt flava, interius ex viridi & fuſco mixta. Per totum corpus albiſſimis veſtitur pennis: In collo elegantiſſimis plumis albis, quæ ſubtiliores ſunt plumis Struthionum.

Aquatica eſt avis. Crura ſuperiora ſine pennis.

ARDEOLA columbæ magnitudine vix par: *Collum* habet longiſſimum. *Roſtrum* rectum, acutum, ſuperius fuſcum, inferius ex albo flaveſcēs, duos & ſemis digitos longum, *linguam* brevem, acutam. *Oculos* mediocres, circello aureo, pupilla nigra. *Caput* parvum, *Collum* tenue, ac ſeptem digitos longum, cum corporis longitudo vix ſit quatuor. Crura longa, quodlibet quinq; digitos; ſuperior medietas mediam partem nuda. In pedibus digitos quatuor communi modo diſpoſitos, unguibus lunatis acutis. *Color* talis eſt: prope oculos, ubi roſtrum inſeritur, cutis melini coloris eſt. *Caput* ſuperius veſtitur pennis chalybei coloris pallidè fuſcis inſperſis: totum collum cum pectore & infimo ventre plumas habet alas leucopæis mixtas & pallidis, ut variegatus appareat. *Dorſum* nigrum eſt, ex parte chalybeo fuſcum cum cerei coloris pennis mixtum. Alarum pennæ longæ virentes, in extremitate maculam habent albam, reliqua ſuperficie ex fuſco, cha-

chalybeo, ceteo, & leucopæo ele anter variegata, *Cauda* duos digitos longa, quam tegunt alarum extremitates, quæ cum illa deſinunt. *Crura* ſuperius leucopæo & cereo mixta. Nuda pars & pedes cute melina tecta ſunt. *Vngues* leucopæi. Erecta incedit avis & decenter.

JACARINI Braſilienſibus, Avis carduelis magnitudine. *Roſtellum* habet craſſum, cinereum. *Crura* & pedes cinereos, cum quatuor digitis more vulgari. Totum *corpus* nigris veſtitus pennis, ſed in quibus reſplendet color inſtar chalybis politi. *Alæ* interius albicant. *Oculi* cœrulei, & ponè illos amplum foramen loco aurium.

GVIRATIRICA Braſilienſibus, Avis Alaudæ magnitudine. *Roſtrum* habet craſſum, rectum, ſuperius fuſcum, interius album, & paululum incarnatum. *Crura* cinerea cum quatuor digitis more vulgati. Totum *caput* cum gutture, & colli inferiore & media parte egregiè ſanguinei ſunt coloris: *Oculi* cœruleſcunt; aurium foramina ampla. Latera colli, totum pectus & infimus venter albis veſtiuntur pennis. *Collum* ſuperius habet nigricantes, quibus paucæ albæ mixtæ. *Dorſum* gryſeum eſt (inſperſis nigris paucis) ut & initia alarum: reliquũ ala rum nigrum, ut & *cauda*, quæ tres circiter digitos longa: Oræ laterales in alis ſunt albæ.

GVIRAN HEEMGATU Tupinambis; Avis paſſetis magnitudine. *Caput* ſuperius luteum, & guttur: *Collum*, pectus, & infimus venter flavi coloris, alæ ex vireſcenti & flavo mixtæ ac fuſco diſtinctæ, uti & cauda, ocelli & roſtrum ſunt nigra. *Crura* fuſca; hic mas egregiè canens ut Fringilla, vulgo **Vincke**.

Fœmina ejuſdem magnitudinis plumis paſſeris veſtitur, nec ita canit, ſed clamat 'tſchrip, 'tſchrip, ut paſſer.

CAPUT XII.

Curucui. Caracara. Tijeguacu. Teitei. Guiraguacu beraba. Gviracœreba. Gvirapere a. Iapacani. Cabure. Andira aca.

CURUCUI Braſilienſibus; Elegantiſſima avis, ferè magnitudine Picæ. *Roſtrum* habet breve, latiuſculum, coloris ſulfurei. *Os* amplum, & quando apetit, triangulatum. *Oculos* pulchros cœruleos circulo aureo; & ſub quolibet oculo maculam cutaceam albam, ut gallinæ: in palpebris ſuperius & inferius pilos nigros duriuſculos. *Collum* haud longum. *Crura* brevia, & ad pedes fere plumata pennis nigris. *Caudam* habet quinq; & ſemis digitos longam, latiuſculam. Sub roſtro inferiori in medio, & ad utrumque latus quaſi barbam ſetis compoſitam nigris, ſed in qui . tranſplendet cœruleus, ut in Anatum collo: ſub gutture autem, hæ æ tantum nigræ. Totum *pectus* & infimus venter egregiè miniati ſunt coloris; totum *dorſum* & cauda ſuperius ex cœruleo & igneo ſplendidè vireſcunt. Extremitas *caudæ* totam habet nigram: inferius autem cauda pennas habet albas, nigro transverſim eleganter ſtriatas. Initium alarum etiam inſigni illa viriditate ſplendet, media pars caneſcit, nimirum plumis nigticantibus, minutiſſimis punctulis canis conſperſis, ut anates eſſe ſolent. Ultima pars, ſcilicet longæ alarum pennæ ex fuſco nigreſcunt. *Crura*, ut dixi, ferè tota veſtita, nigris pennis, cætera cum pedibus fuſca ſunt è cinereo. *Digitos* habet diſpoſitos ut Pſittacus. *Pennæ* ſubter alas ſunt canæ.

CARACARA Braſilienſibus, *Gaviaon* Luſitanis, Niſi ſpecies, Avis magnitudinis Milvij, *caudam* habet longam novem digitos, *alarum* longitudo quatuordecim digitorum, quæ tamen nondum ad finem caudæ pertingũt. *Color* pennarum totus eſt ravi

coloris cum albis & flavis punctulis. *Cauda* albo & fuſco eſt variegata. *Caput* Accipittinum, *roſtro* adunco, mediocriter magno, nigro. *Crura* habet lutea, pedibus accipitrinis, unguibus ſemilunaribus nigris acutiſſimis & longis. Avis gallinis valde infeſta.

Habui aliam ejusdem magnitudinis, & colore pennarum ut præcedẽs, ſed pectus & venter erant alba. *Oculi* aurei, & cutis circum eos flava. *Crura* lutea.

TIIEGUACU Braſilienſibus, Avicula paſſeris magnitudine, aut paulò major. *Roſtellum* habet breve, triangulare, latiuſculum, nigrum. *Ocellos* ſapphyrinos: *Crura* & pedes cerei coloris, unguiculis fuſcis, digiti diſpoſiti more vulgari. Tota avicula veſtitur pennis coracinis: at in ſummitate capitis maculam habet clypeiformem ſplendentis ſanguinei coloris. Totum *dorſum* autem ferè & utramque alam ſuperius ad partem obtendit macula nigro-cœrulea. *Cauda* brevis & nigra.

TEITEI Braſilienſibus; quam etiam vocant *Guiranhemgeta* & *Guraundi*. Avicula Rubeculæ magnitudine. Aviario includitur pro canora ave, ſed pipit tantum ut Rubrica, Germanis Gimpel. *Veſcitur* paco & mamao. *Roſtrum* habet breve, craſſiculum, nigrum. *Caput*, collum ſuperius, alæ, & totum dorſum, & cauda nigris veſtiũtur penuis, quibus aliquid cœrulei, admixtum, ita ut ſplendeant inſtar chalybis. *Guttur*, collum inferius, pectus, totus infimus venter, & crura ſuperiora ſunt lutea: ad exortum roſtri ſuperioris poſt nares maculam habet è pennis luteis. *Crura* & pedes fuſci ſunt coloris; & hic eſt mas.

Fœmina proportione & magnitudine planè reſpondet mari, eodem roſtro, & ijsdem cruribus; ſed color plurimùm differt; eſt enim viridis, ut Acanthis. Germanis, Zyſchen. Alæ ac caput cum collo ſuperius paulum fuſceſcunt & cœruleſcunt mixtim. *Delectantur* hæ aviculæ quinque aut ſex conjunctim aviario includi.

GVIRAGVACV BERABA Braſilienſibus. Avis Carduelis magnitudine. *Collum* inferius *dorſum* & ventris extremitas lutei ſeu aurei eſt coloris. *Caput* ſuperius & collum, dorſi medietas anterior, alæ & cauda dilutè viridis. In alarum extremo fuſcæ pennæ mixtæ ſunt. Sub gutture ad oculos uſque maculam habet magnam, nigram. *Roſtellum* habet rectum, acutum, flavum, ſuperna parte paulùm nigricans. *Crura* & pedes fuſci coloris.

GVIRACOEREBA Braſilienſibus. Avis Fringillæ magnitudine. *Roſtellum* habet nigrum, tres quartas partes digiti longum, acutum, & paululùm deorſum flexum. *Oculos* nigros. *Linguam* multiplicitet fiſſam: In capite ſuperius mitellam thalaſſinis pennis, reliquum caput, guttur, & totum corpus inferius, pectus, & totus infimus venter, cum dorſi medietate poſteriori cœruleis veſtiuntur pennis, lacteſcentibus, & à pectore per initia alarum ad dorſum, ubi incipit cœruleus color, linea lata cœrulea tranſit transverſim per exortum alarum: totum autem collum ſuperius cum medietate dorſi anteriore profundè nigris ſubtilib. holoſericis veſtirut plumis. *Cauda* ſeſquidigitum longa eſt & nigra. *Alæ* magnæ, quæ ad medietates laterales flaveſcunt. Flavedo autem illa tegitur, nec videri poteſt, quando avis conſidet, quando verò volat, alæ ex nigro & flavo eleganter ſtriatæ videntur. Interius alæ fermè totaliter flavæ ſunt. *Crura* ſuperiora pennis nigricant, & cœrulea quodammodo ſunt: Inferiora nuda, & cinnabrij coloris una cum pedibus, unguiculi in pedibus nigri. Habent autem pedes digitos quatuor, vulgari modo diſpoſitos.

GVIRAPEREA Braſilienſibus; Avis Alaudæ magnitudine. *Roſtrum* habet breve, craſſiuſculum, nigricans. *Caput* ſuperius & collum, totum dorſum & infimus venter, pennas habent obſcurè flavi coloris, ut cera citrina: Caput inferius, guttur & collum inferius cum pectore nigras, quales & paucæ in ventre flavis ſunt intermixtæ. *Cauda* duos digitos longa, & prætetit alas. Conſtat autem cauda & alę pennis fuſcis & nigricantibus, quarum

rum quælibet cum laterali extremitate thalaſſina, ita ut fuſcæ alæ thalaſſino videantur ſtriátæ. Caudá itidem. *Crura* ſuperiora etiam cerei coloris; inferiora cum pedibus obſcurè cinetei. Digiti quatuor modo vulgari, unguibus nigricantibus.

JAPACANI Braſilienſis, Avis magnitudine *Bemtere* aut *Schanepué*. *Roſtrum* habet nigrum, oblongum, acuminatum, & paulùm deorſum incurvatum. *Oculos* aureos, pupilla nigra. *Caput* veſtitur pennis nigricantibus, collum ſuperius, dorſum, alæ ex umbra & nigro mixtis. *Cauda* ſuperius nigricans, inferius albo maculata eſt. *Pectus*, & totus infimus venter ac crura ſuperiora ex albo & flavo mixta, ac lineis ſeu ſtrijs transverſis nigricantibus intertexta. *Crura* fuſca Digiti in pedibus quatuor vulgari modo, unguibus acutis & nigris.

CABVRE Braſilienſibus; Noctuæ ſpecies: Avis magnitudine Turdelæ. *Caput* habet rotundum, roſtrum breve, aduncum, flaveſcens, duo foramina narium. *Oculos* pulchros, magnos, rotundos, flavos, pupilla nigra. Sub oculis, & ad latera roſtri multos habet pilos, longiuſculos, fuſcos. *Crura* brevia, totaliter pennis veſtita, flava, uti & pedes. In ijs autem quatuor digitos, more vulgari, unguibus ſemilunatibus, acutis, nigris. *Caudam* latam, prope cujus exortum alæ deſinunt. In toto capite, dorſo, alis, cauda, coloris eſt umbræ dilutæ: ac in capite & collo minimis, in alis majoribus maculis albis variegatur. *Cauda* verò albo eſt undatá. *Pectus* & infimus venter albicant, & maculis umbræ dilutæ variegantur. Facilè manſueſcit. *Collum* ita circumagere poteſt, ut roſtri acies exactè dorſi medietatem oſtendat. *Ludit* cum hominibus inſtar ſimiæ, & varios mimos facit adſpectu ſuo, & crepitus roſtello; præterea pennas ad latera capitis erigere poteſt, ut cornicula, ſeu auriculas repræſentent. *Victitat* carne cruda.

ANDIRA ACA Braſilienſibus, Veſpertilio cornutus. Multi hic reperiuntur in Palmis nuciferis degentes; paulò majores noſtratibus, prænigues, cinerei coloris, mollibus & longioribus pilis, auribus latis. In ſingulis pedibus habent quinque digitos, acutis unguibus armatos. *Dentes* candidi, & ſupra naſum corpuſculum, ejusdem cum auribus longitudinis, ſatis grande ex materia qualis illius rictus, flexile ſeu mobile. Alatum longitudo æquat ſemipedem Rhynlandicum.

CAPUT XIII.

Macuacagua. Columbæ ſilveſtris ſpecies. Anas ſilveſtris. Urubitinga. Mareca utraque. Tyeguacu parvara. Tangara utraq;.

MACUCAGUA Braſilienſibus: Gallinæ ſilveſtris ſpecies, magnitudine Gallinæ noſtratis vel etiam major. *Roſtrum* habet nigrum, plus ſeſquidigito longum, anterius paulò incurvum, ut perdicis: In roſtri medietate duo narium foramina ampla. *Oculos* nigros, poſt eos aliquanto ſpacio aures more gallinarum. *Corpus* craſſum, *Alæ* cum en deſinunt, nullam enim habet caudam. Crura inferiora nuda, duos & ſemis digitos longa. In pedibus tres habet digitos anterſum verſos, craſſiuſculos, unguibus brevibus, obtuſis. *Calcaneus* rotundus, ut in Struthione, & paulùm ſupra illum breviuſculus digitus verſus interiora, ungue obtuſo. Totum *caput* & collum punctulatum eſt obſcurè flavo & nigro, ſub gutture albicat. *Pectus*, venter & dorſum obſcurè cinerei ſunt coloris. *Alæ* umbræ coloris per totum undatæ nigro, præter remiges pennas, quæ totaliter nigræ. *Crura* ſuperiora pennis veſtita, uti venter, inferiora cœruleſcar cum pedibus, ungues gryſei. *Carnoſa* admodum eſt avis, & tantum carnis habet, quantum duæ gallinæ domeſticæ vix habeant: eſtque boni ſaporis. Sub cute craſſa & pingui cuticulam habet, aliam qua caro tegitur. *Victitat* variis fructib. qui ex arboribus ſilveſtribus deci-

decidunt. In ventriculo illius inveni fabas ſilveſtres, ſemina Araticu. Humi currit, nam pedes inepti ad arbores ſcandendum. *Ova* ponit Gallinaceis paulo majora, coloris cœruleo-viridis.

COLUMBÆ ſilveſtris ſpecies ex Inſula S. Thomæ allata, noſtratum magnitudine & figura: ſed roſtro ſuperius adunco, & coloris in medietate anteriori tota cœrulei, cum albo & pauco flavo mixti, in poſteriore tota ſanguinei. *Oculi* nigri, circulo cœruleo. Pennis tegitur per totum viridibus, ut Pſittacus. Remiges alarum ex viridi ſuſceſcunt, ut & extremitas caudæ. Sub ano flavo habet pennas. *Crura* & pedes eleganter crocei coloris, ungues autem fuſci.

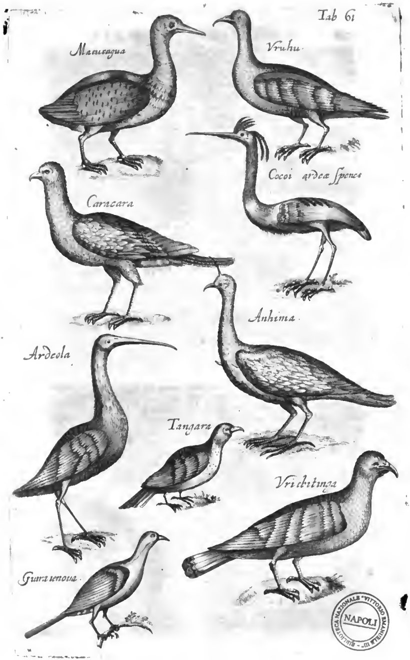
ANAS Silveſtris, magnitudine Anſeris. *Roſtrum* habet nigrum. *Crura* fuſca, uti & pedes. Tota nigra eſt, exceptis principiis alarum, quæ alba: Nigredini tamen illi viridis color tranſplendet. *Criſtam* in capite gerit nigris plumis conſtantem, & maſſam carnoſam corrugatam, rubram ſupra roſtri ſuperioris exortum. *Cutem* quoq; haberrubram circum oculos. *Caro* bona & copioſa. *Figuntur* plerumq; in altis arboribus conſidentes; nam poſt lotionem in aqua frigida altas ſubeunt arbores, captandi aeris & Solis cauſa.

VRVBITINGA Braſilienſibus; (ſed dubito adhuc de hoc nomine, nam nobilior eſt hæc avis quàm Urubitinga) Avis Aquilæ ſimilis, Anſeris femeſtris magnitudine. *Roſtrum* habet craſſum, aduncum, nigrum, & circa nares cutem flaveſcentem. *Oculos* magnos, ſplendidè aquilinos. *Caput* groſſum. *Crura* & pedes luteos, in pedibus quatuor digitos vulgari modo diſpoſitos; *Unguibus* lunatis, longis, nigris: *Alas* amplas: *Caudam* latam. Tota veſtitur plumis fuſcis & nigricantibus; Per alas autem undatim quaſi cinereus miſcetur. *Cauda* novem digitos longa, ad ſex alba, in extremitate ad tres nigricans, in extremitate tamen rurſus minimum eſt albi. Egregiæ ſtaturæ eſt avis.

MARECA itidem Anatis ſilveſtris ſpecies, ſed parva. Roſtrum habet anatinum fuſcum, ad cujus exortum in utroque latere macula rubra. *Caput* ſuperius eſt leporini gryſei coloris, latera capitis ſub oculis tota alba. Totum pectus & infimus venter ligni quemu ſecti colorem obſcurè æmulatur, variegati præterea punctulis nigris. *Crura* & pedes nigri. *Cauda* gryſea. *Alæ* elegantes, in exortu ex gryſeo ſubfuſcentis coloris, remiges autem ſunt in uno latere prioris coloris, tota autem medietas extrema dilutè bruneſcentis, qualis in pedibus eſſe ſolet, in medio autem coloris viridis tranſplendentis, cum fimbria nigra, qualis in anatum collis. *Caro* valde bona.

MARECA alia ſpecies, ejusdem cum antecedente magnitudinis & figuræ. *Roſtrum* habet nigrum ſplendens. Summitas capitis, collum ſuperius, totum dorſum umbræ coloris cum fuſco mixti. Sub gutture albicat. *Oculi* nigri, & ante quemlibet macula parva rotunda, plumis ex albo flaveſcentibus. Totum pectus & infimus venter obſcutè gryſei coloris cum aureo mixti. *Cauda* nigra. Alarum pennæ fuſcæ, quibus viride tranſplendet: & mediæ pennæ alarum eximia viriditate & cœruleo in fuſco tranſplendent, hic & undam nigram habent, extremitas autem remigum tota eſt alba. *Crura* & pedes inſigniter rubri ſeu miniati coloris. Afflata avis pedibus apprehenſa manus & linteamina tingit colore miniato ſanguineo. Boni ſaporis habent carnem, ſed paulùm amaricantem.

TIIEGVACU PAROARA Braſilienſibus; Avis Alaudæ magnitudine. *Roſtrum* habet breve, craſſum, ſuperius fuſcum, inferius albicans. *Caput* ſuperius, latera ejus & guttur ac collum inferius habent pennas flavas, ſanguinei coloris pennis punctulatas (& hæc fœmina quidem, mas enim hæc tota habet ſanguinea.) *Collum* ſuperius, & totum dorſum cineteas, umbra aliquatenus mixtas. *Alæ* fuſcas oris albeſcentibus præditas, ut & cauda; ſed alæ teguntur cinereis, dorſum maximam partem exceptis extremitatibus. Latera colli, pectus & totus venter, & crura ſuperius albis teguntur pen-

BIBLIOTECA NAZIONALE "VITTORIO EMANUELE III" NAPOLI

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE III NAPOLI

Digitized by Google

pennis. *Crura* inferiora & pedes fuſci ſunt coloris; quatuor digiti more vulgari poſiti. *Ocellos habet nigros.*

TANGARA Braſilienſibus. (Reperiuntur ejus aliquot ſpecies colore variantes.) *Prima* elegans, magnitudine Fringillæ. *Roſtrum* habet rectum, craſſiuſculum, nigrum. *Oculos* nigros. *Crura* & pedes ex cinereo fuſcos. Supra roſtri exortum ſupernè maculam è pennis nigris. Totum *Caput* & collum ſplendentibus viridibus ſeu thalaſſinis pennis veſtiuntur. Initium dorſi inſtar collaris ambiunt nigerrimæ pennæ. *Dorſum* autem ſub alis uſque ad exortum caudæ veſtitur plumis luteis. Totus infimus venter egregiè cœruleſcit. Alæ nigræ ſunt, & earum extremitates laterales cœruleæ, ita ut totaliter cœruleæ appareãt complicatæ, & ſola extremitas nigra videatur. Initium alarum exterius etiam thalaſſinis pennis nitet, & cuique alæ ſuperius in dorſo, ſeu in extremitate ſuperiori laterali flavę pennę ſunt mixtæ. *Caudam* habet latam, ſeſquidigitum circiter longam, nigram pennis, ſed quarum extremitates laterales cœruleæ ſunt. Extremitas caudæ eſt nigra. Includitur caveæ, & clamat *zip, zip*, ſeu ut Rubrica Germanis Gympel. *Veſcitur* farina & pane.

Secunda ſpecies: figura & magnitudine paſſeris noſtratis. *Roſtellum* habet ex flavo fuſcum, latiuſculum, in extremitate acutum, cujus inferior pars multò brevior ſuperiore. *Ocellos* nigros. Totum *caput*, egregiè miniatis tegitur pennis, totum reliquum corpus cum alis & cauda ſplendidè nigris. *Crura* ſuperiora albis pennis, & in latere exteriori maculam oblongam miniatam habent, quaſi ſanguine maculata. *Crura* inferiora & pedes cinerei ſunt. In pedibus digiti quatuor more vulgari. *Cauda* brevis digitum longa, & alæ prope illius exortum deſinunt.

CAP. XIV.

Anhima. Pitangva gvacu. Attingvacu camacu. Gvira acangatara.

ANHIMA Braſilienſibus: Avis aquatica ex rapacium genere, major cygno. *Caput* habet haud magnum, Gallinacco ſimile & roſtro nigro: cujus ſuperior pars paulò longior inferiori, & in extremitate deorſum incurvatum. *Oculos* pulchros aureos, pupilla nigra, & exterius nigro circulo. In capite prope exortum roſtri cornu gerit erectum, extremitate ſua antrorſum verſus incurvatum, paulò plus quam duos digitos longum, et aſſitiei chordæ majoris in Viola majore, rotundum quaſi tornatum eſſet, coloris albicantis, ſeu oſſei. Circùm cornu plumellæ ſubtiles breves eriguntur albæ & nigræ. *Collum* habet plus ſeptem digitis longum, reliquum corpus ad caudę exortum ferè ſeſquipedem. Alas ampliſſimas, utpote quarum plumarum longitudo ſeſquipedem ſuperet. In cujuſque alæ antica parte duo cornua recta triangulata ex ipſo oſſe alæ enata obtinet, craſſa minimi digiti apicem, & conicę triangulatæ figuræ. Eſt autem quodq; anteriorum digitum longum, poſteriora paulò breviora coloris fuſci. *Caudam* habet decem digitos longam, inſtar anſerinæ latam. Crura ſuperiora quatuor digitos longa, & quoad medietatem inferiorem pennis nuda: Inferiora quinq; digitos longa, ferè duos craſſa. In quolibet pede quatuor digitos obtinet more Gallinarum diſpoſitos, quorum medius trium anteriorum quatuor & ſemis digitos longus, reliqui duo tres & ſemis: poſterior autem ferè duos. Quilibet unguem habet corniculatum nigrum, digitum longum, & in poſterioribus digitis paulò longiorem. *Cute* fuſca & ſquamoſa teguntur & digiti, & crura nuda. *Capitis* vertex plumulis variegatus eſt albis & nigris: ad latera, in gutture & colli medietate ſuperiori nigricat, inferior medietas colli & pe-

ctus variegantur albis, cinereis & nigris pennis. *Venter* interior albas in torum habet pennas, ad latera ſub alis, & in dorſo ſunt nigræ, ſed quibus albæ hincinde permiſcentur. *Cauda* eſt nigra; *Alæ* etiam nigræ exceptis oris extremis (prope oſſa) ubi ex albo flaveſcentibus pennis variegatæ ſunt. Terribilem clamorem edit *vyhu, vyhu* vociferando. Nunquam ſola invenitur, ſemper par, mas & fœmina junctim incedunt, & una mortua, altera à ſepultura nunquam diſcedit. *Cornu* quod in capite gerit, remedium eſt contra venenum, ſi in vino per noctem infundatur. Idem remedium eſt contra ſuffocationem uteri, & in difficili partu. Hæc quam deſcripſi, fœmina eſt; mas duplæ magnitudinis. *Nidum* ſuum facit è luto ad caudices arborum ſuper terram, figura furni.

PITANGVA GVACV Braſilienſibus, *Bemtere* Luſitanis, magnitudine æquat Sturnum. Roſtrum habet craſſum, latum, pyramidale, paulò plus digito longum, exterius acuminatum. *Collum* breve, quod ſedens contrahit. *Corpus* ferè duos & ſemis digitos longum. *Caudam* latiuſculam, tres digitos lõgam, crura & pedes fuſcos, quatuor digitos more vulgari. *Caput*, collum ſuperius, totum dorſum, alæ & cauda coloris ſunt è fuſco nigricantis, pauxillo viridi admixto. *Collum* inferius, pectus, & infimus venter habent flavas pennas, ſuperius autem juxta caput corollam (quaſi monachicam) albi coloris. Sub gutture ad exortum roſtri albicat. *Clamat* alta voce.

Quædam harum avium in ſummitate capitis maculam habent flavam, quædam ex parte luteam. Vocatur à Braſilienſibus Cuiriri, alias per omnia Pitanguaguacu ſimilis.

AIINGVACV CAMACV Braſilienſibus: Avis Turdelæ ferè magnitudine. *Caput* habet ſatis groſſum, collum mediocriter longum; Corpus tres digitos longum: *Roſtrum* paululum aduncum, coloris ex viridi & flavo mixti. *Oculos* ſanguineos, pupilla nigra. *Crura* cinerea mediocris longitudinis, ſuperius pennis veſtita. In pedibus digitos quatuor, vulgari modo. *Caudam* longiſſimam nimirum novem digitos longam, decem circiter pennis conſtantem, quarum quædam inferiores ſunt breviores ſuperioribus. Totum caput, collum, dorſum, alæ, & cauda pennas habent brunnas ſeu fuligineas, quæ in cauda paulò ſaturatiores ſunt reliquis. Extremitas cujuslibet pennæ caudæ ſemidigitum longa, alba eſt, & inter album & ruffum nigro umbrata. Guttur, pectus, & infimus venter ac ſuperiora crura cinereis pennis veſtiuntur. In capite longiuſculas habet pennas, quas inſtar duorum cornuum poteſt ſurrigere. Elegans avis ob longitudinem caudæ.

GVIRA ACANGATARA Braſilienſibus. Avis picæ variæ magnitudine. *Roſtrum* habet digitum longum, cujus ſuperior pars paulùm adunca, totum autem obſcurè flaveſcit. *Oculos* cryſtallinos, circulo fuſco. *Collum* duos digitos longum, *Corpus* tres. *Cauda* longiſſima, nimirum octo digitos, conſtans octo pennis rectis. *Crura* ſuperiora pennis veſtita, & ſeſquidigitum longa, ut & inferiora. In pedibus digiti quatuor, more pſittacorum, & quidem versùs interiora ſunt duo breviores, versùs exteriora duo longiores in quolibet pede. Totum *caput* pennis veſtitur, quæ in medio ſecundum longitudinem (proximè ſcapum) fuſcæ, in lateribus flaveſcentes, ut criſta. Collum & alæ è contrario pennas habent in medio flaveſcentes, & ad latera fuſcas. Extremitas alarum ferè planè fuſceſcit. Totus *venter*, dorſum, (exceptis alis) crura ſuperiora, & exortus alarum, ad trium & ſemis digitorum longitudinem pẽnis conſtant ex albo pallidè flaveſcẽtibus, reliquum caudæ fuſceſcit, extremitas autem albas oras habet. *Crura* inferiora, & pedes thalaſſini ſunt coloris. In capite longiores pennæ in criſtam eriguntur. Ingentem in ſilvis excitat clamorem.

CAP.

CAPUT XV.

Matuitui. Aracari. Anhinga. Ipecati apôa. Pullus gallinaceus. Innominatæ tres.

MATVITVI Braſilienſibus, Avis ſturni magnitudine. Brevi collo, pectore forti, cruribus brevibus, cauda duos & ſemis digitos longa. *Roſtrum* habet rectum, forte, cujus ſuperior pars paulùm prominet acumine inclinato, cinnabrij coloris. Totum *caput*, collum ſuperius, dorſum, alę, & cauda conſtat pennis fuſcis pallidè flavo maculatis; apparentib. partim punctulatis, uti in Niſo. Sub gutture flavas habet pennas. Pectus & venter albis veſtiuntur, quę fuſco ſunt pũctulatæ. Crura obſcurè cineraſcũt.

ARACARI Braſilienſibus: Avis magnitudine picæ Martiæ. *Roſtrum* habet quatuor digitos longum, ſeſqui latum, ſeu altum, tres & ſemis craſſum, ubi craſſiſſimum, paulùm deorſum incurvatum, inſtar gladij Turcici, & in extremitate acutum, inſtar pſittacini; eſtque ſuperior pars paulò longior inferiori. *Roſtrum* ſuperius & inferius plus mediam partem ab extremitate numerando ſerratum dentibus: ſuperior pars roſtri major inferiore; eſt autem roſtrum canum, leviſſimum, levius ſpongia, ſuperius album, linea in ſummitate craſſa nigra ſecundùm longitudinem diſtinctum: Inferior tota eſt nigra; totum inſeritur in caput triangulatum, & ubi inſertio eſt linea triangulari in alba circumſcriptum. *Linguam* habet quatuor digitos lõgam leviſſimam, aſpectu planè pennam referentem, aut etiam plumata eſt & nigra, (ſi pennam habere lingua dici poſſit.) *Caput* non ita magnum habet, latum, compreſſum. *Oculos* magnos, pupilla nigra, circulo flavo, reliquas extremitates nigras. *Collum* haud longius Pſittacino. *Corpus* à colli exortu ad caudam uſque quinque circiter digitos lungum. *Cauda* inſtar picę latiuſcula, & ſex digitos, vel paulò plus longa. *Crura* & pedes nigricantes ex viridi, Pſittacorum ſimiles, duos digitos habent anterius, quorum unus lõgior altero, duos retrò, itidẽ inęqualis longitudinis; ungues incurvati, fuſci, ſeu nigri. Crurũ ſuperiorum longitudo duorum digitorũ, inferiorum ſeſqui. Totum caput & collum uſque ad initium pectoris nigras habet plumas, & ubi deſinunt, circulariter finiuntur. *Pectus* verò & infimus venter totus eleganter flavis veſtiuntur pẽnis, cum pavonino mixtis: Per Pectus autem transverſim linea digitum lata ſanguinei coloris ducta eſt ab uno latere uſque ad alterum. Totum dorſum, alę, cauda, & crura ſuperiora veſtiuntur pennis ex nigro viridicantibus, uti in noſtratibus picis color eſſe ſolet. Extremitas dorſi ante initium caudæ etiam ſanguinei coloris, plus uno imperiali in circumferentia. *Alæ* deſinunt ad exortum caudæ, & interius è cinereo ſunt ſubfuſci coloris. *Roſtrum* interius eſt nigrũ. Avis hæc quaſi ſuum nomen profert, clamando acuto ſono, ſed non admodum clangoſo *Aracari.*

ANHINGA Braſilienſibus Tupinamb. Mergi aquatici ſpecies elegãs; *corpus*, excepto collo, anatis domeſticæ Europeæ habet magnitudine. *Roſtrum* rectum, haud craſſum, acutiſſimum, tres digitos longum, & per roſtri medietatem anteriorem tam ſuperius, quàm inferius duplicem ordinem acutiſſimorum hamulorum retroverſorum. *Caput* parvum, longiuſculum, ſerpentini æmulum, paulò plus ſeſquidigito longum. *Ocellos* nigros, circulo aureo. *Collum* tenue, teres, pedem longum, corpus autem tãtum ſeptem digitos, crura brevia, ſuperiora duos digitos longa, pennata; inferiora vix ſeſquidigitum; quatuor digitos, tres anterius verſus, membranis junctos more anatum, aut corvi aquatici, quartus digitus brevior ad latus inferius extenditur, itidem membrana reliquis connexus; unguibus lunatis omnes acutiſſimis. *Caudam* latam, decem digitos longam; duodecim pennis conſtantem, alæ circa medietatem caudæ deſinunt.

Roſtrum gryſeum eſt, & poſt exortum paulùm flaveſcit. Caput totum & collum plumis ſubtiliſſimis tegitur ad tactum holoſericum referentibus: Coloris in capite & collo ſuperius ex gryſeo ſubflaveſcentis: ſub gutture, & in collo inferius gryſei coloris, ut pelles illæ (Werchfelle vocant) ex quibus mitræ fiunt muliebres, & ad tactum, & adſpectum illius pellis pilos refert. Totum pectus, & infimus venter, & crura ſuperiora plumis mollibus veſtiuntur coloris argêtei. Initium dorſi pennis fuſcis, ſed quarum quælibet in ſui medio maculam habet oblongam ex albo pallidè flavam, ita ut punctulatim appareat: reliquum dorſi nigras habet pennas. *Alæ* obtinet longas, quarum initium totum ejuſmodi brevibus pennis tegitur, uti initium dorſi, ſequitur ordo mediam partem, id eſt, uno latere canarum, altero nigrarum: Remiges autem nigræ ſunt. *Cauda* nigris ſplendentibus pennis conſtat, quarum extremitas gryſea. *Crura* & pedes ex obſcurè flaveſcente gryſei ſunt coloris. Solertiſſima in capiendis piſcibus: nam, more ſerpentum, contracto prius collo, ejaculatur roſtrum in piſces, ac unguibus eos prævendit. *Carnem* illius comedi, ſed haud melior eſt, quàm caro Lari.

IPECATI APOA Braſilienſibus: *Pata* Luſitanis, id eſt, Anſer, nobis Anas ſilveſtris magnitudine anſeris, octo vel novem menſium, figura planè ut noſtrates anates. *Venter* & interior pars caudæ, collum totum cum capite pennas habet albas, dorſum uſque ad collum, alæ, & ſummitas capitis nigras, cui viriditas mixta, ut in noſtrarum anatum coll s. In collo & ventre albis pennis nigræ paſſim ſunt inſparſæ. In his differt à noſtratibus, quod ſit *primò* major: *ſecundò* roſtrum anatum quidem, ſed nigrum, & in extremitate aduncum. Tertiò ſuper roſtrum criſtam gerit carneam, craſſam, latam & rotundam ferè, nigram, albis maculis inſignitam. *Criſtæ* altitudo eadem; inter criſtam & roſtrum (in ſummitate nimirum roſtri) foramen transverſum magnitudine piſi eſt, ab utroque latere conſpicuum, quod narium vice fungitur. Quartò pedum & crurum color non ruber, ſed è cinereo fuſcus. *Carnem* multam & bonam habet, nam ſæpiſſimè comedi. *Reperitur* paſſim ad fluvios.

Alium habui per omnia ſimilem priori, excepto, quod longiores illæ pennæ in alis, inſigni brunno ſplendebant colore, puto marem hunc eſſe, alteram fœminam.

ANNOTATIO. Geſnerus pene ſimilem dedit iconem ſub nomine Anatis Indicæ, cujus picturam ſe à Catdano accepiſſe memorat. Sed color pennarum nonnihil differt ab Auctoris noſtri deſcriptione.

PULLUS gallinaceus monſtroſus, magnitudine pulli recens excluſi. *Caput* habebat anaticum, ſuperius tamen magis in acumen deſinens. *Roſtrum* anaticum, latum, cujus ſuperior extremitas deorſum inflexa. *Ocellos* parvos, collum breve; *alas* parvulas juxta priora crura poſitas: quatuor crura gallinacea, carebat pectore, quippe eo loco, quo pectus eſſe debebat duo crura habens, quodlibet ſuperius tres quadrantes digiti lõgum, inferius quadrantem; & in ſingulis quatuor digitos gallinaceos. Poſteriora duo crura ejuſdem figuræ & longitudinis cum anterioribus mirè poſita erant, ſiniſtrum quidem more naturali, dextrum verò in exortu ſuo ſiniſtro erat adnatum, & quaſi ſurſum vergebat, eo modo quaſi duo ſiniſtra crura fuiſſent, & unum dextrum loco ſiniſtri in exortu fuiſſet adglutinatum: atque ideo urypigio carebat, quia nullum intervallum inter crura hæc poſteriora, & caudæ loco ipſi ſiniſtro cruri exterius longiuſculi pili caneſcentes erant adnati. *Pedes* habebat gallinaceos, & digitos eodem modo diſpoſitos: ſed quilibet pes totus inverſo ordine poſitus erat, ita, ut inferior pars eſſet ſuperior, & ſuperior inferior, unguiculique etiam ſurſum non deorſum vergebant. Totum *caput*, collum, venter, alæ, dorſum, & ſuperiora crura non veſtiebantur pēnis, ſed pilis nigris ſemidigitum longis, qui ſub ventre & gutture paululum caneſcebant. In ſumma, planè monſtroſus pul-

pullus. *Crura* inferiora & pedes fuſci coloris, uti & roſtrum, vitalia viſcera habebat gallinacea, ſed inordinate diſpoſita. *Cor magnum.* Vivebat cum excluderetur.

Avis (*cui Auctor nomen non adſcripſit*) magnitudine Alaudæ, figura Matuituy. *Roſtellum* habet rectum, ni rum: *Oculos* nigros, *crura* communia fuſca: *Caudam* latiuſculam, & alis lõgiorem. Totum *Caput* ſuperius, collum ſuperius, dorſum, alæ, & cauda, rufeſcentis ſunt coloris, ex rubro, umbra & albo mixti. Guttur, collum inferius, & infimus venter albi ſunt coloris. Per oculum utrumque à roſtro transverſim maculam habet oblongam fuſcā. Clamat *Gip, Gip*, ut junior gallo-pavus ferè.

Avis (*cujus nomen Auctor non prodit*) magnitudine Paræ, & ejusdem figuræ. *Roſtro* nigro, craſſiuſculo; *capite* nigro, *pectore* & ventre cano; dorſo, alis & cauda fuſceſcentibus, *cruribus* fuſcis. Clamat *Zip, Zip*, ut Paſſer.

Avis (*quam Auctor non nominat, ſed tantum admonet eſſe ſpeciem Curucui, de qua cap.* 12.) magnitudine Picæ ferè. *Roſtrum* habet breve, craſſiuſculum, paululùm deorſum incurvatum, griſeum ſeu cineteum: *Oculos* nigros, circulo croceo; *Caput*, collum, dorſum ſuperius, & cauda ſuperius coloris nigri cũ viridi cœruleo perſplendente, ut in chalybe polito: *Alæ* fuſcæ; Totum pectus & infimus venter egregij coloris miniati: *Caudæ* inferius albas habet pennas, transverſim nigro ordine undatas. *Crura* brevia, fuſca ſunt: digitis quatuor, more Pſittacorũ diſpoſitis. *Reperitur* hic & alia ARDEÆ ſpecies: tota alba, roſtro croceo, recto, acuto: Oculis nigris, circulo aureo, cruribus & pedibus nigris. *Roſtrum* habet quinq; digitos longum, *collum* longiſſimum, nimirum quinq; digitos ſupra pedem. *Corpus* ſeptem digitos longum, *caudam* quinq;, cum qua alæ deſinunt. *Crura* ſuperiora octo digitos longa, & ex parte pennis veſtita, inferiora ſex digitos. *Digiti* pedum cõmuni modo ſe habent, quorum medius anteriorum quatuor digitos longus, reliqui breviores, omnes unguibus lunatis prædíti nigris.

DE AVIBUS AQUATICIS BRASILIANIS.

INter Aves marinas quæ in Braſilia reperiunt, ſeptem ſunt notatu digniores.

Prima eſt QUIRATINGA grui magnitudine par, plumis candidis, roſtro prolixo atque acuto, crocei coloris; cruribus oblongis è rubro ſubflavis. Collum ipſius veſtitur plumulis tam ſubtilibus & elegantibus, ut cum ſtruthionum plumis certent.

Altera eſt CARIPIRA, quæ quod in binas partes bifurcatam caudam diſtinguat, interdum explicans interdum contrahens, ſartoriæ forcipis inſtar, Raboforcado ab Hiſpanis dicitur. Reperitur paſſim in utraq; India. Plumas ejus quòd longo tempore durent, ſagittis ſuis adhibent Barbari. Ximenes *adipem* ad cicatrices faciei delendas, & arthritidis dolores ſopiẽdos, ſingulare eſſe remedium narrat. Et ſibi donati alarum remigium ita ut volant diſtentum, amplius quam mortalis ullus diſtento utroque brachii poſſit complecti, occupaſſe ſpacium, addit. Non facilè capitur, niſi fortè in deſerta aliqua inſula, in qua pullos excludit. *Nieremb. H. Exot. l.* 10. *c.* 38. *De Laet. Ind. Occid. l.* 15 *c.* 13.

Tertia CALCAMAR columbę eſt magnitudine ſed volandi neſcia. In fluctibus ova ponit & excludit; quos etiam alarum atque pedum remigio ſecati pervelociter. Malacia & pluviis imminentibus tanto numero naves circumfluitant, ut à nautis faſtidiantur.

Quartam AYAYAM nominant, picæ magnitudine, longo roſtro cochlearis inſtar, plumis candidis rubris maculis eleganter ſuffuſis, ſingularis in piſcibus capiendis induſtria.

CARACURA eſt quinta, exili corpore, ſubcinerei coloris, pulchris oculis, iride elegãter ubẽre, ita vocalis, ut majoris longè molis quis opinaretur. Ante ſolis ortũ orcum & ſub occaſum auditur, certo, ut volunt, ſerenitatis futuræ indicio.

Sexta eſt GUARA, picæ magnitudine, oblongo roſtro, & anteriore parte recurvo, longis pedibus. Primum excluſa nigricat, deinde evadit cinerea; ubi autem volare incipit egregiè candicat, ſenſim autem rubeſcit, donec ætate plumæ illius colorem induunt purpuræ æmulum, quem ad ſenectam usq; retinent. Victitant piſcibus, carnibus, & aliis edulijs ſemper aquâ temperatis. Pariunt quoque ſub tectis. Gregatim volant, & ſoli expoſitæ pulcherrimum præbent ſpectaculum. Ex plumis diademata & alia ornamenta à barbaris conficiuntur.

Vltima eſt GUIRATEONTEON quaſi dicas avem ſæpius morientem & rurſus reſurgentem. Epilepſiæ enim obnoxia eſt admodum, alioquin candidis & pulcherrimis plumis veſtita.

APPENDIX.

De Avibus Fabuloſis.

CAPUT I.

De Gryphibus & Harpys.

PLacet & de Fabuloſis aliquid adnectere, ne & in hiſce quicquam nobis deſideretur. Præcedat Gryps ſeu GRYPHUS, cujus nomine major fortè Aquila, ut ſanè in Oriente & Septentrione majora noſtris animalia gigni experientia compertum eſt; venere poteſt. Ejus *formam* ſi ſpectes, fingitur eſſe quadrupes, antica parte, ſeu capite; alis, roſtro, & pedibus aquilam referens; poſticâ leonem. *Magnitudinem* *a* alij Leonis, alij lupi tribuũt. Mandevillius octies Leone majorem reliquit. Dorſum *b* pẽnis integitur nigris, anterior pars rubris, alę candidis. Montes *Riphæos* ſeu Hyperboreos, *c* haud procul ab ipſo Aquilonis exortu incolunt; ſed & apud *d* Indos & Bactrianos inveniuntur.

a Philoſtr. l. 3. de vita Apollonii.
b Aelian. l. 4. c. 27.
c Apuleii l. 11. Mileſiar.
d Aelian. l. 4. c. 27.

Nidos ex auro quod effodere conſtruunt, & ova duo Aquilinis majora *e* duriora, calidiora & ſicciora, ponunt. *Volatum* avium par viarum ipſis *f* Philoſtratus tribuit. Non enim pennatæ, inquit, ſunt, ſed rubrã pellicula alarum coſtæ tanquam digiti cõnectuntur. Dicuntur aurum in Scythia *g* Aſiatica cuſtodire, ideo inter ipſos & Arimaſpos internecinum vigere odium. Tractat de eo *h* Ælianus, & quomodo aurum illud auferant incolæ deſcribit, ſed & equis peculiariter infeſtos eſſe rumor eſt. Videtur huc M. Pauli *i* Veneti avis RUC dicta pertinere, aquilæ effigie, ſed magnitudine immenſa. Viſitur certis anni temporibus in inſulis ultra Madagaſcar ſitis, tanti roboris ut ſola, ſine aliquo adminiculo elephãtem capiat, & in ſublime raptum rurſum ad terram labi ſinat, quo carnibus ejus veſcatur. Plætæque alarum pennæ paſſus XII. ſunt longæ, ea craſſitie, quæ longitudinis menſuræ cõveniat. Fides ſit penes Authorem. Navigationes & præteriti & hujus ſeculi, omninò de tali ave tacent.

e Barthol. Anglic. l. 19. c. 94.
f l. 3. de vita Apollonii.
g Solin. c. 25. Polyhiſto.
h l. 4. c. 27
i l. 3. c. 40.

HARPYIS nomen à rapacitate inditum. Ex Electoo Oceani filia genitas *k* Heſiodus prodit. Ponti & Terræ filiæ aliis dicuntur. Tres fuiſſe Virgilius dicit, Ocypeten, Aello, & Celæno. Hyginus Alopen Acheloën & Ocypeten appellavit, Homerus quartam nomine, Thyellam addidiſſe creditur. De forma ſic *l* Virgilius

Virginei volucrum vultus, fœdiſſima ventris
Proluvies, uncæq́ manus, & pallida ſemper
Ora fame &c.

Collocantur in Strophalidibus *m* inſulis. Apollonius fugatas conjeciſſeſe in ſpecie, qui in Creta ſub Arginunte viſebantur, tradit. De ipſarum rapacitate, ingluvie, & fœditate vide *n* Valerium Flaccum, *o* Virgilium, & alios.

k In Theogonid.
l 3. Aeneid.
m Ovid l. l. 13. Metamorph.
n l. 4. Argonaut.
o l. 3. Aeneid.

* * *

CAP. II.

De Stymphalidibus, Sirenibus & Seleucidibus avibus.

STymphalidibus, à Stymphala palude nomen datum eſt. *Magnitudine* grues æquant. *a* Ibibus cætera ſunt ſimillimæ, roſtra ramen, ejusdẽ nempe duritiei, ut hominum ſcuta perforate, firmiora habent, & non ut Ibes obliqua. Plinius eas cittharas facere *b* videtur. Marinas eas *c* Iſidotus facit. Apollonius circa Aretiadem inſulam collocat. Timagenes & Piſander in Scythiam avolaſſe tradit. Pauſanias Arabiæ quoque deſerta incoluiſſe ait. *Veſcebantur* humana carne. Hercules eas ex Stymphalide palude abegit, ſeu crepitaculi æreï ſonitu, ſed quod multas ſagittis confeciſſet.

a Pauſan. in Arcad.
b l.11.c.37
c l 12.Origin.

SIRENES qua forma fuerint, non convenit inter Authores. Alij eas ſuperiori parte virginis formam intuliſſe, inferiore in piſcis caudam deſiſſe: alij *d* infera aviciam ſpeciem habuiſſe fabulantur. Nonnulli in ſuperioribus ſpeciem paſſerum, in inferioribus mulierum eis tribuunt. Boccatius pedes gallinaceos aſſignat. Euſtathius verò à Venere, quod virgineam ſibi delegiſſent vitam, in aves transformatas tradit. Bina ſunt quibusdam, *Aglaopheme* nempe & *Thelxiepeja*: tres alias *Parthenope*, *Leucoſia*, & *Ligia*. Sunt qui quatuor & quinque fuiſſe fingunt: Sed nec de eorum ortu eadem traduntur. Quidam è ſanguine è cornu Acheloi deſtillante natas volant. Nonnulli ex congreſſu ejus cum Muſarum aliqua, de Venere ſuperius diximus. *Habitavere* primum juxta Pelorum Siciliæ promontorium, poſtea in Capreis. Plinius Surrentum Campaniæ oppidum, una cum promontorio Minervæ, earundem ſedem fuiſſe ſcribit. Finguntur tam ſuavem harmoniam voce, tibijs, & lyra ediddiſſe, ut & mare & ventos mulcerent. Cantu verò ſuo navigantes occidiſſe paſſim apud diverſos Poetas legere eſt. De eorum cum Ulyſſe colloquio vide apud Ciceronem *e* carmen.

d Aelian. l.17.de Anim.c.23.
e l.5. de finib.

SELEUCIDES aves vocantur, quarum adventum Caſij montis incolæ, locuſtis fruges eorum vaſtantibus, à Jove precibus impetrant nec unde veniant, quove abeant, compertum, nunquam conſpectæ, niſi cum præſidio earum indigetur. Voracitatem eis antiquitas tribuit. Ingeſtas locuſtas nullo negocio per alvum excernebant.

Plin l.10. c.27.

CAPUT III.

De Phœnice, Cinnamomo & Semenda.

PHOENIX fabuloſa eſt avis. Herodotus *a* nonniſi pictum ſe vidiſſe teſtatur. Plinius *b* unum in toto orbe, nec viſum magnopere ſcribit. In eius deſcriptione variant Authores. Herodotus non tantum ei Aquilæ magnitudinem tribuit, ſed & toto etiam habitu eidem ſimilem facit. Alij Pavone *c* majorem ſcribunt. Herodoto pennæ rubore perfunduntur. Plinio verò & Solino circa collum auri fulgore micant. Cætera purpureus dicitur, cœruleam roſeis maculam pennis diſtinguentib. criſtis, faciem, fauces caputque plumeo apice cohoneſtante. Idem Claudianus, Baptiſta Mantuanus & Lactantius produnt.

a. Hiſt.l.2.
b H.N.l.
c Tzetz.l. 5. Hiſtor. Chil.6.

Locum ipſi quidam *d* Arabiam aſſignant: alij *e* Heliopoli civitate Ægypti primò viſum reliquere. Quidam ſub æquinoctiali ad Orientem & Meridiem reperiri ſcribunt. Claudianus, & Lactantius inacceſſa loca habitare cecinerunt.

Locus.
d Amb l. 5. Hexã c.23. Plin. H. N. l.10.c.2. Solin Polyb.
e Tacit.l. 14.Anim.

Nec de *victu* convenit. Plinius primum atque diligentiſſimum togatorum. Manilium de eo prodidiſſe author eſt, neminem extitiſſe, qui viderit veſcentem, quidam rore victitare dixerant. Ovidius thuris lacrymis & ſucco amomi vivere ſcribit. *De Nidificatione* ejus & in parentem amore ita *f* Tacitus. *Confecto annorum numero ubi mors propinquat, ſuis in terris ſtruere nidum, eique vim genitalem adfundere, ex qua*

Victus.
Athena.l. 14.Dipnoſ.
Partus.
f l 14. Animal.

qua fœtum oriri, & primam adulto curam ſepeliendi patris, neque id temerè, ſed ſublato myrrhæ pondere, tentatoque perlongum iter ubi par oneri, par meatui ſit, ſubire patrium corpus, inque ſolis aram perferre atque adolere. Idem Herodotus, ex quo ille deſumſiſſe videtur.

Aetas. *Annorum* illorum numerus variè definitur. Maximè vulgatum quingentorum ſpacium, ſunt qui aſſeverẽt mille quadringentos ſexaginta unum interiici. Plinio ſexcenti ſexaginta placent; Philoſtrato ſexcenti, Herodoto, Solino, Melę quingenti quadraginta. Alberto trecenti quinquaginta; Chæremoni Ægyptio, ſex ſupra ſeptem mille. *De terris* quoque variatur. Jarchas Indus apud Philoſtratum prope Nilum aſſignat. Alij in Æthiopia, ut Chæremon Ægyptius, & Orus Apollo. Alij in Phœnicia, ut Lactantius.

Partus. *Nido* materia aromata, Cinnamonum, Caſſia, thurisq; ſurculi. Ubi illum conſcendit, ſolaribus ſeſe exponit radijs, alarumque continua ventilatione ignem excitare fingitur: ſic ſe cremat. Ex cremato novum oriri pullum convenit inter omnes; quomodo verò id fiat, ambigitur. Plinius ceu vermiculum ex oſſibus & medullis veteris Phœnicis primò procreari, ex eo pullum naſci ſcribit. Philoſtratus nullâ vel oſſium vel medullarum mentione facta, ex cinere vermem ex verme novam alitem generari nugatur. Oppianus ex cinere pullum exoriri refert. Orus ex effuſo è patris vulnere, quod ſponte ſibi nimia ad terram alliſione infligit, ſanguine procreari affirmat. *Sexum* illi nullum attribuit antiquitas, ſed inter vitæ remedia repo-

Plut. l. de ſuit. Nam Plutarchus cerebrum ejus dulce eſſe tradit, neſcio à quo guſta- *ſanit. tuenda.* tum; & Plinius inter prima à Magis ex cinere ejus nidoque medicinas proditas eſſe ſcribit. Heliogabalus in cõviviis Phœnicem promittebat, aut M. aùri libras pro eo.

CINNAMOMUS ſeu Cionamologus, avis hactenus nobis incognita eſt. Herodotus grandem eſſe dixit. *Herodot. in Euterpe.* Vincentius Bellunenſis paſſere aliquanto majorem, coloris partim flavi, partim cœrulei, roſtri longi ad flavum vergentis ſcripſit.

Locus ipſi ab Antiquis in Arabia aſſignatur. Dyoniſius Periegetes tertam ignorari una cum Herodoto memorat. Albertus in Æthiopia eum locat. *Albert. l. 23. de Animal.*

Nidum ponit ſeu in excelſiſſimis arboribus, earumque ramis, ſeu in montium pręruptis, illumq; ex cinnamomi ſurculis exſtructum. Aromate hoc cum potiri Arabes volunt, boum, aſinorumq; defunctorum membra minutatim conciſa, juxta nidos ponunt, & abſcedunt. Fruſtra aves in nidos comportant, quib. ſuſtinendis illi impares decidunt, & ab incolis colliguntur.

De SEMENDA non eſt quod dicam. *Aldro. Ornithol. l. 12. c. 28.* Multa quidem ſed parum veriſimilia de illa, Indica commẽtaria produnt. *Caput* ipſius, quod eſſe putabat, quod Aldrovandus in Muſæo Ducis Florentini vidit, erat curvum, & valde craſſum, colore in anteriore parte albicante, in poſteriore purpureo obſcuro, figura ovali. *Roſtrum* habebat palmum longum, admodum acutum, intus quidem cavum, ſed ſine tribus illis fiſtulis, quibus muſicam harmoniam à Semenda edi, quidam fabulati ſunt.

***

MAN-

MANTISSA

De Avibus Exoticis ad noſtrates accedentibus.

I. De Aquilis.

Nieremb. Hiſt. Exot. L.10.cap. 30.31.

AD Aquilas perti nent *Itzquauhtli & Tlacoquauhtli* Indorũ, nec non Leonis Africani *Nesr.* Venuſtum illud aquil[inum] g[en]us, & inſigni o capite regium. Roſtro eſt ad radicem luteo, deinde vero nigro, nigris unguibus, pedibus pallidis, cruribus ventreque è nigro & candido permixtis; collo fulvo, dorſo & cauda nigris ac fuſcis, corona criſtâve nigra. Magnitudinem circiter æquat vulgaris arietis, & vel ferocium audaciam animalium, adeo ut homines etiam ipſos, poſtquam cicurata eſt, levi ex cauſa aggre[di]atur & involet: miteſcit tamen, & aucupio non minus ac reliqui accipitres, quorum genus videtur, idonea eſt, atque inſervire ſolet. Avis digna quæ a Regijs aucupibus alatur ac circumferatur. Vilior eſt tlacoquauhtli, ſeu aquila virgæ: frigidas amat plagas: aſturis magnitudine, fuſca & cinerea, rapax avicularum, murium, lacertarum, colotorum, quibus veſcitur. De *Nesir* ſuo ita Leo Africanus. Avis eſt omniũ

Leo African. Africæ l. ult.

carum, quæ in Africa reperiuntur, maxima, grue procerior, craſſiorq; prædita roſtro, collo & cruribus: adeo ſublime volat, ut oculorum aciem effugiat, & conſpecto alicujus animalis cadavere, ſupra terram jacente, illico in illud irruat. Raro ſola, ſed gregatim volare ſolet. Longæva eſt, nam pleræque conſpectæ ſunt calvo & deplumi capite, tanquam vulſæ fuiſſent capitis pennæ: inde colligere licet, præ nimio ſenio pennarum defluvium pati: eâ de causâ ſuos nidos veluti recenter natæ repetunt, unde à ſuis pullis educantur. *Coronatæ* in provincia Chiapæ habentur, ut apud de Laet in Novo orbe habemus.

II. De Noctuis.

EXoticum Oti genus *talchicuatli* videtur. Cornuta avis eſt ſive auricu- Nieremb. Hiſt Exot. L.10.c. 39. 40.
lata, parva corpore, reſima, roſtro brevi, nigra lumine, lutea erubeſcens iride, fuſca & cinerea plumis usque ad crura, atra & incurva unguibus. Cetera naturâ ſimilis noſtrati Oto. Apud eoſdem Americanos *Tecolotl* [ge]nus eſt bubo[n]is auriti, ſpectaculo d[ig]num, nigro & fuſco colore variegatur, huic o[cu]li magni & aurei.

III. De StruthioCamelo.

SPecies quædam *Struthiocamelorum* in Inſula Maragnana invenitur. De Laet Orbe Novo l.16. c.14.
Proceritate ſtaturam humanam ſuperant, & m[a]x[i]mæ [ſu]nt velocitatis. Magis ſupra terram feruntur quam volant. Barbari *yandeu* vocant.

IV. De Pſittacis.

PLacet hic quædam de Pſittacis ex *Hernando, Ximene, Cluſio & Nierembergio* adjicere. Ille primus ita ſcribit, de *Toznene*: Pſittaci id genu[s] viridi & luteo colore micat, oculi rubeo, roſtrum vero candenti & nigro, fuſco pede, ſed in candidum inclinante.

Ee Pro-

Propenſius eſt, aptiusque ad ſermones humanos exprimendos cæteris, ac frequentius apud Hiſpanos. Alterum genus *Cocho* vocant viridi colore, rubro & candenti capite, ac minoris molis; quod loquax eſt, nec ad modũ diſſimile præcedenti, etſi ſono diſtet. Hos Pſittacos vocant Hiſpani catherinas. Tertium *Quiltoton*, tinctum virore, calandriæ vocatæ, aut galeritæ non criſtatæ magnitudine. Frontem candidâ maculâ inſignitũ, roſtro candido & nigris pedibus. Humanas voces imitatur, & gregatim cum eon generibus volat, cum reliqui compares tantum reperiantur. Omnes verò in excelſis arboribus nidificant. Primum de quo diximus genus, certas ſtatasq; arbores, quas nunquam deſerat, eligit: quę cum in heredes tranſeant, dominis illarum haud ſunt parum utiles. Sunt & quos Haitini *Quacamayas* vocant, Mexicenſes verò *Alo*. Totæ rubeæ, præter humeros & caudam, quæ cyanea ſunt, & gallinæ corralis noſtrę circiter magnitudine, roſtro magno candenti & reſimo, pedibus nigris, ac carne ſimiliter nigrâ, ex quibus nonnullæ offenduntur, quæ ſermonem humanum doctæ æmulentur, ruſticè tamen & inconditè: filiosq; ſuos more aliarum avium domeſticarum educēt in domibus ubi aluntur. Offendas & *alios* virore diluto tinctos, nigrante roſtro pedibusque, humeris & cauda virore tinctis exaturato, nec præfatis minores. Vivunt hi juxta montium cacumina, excelſasque pinus. Acclamant vehementer, volantq; bini. Sunt & montani inconditâ formâ, qui non cicurantur aut aluntur domi. Nullius eorum caro eſt edulis, nam & atra eſt, & guſtus injucundi. Omnib. eſt commune, utramque maxillam movere, quod nulli aliorum contingit animalium. Sunt & alia genera, de quibus alij Auctores latius.

Ximenes ſic habet de Hiſpaniola loquens. Innumeri ſunt Pſittaci virides cum purpureis maculis, quorum *tria* in hac inſula *genera, majores, mediocres, minimi. Majores* ab Indis vocantur Higuaræ. Hi in eo diſtant ab alijs reliquarum inſularum, quod maculam albam ſupra roſtrum geſtent, non viridem aut miniatam. Valdè locutuleiæ ſunt hæ higuaræ, ſi humanos doceantur ſermones. *Minores* vocantur *xaxaves*, & viridiores ſunt, à paucisq; ie interſtinguuntur miniaris plumis. Hi inquieti & turbulenti, mordaciores, iracundiores, & garruli, licet rudes humanis loqui vocibus, quas nũquam diſcunt. Decem ex his invadunt & fugant centum higuararum. Nulla inter hos pax. Diverſis gregibus pervolant quacunque pervadant, garriunt. Higuarę integriorem & corpulentiorem edunt ſonum, xaxavis acutiorem & tenuiorem: & licet ignari humanis vocibus loqui, placent tamen in caulis aſſiduo garritu & inquietudine. *Tertia ſpecies minimorum* eſt, nec excedunt paſſeres mole, viridesque ſunt. Hi ſilent, & pacatiores ſunt: viror dumtaxat in illis placet.

Cluſij Hiſtoria hæc eſt. Inter Neotericos autem, nemo mea opinione exactius & diligentius de hoc avium genere commentatus eſt quam Vlyſſes Aldrovandus Bononienſis, qui totum librum 40. Tomi primi Ornithologiæ ſuæ ei dicavit: Ille enim Philoſophica methodo tradidit quicquid ad Pſittacorum hiſtoriam pertinere poteſt, & quatuordecim diverſas eorum ſpecies deſcribit, tredecim vero icones exhibet, quarum duo priores maximæ ſunt, & corvum magnitudine ſuperant; tertia & quarta columbæ ſunt magnitudine; quinta, ſexta, ſeptima, octava, nona, & decima mediocris ſunt magnitudinis, caudamq; brevem habent, ſaltem non adeo longam, ut tres ſubſequentes, quæ longiore cauda ſunt præditæ: decimaquarta brevem etiam habet caudam. Priorem illam elegantem, quæ Pectoris & ventris pēnas flavas habet, tum & eas quæ alas dorſumq; tegunt, tum etiam eas quæ in cauda cœruleas, non ſemel videre memini, & iconem habeo vivis coloribus expreſſam, atq; illam ipſam eſſe arbitror, quam Joannes Lerius cap. XI. Hiſtoriæ ſuæ Americanæ, Canide à Braſilianis appellari ſcribit. Alteram ſpeciem etiam videre memini in arce Cæſaris Ebersdorfiana ad Da-

nubium

nubium ſitã infra Viennam, tum etiam Lugduni Batavorum apud Sionem Lucium Daniſtam binas aves ejus generis, quas poſtea Magno Duci Moſcovitarum dono mittebat. Reliquæ vero ſpecies, (præter tertiam quæ illi alba criſtata eſt, & decimam quartã, quæ erythrochloros, etiamque criſtata) mihi etiam conſpectæ, dum plerumque aliæ ab ipſo non deſcriptæ, tam breviore cauda præditæ, & majuſcula corporis mole, quam minoris generis, quæ longiores caudæ pennas habent, & collum velut torque rubro atque atro ornatum. Humana verba exactè exprimere ſolitæ: quibus ſimilem unam habuit nobiliſſimus vir Philippus Marnixius Sanct-Aldegõdius, quam ſæpe cacchinum humano more extollere audivi, cum ab adſtantibus Gallico ſermone compellaretur hoc modo. Riez perroquet, riez; id eſt: Ride pſittace, ride. Sed quod magis mirum, Gallico ſermone etiam ſubjiciebat illicò, tanquam ratione prædita, haud dubiè tamen ita edocta. O le grand ſot qui me faict rire, hoc eſt. O magnum ſatuum, qui me ad ridẽdum provocat. Illaque verba iterum ac tertio repetere ſolebat. Sed inter reliquas unam, pſittacis primæ ſpeciei magnitudine æqualem, apud Illuſtriſſimam Dominam Mariam de Brimen, Ducem Croyam & Areſchotenſem feliciſſimæ memoriæ, priuſquam ex Hollandia excederet, cui ſane parem in coloris pennarum varietate & elegantia videre non memini. Etenim licet omnes ferè pennę corpus tegentes rubro colore eſſent infectæ, caudę tamen pennæ, quæ valde prolixæ, partim rubræ erant, partim cœruleæ; at quæ in dorſo & alis verſicolores ex flavo, rubro & viridi, quibus cœruleus color etiam permixtus. Caput circum oculos albi coloris erat, ſinuoſiſque lineis nigris, quemadmodum caudæ caput, diſtinctum erat. Pſittacum, qui ſimilis eſſet, apud nullum Auctorem deſcriptum memini. Eã porro avis Annam Illuſtriſſimæ Ducis neptem, nunc Comitem Megenſem & Dominam de Grosbetec, adeò diligebat, ut quocunque per conclave ſpatiaretur, illam ſubſequeretur, nec quemquam veſtem ejus attingere conſpiceret, quin morſu illum appeteret, ita zelotypia quadam laborare videbatur. Ceterum pſittacus ille majoris generis, quem Lerius capite ſupra memorato à Braſilianis *Arat* vocari ſcribit, valde elegans etiam eſſe debet: nam alarum remiges pennas, & caudæ, quæ ſeſquipedalis longitudinis, media ex parte coccinei coloris eſſe refert, altera prorſus elegantis cyanei tubo ſeu nervo, qui medias pennas per longitudinem ſecat, diverſos illos colores diſtinguente, reliquas vero totius corporis pennas prorſus cœruleo colore tinctas eſſe. Addit utrumque genus illud majorum pſittacorum. Arat videlicet & Canide, magna eſſe in æſtimatione apud Braſilianos, quia illorum pennas ter quaterve in anno vellunt ad veſtem, pileos, clypeos & aulæa conficiendum, tametſi domeſticum non ſit, quia tamen in vaſtis arboribus medios vicos occupantibus frequentius verſari ſolet quam in ſilvis. Præter binos illos ingentes, idem Lerius tria aut quatuor Pſittacorum genera apud Braſilianos inveniri ait: *Primum* videlicet etiam majuſculorum, & craſſiore corporis mole præditorum cui *Ascurous* nomen indunt Braſiliani Tououpinamboutij, caput ornatum habens verſicoloribus, flavo, rubro, & violaceo extremis alis ſuaverubentibus, & caudæ pennis oblongis & flavis, reliquo corpore prorſus viridi: hoc genus rariſſime ad exteros transferri, nullum tamen facilius & perſectius edoceri ad humana verba pronuntianda, quam iſtud. Addit etiam, Braſilianam quandam mulierem in pago, binis milliaribus ab Inſulã in qua ipſe cum alijs Gallis habitabat, diſtante, ſimilem pſittacum in delicijs habuiſſe, qui eo intellectu & ratione præditus videbatur, ut comprehendere & diſcernere poſſet, quidquid ipſa diceret quę illum educaverat. Nam cum, inquit, animi recreandi gratia, in illum pagum profecti, ante illius mulieris ędes interdum tranſiremus, cõpellare nos ipſa ſolebat his verbis: Vultis mihi pe-

ctinem dare vel ſpeculum, & illico efficiam ut meus pſittacus coram vobis cantet & ſaltet? Si ejus petitioni annuebamus, ſimul ac quædam verba avi pronunciaverat, pſittacus non modo in pertica, cui inſidebat, ſaltare incipiebat, ſed etiam garrire, ſibilos edere, & Braſiliorum ad pugnam ſeſe parãtium vociferationes imitari. Breviter, quando in ejus heræ mentem veniebat ut diceret, Cane, canebat; Salta, ſaltabat; ſin vero ægrè ferens, ſe quod petierat non impetraſſe, paullo acerbius avi diceret, Auge, hoc eſt. Sile, immobilis ſilebat, nec ulla ratione eum ad linguam aut pedes movendum excitare poteramus. *Secundum genus Marganas* à Braſilianis appellatur, quale eſt eorum pſittacorum, qui in Europam inferri ſolent, nec magni apud illos pretij, propter abundãtiam: non vero minus iſtic frequentes ſunt, quam apud nos columbæ. *Pſittaci tertii generis*, ab ipſis *Touis* appellati, majores non ſunt ſturno, & univerſum corpus tectum habent pennis impenſe virentibus, caudæ verò pennæ, quæ valde longæ, flavum colorem admixtum habent. Illud etiam addebat ſe obſervaſſe, pſittacos illius regionis nidos ex arborum ramis propendentes non conſtruere, ut topographicis ſuis tabellis quidam perſuadere conantur: at in arborum cavis, eoſque orbiculari forma, ſatisque duros ac firmos. Ceterum cum ſub extremum annum Chriſti milleſimum quingenteſimum ſexageſimum quartum eſſe Olyſſipone apud Sebaldum Linſium Germanum Ulmenſem, memini filium ipſius Rodericum ex Fernambuco Braſilianorum, ubi commorabatur, eò appellere & navem mercibus onuſtam advehere, in qua etiam aliquod mancipia, & nonnulli pſittaci quartæ ſpeciei ab Aldrovando deſcriptæ, atque alii etiam minores, ſturni magnitudinem non excedentes, prorſus viridis coloris pennis tecti, ſed omnes brevi cauda præditi, & albo roſtro: idque genus valde frugibus noxium referebat. Eos in itinere maizi granis alueret, cujus multas ſpicas eum adhuc habere obſervabam. In *ſecunda navigatione*, quam Batavi in Indiam inſtituerunt Orientalem, in Javâ viciniſq; quibusdam Inſulis pſittacos obſervabant longè illis elegãtiores, quos è Braſilia advehere ſolent, eoſq; à Luſitanis, qui in Javâ & Moluccis verſabantur, noyras appellari intelligebant: & illos quidem corporis mole non valde magnos, ſed adeò elegantis coloris, ut venuſtiores depingi non poſſe exiſtimarent. Pectus enim & ventrem pennæ rubri coloris floridi ſplendentiſq; tegebant, dorſum aurei coloris pennæ, alas vero viridis & cœrulei commixtorum colorum pennæ ornabant, ſub alis ſuave rubens color ſplendebat. Valde autem ingens erat iſtic illarum aviũ pretium, ut non minoris æſtimarentur, quam octo aut decem thaleris Germanicis. Linſcotius ſcribit, Luſitanos ſæpius periculum feciſſe, an Olyſſiponem transferre vivum aliquẽ poſſent, ſed nunquam voti compotes factos fuiſſe, quod nimis tenelli & delicatuli ſint: Batavi tamen eam Induſtriam adhibuerunt, ut unum vivum Amſteldamum uſque retulerint, qui tametſi non eſſet è ſelectiſſimis, centum tamen & ſeptuaginta florenis ejus Provinciæ, hoc eſt, paulo pluris quam ſeptuaginta thaleris venumdari potuit, quemadmodum in diario illius navigationis adnotatum comperio. Is in itinere pleraq; verba Hollandica, quæ à nautis audiverat, pronunciare didicerat, adeoque cicurem ipſum ejus herus reddiderat, ut roſtrũ in os & aures ejus inſereret ſine noxâ, piloſque barbæ ipſius componeret; at ſi quis alius manum admovere vellet, illico morſu illam appetebat, haud ſecus quam canis quiſpiam. Anno porro Chriſti quinto ſupra milleſimum & ſexcenteſimum mittebat mihi Jacobus Plateau pſittaci cujusdã iconem vivis coloribus expreſſam, cui cum ſimilem hactenus non viderim, neque apud quempiam adſcriptum meminerim, in hoc Auctario ad Exoticorum hiſtoriam typis jam expreſſam adjunctam volui. Eum autem ſe plus quam biennio aluiſſe ſcribebat, columbæque eſſe magnitudine: caput

illud

illud habere pæne inſtar accipitris, ejuſcemodi nempe coloris pennis tectum, ardentes oculos. Collum & pectus verſicolores pennæ obſidebant: quas, cum iraſcebatur, aut moleſtiam aliquis ipſi crearet, admoto ad caveã, quâ concluſus erat, aliquo animali, ſurrigebat, ut criſtatus quodammodo videretur. Erant autem illę rubeſcentis coloris, & extima parte cœrulei elegantiſſimi. Ventris pennæ ſimilis fere erãt coloris, fuſco tamen inſuper ſuffuſæ colore. Dorſi pennæ virides & alarum remiges pennæ ſub cœruleæ: cauda frequentibus pennis viridibus, ſed non longis conſtabat. Prætermittere nequivi, quin pſittaci puſillum, genus ex Æthiopia locisque Manicongo vicinis, proximis his annis à Batavis naucleris allatum, ſimul & maris iconem, (fœmina vero multò eſt elegantior, utriuſq; enim ſexus allatus) Lectoris oculis proponerem. Corpuſculi moles fringillæ magnitudinem æquabat, hoc eſt, duarum unciarum cum ſemiſſe lõgitudinem habebat ab infimo collo ad uropygium uſque. Omnes pennulæ corpuſculum tegentes viridis erant coloris, ſed in quibus manifeſtum apparebat diſcrimen: nam quæ in dorſo ſaturatiores erant, quę in ventre dilutiores. Remiges alarum pennæ trium unciatũ longitudinem habebant: & tametſi pronâ parte, eo videlicet latere quo brevioribus villis erant præditæ, quoque ſeſe invicem tegebant, viridi ſaturo colore eſſent tinctæ: altero tamen, quod longiores villos habebat, & totâ ſupinâ parte fuſci erant. Caudæ pennæ elegantiſſimæ erant & pæne binas uncias longæ, paulo minus ſemiuncia latæ, colore eâ parte, quâ uropygio infixæ, viridi cum flavo permixto tinctę, deinde rubro eleganti, demum nigro, poſtremo viridi: & tres iſti poſtremi colores ab invicem diſtincti, veluti in quorumdam pſittacorum viridium, majore corporis mole præditorum, caudæ pennis videre eſt: iſtæ autẽ vix conſpiciebantur, niſi cum caudam explicaret, quia ab alijs ejusdem longitudinis tegebantur, quæ prorſus virides. Collum breve & craſſiuſculum: plumulæ caput tegentes breves admodum & virides, præter eas quę verticem ſupra roſtrum, quæque totum guttur tegebant; nam illæ rubrum, elegantem & floridum colorem habebant. De mare loquor, quia fœminæ pennulæ dilutius rubebant, neq; tam amplum ſpatium occupabant, quàm in mare. Oculi erant nigerrimi: roſtrum craſſum & firmum, ſuperna pars adunca & mucronata, ut in reliquis pſittacorum generib. Ejus color ſubrubens, crura brevia ſemunçiæ longitudinem vix æquabant, cineraceique coloris ſquamis erant tecta, ut aliorum vulgarium pſittacorum pedes, iique in quatuor digitos diviſi, quorum bini anteriores & imparis longitudinis, bini poſteriores & illi etiam impares, brevioribus quidem articulis duobus præditi, hi interni; longioribus autem tribus, & hi externi. Ungues albi & ſatis longi. Valde exilem habere vocem, & dumtaxat pipire obſervabam. Gaudet conſortio. Cum edebat, altero pede cibum non tenebat ut alij pſittaci, ſed roſtro carptim cibum arripiebat. Cibus autem magna ex parte phalaridis ſemen: illo enim liberius veſci obſervabam, quam ullo alio ſeminis genere. Mihi autem quidam conſpecti ſunt adeò edocti, ut panem aquâ tinctum carptim morſicando ederent. Potus eſt aqua. Illud præterea in hac avicula animadvertebam, quod fœmellæ ſeneſcentes vix edere volebant, niſi cibum jam à mare carptum, & aliquamdiu in prolubo retentum, & quaſi coctum ſuo roſtro reciperent, ut columbarum pulli à matre ali ſolent.

Apud Nirembergium de Gvacamayan hæc leges. *Gvacamayan* genus pſittaci eſt pulcherrimi, qui cum pueris ludit. Incompoſitæ formæ eſt, ſolo veſtitu in pretio habetur, neque prætermittenda induſtria & mirificus inſtinctus hujus alitis. In Potoſi quidam pſittacus, quem lorum vocant, admirandi ingenij. Vocabat Indos occurſantes patriæ ſuæ nomine Colla, leuca, Huaytu, Quechua, &c. quaſi qui ipſorum mores & veſtimenti ritus dignoſceret. Diſſimulatam In- *Nieremb. Hiſt. Exot. cap. 63. & 64.*

Ee 3 dam

dam nobiliori natu & pænè Regio dignovit. Cum vidiſſet illam, dixit: Huayru, Huayru, Huaytu. Ignobilior iſta natio eſt, quam illa cujus generis ſe ſimularet fœmina. Finxerat ſe Pallam è Regia ſtirpe. Matrona partim pudens, partim irata, ſputo & maledicto avem affecit. Hiſpali etiam alius pſittacus agnovit Medicum indignum nomine & arte; quem, quotiescunque occurrebat, convitijs varijs proſcindebat è feneſtra, donec lite impetravit Medicus ne ſuſpenderetur ibi. Alius Pſittacus tabernarij vinarij ſolitus audire illum domi querentem vinum non vendi, quod acetum eſſet. Didicit hæc verba, atq; ad januam ſuſpenſus garriebat repetito præconio, Acetum eſt. Acetum eſt, quod facile fuit ementibus credere: donec herus madefaciens (aquam enim odio habent hæ aves) & caſtigans pſittacum dictavit, Optimum merũ, Optimum merum, quod pſittacus ſic animadverſus didicit, & poſtea ad januam identidem publicabat, optimum merum eſſe. Multi pſittacorum ſimpliciſſimi, ut ad crocitantem pſittacum ex arbore, in cujus ramis auceps latet, multitudo ingens convolitet, capique facile patiantur: nil enim viſo aucupe terrentur, ſed ut laqueo trahantur ad collum conjecto expectant, nec aufugiunt uno captato, & in manticâ, quâ præcinctus eſt Venator, ipſis cernentibus repoſito. Pſittaci faciem univerſim exprimit, quem quoq; cantu ad amuſſim æmulatur *Noyra*, quæ ex Moluccanis Inſulis in Indiam importatur, pennis tamen rubris crebrioribus veſtita eſt. Illarum una viginti aut triginta pardavis in India vænit, quæ poſtquam cum pſittacis & aſpectus amœnitatem, & garritus jucunditatem communem habeant, hoc ſibi peculiare quoq; vendicant, quòd educatorum ſuorum, aut aliàs quoque adſtantium capita & barbas, ut & aures denteſq; linguis ſuis blande detricent aut allingant, quas partes ſtudioſe quaſi ad vivum emungunt, & emundant, adeo ut illarum altoribus ex his geſticulamentis oblectationis emergat haud parum. Taceo, quòd acutius attendenti coloris jucundâ varietate pſittacos haud leviter exſuperare videantur.

V. De Picis.

PRæter enumeratas Picorũ ſpecies dantur adhuc apud Americanos duo Pici nempe *Salutiferi* & *Imbrifati*. Ille *Heuhquecholtototl*, ſeu avis capiti ſimilis dicitur. Nobilis eſt à capitis dolore levando. Merula major eſt, roſtro longo nigroq;, ſed inferna parte longè breviori, vertice ac pænè toto collo deſuper rubeo, infernis partibus omninò cinereis; alis vero ac dorſo nigris, ſed albis transverſiſque lineis variatis. Degit Pavatlanieis agris provinciæ Totonacapæ. Pici ſpecies eſt arbores perforans, cujus capitis plumæ rubeſcentes applicatæ & conglutinatæ, capitis feruntur curare dolorem; ſive in eam ſententiam venerint, quod vertici avis adhęreant, ſive id ita ſe habet e experimento aliquo deprehenderint. Hic *Quatotoni* audit. Upupæ magnitudine & fuſco colore variatur. Roſtrum, quo excavat arbores perforatque, tres digitos longum eſt, firmum & candens, & interne brevius. Caput eſt parvum, ac rubris contectum plumis, criſta quoque rubra inſignitum, ac tres uncias longa, ſed ſuperna parte nigra. Alterutro colli latere faſcia candida deſcendit ad uſque circiter pectus. Crura pedesque livida ſunt. Vivit non longe à mari Auſtrali. *Nidificat* in arboribus excelſis: *veſcitur* cicadis, tlaolli, & vermiculis: imbrium tempore educat, hoc eſt à menſe Majo uſque ad Septembrem: edulis tamen non eſt, nec alium (quod acceperim) præſtat uſum. Pici Martij datur in Nova Hiſpania ſpecies maxima. Cujus pulvis ſalutaris eſt hydropicis.

Nieremb. Hiſt. Exot. l.10. cap. 48.49.

In Nova Galacia *Picæ* ſunt exiles, nec paſſeribus multo majores, ſed tanto numero, ut integram ſegetem, ubi ſemel ariſtis incubuerint, proſternant atque conculcent,

De Laet. Ind Occid. l.6.c.1.

neq;

neque clamore aut alijs terriculamentis deterreantur. Eſt & *Pica Xochitenacatl* dicta columbæ magnitudine, roſtro præ corporis mole maximo, ſuperiori parte luteo, inferiori vero ſubnigro, & in purpureum colorem vergente, oculis nigris, ſed iride rubeſcente ex luteo, ac reliquo corpore cœruleo cinereoque. Vivit circa litora Oceani Auſtralis; piſcibus, quos rapit, veſci ſolet. *Iconem* vide apud Nierembergium Hiſtoriæ Exoticæ pag. 209.

VI. De Sturno.

Heremb. Hiſt. Exot. li.10.c.59. AD Sturnos videtur pertinere quæ *Pterophœnicus Indiarum, & Acolchi* dicitur, de qua ſic Nieremberg. Alarum inſigne commendat acolchichi, ſeu avem humerorum rubeorum, impetravitque ab Hiſpanis honorificum nomen, qui aves commendadotas illas vocant, quod æmulentur Equitum militarium inſignia. Simili rubore ad latus fulgentia. Sturnorum, quos Hiſpani tordos vocamus, videatur ſpecies. Magnitudine, colore, & forma pares ſunt, & cum eis ubicumque verſantur, quanquam humeri primo fulvi appareant in rubrum vergentes, & cum ætate proceſſere, in fulvum omnino mutentur colorem. In caveas conjecti, voces reddunt humanas, & lepide garriunt. Quavis re oblata veſcuntur, ſed pane maxime atque Indico frumento. Calidis frigidisque eas aves tepcries regionibus, ab Hiſpanis colonis tubeorum humerorum commendadozas, ut dixi, vocatos, ſed numeroſis agminibus ſunt oppidanis admodum moleſti, eosque audacter incurſant, præcipue regionibus fervidis & maritimis. Malum inſuavemque præſtant ſuccum, & in arboribus non procul ab oppidis hominumque commercio nidificant, & ſata, in quibus forte conſedere, devaſtant atque depopulantur. Cantant luduntque, ſeu caveis includantur, ſeu libere per domos permittantur incedere.

VII. De Coturnicibus.

DE Coturnibus ita idem Nierembergius. Coturnices vocabat Nova Hiſpania *Colin*, quarum genera ex Franciſco Hernando dabo. Noſtratibus ſunt ſimiles, etſi ad perdicum ſpecies ſint citra dubium referendæ. Multa *genera* apud Novos Hiſpanos reperiuntur nonnulla fuſca & criſtata, quæ *quauhtzonecolin* nuncupant, mediocris magnitudinis; alia fuſca quoque, ſed criſtatum expertia, & paulo minora, alia omnium maxima fulvaque, ſed capite albo & nigro, colore variato, extremis vero alis dorſoque candentibus, pedes vero ac roſtrum nigra ſunt. Hiſpanis, ut dixi, coturnicibus aſſimilantur. Omnia & bono & grato conſtant alimento, ſi tamen jugules duobus tribusve diebus, antequam aſſa apponantur menſis. Exhibetur earum caro etiam male habentibus: nec eſt apud Indos ulla alia poſt cohottales, quæ illi poſſit anteferri, aut alimenti ſalubritate aut guſtu. Canunt noſtratium inſtar, etſi aliæ aliis ſuavius. Caveis includuntur: veſcuntur Indico noſtrove frumento, & ſunt quam plurimis hujus plagæ locis familiares. Alibi idem Auctor de *Coyolcozque* ſeu colli ſonali inquit: ſpecies eſt colin, ſeu coturnicis Mexicanæ, inter quam-plures alias, de quibus loquemur ſeorſim. Ergo coturnicibus vocatis à noſtris ſimilis hæc eſt, magnitudine, cantu, nutrimento, volatu & motibus. Sed diverſo colore, qui ſuperne eſt ex fulvo candidoque commixtus, inferne vero tantum fulvus, etſi verticem & collum nigrantes albæque plumæ occupent; & tænias ab utroque latere adeoque à collo ad utrumque collum efforment atq; conſtituant. Oculi ſunt atri, & fulva crura. Indigena avis eſt, campeſtribusque locis, velut & noſtras, frequens, ac ſimili etiam alimento, &

Ee 4 quod

quod ad illud perdicis Hiſpanicæ (eſt enim ejus ſpecies) proxime accedat. *Colnicuiltic*, ſeu coturnicis ſimulacrum, coturnicis quoque noſtræ ſpecies eſt, albis, nigris coccineisque variata plumis, & protractis deſuper potius lineis quam circumſcriptis maculis, ſubter vero potius maculis frequentibus, quam lineis, pedes cruraque cyanea ſunt; ſed cantu, magnitudine, moribus, cæteriſque cunctis præcedenti omnino ſimilis. Sturno eſt *Acolin* magnitudine par, cruribus pedibusque viridi palleſcentibus, & in quatuor diviſis prolixiores digitos. Roſtrum eſt luteum, & longiuſculum pro corporis proportione, tenueque & mucionatum, oculi nigri, iris fulva, caputque parvum. Inferna corporis candida ſunt, lateribus fuſco maculatis colore, ſuperiora vero & cauda, quæ breviuſcula eſt, fulva ſunt, ſed maculis nigricantibus diſtincta, & candidis lineis quaſvis pennas circumambientibus, ejuſdemque coloris punctis nonnunquam conſperſis. Lacus incolit, piſcoſumque eſt, nec tamen admodum ingratum præſtat alimentum. Vermiculis, muſcis, & alijs parvis animalibus quæ volitant circa paludem, victitare ſolet. Indigena eſt Mexicani lacus. Caput mira colorum varietate micat. Quod medium atra linea ſecat, ac velut cinereæ aliæ latera, maculæ vero parvæ & candentes canthos externos: collum pectusque cinerea ſunt, cætera è fulvo in viride potius inclinant.

VIII. *De Perdicibus.*

De Laet. Ind. Occid. l. 10. c. 5.

SUnt in Peruvia Perdices quas à ſono *Tutu* vocant. Duorum generum. Aliæ majores, quæ mole accedunt ad Gallinas, & tantum in ſolitudinibus reperiuntur. Aliæ minores quam Hiſpanienſes, ſed carne longe optima. Utræque ſunt colore pardo, roſtris & pedibus albis. Ibidem ſunt aviculæ plumis rubicundis, quos Hiſpani ob ſimilitudinem nominant *Luſcinias*, quanquam cantus harum ſit adeo ingratus, ut mali augurij olim dixerunt barbari.

IX. *De Turdis.*

Nieremb. Hiſt. Exot. l. 10. c. 57.

GEnus Turdorum Chrappam incolit, quos vocant *paſſeres fabros*. Nigri ſunt, ſolum in pectore & capite rubri. Fructu quercino dumtaxat veſcuntur. Roſtro perforant corticem pinnum, glandem ſingulis foraminibus aptiſſime accommodant, ut manu extrahi nequeat, ſic omnem pinum ornatiſſime cingunt glandibus inciſis, Mox pedibus hærentes cortici, tendunt roſtro glandem, & votant. Alia ſententia Gomaræ eſt de Paſſeribus, quos vocant Hiſpani *carpinteros*. In Dariene ſcribit naſci palmas, quarum truncus per extrema attenuatur: in medio nidificare quoſdam paſſeres excavato roſtris nidos. Hos paſſeres vocat ipſe *Pitos*, & putat eſſe quos Plinius Picos dixit, Hiſpani Fabros. Addit ex Aliquorum ſententia, vim recludendi nidos ferro impeditos non eſſe alicujus herbæ ſed ipſius pici, cujus tactu infringi metallum.

X. *De Anatibus.*

Nieremb. Hiſt. Exot. l. 10. c. 35.

GEnus eſt Anatis quam *Acitli* ſeu *aquatilem leporem* conſueverunt vocare Mexicenſes. Hæc cum deſcripta delineataque à quibuſdam recentiorum eadem prorſus eſſet, niſi caput longe majori inſigniretur criſta, atraque, venter colore argenteo ſplenderet, & collum inferne niveo, ſuperne vero è nigro vergente in fuſcum. Lacubus innatat, ac juxta eos perpetuo verſatur: nam neque volandi potis eſt, neque per terram commode incedendi; femoribus ita reliquo corpori connexis atque coalitis, ut natatui non inceſſui queant

inſer-

inſervire. Piſcibus quos involat *veſcitur*, indequè victitat. Prolem in junceris atque arundinetis educat, nec anatum noſtratium vulgarem vincit magnitudinem. *Maſculus* aliquanto longior eſt, corpore, collo ac criſta ampliori. Roſtrum fœminæ brevius eſt, nigrum & utrimque juxta oculos plumis fulvis rectum, cum mas candentibus tegatur. Hæc eſt avis illa, quam Indi fabulantur ventos evocare, ubi ſe peti ab aucupibus ſentit, quibus flantibus turbatiſque undis evertantur monoxyla, illamque inſequentes ſubmergantur, ſi quinque prius ſagittis excuſſis arcu non contingat attingatque trucidari. In ejus diſſectę corde reperiri gemmam arbitrantur ad multa utiliſſimam, & maximo habitam in pretio, nec alij quam Deo conſecrandam. Verum hæ nugę ſunt, & mendacia ab horum hominum profecta credulitate. Inſuavi parumque ſalubri, velut & aliæ aves paluſtres, nutrimento conſtat, atque ideo à nullo ſagaciotis palati in cibos admittenda.

Eſt & apud Indos *genus quoddam anatis feræ* (hirundinem Hiſpani Indigenæ appellant) *tempatlahoac* domeſticæ magnitudine, quare idem uſurpavit apud Indos nomen; roſtro lato eſt & longo, undequaque nigrante. Lingua alba, cruribus palmiſque ex pallido rubeſcentibus, collo & capite viridibus, purpureis, & nigro ſplendentibus colore, adeoque pavonino aut heliotropiæ gemmæ; oculi nigri ſunt, & pallens iris, pectus candens, reliquum vero corpus inferne fulvum, & binis maculis juxta caudam utrinque candentibus inſignitum, ſuperne vero ſemicirculus quibusdam in ambitu ex albo, tendentibus in fuſcum; intra vero è nigro in viridem ſplendentem. Alæ initio cyaneæ ſunt, mox candidæ, & tandem virenti micantes ſplendore: earumdem tamen extrema altero latère fulva ſunt, altero vero fulgida atque viridia: cauda deſuper ſubtusque per ambitum candeſcit, ceterum inferne nigra, pavonacea vero ſuperne. Advena eſt lacui Mexicano, & quale aliæ lacuſtres aves ſolent præſtare alimentum. In Aſia quoddam eſt genus anatum, quod non immerito quis inter cornicines retulerit, ita voce cornuum ſonitum imitantur, quæ inflare ſolent per diſpoſitos equos iter facientium duces. Eſt ea avis, quamvis inermis, Audax & ſtrenua: quam etiam malos Dœmones terrere, Turcis perſuaſum eſt: certè libertatis adeo retinens, ut etiam per totum triennium in corte nutrita, facultatem nacta, libertatem ſaginæ anteponat, ſedeſque naturales & ſuetos alveos volatu repetat.

XI. De Mergis.

AD Mergorum hiſtoriam pertinent Mergus Americanus, & Mergus maximus Farrenſis ſeu Arcticus. Ille exiguis eſt alis, ideo monſtroſa. Hic ita à Cluſio deſcribitur. Avis marina eſt, & palmipes, anſere domeſtico major, aut certe magnitudine illi æqualis: nam à collo quâ parte pectori conjungitur, uſque ad oropygium, binos pedes longa erat: corporis ambitus binorum pedum longitudinem ſuperabat. Alæ quatuordecim uncias longæ; cauda brevis, vix trium unciarum, collum fere octo uncias longum, ejus ambitus paulo major, caput breve, tres uncias latum, roſtrum nigrum, mucronatum, quatuor unciarum magnitudinem ſuperabat. Lingua pæne tres uncias longa, nigra, mucronata, cartilaginea, quodammodo carinata, ſuperiore parte qua roſtri parti connexa erat, parvis dentibus introrſum recurvis utrimquè prædita, media autem parte aſpera: palatum ſimiliter quatuor exiguorum & brevium dentium introrſum ſpectantium ordinibus conſtabat, quibus eſcam retineret & conficeret: nam roſtrum dentatum non erat. Totum corpus denſis pennis tectum habebat, quæ in pectore, toto ventre, & alarum ſupina parte breves & candidæ, in dorſo autem alarumque prona parte longiores

Nierемb. Hiſt. Exot. l.10.c.27.

giores & nigræ, ſingulæ tamen circa extremum, geminis maculis albis inſignitæ, quæ in dorſi quidem lateribus longiores, majoribus, quæ vero circa collum in medio dorſo ali q, ſupra caudam, minoribus, ſicut aliæ aliis incumbentes, invicemque tegentes ad maculas illas uſque, eam fere varietatem repræſentabant, quæ in meleagride ſive Numidica gallina conſpicitur. Collum velut torque cinctum erat, è nigris pennis conſtante: caput etiam ſimilibus pennis tectum: quæ tamen oculos & roſtrum ambiebant, parvis maculis albis erant diſtinctæ; ſub gutture etiam aliquas parvas pennas albas nigris permixtas habebat: prona ſimiliter colli pars ſupra torquem illum nigrarum pennarum, ad unciæ longitudinem parvis pennis nigris, latera tamen alba habentibus, erat ornata, quemadmodum & ea pars quæ infra torquem in pectoris lateribus, infra podicem, nigrarum pennarum tranſverſam lineam habebat, quas albæ ſubſequebantur, deinde ſub cauda aliæ nigræ albis maculis notatæ. Crura habebat in extremo corpore ſita, paullò longiora tribus unciis, plana, nigra; pedes quatuor uncias longos, pluſquam tres latos, nigros tribus digitis præditos (quorum interiores tribus articulis conſtabant, breviores que erant, medii quatuor, exteriores quinque) nigra membrana ſimul connexos ad ungues uſque, qui plani. Singuli etiam pedes, in poſteriore parte paullo ſupra inflexionem, parvum articulum inſtar calcaris habebant. Circa Farrenſem Inſulam, quæ inter Norvegiam & Islandiam ſita, captam hanc avem ſcribebat Hoieius, fœtum in undis educare, nec niſi proceloſo mari ac circa Autumnum, hiemisve initium conſpici, terram verò nunquam attingere, nec volantem unquam eſſe conſpectam, adeoque nec alarum uſum habere ad volandum, nec pedum ad incedendum: quo fit ut nonniſi capite extet (eo referente) quando ſe conſpiciendam præbet. Huic nō valdè diſſimilis videtur mergus ille marinus, cujus meminit Geſnerus in Paralipomenis ad Hiſtoriam de Avibus pag. 767. niſi illi in dorſo cinereas plumas nigris maculis conſperſas tribueret. Huic ſimilis eſt aqueus lepus, cujus jam meminimus. Iconem vide apud Cluſium.

XII. De Hirundine.

Claudat agmen *Avis cucullata aquatica. Hirundo Exotica aquatica*, & *Gallinago ſilveſtris aquatica*. Quas in ſuo Gazophylacio rerum Naturalium deſcripſit, & ære exprimi curavit Nobiliſſimus D. Doctor *Beslerus*, Amicus noſter plurimum honorandus. De *illa* ita ſcribit. Animal hocce capite monſtroſum, in aquis natare ex decubitu naturali conjicere licet. Comam quam in fronte cernis, ferruginei eſt coloris. Ex parte maxillarum plumæ flaveſcentes repullulant, quæ in extremitate nigriores, factæ, circulum egregiè repræſentant. Collum cum ventre albicat, dorſum cum aliis cinericii eſt coloris, extremitas tandem in albas deſinit plumas, Pedes cum adnatis membranulis, ſemicirculis diſtinctis albicant, ubi in quolibet pede unicum tantum unguem animadvertere licet. *De Hirundine Exotica aquatica* hæc habet. Quis non in volucre paluſtri ſummam colorum varietatem miretur. A capite enim inchoando, ſuperior pars, candet, inferior rubro intermixto cœruleo colore ſplendeſcit. Venter inferior floccorum nivis inſtar albicat. In dorſi principio pennæ duæ nigricantes, albis punctis diſtinctæ exſurgunt. Alias dorſum univerſum, unà cum cauda ferruginei coloris; alæ quidem nigricant, punctis tamen niveis ornamenti inſtar diſtinguuntur. Pedes exporrecti ſubfuſci coloris, roſtrum nigricans, ad ſubulæ formam effigiatum, quo piſces quaſi hamo excipere ſolet.

Besler. in Gazophylacio Rer. Natural.

* *
*

XIII. De

XIII. De Gallinagine.

DE *Gallinagine Sylveſtri aquatica*, ita idem paucis. Rara hæc eſt avis, in locis paludoſis victum quæritans, colore atro & rufo, per totum corpus inſtar holoſerici ſplendeſcente, roſtrum oblongum, quodammodo incurvatum, crura alta & fuſca, digitos longos habet.

ET hæc ſunt quæ de Avibus dicere volui. Quæ omiſſa ſunt, ſtudioſus harum rerū Lector, aliunde ſupplere poterit. CENSORI cujuſcunque tandem ſtatus & conditionis is fuerit, hoc ſubſequens inſerviat. *Veritatem ad ſuum arbitrium exigere, & inter mendacia reponere, quicquid palato non arriſerit, impudentis nimis, & in DEUM, univerſam naturam, & humanum genus, injurii hominis eſt.*

FINIS.

Digitized by Google

Digitized by Google